

पिराम्

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتُدى إِقْرًا الثَقَافِي)

براي دائلود كتابياي محتلف مراجعه: (منتدى اقرا الثقافي)

بِرْدِبِهِ زَائِنِيْ جِزْرِهِ كَتِيْبِ:سِهِرِدِائِي: (مُنْتُدي إِقْرا الثُقَافِي)

www. lqra.ahlamontada.com

www.lgra.ablamontada.com

للكتب (كوردي, عربي, فارسي)

جوهر نامق سالم

ئایا هیدرالیهت وهك (خیار)یکی سیاسی له عیراق پیاده دهکریت..؟

ناوی کتیب: ئایا فیدرالیهت وهکو (خیار)یکی

سیاسی له عیراق پیاده دهکریت...؟

نووسهر: جوهر نامق سالم

دەرھينانى ھونەرى: طارق عمر نامق

چاپى يەكەم: ھەولئىر ٢٠٠٥

ژمارهی سپاردن (۹۲) سالمی ۲۰۰۵ ز

چاپخاندي وهزارهتي پدروهرده - هدولير

نا*وە*رۆك

پیشه کی
بەشى يەكەم:
·
ئایا فیدرالیه ت و دکو (خیار) یکی سیاسی له عیراق پیاده د دکریت. ؟
يهكم: تـــق بــلتيت كــورد بتوانيّت لــهسهر (فيــدراليّهت)
لهگهلّ لایهنه سیاسیهکانی غهیره کورد له عیّراق پیّک بیّت ؟
دووههم: ئایا فیدرالیهت وهک (خیار)تکی سیاسی له عیراق پیاده دهکریت. ؟ ۳٤
بغشى دووهم
کورد و هاوپهیمانیه تی ئهمریکا بو کوی!
بەشى س <u>ت</u> يەم
خوّزگه به عدقلی کوردی دوای رووداو !
بەشى چوارەم
كوردوو ياساي ئيداردي دەولەتى عيراق بۆ قۇناغى ئينتىقالى
پیشه کی
يه کهم: ددسه لآتی ياسادانانی ئيتيحادی
دوودم: تهعریب و راگویتزان و گمرانمودی تمواوی ئیداردی شارو
شارۆچكەكانى كوردستان بۇ دۆخى جارانى كۆنى خۆي و،
چارەنووسيان بەپىتى بەندەكانى ئەم ياسايە
سيّيهم: چارەنووسى كەركوك
چواردم: زبانی کوردی و عدرهبی
پیّنجهم: دەسەلاتی ناوەندی ئیتیحادی و هەریّمی کوردستان
شهشهم: سفروهت و سامانی کوردستان
مشى پيّجدم
فهرمانی (پول بریمهر)ی ژماره (۹۲)و،
لاسارى كۆمسىۆنى بالاي سەربەخۆي ھەلېژاردنەكانى عيراق

بهشى شهشهم: پاشكۆكان

110	١_ قرار مجلس الامن رقم ٦٦٨
	٢- قرار مجلس الامن رقم ١٥١١
777	٣_ قرار مجلس الامن رقم ٩٨٦
۲٣.	2_ اتفاقية العملية السياسية
	ه_ ياداشتنامه سمباردت به هملويستي CPA له كمركوك
727	٦- رسالة (السيدان) مسعود بارزاني وجلال طالباني إلى الرئبس بوش
٧٤.	٧_ ياساى ئيدارەي دەولەتى عيراق بو قوناغى ئينتيقالى
440	٨_ قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية
	٩_ القانون رقم (٩٢): القاضي بتأسيس المفوضية العليا المستقلة للانتخابات
	١٠_ القانون رقم (٩٦): القاضي باصدار قانون الانتخابات
217	١٨_ القانون (٩٧): قانون الأحزاب والكيانات السياسية
441	١٢_ نظام رقم (١٠):التسجيل والانتخاب في الخارج
277	١٣_ المجلس الوطني لكوردستان العراق-القانون رقم (٤٧)
441	١٤٨ قرار مجلس الأمن رقم ١٤٨٣
٣٤٢	١٥ عار مجلس الامن رقم ١٥٤٦
201	١٦_ خطاب(د.اياد عـلاوي)
807	١٧_ رسالة د.اياد علاوي الى رئيس مجلس الامن
408	١٨_ رسالة كولن پاول الى رئيس مجلس الامن
424	۱۹ـ پرۆژدى دەستورى ھەريمى كوردستانى عيراق
TA1 .	۲۰ پروژهی دهستوری کوماری فیدرالیی عیراق
٤-٢.	۲۱_ یاداشتنامهی کوّمهلنی ریّکخراوی کوردی له سوید دەرباردی کهرکوک
٤٠٦.	۲۲_ یاداشتنامهی د.نوری تالهبانی بر کومسیونی بالای ههلبژاردن دەربارهی کهرکوک
٤١٤	٣٣ هذك قالسد ديني الطالباني الماللفينية العلما للانتخابات حول كركوكسيين

ئدم چەند سەرە قەلەمانە پىشكەشە:

به روّحی بی گهردی خوالیّخوّشبووی باوکم، که داهیّنهرو ریّپیشاندهرو هیّمای پیاوهتی و مهردایهتی و راستگویی و یهکسانیم بوو!

به دایکی ئازیزم، که وهکو ملیونهها دایکی خه دایکی خه کسوردستانه ئیسمهیان به خوشه و پستی گهل و نیشتمان گوش کرد.

پێشەكى

ئهم بابه تانهی که له دووتویی ئهم کتیبه دا کوکراونه ته وه له بنه ره تا ، زینجیره و تاریک بوون، و هکویستیش) ، له کاریک بوون، و هکویستیش) ، له کاتی خویدا، زور به ی زوری له روزنامه ی «خهبات) له سالانی (۲۰۰۳–۲۰۰۵) و ، له چهند سایتیکی ئهنته رنیت بلاوکراوه ته وه . .

لهسهر داخوازی دوستان و ژمارهیه کله خوینه رانی نازیزی نهم بابه تانه، ناماده کرا (وه کو خوی)و، وا وه کو کتیبیک ده خریته به ردهستی هاوولاتیانی کوردستانی شیرینم.

دیدو بیروبزچوون، لهسه ههر دیاردهیهک؛ خولقاو و ههلقولاوی بارودزخی روزو دهرفه تی بارودزخی روزو دهرفه تی خویه تی ده دو مهری به گریدان لهگهل ههل و صهرج و قورت و ههورازه کانی قنوناغی پیشووی و، ههر لهسهر به و بنه مایانه مروّث ماف به خوّی به دات به و دیارده یه شی کاته وه به که در پیریستیش بوو پیشبینی بکات...

بابهته کان خوینده وه یه کی نه و روود او و دیاردانه یه ، که له ماوه ی دیاریکراوی رابردوود او ، له ده رفه تیکی خیرای میژووی گهله که ماندا رووی دا و ، هه موومانی راچه له کاندو ، کیشه ی کوردو کوردستانی به تایبه تی و ، عیراق و ناوچه که به گشتی ، خسته نیو دوو رئیانیکی چاره نووسسازه و ، وه کو وه رچه رخانیکی میژوویی له کوتایی سه ده ی رابردو و سهره تای نه م سه ده یه ...!

خویّندنه وهی ئه و دیاردانه و ، دهرئه نجامه کانیشی ، بهنده به تیّروانین و ئاگاداری و هه لسه نگاندنی خوّمان له و دیدو بخوون و هه لسه نگاندنی خوّمان له و دیدو بخوون و هه لسه نگاندنه به ریرسیارین.

ئامانجیش زیاتر بق نهوه یه که کهموکورییه کان وه کو هاتووه و ههیهو دهیبینین، روون بکرینه وه و (تشخیص) بکرین، به ئومیدی چاککردنه وه و قول کردنه وهی لایه نه یوزه تیقه کانی نه و دیار دانه.

له ههندی رووهوه، کرمه لینک له دوستانهان، زور له پیش رووداوه کانی سهره تای سالی ۲۰۰۳، ئاشنان له راوبو چوونهان سه باره ت به لایه نیکی گرنگ و به رینی ئهمانه ی که بوونه ته ناوه ندی ههندی له و بابه تانه ی نید نهم کتیبه، شهن و که و

کردنیان و دووپات بوونهودیان بهم شینودیه کمه وا لهبهر ددستندایه، ردوتی رودی در دوری کردوود.

له گهل ئهوهش دوور نییه که سانیک ههبن که له سهر ئهو رایه بن که ئهم بابه تانه ههندی په لهوهش دور نییه که سانیک ههبن که له سته کهی به ته واوی نه پیکابیت و به ته واوی نه چوبیته نیو ورده کارییه کان!.

ده کریت مروّف بلیّت راوبو چوون گریدراوه به کوّمه لیّک هوّ و هوّکار. زوّر جار هوّ و هوّکاره کانیش وه کو پیّویست یان وه کو خوّی به دی ناکریّن، ئهمه ش ئهوه ناگهیه نیّت که ده بیّت مروّف ده سته و نه و ناوه ستیّت، به تایبه تی نهگه ر ها توو نه و دیاردانه چاره نووسساز بن، سهر درای نهوه ش ناوه روّکی بابه ته کانهان زوّری بریارو یاساو دیکوّمیّنتی نووسراو و بیستراون و بالاوکرانه ته وه ...

لهگه ل ئه مانه ههر هه مووی، داوا له خوینه ری ئازیز ده که م له کوی هه ست به (حوکم دان) و پیشبینی کرد، بیخاته چوارچینوه ی ئه و مافه وه که به خومانمان داوه، ئه و (حوکم) و (پیشبینی)یانه: ئهگهر دروست بوو ئه وه ده ستخوشیمان لی بکات، ئهگه ر واش نه بوو ئه وه هاوکارمان بیت بو راستکردنه وه یان و، (سبحان من لا یخطئ).!

ناكريت ليرهدا ئەوەش لەبير كەين كە بەگەرمى :

سوپاس وپیزانینی خوّمان ئاراستهی گشت ئه و به ریّزانه دهکهین که هه ریه به پیّی کات و توانای خوّی هاوکار بوون له ده رچوواندنی ئه م کتبیّبه و ، داوای سه رکه و تنیان بوّ دهکهین.

جوهر نامق سالم سەرەتاي شوباتى/ ٢٠٠٥

هدولير- هاوينه هدواري سدلاحدين

بهشى يهكهم

ئايا فيدراليهت وهك (خيار)يكي سياسي له عيراق پياده دهكريت..؟

له پهراویزی شه پی کویت، سالتی ۱۹۹۱، خه لکی عیراق له خواروو و له کوردستان راپه پین در ایه پینه به چراخی سه وزی ها و په یانان به رپابوو. به ما وه په کی که م کوردستان ئازاد کرا له گشت هیزه کانی دوژمن. زوری پی نه چوو، هه ربه چراخی سه وزی ها و په یانان، هیزه کانی سه دامی خوینریژ هیر شیان کرده سه رشارو شارو چکه کانی کوردستان. کورد توشی کوره و یکی ملیونی بوو. نه نجامی:

- * سەپاندنى ئابللووقەى ئابوورى لەسەر عيىراق لەلايەن ئەنجوومەنى ئاسايشى نيودەولەتى بە كوردستانى ئازادىشەوە .
- * بسریاری ۸۸۸* نه نجوومه نی ئاسایشی نیتوده و له تیسانی ههمان سال (۱۹۹۱).
- * دیاری کردنی ناوچهی " ئارام " له ژووری هیدلی ۳٦. بن پاراستنی خدتکی کوردستان له دهست دریژی دهسه لاتی ناوهند.
- * جیدگیربوونی هیزهکانی هاو په یمانان له چهند ناوچه یه کی ئازاد له کوردستان و، پاشتر هاتنی هیزی پۆلیسی نیوده و له تی، سهر به نه تهوه یه کگر تووه کان.
- * دەست پى كردنى گفتوگۆ لە نيوان بەرەى كوردستانى و حكومەتى ناوەندى لە نيسانى ۱۹۹۱ تاكو ياييزى ھەمان سال.
- * هاتنی به دهیهها ریدکخراوی مرویی جیهانی بو هاوکاری و یارمهتی میلله ته کهمان.

له گەرمەي رووداوەكان و سەختى ژبانى مىللەتەكەمان بەھۆى:

دارماویی ژیرخانی ئابووری و، لایهنه سلبیه کانی راپه رین و کور دوه ملیونیه که ی کوردستان و تالان و دهست به سه راگرتنی سه روه ت و سامانی هاوولاتیان و، ئابلووقه ی ئابووری نیوده و له سه رعیراق به کوردستانی ئازادیشه وه، هه روه ها سیاسه تی ره گه زپه رستی رژیمی به غدا له به ربه ره کانی و ئابلووقه و ریگرتن له کومه کی نیوده و له تی کوردستان، له پاییزی سالی ۱۹۹۱ یه ک ته ره فه و به ئاره زووی خوی، رژیم، ئیداراتی خوی له ناوچه کانی کوردستانی نیو هیلی ۳۹ کشانه وه، له گه ل ئه و کشانه وه دا هم و و جوره یارمه تی و پیویستیه کانی بری، به مه یش بوشایه تیه کی (ئیداری) و (یاسایی) له کوردستانی ئازاد دا دروست کرد،

^{*} بروانه دوقي برياروکه له پاشکزي ژمارد «۱» - ۲۱۵۱

به ئومیدی ئالوز کردنی باری ژبان و تیکدانی ریزهکانی میللهت و دروست بوونی ململانی لهنیو هیزه سیاسیهکان.

به هوّی بوّشایه تی ده سه لات و تیّکچوونی شیرازه ی ئیداره و خزمه تگوزاری، ناچار به روی کوردستانی خسته نهستوّی خوّی و ، بریاری هدلّبژاردنی گشتی دا.

له ۱۹۹۲/۵/۱۹۹۱ و به پینی یاسای ژماره (۱) و یاسای ژماره (۲) هه لبر اردن ئه نجام درا. به گهواهی زور لایهن و ریخ خراوی بیانی و نیوده و لهتی که ناماده بوون، هه لبر اردنه که نمونه یه کی دیموکراسی چاوه روان نه کراو بوو له و باردوخه ی کوردستان و عیراق، به تایبه تی:

* ئامادەبوونى خەلكى كوردستان بۆ دەنگ دان بە رادەيەك بوو، ھەلبۋاردنەكە شيوەي كەرنەۋالىكى نىشتمانى و نەتەوايەتى بە خۆيەوە گرت.

* له هیمنی و نارامی و خوشی و تهبایی.

* له پاراستنی بنهماکانی دیموکراسی، له رووی یاسایی و شهرعیهت و، مافی دهنگدان و پالاوتن و بهشداری گشت لایهنه سیاسییهکانی کوردستان، له راستهوه بو چهپ، و له مارکسییهوه بو ئیسلامی.

* له ناوچهیه کدا ئه نجام درا، له لایهن هیزی هاوپه یانانه وه پاریزراوبوو، ههروه ها هیزی پولیسسی نه ته وه یه کگر تووه کان چاودیری ئارامی ناوخون ناوچه ئازاد کراوه کانی کوردستانی ده کرد.

ئەندامانى ئەنجومەنى نىشتىمانى كوردستانى عىراق (پەرلەمان) ھەلبرىردا و، لە ١٩٩٢/٦/٤ دەست بەكاربوون. بۆ پركىردنەوى بۆشايى ئىدارى، (پەرلەمان)، بريارى دامەزراندنى حكومەتى ھەرىمى كوردستانى داو، لە ١٩٩٢/٧/٤ باوەرى بە يەكەم كابىنەى ئەو حكومەتە داو، لەمەر پەيوەندى نىوان ھەرىمى كوردستان و دەسەلاتى ناوەند بۆ ئەو قىقناغم، (پەرلەمان) لە ١٩٩٢/١٠، و بە تىكراى دەنگ، وەكو نوينەرى ھەلبرىردراوى خەلكى كوردستان جارى فىدرالىمتى دا.

شایهنی باسه، پهرلهمانی کوردستان ههردهم ناماده بوو لهسهر بنهمای جاردانی فیدرالیهت، لهگهل حکومهتی ناوهندی پیشوو گفتوگو بکات، کهچی نهوان ناماده نهبوون و، به پیچهوانهوه رژیمی سهدامی له ناوچوو، ناوچه نازاد کراوهکانیان به مولّگای سیخوری و پیّگهی بیّگانه و ناحهزانی خوّی و، میلله تهکهمان و هیّزهکانی به چهته و یاخی و سیخوری دوژمنانی (عیّراق) دانابهو.

هیچ کات رژیمی سهدام، له ههموو سهراو دراوی ههورازو نشیوی قوناغی (۱۹۹۱–۲۰۰۳)، بزیه که چرکه ناماده نهبوو به دهر له قهوارهی (حوکمه زاتیه کارتونیه کهی سالی ۱۹۷۱)، به سنوور و به دهسه لات، یه که ههنگاو بیته پیشهوه، نه ههر نهوه، به لکو نه و رژیمه که له واقعدا هه لقولاوی بیرو بزچوونی تویزیکی نه هداد پهرستی عهربی عیراقه، له هیچ شتیک سلی نه ده کرد بز قوول کردنی باری ناژاوه و بی نارامی و توقاندن له کوردستانی نازادداو، سیاسه تی (پهرت که و زائبه)ی پیاده ده کردو، له ریگای ده زگ بهدناوه کانی، خوفروش و سیخور و زائبه ی پارته فاشیه کهی، به تایبه تی نهوانه ی که خویان خزاند بووه نیو لایمن و گروپه کوردستانی پارته فاشیه کهی، به تایبه تی نهوانه ی که خویان خزاند بووه نیو لایمن و گروپه کوردستانی پارته فاشیه که بو ناکوکی و چاندنی توی دوو به ره کی، هه لگیرساندنی شهری ناوخو و لاواز کردنی نهم نه زموونه به کاری ده هینان، به و خهیال و خهونه که کوردستانی نازاد بگهرینی ته و نوی خوی...

قىزناغى دواى راپەرىن و كىزرەو، مىلۇنىدكىدى بەھارى ١٩٩١، ھىلى ئارام و كشانەوەى ئىداراتى رژىمى بەغدا لە كوردستانى ئازادو دامەزراندنى پەرلەمان و حكومەتى ھەرىمى كوردستان و جاردانى فىدرالىيەت، وەرچەرخانىكى (نەوعى) بوو لە كۆتايى سەدەى پىشوو، لە رووى واقع و ئامانج. بەمەيش (لامەركەزى) و (ئۆتۆنۆمى) بە (كارتوونى)و (راستەقىنەكە)يەوە وەلاوە نرا (فىدرالىيەت) بوو بە درووشم و ئامانجى، ئەو قۇناغە.

لهگهل نهوهش ههرچهنده (پهرلهمان)و گشت هیزه سیاسییهکانی کوردستان کوکن لهسهر (فیدرالیهت) بو نهم قوناغه، بهلام نهوسا و نیستایش تویژهیهکی زوّر لهو باوه پهداره که قابیلی جیبهجی کردن نییه و یهک تهرهفهیه. یان کی دهلی کورد قایله به فیدرالیهت و پیکهوه ژیان له قهوارهی یهک دهولهتی عیراقی. ههلبهته نهم دید و بوچوونانه بی هو نین، بهلگهیش:

* له پاش شهری جیهانی یهکهم و بهپنی برگه (۱۲و۱۳ و ۲۶)ی ریککهوتننامهی (سیشهر – ۱۹۲) دهبوایه کوردیش و کو میلله تانی ناوچهکانی ژیر دهسه لاتی ئیمو ئیمپراتوریه تی عوسمانی دهوله تی سهربه خوّی خوّی ههبیّت. هاو په یمانانی ئهو سهرده مه به سهروکایه تی به ریتانیای عووزما، خولقیّنه رو پیاده و زامن کاری ئهو

- به لنگهنامیه بوو، زوری پن نه خوو پاشگه زبوونه وه و، (سید شهر ۱۹۲۰) به (لوزان ۱۹۲۰) گورایه وه. کوردستان بو جاری دووهه م دابه شکرا، به بریار و له ژیر ده سه لات و سیبه ری گهوره ترین زلهیزه کانی نه و سهرده مه، نه و کاتیش ههر وه کو نیستا، نه و زلهیزانه به ناوی نازادی و مافی چاره نووسی گهلان و، شارستانیه ت و یه کسانی ... هتد و لا ته که مانیان داگیر و پارچه پارچه کرد و مافیکانمانیان پیشیل کرد و به زوری زورداری لکیندراینه وه به تورکیا و سوریا و عیراق و نیران و، له دووبه شهوه کراین به چوار.
- * که تورکیاو هاوپه یانان (به سهرو کایه تی به ریتانیای عوزما) پینک نه هاتن له سهر (ولایه تی مووسل) واته (کوردستانی عیراق) کیشه که درا به (عصبه الامم). لیشنه یک پینک هات. بریارو راسپارده کانی لیشنه که بریتی بوون له چه ند خالیک گرنگترینیان: دامه زراندنی ده و له تیکی کوردی له سهر نه و نه ساسه که: ۱ هیچ کات (ولایه تی مووسل) پارچه یه که نه بووه له عیراق.
- ۲- زوریندی (ولایه ته که)، نه تورک و نه عه ربن، به زبان و به ره گه نه نه ته وه وی نه عه ربن، به زبان و به ره گه نه نه ته وه نه هموه یکی جیان له وان، ریزه ی کورد له سنوور (۸۸ ٪)ی دانیشتوانیه تی بو ته شه میش پیششنیاریان کرد وه کو همنگاوی یه که ولایه ته که واته (کوردستانی عیراق) بخریته ژیر مهنداتی (وصایه)ی (عصبه الامم) پاشان ریفراند و میک بکریت تایا کورده کان کوردستانیکی سه ربه خویان ده ویت، یان پیکه وه ژبان له گهاله ده و له تی ده سیم تکردی تازه ی به ناو (عیراق). ها و په عیان (به سه رق کایه تی به ربتانیای عووزما) و ده و له تی عیراقی تازه داتا شراو، له وه ی لیژنه که یش پاشگه زبوونه وه.
- * قهبول کردنی عیراق به نهندام له (عصبه الامم) له ۱۹۳۲/۱۰/۳ به مهرج بوو، نهویش دابین کسردنی مافی کسوردان به مسروقسایه تی و کلتسووری و کارگیریهوه و، زامن کردنی له دهزگاکانی پهیوهندار. نهو مهرجانه له رووی یاسایه وه هیشتا موولزهمه بر عیراق، چونکه نهو مهرجانه وهکو ئیلتیزامیکی یاساییه و له (عصبه) وه گویزرایه وه بر (نهته وه یهکگرتووهکان) به پینی بریاری خوودی (عصبه) له سالی ۱۹۶۱ که دهبیت یاساکانی عیراق تهبا و گونجاو بیت لهگهال یاسا نیسوده و له تیسودی رووبدا و چارهسه ر نهکریت سهباره ت به و مهرجانه، نهوه خیلافه که ههوالهی (دادگای چارهسه ر نهکریت سهباره ت به و مهرجانه، نهوه خیلافه که ههوالهی (دادگای

ههمیشه یی نیّوده و له تی) ده کریّت و بریاری دادگایش قاتیعانه ده بیّ. که چی نه ده و له تی نه ده و نه به ریتانیای عوزما نه نجامیان داو، نه نه ته و ده و له تی از نه نه ته و یمکگرتو و کانیش به دوادا چوون و پرسینه و هی هم بوو له و باره یه و ه نه نیّمه ی کور دیش نه و هیّزو توانا و پالپشتییه مان هه بوو، بو نه و هی ناکوکیه که بخه ینه به رده م نه و دادگایه.

- * جگه له و راستیانه و ، پاشتر: خو له رووی ده ستووری و یاسایه و ه ، کورد و عمرب ، وهکو دوو گهلی سه ره کی شهریکن له عیراق . نه م شهراکه ته له برگه (۳)ی ده ستووری عیراقی سالمی ۱۹۵۸ ته سبیت کرا . هه مان پرنسیپ دووپات بووه و ه له ده ستووری سالمی ۱۹۷۰ . که چی ده سه لاتی ناوه ند له عیراق نه و ده قه ده ستووریه ی وه کو مه ره که ب له سه رکاغه زهیشته و هیچ کات پایه ندی نه بووه و همه و هه سوکه و تو مامه له ی بو چاره سه رکردنی کیشه ی کورد در به و پرنسیبه بووه .
- * ئیسمه کوردیش به ته نهاو له ههموو ههل و باردو خه کاندا پیسمان نه کراوه بریاری مافی چاره نووسی خومان پیاده بکه ین و لایه نی دیکه ی عیراقی ده سه لا تدار دگانی پیدا نانیت، ههر له (مافی مسرویی و کلتووری و کارگیری) و (لامسهرکسه دی) (به زاز)ی سسالی ۱۹۲۹ و ریک که و تننامه کسه کسه کارناداری/۱۹۷۰ و به یانی (ئوتونومیه کارتونیه که ی ۱۹۷۷ ی یه کارناداری/۱۹۷۰ و به یانی (ئوتونومیه کارتونیه که ی ۱۹۷۱ ی یه کارناداری/۱۹۷۰ و به یانی (ئوتونومیه کارتونیه که ی ۱۹۷۱ ی یه کار دی نازادیه نازادیه نازادیه نازادیشه و باشان له له گه ل هیرای و باشان له داگیر کردنی عیراق به کوردستانی ئازادیشه و هاوی د

ئەمرزىش:

* هیزهکانی هاوپهیان به (سهروکایهتی ئهمریکا) به ناوی بنبر کردنی تیروّر و له ناوی بنبر کردنی تیروّر و له ناوبردنی چهکی کوّکوژ و دیموکراتیهت و ریّزگرتن له مافهکانی مروّث و رزگاری گهلانی عیّراق شهریان دژی سهدام بهرپا کرد و رژیّمه فاشیهکهی رما و خوّیشی ههلهات* و ، نهو هیّزانه له هیّزیّکی رزگاری گوّرا بوّ دهسهلاّتیّکی داگیرکهر به

^{*} دواتر له ۲۰۰۳/۱۲/۱۳ ددسگېرکرا.

پێی برپاری ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوللەتی ژمارە(۱۵۱۱) له ۱۹گ/تشرینی دووھەمی/ ۲۰۰۳.

ئىستا:

- ۱- کوشتن و تعقینه وه به رامبه ربه هیزه کانی هاوپه یمانان به تایبه تی و ، ئه وانه ی هاوکاری داگیرکه رده که ن ، روزانه له به غداو له شاره کانی ناوه پاست و خوارووی عیراق به ناوی (به رهه لستکاری داگیرکه ر) له زیاد بووندایه ، به ژماره و به نه وعیه ت. پرشیکیشی گهیشتو وه ته ناوچه کانی کوردستان .
- ۲ تاکو ئیستا کیشه ی چه کی کوکوژی قه ده غه کراو گرفتیکه بو هاو په یانان به تایبه تی. ئهگه رچی بو ئیمه ی کورد به لگه نه ویسته.
- ۳- دیرکراتیدت و مافه کانی مروّق پروسدیه کی سیاسی و کوّمه لایدتی و ئابووری و کلتووریه. به دهر له کوردستانی ههردوو ئیداره ی کوردی، ئهوه ی همیه دیارده یه کی سهروبه ره و هه لیخوون و داچوونی کی سهره تای نهمانی نزیکه ی یه که سهده له حوکمی تاکره وی و یه که لایه نه ی رژیمی کی دکتاتوری و فاشیه. دیوکراتیدت هاوره دیفی ئه من و ئاسایش و ئارامی و باری ئابوورییه، ههر همموو له واقعی ئه مروّی عیراق به تاییدتی خواروو و ناوه راستی هیشتا دوورن. که دیموکراتیه تیش جیگیر نهبیّت، باسکردنی مافه کانی مروّفیش، گهشینیه کی هه ندی دووره له واقع.
 - ٤- رزگاري گهلاني عيراق گورا به داكيركردني گهلاني عيراق.
- ۵- کوردستانی عیراق به حوکمی واقع، ئیستا (۳) پارچهیه. یه که ژیر کونتروّلی پارتی دیوکراتی کوردستانه، ئهوی تر له ژیر کونتروّلی یه کیتی نیشتمانی کوردستانه، سیههمیان ئهو ناوچانهیه که پیشان له ژیر کونتروّلی حکومه تی ناوه ندی به غدا بوون و ئیستا حکومه تی ئینتقالی و له پراکتیکدا ئهمریکییه کانه.

ئەوەي رەچاو دەكريت:

* ئەو كەسايەتى و لايەنانەى كە كاروبارى ئەم (٣) پارچەيە بەرپيوە دەبەن دۆست و شەرىكى ھيزەكانى ھاوپەيمانن (بە سەرۆكايەتى ئەمرىكا و بەرىتانىيا) ھەم لە

^{*} بروانه ددقى برباردكه له پاشكۆى ژمارد «۲» - ل۲۱۷

رزگاری عینراق و ههم له ئیداره کردنی به ههر ستی بهشی لهت لهت کراوی کوردستانی باشورمان. ههردوو ئیدارهی (ههولیّر و سلیّمانی)، له نیّوان خوّیاندا راکیّش و داکیّشیانهو، کات دهبهنه سهرو، داگیرکهریش یاری (به قوربانی سیّو له باخهلی)یان له گهلّدا دهکات.

* عیراق وه کو رژیم رووخا، دهستوری نه ما، (سه روه ربی = سیاده)ی پیشیل کرا، ولاتیکی داگیرکراوه و، کومه لگای نیود و له تی به برپاری (نه نجومه نی ناسایشی نیسود و له تی ژماره ۱۶۸۳* له ۲۲٪ نایار /۲۰۳) سه لماند و ویه تی. داگیرکه ری نه مریکی، نیداره یه کی مه ده نی خاوه ن ده سه لات و برپاری سه پاند و و داگیرکه ری نه مریکی، نیداره یه کی مه دولزه مه. نه م نیداره یه: به برپاری که به سهر گهلانی عیراقداو. برپاره کانی موولزه مه. نه م نیداره یه: به برپاری کمومه تی پیشو و و سوپا و هه موو ده زگا سیخورییه کان و پولیسی عیراقی هه لوه شانده وه. هه ر به برپاری نه م نیداره یه حیزبی به عسی عه ربی سوشیالیستی فه رمان و ای عیراق بو زیاتر له ۶۰ سال، قه ده غه کرد له هم موو جوّره چالاکیه ک. سه رانی نه و حکومه ته و نه و حزبه ی گرت (نه وه ی تاکو نیستا به رده سته) و، برپاری داوه بدرین به دادگا. نابووری عیراقی نازاد کردووه به رامبه رهه مو و کومپانیه بیانیه کان دادگا. نابووری عیراقی نازاد کردووه به رامبه رهه می ته عین کرد و وه زاره تی کاتی دامه زراندن. که چی:

۱- تاکو ئیستا ناوچه دابراوه کان له کوردستان، که به بریاری رژیمی سهدامی (مونحه ل) خرابوونه سهر پاریزگا عهرهبیه کانی ناوه راست، وه کو خوّی ماوه نه ته وه همتاکو نهو قه زاو ناحییانه ش که زوّریان بو ۱۲ ساله نازاد کراوه و، حکومه تی ههریّمی کوردستان ئیداره ی ده کرد و باری ژیانی خهلگه که که به نهستوه بوو و دهستی ناوه دانی پی گهیاند بوو، داگیر کهری نهمریکی جاریکی تر گریّی دانه وه به پاریّزگا عهربیه کان وه کو کفری و خانه قین به دیاله و، مخموور به مووسلّ..!

۲- نه و عهرهبانه ی که بهزور و به بریاری رژیمی سهدامی (مونحهل) نیشتهجی کراون له شارو شاروچکه و گونده کانی کوردستان. واته بهرنامه ی به عهره به کردنی خاکی کوردستان که به بریاری خودی سهدام پیاده کراوه، ده کرا ههر به یمک بریاری (پول بریهر)ی حاکمی مهده نی عیراق هه لبوه شیته وه. که چی نه ک

^{*} بروانه ددقی بریاردکه له پاشکوی ژماره «۱۶» - ۲۳۱

ته نها نه یکرد، به لکو وا خه ریکن که رکوک و ناوچه کانی تریشمان لی داده برن و، دوور نیپه ئهویش بکریت به یارچهیهک، یان چهند یارچهیهکی دیکه. سهیر لهوددایه: نهوهی بتوانیت و لاتیک داگیرکات و حکومه ته کهی و حزبه فه رمانره و اکهی و دهستووره کهی هه لوشینیته وه، تر بلییت نه توانیت بریاره کانی تهعریب ههلوهشینیتهوه..؟! خو به ههلوهشانهوهی حکومهت و دهستوورهکهی پینشوو، بریار و یاساکانی نهو رژیمه به تهبیعهتی خوی ههالدهوهشانهوه. کهچ، كاربەدەستانى ئەمرىكاي داگيركەر، نەك ئەمەش ناكەن، بەلكو ھەتاكو ئەو عدرهبانه: چی به هدلیان زانی بگدریندوه بر جیکای باب و باپیری خویان، یان به هری جولانهوهی ویژدان، یان له ترس، له سهرهتای هیرشی تهمریکا بو سهر عيّراق له بههاري ٢٠٠٣ کوردستانيان جيّهيّلا، زوّر خهڵکي بنهجيّي ئهو ناوچانه چی کورد و چی تورکمان وکلدو ئاشووری گهرانهوه بو سهر جینگای خزیان، کهچی پاش گزرینی هدلویست و بهرنامهی نهمریکا له (رزگاری) به (داگیر) کردنی عیراق، ئهوانهی که ئهو شوینانهیان جوّل کردبوو، زوریان گەرانەوھو بە ھەموو ئىمتىازاتى جارانيانىشەوە. كەركوكىش كە كاتى خۆى بە ئيدارهي هاوبهشيش رازي نهبووين، ئهمرة به سايمي سهري هاوپهياني (شهریکی سهربازی) رزگاری عیراقسان، کورد یه ک له چوارهو، خومان هدلخ دله تاندووه: (موحافيز= پاريزگار) كورده..! وهكو بلييت ههموو بریاره کان و چارهنووسی شاره که به ده ستی (پاریزگار) و (ئه نجومه نی شار بیّت)، یان راستتر (حکومه تر که رکوک)....!

- ۳- رەفىتارى (بريمەر) لەگەل ھەردوو ئىدارەى كىوردسىتان لەسەر ئەساسى
 (پارتزگايه) نەك وەك ھەرتىمىتىك و، بريارەكانى كە ياسايە، راستەوخىق
 دەينتىرتىت بۆ پارتزگارەكان، واتە تەھمىيىشى پەرلەمان و ھەردوو حكومەت
 دەكا...
- ٤- لهوهیش زیاتر ئهفسهری ئهمریکی بن ریز گرتن له یاساو ههیبهتی پهرلهمانی کوردستان به خوّی و چهکداره کانیهوه دینه بالهخانهی پهرلهمان و راستهوخوّ پهیوه ندی به لیژنه کانی پهرلهمانه وه ده کهن سهباره ت به دانانی یاسایه ک یان ههموار کردنی یاسایه ک. بن گهرانه وه بو کهناله رهسمیبه کانی پیشنیار کردنی ئهم جوّره پروژانه.

۵- به روالهت(۵) کورد له ئه نجومه نی کاتی ده سه لات دامه زراوه (که متر له به شی کورد). کاتی خویشی (هاو په عیانان به سه رو کایه تی به ریتانیای عوو زما) شیخ مه حموودی نه مری ناو زهد کرد به حکومداری کوردستان (مه لیکی کوردستان)، راویژکاریکی سیاسی (ئینگلیزی)شی بو دانا، زوری پی نه چوو ده ستیان لی هه لگرت و گیراو نه فی کرا بو هندستان و، حکومه تی کوردستان تیا چوو..!

ئه نجومه نی حوکم ده سه لاتی وه های نییه. (بریمه ر) حاکمی فیعلی عیراقه به کوردستانی نازادیشه وه، مافی فیتوی هه یه له سه ر بریاره کانی نه نجومه ن. به پینی سه رچاوه یه کی باوه پی کراو و نزیک له هه ردوو ده سه لات (نه نجومه ن و بریمه ر) تاکو ناوه راستی مانگی / ۱۱ی نهم سال، نه نجومه ن ۹۱ بریاری وه رگر تووه، بریمه ر ته نها (۲) دو و انیانی یه سه ند کردووه ... ؛

(بریمهر) وه کو حاکمی فیعلی عیراق بریارو مامه له ی له گه ل هه ردوو (حکومه ته که ی کوردستان) له چوارچینوه ی پاریزگاکانی (شیمالی عیراق) بوو...؟ که چی رژیمی خوینریژی (سهدام) به هه مو قین و فاشیه ت و شوقینیه تی خویهوه زاراوه ی (کوردستان) و (ناوچه ی ئوتونومی کوردستانی) به کار ده هینا... که چی کاکه بریمه رئه ویشی به زاردا نامه ت.

ریّککهوتننامهی نیّوان ئه نجومه نی ده سه لاتی کاتی عیّراقی و ئیداره ی داگیرکه ر له به غسدا، که له پیّش ناوه راستی مانگی ۲۰۰۳/۱ له لایه ن به پیّزان جه لال تاله بانی - و هکو سه روّکی ئه نجومه ن کاتی - و پوّل بریه ر لیّپرسراوی ئیداره ی ده سه لاتی داگیرکه ر، ئیسزا کرا، سه باره ت به گواستنه وهی ده سه لات له مانگی ئایاری سالی و ۲۰۰۲، چونیه تی هه لبرژاردنی ئه نجومه نی نیشتیمانی کاتی ئاینده، باسی کورد و کوردستان و کینشه که ی نه ها تووه. هه لبرژاردنه که شه له سه رئه ساسی پاریّزگاکان ده بیّت و، فیدرالیه تیش وه کو دروشمیّکی بی ناوه روّک له چوارچیّوه ی (لامه رکه زیه) تی ئیداریه.

به کورتی رووداوه کان و کارهساته کانی ده سه لاتدارانی پیشووی عیراق و ، بیرو بخوونی تویژیکی عمره به عیراقی ئهمرو و ولاتانی تری عمره بی و ئیقلیمی و ، گورین له هم تویشت و بهیاری ئهمریکاو هاو په عانانی له هیریکی رزگارکه ر بو هیزیکی داگیرکه ره می وها که هیزیکی داگیرکه ربی هیچ جوره هه تویست یان دوکومینتیکی ره سمی وها که

خەلكى كوردستان ئارام كات لەمەر دوارۆژى، جگە لە دووپات كردنەوەى ھەندى قىسەى سەرزارەكى و عاتىفى، كە ھەر ھەمووى بۆ ئىستىھلاكى رۆژانەيەو لە چوارچىدەى مافى سادەى (ھاولاتىسەتى) تىناپەرىت، توينژىكى زۆرى خەلكى كوردستانى ورووژاند...

ئەمانە ھەر ھەمووى زۆر شتمان وەبير دەخاتەوەو وامان لى دەكات ھەلويستەيەك بكەين لەمەر ئەو بيرو بۆچوون و ھەلويستانە.

مامه له وووداوه کانی شدش مانگی رابردوو، به هوی داگیرکردنی عیراق، ئهوهمان بو دهرده خات، که وا داگیرکه رخه دیکه نیوچه سه ربه خوییه که مان و ئه زموونی ئه م (۱۲) ساله ی کوردستانی ئازاد که به فرمیسک و خوین دهسته به رکرا هیدی هیدی له دهستمان ده رده کات و، مه ترسی ئه وه یش ده کریت، کاره ساتی پاش شه ری جیهانی دووهه م دووپات بیته وه، ئه م جاره یان به پارچه کردنی باشووری کوردستان. ائم قوناغیه، به بوچوونی هه موولایه کی قوناغیکی چاره نووسسازه، سه رکرادیه تی کورد له دووریانیکی ناسکدایه. ناکریت گه مه به کات و به هه ل بکریت.

چونکه:

هدر له ماوه ی ندم (۱۲) دوازده ساله هدلی باشمان له دهست دا. چ خوخافلاندن به گفتوکوی نیروان به به کوردستانی و سه دامی خوینریژ (به هار پایزی سالی ام ۱۹۹۱)، یان سه راو ده راوی ها توچو و پهیوه ندی ندم لایه نیان نهوی تر له گه لا همان رژیم له قوّناغه جیا جیاکانی نه و ماوه یه بگره تاکو دوا ساتی رمانی و ، له ژیر هدر جوّره پاساویکدا بیت و ، شهری شوومی ناوخو (۱۹۹۵–۱۹۹۸) و قوّناغی نه شده و نه ناشتی (۱۹۹۸–۲۰۰۲) و ، له دهست دانی فرسه تی هم لبراردنه و هی رپدرله مان) بو جاری دووهم و سینه هم ۱۹۹۴–۲۰۰۳ و ، چهسپاندنی ناسنامه ی نه نومون و کیانه که مان به هوّی مه ترسیم کانی رژیمی دارماوی پیشو و دوو نابلووتی و نابلووری و ... هوتد.

زیاتر له شدش مانگ تیپه ری به سهر قوناغی رزگاری و داگیرکردنی عیراق. به پینی زاراوهی (مافی هاوولاتی) کورد بهشداره له رزگارکردن و داگیرکردنی عیراق، به پارچه ئازاد کراوهکهشیه وه و ، هاو په یانی هیزی داگیرکه رین له به ریوه بردنی عیراق. پوستی وه زاره ته (سیادیه)کانیشمان به رکه و تووه له حکومه ته کاتیه که ی عیراق،

ئهگهر چی کوردهکان دوو جار بن دهسهلاتن: جاری یهکهم چونکه خوودی مهجلیس و حکومهتهکهی بن دهسهلاته، دووههمیان کورد بهرامیهر زورینهی رهگهزی ههردوو دهزگا کهمینهیه.

له مهیانی نهم قزناغه و نهو ههموو خزمهت و کارهاسانی و تهنازولات وگول باران و له نامیزگرتن و ...هتد، هیزی داگیرکهر و برایانی زوّرینهی عهرهبی هاوخهبات له جیاتی سوور بوون و پی داگرتن لهسهر بهلیّنهکانیان، سهبارهت به ماف و خواستی خهلکی کوردستان و، له قوّناغی (دروشمی بیّ ناوه روّک)، بوّ بریاری توّکمه و روون و مسوحه ده د له مه و فیدرالیهت و خواست و داکوّکی گهلی کوردستان و هیزهکانی، وا ههریه که به شیّوه و شیّوازیّک پاشگه زدهبنه وه.

که نه نجومه نی کاتی ده سه لات له سه ره تای دامه زراندنی پیش چه ند مانگیک، بریاری دا که عیر اقی ئاینده عیر اقی کی دیموکراتی فیدرالی ده بیت (بی دیاری کردنی شیوه و جوّری نه و فیدرالیه ته) واته (درووشمیکی بی ناوه پوّک)، هه م لای ده سه لاتی داگیرکه رو هه م له نیروان خودی ئه ندامانی ئه نجومه ن غهیره کورد، مشتوم پیکی زوّری له سه ربوو و به هاسانی ده رباز نه بوو. تا ئه و کاته ته نها بریار بوو به ته وافق نه بوو، به لکو به ده نگ دان بوو و، ئه و بریاره ش به ئه کسه ریه تیکی که مسه رکه و ت.

ئهم پاشگهز بوونهوهیه واته له (تهوافق) بۆ (دهنگ دان)، به تایبهتی بۆ ئینمهی کورد بۆ (فیدرالیهت) مانای خۆی ههیه:

- ۱- تهجاوز بوو لهسهر پرنسییپی (التوافق) بۆ بریاردانی ئەنجومهن، وهکو زهمانه تیک بۆ پاراستنی تهبایی و یهکسانی.
- ۲- زهمینه خوّش کردنه بوّ پاشگهز بوونه وه له پرنسیپی (فیدرالیهت) که زوّر له لایهنه کانی ئه نجومه ن ههر له سالّی ۱۹۹۲ تاکو کوّنگرهی لهنده ن ۲۰۰۲ و کوّبوونه وهی صلاح الدین ۲۰۰۳ و کوّبوونه وهی ناسریه ۲۰۰۳ کوّک بوون لهسه ری. ئهم پاشگهزبوونه وهیه به هانه بوو بوّ ئه وه ی لایهنه کانی غهیره کوردی،

به تایبه تی زورینهی عهرهبی بالا دهست له ئاینده بیکهنه به لگه بو پاشه کشه و نکو لیی این بیشه و هکو نکو لیمنانه لهمه و فیدرالیهت وه کو دروشم و ناوه روک، نه ده بوو لایه نی کوردی ئهم بادانه و هیوول بکردایه.

۳- له ههمووی گرنگتر ریّگا دان بوو بهوهی فیدرالیّهت بخریّته دهنگدانهوهو چهسپاندنی لهسهر ئهساسی زورینهو کهمینه. ئهمهیش سابیقهیهکی باش نییهو، نهدهبوو وا به ساده یی تیّپهریّت به سهر نویّنهرانی کورد له ئه نجومهن.

لایدنی عـهرهبی به تایبهتی ئـهوانـهی کـه دژ بوون خـهت رهجعـهیان بـۆ خـۆیـان و هـێـزی تریش هیـٚلاوهتهوه بـۆ بـهربـهرهکانـێ کردنـی ئـهو جـۆره (درووشمه).

مشتوم په ههر به رده و ام بوو، به لام له ۲۰۰۳/۱۱/۱۵، ده سه لاتی داگیرکه ری مشتوم په ههر به رده و ارقیرکه ری دو ارزژی نه مریکا و هاو په عانانی، کیشه می خواست و بریاری خه لکی کوردستان و دو ارزژی دوزه که ی لهمه په دورالیه ته کان ...!

ئه و ریّککه و تننامه یه ی که ناونرا به (ریّککه و تننامه ی نیّوان ئه نجومه نی حوکم رانی و هاو په یانان برّ گواستنه می ده سه لات برّ عیّراقییه کان) ، که له سه ره وه ناماژه مان برّ کرد، به ده رله وه ی که ریّککه و تننامه که له لایه ن عیّراقییه کانه وه به کوردیان ئیمزا کرد. ئه وه ی ره چاو ده کریّت له و ریّککه و تننامه یه ، سه باره ت به ئیّمه ی کورد:

- * به دي نهكردني وشهى كورد يان كوردستان.
- * خرّ دزینه وه له ئاماژه کردن به مافی کورد و چاره نووس و ئایندهی، واته خوّلادان له واقع و دوا روّژی نه زموونی ۱۲ سالهی کوردستان به تایبه تی فیدرالیهت، بگره:
- * حهسم كردنى ئهم كيشهيه بهم دهقه لاوازه كه له ريّككهوتننامهكه دا هاتووه:
 (تدابير فدرالية للعراق تتضمن المحافظات)، يان (وبيانا بالحقوق المتساوية لحميع العراقيين بغض النظر عن النوع (الجنس) او المذهب او العرق). يان (يتم اختيار المجلس الأنتقالي من خلال اجراءات ديمقراطية تتسم بالشفافية والمشاركة في كل من محافظات العراق الثماني عشرة)... هتد

- * بهم ریّککهوتننامهیه، لایمنی کوردی له ئهنجوومهن ئهوهیان پهسهند کردووه که: ۱ – ههلّبژاردن له سهر ئهساسم, (یاریزگا) بیّت.
- ۲- فیدرالیهت له سهر بنه مای (پاریزگا = لامه رکه زی ئیداری) دهبیت (تدابیس فدرالیة تتضمن المحافظات). (تاکو ئیستا لایه نه کوردیه کانی نیو ئه نجومه ن به (رهسمی) لاربیان نییه له ناوه و رکی ئهم ریک که و تننامه یه).
- ۳- دابهش کردنی کوردستانی عیراق بو چوار پارچه.. یهکهم: پارچهی حکومه تی (سلیمانی و ههندی له ناوچه کانی گهرمیان و ههولیر)ی ژیر دهسه لاتی یه کیتی نیشتمانی کوردستان، دووهم: پارچهی حکومه تی ههولیر (ههندی له ناوچه کانی ههولیرو دهوک)ی ژیر دهسه لاتی پارتی دیموکراتی کوردستان، سینهم: پارچهی (کهرکوک) که به شیوهی ئیستای: ناوچهی کوردنیشینی دووزخورما توو ههر ماوه تهوه لهسهر پاریزگای تکریتی فره عهره یی و، کفری لهسهر پاریزگای دیالهی فره عهره یی و چهمچهمال و که لار که دوو ناوچهی ههره گهورهی کوردنیشینی کهرکوکن لهسهر سلیمانی و، پارچه ی چوارهم: پارچهی ناوچه کانی پاریزگای دهوک و ناوچه که به دامه دراندنی پاریزگای دهوک و سیاسه تی به عهره ب کردنی زوّر له ناوچه کانی، زوّرینه ی کورد لهم پاریزگایه (پاریزگای مووسل) له سنووری موحاله. ههروه ها جینگای گومانه مانه وه مهخموور لهسهر نهم پاریزگایه گورینیکی نهوتوی لهسهر ریژه ی کوردی مووسل.
- ٤- ئیسزاکردنی ئه و ریّککه و تننامه یه له لایه ن (پوّل بریمه ر)ی ئه مریکیه و ه و ه کو حاکمی فیسعلی عیراق و به ریّز (جملال تاله بانی) و ه کسو سه روّکی کاتی ئه نجومه نی ده سه لات له عیراق : ئیقرار کردنی ئه مریکایه و ه کو هیّز و ده سه لاتی داگیرکه رو ، ده سه لاتی عیراقی و ، خوودی کوردیش ، به و ه لاوه نانی فیدرالیه ت له سه رئه ساسی نه ته و ایه ی و جوگرافی و بریاری په رله مان و هیرن میاسیه کانی کوردستان . و اته و ه لاوه نانی بریار و هه ست و خواستی خه لکی کوردستان .

ئیقرارکردنی نوینهرانی کورد له نه نجومهنی دهسه لاتی کاتی عیراق لهسهر نهو ریککهوتننامهیه، پاشگه زبوونیکی خه ته رناکه و له بریاری په رلهمانی کوردستان به ده ره، که مافی نه ویشیان نییه.

به همر حالّ، ههموو ئهوانه له زهرهرو زیان و له دهستدانی فرسه تی له بار زیاتر، چی ترمانی بوّ وهدهست نه هیّناو بوّ وهدهست ناهیّنیّ. لهگهل ئهوهش :

هیشتا فرسه ماوه و له سهره مای قوناغی دارشتنی دامه زرانده وهی عیراقین و ، به پی کارهسات و نه زموونه کانی خه لاکی کوردستان و هه لویست و بریاره کانی داگیرکه ری نه مریکی و هاو په یانان و نه نجومه نی کاتی ده سه لاتی عیراق ، کیشه ی چاره نووسی میلله ته که مان له دووریانیکی خه ته رناکه و ، ناکریت چاویان لی به وشریت و سستی بنوینین ، ته نها سهراحت و خستنه رووی کیشه کان به زهتی و روون و ناشکرا و عدله نیه ت و گهرانه و ه و حکمی میلله ت ریگای دروست و حاسیمه .

هیشتا ندم عیراقه داگیرکراوه و ، داگیرکه ر دهبیت به پنی یاسای نیوده و له تی رهفتار له گه لا که لانی عیراق بکات. هدمو یاسا و په یانه کانی نیوده و له تی که په یوه ندییان به مافی گه لان و دیموکراسیه وه هه یه ، ده سه لاتی داگیرکه رئیلزام ده کات که ریز له هه ست و خواستی میلله تی کورد بگریت. کاربه ده ستانی نه مریکا به خودی سه روّک (بوش) یانه وه هدمیشه جه خت له سه رئه وه ده که ن که میلله تی عیراق به هه موو نه ته ده و کاره نووسی خویان ده ده ن و نه و انه و اته نه مریکا ، ریز له نیراده یان ده گرن .

باشه: کورد یدک له دوو ندتدوه سدره کیدکدی عیراقد، بریاری خویشی داوه. ندو بریاره به تیکهای ده دو ندیگی پدرلدمانیکی هدلبژیردراوی کوردستان وه رگیراوه، هدموو هیزه کوردستانیه کانیش لدسه ر ندو داوایه یدک ده نگن و پشتیوانی لی ده که ن ندو بریاره یش خراوه ته بدرده می هیزکانی عیراق له تویی دوو دو کومینت (هدردوو پروژهی دهستووری عیراقی فیدرال و هدریمی کوردستان). ندمریکاو هاو پدیانانی ناگادارن. که چی نه داگیرکدر و نه هیزه عدره بیدکانی عیراق تاکو نیستا ناوری لی ناده ندوه، بگره تاکو حددیک پاشگدزیش بروند تدوه له وه عدو پدیانی پیشوویان ...

هه لویستی داگیرکه ری نه مریکی و هاوپه یانی و لایه نه غهیره کوردیه کانی نیو نه نه نیو نه که نه که وردیه کانی نیو نه نه نه نه که دره کاتی ده سه لات و بریاری دوایی سه رهوه ی ناماژه پی کراو، جاریکی تر مافی چاره نوسی کوردی ورووژانده وه و، له نیو کوّرو کوّبوونه وه ی تویّژه جیاجیاکانی کوردستان، له ناوه و و له ده ره و دره و و پرسی گه و ردی خست و ته روو:

یه کهم: تو بلتیت کورد بتوانیت لهسهر (فیدرالیهت)، له گهل لایه نه کانی سیاسی غهیره کورد له عیراق پیک بیت...؟.

دووهم: ئايا فيدراليهت وهك (خيار) يكي سياسي له عيراق پياده دهكريت؟

پیّش تموهی وه لامی تمم دوو پرسیاره بدهینموه، به باشی تمزانم تاماژه به تموه بکمم که:

- ۱- نهوهی لیسره دا هاتووه و دیت سه باره ت به م بابه ته ، راو بوچوونی شه خسی خومانه ، به و نومیده نهوه ی له گه لیدا نه بیت ، به رایه کی ره ق و توند و دوور له واقع و ناگه شبین له قه له می نه داو ، هه لویست و بوچوونی که و زیاتر له و دیش ته حصیل نه کریت و ، هه ر له م باریه و ، زور له وانه ی نزیکی ئیسه نه هه ها لان و براده ران ، له میژه و ، ئاگاداری راو بوچوو نمانن ، چ له مه پر قوناغی به سه رچوو ، یان نه وه ی ئیستاو ، چ له مه پر خودی فیدرالیه ت و جا پردانی (په رله مان)ی سالی نه وه ی نیستاو ، چ له مه پر خودی فیدرالیه ت و جا پردانی (په رله مان)ی سالی برسی تر . خوازیارین هه رهم موی له چوارچینو ی ئازادی بیرو بوچوون و راو پرسی تر . خوازیارین هه رهم موی له چوارچینو ی ئازادی بیرو بوچوون و راو راگورینه و ه و مربگیردریت .
- ۲- بهنده ههر له پیش رمانی رژیمی گوربهگوری سهدام لای وابوو حیوار و دانوساندمان لهگهل لایهنه پهیوهندیدارهکان لهمه پرسی کورد و کوردستان دهبیت له قهواره کلاسیکیهکهی دهرچیّت، واته (حصر) کردنی کیشهکهمان له نیّوان کورد و تاکی دیکتاتوریه کی حوکم پانی عیّراق هیچی له ههلویستی نیّوان کورد و تاکی دیکتاتوریه کی حوکم پانی عیّراق هیچی له ههلویستی نوینه رانی گهلی عهره بی بالا دست نهگوریوه و ناگوریّت. بهلاکو نهو جوره برخوون و مامهله کردنه لهگهل کیشه که تهزکیه کردنی نهو هیّزانهیه و پالپشتیه کیشه بو گویّنهدان و لاساری و ، لهکاتی پیّویستیش پشتگیری له بیرو برخوون و رهفتاری تاکی دیکتاتورو ههروه ها کارهاسانیه بو نهوانه بو نه بو نهوانه نهوانه بو نهوانه بو نهوانه بو نهوانه بو نهوانه نهوی نه نهوانه نوانه نهوانه نوانه نهوانه نهوان نهوانه نه

ئهوهی به ئهرکی مروّفایه تی و نیشتمانی خوّبان وهکو پیّویست ههنّنهستن. چهند بریاری چارهنووسی کورد له کوردستانی عیّراق له چوارچیّوهی عیّراق ئهرکی کورده، نهرکی عهربی عیّراقی بالا دهستیش وهکو زوّرینه کهمتر نییه، له پروّسه په کی دیوکراسی.

۳- پیش رمان و ندمانی رژیمی سددام، رامان وابوو که سیاسه تی نهمری واقعی به همهروب کردنی ناوچه کانی کوردستان به هه لمه تیکی کوردانه و فه رزگردنی نامه دوسرد رقت موه. به تابیه تی له هه له مینژووییه کاندا. پیش نممری واقع دوسرد رقت موه. به تابیه تی له هه له مینژووییه کاندا. پیش ۱۲۰.۳/٤/۹ یه کورونه وه جیاجیاکاندا جه ختمان له دوو پرنسیب ده کرد: یعکه میان: نابیت (سیقه در) به (لوزان) بگورینه وه. دووهه میان: له کاتی دارمانی رژیمی خوینریژی سه دام ته نها چه ند سه عاتیکمان پیویسته وه کور کورد واقعی به عمروب کردنی کوردستان نه هی آین ...! ته عروب له هه لیکی نیستسنانی و هه له می کردنی کوردانه شدا چاروسه ده کریت و، تعدویل کردنی کیشه ی به عمروب کردنی کوردستان (موغامه ده)یه کی بین (حیسابه)..!

ىەكەم:

تۆ بلێيت كورد بتوانێت له سهر (فيدراڵيهت) لهگهڵ لايهنه سياسيهكانى غهيره كورد له عێراق پێڪ بێت....؟

له کاتیکدا هیشتا له فه لسه فه ی ده سه لات و شیّوه کانی ده و له ت له عیلمی رامیاریدا (به شیّوه یه کی تیبووری)، ده و له تی ناوه ندیی یه ک نه ته وه یی بالاده ست به هیّز و خوّراگره، که چی له پراکتیکدا ده و له تیّکی یه ک ره گه زویه ک نه ته وه به ده گمه ن غوونه ی ماوه له جیهانی نه مروّدا. به رامبه ر نه مه سیسته می فیدرالیه ت به هم موو جو ره کانی هو روز به روز له په ره سه ندندایه، نه و ده و له تانه یش که به رسمی سیسته مه که ی یه ک له شیّوه کانی (فیدرالیه ت)ی به خوّیه وه نه گرتووه، که م، یان زور سوودیان له بنه ماکانی فیدرالیه ت وه رگرتووه.

ئەمرۇ :

- * له کسوی گسشستی زیاتر له (۲۰۰) ولاتی سسه ربه خسو کسه ندندامی ندته وه یه گکرتووه کسانن، زیاتر له (۱۷۰)ی فسره رهگسهزن، واته له سنووری ۹۰٪ ولاتانی سه ربه خوی جیهان ولاتانیکی فره رهگهزن.
- * له سنووری (۳۰۰) نیزامی سیاسی جیا جیای وهکو دهولهت، یان به شیّوهو شیوازهی دهولهت له دونیای نهمروّدا دهسه لاتیان ههید.
- * زیاتر له(نیوهی) ولاتانی دونیا به رهسمی سیستهمهکانیان (یهکیّتی کوّنفیدرالّ، یان فیدرالّ).ه.
- * سهره رای نهمانه دهیه ها حکوماتی خوجینی (خاوهن دهسه لات و پیکهاتهی دهستووری) لهجیهاندا، سیسته می حوکم رانییان له نیّوان (لامه رکه زی) و (ئۆتۆنۆمی) به ههموو جۆرهکانی، به ریّوه ده چیّت.
- * ولاتانی هدره پیشکه و توو و به هیز و نارم و دیموکرات و نازاد، نه و ولاتانه ن که فیدرالن و هکو: نه مریکا، به ریتانیا، نهلانیا، نیسپانیا، پورتگال، سویسرا،

به لجیکا، کهندا، ئیتالیا. جگه له دهها ولاتانی تری وه کو هند، پاکستان، ئیماراتی عهره بی، مالیزیا، ئه فریقیای باشوور، به رازیل...هتد

ده کریت بلتین (فیدرالیهت) سیسته می نویی ناینده ی جیهانه و به ره به ره ته نگ هدانه چنیت به شیوه کانی تری پیکهاته ی ده وله ت، نه مهیش سیمایه کی گرنگ و تایب ه تی دیارده کانی سه ده ی (۲۱) ه که یه که هزکاره کانی نه م په ره سه ندنه ده گهریت ه و بی بی که هزکاره کانی نه م په ره سه ندنه ده گهریت ه و بی بی به به به وی و شناسنامه ی نه ته وایه تی و ره گه زی و همریمایه تی و نایینی و مهزهه بی و ، پیشبینیش ده کریت که نه م کیشه یه بینته خالیکی گه رمی ململانینی ناینده و له سه رووی خاله کانی نه جنده ی کومه لگای نیزده و له تو ده کی سه ده ی بیست و یه کمان چونکه:

- * (فیدرالیدت) به ساده بی: ئه و دیارده به یه ژماریه که (خیارات) ده خاته روو بر (فیدرالیه ت) به ساده بی: ئه و دیارده به به ژبی پرنسیپه کانی و ، کاکله که ی پرنسیپه کانی و ، کاکله که پریتیپه له شهراکه ت کردن له حکومه تیکی خاوه ن دهسه الا تیکی ناوه ندی که کاروباره نیشت مانی و نیت و نه ته وه به کان به پیوه ده بات و ، زیاتر له یه کاروباره نیشت مانی و نیت و نه ه استوکه و ت به گویره ی باری جیاوانی کومه تی خوج یه یه کویره ی باری جیاوانی کومه تی خور به جور به جوره خوج یه کانه و ، به و اته یه کی تر:
- * فیدرالیهت شهراکهت کردنی چهند ههریمیکی جیاواز له یه کتر به هوی (رهگهز یان زبان یان ثایین یان مهزههب یان باری ثابووری...هتد) له دامه زراندنی ده سه لاتیکی هاوبه شی له سهر بنه مای ئاره زوومه ندانه یان...یان:
- * دوله تیکی ناوه ندی فره لایه نه (ره که ز، زبان، ئایین، مهزهه ب، ئابووری)، هه لده وه شیت دوه و سهر له نوی به هوی زیاتر له یه که هویانه ی سهره وه، یه کیت یه کی تاره زوومه ندانه له نیوان خویاندا دروست ده که نامه و بناغه ی هاو به شی ده سه لات ...

واته فیدرالیّهت نُهو کاته دادهمهزریّت که چهند کوّمهلّگایهکی سیاسی و (سهربهخوّ) و چون یهک، بیانهوی حکومهتیّکی هاوبهش پیّک بیّن، وه بوّ نُهم مهبهسته یهک دهگرن. فیدرالیّهت جوّری زوّره. ههتاکو له یهک دهولهتی ناوهندی فیدرالّ، لهپراکتیکدا دهرکهوتووه چهندهها (خیار)ی بوّ ریّکخستنی بهریّوهبردنی سیاسی و

دهسه لات دهسته بهر ده کات. بو نموونه له نهمریکاو به ریتانیا ئیستا (٦) نیزامی جیا جیای حوکم انیان هه به.

دەوللەتى فىدرال لە خۆبەوە دانامەزرىت، بەلكو چەند ھۆكارىكى ناوەكى و دەرەكى ھەنە كە دەبنە ھاندەر بۆ پىك ھاتن، يان دامەزراندنى، لىرەدا ئاماۋە بىسەم دوو خاللەى خوارەو دەكەين كە بە دىدى ئىمە بۆ قۆناغ و بارودۆخى ئەمرۆى كوردستان و عىراق كرنگن، ھەدرووكيان بنەرەتى ئارەزووى رازى بوون بە (فىدرالىدت) دروست و بە ھىز دەكەن:

- ۱- خواستی سهرکرده سیاسیههکان، نهوانه ی فیدرالیّه ت ده خه نه روو بو چاره سهر کردنی کیشه یه کی نه ته وایه تی، یان هه ریّمایه تی، یان انایینی، یان مهزهه هه یان بو فراوان کردنی ده سه لاتی هه ریّمایه تی. نامانجیش به ره نگاری له هه رخی مه مهریّمایه تی مافی کوّمه لگاکانیان، یان ده ست دریّری کردنی که ده بیّته مایه ی پیشیّل کردنی مافی کوّمه لگاکانیان، یان ده ست دریّری کردنی کی ده ره کی سه ربازی، یان (فراوان کردنه) شدا، ناتوانن له ریّگای خواستنی نه و (چه سیاندن)، یان (فراوان کردنه) شدا، ناتوانن له ریّگای سه رکوت کردن و داگیر کردنه وه، نه و ناره زووه جیبه جیّ بکه ن، هویه کانیش زوّر و جیباوازن وه کردن و داگیر کردنه وه ناره زووه جیبه جیّ بکه ن، هویه کانیش زوّر و جیباوازن وه کرد: باری نیّوه و له تی د. ه تیده نی نیشت مانی، سه ربازی، نایده لوّجی، نابووری و کوّمه لایه تی . . . ه تند . بویه نه گهر بیانه وی یه ک له مهرجه کانی (هه ردوو) خواسته که نه نجام بده ن، یان هه ردووکی، پیّویسته هم ندی کارهاسانی و مرونه ت و (تنازل) بو سه رکرده ی یه که کانی تری به رامبه ربکه ن.
- ۲- نمو سیاسه قدارانه ی که به و ئالرگرییه قایل ده بن و له پیناو یه کرتندا واز له همندی سه ربه خیبی خیبان دین، بو نموه ی رزگار بن له (ژیانیکی سه ربه خی لاواز)، یان پیکه وه ژیانیکی لکیندراوی بی ئاره زووم مندانه و به زور سه پیندراو، یان هم وهمه یه کی دوره کی سه ربازی، یان باری ئابووری.. هدد. واته فیدرالیه ت چ به مه به ستی (چهسپاندن) یان (فراوان کردنی) ده سه لات و چ بستی نه و کیانانه و چ بستی (پاراستن)، ده بینی بارود ق و، پیتویستی نه و کیانانه و قیدرالیه ت:

- * تەنھا بۆ فىدرالىدت بىت، واتە بى ناوەرۆكىكى پاساونەدراو، ئۆتۆنۆمىيە كارتۆنىدكەي سەدامى گۆر بە گۆرە،
- * ته نها بق دابه شکردنی هه ندی له ده سه لاتی ناوه ند به سه رئه ترافه کاندا، واته لامه رکه زییه تی ئیداری له سه رئه ساسی پاریزگاکان، ئه مه یشیان کیشه ی نه ته وایه تی و ئایینی، یان مه زهه بی چاره سه رناکات.

هۆو هۆكارى پێكهاتهى زۆربەى زۆرى ولاته (فىيىدرالهكان) جىياوازە. ھەر لە سوونگەى جىياوازىيەكانەوە راقە كردنى ھۆ و ھۆكارەكانى بە(فىدرال) كردنى عيراق لىرەدا ئەھمىيەتى خۆى ھەيە. ئەگەر چ ئەو (فەدرەلە)كردنە زياتر لايەنى كوردى خستويەتە روو و جەختى لەسەر دەكات و مەبەستيەتى، بەلام جىنبەجى كردنى تەنها ويست و بريارى كورد نييە. ويست و ھۆكارو ئامانجەكانى بەرامبەرىش گرنگى و تايبەتمەندى خۆى ھەيە، ھەروەھا جۆرى فىدراليەتەكەش، مەبەستمان لىرە عەرەبى بالا دەستى عيراقە بە تەحدىد، چونكە كىشەى ئىمەى كورد لەگەل دەسەلاتى ناوەند وەكو نوپنەرى عەرەبى بالادەستى عيراق:

- * لعسهر شناسنامه ی (هاوولاتی) عیراقی نهبووه. کورد به گشتی له عیراق (عیراقی)یه، مافی هاوولاتی ههبووه، به پیّی ههلومهرجی سیاسی و ههلویستی تاکی کوردی هاوولاتی عیراقی، ماف و پله و پایه ی وه کو عیراقی یه تاکی کوردی هاوولاتی عیراقی، ماف و پله و پایه ی وه کو عیراقی یه که (رژیماوی) پاریزراو بوو. بزیه ناکریت له سونگه ی مافی (المواطنة) ریچکه ی راو بزچوونه کان بروات بر فیدرالیه ته له عیراق، که ماوه یه که رزشنبیران و سیاسه تمدارانی عهره بی عیراقی جه ختی له سهر ده که ن. گیشه که مان بر نهوه نهبووه که کورد ههیه یان نه، یان یه که دوو وه زیرمان هه بیت له مکه کابینه یان نهوی تر، یان کورد پرستی وه زاره تی (سیاد)ی به رکه و تووه یان نه. له ماوه ی زیاتر له ۸۰ سالی کیانی عیراقی تازه له حکومه ته یه ک له دوای یه که کانی نهو عیراقه کورد یکی زور پله و پایه ی به برزی هه بووه ...!
- * لهسه رئهساسی تایینی، یان مهزهه بیش نه بووه ، چونکه زوره ی زوری خه لکی کوردستان به تایین تیسلامن و به مهزهه ب سوننه ن و ، هه میشه دهسه لاتی ناوه ندی عیراقیش له رووی تایینی و مهزهه بی به و شیره یه بووه. که چی نه که هدر مافه کانمانیان پیشیل کردووه به لکو قریشیان کردووین . .

- * کیشه ی ئیمه کیشه ی نه ته وه یه که پینی نه آین کورد ، خاکه که ی ای نه که م و نه آین کورد ستان ، ئه م نه ته وه و خاکه به تایبه تی دوای شه ری جیهانی یه که م و به پینی ری ککه و تننامه ی (سسایکس پیکو) دابه ش کراو ، به پینی چه ند به آگه نامه یه کی نیوده و آله تی ده بوایه کوردیش وه کو گه لانی تری دراوسینی کیان و به آگه نامه یه کی نیوده و آله تی خوی هه بایه ، به لام له به ربه رژه وه ندی زله ینزان و باری سیاسی و کومه لایه تی بزاقی کوردان ، نه که هم پاشگه زبوونه وه ، به آلکو دیسان دابه ش کراو پارچه ی باشووری ، به گهل و خاکه وه ، لکیندرا به (عیراق) یکی داتا شراوی نوی ، بی ره چاو کردنی ثاره زوو و هه آلویستی خه آلکی کوردستان و داتا شراوی نوی ، بی ره چاو کردنی ثاره زوو و هه آلویستی خه آلکی کوردستان و زامن کردنی مافه کانی و ، ثه و به آینه ش که درابو و پشت گوی خرا . له و ساته و ه تاکو ثه م سه رده مه:
 - * نه كوردستاني عيراق ئارامهو نه عيراقيش سهقامگيره.
- * نه خه لکی به شهرفی کوردستان دهستیان له شناسنامهی نه ته وایه تی و خاکی خزیان هه لگر تووه و نه بزاقه کهی به گشتی دریغی کردووه له داکوکی کردنی له خاک و مافی کوردان.
- * لدهدر گدمه یدکی سیاسی نیّوده ولّه تی و نیقلیمی له ناوچه که کیّشه ی کورد میحوه ریّکی سدره کی بووه و ، ههمیشه وهکو گورد لهو گهمانه زورمه ند بووینه ، له هدر سهنگهر و لایهک بوویین. هرّکاریش زوّره.
- * له همر ناوردانهوهیه کی ناوه ند بز چارهسه ر کردنیکی سیاسی و ناشتیانهی کیشه ی کورد کردنیکی سیاسی و ناشتیانه ی کیشه کیورد کیشه کیورد دستهیشخه ربووه و به الله و داخه و هموو جار به زدردرمان شکاوه تموه و ا
- * دهکریّت بلّیین ههمیشه کورد خوازیاری چارهسهریّکی بنه پهتی و پهیوهندییهکی ستراتیجی و ئارهزوومهندانه بووه، سهبارهت به کیّشهی نهتموایهتی و دهسملات له عیّراق لهگهلّ ناوهند. کهچی ههمیشه:
- * دەسەلاتى ناوەند بەرنامە و پرۆگرام و پەيوەندى و ھەلسىوكەوتى تاكتىكى بووە و ئامانجىش لاوازكردن و نەھئىشىتنى بزاقى كوردايەتى و سەپاندنى دەسەلاتى تاكرەوى خۆى بووە بە سەر كوردستاندا. واتە ئەوەى پئى نەكرابئت بە زەبرى ئاگر و ئاسن و پىلانى ئىلىلىمى و نئىودەولەتى جىنبىمجىتى بكات، ھەولى داوە لە

ریّگای گفتوگـوّ و ریّککهوتن و نهخشه سهری بخات. نهگهر ههندی بنهمای سهلاندبیّت، له قوّناغیّکی تایبهتی، له یهکهمین ههل لیّی ههلّگهراوهتموه.

- * زور لدتوانای دهسد الآتی ناوه ند (سدربازی و سیاسی) به هزی سدروه ت و سامانی کوردستانه وه گدشونای کردووه. تاکو نهم قوناغه ش سامانی نه و تی کدرکوک شاده ماری نابووری عیراق پیک دینیت، له و سهروه ت و سامانه نه ک همر کورد بی به شکراوه لینی، به الکو هه ر به و سهروه ت و سامانه دهسه الاتی ناوه ند شهری قه الاچ و کردنی کورد و خاپوور کردنی کوردستانی کردووه
- * کوردستانی عیّراق وهکو پارچهیهک له کوردستانی گهورهو، میللهتی کورد له کوردستانی عیّراق وهکو بهشیّک له نه تهوهی کورد، ههزم ناکهن.
- * نهمه ی که پنی نه لنن ده وله تی عیراق تهمه نی له سه ده یه که مستره و به زوری زورداران کوردستانی باشووریان پیوه لکاندووه و نه وه ی هه لساوه بهم گوناهه داگیرکه ری روزئاوا بوو و ، دژی خواست و به رژه وه ندی میلله تانی عیراق و ناوچه که بوو ، نه نجامیش دوو به ره کی و کوشتن و برین شه رو کارهسات و دیکتا تزریه ت و فاشیه ت و کاول کردنی و لاته که مان بوو . چه ند سه روه ت و سامانی خه لکی عیراقیان به تالان برد ، نه ونده یشی به کار هین ا بوکاول کردنی .

* پرنسیپی شدراکدت و یدکسانی و غددری میژوو و جوگرافیا نابین و ، هیشتا ندوهی وهدهستمان هیناوه و داوای ده کدین به ندخشه و بدهان و پالپشتی ندیارانی (عدرهب و عیراق)ی له قدلهم نددهن. سدرید خوبی کوردستان لای ندوان تاوانه و فیدرالیدت جیابووندودید، یان هدنگاویکه بر تاوانه که..

وه کو هینزو لایه نی عهره بی عیراق، به ده رله راو بوّچوونی تاک، تیسروانینیان بوّ دوّزی کورد له چوارچینوه که فیاعه تیک و دوّزی کورد له چوارچینوه که فیاعه تیک و رازیبوونیکی ئاره زوومه ندانه ی روون و زولال ره چاو ناکریت له نیتوان زوّره ی ههره زوریان و به گشت باله کانیانه وه، نه وه یش هه یه مروو ته ماوییه.

تاکو لایدنی بدرامبدر ندگدند ندو راستیاندی که باسمان کرد، دارشتندوی عیّراقیّکی فیدرالی به کیّش و پیّواندی لایدنی کوردی خواستیّکه له حوکمی موحاله. تاکو ئیستا ئیمه کورد زیاتر کیشه ی فیدرالیه ت بر خومان باش روون ده که ینه وه . گهمه که هیشت اله گوره پانی خوماندایه . پیسویست ه بیگویزینه وه بر ناو مالی بهرامبه رمان . به رامبه رمانیش ثهمری تهمریکا و هاوپه یانه کانیه تی ، به دهسه لاتی داگیرکه ر له به غداو مهلبه نده کانی بریارو رای گشتی تهمریکا و تهوروپا به تایبه تی ، وهکو بالی یه کهم ، بالی دووهه میان ، برای عهره بی زورینه ی بالادهستی عیراقه ، به هیزو دای گشتیان .

پیّویسته سه رکردایه تی کورد سوور بیّت له سه ر بریاری خه نّکی کوردستان له مه ر فسید رانی سه در انه پال مرونه ت و شه فافیه ت و ناشکرا گویی و باس کردنی کیشه کان وه کو هه یه به گیانیّکی بویرانه و مبده ئی، گه رانه وه بو خه نّکی کوردستان و ناگادار و ناماده و ته حشید کردنی له دژی هه نویستی به رامبه ره کانمان و ، نه و له میه رو کیشانه ی که هه نه ، یان دینه ییش.

واته لایدنه بهرامبهراکاغان، به تایبهتی دهسه لاتی داگیرکهری نهمریکی، رووبهرووی جهماوهری کوردستان بکریتهوه، به شیّوهو شیّوازیکی شارستانیهت و مهدهنی، تیّدا گشت که ناله کانی راگه یاندن و دام و ده زگا مهده نی و جهماوه ریه کان شان به شانی سیاسه قه دارانی کوردستان نه رکی رووبه رووبو نه و بخه نه نهستوی کورد. (حصر) کردنی نهم پرسه له نیّوان سه رکردایه تی لایه نه کانی کوردی عیّراقی و ، یان له نیّوان نهوان و دهسه لاتی داگیرکه رو له چوارچیّوه یه کی داخراو و نهیّنی بو کیشه یه کی و هها چاره نووسساز و ، له کوّمه لگایه کی کراوه و دیموکرات، بایه خ نه دانه به کیش و سه نگی جهماوه ر لهم ململاتیه و لهم کات و ساته که هه رچی میدیا له جیهان هه یه روو له عیّراق و ناوچه که مانه .

دووههم:

ئايا فيدراليهت وهك (خيار)يكي سياسي له عيراق بياده دمكريت...؟

له باری (تیوریهوه) ئه توانین بلیّین (بهالی). چونکه:

- * بریاری (۱۸۸ له ٤/ نیسان/ ۱۹۹۱)ی* نه نجومه نی ناسایشی نیوده و له تی و ، کوبوونه و هی یه کیتی نه وروپا له (لوکسمبوّرگ)و ، بریاری نه خشه ی ناوچه ی ئارام له ژووری هیتی ۳۱ له کوردستانی عیراق و ، ته واجدی هیزی هاوپه یانان له منیسانی/ سالی ۱۹۹۱ به سه رپه رشتی نه ته و ه یه کگر تووه کان ، کشانه و ی ئیداراتی حکومه تی ناوه ندی به غدا له کوردستانی ئازاد و ئابلووقه ی ئابووری له یایزی سالی ۱۹۹۱.
- * هه لبراردنی سالی ۱۹۹۲ و دامه زراندنی په رله مان و حکومه تی هه ریّمی کوردستان و یاسا و بریاره کانی نهم دوو ده زگایه و نیداره ی ناوچه ی نازاد له سالی ۱۹۹۱، تاکو نیّستا.
- * بریاری ۹۸٦ (نموت بمرامبدر به خوراک و دهرمان) **و، جیبهجی کردنی ئمو بریاره له ناوچه ئازاد کراوه کانی کوردستان به تنسیق و هاوکاری له نیتوان

^{*} بړوانه ددقی برياردکه له پاشکوی ژمارد «۱» - ل۲۱۵

^{**} برِّوانه دەقتى بْرِيارەكە لە پاشكۆتى ژمارد «٣» – ل٣٢٣

(ریّکخراوهکانی نهتموه یهکگرتووهکان) و حکومهتی ههریّمی کوردستان تاکو نهمانی رژیّمی سهدام و ئیّستایش راستهوخوّ ههردوو ئیدارهی کوردستان پیّی ههلّدهستیّت.

- یه هاوکاری و مامه له کردنی نهمریکاو هاو په یمانان راسته و خو له پروسه ی نازاد کردنی عیراق له گه ل حکومه تی ههریمی کوردستان به هاوکاری و به هیزی پیشمه رگه و ، به شداربوون له به ریوه بردنی عیراق له گه ل ده سه لاتی داگیرکه ر تاکو ئیستا.
- * سهلاندنی (فیدرالیهت) لهلایهن زوربهی ههره زوری لایهنه سیاسیه رهسهنهکانی عیراق به عیلمانی و ئیسلامییهوه، به مارکسی و لیبرال و نهتهوایهتی و دیوکراتییهوه و ، له کونگرهی ئوپوزیسیونی عیراقی له نهمسا سالی ۱۹۹۱ ، له سهلاح الدین و شهقالاوه سالی ۱۹۹۲ و ، کونگرهی لهندهن له کوتایی سالی ۲۰۰۲ و ، له کوبوونهوهی لیژنهی (تهنسیق و موتابعه) زستانی سالی ۲۰۰۳ له (سهلاحهدین) و کوبوونهوهی (الناصریه) له کاتی رمانی رژیمی سهدام له بههاری ۲۰۰۳ و ، بریاری ئهنجومهنی دهسه لاتی کاتی عیراق له هاوینی ههمان سال.
- * ریّککه و تننامه ی (۲۰۰۳/۱۱/۱۵) *ی نیّوان نه نجومه نی ده سه لاتی کاتی عیّراق و نیداره ی مهده نی هاو په یانان له به غدا، که به ریّزان (جه لال تاله بانی) و هکو سه روّکی نه نجومه نی ده سه لاتی کاتی و (پوّل بریه ر) و هکو لیّپرسراوی نیداره ی مهده نی هاو په یانان له عیّراق موّریان کر دیوو.
- * له ههمووی گرنگتر نهمانی رژیمی دیکتاتوری سهدام و قهدغه کردنی ههموو جوّره چالاکیهکی حیزبی بهعسی سوّشیالیستی عهربی عیّراق و ههروهها دارووخانی ههموو بیرو بیرکردنهوهیهکی فاشیانه و رهگهزیهرستی نهم حیزبه.
- * داگیرکردنی عیراق و دارشتنهوهی به بنهماو شیوه شیروازیکی نوی و گونجاو له گهل پهیان و ریککهوتنهکانی نیودهولهتی به تایبهتی مافی مروّث و گهلان و، داکوکی کردنی دهسهلاتی داگیرکهری ئهمریکا به سهروّک (بوّش) هوه، که جگه له نهرکهکانی تری هیری داگیرکهر له عیراق، دامهزراندنهوهی عیراقه لهسهر

^{*} بروانه ددقی ریککهوتننامه که له پاشکوی ژمارد «٤» - ۲۳۰

- ئەساسىتكى دىموكراسى. ھەلبەتە يەك لە بنەماكانى دىموكراتىەت، رىزگرتنە لە خواست و ويستى گەلان.
- * هملوه شانه وهی دهستووری کاتی رژیمی دارماوی به غداو ههندی یاساو بریاره فاشییه کانی، چ لهلایهن (پوّل بریمهر) سهروّکی دهسه لاتی هیّزی داگیرکمر له عیّراق و چ له لایهن دام و دهزگا کاتییه کانی عیّراقه وه.
- * نهگهر چی ناکوکی و ململانیی سیاسی له نینوان ههردوو لایهنی سهره کی کوردستانی عیراق، (پارتی و یه کینتی) که میان زوّر هیشتا ماوه و، یسه که پهرلهمان و دوو حکومهت دیارده یه کی نهشازو ناسروشتیه و، خالیکی لاوازی کسرده، به لام تاکو ئیستا ههردوولاو گشت لایه نه سیاسییه کانی کوردستانی عیراق ریکن له سهر فیدرالیه ت وه کو ئامانجی ئهم قوناغه، وه کو ناوه پوکیش و، ئهمه خالیکی گرنگه. جا ئه گهر له مپهره دهره کییه کان وه لاوه نهین، ئاماده باشی و قدناعه تی ئاره زوومه ندانه و راوبوچوون و هه لویست و نیازه کانی لایه نه پهیوه نداره کانی عهره بی بالاده ستی عیراق و، رولی ده سه لاتی داگیر که ری فیدرال کردنی عیراق) که به داخه وه: فیدرال کردنی عیراق) که به داخه وه:
- * پیشه کی و به پیّی ره وتی رووداوه کانی پیشووی نه زموونی تالّی سه رکردایه تی کورد له گه ل حکومه ته یه که دوای یه که کانی عیّراق (که هه میشه نوینه ری لایه نی عمره بی عیّراقی بالا دهست بووه) وای کردووه : هیچ کات برواو متمانه نهبووه به به لینه کانی نه و حکومه تانه و ، هه لسوکه و ت و هه لویستی هیّزه کانی سیاسی عهره بی بالا دهستی عیّراقی ته م و مراویه و تاکر نیستا کاریکی وه هایان نه کردووه ، که تاک و هیّزی سیاسی کورد دلنیا بکات له مه په بریار و داخوازی روای خه لکی کوردستان.

یادگاری لهسنووری نیوسهده لهشه و وپیکدادان و پاشگه زبوونی ده سه لاتدارانی ناوه ند، که هدمیشه به نوینه رایه تی نه ته وه یا لاده ستی عه ره بی عیراق حوکم پانیان کردووه، له غهیری راگویزان و به عه ره ب کردن و خاپوور کردنی ژیرخانی ئابووری و شیخواندنی قه واره ی نه ته دایه تایی به کومه آ و به کار هینانی چه کی کی سیاوی و بایه لوجی قه ده غه کراو، به تایب ه تی له ساله ی رابردووداو،

کارهساتی هدلهبجه و نمنفال و نهزمه ونی نهم شهش مانگهی رابردوو، وه نهو مشتوم وه که دهستی پی کرد لهمه و فیدرالیهت و تهعریب و گه وانهوهی ناوچه کوردنیشینه لهت لهت و دابهش کراوه کاغان به سهر پاریزگا عمرهبیه کانی ناوه واستی عیراق و، نیداره کردنی ده سه لاتی داگیرکه رو هملویستی به تایبه تی بو نه و ناوچانه (که رکوک و مووسل و خانه قین و مهندلی. . هتد)، هه رههم و نه و انه و ای کردووه:

کورد ههزار جار بیر بکاتهوه له بیروکهی پیکهوه ژیان لهقهوارهی یهک دهولهتی عیراق.

زور له گهلانی دونیا که له چوارچیوهی یه که ده سه لاتی ناوه ند، یان یه ک قهواره ده ژیان بی هیچ زهره رو زیانیک، به گفتوگویه ک، خوپیشاندانیک، جیا بونه تهوه و ههر یه که لهوانه ده وله تی سه ربه خوی خوی جار داوه، یان کونف درالیک، یان یه کیتیه کی فیدرالیان له نیو خویاندا ییک هیناوه.

بهش به حالی خومان نابینم کوردو هیزه سیاسییه کانی در یغیان کردبیت له باس کردن و ههولدان بو روونکردنه وهی رازو نیازی کورد، چی نهبیت له نیو خوماندا، سهباره ت به عیراقیکی دیموکرات و نازادو سهربه خوو فره حیزیی و پهرلهمانی و فیدرالی یه کگرتوو، تاکو نه و راده یه ی وه کو بلییت مروقی کورد گومان له خوی بکات.

به پیّچهوانهی ثمو جوّره هملّویّسته، دهبوایه لایهنی سیاسی عهرهبی عیّراق به تایبهتی همولّی دلّدانموهو رازی کردنی کوردو داوای لیّبوردن و تممهنای پیّکموه ژیانی لیّ بکردایه.

راسته ئیسمه کیشهمان لهگهل دهسهلاتی ناوهند بووه، بهلام دهسهلاتی ناوهند له ئاسسمانهوه نههاتوهته خوارهوه و بی بنج و بنهوانهی نهتهوایهتی و کومهلایهتی و ئایدوّلوّجیهت نهبووه. دهسهلاتی ناوهند ههلقولاوی کوّمهلگای عهرهبی عیراقه، ئهگهر چی وهکو دهسهلاتی دیکتاتوّریش ئهزیّتی نهتهوهی خوّشی داوه. بهلام ئهه نهوه ناگهیهنیّت کورد چاو له هیّزهکانی عهرهبی بالا دهستی عیراق بپوّشیّت و، دوای ئهم ههموو زهرهرو زیانانهو، له واقعی ئهمودی عیراق و هاوسهنگی هیّزهکان و، پاش ئهو ههموو تهقهللاو پارانهوهیهی، هیشستا ئهوان قایل نین و، ههلویستی پاش ئهو ههموو تهقوارچیّوهی دروشم زیاتر نییه...!

کاتی نهوه هاتووه، نهگهر درهنگیش نهبیّت، هیّزه سیاسییهکانی کوردستان و روشنبیرانی کورد، چی تر به (روّمانسیهتی) سهدهی رابردوو تهماشای رووداوهکان نهکهن، به لکو به لوّجیکی جیهانی پاش شهری سارد و دروست بوونی دونیای یهک جهمسهری، زبانی عمولهمهو و گفتوگرّ و ریّزگرتن له بنهماکانی مافی مروّث و مافی گهلان و دیموکراتیهت و بهگرداچوونهوه بنبرکردنی نیرهایی (دهولهت)و (گروپ)و رتاک) له ههر کوییهک بیّت، زبانی ناشتی و تهبایی و شارستانیهت و ناسایی. باس له کیّشه ی خوّمان بکهین.

ئیّمه ی کوردی خاوه ن هه لهبجه و ئه نفال و هیّماو نهمووزه جی کیّلگه ی تاقیکردنه وه ی سیاسه ت و چه کی جینوّسایدی کوّتایی سه ده ی بیستین، خاوه ن سه ده ها هه زار شههید و بی سه روشویّن و ئه نفال کراو و سه قت و په که و تو و سه رگه دان و ئاواره و کوّچکه رو ولات ویّرانین، بو دهبیّت فیدرالیه ت وه کو خوّمان بریارمان له سهر داوه، لای برایانی عهره بی بالادهستی عیّراق و دهسه لا تی داگیرکه ر، گونجاو نهبیّت، یان هه نگاویک بیّت بو جیابوونه وه وه کو بلتیت جیابوونه وهی میلله تیّک له چوارچیّوه ی قه واره یه کی به زوّر لکیندراو تاوانیّک بیّت…۱۲ بو ده بیّت سل بکه ین له جیابوونه وه سه ربه خوّی کوردستان…۱۲

نزیکهی یه ک سه ده یه کیشه که مان به و شیره یه گوشه گیر کردووه ، واته پاشاکانی عیدراق (۱۹۲۱–۱۹۵۸) یان عبد الکریم قاسم (۱۹۵۸–۱۹۲۹) یان هه ردوو عیارفی برا (۱۹۲۳–۱۹۲۸) ، یان به کر و سه دام و حسیریی به عسی به دناو (۱۹۲۸–۲۰۰۳) ، ته نها به رپرسیارن له م غه دره میژوویه ی که به سه رمان ها تووه ، چه ند ئه م لایه نانه تاوانبار بن و ، چه ند هه ر ئه مانه ئه زیتی خه لکی عیراقی غهیره کوردیان دابیت به تاک و به کومه ل، ئه ونده یش هیزه سیاسییه کانی عیراقی غهیره کوردیان دابیت به تاک و به کومه ل، ئه ونده یش عیره بی عیراقی بالاده ست و کوردی و ناوه نده که متر نیبه ، له نه گه یشتنی کورد به مافی ره وای خوی له عیراق ، ناکریت هه لویست و روالی ثه میزانه له پیگه یاندن و هاوکاری نه و رویمانه بو سه رحوکم ، یان روایان له پهروه رده کردن و گوش کردنی زیاتر له (۸۳) (موالید)ی خه لکی عیراق وه لاوه بنین .

خوّ ئهمروّ پاشاکان که حاکمی عیّراق بوون نزیکهی چل سالّی سهده ی رابردوو، یان عبدالکریم قاسم و ههردوو عارفی برا، یان به کر و سهدام و به عسبی خویّنریّر، زیندوو نهبوونه تهوه سنگی کوردیان گرتووییّ و خاوهن ده سهلات بن، ئهوانه ی بهرامبه رمانن و کیّشه ی فیدرالیه تمان له گهلدا باس ده کهن و مشتوم رمان له گهلّ ده کهن و دواتر بریاری له سهر نه ده به ریّزانه ن:

- * د. احمد چهلهبی و ریخخراوه کهی (کوّنگرهی نیشتمانی عیّراقی) که زوّر له کادیرانی کوردن و بگره له سهره تای دامه زراندنی نهم ریّکخراوه وه به پشتیوانی لایه نه کوردییه کان بوو، ناوه ندی چالاکیشی کوردستانی نازاد بوو.
- * سيد عبد العزيز الحكيم و ريّكخراوهكهي (المجلس الاعلى للثورة الاسلامية في العراق).
 - * د.اياد العلاوي و ريّكخراو،كدي (الوفاق الوطني).
 - * حميد مجيد موسى و حزبه كدى (الحزب الشيوعي العراقي).
 - * د.محسن عبدالحميد و حزيه كهي (الحزب الاسلامي العراقي).
 - * د. ابراهيم الجعفري و ريكخراوه كدى (حزب الدعوة الاسلامي).
 - * د. عدنان الپاچهچي و ريّكخراوهكهي (تجمع الديمقراطيين العراقيين) .
 - * د . نصير الچادرچي و ريكخراوهكدي (الحزب الوطني الديمقراطي) .
 - * چەند لايەن و كەسايەتيەكى ترى عەرەبى عيراقى.

واته هیّزهکانی زوّرینهی عهرهبی بالآدهستی عیّراق به: ئیسسلامی و علمانی، به شیعه و به سوننهیشهوه. تاکو نهمه ناماده نین بریاری پهرلهمانی کوردستان لهمه فیدرالیهت و فیدرالی کردنی عیّراق به و پیّیه قهبول بکهن. تاکو ئیّستا زوّرینهی نهوانه، جگه له فیدرالیه تیکی نیداری واته (لامهرکهزی) چی تر قایل نابین بو کوردستان. سبهیش ههر زوّرینهی نهم زوّرینه یه ده بیّته حاکمی فیعلی عیّراق. جا نهگهر نهمانه نهمروّ دان به خواستی نیّمه نهنیّن و ریّز له بریاری خهلکی کوردستان نهگرن، نهگهر سبهی ببنه خاوهن دهسه لاّت ده بیّت چوّن مامه لهمان لهگه لدا بکهن..!. و راته رووبه روو کردنه و ته حمیل کردنی پرسی کورد له کوردستانی عیّراق و و اته رووبه روو کردنه و تاکی حاکم له عیّراق دووره له واقیعه و ه.

له میانهی سهدهی رابردوو نهمان دی عهرهبی بالا دهست و زورینهی عینراق خوپیشاندانیک، کورو کوبوونهوهیهک، ساز بکات بو پشتگیری له داخوازییه کانی

خه لکی کوردستان (جگه له حیزبی شیوعی عیراقی) ئهویش له ههل و قوّناغیّکی تابیه تی.

ئهوه شهش مانگیشه پرسی فیدرالیهت و خواستی کورد له مهیدانه، نهمانبیست و نهمان بینی لایهنیکی عهره بی عیراق چالاکییه کی جهماوه ری یان روشنبیری وهها ساز بکهن، سهباره ت به مافی کورد و پشتگیری له بریاره کهی پهرلهمانی کوردستان بکهن لهمهر فیدرالیه ت.

به کورتی زورینهی لایهنی عهرهبی عیّراق فیدرالیهت به جیا بوونهوه (انفصال) له ولات له قهلهم نهدهن، نهک دابهش کردنی دهسهلات له عیّراقدا، بوّیه نامادهبوونیان تیّدا رهچاو ناکریّت سهبارهت به عیّراقیّکی فیدرالی. نهوهیشی نامادهیه تاکو نیّستا، له چوارچیّوهی دروشم یان (لامهرکهزیه کی نیداری) روون تر لهسهر نهساسی (پاریّرگا) تی ناپهریّت بو نهمروّ، دواروّژیش مسوّگهر نییه.

موسیبهتی ئیّمهی کورد تهنها ئهوه نییه که لهسهرهوه باسمان کرد، بهلّکو ههر شان بهشانی ئهوه ههلّویّست و روّلی ولاّتانی ئیقلیمی دیّته گوّرِیّ:

- * دابدش کردنی ندته وه ی کورد لانی که م بق چوار پارچه و لکاندنیان به (تورکیا و ئیران و عیراق و سوریا) وه ، وا ده کات دهسته وهستانی ئه و ده وله ته دراوسیّیانه به رامبه رهه رهدنگاویّک بق زامن کردنی مافی کورد له کوردستانی عیراق ، به تایبه تی ئهگه ر (فیدرالیه ت) بیّت ، نه که هم رزور ئهسته مه ، بگره کاریّکی (مستحیل) ه . ئهگه رچی هه رچواریان هه میشه لهمه رماف و چاره سه رکردنی بنه ره تی کیشه ی کورد یه که هه لویّستن ، به لام له هه موویان روون و (دوّغری) تر رژیمی تورکیایه ، تورکه کان هه میشه دوویاتی نه وه یان کردوته وه که له بنه ره تدا (دوّزی) کورد له هه رپارچه یه کی کوردستان دری به رژه وه ندی نیشتمانیهانه و مدرگیز له به رامبه ریدا دهسته پاچه ناوه سات . نه مه لوی سته که میان زور ته عبیر له بیرو برخوونی ده سه لاتدارانی نه و چوار ولاته ده کات .
- * فاکتهری جوگرافیای کوردستانی عیراق وای کردووه، نهم ههریمه به وشکانی دهوره دراوه و ناتوانیت پشت به یارمه تی و پشتگیری هیچ له دهوله ته هاوسیکانی ببهستیت، به دیدی نیمه نهم فاکتهره وای کردووه، که چارهسهر کردنی کیشه ی کورد له کوردستانی عیراق ههتاکو بهشیوه یه کیتیه کی

* وه کو له سهره تاشه وه ئاماژه مان بو کردووه، ئه مریکاو هاو په یانانی، وه کو هیزی داگیرکه رو ده سه لا تدار، روّلیّکی کاریگه رو چاره نووسسازیان هه یه له مه په چونیه تی دارشتن و بونیا دنانه وه ی عیراق و چاره سهر کردنی کیشه ی کوردو، به تمحدید مه سه له ی (فه دره له) کردنی عیراق و خواستی ره وای کورد، به لام تاکو ئیسستا هیچ هه نگاوی کی روون و توکسه یان نه ناوه، بگره ئیسج رائات و هه لسوکه و تی روّزانه یان له ناوچه جیاوازه کانی کوردستان جیّگای نیگه رانیه. ئه م زلهیزانه و به تایبه تی نه مریکا، جاری یه که م نیبه به کارمان دیّن و پاشان به هه رزان ده مانفروشن.

* جا ئەگەر رەوشەكە وايە :

بوّ دەبیّت کورد ناچار بیّت له یهک قهوارهدا لهگهلّ عهرهبی عییّراقی بالآدهستدا بژیّت...؟ زیّدهروّیی نیسیه گهر بلّیّین ئیّسهو عهرهبی عییّراق و تهمریکاو هاویه یانانی تهزانین که:

- ۱- پیشتر شتیکی وا نهبووه ئیمه کورد ببهستیته وه به هاوسی عهره به که که زورینه نه میشراقدا. تاکه هو که پیکه وه کوردستانیان نه وه که وه ختیک ده و نهره که وه ختیک ده و نهره که عیراق دامه زرینرا کوردی باشووری کوردستانیان ناچار کرد له و قه و اره دا بژی. که چی تاکو ئیستا دو و و ناتی عهرب که (به ره گهزو زبان و ئایین و میژوو و کلتوور. هتد ها و به شن نه که قه و اره دا ناتوانن بژین، ئیدی بو ده بیت کورد ئیجبار بکریت له یه که قه و اره دا له گه ن عمره بی عیراقد ا بژیت بی هیچ جوّره زه ماناتیکی نیوده و نه ده ستووری و ، به و شیوه یه که کوردی کوردستانی باشوور ده یخوازیت و بریاری نه سه دددا.
- ۳- ئیسمه کوردیش نامانجمان لهوان جوودایه. کوردین و کوردستانیش ولاتی خومانه و پارچهیه که له کوردستانی گهوره. لهم قوناغه بو ۱۲ سال نهچیت کوردستانی نازاد نیمچه سهربه خوییه کی به خویه وه بینیه وه ، نهگهر ریگا بدریت به ریفراندومین کی نازاد ، بی یه ک و دوو کورد بریاری سهربه خویی نهدات ، ههرچهنده (فیدرالیه تی) نیختیار کردووه له چوارچیوه ی عیراقین کی دیموکراتی بو نهم قوناغه. عیراق و عیراقیه کان پارچهیه کی خاک و نه ته وه ی عدره بی نیسیه ، به لکو عهره بی عیراق و عیراقی عهره بی ده کریت وه کو پارچهیه که له نه ته وه و خاکی عهره ب بژمیر دریت ، ههرچون کورد و کوردستانی عیراق به شینگ و پارچهیه که له نه ته وه له خاکی کوردستان.
- ٤- بنچیندی نه ژادیی و رهگهزی کیوردو عهره بله یه ک جوودان: یه ک بنه ماله (سلاله) کویان ناکاتهوه. کورد (ناری نه ژاده) و عهره با (سامی).
- ۵- کورد و عهرهب زمانی کی هاوبهشیان نییه. زمانی ههر یه کمان لای نهوی تر مهفهوم نییه. زمانی کوردی له زمانه (هیندونهوروپییه) کانهوه ها تووه، له کاتیکدا زمانی عهره یی له زمانه (سامییه) کانه.
- ۹- همرچهنده همردوولا (کوردی کوردستانی عیراق و عمرهبی عیراق) یه ک نایین پهیړهو ده کهن، وه لن لهمهیش چون یه ک نین، چونکه زورینه ی عمرهبی عیراق شیعه ن و کوردیشی سوننی مهزهه ب.

- ۷- له دامهزراندنی عیراقهوه و بو ماوه ی زیاتر له ۸۳ سال، واته تاکو نهمانی رژیمی (سهدام)، عهره یی سوننه مهزهه ب دهسهلاتدار بوونه له عیراق ، که چی هاومه زهه بی کورد له گهل عهره بی سوننی مهزهه ب نهبوه مایه ی دان نان به مافی کورد به و شیره یه ی خواستی کورده ، نهوه ی به سهرمانیش ها تروه ههر به دهستی نهم تاقمه وه بووه ، که خاوه نی دهسهلات بوون له عیراق ، نیستایش به دهستی نهم تاقمه و کومهلایه تییه سوننییه کانی عیراق به توندی و راشکاوی دری (فهدره له) کردنی عیراق .
- ۸- کوردو عهرهب میتروویه کی هاوبه شیان نییه تا ههردوولایان پینکه وه یادی سهروه رییه کان و تیکشانه کانی رابردوو بکه نهوه. له به رئه وهی ههردووکیان له کونترین گهلانی ناوچه که ن ، جوره ها پهیوه ندی له نیتوانیاندا دروست بووه، له وانه شهرو ناشتی و بالاده ستی و یاشکویه تی.
- ۹- ئیمه ی کوردو عهره بی بالادهست له عیراقدا یه ک تیروانینی هاوبه شمان نییه سهباره ت به رووبه رووبوونه وهی ههره شه هاوبه شه کان:
- ۹-۱- عدرهبی (برامان) خولیای هدره سدره کییان: چهسپاندنی ده سه لاتیکی رههای حکومه تیکی رههای حکومه تیکی ناوه ندی بر هموو عیراق. کورد بدرده و ام بدربدره کانی نهو بیروکه یه عدره بی (برای) با لاده ستی کردووه، چونکه هدمیشه له و جوره قدواره دا به ش خوراو و کویله و زهره رمه ند بووه.
- ۲-۹ کورد هدردهم خولیای هدره سدره کی ندوه بووه: سدرکرده کانی عیراق
 (واته عدره بی برای بالادهست) قدناعدت پی بین به خواست و دیدو
 برچوونه کانی، نه گدرنا ندوه ناچاریان بکدن گوییان لی بگرن.
- ۹-۳- هه لویستی (برای) عهره بی بالاده ستمان له مه پر داخوازی کورد له م سهرده مه ، هه بر وه کو پیشتر باسمان کرد تاکو ئیستا روون نییه سهباره ت به و (فیدرالیه ته) که پهرله مانی کوردستان برپاری له سهر داوه . هه روه ها کیشه ی ناوچه ئیدارییه کانی کوردستان که رژیمی پیشووی عیراق دابه شی کردو ته سهر پاریزگاکانی ناوه پاست، یان کیشه ی کوتایی هینان به سیاسه تی ته عریب و گه پانه وه ی کورده راگویزراوه کاغان بو جیگای خویان و گه پانه وه ی عدره به کان بو نه و جیده وانه وه و گه پانه وه ی دورده راگویزراوه کاغان و جیگای خویان و جوگرافی ره ته به وی دورده راشی در باش ایم که یانه و می دورده راشی در باش ایم که یانه و جوگرافی ره ت

ده که نه وه و (لا مه رکه زی) ئیداریان بو پیشنیار ده که ن. وه مانه وه ی ته عربی چییه کانیش به مافی (المواطنه) پاساو ده ده نه وه ه . . ! و ، به داکو کیمان له سهر کوردستانیه تی که رکوک و مخموور و خانه قین هتد ، یه کسه ربیر له نه و تی نه و ناوچانه ده که نه وه کو بلییت نه وت حه رامه له کورد . . . ! کوردستانیش (شمال) ال (حبیب) ه .

۱۰ راسته ندم و عیراق داگیر کراو و حکومه ته که ی هه لوه شاوه ته و و ا سه ر له نوی هیزی داگیرکه رو هاو په عانانی سه رقالی دارشتنه و هین. له مه یش نیمه ی کورد و برای عه ره بی بالا ده ستمان له م داگیر کردنه و له م دارشتنه و هه شدا یه که دید و یه کورد و برای عه ره برای عه ره بان له م داگیر کردنه و له مه لوه شاندنه و هی دید و یه کوره تی عیراقد انه مه ترسی کیانی هه یه و نه کیشه ی یه کیتی و لاته که ی و میراقد انه مه ترسی کیانی هه یه و نه کیشه ی یه کیتی و لاته که ی و ایم داگیر کردنی عیراق و دامه زراندنی حکومه ته که شیری کاتییه و اته مه ترسی نییه له سه رله نوی دارشتنه و هی عیراق له م باره یه و هه و دو هه دو هه له دو هم مه ترسی کیا غان هه یه و هم یه کیتی خاک و نیشتمانی کورد ستانی عیراق و هم و مه ترسی کیا غان دو ای و نیشتمانی کورد ستانی عیراق و حکومه تی دو ای زیشت و دی کوردستانی عیراق و حکومه تی نینده یش و یک نه دارشتنه و هی کوردستانی عیراق و دی کوردستانی عیراق و بیک نه هاتنی یه کیتی خاکی کوردستانی عیراق له ناراده یه .

۱۱ - له بارهی نابووربیده وه نهولهویاتی ههردوولا وه کی یه ک نییه. له کاتیکدا ئیسمه کورد داوای بهشی رهوای خومان له سامانی کوردستان و لهبهرچاو گرتنی زیاتر له نیو سه ده ی شهر و کاول و ویران کردنی ولاته که مان ده که ین. عمره بی (برای) بالاده ست هیشتا پی له سهر نه وه داده گریت که سامان هی سهرتاسه ری نیشتمانه، دابه ش کردنه کهی ده بیت (ناوه ندی) بیت.

يوختەكەي:

ئه و هزکاراندی دهکری ببنه پالپشت و هانده ر بق پیکه وه ژیان له چوارچینوهی یهک قه واره نوی مدی هدیه قه واره نوی نوی هدیه مینوان کوردو عهره بی دهسه الا له عیراقدا، بوونیان نییه . نموهی هدیه مینوویه کی دوورو دریری بی بروایی و بی متمانه یی و خراپه کاری و شهره و ، هیچ ناره زوویه کی راسته قینه له ناراد نییه هانی نیسمه ی کورد بدات خومان گری ده ین له قه واره یه که و نیدرالیش بیت.

بریاری فیدرالیه تبر نهم قزناغه بریاری پهرلهمانه. سالّی ۱۹۹۲ و هرگیراوه. و درچهرخانیّکی چاره نووسساز بوو. کوردستانی نازاد له ژیر مهودای چهکی سووک و ترپ و روکیّتی کیمیاوی و بایه لوجی سهدام حسیّنی خوینریژ بوو. هیشتا توزو تارمایی ههله بجه و نه نفال و کورهودکه بالی به سهر والاته کهماندا راکیشابوو. ژیرخانیّکی دارماو و دوو نابلووقهی نابووری. لایه نه سیاسیه کانی کوردستان یه ک دیدو یه که هه لویست نه بوون لهمه و جوّری پهیوه ندی لهگه ل ده سه لاتی ناوه ند. یه که جار بوو به هوّی نه و بریاره و هه لویستی زوربه ی هم و زور سامناکه نهگه ر بیستاو نه و سامی کوردستان لهسه ر چاره نووسی هه روی کوردستانی عیّراق ریک خرا. نیّستاو نه و سامه دو و قوناغی جوودان. بویه (مغامره)یه کی زور سامناکه نهگه ر بیّت و ده ست به دو از سه دربه سه ربه سامه بین که له پیناویاندا نرخیّکی گرانمان داوه، به رام به شمت یک دلنیاین له و وی که هیشتا هم و جوودی نییه له بیرو بوچوونی (برای عمره بی عیّراق)ی زورینه مان، یاخود شتیک ته نانه ته نه دیش نه وه دوور عمره بی عیّراق ریزینه مان، یاخود شتیک ته نانه ته نه گه ر بیّته دیش نه وه دوور نبیه به به دو و می فاکته ره کانی سه دوه و که ناماژه مان بو کرد.

خالیّکی گرنگتر که پیتویسته بخریّته روو ئهوهیه:

دەولاەتەكەيان لە حەبەشەي كۆن، عەرەب و فەلەستىنىيەكان، عەرەب و ولاتانى ئىسلامى بۆ تەيورى شەرقى... ھىد.

به دەر لەواندى كە باسمان كرد ھەر دەسەلات و ولاتيك بچووك يان گەورە، بە ھيز يان لاواز، بە پېيى بەرژەوەندى بالاى خۆى تېكەل بە كېشەكان دەبېت.

ئهزموونی رابردوومان ههر له سهره تای میرنشینه کانی سهرده می ئیمپرات وریه تی ئال عوسمان و سهفه وییه کان و روسه کان، پاشان و لاتانی هاو په یان له سهرده می شه پی جیهانی یه کهم و دووه م، ولاتانی ئیقلیمی و ئه مریکا له دوای شهسته کانی سهده ی رابردوو، ئه و راستیه مانه بر ده خاته روو که:

هیچ هیّزیّک، بد زلهیّزو ولاتانی ثیقلیمیهوه، ثاماده نهبوونه تاکو دوایی پشتگیری له کورد بکهن، به پیّچهوانهوه کارتیّکی فشار بووه، به کاریان هیّناوهو، له کاتی گهیشتن به مهرام، دمستیان لیّ ههلگرتووه.

ئیستاش کوردستانی عیراق، رووداو و کارهساته کانی پیشوو و، تهنگهژه ی نهموؤی ده سه لات، وای کردووه هیشت و لاته کهمان له بازنه ی دواکه و تنی نابووری و کومه لایه تی و سیاسیدا بژیت، وه کو به شیکیش له عیراق کورد زورینه نییه و، هیچ ناستی ه کنی نییه و، هیچ ناستیه کنی نییه و، تاکو نه و راده یه ی ده سه لا تدارانی کورد خوشیان نه سیرو گیروده ن

چی هیّزیّکی دهرهکی و خاوهن بهرژهوهند تامادهید له پیّناوی ۷-۸ ملیوّن کورد له عیّراقی زوّریندی عدره بی حیساب بوّ سوود و بهرژهوهندی خوّی له قولاییدک له سنووری (۳۰۰) ملیوّن عمره و پانتاییدکی جوگرافی نزیکدی (۱٤) ملیوّن کم۲ ندکات، ندمه جگه له قولاییدکی سیاسی و تابووری هدریّمی و تیقلیمی و نیوده روّدتی عدرهبان.

دوور دهبین له واقع ئهگهر ههمبوو فاکتهرهکانی هاوکیشهکه به چاکی نهبینین و نهینرخیّنین له کاتی خویّندنهوهی رووداوهکان و ریّجکهی هدنگاوهکان.

بیرو باوه و ئازادی و پرنسیپه کانی مروقایه تی و مافی گه لان و دیموکراتیه تی و یه کسانی، زوّر جار خوّیان رانه گرتووه به رامبه ر به رژه وه ندییه کان، ئه گینا هه ر هه مان پرنسیپ و ماف و به لیّنه کان له دیّر زهمانه وه نووسراون و گوتراون و نه دراون و ، له میّر زهمانه وه کورد زه حییه ی غه دری میّروو و جوگرافیا و بریاری هیّزه کانی ده ره که کیه به تایبه تی ، زله کانیان.

تهنها رووداری گرنگ. ههلویست و نیرادهی حدی و حاسم و یهکگرتوو.

پهرژووندی هیزی گهوروو به تواناو بی باک به دور دوبیت لهو (قاعیده)یه...!

نا لیره دا نههمیه و روّلی نهمریکاو هاوپه بیانان وه کو ده سه لا تی داگیرکه رو موقع و
روّلی کورد له هاوکاری و هاوبه شی له رزگاری عیراق و تهنسیق و پشتیوانی بو
چهسپاندنی به رنامه کانیان دیته پیشه وه، نه ک تهنها بو مسوّگه رکردنی داخوازی
کورد له دامه زراندنه وه ی عیراق، به لکو له پشتگیری و پاراستنی له هه رجوّره
پاشگه زبوونه و ده ستتیوه ردان و هه ولی تیکده رانی ده سه لا تی ناوه ندی عیراق و
ولاتانی ده و روبه رمان.

نه وه ی سه رنج راده کینشینت، هه ندی له کاربه ده ستانی نه مریکاو هاو په یانانی، هه میشه ناماژه به نه وه ده که ن، که چیتر کورد تووشی کاره سات نابیت وه کو هدفه به ناماژه به نه وه ده که ن، که چیتر کورد تووشی کاره سات نابیت وه کو هدفه به به به کارهینانی چه کی کوکوژه، که چی باسی داخوازیه چاره نووسسازه کافان ناکه ن جگه له مافی هاوولاتی و بنیادنانه وه عیراقی کی چاره نووسسازه کافان ناکه ناکه نابه به سسته می کورد ده یخوازیت و بریاری له سه داوه، نه گه رپیشوه خت حه سم نه کریت.

رووداوهکانی کوتایی سهده ی رابردوو و ، سهره تای نهم سهده یه و ، شه ری کویت ، وکوّره و ملیوّنییه که ی خدلکی کوردستانی عیّراق و ، هیّلی نارام له سالّی ۱۹۹۱ ، کیّشه کانی یوگسلافیای کوّن و نه و چهند نه ته وانه ی که جیابو و نه و و ه نه سه ربه خوّی خوّیان جار داو ، کاره ساتی ۱۱/ئه یلوول/ سالّی ۲۰۰۱ی نه مریکا ، شه ری نه مریکا و هاو په یانانی دژی تالیبان له نه فغانستان و ، دواتر هیرشیان دژی نیزامی سهدامی هه لها توو و له ناوبردنی نه و دوو رژیمه و رزگار کردنی هه دوو و لات و ، پاشان داگیر کردنی عیّراق ، نه مانه هه رهمو و به لگهنه بو به رپه رچ کردنی نه و بیرو بوچوونانه ی که ده لیّت (مافی گهلانی هه رولات یک و گیروگرفته کانی ، کاریّکی ناوخوّیه له چوارچیّوه ی یاسای ناوخوّ چاره سه ر ده کریّت) .

بزیه له کاتی تهنگژهی نیدوان کوردو بهرامبه رهکانی لهسه ر بریاری چارهنووسی خه آنی کوردستان، چی کیشه و گرفت نهماوه بز هاوکاری و یارمه تی دانی کورد له لایهن ئهمریکا و هاو په یانانی و زامن کردنی مافه کانی له لایهن کومه آنگهی نیوده و له تی و در نیک خراوه په یوهنداره کانیه وه.

به پشت بهستن به رووداوه کان و نهوهی له نارادایه، سه رکردایه تی کورد بهرامیه ر دوو (خیار)یه:

- ۱- به کار هیّنانی هدموو هیّزو توانایدکی دیپلوّماسی و جدماودری و نیّوددوله تی بوّ فشار خستندسه رئدمریکاو هاوپدیانانی، که به حوکمی دهسه لاتیان له عیّراق و پرنسیپه کانی جارنامه ی (ویّلسن)و (بوّش)و بندماکانی پهیان و ریّککه و تننامه کانی نیّوددوله تی، مافی کورد تسبیت و زامن بکریّت به و شیّدیدی که کورد بریاری لهسه و ددات به سه ربه خوّیی کوردستانیشه وه.
- ۲- ئهگهر کورد له دامهزراندنهوه عیراق مافه کانی مسوّگهرو زامن نه کرا، به و پییه که گهلی کورد له کوردستانی عیراق بریاری کوتایی لهسهر داوه و ، پیش کشانه وه ی هیزه کانی ئه مریکا و ها و په یانانی ، گوردستانی عیراق به سنووری سروشتی خوی بخریت و روسایه)ی نه مریکا یان کارگیری سیاسی دسته یه کی نیوده و له تی به سهروکایه تی نه مریکا ، نه و کات به پینی یاسای نیوده و له تی (القانون الدولی) ئیداره ی کوردستان به پیوه ده چیت ، له م باره یه و هه ریمی کوردستان نه کوردستان نه کی ده بیت ، به لکو

ئارامییه کی رامیاری بو خوی و بو عیراق و ناوچه که سه قامگیر ده کا ، که ده بیته کلیلی چاره سه ر کردنی بنه ره تی گیروگرفتی کوردو عیراق ، بو نهمه یش ده بیت زهمینه خوش بکریت بو ریفراندومینکی نازادو له ژیر چاودیری نهمریکا یان ههیئه تیکی نیوده و له تی به سهروکایه تی نهمریکا ، بو نه وهی کورد خوی بریاری کوتایی له چاره نووسی خوی بدات و ، نهم هه نگاوه ببیت سهره تای قوناغینکی نوی له پیکه وه ژیان و دیموکراتی و نازادی و ناشتی له عیراق و له ناوجه کهیش.

کورد له ۱۲ سالی رابردوو ههلی باشی لهدهست داوه. لهم ۱۲ ساله دا زیاتر له (۳۵) نه تهوه ی جیا جیا له جیهان نازاد بوون له پیکهوه ژیانی بی نارهزوو و، (۳۵) ولاتی تازه له دایکبوون و، بوونه نهندامی نه تهوه یه کگر تووه کان، کهچی نیمه ی کورد هیشتا ده پاریینه وه بو نهوه ی باوه پمان پی بکهن که جوداخواز نین و عیراقییه کی (قع)ین و، واز له و نیمچه سه ربه خویی و نازادییه ی خومان دینین له پیناوی مه حکه م کردنی یه کیتی عیراق.

چهند هوکارهکانی دهرهکی کاریگهر بوون بو له دهستندانی هدلهکان، نهوهندهیش ململانیی شهرهکانی مدلهکان، نهوهندهیش ململانیی شهری ناوخی نه عیبرهت و نه سوودمان و مرگرتووه له دووبهرهکییهکانی رابردوو و ، سنه رنه که و تنمان له گنهمه نیقلیمی و نیودهوله تیبهکان و نه له رووداوهکان، به تاییه تی:

تهنگژهی رژیمی سهدام له شه پی عیراق و ئیران (۱۹۸۰–۱۹۸۸) و، شه پی کویت (۱۹۹۰–۱۹۹۸) و، کوروه (۱۹۹۰–۱۹۹۸) و، کارهساته کانی هه له بجه و ئهنفال (۱۹۹۸) و، کوروه ملیونییه کهی خه لکی کوردستان له به هاری و ۱۹۹۱، هیلی ئارام و هیری نیوده و له تی بر پاراستنمان سالی ۱۹۹۱، وه کو دیارده یه کی بی هاوتا له میژووی رامیاری نیوده و له تی له کوتایی سه ده ی رابردو و سه ره تای ئه م سه ده یه و، گهماروی ئابووری و سیاسی و گوشه گیری رژیمی سه دامی نه فره تایی کراو و، به هه ند وه رنه گرتنی ده سه لاتی خومالی و لاواز و سووک کردنی ئه زموونه که مان و، به شداریان له پروسه ی رزگاری عیران له پروسه ی رزگاری عیران له پروسه ی رزگاری عیران اله گهر نه ها پریارو ها و په پارو دامه زراندنی دو ناوه ندی پریارو زمانه تیک و ، دابه شکورد ی کوردستانی ئازاد و دامه زراندنی دو و ناوه ندی پریارو دو حکومه ت له پیناوی ده سکه و تایسه تی و لایه نگیری سیاسی و حزبی

(هدرچدنده پارتی و ینک و لایدنه کان یه که لویستن له سه ر فیدرالیه ت بو واقعی ئه مروّی کوردستان)، به لام ئه و هه لویسته نه زهمانه تیشه بو ته سبیت کردنی ئه و داخوازییه و نه خالیّکی به هیّزه له حیوارو گفتوگوّی لایه نی کوردی، بویه:

- * یه کخستنی ههردوو ئیداره ی کوردستان و پیکهینانی یه ک حکومه تی ئیئتلافی به کخستنی ههردوو ئیداره ی کوردستان و پیکهینانی یه کوردستان و یه کگرتوو و ، به بهرنامه یه کی توکمه و موحه دد بو ئه م قناغه ، بنوستیه کی میژووییه .
- * تەفعيل كردنى پەرلەمانى كوردستان وەكو تەنها دەزگاى شەرعيەت لە كوردستانى ئازاد.
- * گرندانی ههموو مهلبهنده کانی بریارو کهناله کانی پهیوهندی بهم دوو ده زگایه وه، (به رادمان و حکومه ت).
- * ریفراندومیک له کوردستانی نازاد بکریت به ناوچه لی براوه کانیشیهوه، نهگهر هیزی داگیرکه رکوسپ بوو، به شیوه شیوازی دیموکراسی و نارام له ریگای دهزگاکانی شهرعیهت و به پشتیوانی جهماوهری کوردستان چارهسهر بکریت.
- * دەستنیشان كىردنى ناوەندىكى نەتەوايەتى كوردستانى، وەكىو ھەيئەتىكى
 لىخكۆلىنەوەو بە دواداچوونەوە بۆ دىراسەت كردنى چارەنووسى ھەرىمى كوردستان
 و ئەو پرسانەى كە پەيوەندىيان ھەيە بەو كىشەيەوە. ھەيئەتەكە لە پسپۆرانى ئەو
 مەيدانە لە كورد و لە غەيرە كورد پىكى بىت.

هدست کردن به بی کدسی و پشت بدستن به هیزی دهره کی، چی ئیقلیمی بینت یان دهولی و ، خوبدستندوه به قسدی سهر زاره کی و دروشمی بی ناوه پروّک و ،گریّی برابچووکی و ، گوشه گیری بارودوخی جیوپوله تیکی کوردستانی عیراق و ، زل کردنی فیشاری و لاتانی ئیقلیمی (تورکیاو ئیران و سوریا) ، سوودی نییه . کسورد له کوردستانی عیراق و ، کو گهل ، و ، کو کیان و ، نهزموون کاریگهری نهمرد و ئاینده ی عیراقد . (واقیع) یکه و هدیه . دیارده یه کی بی هاوتای غهدری میرو و جوگافیایه .

له ماوهی ندم ۱۲ سالهو، لهو (۳۵) نه ته وانه ی که رزگار بوون و بوونه نه ندامی نه ماوه ی ندم ۱۲ سالهو، لهو (۳۵) نه تعدوه یه کگر تووه کان، بارود وخی ده ره کی زوریان له نیمه خراپتر بوو، ته زحیه ت و کاره ساتیان به راورد ناکریت له گه له زه ره رو زیانی نیمه کوردو، هه له

هه لکه و تووه کانیـشـیـان له و انه ی ئیّـمـه باشـتـر نه بوو، کـهچی نه و ان سـه رکـه و تن و ئیّمه یش ههر ده پاریّینه وه . . !

نه زموونی زیاتر له ۸۳ سالی (عیراق)ی داتا شراو نه و راستییه به رجه سته ده کات که کیانیکی به زوّر لکیندراو و ، ده سه لاتیکی ناوه ندی رههای یه ک ره گهزو یه ک مهزهه ب له کومه لگایه کی فره ره گهزی و نایینی و مهزهه بی ، له غهیری لاوازی و کوشتن و مال ویرانی و نائارامی و له ده ستدانی سهروه ت و سامان و پیشیل کردنی مافه کانی مروق و گهلان و داگیر کردن ، چی تری پیوه نایه ت ، واته یه کیتیده کی نائاره زوومه ندانه ی عیراق (سه راب) یک بوو .

واقعی عیراقی به زور لکیندراوی زیاتر له ۸۳ سال، ئهوه دهگهیهنیت که یهکیتی خاکهکهی به هزی له یهک نهچوونی نهتهوایهتی و ئایینی و مهزههبی ههمیشه له ئاژاوه و قهیرانی سیاسی و ئابووری و کومهلایهتی و دهروونی دهخولیتهوه.

دهرچوون لهم تهنگژهیه به خودی عیراق و گهلانی و، بو ناوچهکهو جیهانیش، تهنها راستگردنهوهی هه لهکانی میرژوه، که سهره تاو بناغه که یه بریارو روژی دامه دراندنی نهم عیراقه و دستی پیگردووه. پاش نهم سهفه و دورو دریژه به ههموو نسکو و کاره ساته کانی و لهم زه لکاوه ی نهمود، مافی خومانه و کاتی نهوه یش ها تووه بریاری چاره نووسی خومان بده ین و به و پییه ی که به رژه وهندی کوردی تیدا بیت و له بیناوی نه و بشدا بیت.

چونکه دهبیّت:

لهوه تیبگهین که نه زلهیزهکان و نه رینکخراوه نیودهولهتییهکان و نه دوستهکانمان (ئهگهر ههبن) به دهر له بهرژهوهندی بالآی خویان، ئهوهنده به پهروشی تهرک به ئهستوی خوگرتن نابن لهم ناوچهیه.

بهرژه و هندی نه و انیش له و ه دایه ئیمه و ه کو هیزو و ه کو کیشه، تاکو بکریت بیده نگ بین و هن و به بین و به بین و به که مسترین (ئیلتیزام) بوی ده رچن، با نه مانه هه رهم مووی له سه رحیسابی میلله ته که مانیش بیت.

کاتی ئهوهیه کورد به ههموو هیّز و بالهکان و ناوهندهکانی بریار، خوّیان یهک خهن و سوور بن لهسهر مافهکانیان، ئهگهر ریّک نهبن لهسهر داخوازی و پیّویستیان به روّلی لایهنی هاوپهیمانان به سهروّکایهتی ئهمریکا، به مانهوهو بوونیان، ئهمروّ و

دواروّژ، له کوردستان، تاکو رادهی ناچارکردنیان به زیاتر ئیلتزام و بهرپرسیارهتیان له چهسپاندنی مافهکانمان و زامن کردنیان له دواروّژیش، نُهوه ههر وهکو جارانی پیشوو دهمانگزرنهوهو، له کاتی پیویست دهروّن و پشتمان تی نُهکهن.

ئهمه ههلیّکه نابیّت دوودلّی و کورده ناموسهی بز بکریّت. ههموو دونیا به کارهساته کانامان ئاشنایه و ، روویان له عیّراقه: چی ئهبیّت و چوّن ئهبیّت.

سفرهی رازاوه و باوهشی گهرم و دوشه کی نهرم و چهمانه وه بو نوینه رانی هیزی داگیرکه رکاریگه ری نابیت لهسه ربریاری پروسه ی نه وان و دادی چارهسه رکردنی کنشه که مان نادات. بویه:

ئیستاو ههر ئیستا کاتی نهوهید که به راشکاوی و به ههموو توانایه کمانهوه داوای مافی خوّمان بکهین وبیخهینه روو و، دونیای لیّ ناگادار کهین. که نهم هدله به سهرچوو، پهشیمانی سوودی نییه..!

Y . . W/11/Y .

_____ تێ بینی:

[،] بیسی. نهم با بدته به چوار بهش له روژنامــهی (خــهبات) ژمـــاره – ۱۳۲۹، ۱۳۴۰، ۱۳۴۱، ۱۳۴۲ – بلاوکرایهوه .

پەشى دوومم

كوردو هاويه يمانيه تى ئەمرىكا بۆكوي. ؟!

من بهنینم داوه ئامسادهم بهسسهر بهرزی بژیم گهر سهرم بروا له ریدا قهت له ژیر پی ناکهوم»

ياش ريّککهوتننامهي ۱۵/۱۱/۱۵ ۲۰۰۳، له نيّوان دهسه لاّتي مهدهني ئهمريکي و ئەنجوممەنى كىاتى دەسمالات، سىمبارەت بەگەرانەوەي دەسمالات لە مانگى حوزهیرانی ئهم سال بو عیراقیه کان (ئەنجوومەنی کاتی)و، تەسبیت کردنی پرنسیپی فيدراليهت له سهر ئهساسي (پاريزگاكان)و، رهتكردنهوهي ئهو پرنسيپه لهلايهن خەلكى كوردستانەوە بە گشتى، چەند رۆشنېيىرى عەربى دۆست و نزيكمان و ههندی دؤست، ئهورویی و نهمسریکیسمان، له ههمان کساندا، زنجسیسره وتارو ليكوّلينهوهيهكيان بالاو كردهوه ، و (هينشتايش بهردهوامه) ، تيدا جمخت له سهر چاكىمى ئەمىرىكا دەكەن بەرامىبەر بە كىوردو، ئەو بابەتەيان كىردۆتە ويردى سەر زبانیان، تاکو ئەو رادەيە يەكيكى وەكو (وليم سافير)ى ئەمريكى، كە يەك لە دوّسته دیرینه کانی کورده، وه کو روّژنامه وان و نووسه رو، ئاگادار ونزیکی مدلّبه ندی بریاری ئەمریکاو، کەنالینکی باوەر پن کراوی ھەردوولایە. رۆژی ۲۱/۲۱ ۲..۶ له روزنامهي (الشرق الأوسط)ي لهندهني وتاريكي بالأوكردبوهوه له ژير ناونيشاني (حتى لا يضيع الاكراد في وحل الماضي والحاضر) .نووسهر تمكمر چي لمو وتارهدا دوو گازندهی همهبوو له نهمریکا (ههلویستیان له ۱۹۷۵ و ۱۹۹۱ بهرامسه و به کورد)، به لام دووجار وسی جار کوردی مندت بار کردووه سیمبارهت به لوتفی ئەمرىكا (پاراستنى هيلى ئارام ورماندنى صدام....هتد) ئامانجى نووسەر لەو نووسینه و ئهو به چاودانهوهی (دوو لوتفهکهی ئهمریکا) به زهقی ئهو بوو که :

(دەبيت كورد فيدراليهتى پارتزگاكان پەسند بكات ...!)

دوستیکی دیکه مان به پیز (صالح قلاب) به ، وه زیری رو شنبیری پیشو تری ئوردن و روزنامه نووسی ناسراوی عدربی ، هدر پاش بابه ته که یک که (ولیهم) به (۳) روّژ و لههه مان روّژنامه یی (الشرق الاوسط)ی له نده نی ژماره یی روّژی ۲۰۰٤/۱/۲٤ و تاریّکی بلاوکردوه ته وه و روّز شت به ره و اده بینیّت بوّکوردی کوردستانی عیّراق ، به لام رات و کاته که یکاتی (عیّراق ، به لام که یکاتی (فیدرالیه ته سات و کاته که یکاتی (فیدرالیه ته سات ا

کاکه (سافیر) به(BUT)، کاکه (قلاب)یش به (لکن) چ باشیان فهرمووده کردبوو دهیسړنهوه . (بات) و (به لام) ی خوّمالیمانیش زوّرهو، دوور نییه لهوهی ئه و دوو زاته و ئهمسالیان زوّرتر بیّت.

^{*} بروانه دوقی ریککهوتننامه که له پاشکوی ژماره «٤» - ل ۲۳۰

واته ئهمریکای پیاو چاک و رزگاریکهرو دووربین و، کوردی سفلهو بهلهزو کورتبین و ناشارستانیه تی خید له کهی. بی نهوهی ههندی وردببنهوه له مهوقیع و روّل و ئیسستراتیجیه تی نهمریکا و ئیسمه ی کورد و کارهسات ههل و هیشی و داخوازیه کاغان... هند

هدموو لايهک، ئهگهر به مهوزوعيه تهوه كيشهكان هه لسه نگينن دهرده كهويت:

- * ئەمریكا و هاوپه یمانانى له بهرچاوى رەشى كورد و عیراقییه کان بریارى گەمارۆ و ئابلووقەو لاواز كردن و لیدان و پاشان رمانى رژیمى سەدامیان نەدابوو.
- * لاواز و رمانی صهدام و رژیمه کهی چهند له بهرژهوهندی بالای میلله تانی عیراق و ناوچه کدا بوو، زیاتریش لهخزمه ت و بهرژهوهندی ئهمریکاو یارانی دایه.
- * بۆئىيمەى كورد وەرچەرخانىكى مىتۋوويى بوو و، نزىكەى يەك سەدە چاوەروان و شەيداى بووين، گۆرىنى ھەلۈيسىتى ئەمىرىكا لە ھىيىزىكى (رزگار)كەر بە (داگىر)كەر، بايەخى تايبەتمەندى دىكەى بەو وەرچەرخانە دا. كاكلەكەي :
- * که نهمریکا به روسمی و به بریاریّکی نه نجوومهنی ناسایشی نیّود و له تی نهرکی به پریّوهبردنی عیّراقی پی سپیّردرا، وه کو هیّزو دهسه لا تی داگیرکه ر، زنجیره یه کی دورو دریّژی ئیلتیزاماتی به رامبه ر به گه لانی عیّراقی که و ته نهستی به پیّی ریّککه و تن و په یانه نیّوده و له تی به کان ، ده بیّت نهمریکا له و ماوه یه دا، که دهسه لا تی داگیرکردنی پی سپیّردراوه ره چاو و پیاده یان بکات و، ناوه و کی نه و ریّککه و تن و پهیانانه، زوّر له مافسه کان زامن ده کسانی رزگاری (چاره نووسه و ه). نه همیه تی نه م لایه نهی و هرچه رخانه که له پروّسه ی رزگاری عیّراق، نه گهر زوّرت نه بیّت بو نیّمه ی کورد قهت که متر نییه.
- * کوردیش به ریزو حورمه ته وه سیاسه تی نه مریکا و هه نگاوه کانی له مه پر رزگاری عیراق نرخاندو، سوپاسگوزاری خوی به راشکاوی راگهیاند، له رمانی دیکتا توریه تی سه دام و نیزامه که ی و، دابین کردنی ئارامی و هه ول دان بو زامن کردنی ژبانی خه لک و چاککردنی باری ئابوورییان و ئاوه دان کردنه وه سه ره تاکانی به دیوکراتی کردنی عیراق و، پیشتریش خه لکی کوردستان، بریاری تمسییت کردنی هیلی ئارام و پاراستنی ناوچه که مان له هیرشی سوپای عیراق، به ثه و په ری ریزو حورمه ته وه نرخیندرا. هم نه مه به وه فاکته ریکی کاریگه و زمینه خوشکه ر، که کورد هه ندی له تاوانه کانی نه مریکا و هاو په یانی له بیر زمینه خوشکه ر، که کورد هه ندی له تاوانه کانی نه مریکا و هاو په یانی له بیر

بکات و ، سوپای نهمریکی گولباران کات و به خاک و هیز و نیمکانیدتی خریهوه له پیشوازی و له خزمه تی دا بن . . !

* نهم راستیانه ههر چون لای ئیمه مهعلوومه و تهعبیر بووه له خواست و ویژدانی تاکی کوردو میلله ته کمان، کاربه دهستانی ئیدارهی ده سه لاتی مه دنی و سوپای ئهمریکی له عیراق بگره گهلی نهمریکاو دوستانیشی پینی ده زانن . ههر نهم پیزانین و وه فاداریه ی کورد له نواندی ره زامه ندی و خوشحالی به روّلی نهمریکا له پروسه ی نازاد کردنی عیراق، وای کرد نهم روّل و ههلویسته ی کورد ، ببیته مایه ی گله یی و گازنده ی تویژه یکی فراوانی عهربی عیراق و جاده ی عهره ی مدربی ههروه انیگه رانی و لاتانی ده رواسیشی و روژاندووه.

ئه مسه یش خوی له خویدا و له پروسه یه کی وههادا و له ههلوم هرجی کورد له کوردستانی عیراق (ناوخو و ئیقلیمی) و ، میژووی پر له کارهسات و ههرزان فروشیمان ، له لایهن زل هیزه کانه وه به ئه مریکاو به ریتانیاوه ، ده بوایه به هه ند و ههگیردرایه ، به تایسه تی نه پیش و نه له کات و نه له پاش رزگاری عیراق ئه مریکا هیچ به لینیکی فه رمی نه داوه به کورد سه باره ت به دوا روژی . . !

ئهم دیدو بۆچوونانهی دۆستانی ئهمریکی و عهربی (برامان) و بگره ههندی له (مووته ئهمریکییهکانی) خومالیشمان، زیاد له لزووم منهت بارمان دهکهن تاکو ئهو راده یه روّلی ئهم زل هیّزه لهو غهدره میّرووییهی که به دریّرایی سهدهی رابردوو بهسهرمانیان هیّنا له بیر بکهین، ههر ثهم منه تباریه پاساویک بیّت له خو دزینه وهی نهمریکا و یاوه رانی له روّل و مهسئولییه تیان له دابین و مسوّگهر و زامن کردنی مافه ره واکانمان و، سووک کردنه وهی باری گرانی نه و غهدرهی، که به دریّرایی میّرووی نهم ولاته که پیّی نیّرن عیّراق له کوردیان کردووه ..

راسته نهمريكا:

* هیّلتی ئارامی بر ههندی ناوچهی کوردستانی عیّراق زامن کرد (له سنووری ک. ک. رووبهری کوردستان و نیوهی ژمارهی هاوولاتیانی که دهکهویّته سهرووی هیّلی پانی ۳۹)و، هیّزهکانی ئهمریکا و هاوپهیانانی ئاسمانی ئهو ناوچهیهیان دهپاراست له هیّرشی رژیمی سهدام. کوردیش دریّغی نهکرد. به پیّدچهوانهی

هدم و ته وه قعات و کوسپه کان، توانی نه زمونی کی دیموکراسی که م وینه له میژووی عیراق و ناوچه که به به به به کات، که نه مریکا و هاو په یانانی شانازی پیوه بکه ن له کاتی به راورد کردن و پاساودانی به یار و کرده و کانیان در به سه دام تاکوو رمانی.

* له هدم ووشی گرنگتر ئهو (ناوچه ئارام) به بوو، که هدر له سهره تای پروسهی (رزگاری) عیراق، بر نهمریکاو هاوپه یانانی بووه پایگه و بنکهی یه کهمی هیّزه کانی، له رووی (عهمه لیاتی) و هاوکاری و ته نسیق و، له کهش و هموایه کی دوست ایه تی و هاوکاری و هاسانکاری نمرکه سهربازی و لۆجىسىتىپەكانيان لەلايەن ئىدارە و ھۆزى يۆشىمەرگەي كوردستانەوە، ئەوەي زیاتر بایهخی به روّلی ناوچهی ثارام و روّلی کورد له پروّسهی ئازاد و رزگار كردني عيراقدا ئهوه بووكه: ئهم (ناوچه ثارام) به برچهند سال نهچوو، به تایب دتی له قرناغی پیش پروسدی (رزگاری) عیراق گممارو درابوو، به زیاتر له ۷۵٪ی گشت سوپای عیتراقی نیزامی، جگه له سه دهها ههزار له جهیش شدعبی و فیدایی سددام و جدیشی قودس. ندم هیّزه نیزامیدی سوپای عیّراق که به دریژایی هیلی تهماس جیگیر ببوو و پاراستنی شاری مووسل و کهرکوک و تکریت و دیالهی له تهستو بوو، و مکو پشتوپنیکیش بو پاراستنی شاری بهغدا له باکوردوه به تاییدتی، واته (۳) لهسهر (٤)ی سویای عیراق. که پروسهی رزگاری و نازاد کردنی عیراق دستی پی کرد و به هنری نهو (ناوچهی نارام) به و هاوکاری سیاسی و عدسکدری و جدماوهری کوردستانی ثازاد، له ماوهی چدند روزیکدا و بی شدر و پیکدادان ناوچهکانی پشت هیلی تارام، به شارهکانی (مووسل وكدركوك و تكريت و ديالهشهوه) نازاد كرا، بن زيانيكي گهاني له نیّو سدربازدکانی تعمریکا. زوریدی زوری سوپاو میلیشیاکهی سهدام، له ریگای كمنالدكاني لايدنه سياسييهكاني كوردستانهوه يان تمسليم بوون يان چوونهوه مالی خزیان، کهچی بز کهمتر له (۲۵٪) باقی سوپای عیراق، له ناوهراست و له خوارووی عیراق، سویای نهمریکاو هاویه یانان مودرینترین و خهترناکترین چدکیان به کار هیناو، لهسنووری زیاتر له (۳) هدفتهی خایاند تاکو گهیشتنه به غداو، له نیدان هدردوولا زیانیکی زوری گیانی و مادی لی کهوته وه تهگهر جي زياني لايدني عيراتي بدراورد ناكريت.

* سهره پرای نه وانه ی سه ره وه ش، نه م ناوچه (نارام) ه به هوّی بنیادنانه وه ی باری سیاسی و نابووری و ناوه دانکردنه وه ی، که له ماوه ی (۱۱) سالّی رابردوو نه نابووری و ناوه دانکردنه وه ی ناریگه ربوو ، وه کو ناوچه یه کی نارام و هیّمن و ناماده باش برّ حه وانه وه له باوه شگرتنی هیّزه کانی نه مریکا و هاو په یانانی ، نه ک ته نه به برّ ریّک خستنه وه و ته نسیق و سهره تایه کی موناسب بر جموجوّلی سوپایی و سیخوری و سیاسی مهیدانی دژی رژیمی سه دام ، به لکو بر حسانه وه ی سهربازه کانیان، له کاتیکدا نه مریکا و هاو په یانانیان له خواروو و ناوه راستی عیّراق نه و کات و تاکو نیّستاش روّژانه رووبه رووی شه و و پیّکدادان و به رخودان و کاری تیروریستی دهبن. نه و کات و تاکو نیّستاش روّژانه سهرباز و کاری تیروریستی دهبن. نه و کات و تاکو نیّستاش روّژانه سهرباز و کارم هندانی سه ر به نه مربیکا و هاو په یانانیان له و ناوچانه گیان له دهست و کارم هندانی سه ر به نه مربیکا و هاو په یانانیان له و ناوچانه گیان له دهست و بریندارو، باری ناله باری دو به باری ناله باری دورو نییان.

* ندوه ی تهمریکا و هاو په یماناتی نه نجامیان دابوو پیش هاتنیان بو کوردستان، چ بو پاراستنی هیلی نارام، یان ناراسته و خو و له ریگای ریک خراوه نیوده و له تی پاراستنی هیلی نارام، یان ناراسته و خو و له ریگای ریک خراوه نیوده و مروییه کانه وه ، به رهه مه که ی نه زموونی کی دیموکراتی و نیداره یه کی سه ربه خوی فره لایه ن و به رین و فره لایه ن و ، زیاد له وه شهر نه و ناوچه یه وا نهمریکا و هاو په یمانان پیک نارام و ناماده باش و پیگه یشتو و بو هیزه که وره ترمو، نیداره کهی و زوره ی دینیت که زیاتر له چوار جار له پانتایی (لبنان) گهوره ترمو، نیداره کهی و زوره ی هدره زوری خدلکه کهی و راگه یاندنی کوردستان به تیکیا له خزمه تی پروسه ی رزگاری عینراقدا بوو. واته نه وه ی نهمریکا و و لاتانی دیکه هه و لیان بو داو کاریان بو نه م (ناوچه نارام) ه کردبوو به فیرو نه چوو. نه و می (چاندیان) زور به خیر و بیر گهرایه و بویان.

زیاده رؤیی و ناواقیعییانه نییه تهگهر هاتوو بلیّین مافی کورده، لهم بوارهدا تهمریکاو هاوکارانی منهت بار بکات، نهگهر بکریّت و جائیز بیّت تهعبیری وها به کار بیّنین، یان دروستتر پیّیان بلیّین تهمه تیّد مهین تهگهر هاتوو به دروستی پشتیوان و هاوکارهان بکریّت. * سوپای هاوپه عانان کوردی رزگار کرد له رژیمی به غدا وئیستا کورد وه کو گهلانی تری عیراق به شدارن له مه لبه ندی بریاری ناوه ند، به هه موو کوسپ و کهم و کورییه کانی نهم پرنسیپه، وه کو که مینه یه که له نیر زورینه یه کی عهره بی بالا دهست بی هیچ جوزه گهره نتیه ک و ، تاکو نیستا نه مریکا وه کو هیزی (داگیرکهر)، ههروه ها نیداره ی هاوپه عانان، مامه له یان له گهل کورد له چوارچیوه ی مافی هاوولاتییه نه ک وه کو میلله تیکی خاوه ن کیشه و به ش خوراوو، قوربانی به رژه وه ندی نه و ان ... هتد

به لآم ئەزموونى كورد لەگەل ئەمرىكا جگە لەم لايەنە شيرىنەى، لايەنى زۆر تفت و تالىشى تىدايە:

- * هیّلی ئارامی بو دابین کردین، به آلام کی بور کوردی تووش کرد که ناچار بیّت بکه ویته بارودوخیکی و ها که پیویستی به و زونه نامینه بیّت ... ؟ پیشتر گوتمان به چراغی سهوزی نهمریکا کورد راپه ری دژی رژیمی سهدام و به چراغی سهوزی نهمریکا سهدام کوردی سهرکوت کرد و ناچاری کرد له سنووری تا دوو ملیون هاوو آلاتی دهست له ههمو شتی خوی هه آگریت رووکاته کهژو چیاکانی کوردستان و سنووری (موقهدهسی) عیراق ببه زینیت به رهو هه ندران، له ههلومه رجیکی سیاسی و نابووری و سروشتی ناله بار.
- * ئەو رژیمه دی که ئەمىریکا له ترسیدا بۆکورد ناوچه ی ئارامی بۆ (نیسوه ی خاکه که ی و نیوه ی میلله ته که ی دابین کرد و نیوه که ی دیکه ی ههر مایه وه له ژیر رهحمه تی ئه و دیکتا تۆره فاشیه ، له بنه و تدا به رهمی ئه مریکا و به ریتانیا بوو ، بۆسهاندنی ئه مراستیه شکرده وه و هه لویست و به لگه نامه ی زور هه یه بسخ غه و نه دنه :
- ۱- (علي صالح سعدي) و هکو (امين سر القيادة القطرية) ی حزبی به عسی سوشياليستی عهربی له عيراق و چهند ئه نداميّکی ديکه ی سه رکردايه تی ئه م حزبه به قسه و به نووسين ئيعترافيان کردووه که ئينقلابی (۸) ی شوباتی ۱۹٦۳ و ئينقلابی ۱۷-۳۰/ ته عووزی/ ۱۹۹۸، به (قيتاريّکی ئينگلو ئه مريکی ئه نجام درا)ن، پيش و له کاتی ئينقلابه که يان و پاشتريش (ئه م دوو زل هيّزه) به تايبه تی، هاوکار و پالپشتی به عسيه کانی عيراق بوونه.

٢ ـــ (جواد هاشم له پاش نينقلابي ١٧ - ٣٠ / تعمووز١٩٦٨ بدعس، وهزيري نهخشه كيتشان = التخطيط) بووهو، زور نزيكي ئه حمه د حمسه ن البكر وسهدام بوو، يهک له پسپورو ئهکاديميهکاني عيراقي بوو له نيو بهعسي ئهوسادا، له كتيّبهكمى (مذكرات وزير عراقى مع البكر وصدام)* له لاپهره (۲۷۱) لهم بارهيموه دهليّت : (ليست لدى وثائق ... غير أن احداثا متعاقبة، وتذاكر سفر متناثرة في محطات وقوف "ا لقطار الامريكي، يشير الى وجود حلقة او حلقات اتصال أمريكية أعانت البعث العراقي منذ عام ١٩٦٣ ، وقد تستمر في أعانته لزمن طويل حفاظا على المصالح الأمريكية في المنطقة العربية.) ۳- ههمان سهرچاوه و لهلاپهره (۱۰۹-۱۱۰) باسی نهو دهکات که : له کوتایی سالی ۱۹٦۸ به سهروکایه تی وهفدیکی عیراقی نیردران بو فهرهنسا و پاشتر بۆ لەندەن، ئەمەيش يەكەم وەفدى ئىنقلابچىييەكانى بەعس دەبيت بۆ دەرەوى ولات. پاش گەرانەوەيان راپۆرتىك بەرز دەكاتەوە بۆ سەرۆك كۆمارى عيراقى ئەوكات (ئەحمەد حەسن البكر)، پاش ھەفتەيەك (البكر) داواي دەكات بۆ کـوّشکی کـوّمــاری و پینی ده لـیّت: (نرید منك أنــا وصـــدام حــــــین ان تدرس موضوعا اخرا هو : كيف نلغي المقاطعة التجارية مع أمريكا من دون ان يحدث هذا الألغاء أي رد فعل سلبي في صفوف الحزب. فأنت تعرف ان أكثر البعثيين شبان متحمسون، ولا يفهمون من أمور السياسة الدولية شيئا. أريد أن ألغي المقاطعة بشكل هادئ. هل لديك مقترحات ؟ كان الطلب مفاجئاً." لم استطع تقديم مقترحات آنية له ، ثم أن الأمر يعود الى وزير الأقتصاد وليس الى وزير التخطيط. وعندما أبديت له هذه الملاحظة ، ضحك البكر وقال : التخطيط هو تخطيط البلد. أذهب وخطط لهذا الأمر وقدم الى تقريراً" حول المقاطعة من دون أن تخبر به احداً". أكتبه بخط يدك، ولا حاجة الى طباعته.) بعد يومين او ثلاثة، قدمت الى البكر تقريرا بخط اليد أقترح فيه اصدار (التعليمات) من لجنة التموين العليا (التي أصبحت فيما بعد مجلس تنظيم التجارة) نلغى بموجبها مقاطعة البضائع الأمريكية. ومن أجل الا تحدث تلك التعليمات بلبلة عقائدية في صفوف الحزب ونتهم بالعمالة

^{*} مذكرات وزير عراقي مع البكر وصدام، ذكريات في السياسة العراقية ١٩٦٧-٠٠٠/ جواد الهاشم- دار الساقي- الطبعة الاولى ٢٠٠٣.

والخيانة والجاسوسية، فقد أقترحت أن يكون نص التعليمات كالآتي "بناء على مقتضيات المصلحة العامة ، ونظرا الى استمرار أمريكا في سياستها العدوانية ضد مطامح الأمة العربية ، فقد قررت لجنة التموين العليا مايلي : 1- استمرار مقاطعة البضائع الأمريكية .

٢- يستثني من أحكام الفقرة (١) أعلاه البنود من كذا الى كذا من بنود
 تصنيف التجارة الدولية . "

- والواقع ان الفقرة (٢) من التعليمات استثنت ما يقارب ٩٠٪ من البضائع الأمريكية من أحكام المقاطعة .

- صدرت التعليمات بتوقيع وزير الأقتصاد ، وبقي الكادر الحزبي معتقدا ان مقاطعة أمريكا وبضائعها مستمرة 1)

۵- له سالّی ۱۹۷۲ که (بهعس) نهوتی عیّراقی خوّمالّی (تأمییم) کرد، کوّمپانیای (نهوتی عیّراق)و، کوّمپانیای (نهوتی مووسلّ)، خوّمالّی کران، که چی کوّمپانیای(نهوتی بهسره) دهستی لیّ نهدرا، چونکه نهم کوّمپانیایه سهر به کوّمهانیای نهوتی نهمریکی بوو. کوّمپانیای نهوتی بهسره بهرههمی دهرهیّنانی نهوت و فروّشتنی سالانهی له ۳۲ ملیوّن تهن بهرز کردهوه بو ۸۰ ملیوّن تهن. له کاتیّکدا بهشی ههموو کوّمپانیا ئینگلیزی و فهرهنسی و هولهندییهکان و کهلو پهلهکانیان خوّمالّی کران ودهست بهسهریاندا گیرا. بازرگانی کرینی نهوتی عیّراق کهوته ژیّر فشاری نهو کوّمپانیانهو ولاتهکانیان، بهرههمه یّنانی دهرکردنی نهوتی عیّراق و بازای کرینی زوّر کهم بووهوه، کوّمپانیا نهمریکیهکان تهرکی پر گردنهوهی ههندی لهو بوّشایهتیانهیان خسته کوّمپانیا نهمریکیهکان ثهرکی پر گردنهوهی ههندی لهو بوّشایهتیانهیان خسته نهستی خوّیان…!

(جواد هاشم) له ههمان سهرچاوه و له لاپهره (۱۹۹) دا ده لیّت: "وبقسیت شرکة نفط البصرة (المملوکة من شرکات نفط أمریکیة) خلال هذه الفترة غیر مؤممة ... (وزادت) من انتاجها من النفط الخام من (۳۲) ملیون طن عام ۱۹۷۲ لیصل الی (۸۰) ملیون طن عام ۱۹۷۲ ." هه لویّستی کوّمپانیا ئهمریکیه کان چ له بهرده و ام بوونی ده رهیّنان و فروّشتنی نه و تی عیّراق و چ زیاد کردنی به رهه می سالآنه یان به و شیّوه یه پیّویستی به ته علیق نییه .

۵ - له کماتیکدا زولم و زوری سمدام و رژیمه خموین ریژهکمی همموو کمون و قوشبنیکی عیراقی گرتبووه خوّ، ئەمریکاو ولاتانی رۆژئاوا نەک ھەر بتى دەنگ بوون، به لکو پالپشتیشی بوون له کومه ک کردنی به چهک و ته کنه لوجیا و زانیساری و سیه خسوری ... دیکوم نندی ندم ریکی ژمساره (R090825Z&A-ADP) له ۱۹۸۰/۸/۷، كــه راپورتيكه، له لايهن ليّهرسراوي بهشي رعايهتي بهرژهوهندييه كاني تهمريكا له بهغدا (تعليزابيث (Jones .A.Elizabith) ، بۆ وەزىرى دەرەوى ئەمسرىكاي بەرز كسردوەتەوە تیشکیّکی تر دهخاته سهر ههندی لهو راستیانه. راپورتهکه بریتییه له ههندی زانیاری سهباره ت به پله و پایه و هه لویستی سه دام و مه ترسییه کانی سهر خوى و رژيمه کهى (ان سياسة صدام في التقرب من الجماهير لها فاعلية ايجابية لدى طبقة الفلاحين والمسحوقين. أما شيعة العراق والأكراد والمثقفون وطبقة المهنيين والفنيين ، فلا يعتقد بولاتهم ، وبالتالي فان اجهزة المخابرات تتحرك بهدوء وسرية وفعالية لتجتث جذورهم والتخلص منهم ومن أحتمال قيامهم عا قد يزعزع كيان صدام وسلطته .) وذهب التقرير أبعد من ذلك، ليحذر من أحتمالات الخطر القادم من طبقة العسكريين، وينصح بضرورة أهتمام صدام بتلك الطبقة مع مراقبة نشاطها، اضافة الى التحذير من خطر حقيقي آخر هو الأغتيال برصاصة غادرة أو بأنقلاب تحاك خيوطه في ردهات القصر الجمهوري ودهاليزه). بعد هذا التحذير، يعود التقرير الى تطمين الأدارة الأمريكية الى أن كفاءة المخابرات العراقية من جهة، ومقدرة صدام حسين وشجاعته من جهة اخرى، كفيلة بالقضاء على اية ثورة شعبية، خاصة أن سياسة صدام في القضاء على خصومه قد برهنت على قدرة فائقة في ازاحة كل من يحتمل أن يكون مصدر خطر عليه ، حتى وان كان ذلك الخطر بعيد الأحتمال .) (ان الخطر الحقيقي كما يقول التقرير هو الأغتيال الذي حتى وأن وقع، فسوف لا يؤدي الى تبدل جوهري في سياسة السلطة العراقية الحاكمة واتجآهاتها...). (هدمان سدرچاوهي پيشوو).

شایهنی باسه (نهلیزابیث جوزز) سالی ۱۹۹۹ لیپرسراوی بهشی روزههالاتی ناوه راست بوو له وهزاره تی دهره وهی نهمسریکاو، سهرپهرشستی و به

دواداچوونهوه و چاودیری چونیه تی جیبه حی کردنی ریککه و تننامه ی واشنتونی نیخوان پارتی دیوکراتی کوردستان و یه کیتی نیشتمانی کوردستانی سالی ۱۹۸۸ پی سپیردرابوو و ، سهردانی کوردستانی ئازادیشی کردو ، لایه نی کوردیش بایه خیکی زوری به م خانمه داو دواتریش ته عین کرا به سه فیرو ئیستاش لیپرسراوی به شی یه کیتی نه وروپایه له وه زاره تی دهره وه ی ئه مریکا ..!!

٦- پيش داگير كردني كويت له لايهن سهدام حسين به نزيكهي ساليك، كنوبوونهوه يهكى گرنگ بهسترا له نينوان وهزيري دهرهوهي عينراقي نهوكات (طارق عزیز)و وهزیری دهرهوهی ئهمریکای ثهو دهم (جیمس بیکر) له واشنتون و لدسدر داوای عیراق. به پیی دیکومینتیکی تدمریکی که پوختهکدی (۸) لاپدرهید و له ژیر ژماره (Z۱۳۰۲۰۷) له ۱۹۸۹ موسیق کراوه وهکو کۆنووسی ئەو کۆبوونەوەيە، لە لاپەرە ۱۸۹ سەرچاوەي ئاماۋە يتى کراوى سهرهوه (جواد هاشم) تهسبیت کراوه. دیکومینته که بهو شیوهیه دهستی پی دهكات: (أفتتع جيمس بيكر الأجتماع مرحبا بالوفد العراقي المؤلف من طارق عزيز وزير الخارجية والسفير محمد المشاط وعدد آخر من موظفى وزارة الخارجينة العراقينة، مؤكدا حرص الأدارة الأمريكينة على تطوير علاقاتها مع العراق. وبدأ بعد ذلك طارق عزيز الكلام معربا عن شكر المكومة العراقية وامتنانها لمساعدات الحكومة الأمريكية ووكالة الأستخبارات الأمريكية " السي آي أيه " في تزويد العراق بالمعلومات التعبوية والصور الفضائية التي سأعدته في حربه مع ايران . وأستطرد طارق عزيز قائلا ان المعلومات المتوفرة لدى الحكومة العراقية تشير الى موقف سلبى للادارة الأمريكية تجاه العراق، في اربعة مجالات هي :)

أ- التصريحات السلبية الصادرة عن مسؤولين أمريكيين حول نوايا العراق أتجاه دول الخليج.

ب- الصعوبات والعراقيل التي تضعها الأدارة الأمريكية أمام حصول العراق على التكنولوجيا المتقدمة من أجل اعادة بناء الأقتصاد العراقي بعد سنوات الحرب الطويلة مع ايران.

ت- المواقف السلبية للكونكرس الأمريكي تجاه العراق.

ث- تخفيض الحكومة الأمريكية لمبلغ الأعتماد المصرفي المخصص للعراق من
 بليون دولار الى ٤٠٠ مليون دولار خلال السنة المالية ١٩٩٠.

وتشير المذكرة السرية الأمريكية الى أن جيمس بيكر أبدى دهشته وأستغرابه من أتهامات عزيز، متسائلا (كيف يمكن لصدام حسين وحكام العراق تصديق اشاعات أو معلومات مخابراتية في الوقت الذي بذلت أمريكا كل ما في وسعها لمساعدة العراق في حربه مع ايران، بما في ذلك انشاء دائرة خاصة لـ (سي أي أيه) في مبنى السفارة الأمريكية في بغداد لمد السلطات العراقية بالمعلومات العسكرية عن ايران، وكذلك المعلومات الأمنية عن التحركات الداخلية ضد النظام العراقي).

واته پهیوهندی دووقولّی و هاوکاری و پشتیوانی له نیّوان ئهمریکا و رژیّمی سهدام که به دریّژایی تهمهنی ئهم رژیّمه نکولّی لیّ کردووه زیاتریش خوّی به دورژمن و بهرهنگاری ئیمپریالزمی ئهمریکی به خهلّکی عیّراق و جادهی عهرهبی و ئیسسلامی دهفروشت، یاری کردن بوو به ئیسحساسات و ههستی ئهو جهماوهره.... ئهم سیاسه تهیش لهلایهن ئهمریکاوه سهباره به پشتگیری سهدام تاکو سهدام (عصا الطاعة)ی شکاند له رووی ئاغاکانی ههر بهردهوام بوو و، وای دهزانی تاکو دوایی بوّی دهچیّته سهر، بهلام که له دهستی دهرچوو کاتی پهشیمانی نهمابوو.

- * زیاتر له ۳۱سال له دهسه لاتی به عس و سه دام که میان زوّر ئه مریکا هاوکاری بووه، وله کاتی پیّویست و چاره نووسسازدا یاریده ر بوون. هوّی ئه م هاوکارییه له ناوه پوّکدا: جوو تبوونی کرده وه کانی سه دام له گه ل به رژه وه ندیه بالاکانی ئه مریکا و دوّستانی بووه. هه رکاتیش مه ترسی هه بایه له سه ر سه دام و رژیمه که ی هه موو ئیمکانیات و زانیاریان ده خسته خزمه تی بوّغوونه:
- ۲- کارهاسانی و هاوکاری سهدام و سهدامیه کان، له به ربه ره کانی و ته فرو توونا کردنی لایه نه سیاسی و که سایه تییه عیراقییه کان که له بنه ره تدا دری سیاسه ت و پیلانی نه مربکا و هاو په یانانی بوون له عیراق و ناوچه که ، یان سهریان شور نه کردووه بویان.

۳- ریّککهوتننامهی (الجـزائر) له ٦ ی/ ئازاری/ ۱۹۷۵ له نیّـران شای گوربهگوری ئیران و سهدامی به دناو ، که تیدا روّلی نهیّنی ئهمریکا له ریّگای وهزیری دهروهی ئه و سهردهمه (هینری کیسنگهر) له مهیانگیسری نیّـران همدردوولا ، کاریگهری خوی همبوو له سهر ئهو پروسهیه و قوناغه کهشی مهزی تیرور کردنی شورشی مهزی نهیلول و نسکوی بزائی رزگاری خوانی کیرو به ییچهوانهی بهلیّن و هاوکاری و هاندانی ئیدارهی نیکسون و روّلی راستهوخوی کیسنجهرو (CIA) وهکو کهنالیّکی پهیوهندی ئیدارهی ئهمریکای ئه و سهردمه لهگهل سهرکردایهتی شورشی ئهیلول و ، پاشان سهرکردایهتی شورشی ئهیلول و ، پاشان سهرکردایهتی شورشی ئهیلول و دواکهوتنی کوردان له کوردستانی عیّراق...هتد نهو ریّککهوتننامهیه بووه مایهی ههموو نهو نههامهتهیهی که سهدام به سهری کوردی هینا ، تاکو نهو رادیه که دهکریّت بلیّین ههر نهوهیش زهمینه خوشکهر بوو که سهری شاو سهدامی خوارد. ناوچهکهش تووشی زنجیرهیه ک رووداو و کارهسات بوو تاکو کار گهیشته داگیرکردنی عیّراق !

له روزانی یه که می نهم شورشه، رویمی سه دام نالا هه تری به ربه ره کانی و درایه تی کردنی بوو و ، زوریشی پی نه چوو شه ری به رپاکرد له دری. نه و شه په فیت و پلان و پشتیوانی نهمریکاو زور له ولاتانی دیکه بوو. له میانهی ۸ ساتی شه ردا ری رخانی نابووری هه ردوو ولات خاپوور کرا، سه ده ها هه زار له خه تی شه ردوولا ریانیان له ده ست داو و سه قه ت و بی ده ره تان بوون. نابووری و نه من و نارامی ناوچه که به گشتی تووشی قه یران و هه راندن بوو، به سه ده ها ملیار دولار چووه خه زنه ی نهمریکاو ولاتانی روز ناوا. به کورتی: ولاتانی روز هه لاتی ناوه راست و له پیش هه مویانی شه می می ویانی و نیران و نه مامه تی هاتن و ، گه وره ترین زه ره رمه ند بوون، جگه له نیسرائیل و قه یران و نه هامه تی هاتن و ، گه و ره ترین زه ره رمه ند بوون، جگه له نیسرائیل و تورکیا، نهمریکاو روز تانی تریش، گه و ره ترین سوود به خش بوون.

- ۵- داگیر کردنی کویت و پاشان گهردهلوولی بیابان له ۱۹۹۱ و شهری نابلوقه ی سیاسی و نابووری و دیپلۆماسی (۱۹۹۱-۲۰۰۳)، لهلایهن کومه لگای نیودوله تی، به نهمر و راسپارده ی نهمریکا، تهنها خه لکی عیراق زیانه ند بوون و. له قازانجی سه دام و رژیمه که ی بوو و توانی ۱۲ سال ته مهنی خوّی دریش بکات و عیراق و ناوچه که بهیلیته وه له و گیژاوه یه ی که تیدا ده ژیا.
- ۳- راپهرینی بههاری سالّی ۱۹۹۱ که به چراغی سهوزی ئهمسریکا بوو چ له کوردستان و چ له باشووری عیبراق، ههر به چراغی سهوزی ئهمسریکا سهدام سهرکوتی کردن و سهدان ههزار کورد و عهرهب گیبانیان له دهست دا و، کوردیش تووشی کورهیگی ملیونی بوو، که به گهوره ترین تراجیدیای کوتایی سهدهی رابردوو له قهلهم ئهدریت، ئیبتر ناچار بوون هیلّی ئارام دیاری بکهن بو پاراستنی خهلکی ئهو ده شهره. جا ئهگهر ئهمسریکا و هاوپهیانانی ئهو (هیلّهیان) زامن نهکردایه، دهبوایه ههلویستی (بوش) و گشت هاوپهیانانی بهرامبهر کارهساتیکی و ها و بهرامبهر به رای گشتی جیهان چی بوایه ؟.. بهتایبه تی گشت کهناله کانی راگهیاندنی دونیا له نیّو رووداوه کاندا بوون و بهتایه دیمنه سامناکه کانی دهچوه نیّو ههموو ژووریّکی کاربه دهستان و ههموو دیمنه سامناکه کانی دهچوه نیّو ههموو ژووریّکی کاربه دهستان و ههموو مالیّک له ههموو کون و قوشبنیّکی نهم سهر زهویه.

۷- له ماوهی ۱۱ سالنی هیّلی ئارام، رژیّمی سهدام بهردهوام بوو له کوشتن وگرتن راونان و راگویزان و گۆرینی شناسنامهی نهتهوایهتی و به زوّر به عهرب کردن و هیّنانی عهرهب بوّ کوردستان و گورینی عائدیهتی ئیداری گوند و ناحیه کانی ناوچهکانی کـوردنشین لهو ناوچانهی کـه لـه ژیر دهسـملاتیـدا بـوون و ، تالان و هیّـرش و تهجاوز کردنی خهتی سنووری هیّـلّی نارام، ســهرباری نابلّــووقــهی ئابووري و تيرور و دروست كردني گيروگرفت بو ههموو جوّره دهرفهتيّكي باش، بۆ ناوچەكانى كوردستان بەدەر لە دەسەلاتى خۆي، ھەروەھا تەگەرە و كۆسپ دانان له ریّگای جینب مجی کردنی بریاری ۹۸۶ی نه نجووم منی ناسایشی نيودهولهتي. واته ئه نجوومهني ئاسايشي نيودهولهتي به گشتي و ئهمريكا و هاوپه یمانانی به تایب ه تی له و ماوه یدا، نه خویان راست هوخو هه و له کانی سهدامیان پهک خست و، نه مهجالیشیان دا به خودی کورد نهو روّله ببینیّت. واته ۱۱سال تهمهنی سهدام و رژیمهکهی دریژهی پنی دراو خهلکی عیراقی له رير ئيش و ئازار بنالينيت و، ثمو رويمه تواني لمو ١١ سالمدا تاكو رادهيه ك جادهی عینراقی و عدرهبی رابیّنیّت بوّ بدربدرهکانیّی گوّرین و دیموکراسی و ثازادی و، تین و گوریکی عدرہبی شوقمیّنی بخاته پال هدولهکانی له چوارچیّوهو دیدیکی تایینی توندروو، تعمدیش تدورمیککی گدوردی دا به بزائی توندردوی ئیسلامی تهسک بین و تیروریستان. سهرباری ئهمانه ههمووی سهدام و دهزگا تیروریسته کانی، به ههموو تواناو ئهزموونی خراپه کارییان و هممیو ئیمکانیاتی مادی عیراقی پیشوو و، کهنالهکانی پهیوهندیهان و، پروژهکانی ن**دوت بدرامبدر به خوراک و دورمان، واریداتی ندوتی قاچاغ**، تدرخان کات، بو ئەو مەبەستانە. ھەروەھا ك**ىشەى ئابلورقەي ئابوورى** كۆمەلگاى نىيودەولەتى لمسمر عيراق بكاته بههانه و پاساو بۆبزر كردنى راستىيمكان. لايمنيكى زوری نهوهی له میانی نهم (۸) مانگهی پاش (رزگاری) عیراق و نهمانی رژیمی سهدام روو ئهدات له عینراق، ئهنجامی ئهو سیاسه تهیه و نرخی ئهو چاوپۆشىنەيە لەلايەن ئەمرىكاو كۆمەلگاي نيۆدەولەتى بە تايبەتى دەرحەق بە سهدام و رژیمهکهی.

۸- له ماوهی ۱۱ سالی هیّلی ئارام و چاودیری ئاسمانی کوردستانی ئازاد،
 لهلایهن هیّزهکانی ئاسمانی ئهمریکا له ئهنجه رلیکهوه، رژیمی سهدام روّژانه به

دهیان خروقات و تاوانی دژ به هاوولاتیانی کورد و عنراقسه کان ده کرد: گرتن، كوشتن، راونان، راگويزان، تەعرىب، تەبعيس، گۆرىنى شناسنامەي نەتەر ابەتى (تصحيح القومية)، سيخوري، تيرور، تهقينهوه، تههديد، هيّرشي سويايي،. ئابللووقهي ئابووري ...هند ههر يهک لهم تاوانانه دژ به مافي هاوولاتي و بنهماکانی مافی مروّڤن، که به پیّی برباری ۱۸۸ نه نجه و مهنی ناسایشی نیّودهولهتی و هیّزی چاودیّری نهمریکا و بهریتانیا له نهنجهرلیک بهریرسیارن له مهنع كردني. هيّزه سياسيهكان و يهرلهمان و كهناله حيا حياكاني حكمه تي ههریّم و ریّکخراوه جهماوه ری و مروّبه کان و کهسایه تبیه نیشتمان به روه ره کانب كوردستان، بەردەوام دەزگا نيودەولەتىپەكانى ئاگادار دەكردەوە، بە تاببەتى مه لبه نده کانی بریار له نهمریکا و به ریتانیا و یه کیتی نهوروپا و نه نجوومه نی ئاسایشی نیّودهولّه تی، که چی بین دهنگ بوون و ، ههمیشه فشاریان دهخسته سهر کوردان که نابیت دهستپیشخهر بن له نالوزی و گرژی دژی رژیمی سهدام. سهدام دهستی خستبووه نیو کاروباری ناوخوی کوردستان، بی دهنگی و گوینه دانم ، نهمریکا و کومه لگای نیوده و له تنی به رووداو و داخوازید مکانی خه لکی کوردستان بهرامبهر بهو خروقات و دهستتیوهردانهی سهدام، زیاتر بی باوهری و ترس و نا ئومیدی دروست دهکردو، روّژ به روّژ پهرهی دهسهندو، ههردوو هیزه سهرهکیهکهی کوردستان (یارتی ویهکیتی)، جاریکی دیکه كەوتنە داوى ولاتانى ئىقلىمى كە رۆژانە نفووزو رۆليان لە كوردستانى ئازاددا کاریگهر تر دهبوو. یهیوهندی نیّوان بهغدا و ناوهندی بریاری همردوو حزب و هەردوو ئىدارە لە پەرە سەندندا بوو. ھەندى جارىش ئەندامانى سەركردايەتى ههردوولا له بهغدا کو دهکرانهوهو، (ئاموّرْگاری) دهکران..!!. پیاوانی رژیّم و ریکخستنی به عس له ههولیر و دهزک و سلیمانی به گشتی تهراتینیان دهکرد و ئهم هه لویسته جیکای ترس و گلهو گازندهی جادهی کوردستان بوو.

۹- شهری بههاری ۲۰۰۳و، رزگاری عیراق له رژیمی سهدام و، داگیر کردنی عیراق له رژیمی سهدام و، داگیر کردنی عیراق لهلایهن نهمریکا و هیزی هاوپه یان، هزی هه لگیرساندنی شهره کهو نهو داگیر کردنه ههر سهدام لینی به رپرسیاره. ولات خاپوور کرا ،شیرازه ی نیدارهو نهمن و ناسایش تیکچوو و ههموو شت رقیشت و خوّی مایهوه. نهمریکایش پاش ههموو نهو کارهساتانه که به سهر میلله تانی عیراق و ناوچه که هات به

هرّی کرده و سیاسه ت و تاوانه کانی سه دام، که چی سه دام حسین که گیرا له تاوانباری جه نگه و ایش هه یه دادگایی کردنی سه دامی تاوانبار (ئه گهر بکریّت) به رامبه ر دادگایه کی عیراقی نابیّت، به لکو ده دریّت به دادگایه کی نیّوده و له تی!

- * له، ماه دیه که نهمریکا و هاویه مانان هنگی نارامیان تهنمین کرد، و ه کو کورد، و ه به پیچهوانهی کوسب و گرفته کان توانی نهزموونیکی دیوکراسی فرهلایهنی بنیاد بنات، تیّدا ئازادی بیرورا و روّژنامهگهری و مافی کلتووری و ئاپینی و مهزههیی گشت دانیشتوانی کوردستانی نازاد به برایانی تورکسان و كلدوناشووريشهوه مستوكه ربكات، ئەمەيش بو پروزهكانى ئەمريكا و گشت كۆمەلگاي نيپودەوللەتى، لە بەرەبەرەكانىپان درى ررېمى نەفرەت لى كراوى سهدام، هینمایه کی گرنگ و پراکتیکینکی باش بوو، چ بو پاساودانی ههول و كۆششىيان لە ئابلووقەدانى ئەو رژېمە و لاواز كردن و رماندنى و، چ بۆ دوا رۆژى عيراق و ناوچەكە و ئەو ئىستراتىجيەتەي ئەمرىكا و ھاويەيمانانى كە بۆ عيراق و (رۆژهەلاتى ناوەراستى گەورە) نەخشىه كىش كراوە، بەلام ھەلسىوكەوتى ئەمىرىكا وەكىو ھێزو دەسەلاتى (داگىيركەر) بەرامبەر بە كێـشـەي كـورد لە کوردستانی عید اق له ماوهی نزیکهی بهک سال، گهواهی نهوه نادات نهم ئەزمورنەپانە رەكو كپانى كوردستانى عيراق ھەتاكو لە چوارچيوەي عيراقيشدا زور پهسهند بیت لهلایان. دوور نییه له ناینده نهم ههاریسته هیشتا روون و ئاشكراتر بيّت، ئەگەر ھەلسوكەوتى لايەنى كوردى ھەر وەكىو ماوەي رايردوو بيت.
- * ههرچهنده هیستنی نارام روّلیّکی کاریگهری ههبوو له پاراستنی خه لکی کوردستان و ناساندنی کیشه کهی و مهسهلهی غهدری میروویی، به لام مانهوه ی بهو شیوه یه رهنگدانهوه یه کی وههای نهبوو له نیّو خه لکی کوردستان به گشتی، چونکه:
- ۱- ئەو ھێڵه تەنها ئاسمانى بوو. واتە تەنها بەرەنگارى ھێزە ئاسمانىيەكانى
 سەدام دەبوەوە ئەگەر ھاتوو ھێرشى بكردايەتە سەر ناوچەكانى سنوورى ئەو
 ھێڵه.

۲- لیدانی هیزه ئاسمانییه کانی سهدام له کاتی دهستدریژی، له لایهن هیزه کانی
 ئاسمانی ئهمریکاو هاو په یانانیه وه کات و شوینی ته حدید ده کرا!.

۳- رووبهری ناوچه ی ثارام له سنووری ٤٠ ٪ی رووبهری گشتی کوردستانی عیّراق بوو و، له سنووری نیوه ی خه لکی کوردستانیان ده پاراست. واته له سنووری ۲۰ ٪ی خاکی کوردستان ونیوه ی میلله ته که مان له ژیّر کوّنتروّلی رژیّمی به دناوی سهدام مابووه وه بی هیچ جوّره پشتگیری و پاراستنیّک. سه به دناوی سهدام مابووه وه بی هیچ جوّره پشتگیری و پاراستنیّک. سه له و ده و ده ایم تاکو ئیستاش نهو خاکه و نهو خه لکه شاد نه بورنه ته وه له گه ل نیداره که محمه تی هه رقیمی کوردستان و ایکو ئیستا خه لکی کوردستان له دله پاوکی و بی باوه پیدا ده ژین و ، ناوچه لهت لهت کراوه کانی هه روه کو خوی ماوه ته و بی باوه پیدا ده ژیندی باوباپیرانیان، عه روبه ته عربی چیه کان هیشتا له جیگای سه ر زیدی باوباپیرانیان، عه روبه ته عربی چیه کارامه ، له گه ل نه وه یش نه و خویانن... هتد. له گه ل ته قدیرمان بو نه و هیله ثارامه ، له گه ل نه وه یش نه و نهمه بکریت به مه هانه ناگه یه نیت به و شیوه یه کوردی له سه ر منه تبار بکریت و نهمه بکریت به مه هانه بو قه به بوری به مه باریزگاکان.

رزگار کردنی عیراق له لایهن نهمریکاو هاوپه یمانان خزمه تیکی گهورهی گهیاند به گهلانی عیراق به گشتی و نیمه ی کورد به تایبه تی، چونکه نهجاتی داین له درنده و ترسناکترین رژیمی فاشی و شوقینی دژ به بوونی خاک و نه تهوه مروّث له کوردستان و له ناوچه که، به لام نهم شهره ههر وه کو ناماژه مان بو کرد، له به به کوردستان نه بوو. نه گینا بو پیش شهری عیراق و خه لکی کوردستان نه بوو. نه گینا بو پیش شهری عیراق و نیران حهدیکیان بو سهدام دانه نا، که به خویان هه در له سهره تاوه ناگاداری ههمو شتیک بوون. ۲ بو له کاتی رزگار کردنی کویت پروسه که یان ته و او نه کرد. ۲ بو له سالی دیکه یان له تهمه نی سهدام و موعاناتی میلله ته که مان دریژه یی دا. ۲۰ با

ئهمهی نهمریکا و بهریتانیا و هاوپه یمانانیان کردیان دژ به سهدام، نهخشهو پلانیّکی فسراون و قسولتسره لهوهی به دهری ده خسهن. پوخسته و ناوه روّکی بهرژهوه ندی بالآی ئهمریکاو و پاراستنی نه ته وایه تیان بوو.

ههر چون ئهمریکا و هیزدکانی روژئاوا خولقینه و و هاوکاری زور له هیزه به ناو ئایینی و مهزههبییهکان بوون له ولاتانی ئیسلامی له سهردهمی شهری سارد، بو به کار هینانیان دژی کومهنیزم و بزووتنهوهی رزگاری خوازی گهلانی ئهو ولاتانه، ههروهها ههمان هیزو جهمسه خولقینه و پشتیوانی رژیمه کونهپهرست و دیکتاتوریهت و فاشییهکان بوون، وهکو تالیبان و سهدام. که لاپهرهی ئهم جوره رژیمانه سوتا و مانهوهیان بووه بارگرانی بو نهو جهمسه ، ئابلووقه دران به ئومیدی ئیستواو لاوازکردن و گورینیان بو قهدو بالای قوناغی یه کجهمسه ری و عهوله مهو عمله نه. چاکسازی وهها بو نهو جوره رژیمانه مانای نهمانیانه. دوور نه بوو ئهگهر رووداوی ۱۱/ ئهیلولی سالی ۲۰۰۱ نه بوایه گورینی، یان لابردنی نه و جوره رژیمانه جیگای باس نه بوایه. بو به نهو رووداوه پهلهی به دانان و جیبه جی کردنی سهرنجه رژیمی تالیبان له نه فغانستان و رژیمی به عس له عیراق نهما، که چی نه (مه لا عومه ر) و نه (بن لادن)ی یارید دری و ، نه (سهدام) و نه (عیزه دووری) یارید دری له ناونه بران. که سه دامیش گیرا وه کو باسمان کرد، له تاوانباری شهره و کرا به نه سیری شهر..!

ههر چی و چون بیّت نهخشه و پلانی ئهمریکا سهبارهت به عیراق و ئایندهی، ئیّمهی کورد له پروّسهی (رزگاری عیّراق) بوّ ئهمریکا و هاوپه یمانانی روّلیّکی کاریگهرمان ههیوو:

۱- له رووی دهسه لات و ئازادی و ئومید له پروسه ی ئازادی عینراق، کورد و کوردستانی ئازاد ته نها هیزو پایگای پتهو و توکمه و گرنگ بوو بو هیزه کانی ئهمریکا. رووبهری له سنووری (٤٥) ههزار کم چوارگوشه له خاکی ئازادی کوردستان هاو سنووری ئیران و تورکیاو سوریاو، که متر له ۱۵۰ کم نزیک له به غدای پایته خت و له سنووری (٤) ملیون ئینسانی کورد له کوردستانی ئازاد و زیاتر له (۳) ملیونی دیکه ی کورد له ناوچه کانی ژیر کونترولی رژیمی سهدامی دارماو، هاوکارو له پیشوازی سوپای ئه مریکا بوو. ته نها و ته نها له ناوچه کانی کوردستان سوپای ئه مریکا و له ئامیز ده گیرا.

واته تهنها کوردستانی ئازاد رووبهریکی وههای بز هیزهکانی ئهمریکا دروست کرد، که زیاتره له رووبهری ولاتانی (کویت =۱۷ ههزار کم چوارگزشه، قهتهر ۱۱ ههزار کم چوارگوشه، لوبنان ۱۰ ههزار کم چوارگوشه) ههرودها پاش رزگار کردنی مووسل و کهرکوک و خانقین و مهندهلی نهوه رووبهری کوردستانی ئازاد جگه له و رووبهری که ئاماژهمان بو کرد رووبهری و لاتانیکی وه کو (قوبرس ۹ ههزار کم چوارگوشه، تیموری شهرقی ۱۵هزار کم چوارگوشه) یش بخریته سهر نهوانهی تر، ههروه ها له رووی ژمارهی هاوولا تیانی کورد بهرامبهر به ولاتانی تر نهوه، ژماری کوردی هاوکار و پیشوازی کهری کوردستانی به ولاتانی تر نهوه، ژماری کوردی هاوکار و پیشوازی کهری کوردستانی (۷-۸) ملیون کهس، زیاتره له ژمارهی هاوولاتیانی (عومان ۲٫۷ ملیون، قهتهر ۲۰۰ههزار، کویت ۱ر۲ ملیون، ئیماراتی عهره بی ۱۲۶ملیون) یان زیاتر له نفووسی نهم ولاتانه (کوماری تیموری شهرقی ۲۰۰ههزار، کوماری قوبرس د نفووسی نهم ولاتانه (کوماری تیموری شهرقی ۲۰۰ههزار، کوماری مالتا ۳۰۰ههزار، کوماری مالتا ۳۰۰

۳- هیزیدکی پیشسمه رگه ی پر چه ک و خاوه ن نه زموونیدکی دوور و دریژ له شه پی پارتیزانی و به ره یی دژ به سوپای سه دام که له (۱۰۰) هه زار نه فیسه رو پارتیزانی و به ره یی دژ به سوپای سه دام که له (۱۰۰) هه زار نه فیسه رو پیشسمه رگه زیاتر پیک ها تووه ، له سنووری هه مان ژماره پولیس و ئاسایش و هیزی به رگری و جه ماوه ریش له خزمه تی هیزه کانی نه مریکادا بوون ، له پروسه ی (رزگاری) عیراقدا. به به راورد کردنی نه م هیزه له رووی نه زمون و ژماره وه زورتر و به تواناتره ، له سوپای زور له و ولاتانه ی که له سه ره هیزه نامیاژه مان بو کرد. نه م هیزه شان به شانی هیزه کانی نه مریکا له سنوری ناوچه ی چالاکی سوپای نه مریکی (باکووری عیراق) به شداری هه موو چالاکییه کانی پروسه که ی کردووه به پینی نیمکانیات و رولی خوی ، جگه له چاو ساغی و پاراستنی بنکه کانی نه و سوپایه له روژانی گه پشتنیان بو کوردستانی نازاد.

۳- له بهراوردکردنی کوردستانی ئازادو، خواروو و، ناوه راستی عیراق: سوپای ئهمریکا له کوردستانی ئازاده وه به هاوکاری هیزه کانی پیشمه رگه و جهماوه ری خه لکی کوردستان له شارو شاروچکه کانمان، که ده که ونه ژیر کونترولی رژیمی دارماوی سهدام، بی شه ر له ریگای نوینه رانی کورد تسلیم بوون به هیری پیشمه رگه و پاشان به هیزه کانی ئه مریکی. که چی له خواروو و ناوه راستی عیراق به زه بروزور و به شه ر.

- ٤- تهنها دەزگاى ئىدارى و خزمهتگوزارى له سەرتاسەرى عيراق، ئىدارات و دەزگا خزمهت گوزاريهكانى كوردستانى ئازاد بوو، كه له خزمهتى هيزهكانى ئەمرىكادا بوون و تهنها ئەو ئىداراتانەيش بوون، كه له عيراقدا، وەكو خوى مابووەوە پاريزراو بوو له هەموو جوره دەستدريزييهكى تيكدەرانه وەكو تالان و ويران كردن و خراپهكارى.
- ۵ لهسهرتاسهری عیراق و بگره ناوچه کهش تهنها راگهیاندنی کوردستان بوو، نهک ههر له خزمه تی هیری رزگارکهری ئهمریکی بوون، به لکو به ههموو کهناله کانیهو، به تایبه تی کهناله کانی تعلیه فزیونی ئاسمانی، شهری ناحه زانی پروسه ی ئازادی عیراقیان ده کردو، ههمیشه دهنگی زولالی پروسه که بوون له سهره تاو ئهمرو.
- 7- سدرکردایدتی کورد هدر له سدره تای پروسدی رزگار کردنی عیراق، خوّی کرده هاوشدریکی ندمریکاو هاوپدیانانی، بیّ ندوهی هیچ بدلیّنیّکی رهسمی پیّ بدریّت سدباره ت به مافی رهوای خدلّکی کوردستان و ندم نازادییدو ندم ندزموونه، که به خویّن و فرمیّسکی سدده ها هدزار شدهید و ملیوّنه ها وولاّتی کورد وهدهست هیّنراوه، لدگه ل ندم هدموو ناماده باشی و خرمه تکردنه، ندمریکاو هاوپدیانانی حیسابیّکی ندوتویان بو کورد ندکرد ندک وه کو کیشه و پرس، بدلّکو وه کو هاوپدیانیش، بگره له سدره تای پروسدکه و پاش رمانی رژیّم، له کوردستان و له کورده وه دهستی کرد به هدندی نیجراثاتی قدتیس کردنی روّل و قدباره ی لایدنه سیاسیه کان و دهسدلاتی هدردوو ئیداره.

هیّلی سهوز که سنووری ههردوو ئیدارهی کوردستانی ئازادبوو لهگهل رژیم تاکو ۲۰۰۳/۳/۱۹ تیّهوریّت. ههر ئهم سنوورهشه له (دهستووری کاتی عیّراق) که لسه (۲۰۰٤/۳/۸)* راگهیهنرا به رهسمی تهسبیت کرا بو "ههریسمی کرددستان".

ب- نه و تهعرببچیانه ی که هه لهاتن له کاتی پروسه ی رزگاری عیراق، به تایبه تی له ناو که درکسوک و ده وروبه ری و لای شیند ان و سنجسار و زهسار و جه له ولا.. هتد. هاندران بگه رینه وه بو جینگای خویان. سهیر له وه دابوو له هه ندی له ناوچه کانی مووسل چه ند لیپرسراوی کورد، وه کو پیاوه تی به ناوی حهمامه وه بکه ن، داوایان کرد له ته عرببچییه کانی نه و ناوچانه جاری رانه که ن و ده توانن به لای که مه وه مانگی دیکه ش له جینگای خویان بیننه وه ...! بریاری وه ها و له سات و کاتی نه وسادا خه تاو هه له یه کی میژوویی بوو، ده بوایه نه و انه بکه و تنایه ته به رپرسیار و لیپینچانه وه و، نه و کوردانه یش که گه رانه وه بو ناو که رکوک و جینگاکانی خویان زوریان له ژیر فشاری سوپای نه مریکا جینگاکانیان چول کرده و بو به ورده و به ته عربب چییه کان و، هه ندینکیان له نینو شارو شارو چکه ی خویان جاریکی تر ناواره بوونه و .

ت- دەسەلاتى ئەمىرىكى (هاوپەيان) لە دامەزرانەوەى دەسەلاتى خۆمالى لە
 كەركوك و مووسل چ حيسابىكى بۆ كورد نەكرد. كورد لە كەركوك وەكو
 عەرەب و توركمان و مەسىحىيەكان حيسابى بۆ كرا. لە مووسلىش زۆر كەمتر
 لەه ە.

ش- پاش دامرکاندنی بارودو خده که و ئیعلان کردنی تدواو بوونی شدری عیراق لهلایدن (جورج بوش) دوه ، کاربدده ستانی ئدمریکی و هاوپدیانانی که و تند قده غدکردنی لایدنیکی زورو بدرچاوی چالاکی کوردایدتی، بد تایبدتی بدرز کردندوه ی ئالای کوردستان. نووسینی درووشمه کان به کوردی، کدم کردندوه ی باره گا حزبی وجدماوه ریه کوردستانیید کان، نواندنی ره فتاری بی حورمدتی ده رحدق بد باره گاکان و کادیرانی لایدند سیاسید کوردیید کان، وه کو چدک کردن. منع کردنی لیپرسراوانی حزبی و ئیداری لایدند کوردیید کان له ناو شاره کوردستانیید کانی ده ردوه ی ئیداری کوردستان و ناوچدکانی کوردستانیید کوردستان و ناوچدکانی کوردستانی و ناوچدگانی ده رود و نورد و ناوچدکانی کوردستانی و ناوچدگانی کوردستانی و ناوچدگانی ده رود و نید و نورد و نورد و ناوچدگانی دورد و نورد و ناوچدگانی دورد و نورد و نو

^{*} بروانه ددقی یاساکه له پاشکوی ژمارد «۷» - ل. ۲٤

ترى ئەو دەقەرانەو، يشكنينيان و مامەلە كردنيان بە شينوەيەكى وەھا، كە لە ناو جهماوهردا سووک و ریسوا و بن نرخیان بکهن. پشکنینی بارهگاکان و دەست بەسەرا گرتنى چەك و تفاقى ئەو بارەگايانەو كاربەدەستان و مامەلە کردن له گهلیاندا به شیّوهیه کی توندو دوور له دوستایه تی و ریّز، له کاتیّکدا هدمسوو شت لای بهرپرسانی ئدمریکی دیاربوو، وهکسو ژمارهو جنوری چهک و ناوی بهرپرسان و بارهگاکانیان و . . هتد. شهر فروّشتنی لیّپرسراوانی ئهمریکی گدیشته ندو راده یدی له شاروچکدیدکی وهکو پردینی نیوان کهرکوک و هدولیر، هيّزي ئەمريكي لەشكركيّشي بكات بۆ چيّشـتخانەيەك لەسـەر جادەي ئەو شارۆچكەيە، چونكە ئالاي كوردستانيان لە سەر ئەو چىشتخانەيە بهرزکردو تهوه و تابلوی سهر دیواری چیشتخانهکه به ناوی (کوردستان) تومار كراوه، گهماروي چيشتخانه كه درا. ئالاي كوردستاني به بني حورمهتي له بهرچاو حهشامه تیکی کوردی شاروچکه که و بی ئیزن و هرگرتن له خاوهنی چێشتخانهو بني پرسي ئهو هێنايانه خوارهوه. تابلوٚکه که له سهري نووسرابوو (چێشتخاندي كوردستان) به بوّيه رهشيان كردهوه. سهرنجي خاوهن چيشتخانهيشيان راكيشا كه ئهگهر دووپاتي بكاتهوه سزا دهدريت..! ئیستایش مانگانه زیاتر له کاربهدهستیکی سوپای مهدهنی نهمریکا ههر بو ئیستفزازی هدست و مشاعیری کورد سهردانی ناوچه به عهرهب کراوهکانمان ده کهن، وه کو قهزای مهخمور که ههندی جاریش پاریزگاری مووسلیشیان له گه لداید، هدر بو نه وه ی بیسه لمین که (مه خصور) سه ر به پاریزگای (مووسل) به نه که ههولیّر، به ناوی هاوکاری و پشتگیری له ئاوهدان کردنهوه و بایهخ دان بهم قهزایه، دهبیت کاربهدهستانی قهزاکهو دانیشتووانیشی کو بكريّنهوهو، زوّر جار بهزم و ههلپه ركيّشيان بوّ ساز بكريّت و گولبارانيش بکریّن، جگه له نامیّزگرتن. که دروست و راست تر وایه: دهبی ههر کاتیّ دیّن بق ئه و قهزایه کاربه دهستانی ئیداره ی قهزا و گشت جهماوه ری شاره که و دەوروبەرى خۆپيشاندان و مان گرتن ساز بكەن، چونكە شارەكەيان ئەنفال كىراوەو، بىن ھىچ بەلگەيەكى رەوا خىراوەتە سىەر مىووسل!. پىيىشىاندانى خۆشحالى و مەراسىمى ئىستقبال بەو شۆوەيە كەكەنالەكانى راگەياندن پیشانی نددهن، هدلویستی کورد بهرامبهر تهعریب و تهزاهوراتی نهو چهند

ثه فسیه ره نهم یکیه یو جهسیاندنی نه و دیار دویه ، لاو از و سیوک دوکات. باشه تهگهر نهم یکیهک به و ههمو گولیاران و هاوکاری و خزمه تهی که کورد بوی دهکات، چاوی تیر نمییت و به هیچے نهزانیت، سمرهرای نموهش یی ریز گرتن له مەشاعىيى و ھەستى خەڭكى دەۋەرەكمو لەبەر خاترى چەند شۆۋىنىمكى عهريي مووسلاوي كه روزانه تهقه بان لي دهكهن و به گولله و (تي ئين تي) و خۆىىشاندان يېشوازىيان لىخ دەكەن، ئەلىيىن سەرەراي ئەمە ھەمووى، يېن و بەو شتره مامه له بان له که لدا بکریت، نهمه خوی له خویدا جیکای پرسیاره. نیمه دلنیاین خه لکی مهخمور و گشت شاره به عهره ب کراوه کانی کوردستان له ناخه وه لهگهل نه و جوره رهفتار و مامهله كردنه ي چهند كارمهنديكي فرسهت تهاله نین. نهو کات له نامیزگرتن و گولباران و نیشانه بهخشین قیمهت و نرخی دهبیّت نهگهر بهرامبهر حیساب و بایهخ بو ههست و خواستی خهالکهکه بكات. سهدام و كاربهدهستاني رژيمه گور بهگورهكهيشي باشتر خهلاتي ئەوانديان دەكرد كە ئامادەبوون بەو شيوەيە ھەلسوكەوت لەگەل داگيركارانى، خیاک و میللهت و کیسیسه راواکه ی بکهن، زور بوون نهوانهی (نوط الشجاعه) یان و درگرت، داگیر کردن و مساوهمه ت و قهرزدار کردنه و هو نکولنی کردن له خواست و همستی خملکی کوردستان له ناوهروّکدا همریه که، با داگيركەرىش ئەمرىكا بىت.

کورد هدر له سهرهتاوه به پی خواسی که و ته داوی نه مریکا، خوّی کرد به شهریکی پروسه که ی له عینراق بی هیچ به لیّن و په یانیکی فه درمی، دو اتریش که بوّی ده رکه و ت نه نه نهمریکا بو عیراق و ناوچه که بابه ت و کیشه یه ک نییه پیّی بلیّن کیشه ی کورد، روونتر کیشه ی کورد و چاره سه رکردنی نه پیّش رزگاری عیراق و نه نیستایش وجوودی نییه له نه جنده ی نه مریکا. له گه ل نه وه شدا سوورن له سهر همان سیاسه ت، نه مریکا له پروسه که ی بو عیراق، به کوردستانی شهوه ستراتیجیه تی خوّی گوری. له هیردو و ستراتیجیه تی خوّی گوری. له هیریکی رزگار که ربو هیریکا و هیره که را که دو و به دو و به شه که که نیستراتیجیه ته شهره که نیداره ی نیداره ی نه مریکا و هیره کانی دو و به ره کی و ره خود که نیداره ی زبوش ایشدا کومه لیّک گیروگرفت و رکابه ری و درایه تی نه م سیاسه ته ناشاراوه نییه. (پوّل بریه در) خوّی له قسه و

نووسینه کانیدا که بالاوی ده کاته وه، باسی گرفت و هه له کانی داگیر کردنی عیراق ده كات و نه ليّت: (لا أحد يحب الاحتىلال) له مانگي /٨/ي سالم ، ٢٠٠٣ له نامەيەكى ھەفتانەي بۆگەلى عيراق بريمەر بۆنموونە ئەليّت: (ان الوضع سىسوف يتمغير، وأن الحالة الراهنة لن تدوم، وأن الأزمة ستتجلى مع الأدراك أن من الصعب الحفاظ على كرامة الأنسان عندما تكون قوات أجنبية تجوب الشوارع مهما تكن نوايا تلك القوات ..) .يان سيناتور ادوارد كهنهدى براى جوّن كهنهدى سهروّکی پیشسووتری ئهمریکا له نووسینیکی که لهروّژنامهی (الشرق الاوسط) بلاوكرايدوه تُعليّت: (قبل عام من الان، شنت الولايات المتحدة حربا على العراق، لأن الرئيس بوش وإدارته أقنعوا الكونغرس بأن صدام حسين يمثل خطرا ماثلا يقتضي المواجهة العاجلة. وقد دفعت الامة ثمنا باهظا نتيجة هذا القرار. استند الدفاع عن خوض الحرب على سببين اساسيين: ان صدام على وشك الحصول على اسلحة نووية، وأن لديه علاقات قوية مع إرهابيي القاعدة الذين نفذوا فضائع ١١ سبتمبر ٢٠٠١. وقد اتضح بالأدلة القاطعة أن الزعيمان كاذبان). بروانه كتيبه كهي (ريچارد كلارك)ي مونه سقى به ربه ره كانيني ئيرهاب له كۆشكى سپى ئەمریکی، که به ناوونیشانی (رووبهرووی نهیاران) که لهم ماوهیدا له ئهمریکا بالأوكراوه تموه و روزنامه ي (الشرق الاوسط) لايمنيكي لي بالاوكردهوه. له کتیبهکهی (کلارک) به دریری باسی شهری دری ئیرهاب دهکات و تیشک دهخاته سەر لايەنيكى ھەرە گرنگى شەرى خودى نيو ئيدارەي بوش، ئەو ھەولانەي كە لە پشت پەردەو، لە كليىدۆرەكانى كۆشكى سىپى ئەنجام درا. رۆژى ۲۰۰٤/٤/٧ (فهمی هویدی) له هدمان روزنامددا و له ستونی (الرآی) بابهتیکی بالاوکردوه تهوه تیّیدا ئاماژه به لایدنیّکی گرنگی کتیبی (کلارک) دهکات و (هویدی) دهلیّت: (في فصل عرض فيه المؤلف ما جرى داخل كواليس البيت الابيض وفي اليوم التالى مباشرة للهجوم على مركز التجارة العالمي ذكر كلارك ما يلي توقعت ـ يوم ١٢ سبتهبر - أن أعود إلى سلسلة من الاجتماعات للوقوف على طبيعة أي هجمات اخرى محتملة ومناقشة الاهداف (الامريكية) المعرضة للخطر، وبدلا من ذلك دخلت في سلسلة من المناقشات حول العراق، وادركت ان رامسفيلد ونائبه وولفويتز سيحاولان الاستفادة من المأساة القومية للترويج لاجندتهما الخاصة بالعراق. فقد ظل كلاهما منذ قدوم ادارة بوش يضغط لشن حرب على العراق.

وقال لي اصدقاء في البنتاجون (وزارة الدفاع) ان الولايات المتحدة ربما تغزو العراق في وقت ما خلال عام ٢٠٠٢م.

اضاف: لم يكن تركيز وزارة الدفاع صباح يوم ١٢ سبتمبر منصبا على تنظيم القاعدة، رغم ان وكالة الاستخبارات المركزية اكدت انه من دبر الهجمات، الا ان وولفويتز لم يقتنع بذلك، وقال ان الهجمات اتبعت اسلوبا معقدا ومتقدما، يتجاوز قدرة اي جماعة ارهابية، واذا ما أرادت أي جماعة ان تقوم بها فان الامر يتطلب مساعدة من دولة هي العراق على الأرجح. وكان وولفويتز قد قال الكلام ذاته في اجتماع لمناقشة قضية الارهاب عقد في شهر ابريل عام ٢٠٠١، عقب تولي الرئيس بوش مهام منصبه (وقبل احداث سبتمبر) وفيه طالب كلارك باتخاذ اجراء ضد تنظيم القاعدة، وهنا انبرى وولفويتز قائلا ان التركيز على القاعدة تفكير خاطئ، وانما ينبغي تعقب الارهاب الذي يرعاه العراق. وفي الاجتماع رفض وولفويتز تأكيد كلارك وتأكيد الاستخبارات المركزية على انه لم يكن هناك رفض وولفويتز تأكيد كلارك وتأكيد الاستخبارات المركزية على انه لم يكن هناك

ظهر يوم ١٢ سبتمبر ـ والكلام لايزال لريتشارد كلارك ـ كان الوزير رامسفيلا يتحدث عن توسيع اهداف رد الولايات المتحدة على الهجوم الذي تعرضت له، والالتفات في ذلك الى العراق، الا ان كولن باول حث المشاركين على التركيز على تنظيم القاعدة، وهو ما دعا كلارك الى الترحيب بهذا الرأي وقوله ان مهاجمة العراق، ردا على هجوم تعرضنا له من جانب تنظيم القاعدة، سيكون تماما مثل غزو الولايات المتحدة للمكسيك بعد هجوم اليابانيين علينا في بيرل هاربور (!)

في وقت لاحق من نفس اليوم شكا رامسفيلد من عدم وجود اهداف مناسبة للقصف في افغانستان، وقال انه يجب ان ندرس قصف العراق بدلا من افغانستان، لان لديه اهدافا افضل، وهو ما علق عليه كلارك قائلا: اعتقدت في البداية ان رامسفيلد يمزح، لكنني تأكدت انه كان جادا، كما ان الرئيس لم يرفض فكرة مهاجمة العراق. وبدلا من استبعاد الفكرة فورا، فان بوش اشار الى ان ما نحتاج اليه في العراق هو تغيير حكومته، وليس قصفه بالمزيد من صواريخ كروز، كما قال رامسفيلد.

استطرد كلارك في شهادته قائلا: في وقت متأخر من مساء ١٢ سبتمبر جمعهم الرئيس بوش في غرفة المؤتمرات وطالبهم بان يراجعوا كل شيء، وان يتأكدوا مما اذا كان صدام حسين هو الذي دبر الهجمات، وكرر هذا التوجه مرة ثانية.

حسب كلامه، فان كلارك أصيب بالدهشة، وقال للرئيس بوش ان تنظيم القاعدة هو الذي فعلها، فكان رده: اعرف ذلك. اعرف ذلك، راجعوا ما حدث و تأكدوا مما اذا كان صدام حسين متورطا.

ازا ، ذلك لم يملك كلارك الا ان يقول للرئيس انه سيعيد النظر مرة اخرى، لكنه ابلغه في الوقت ذاته بأن مسألة العلاقة بين القاعدة والعراق بحثت اكثر من مرة من جانب جهات عدة، واكد الجميع ان تلك العلاقة غير قائمة، وحينئذ رد الرئيس الامريكي قائلا: انظروا في امر العراق وصدام. ثم انصرف.

وهو يصف تلك اللحظة قال كلارك ان كونداليزا رايس مستشارة الامن القومي التي كانت تقف اثناء الحديث خلف الرئيس عقدت الدهشة لسانها وتطلعت اليه بفم مفتوح من المفاجأة، وهي الدهشة التي اصابت كل معاوني الرئيس الذين سمعوا كلامه، وحين دخل عليهم احد زملائهم وهم في حالتهم تلك، لاحظ الوجوم والدهشة على وجوههم، فاستغرب وسأل ما الذي يجري هنا؟ فردت كونداليزا قائلة: لقد تمكن منه وولفويتز .. انتهت الشهادة.)

(داوای لیّـبوردن دهکـهم کـه ناچارم جـار جـار دهقی ههندی دریّژ) توّمـار بکهم مهبهستیش زیاتر بو نُهوهیه که خویّنهرانی بهریّز بخهینه نیّو چوارچیّوهی ویّنهکهوه)

بو ندوهی له تهسبیت کردن و گهراندوه بو ندم دهقهی (کلارک) و ندوانهی تر، خراپ لیّم تینهگهن، پیشه کی وهکو کوردیک دهستخوشی له و راو بوچونانه دهکهم له نیدارهی ندمریکی و غهیره ندمریکی هدولی لیّدان و ندمانی سهدامیان داوه، ندوهیش کرا دری ندم رویسه له قوناغی رزگاری عیّراق و ندمانی رویسمی سهدام و هدلوه شاندندوهی دام و دهزگا و بیروبوچونیان کاریکی گرنگ و پیروزه چی بیّت هو و هوکاری.

به لام مهبهستم لهم دهقانه ئهوه یه که چون خه لکی بو به رژهوه ندی کیشه ی و لاتی خوی بیر ده کاته و کار ده کات و راستییه کان ده خاته روو، ئه گهر چی تال و ناخوشیش بیت.

باشه بوّ ئیّمهی کورد، پاش ئهو ههموو سهراو دهراوه و ئهو شیّوه مامهاله کردنهو وهلاوه نانهوهی داخوازییه کاغان، ههر دهبیّت (کهول سووری پیّش لهشکر بین)...؟ وهكو گوتمان قوناغي له ئاميزگرتن و گولباران باش بوو، بهلام بهسهرچوو، ئيستا كاتى چەسپاندنى مافەكاغانە، رازى كردنى ئەفسەريكى ئەمرىكى ليرە ولەوى ھيچ له كيشمكه ناگۆريت، ئەوانە ئەفسىەرو كارمەندن، بەرنامەي خۆيان ھەيە، بۆ يەك تۆزقالىخكىش ئەو جۆرە مامەلەكردنە تەنسىر ناكات لەسەريان. ئەوانە جىنبىدجى كمهرن. ئەوەى بۆيان دادەدنريت ئەوە پيادە دەكەن و كيشەدى خۆيان ھەيە، بۆ رەوا بیّت بوّ ئەوانە، چى وەكو تاك و چى وەكو دەسەلات، پەنا بەرن بوّ ئیّمە بوّ ھاوكارى کردن و خزمدت کردنی مدرام و ئامانج و ئیستراتیجیدتهکدیان، بدرامبدر به هیچ به لا گهیه کی رهسمی، نهی بو رموا نهبیت بو نیمه ی غهدر لی کراو و بهش خوراو و پشتگوی خراو پیپیان بلین نه م. . . ! . خدلکی که خوّی هدرزان فروّش بکات سووک دهبینت و که خوی سووک کرد لاوازتر دهبی و نهوهندهش حیسابی بو ناکریت، ئەمریکا لەسەر قوەت و خۆ فەرزکردن و غەدرى مینژوویى دروست و گەورە بووە. بۆ خەڭكى خىزى بۆ بەرۋەوەندى بالاي مىيللەتى خىزى، دريغى ناكات و سنوورى بۆ نییه، نهو به نهندازدی خری جلهومان دوگریت و تههمیشمان دوکات، حدقه نیمهش به ئەندازەي خۆمان بە قەد رەوايى كېشەكىمان و تەزحىممان بەرۆكى بىگرىن و رووبهرووی ببینهوه. ئهمریکا راسته تاکه هیزی گهورهی ئهم سهرزهویهیه، ئیمهش لدسهر خاکی خوّمان و له ولاتی خوّمان و له ناو میللدتی خوّمان تدنها هیّزی کاریگدرو بزویندری نهو جهماوهرهین و قولاییهکی کوردستانی و نهتهوایهتیمان ههیه و به ههزارهها کوردی تیکوشهر و ولات پاریزمان له نهوروپا و نهمریکا لهگهلدایه. دەبينت ئەمريكا و مىللەتەكەشى و دونيا ئاگادار بينت ئەمريكا بۆ چەند جار دەستى کوردی بریوه رۆلئی گەورەي ھەبووە لەو كارەساتانە كە بە سەر كورددا ھاتووە و تاكو ئيستاش هيچي وههاي نييه بۆ ميللەتەكەمان. ئەمەيش دژي خواست و ويستى گەلەكەمانە و ناگونجينت لەگەل نامەي ئەمىرىكاو بەلىننەكانى ئىدارەكەي و، بهراوردیش ناکریّت لهگهل قوربانییه کانمان وئهم سیاسه ته خه تهرناکه بو ئیّستا و بو ئايندهمان و بۆ ناوچەكمەش. لە روانگەي رووداوەكمانى ئەمىرى و ھەلويسىتى ئەمریکاو، دوا رۆژی کیشەکەمان وچیىمان دەویت، لای ئەمریکا گرنگ نییه، بەلکو چیمان پی دهکریت. دیاره تاکو ئیستاش وهکو پیویست پیشانمان نهداوه چیمان پی ئه کرتت؛ ، دوور نیسیه کاتی نهوهش ها تووه کورد خوی ناماده بکات بو نهوه ی رووبه رووی نهو قوناغه ببیته وه .

۷- له ئهمریکا و له دوستانی ئهمریکا و دوستانی ئهمریکیمان ئهوه قهبوول دهکهین که به هوی پاراستنی ئهمریکا و هاوپهیانانی ئهم ئهزم و نهرونهمان له دایک بووه و گهیشتینه ئهم قوناغه. ههروهها ئهگهر ئهمریکا نهدهبوو، رزگاری عیراق و نهمانی سهدام دوور بوو، ئهگهر موحال نهبایه. له ههموو ئاستیک، خهدکی کوردستان به بونه و به بی بونه سوپاسگوزاریی خوی گهیاندوته ئهمریکاو میللهتی ئهمریکاو هاوپهیانانی، بهلام ئیمهیش جگه لهوانهی که باسمان کرد زور شتمان له پیناوی هاوپهیانیهتی ئهمریکا و سهرکهوتنی پروسهی ئهمریکا له عیراق و بهرژهوهندی ئهمریکا له دهست داوه:

۱- هدنگاوی یه که می پروسه ی داگیر کردنی عیراق له کوردستانه وه دهستی پی کرد، جاری یهکهم و لهسهره تای به هاری سالتی رابردوو، هیزه کانی نهمریکا له سنووري توركياوه داخلي كوردستان بوون و له نيو خاكي كوردستاني ثازاددا بنکهکانی سوپایی و سیخوری خزیان دامهزراند به زهمینی و ئاسمانىيەوە . بەو داگىركردنەش سەربەستى راستەقىنەي ١١ سالەي دەسەلاتى كوردستانى ئازادمان لەدەست دا، (ئەگەر چى گشت توپيژه جیاجیاکانی خدلکی کوردستانی بدشدرف لدگدل هاتنی سویای ئدمریکا و هاوپه يماناني بوون بو عيراق به كوردستانيـشـهوه)، نموونهمان لهبهر دەستىدايە لەمەر چۆنيەتى (لەدەست) دانى ئەر (سەربەستىيىە)ى كە هدمان بوو وهکو دهسدلات. لهگهل ئهوهش وهکو ئاماژهمان بۆکرد خهلکی کوردستان به گول و به ئامیزی گهرم پیشوازی له سوپای نهمریکا دهکرد، که چی له ناوهراست و خوارووی عیراق به تۆپ و گولهو خۆپیشاندان و ناړهزایی پیشوازییان لی دهکرد و ئهفسهر و سهربازیکی زوریان لی کوشت و بریندار کردو، تاکو ئەمرۆ پرۆسەی بەربەرەکانتى لەو ناوچانە بەردەوامە و له زیاد بووندایه و به پینی سهرژمیری خودی ئهمریکییهکان تاکو کوّتایی سالی رابردوو، روزانه، ئیرهابیه عهرهبه کان و نهوانهی که بهربهره کانیمی هیّزهکانی ثدمریکا و هاوپهیمانانی دهکهن، له ناوهراست و خواردوی عیّراق

(۳۰–۳۵) کردهوهی، تیرور، یان بهرهه لستکاری، دری سوپای نهمریکا و هاویه یانان نه نجام دراوه.

۲- به م هاو په یمانیه تیه و پیشوازییه و گولباران و هاوکاری و پشتیوانی سیاسی و سوپایی و خزمه تگوزاریه ی کوردستان، تویژیکی گهوره له گهلی عهره یی عیره ی عیره ی عیراق و حکومه ته کانی عهره یی و ثیقلیمیمان له خو ثالوز کسردووه. ههروه ها ریژه یه کی گهوره ی جاده ی عهره یی (زیاتر له ۳۰۰ ملیون) و له ئیران و تورکیایش، به نوکه ر و دهستکردی ئه مریکامان له قه له م ئهده ن و، هیچ کات به قهد ئیستا جاده ی عهره یی عیراق دژ به کورد نه بووه و، ئه وه ی به سهده ها ساله ره چاومان کردووه و همولی پاراستنمان نه بووه و و خومان لی دوور خستوه ته وه ، وا به چه ند مانگیک له دهستمان دا.

۸- ئهگهر مروّث تهماشای هاوکیشه که بکات وه کو زوّر له چاودیّره سیاسیه کان برّی ده چن (جگه له تویّژیکی فراوانی ئهمریکا و ئیسرائیل و کورد) هیچ ده سه لاتیک یا ولاتیک نییه به دل و به گیان له پشت ئهم روّله ی ئهمریکا بیّت له روّژهه لاتی ناوه راست، به هاو په گیانه کانیشیه وه، وه کو به ریتانیا و ئه وروپاییه کان، گیشه ی که لهگایی ئهمریکا و دامه زراندنی یه ک دهسه لاتی کهونی، گونج او نییه لهگه ل بهرژبوه ندییه کانی نیوده وله تی و نیقلیمی و نیشت مانی.. میروو فرونه ی یه ک ئیمپراتوریه ت، یه ک جهمسه ر، یه ک دهسه لاتی توّمار نه کردوه، که حاکمی دونیا بیّت و چاره نووسی دونیا له چوارچی بهرژبوه ندی ثهودا بیّت، یه ک دهسه لات و یه ک جهمسه ری دیارده یه کی ناسرووشتیه. ته نها (بو خوا باشه)، مروّث و رهوتی مروّثایه تی له میرژه وه ئیمپریالیه تی کهونی ره دکرد و ته و ه ، ئیستاش و ئاینده یش همروه ها ده بیت، با ئه و ئیمپریالیه ته (ئیمپریالیه تیکی کراس پوشی دیوکراتی و مافی مروث ثاسا)یش بیّت!.

۹- ئهم هاوپه یانیه تیه ی سه رکردایه تی کورد له کوردستانی عیراق له گهل ئه مریکا، همر وه کسو چون پیناسه کسراوه، له رووی تیسوری چون یه ک نیسیه له رووی تیسوری چون یه که نیسیه له رووی تمرازووی هیسزو روّل و نامانجه کان، نه گهر چی به رواله ت هه ندی خالی به رژه وه ندی هاوبه ش له نیرانیاندا به دی ده کریت)، هه رودها له پراکتیکدا ئه م

هاویه یانیه له روانگهی دید و بهرژهوهندی بالای خملکی کورستانهوه هیچ جۆرە سوودتىكى بنەرەتى وەھاى نىيە بۆكىشەكەى، ئەو لايەنە پۆزەتى**ڤانە**ش كە هدید، (ئەگەر سەركردایەتى سیاسى كورد ورد و هوشیارو دوور بين نەبيت، دوور نییه نرخه که ی به قورسی له سهر کورد بکهویت. و هکو ناماژهمان بو کرد له سهرهوه: وینه ی کورد و کیشه رهواکه ی له عیراق به هوی به ره لایی و رهفتاری دوور له نهریتی کوردایهتی و مرزشایهتی توخمیکی خوپهرست و فرسهت تهلهب له مووسل و كهركوك و، بهغدا به تايبهتي و، هاوپه يانيهتي سوپای ئهمریکی ههر وهکو راگهیاندنی خومالی و جیهانی پیشانی ئهدات له به رجاوی جاده ی و لاتانی عهره بی و ئیقلیمی له گه ل نه قلیه ت و نه فه سی دهمارگیری ندتدوایدتی و شوفینزمی، وای کردووه که ندوهی رژیمه یدک له دوای پهکهکانی عیراق به تایبهتی رژیمی بهدناوی سهدامی خوینریژ پینی نهکرا لهم بارهیهوه بیسهلینیت، نهوه له قوناغی داگیرکردنی عیراق لای تویژیکی گهورهو فراوانی جادهی عیراقی و عهرهبی جیگر بیّت؛ تهسبیت کردنی، یان رهنگدانهوهی نهو وینهیه لهسهر بزچوون و بنهمایه کی نادروسته، خهتایه کی گهورهیه به خهات و میدژووی کون و نوی و دواروژی دوزهکهمانه، چهند پاساوي ئەم ھەلوپستە بدەينەوە كە لە جادەي عەرەبى، يان ئىقلىمى، يان ئيسلامي دروست بووه دژ به كورد، هيشتا بي هودهيه، تهوان زور و نيمه كهم، نهوان به نیمکانات و نیمه بی نیمکانات. نیمهی خاوهن ماف و زورلیکراو و خدفد کراو، ثدوان ندیار و چدواشد کهر، بدلام بز بدلگدی وها به دهسته وه بدهین که داشی ئهو نهیارانهمانه سوار بیّت و بتوانن زورینهیهک له خهلکی خوّیان حدواشه بكدن، كيشدو ميلله تدكمان لدكه دار كهن!.

۱۰ به و داگیر کردنه ی ئهمریکاو ، له پیناو یه کینتی خاکی عیراق ، سهربه خوبی و نازادی کوردستانی نازادمان له دهست دا! . یه کینتی خاکی عیراق به مانای چه سپاندن و به هیز کردنی ده سه لاتی ناوه ند! . ئه و ناوه نده ی که کوردی تیدا که مینه یه و برای عهره بی بالا دهستمان زورینه یه . بو ۱۲ سال نه چیت کوردستانی نازاد به بریاری خودی رژیمی دارماوی پیشوو دابرابوو له به غدا ، هیزو نیداره ی له کوردستان کشانه وه و ، نابلووقه ی نابووری و سیاسی خسته سهر و ههموو جوزه به ربه ره کی ده کرد ، به ته قینه و و توقاندن و ههره شه و هیرشی

سوپاییش...! کورد له نیوان گشت هیزه بهرهه تستکاره کانی عیراق ته نها زهره رمه ند بو و سهربه خوبی و پیاده کردنی مافه کانی. له پیناوی یه کگرتنی ده سه لاتی سه رتاسه ری عیراق. نیمه ی کردنی مافه کانی. له پیناوی یه کگرتنی ده سه لاتی سه رتاسه ری عیراق. نیمه ی که دد مافه ریادی:

۱- یاساداناغان لهدهست دا. بهبریارتکی بریه رههمو یاساو ریساکاغان هه نده وهشینیتهوه، لهوه زیاتریش بومان نیسه یاساو بریاره کانی بریه رنه رابگرین و نه رهدی بکهینموه و نه چاکسازی لهسه ربکهین.

۲- دەسـه لاتى ھەردوو ئىبدارەى (سلێـمانى و ھەولێـر) بە عـەمـەلى سنووردارەو، ته عاملی بریمه له گه ل هه ردوو ئیداره له ریگای پاریزگاکانه وه یه. راسته ده لین، یان بریاریان داوه تایبه تمهندی (خصوصیه) کوردستان ره چاو بکریت، بهلام ئهویش وه کو فیدرالیه ته کمانه، درووشمینکهو ورد نه کراوه تهوه، خەفەگىرمان دەكەن تاكو قۆناغى كاتىيى تەواو دەبيّت، ئەو كات ئيمەو زۆرىنەي عهرهبي عيراقي (بالآدهست) رووبهرووي يهكتر دهبينهوه...! له زور بواردا دەسەلاتى ناوەندى لە بەغدا لەگەل ھەريىمى كوردستان وەكو جارانى حكومەتى گۆربهگۆرى سەدام مامەلە دەكات ...! واتە ساغ كردنەودى ئەم كيشەيدى تهرک کراوه بو دوا روز، واته بو پاش دهستووری دائم و هدلبژاردنی گشتی. ههموو لایهکمان دهزانین رووداوهکانی پیشوو وا پیشانیان داوه ههلپهساردنی كينشدى وهها بو دوا روز، به زهرهرمان شكاوه تهوه. بهشى كرورد له ریدککهوتننامهی (سیقهر) که دواخرا (لوزان)ی لی دهرچوو. که کیشهی کورد حمسم نهبوو له (لوزان)، كوردستاني عيراق در به رهغبهتي كورد لكيندرايهوه به بهشی عهربی بهغدا، واته (عیّراق)ی ئهمرةِ. که ئهم عیّراقهش پیّش زیاتر له ۸۰ سال داتاشراو چهند مهرجیکی بو دانرا سهباره ت به مافی کورد. که كورد سوور نهبوو له سهري، تهرك كرا بۆكات، له بير چووهوهو پشتگوي خرا. زهقترین نموونه ریککهوتننامهی ۱۱/ئازاری سالتی ۱۹۷۰ بوو. که ههمان کیشهی ئهمروّمان سهبارهت به سنووری کوردستان دواخرا بوّ چوار سالٌ و پاش سەرژميترى بريار له چارەنووسى ناوچەكانى تەعرىب بدريت، پاش چوار ساله که شوّرِشی کورد لاواز دهبوو ناوهندی بهغدا وهکو دهسهلات به هیّز و به تواناتر دەبوو، شەرى ١٩٧٤ بەرپا بوو، سالنى ١٩٧٥ ئەوەيش كە بە دەستەوە بوو لە

كوردستاني ئازاد دورانمان و تووشي گهورهترين نسكو بووين. ههر ئهو ئەمریکایه که هاندەر و پشتیوانی سەرکردایەتی سیاسی کورد بوو له سالانی حهفتاکانی سهدهی رابردوو، نهخشهکیش و سودمهندبوون له نسکو شوومهکهی ٦ ي/ نازاري سالي ١٩٧٥، همر نهمانه، وهكو پيشتر باسمان كرد، پشت و بهنای سهدام بوون و ، بینش رزگاری عیراق نهمریکا و هاویه یانانی و هیزیکی زور له بهرهدلستكاراني عيراق و هاويه ياناني دوينيمان و شهريكي دهسهلاتي ئەمىرۆمان، كۆك بوون لە سەر بريارى مافى چارەنووسى كورد ، ھەندىكيان داواي سىدربەخىقىيى كىوردسىتانىيان دەكىرد. كىم چى ئەمىرۆ ھەر ئەوانىن ئەو فيدراليمتهي كه كورد برياري لمسمر داوهو خواستويمتي رهد دهكمنموه، يان همندیّکیان و ئهمریکا پیّشنیاری فیدرالّیهتی پاریّزگاکاغان بوّ دهکهن. .!. بوّیه دو اخستنی نهم کیشه یه له قازانجی کورد نییه: یاش ماوه یه ک و روّژ له دوای رق ، ئەمن و ئاسابش سەقامگىرتر دەبىيت. دەسەلاتى ناوەند توكمە و بەھينزو یه کگرتووتر دهبیّت. ئهمریکا و هاوپه یمانانی زیاتر به لای ئهواندا دهشکینهوه. پرۆسىمى ئەمىرىكا بۆ رۆژھەلاتى گەورە ئەگەر ئەسل و ئەساسى ھەبيت، لە رووی هاوکیّشهی هیّز و بهرژهوهندی و موقیع له قازانجی عهرهبی بالآدهست و هيزو نه تهوه كاني بالآدهستي دهوروبه رمانن. به كورتي ههمو الايهنه كاني ها، كتشدكه له گدل كاتدا به هيز دميت، تهنها كورد نهبيت ...!

- ۳- پهیوهندی دهرهوهمان نهما، نه لهگهل ولاتانی ئیقلیمی و نه به ئهوروپاو نه ئهمریکا، چ وه کو لایهنه کانی سیاسی و چ حکومه ت و، که سیش ئاماده نییه وه کو جاران حیسا بان بر بکات . ئهوهش که ماوه و جاروبار پینی ههلدهستن، پهیوهندی به باری نا ئارامی و یه کلا نه بوونه وهی ده سه لات و فیساری باردوخه که و راگرتنی ته وازناتی نیوخو و ده ره وهیانه وه هه یه، نه ک له به رچاوی رهشی کورد...
- ۵- سهربهخوّیی ئابووریان لهدهست دا، چی پهیوهندی به بازرگانی دهرهوه ههبیّت قهده غه کراوه، یان له حوکمی ئهوهدایه. ههردوو ئیداره ناتوانن باج و رسوماتی ناوخوّییش کوّ بکهنهوه به پیّی یاساو بریاره کانی جارانیان و، بودجهی کوردستانی ئازاد لهسهر ئهساسی (۳) پاریزگا (سلیّمانی و ههولیّرو دهوّک)

- لهلایمن دەسمهلاتی ممهدهنی هاوپه یمانان له به غمدا دیاری ده کریت وه کسو ههر پاریزگایه کی تری عیراق....هند
- ایراستنی شارو شاروچه که سنووربیه کان که پیش ئیستا ئهرکی هیزی پیشمه رگه ی کوردستان بوو، ئیستا مهسه له ی یه که و سهره کی هیزه کانی هاو په یانان به تایبه تی ئه مریکی پینی هه لده ستیت. هیزی پیشمه رگه (تقلیص) ده کری و دابه ش ده کری به و ریژه یه ی که ئه مریکا و ده سه لاتی مهده نی بریاری له سه ر داوه
- ۱۱ سال، کوردستانی ئازاد دراوی تایبهتی خوّی ههبوو، ئهگهر چی دراوه که عیراقی و به چاپی سویسری ناسراو بوو، بهلام له کوردستانی ئازاد به رهسمی دراوی ههردوو ئیداره بوو، پاش نهمانی رژیمی سهدام ههلوه شایهوه و دراوی کی تریان خست محییگای، بی هیچ لیکدانهوه یه که ئاسهواری ئابووری و جموجوّلی بازار. یه ک له ئه نجامه نیگه تی شه کانی ئه و ههنگاوه دروست بوونی دیارده ی ههلناوسانی ئابووری (التضخم) و شله ژاندنی بازاری کوردستان بوو.
- ۷- کوردستان به بریاری پهرلهمانه هه لبر تیر دراوه که ی ئالای خوی ههیه، له ههموو موناسه به و ئاهه نگه کاندا له شارو شارو چه که کانی کوردستان به رز ده کرایه و یه که ده ستکه و ته مهزنه کانی قوناغی کوردستانی ئازاد بوو، ده سه لا تی های په ده ناوچه کانی کوردستان گیروگرفتی بو دروست ده که ن و هه نویمیانان و، له زوربه ی ناوچه کانی کوردستان گیروگرفتی بو دروست ده که ن پینی یاسای (به پیوه بردنی ده و له تی عیرای بو قوناغی ئینتیقالی) دانیان پی ناوه و، نه و ثالایه لای ههموو خه له کی کوردستان پیروزه، باشه بو له به رخاتری چه ند که سینی ره گهر پهرست و شوفینیزم که چاویان به م ثالایه دا هم لنایه لیره، یان له وی نه مریکا به ههموو گرانی خویه و بیته سه رخه ت و مهنعی بکات. به لام ئالای عیرای ههمو گرانی خویه و بیته سه رخه ت و مهنعی بکات. به لام ئالای عیرای همر و گرانی خویه و بیته سه رخه ت و مهنعی بکات. که سین هیرمای داگیر کردن و نه نفال و کیمیاباران و ته عرب و راگویزانه. که سین هیرمای داگیر کردن و نه نفال و کیمیاباران و ته عرب و راگویزانه. همروه ها دوور نییه به قه د نه وه پیش خه له کی عهره و تورکمان و کلدونا شوور له شهروه ها دوور نییه به قه د نه وه پیش خه له کی عهره و زیان بوونه و له ژیر نه و ئالایه دا شهراه ی خویه و زیان بوونه و له ژیر نه و ئالایه دا شهراهی خوین پیژ همزاره ها تاوانی نه نجام داوه، که چی نه مریکا ره چاوی هه ست سه دامی خوین پیژ همزاره ها تاوانی نه نجام داوه، که چی نه مریکا ره چاوی هه ست سه دامی خوین پیژ همزاره ها تاوانی نه نجام داوه، که چی نه مریکا ره چاوی هه ست

و هه لویستی نه و ههموو خه لکه ناکات، مه نعی نه و نالایه ناکات، وه کو پاساو نه دریته وه گوایه نهمه نالای ده و له تی عیراقه ، که چی عیراق وه کو ده و لهت داگیر کراوه و هه لوه شاوه ته وه و نه و نالایه به پینی ده ستووری کاتی عیراق و بریاری سه دام داندراوه و ، هه ردووش ئیلغا کراوه ته وه و کاری پی ناکریت و سه دامیش و ه کو (تا و انبار) ده ستگیر کراوه و نیزامه که شی رما و نه ما . . !

 ۸- دەسەلاتى ھاوپەيانى مەدەنى لە عيراق و ئەفسەرانى لە كوردستان و سەرانى. ئەمریکا به بەریز (جورج بوش) موه، یه کینتی خاکی عیراق و قوودسیه تی سنووري بووهته ويردي سهر زبانيان، له كاتيكدا كهسيكي عيراقي و به تاپیدتی سدرکردایدتی سیاسی کورد (که مدیدستیانیش هدر کورده) باسی، جيابوونهوهو ناقودسيهتي سنووري عيراقيان نهكردووه، بوختانييهكه كه ناراسته وخو ده یخه نه یالی و ، چه کینکه ئه دریت به عهره به ، عیراقی و ولاتانی ، عمدرهب، بر دهم کوتکردنی کورد و ههر هاوولاتی و هیزیکی بهشمرف که داكۆكى لە خواستى ئەمرۆي كورد بكات. بۆ سنوورى عيراق موقەدەس بيت و نابیّت دەستكارى بكریّت. كه چې بۆ ئیمهى كورد، سنوورى كوردستانى، كه له چوارچیّوهی نهو عیراقهیشهو، به زور و غهدر پیوه گریدراوه، نابیت موقهدهس بیّت...!. ئهگهر سنووری عیّراق موقهدهس و پیروّزه، باشه بوّ ئهمریکا ئهو قوودسیه تهی شکاند و پیشیلی کرد، بزئیران و تورکیا و سوریا چی حورمه تی لى ناگرن. پيش و ئيستايش روزانه قوودسيهتي، دهشكينن...!. بهزاندني سنووري سوقيه تى جاران و بگره ولاتانى فيدرالى و ئۆتۈنۈمى ئەو ئيم پراتۆريەتە و دابەش كردنى لەسەر ئەساسى نەتەوايەتى و بوونيان بە دەولەتىي سەربەخىق و خاوەن سنوورى نەتەوايەتى خىقيان بىزگوناھ نەبوو. ئەوە یوگۆسلافیای کۆن و دابهش کردنی بز چهند ولاتیکی سهربهخز، پیشتر سنووری یاکستان خهرق کرا و بهنگلادیش دروست بوو، بو سنووری نهندونیسا موقده دهس نهبوو که کوماری تیموری شهرقی لینی جیابووه وه ...! ئهم همموو مشتوومره بزچی و له پای چی..؟! زور لهو ولاتانه له کوردستان گهورهترو به نفووستر و ههندیکیشیان به قهد یه کقه زای ئیمهیش نابن وه ک (کفری، خاندقین، مهندهلی و سنجار)، بگره له ناحیهیهکی یهک لهو قهزایانهش بجووكترن، قودسيهتي سنووريان شكاندو، ئيستا ولاتن. تهمريكا ههموو

عَيْرَاقَهُ , داگيبر كردووهو ، وا خەريكە بە ناوى (رۆژھەلاتى ناوەراسىتى گەورە)وە ههر ههموو ناوچهکه بخاته ژیر رکیفی خزی، دونیا سهرهوژیر نهبوو. له سالی ۱۹۷۵ رژیمی سهدام نیوهی (شه تولعه رب) و پانتایه کی فراوانی له خاکی عيراقي دا به ئيران، ناوچهي (الحياد)ي دايه سعووديه و پيشتريش ههندي رووبهری عیراقی دا به کویت و نوردن، کهچی کهس باسی قودسیه تی سنووری عینراقی نه کرد، دیاری کردنی سنووری ههریمی کوردستانی فیدرال و له چوارچینوهی نهم سنووره (موقهدهس)هی عینراق دهبیته هات و هاوار، وا هه للایه له سهر کورد. دو اخستنی کیشهی چارهنووسسازی سنووری میژوویی كوردستاني، عيراق بو چهند ساتيكيش له ژير ههر پهرده بهك، لهلايهن ئەمریکاو برای عەرەبى عیراقى بالادەستمان نیشاندى نەکردند، مانگى ١٤ سەر لە ئىزوارە دىارە، قسىمكانى بۆش رۆژى ٢٩/١/٤٠ لە كۆشكى سىپى به حزووری (ئۆردوگان)ی سهرهک وهزیرانی تورکیا و قسهکانی ئۆردوگان یاش دانیشتنی لهگهل بوش و قسه کانی بریمهر روزی گهیشتنی ئوردوگان بو واشنتون و ههموو بير بۆچوونهكانى ئەندامانى ئەنجوومەنى دەسەلاتى كاتى لە عيراق، ئەوانى غەيرە كورد، ريككەوتننامەي نيوان (بريمەر) و ئەنجىومەنى دەسەلاتى كاتى عيراق كه رۆژى چوار شەممه ٢٠٠٣/١١/١٥ ئىعلان كرا، تاكو ئەمرۆ ئەو راستىيە دووپات دەكاتەوە كە ئەو ھيز و لايەنانە ھەر ھەلىويسىتى جارانيان ههیه لهمه و فیدرالیه و سنووری کوردستان و ، هیچ گورانکارییه کی نه وعی لهم باریهوه رهچاو ناکریت. ئهوانهی که ئهایین بوش و بریمهر و نوردوگان و برای عهرهبي بالادهستمان گۆراون و قسهكانيان ئيجابيهتي تيدا دياره، يان ئاگايان له دونیا نیسیم یان دیسان دهیانهویت ناوهروکی ریککهوتننامهی ٢٠٠٣/١١/١٥ بهسمر ميلله ته كماندا بسميين و، دواتر داوا بكهن له میللهت دری بینت!!.. باوه ر ناکهم دروشمی مهترسی لهسه ر برایه تی کورد و عهرهب و تهده خولاتي ئيقليمي و شارستانيهت و ديپلوماسي.... هند، سوو دي هه بيت جونکه:

۹- به حوکمی داگیر کردنی عیراق لهلایهن ئهمریکاوه و به وجودی هیزی ئهمریکا، و به بریاری ئه بحصه نی ناسایشی نیودهوله تی، هیچ هیزی کی ئی قلیمی ناتوانیت به هیز داخلی عیراق بیت، ئه و ناماقولییه تهش بکات، ئهمریکا

بهرپرسیاره بهرامبهر به گهلانی عیراق، بهرامبه به خودی نهمریکییهکان، بهرامبهر به کومهلگای نیردهولهتی. ههر ههمان یاسا و ریککهوتننامه و بریار که ریگایان داوه به نهمریکا ببیته هیزیکی داگیرکهر له عیراق، نیلزامی دهکات سنوور و نهمن و ناسایشمان بپاریزیت و، ویستی رهوای خهلکی نیمه رهچاو و پیاده بکات. دیاره نهمهیش خالی سهره کی ناوه روکی کیشه ی کورده، له واقیعی وهادا دواخستنی حسمی کیشه ی کورد، به تایبهتی سنروری کوردستان و نهو فیدرالیه تهی که کورد ده یهویت و زهمانه تکردنی، به تهنگید له بهرژه وهندی کورد نییه.

* ئموهی لهگهالیدا ههالسوکهوت و دانووستاندغانه و حوکمرانیمان دهکات، له کۆمەلگايەكى تازە پېشكەوتوو و بى بنج و بنەوانەي رەگەزى و كۆمەلايەتى بنگه شت و هو ، له و کرمه لگانه و ه زانیاری و سیسته می بیر و بیرکردنه و هی هدلقه لاوه، كۆمەلگايەكە لەسەر ئازادى تاك و بازار و ململانتى بى رەحمانە بنیاد نراوه و، له پیناوی سوود و قازانجی زاتی ههموو شت وهلاوه دهنیّت، پارهو پول و سهروهت و سامان دینامووی بزوینهری ژیانه. کومه لگایه که تاکی له پنهر هتدا له همموو کون و قوشبنیّکی ئهم سهرزهمینه سهری خوّی ههلّگرتووهو هدموو شتی له دوای خوی جیهیتلاوه، تهنها بو سوود و چاک کردنی باری ژیانی خرّى، يان له كوّمه لكاي خرى هه لها تووه لهبهر ههر هوّيه ك بيّت، بوّ جيها نيّكي تر که ههموو شت له پیناو دابین کردنی ژیانیکی خوشتر و باش بو نهو تاکه رهوا بووه. کۆمەلگايدک لەسەر پشت و كەلەسەرى دانيشتووانى بنەجينى و، بە دهستی خدلکانیکی بیانی و موغامر و چاوبرسی وچلیس و، شهیدای سهروهت و سامان و دهسه لات، دروست بووه. بزیه لای نهم تاکه: هه لسووکه وتی ته قلیدی و مامدلدی ندخلاقی له سدر کیشه کان باوی نییه. داگیرکردنی خاکی خدلکی تر لای نمو کیشدیدکی نمخلاقی و مرزقایدتی نییه، بگره جزریکه له نازایدتی و مانی شارستانیدت و ، دورگایدکه بر ژیانیکی باشتر نهگهر در به بهرژووندی تایب تی نمو نمیت. کوشتن و قرکردنی خدلک، ئامراز و پایگایه که بر گدیشتن بهو مهرامه. نهودي نهمرو له دهستدايه نهوه كرنگهو له پيتاويدا نابيت سل له هیچ بکریت، هممسوو شت بهستراوه ته و به هیز. نایین و بنهماکانی رهوشت

دهبیت له پیناوی هدمان مههستدا بیت، ئهگینا پایگای نییه. دامهزراندن و یه کینتی نهمریکای ئهمرق لهسهر حیسابی خه آکه رهسهن و خاوهن و آتهکهی دوینی بووه، له پیناوی پاراستنی نهو واقیعه و پهره پیدانی، کیشهی رهگهز و ئایین و زبان و کلتور و میزوو و دلاوه نرا، ههر بهو پییه رهفتار دهکهن و ئهمرق و دوارق تیان ده نرخین نهمریکا که بوو به هیز و توانا، سلی نهکرد، هیرق شیماو نهکازاگی دروست کرد، له کاتیکدا کاروانی جهنگی دووهمی جیهانی سهرو لین دهرق شت، به هیزو سوپاو، به ئیمکانیاتی ئابووری جهرگهی کومه آگای جیهانی کونترو آکرد.

* ســـهروّک کــوّمــار بـوّ تـاک و بـوّ کــوّمــهـلّ و لهبهردهمــی جــیــهــان، هـیّــمــایهکــه. لهو كۆمەلگايە لە يتناوى گەيشتن بەو پۆستە، تاكى ليپرسراو مانعى نييە ھەموو شت بکات: (نیکسون) به ههموو توانایهکهوه و به هوی توریکی سیخوری چاودیری ههموو جوّره بزاف و پلانیکی مونافیسه کهی خوّی دهکرد، پاش ئهوهی بوو به سهروک کومار، پینی نایه سهر همموو پرنسیپهکانی یاسایی و مهعندوی، که کهشفیش بوو ناچاریان کرد دهست له کار بکیشینتهوه، وهکو بلییت نه با بوو نه باران. ییشتر سهروّک (جوّن کهنهدی) که لهبهر ههر هوّیهک بووبیّت کوژرا. قاتیله که ی گیرا. له باله خانه ی پۆلیس و له نینو دهستی حیمایه کانی، ئهو قاتیلهی (کهنهدی) کوژرا، ئهوهی کوشتی گیرا. کهس تاکو ئیستا نازانیت ئهو (فسيليم) له بو وابوو و چې لني هات. (جاكلين)ي ژني (كمدنددي) يدك له جوانترین ئافره تانی ئەمریکا بوو، لەتەک میرده کهی بوو که تیرور کرا و له كۆشىيىدا گيانى دەرچوو. وەكو خانمى يەكەمى ئەمرىكا و خيزانى سەرۆك كۆمار له بنهمالهی ئال کهنهدی، یهک له دهولهمهندترین کهسایهتی ئهمریکا بوو، چاوه روانی ئه نجامی که شف بوونی کوشتنی میرده کهی نه کردو، ریزی نه گرت له پلهو پایهی سیاسی و کومه لایه تی و پیداویستی پاراستنی هیمای خانمی یه کهمی نهمریکا ، لهبهر پول و سامان میپردی کرد به (نهوانیس)ی یونانی که به تهممهن له باوكي جاكلين گهورهتر بوو، ئهوانيس بو شمووهرهو كهيف بازي، جاكلينيش بو پول و پاره...!. كۆمەلگايەك ھونەرمەنديكى مەغرورى فاشيلى وهکو (رؤنالد ریگان) بسیت به سهرؤک کوماری، کومهالگایهک سهرؤک كۆماريكى وەكو (بيل كلينتۆن) كه له بارەگاى كۆشكى سپى له ژوورى خۆيدا

خەرىكى كەيف بېت لەگەل يەك لە كچە كارمەندەكانى، كە بە تەمەن لە عومرى كچى كلينتون بېت، تاكو ئەو كاتەى كەشفىيان كرد، كە كەشف بوو ئىنكارى كرد، كە ئىسىپات بوو ئىعترافى كرد لە بەرامبەر ھەموو دونيا، لە پۈستى خۆيشى مايەوە تاكو ماوەكەى تەواو بوو، تاكو ئېستاش بە رەسمى نوينەرى ئەمىرىكا دەبېت بۆ كىيىشىسەى زۆر گىرنگە كۆمەلايەتى وسىياسىيىيە ئېردەوللەتىيەكان..!. كۆمەلگايەك زۆربەى زۆرى سەرۆك كۆمارى، يان تىرۆر كراون، يان بە سكەندالىكى پۆستى سەرۆك كۆمارى جېھلاوە و، بۆ يەك سەدە كراون، يان بە سكەندالىكى پۆستى سەرۆك كۆمارى جېھلاوە و، بۆ يەك سەدە دەچېت دروست كەر و پشت و پەناى زۆربەي زۆرى رژيمى دىكتاتۆر و كوسىن)ى خوينېرى زۆرى سەرانى ولاتانى عەرەب، توركيا، زنجىرەيەكى دوورو درې لە دەسەلاتدارانى ئەمرىكاى لاتىنى و لە ئاسيا و لە ئەفرىقيا...! بەلى كۆمەلگايەكى وەھا، چۆن بەقودرەتى قادىر لە شەو و رۆرتىكدا دەبېت ھەلگى پەيامى ئازادى و رزگارى تاك و گەلان وبنىيادنەرى دېوكىراسى...! ھەلگى پەيامى ئازادى و رزگارى تاك و گەلان وبنىيادنەرى دېوكىراسى...!

* بۆئىتىمەى كورد ھەر ئەمىرىكا و يارانى بوون ولاتەكەمانىان دابەش كىردو، پشتگىريان لەئىران و كەماليەكانى توركىا و شاى ئىرانى گۆپ بەگۆپ و رژىمە يەك لە دواى يەكەكانى عىراقيان دەكرد. پەيانى سەنتۆ، ئىتىفاقىدى جەزائر، بەھىنز كردنى سەدام حسىن و چەكى كىمىاوى، ھەر بە بىرو پىلانى ئەمىرىكاو يارانى ھاتە كايەوە..!. چەند لاى ئىمە تەعىرىب و راگويزانى كورد لەنگە و مانەوەى ئەو دياردەيە خەتەرناكە، لاى ئەم ئەمىرىكايىانە بە پىنچەوانەوەيە، يارانەوەش بە لاوازى لە قەلەم ئەدەن.

* نهمریکا مافی (المواطنه) و ئینتمای نه ته وایه تی و مه زهه بی و ئایینی در به یه کستر له قسه لام ئه ده ن، بویه (پشستگیری) له (مافی المواطنه) ده کسه ن ده سه لا تیش لا مه رکه زی ده بیّت!، و فیدرالیه ت له سه ر نه و نه ساسه ده خه نه روو، به پیّچه وانهی ئه مانه شتی تر باوی نییه!. هه موو جوّره خزمه ت و کارهاسانی له لایه ن (ئیّمه ی) کورد لای ئه وان به (فرض الاداء)ی له قه له م ئه ده ن، چونکه ئه وان به هیّزو ئیمه لاواز. پراگماتیکن نه گه رکاری به تو هه بوو، ده تخاته نیّو وینه که، نه و کاته یشی کاری نه ما ده نگ و ره نگت نامینیت. وه ف او ئیلت زام و

به لیّن له به رامسه ربه رژه وه ندی نه مریکا و سه رکه و تنی تاکی مه سئول و ده زگاکانی، قیمه تی نییه! هیچ نییه شهرمی لیّ بکه ن. ده یانه و یّت ته م قوّناغه بییته سه ره و گورانکارییه ک بیّته سه رئه و بییته سه ره و گورانکارییه ک بیّته سه رئه و سیاسه ته که داری و که داری و کارته کانه. به و پیّه شده جولیّته وه، بویه ده بیت کورد هه ربه و پیّوانه یه له گه ل نه مریکادا بجولیّته وه، نه ک له قه واره و هزری ره و شت و وه فاداری و نه خلاق و به لیّنه کان و، به رژه وه ندی بالای خملکی کوردستان و کییشه ره واکه ی، که پیّویسته له سه رووی هه مو و به رژه وه ندییه کانه و بیّت ..!

بهرژهوهندییهکانی خه لکی کوردستانیش له بریاری سهربه خوّی خوّیه تی که به نازادی چارهنووسی خوّی خوّی دیاری بکات که تاکو نهم قوّناغه نهو فیدرالییه تهی که پهرلهمانی کوردستان پیّش پروّسهی (رزگاری) عیراق بریاریان لهسهر دابوو نهک (فیدرالیه تی پاریّزگاکان)..!

ناداری /۲۰۰٤

بهشي سنيهم

"خوزنگه به عمقلی کوردی دولی روودلو…!"

پەندىكى توركى

- نحن نعتبر شعب كردستان كأخلص أصدقاء للولايات المتحدة الامريكية _ _ _ كەلى كوردستان موخليسترين دوستى ئەمريكايد _

واته ـ کهس له خه آکی کوردستانی عیراق زیاتر هاوریّی نهمریکا نییه ـ پاش چهندین نهزموونی ههورازو نشیّو و، تال و تفتی بهراوردکراو له گه آکه ناله پهیوه نداره کان و دام و ده زگاکانی نهمریکا، بهم شیّوهیه سهرکردایه تی کورد له کوردستانی عیراق دوّستایه تی کورد و نهمریکا پیّناسه ده کهن، ههر وه کو له نامه کهی به ریّزان بارزانی و تاله بانی له (۲۰۰۲/۹/۱)* بوّسه روّک (کوّماری ئهمریکا، جورج بوش) دا ها تووه .!

هه رچه نده و پیش نه م قسون اغسه، ده بوایه زوّر لایه نی نه و جسوره دوستایه تیبه (پهیوه ندیانه) نهینی بیّت، به لام ره و تی روود او دکان، هیچی و دهای نه هی لایه و به نهینی، چ له لایه نخودی کورده و یان نهیارانی، هه روها له ریّگای که ناله جیا جیاکانی ئیداره ی ئه مریکی خوّیه و «، به حوکمی ته بیعه و شهفافیه تی نیزامه که ی و ، هه یکه لیه تی دام و ده زگاو مه لبه نده کانی ململانی و میکانیزمی دروست کردنی بریار.

حرزووری نه مریکا له روزهه لاتی ناوه راست به گشتی له پاش شه ری جیهانی یه که مهاش شه ری جیهانی یه که مهود، به تدریج و هیدی هیدی، به روونی به دی ده کریت چ له مه رولنی سه باردت به گورانکارییه کان له سه تحی جیهان و ناوچه که به گشتی و، دو اتریش ته ودی به سه ری کورددا ها تووه له کوردستانی عیراق به تاییه تی.

ئهگهر چی ئهمریکا درهنگ تیّکه لّی کیّشه ی کورد بوو، به بهراورد کردنی لهگه لّ (بهریتانیهای عوزماو فهردنساو روسیها). لهگه لّ ئهودش و بهش به حالّی خوّمان و دکو کورد ئهودی ئهمریکا به سهری هیّناوین کهم نییه.

با زۆر دوور نەرۆيىن:

* پهیانی سهنتو، یان (حلف بغداد = منظمه حلف الشرق الاوسط): پهیانیّکی سیاسی عهسکهری بوو، له نیّوان تورکیاو ئیّران و عیّراق و پاکستان. سهره تا پروّژدیه کی بوو به ددستپیی شخهری بهریتانیاو ئهمریکا، سالّی ۱۹۵۱ پیشکهش کرا، و سالّی ۱۹۵۵ (به هاندان و پشتیوانی و بهشداری ئهمریکا ئیمزا کرا)، یه که مهبهست و خاله گرنگه کانی ئهو (حلف)ه، گهماروّدانی بزاقی

^{*} بروانه ددقی نامه که له پاشکوی ژماره ۹۳ - ۲۳۳۱

رزگاریخوازی کورد بوو..! ئهمریکا داهینهرو هاندهر بوو، ههروهها له رینگای ئهندامه تی له لیژنهی (ئابووری و عهسکهری) ئهو (حلف) ه روّلیّنکی سهرهکی ئهنینی له نهخشه و یلان و یالیشتی..!

* هاوکاری و پشتیوانی له رژیمه (یهک له دوای یهکهکانی عیراق): رژیمی پادشایی عیراق، دواتر ئینقیلابچیهکانی بهعسی فاشی ۱۹۹۳، ههردوو عارفی برا ۱۹۹۵–۱۹۹۸، بهعسی فاشی ۱۹۹۸، (لووتکهکهی رژیمی سهدامی برا ۱۹۹۵–۱۹۹۸، به همینانهوهی بو سهر کورسی دهسهلات و، پاراستنی رژیمهکهی، له ناوچوو، ههر له هینانهوهی بو سهر کورسی دهسهلات و، پاراستنی رژیمهکهی، له رمان و ئینقیللاب و کومهک و هاوکاری بو له ناوبردنی ههموو به بهرههلستکارانی، به گشت لایهنه سیاسیهکان وکهسایهتیه نیشتمانپهروه(وهرهکانی عیراق و، به تایبهتی دژی ئیمهی کورد)، ههروهها هاوکاری و پالپشی و لاتانی دیکهی ناوچهکه که کوردستانیان به سهردا دابهش کراوه.

* به کار هینانی کیشه ی کورد بو مهرام و نهخشه و پلان و بهرژهوهندی بالآی ئهمریکا و هاویه یانانی له عیراق و روژهه لاتی ناوه راست، بو نموونه:

۱- هاندانی سهرکردایه تی سیاسی شوّرشی نهیلول و هاوکاری کردنی به تایبه تی سالآنی ۱۹۷۲-۱۹۷۲، به تیهه لکییشی چهند لایه نیکی دوست و هاو په هانی نهمریکا، له پیش ههمرویان شای نیرانی گوّر به گوّر. نه نجامی نهو (پشتیوانیه)ی نهمریکا، ریککه و تننامه ی (الجزائر) بوو، له نیوان سه دام و شای ئیران له ۲/ئاداری/۱۹۷۹، که بووه مایه ی نسکوّی شوّرشی مهزنی نهیلوول و، نیجبار کردنی خو به دستدانه وه ی سه ده ها ههزار له سهرکرده و کادیرو پیشمه رگه و تیکوشه رانی دیکه ی کوردستان، به ههردو و رژیمه جنایه تکار و دوژمنه که ی کورد، نه ویش ته سلیم بوون به رژیمی شا، یان به رژیمی خویدن پژی سهدام...!، و له و سات و کاتانه دا و له چرکه خه ته رناک و چاره نووسسازه کانی کاره ساتی ۲/ئاداری/۱۹۷۹، نیداره ی نهمریکی نه ماده نه بوو هه تاکو و هارم روایس بداته وه. دواتر (هینری کیسنجه ر)ی و دو زیر خارجیه ی نه مربک که و سهرده مه)، وه کو لایه نیکی به رپرسیاری نه و په ی و به و نه و خیانه تکاریه، گوناه و ته به عیاتی نه و نسکوّیه ده خاته په یه بودی کورد و سهرکردایه تی کورد و، توانجیشی لی نه دات...! و چی

دوای ئهمه بهسهری خه لکی کوردستاندا هات: له راگویزان و تهعریب و تهبعیس و کوشتنی به کومه ل، تاکو به کار هینانی چه کی کیمیاوی و بایه لوّجی و کارهساتی هه لهبجه و کاول کردنی کوردستان و ئه نفاله کانمان و ، کوّره و میلوّنییه که ی به هاری ۱۹۹۱، ئهمریکا راسته و خوّیان ناراسته و خوّ، که م یان زور شهریک و تهره فیکه له و جنایاتانه..!

۲ له شهری کسویت ئیسدارهی ئهمسریکی، چراغی کههسکی ههلکرد بو بهرهه لستکارانی عیراق بو نهوهی راپه رن دری رژیمی سهدام له کوردستان و له خوارووی عیراق. خهالکی ستهمدیده راپهرین. کهم تر له ۳ همفته خهالکی به شهرفی کوردستان و پیشمه رگه قارهمانه کانی و به سهرپهرشتی بهرهی كوردستاني، كوردستانيان نازاد كرد به شارى كهركووكي مهغدوريشهوه. سهروّک کوّماری ئهمریکای ئهوسا، (جورج بوشی باوک)، پاشگهز بوهوه له به لیننه کانی و ، به چراغی سهوزی بوش و ئید آره کهی ، هیزه کانی سه دام که و تنه گیانی خه لکی بن دیفاعی عیراق و ، به تایبه تی له کوردستان، له کاتیکدا (ئەمىرىكا و بوش) دەيانزانى سەدام چەكى كىيىمىياوى و بايەلۆجى ھەيە و به کاری هیناوه و، ئاماده یه دری کورد چهندباری دیکه ش به کاری بینیت. ئەنجامەكدى: مانەوەي رژيمەكى و، شكستى راپەرىنەكە و كوشتن و بى سەروو شوین بوونی ههزارهها له خهانکی خوارووی عیراق و کوردستان و، لهپیش ههمووی ئهو کۆرەوه مليۆنيهي خهلکي كوردستان بوو، بهرهو سنوورهكاني ئيران و تورکیا، که بهگهورهترین تراجیدیای کوّتایی سهدهی رابردوو دهژمیّردریّت و بههوی راگهیاندنی جیهانیهوه چووه ژووری گشت لیپرسراوانی دونیا و بگره چووه نیّـو مـالّی ههمــوو خیّـزانیّک و، له پیّش ههمــوویانهوه، جــوّرج بـوشی سهروک کوماری نهو دهمی نهمریکا و کولن پاول و باقی نیدارهکهی بوش. له ناوهوهو له دهرهوهی تعمسریکا. لایهن و تویزیکی زور، ههر تعمسانهیانه به ليّپرسراوي ئهو كارەساته ناوزەد دەكرد. باجى ئەو ھەللويست، نامرۆڤاندى ئيدارهي بوشي باوک، له دهستداني ههزارهها شههيد، چ له بهرهكاني رووبه رووبوونه وه لهگهل هیزه کانی سه دام له کاتی رزگاری کوردستان و، چ له دژه هیرشه کهی هیزه کانی سه دام و کشانه وهی پیشمه رگه کان و جه ماو آدری راپەرىوى كوردستان يان لە كاتى كۆرەوە مليۆنيەكە، لەبەر برسيەتى و سەرماو

ئهگهر پاساو ئهدریتهوه به ناوچهی ئارام: ههرچهنده سوپاس و پیزانینی کورد له ههموو موناسهبهتهکاندا دووپات کرایتهوه، بهلام ئهوهش بهمووبادهرهو پیاوهتی ئیداره بوش نهبوو، بهلاکو له ژیر تهوژمی ره فی علی جاده ئهوروپی ولایهنیکی جادهی ئهمریکی وروّلی راگهیاندنی جیهانی بوو. لهگهل ئهوهش له سزاکانی نیودهولهتی و ئابلووقهی ئابووری دژ به رژیمی سهدام حیسابی کورد و جهلادهکانی وکی یهک کراو، زوّر لایهنی نیودهولهتی و کاروباری مروّقایهتی، بهوهش که پهیوهندی ههبوو به کوردستانی ئازادود، ههر له ژیّر کونتروّلی رژیّمی سهدامدا مایهوهندی

 (عکس العمل)ی همبیّت، تهگهر روویشی بدایهت تُهود (خهرق)هو، کورد خوّی بهرپرسیمارد له ردد فیمعلی رژیّمی سهدامی خاودن چهکی کوّکوژ و گهماروّددری کوردستانی تازاد..!

۳- قوناغی رزگاری و پاشانیش داگیرکردنی عیراق، به داگیرکردنی کوردستانی نازادیشهود، له بههاری سالی۲۰۰۳ و تاکو نیستا و نهودی وا لهبهر چاودایه و روزانه تیدا نهزین، له ههلویستی نهمریکاو، مامهلهکردنی لهگهل کورد و تههمیش کردنی کیشهکهی لهو ماودیدا، نامهکهی ۱/۲/۱ بو سهروک کخماری نهمریکا، که به دیقهت تههبیر لهچهند لایهنیکی گرنگی نهو (پهیودندییه) و (نهو دوستایه تیه)ی نهم (قوناغه) ددکاتهوه، که به هویهوه کورد و کیشهکهی له کوردستانی عیراق تووشی قهیران و مهترسی بووه.!

ههر ههموو ئهمانهو زور شتی دیکهش، لای سهرکردایهتی سیاسی کورد، وهک مانگی چوارده روون و ئاشکرایه، لهگهل ئهوهش پیشاندانی همستی کورد لهم قوّناغه له دوّستایهتی ئهمریکا دیسان پاساوی خوّی ههیه...!

بهلام نهوهی سهرنج راده کیشیت نهوه که: له گه لا نهم ههموو هه لویسته نادوستانه ی ئه مسریکا که ههندیکی، له ناستی دو ژمنایه تی کورد بووه، سوور بوونه لهسه ره دوستایه تی نه مریکا، هه تاکو نه گهر نه مریکا به رده و امیش بیت له درایه تی کورد، ههر وه کو له نامه که ی ۲/۲/۱ ها تووه: (نحن سوف نبقی اصدقاء مخلصین لامریکا حتی لو لم یقابل دعمنا دائما بالمثل ...) . (نیمه و ه که هاوری دلسوزی نه مسریکا ده مینینه و ه ، ته نانه ت نه گهر پشت یوانید هکانی نیمه و زور جاریش نه نه خیندریت ...)

دروست و پتهو کردنی دوّستایه تی ئهرکیّکی پیّویست و پیروّز و گرنگه بوّ کورد، به تایبه تی له موّزیکی ودکو تایبه تی الله تی تایبه تی الله تایبه تی الله تایبه تایبه تایبه تی تایبه تایبه تی تایبه تای

تهقدیر و خویندنهودی دوستایه تی به و شیودیه و تاکو نه و رادهیه و لهم بارودوخهدا، له چوارچیوهی دوستایه تی دهرده چیت و زیاتر به تهبه عیبهت و خوبهده سته وهدان و بی ده سه لاتی له قهاله و نهدریت له لایه نه تویژیکی به رچاوی خه لکی کوردستان. الهم جوره دیت و بوچوونانه و هکو بنه مای پهیوهندی دووقو لی له نیوان (کورد) و

(ئەمرىكا)، لە قالبى تېروانىن و خويندنەوەيەكى تەقلىدى و پيادە كراوى كات بە سەر چوودايەو، ئەم جۆرە مامەلەكردنە: نە ئەمرىكاو نە ھىچ لايەنيكى دىكەى وەكو ئەمرىكا، دلنەرم دەكات، يان ھەستىان دەبزوينىت، بۆ ئەوەى ھەندى (بەزىيان بەكورددا بىتەوە)و، بەو ئومىدەى مامەلەيان ھەندى باشتر بىت...!

سیاسه تی فیعلی نهمریکا له زور رووهوه: خهباسه تی (کیسنجهر) هو نهخلاقی (کلینتون) هو شههامه تی (بوش) ه..!

یه که میان و دووهه میان: پیویست ناکات زور له سه ری بگوترییت:

* چونکه هیششت زووخاوی ریککهوتننامه ی شوومی (۵)ی ناداری ۱۹۷۵ی (الجزائر) رووباریکی خهستهو، (مونیکا)یش ماوه..!

سێههميان:

- * بدو هدموو بدلیّن و راگدیاندندی (جورج بوش)ی کور، که عیّراق رزگار دهکات، که کردی (رزگاری) گوری به (داگیس) کردن..! ئدم پاشگدز بووندوه زوّر له مصداقیدتی بوش و ئیداره کدی له دهست دا. ناوچه کدی رووبه رووی قدیرانیّکی درواری تدمنی و سیاسی و تابووری کرد. عیّراق کرده مدلبه ندیّکی جدنی تیروّرستانی جیهان و هدموو ناحدزان و بهرهدلستکارانی تدمریکا وه کو تاکه زل هیّز و یه ک قوتبی دونیای تدمرود. لدم هاوکیشدیه خدلکی عیّراق به گشتی و کورد به تایبدتی نرخی گرانی (شدهامدتی) بوش ئدده ندوه، ئاسوکهشی به تایبدتی بو کورد، به پیّی ده رئه نجامی رووداوه کانی ئدم قوناغه، تدم و مرّاویه.
- * که له ناوه ختدا قدباحه تی (ابو غریب) که شف بوو، هه رچه نده چه ند مانگیک بوو پیتیان ده زانی، ئیدارهی (بوش) چوار پینج ته زویرچی و دزی سه رده می رژیمی سه دامیان پهیدا کرد، که سزا درابوون به (وه شمی) ناوچاوان، یان (دهست برین و گوی برین) له گه ل ئیدانه کردغان بی نه و جیزه کرده وانه، له کوشکی سپی (بوش) چاوی پیتیان که وت و دهست کرا به هه لمه تیکی راگهیاندن له

سەرتاسەرى ئەمىرىكا بۆ ئەو چەند (تاوانبارانە) لە رېگاي كۆرۈ كۆپوونەوەو چاوپیکهوتنی کهناله جیاجیاکانی راگهیاندنی ئهمریکی و جیهانی و، موعالهجه کردنیان له ریّگای چهند نهشته رگه ربیه کی (جوانی)..! له کاتیکدا (بوش) تاکو ئیستا ئامادہ نیے چاوی به سهرکردهیدگی کورد بکهویت، که خاوهن سهدهها ههزار شههيد و سمقهت و دهريهدهر و مالويران و بي سمرو شوين وكاولكراوى كوردستانن، يان هدزارها كوردستاني تيكؤشدر هديد كه قورباني چهکی کیمیاوی و بایهلزجی (سهدام)ن، یان پاشماوهکانی ثهنفال و گۆری به کومه ل و زیندانیانی بهندیخانه کانی نهمن و موخابرات و نیستخبارات و (ابوغریب). سهرهرای ئهمانه ههر ههموو کورد هاوپهیان وبهشداری (پرؤسهی رزگاری عیراق) مو به شداره له ئیدارهی نهم عیراقه له قوناغی داگیر کردنی شان بهشانی نهمریکا و هیزه کانی دیکهی عیراقی و، ههر لهسهر نهم ههالویسته و بو جاری یه کهم له میرووی نهم عیراقه، (کورد) روو به رووی شه پولیکی بی ویندی رکابهری و دژایهتی جادهی عمربی عیراق به تایبهتی و جادهی عمرهبی به گشتی بووهتهوه، تاكو ئهو رادهيه ههندي لايهني سيساسي كه تاكو دوينني دوست و هاوغهمي بزاڤي رزگاريخواري كورد بوون، وا له هدندي هدلويستي پوزهتيڤاندي جارانيان پاشگەز بونەتەوە ...! واتە جاران كورد وەكو كورد ترسى ھەبوو لە نهمن و موخابرات و پولیس و پیاوانی دهزگا بهدناوهکانی دیکدی بهعسی (سهدام) و، ململاتیمه دوور بوو له جادهی عهرهبی عیراق و، بگره به گشتی عەتفىكىش ھەبور لەسەر كورد. كە چى ئەمرۆ بە ھۆي ئەو (ھاوپەيانىدتىد)ى كورد لهگهل تُممريكا، كورد وهكو (كورد) له جادمي عمريي عيراق ممبستمو، کورد و کیشه که ی بر جاری یه کهمه له مین ووی نهم عیراقه به و شیره یه روو به رووی هدانمه تیکی تیروریستی و شالاویکی راگه یاندنی ناحمق ونیگه تیشانه يه و دته و د .

ته صهور ناکه مکیشه ی کورد نه وه نده بی بنج بنه وانه و نه وه نده نا په وا بیت و ، کورد له کورد له کورد ستانی عیراق نه وه نده بی ده سه آت و الاواز بیت و ، سه رکردایه تیه که یشی نه وه نده بی می تیمکانیات و بی نه زمون بیت ، که وای لی بکات هم لویستی و و ها پیشان بدریت.

مافی ئاموّژگاری به خوّم نادهم و ، دوژمنایه تی ئهمریکاش له بهرژهوهندی کورددا نییه..!

و دلے:

نه ئهمریکا و نهعه قللی نیداره که ی هه لویستی وه ها ده خوینیته و د. ! و نه به و شیخودیه پهرودرده کراون و نه نهولیا و مه لائیکه ت و زاتیکی و اپاک و بینگهردن، به م جوّره خیتابه دلیان نه رم بیّت و ، نه بو نه و شه ها توونه ته ناو چه که . . . !

ودكو ددليّن: " ههموو شت به خوي و خوييش به ميقدار ."

دوور له عاتیفه و هدندی به مهوزوعیه تهوه، بهش به حالتی خوّم له و باودرددام: دوستایه تی گدلانی دیکه.. ولاتانی تر.. حکومه ت ولایه نی سیاسی غهیره کورد، زوّر له پیش و به تین و به هیز و به سوودتره بوّ ئیداره ی بوش، له ودی کورد..!

ئهمش مانای وا نییه خال و بهرژهوهندی هاوبهش له بهرنامه و ئیستراتیجیهتی ئیدارهی بوش و کورددا به دی ناکریت.

دۆستايەتى بە مانا عاتىفىيەكەي لەسياسەتدا بوونى بۆنىيە، بەلكو بەرژەودندى ھەمە.

ماندو دو بدر توهبردن و بدهیز کردنی بدرژه و هندی بدوه ده کریت:

يان دەبيت بيهاريزيت يان دەبيت بيههرينيت.

دوور نییه له ئیمکانیات و توانای کورددا نهبیّت: پاراستنی بهرژهوهندییه کانی ئهمریکا له عیّراق و ناوچهکه، به هوّی ناوه روّک و تهبیعه تی ململانیّیه که و تهوازنی هیّز...هتد، به لاّم پیّی ده کریت نهو بهرژهوهندیانه به عرّینیّت، به نهمرازو متوودی و دها که هه له کانی ململانی له کاتی پیویست، فهرزی ده کات. ا

کو کردنه و دو پیشان دانی هیزو توانا ویست و خواست یان بیروبو چوون و هه لویستی کورد، ئا به و شیوه یه له (نامه که دا) ها تووه، و دکو بلییت له (خوشه ویستیه کی یه که تمرفه) ددچین، مهرج نییه لایه نی ئه مریکی و ، به ته حدید (ئیداره ی بوش)، و ای ببینیت .!

له میژووه کورد باجی (حوبی) یه کتمرفه ی داوه و ثهیدات. نه کته نها له پیناوی تهمریکا، به لکو بو و لاتی دیکه ش، هو و هوکاری تهمه ش زورن. لیره ته و دهرفه ته نییه حیساو و کتاوی و دها بکریت...

پیناسهی نمو (حویه) یهگ تمرفه، له ناو دروّکی نامه کهی ۲۰۰٤/۹/۱، بوّ سهروّک (بوش) به دی ددکریّت و، خوّی راقهی خوّی ددکات و، سکالآیه کی دردنگ و کات به سهر داچوود.

ئهگهر ههندی ورد بینهوه لهو نامهیهو، هه لسوکهوتی سهرکردایه تی سیاسی کورد له قوّناغی رزگاری عیراق و تاکو ئیستا و دهرئه نجامه کانی هه لسه نگینین، دهرده که ویت که:

* کورد شان به شانی هیزه کانی نهمریکا له پروسهی رزگاری عیراق، جهنگاون و،

"خهساره تی لایه نی کوردی زور زورتر بوو له زهره و زیانی ههموو هاوپه یانه کانی

دیکهی نهمریکا *". که چی چاره سهر کردنی کیشه ی کورد و کوردستانی عیراق،

به دهره له نه جینده ی نهمریکاو، نه و پیشمه رگانه ی که پاسهوان و جهنگاوه ر

بوون له گسه ل هیره کانی نهمریکاو خویان داوه به کوشتن، به رهسمی لای

نهمریکییه کان به (میلیشیات) له قه لهم نه دریت.! لهمه شگازنده له بوش

ده کریت، به لام:

* سهروّک وهزیرانی عیّراق - د.ایاد علاوی - له بهلاغیّکی رهسمیداو به ناوی حکومه تی نویّی عیّراق، بهرامبهر بهمیدیاکانی عیّراقی و جیهانی رایگهیاند که: (۹) گروپی میلیشیات له عیّراق نامیّنیّت و، که ناوی (میلیشیاتهکانی) خویّنده وه ژماره یه ک (میلیشیات)ی پارتی بوو، دووههمیان (میلیشیات)ی یه کسیّتی بووهتد. نهم راگسهیاندنه به دهنگ و به ویّنه، کسهناله ناسمانییهکانی کوردستانی عیّراق له ههوالهکانی خویاندا زیاتر له جاریّک بلاویان کرده وه. کهچی لایه نی کوردی سووره که پیشمهرگه، میلیشیات نییه، بلاویان کرده وه. کهچی لایه نی کوردی سووره که پیشمهرگه، میلیشیات نییه، وهزیران کسه (لایه نی کسوردی گسوایه روّلی ههبوو) له دانانی و، ناگاداری وهزیران کسه (لایه نی کسوردی گسوایه روّلی ههبوو) له دانانی و، ناگاداری ههلویّست و حهساسیه تی (الاکراد) به سهباره ت به حیساو کردنی (پیّشمهرگه) به میلیشیات و، ۲ وهزیرمان هه یه له کابینه کهی و، یه ک (نائب) و، ههروه ها یه که له (نائب)کانی سهروّک کوّماریش کورده و، ثیّرثیش بریاره کان به که اینه که که درده و، تی ترفیش بریاره کان به که درده و اینهای به که درده و که

* کوردستانی نازاد بوو به (دورگدیه کی) (عیراق)ی نارام و نامیزگهرم و رووگهش بر سه ربازه کانی نهمریکا.. له کاتیکدا له ناوه راست و خوارووی عیراق راویان ده کهن، روّژانه تهرمی کوژراو و، جهستهی بریندار و سهقه تیان پوست ده کهن بو نهمریکا، له کوردستاندا به ههوه سی خویان ده جوولینه وه و راده بویرن و، تاکو

^{*} برگەيەک لە دەقى نامەكەي ٦/١

- ئیستا سهربازیکیانیش نه کوژراوه و نه بریندار بووه..! بهرامبهر بهمه تهماشا یکهن ئهمریکا چون مامه له لهگهل کوردو کیشهکهی دهکات...!
- * خه ل کی کورستان به پنی ئه و پیناسه یه تاکو ئیستاش به رده وامه له (داعیورانی)

 "داب و نهریتی نهمریکا"..! وا زور له ده زگاکانی ئه مریکی له نیو خه ل کی ئیمه

 به (خشپه کی) کاری خویان ده که ن وه کو (ئه وانی دیکه) له زور کون و قوشبنی

 و لا ته که مان خه ریکی هیلین..! نهمه شهو ه ته کار نه که عار.. و خه ل کینکی

 زور به و (کار) ه خوی هه لده کیشیت.. ده نگیش ناکریت.. کار هاسانیشی بو

 ده کریت..، ئه وان خاوه ن مال و خاوه ن مال میبوان، دو عایش ده کریت، له

 ره زاشیرینی خاوه ن مال که م نه بیته وه ..!
- * پشتگیری و پشتیوانی کورد له نهخشه و پلانهکانی نهمریکا له پروسهی رزگاری و پاشان له داگیرکردنی عیراق و کوردستانی نازاد، "بی سنووره "..!
- * حکومه تی هه ریّمی کوردستان به هه ردوو ئیداره که یه وه، زوّر لایه نی گرنگی ئازادی و سهروه ری و ، زوّربه ی زوّری ده سکه و ته کانی، دوای را په رینی سالی ۱۹۹۱ ی کرد به قوچی قوربانی له پیّناوی ئه و (حوبه) یه ک ته رفه ی تهمریکا، تاکو راده ی قایل بوون به داگیر کردنی کوردستانی ئازاد، وه کو پارچه یه ک له عیّراق ...!
 - * پەرلەمانى كوردستان كرا بە ھۆلى موناسەبات ..!
- * (کهرکوک) دل و قودسی کوردستان، نابیّت بگهریّته وه بو باوهشی ههریّمی کوردستان برگه (ج)ی مادده (۵۳)* (یاسای بهریّوهبردنی عیّبراق بو قوناغی ئیّنتیقالی)و، رهفتاری روّژانهی سهرباز و کاربه دهستانی نهمریکا و هاو پهیانانی له کهرکوک، دهرحه ق به چالاکی و بارهگا و جموجوّلی لایه نه کوردییهکان، به شیّوه یه کی وههایه که کوردان ههست به ته همیش و جیاوازی و دژایه تی دهکهن...!

^{*} مادده ۵۳ - ج. هدر کومه له پارتزگایه ک که له سی پارتزگا زیاتر نهین له دهرهودی ههریسمی کوردستان، به نهداو که که که دورجی، بزیان ههیه له به بنی خویاندا هه ریم پیکبهین، حکومه تی عیراقیش بوی ههیه پیشنیازی میکانیزمی پیکهینانی نه و ههریمانه بکات به و مهرحه ی بخریته به دوده کومه له ی نیشتمانی هه لیژیردراو تا دیراسه و پهسندی بکات، جیا له رهزامهندی کومه له ی نیشتمانی بو هه ریاسایه کی تاییه ته پیکه بنانی هم ریمیکی نوی، پیویسته له را پرسیه کدا رهزامهندی دانیشتو و انی پاریزگا په یوه نداره کانیش و هریکیری.

- * ئیفلیج کردنی پروّسه ی بنبر کردنی ته عریب و گوّرینی قه واره ی نه ته و ایه تی ناوچه به عهره بکراوه کافان، به پنی (ده ست وری کاتی عینراق بوّ قیوناغی نینتیقالی) و، (تعریب) که وه کو زاراوه یه کی (سیاسی)، له سنووری نزیکه ی نیو سهده، جولانه وه ی رزگاری خوازی کورد، کاری بوّ کردووه و، به دونیای ناساندووه و تاوانی سیاسه تی ته عریب و ته عریب چیه کانی ریسوا کردووه، که چی به قودره تی قادر، خه تنگ به سهر زاراوه ی (تعریب) راکیشراو، ته عریب چیه کان بوون به (وافسیدین) = (هاورده) ...! نه مه شمان وه کو (پیشیمه رگه عمیلیشیات) و ، تاکو نیستا زوّر له یاسا و ریسای رژیمی سه دامی مونحه ل پیاده ده کریت ..!
- * پهسند و ئیمزاکردنی، یاسای (به ریتوه بردنی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی، له لایه ن گروپی کوردی نیّو نه نجومه نی ده سه لاتی کاتی عیّراق)، که ده ستووری کاتی عیّراقه بو قوّناغی ئینتیقالی، تیّدا کورد به عهمه لی، وه کو (گهلیّک): له ناوه ندی بریار و سهروه ت و سامانی کوردستان و سنووری کوردستانه کهی، فت کراوه..!، داکوّکیش ده کریّت له ده ستووری ههمیشه یش تهسبیت بکریّت.!
- * قیتوّی (کاکه بریّمهر)، سهباره تبه پوّسته سهرهکییه کانی عیّراق و، به ته حدید (سهروّک کوّمار) و (سهروّک وهزیران)، بهرامبه ربه کوردو، مهنه پوّلکردنی هسهردوو پوّسته که بوّ عهرب: سهروّک کوّمار بوّ عهربی (سوننه)و، پوّستی سهروّک وهزیران بوّ عهربی (شیعه)، دهوله ته کهش (عیلمانی)و (فیدرالی) هو، فیدرالیه ته کهیش، لهسه رئهساسی (میّروویی جوگرافییه). میّروو و جوگرافیا، لای نهمسریکا، پهیوه ندی نیسیه به رهگه زو تایین و مهزهه به وهو، نیّسرنیش لهسه رفیسدرالیه ته که اله سهر نهساسی (پاریزگا) نیسه ۱.۱ و سووریشن لهسه ریمکسانی (هاوولاتی) ۱۰۰۰.
 - * تۆبلىنىت سوودفە بىت:
- ۱ ههریمی کوردستانی لای ئهمریکا اناوچه ئۆتۆنۆمیهکهی لای سهدامی دارماو: (دهۆک و ههولیرو سلیمانی - به هندی کلک و گوی کردنی پاریزگای دهوک وههولیر) بیت.
- ۲ که رکوک هه رچه نده لای هه ردوولا شاریکی عیراقیه، و هکو (ره مادی و نهجف و به سریه و ناسرییه..هتد)، به لام (حوبه کهی) (کورد) ریکای داوه نهو شاره

عمرییانه به هموهس و بریاری خزیان تیکه لی یه ک بن و همریتمیک پیک بین ، که چی شیستوی داناوه له سهر که رکوک. جاریک یه که همریتم له (۳) پاریزگا ده بیت و ، همریتمه که ی کوردستانیش (ته حدید کراوه به دهوّک و همولیّرو سلیتمانی) و ، جاریّکی دیکه نابیّت که رکوک له هیچ به شه فیدرالیه ک همولیّرو سلیتمانی یان ههولیّر یان دهوّک.!) - . زدمانیّک بکهن که رکوک له جیاتی سلیتمانی یان ههولیّر یان دهوّک.!) - . زدمانیّک (سهدامی خویّن ریّژ و فاشی) رازی بوو به نیداردی هاوبه شی که رکوک (له نیّوان حکومه تی مهرکه زی و کسوردان) یان رازی بوو به و ههو هه (خاسه) سنوور بیّت له نیّوان دهسه الاتی ناوه ندو به و که (خاسه) سنوور بیّت له نیّوان دهسه الاتی ناوه ندو ده ده الله نیّوان ده سه الاتی ناوه ندو ده ده الله نیّوان ده ده الاتی کوردان....

- ۳ (کورد) بۆ پۆستى سەرۆک كۆمار و سەرۆک وەزىران دەبيت (جيگر بيت)، له
 سنهورى (٦) كورديش يۆستى وەزارەتيان بەر كەويت...!
- 3 کوردیش لای هدردوولا و دکو هاوولاتید کی (سالیح) هدموو مافیکی (هاوولاتی) همید لدسه کاغدز و لدسه رزاردکی، گروپی کوردی له نه نجومه نی کاتی ده سه لات ندرکه کانی (هاوولاتی سالیح)ی به زیاده وه به جی هینا، که چی (رفیق بریمه ر) و دکو (ردفیق سه دامی) تیاو تی چوو، (قیتو)که ی به کار هینا، سه باردت به و دوو پوسته سیادیانه، هم چه نده نه ود یه که مافه سروشتیه کانی (هاوولاتیه)، نه خاسمه نه گهر (زور سالیح)یش بیت او دیاره هم کات هم پوستیک، ته عبیر بیت له بنه ماکانی یه کسانی و شدراکه تی کورد و عه ردب له عیراق، نه وه خواردنی کورد نییه، کورد دیاره هم ده بیت (برا بچووک و ...) بیت.
- * نمم (حوبه) یه ک تمرفه ی کورد له گه ل نه مریکا بووه مایه ی دروست بوونی دژایه تی پانتاییه کی فراوانی جاده ی عمره ی عیراق به تایبه تی و جاده ی عمره بی به گشتی، تاکو نمو راده یه مه ترسی نموه هه یه ، که دوور نیسه روزی ک بیت، نرخی نمو (حوبه): توله سه ندوه بیت له کورد..!
- * هاوپه یانیه تی و له یه ک تیکه یشتنییکی میژوویی له نیوان عهره بی شیعه ی عیراق و کورد به گشتی، بو ماوهی زیاتر له ههشتا سالی پیشوو گهرم گور و ته با بوو، به حوکمی سیاسه تی رهگهزیه رستی و شوقینی و تایفه گهری سهرانی

حوکمرانی عیراق، که به دریژایی میرژووی نهم عیراقه، به ددستی کهمینهی موسلمانی (سوننه)ی عهردیهود بوود..!

ههرچیش به سهر کورددا هاتووه له عیتراق، لهو ماودیهدا، له رینگاو به هوّی سهرانی حوکمرانی عیراق بووه، ههرچهنده کوردیش (به تایین ئیسلامه و به مهزههب (سوننه)یه! به لام لهم چهند مانگانهی رابردوودا نهو پهیوهندیهو نهو دوستایه تیهی نیّوان کورد و برایانی عهرهبی شیعهی عیّراق تووشی کوّمهلیّک گرفت بووه و مهترسی گرژ بوونی لیّ ده کریّت.

- * ولآتانی ئیقلیمی به چاوی گومان و حدزهردوه چاودیری بارودوّخی کوردستانی عیراق دهکدن، هدرچدنده باودرم به تیوری (المؤامره) نیید، لدگدل تدوهش دوور نیید یدک له نامانجدکانی (کشف) کردنی نامدی ۲۰۰٤/٦/۱، نامدیدکی دیکدی تعمریکا بیت بو ندو ولاتاند، که بدو شیرویه مامدلد لدگدل کوردان دهکات، با یشت راست بن...!
- * نهمریکا دهستی بهسه پاشماوه که به به پاریه کرد که بهشی کوردستانی نازاد بوو له واریداتی نهوت بهرامیه ربه خوراک و دهرمان، که به پینی بریاری ۹۸۸ی نه نجومه نی ناسایشی نیوده وله تی ته رخان کرابوو. هه روه ها دابه شکردنی به سه ر پاریزگاکانی دیکه ی عیراق. کوی گشتی نه و بره پاردیه له ۱۹ ملیار دو لار زیاتره، بهشی کوردستانی نازاد (۳ پاریزگا) (۱۳ ٪) ه ...!
- * ئیداردی مهددنی داگیرکهری ئهمریکی له بهغدا دژی یهکسانی زبانی کوردیه لهگهل زبانی عهردبی له عیراق...!
- (انحیاز)ی داگیرکهری ئهمریکی دژ به کوردستان . هیشتا کوردستان بهرهسمی
 لای ئهمریکا (شیلمال العراق)ه، به دهگمهنیش ناوی حکومهتی کوردستان
 دننن...!
- * لهگهل نهود ههمسووی (٦) داخسوازیش پیششکهش کیراوه به سیهروک کیومساری نهمریکا، ههر ودکو له نامهکدا هاتووه:
- ۱ یاسای ئیداردی ددولهت له بریاری (۱۵٤٦)*ی ئه نجومه نی ئاسایشی نیسوددوله تی تمسیت بکریت. ئهگهر نه کریت گروپی کوردی له ناو دند

^{*} بروانه دوقی برباردکه له پاشکری ژمارد «۱۵» – ۳٤۲۵

ده کشینهوه. نه کراو، گروپی کوردیش له حکومه تی ناوه ندی نه کشانه وه . پاشان پاساو درایه وه گوایه برپاره که ئیقراری (فیدرالیه تی) کردووه . یان ئیقراری (تیوافت)ی کردووه له برپاردان . هتد . بز نه وه ی ده قیق بین . له واقعدا برپاره که چی ده قی موازه می وهای تیدا نییه که (ده بیت عیراقی ناینده عیراقی کی فیدرالی بیت) نه وه ی هاتوه نه وه یه که د (دیباجه ی برپاره که ها تروه و ده لیت «واذ یرحب (المقصود هنا مجلس الامن) بالتزام الحکومة المؤقت للعراق بالعمل علی اقامة عراق اتحادی دیمقراطی تعدی موحد . . . الغی نه دوه ی هاتوه ته ده نها پیشوازی نه نجومه نی ناسایشی نیزده و له تیه برز دامه زراندنی عیراقیکی دیم کراتی عیراق نه و نیلتزامه ی داوه که کار بکات بیز دامه زراندنی عیراقیکی دیم کراتی ئیتیدادی . .) ، جیاوازیش له نیوان دیباجه و برگه ی برپار هه روه ها له شیروه ی دارشتنه وه دا زوره . سه باره ته به البرا های المعید الوطنی بشأن صیاغة شعب العراق لدستور وطنی .) . وا نه و نیلزامه ی که باسی لیره ده کریت سه باره ته به (ته وافق) . . !

^{*} بروانه دوقی یاداشتنامه که له پاشکوّی ژماره «۵» - ل۳۳۳

- تایبه تمه نده کانی نامه که سهباره ت به هه لویستی ئیداره ی مه ده نی داگیر که ری ئه مریکی به گشتی، بری ده رده که ویت، ئه م داخوازیانه ش و لاو ه نراوه.
- ۳ داخوزی سیّههم: گهرانهوی پاشماوی بره پارهی بهشی کوردستانی ثازاده له بهرنامهی نهوت بهرامبهر به خوّراک و دهرمان، ههر وهکو له سهرهوه ئاماژهمان بو کرد. بیّ رهچاو کردنی بهرژهوهندی میلله ته که ماه و کوّسپانه که رژیّمی دارماوی سهدام ده یخسته بهرده م جیّبه جیّ کردنی نهو بهرنامه یه له کوردستان لهگهل گهنده لی دهزگا پهیوه نداره کانی (یو ئین) و سازش کردنیان لهگهل رژیّمی پیشوو له بهغدا، ئیداره ی مهده نی تهمریکا له بهغدا دهستی به سهر تهو بره پاره یه گردو، به پیّی بهرژهوهندی خوّیان وه کو بره پاره یه کی ناوهندی عیّراق مامه له ی لهگهل ده کهن و هیّشتا چاره نووسی بهشی ههریّمی کوردستان نادیاره..!!.
- ٤- داواکراوه: ئهمریکا هاوکاری نهخشهو پلانهکان بکات بو بهریوبردنی سهرچاوه سروشتیهکانی کوردستان و بهتایبهتی گهشهپیدانی سهرچاوه نوییهکانی (نهوت) له ههریمی کوردستان...هتد. کیشهی سهرچاوهکانی سروشتی کوردستان به پیی یاسای بهریوهبردنی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی، مولکی گشت گهلی عیراقهو لهلایهن دهسهلاتی ناوهندی ئیتیحادیهوه بهریوهده چیت، به دهره له دهسهلاتی ههریمی کوردستان. گروپی کوردی له ئه نجومهنی دهسهلاتی کاتی عیراق، پهسهندو ئیمزایان کردووه! تو بلییت ئهمریکا ئیجابی بیت و، به دهر له دهسهلاتی ناوهندی ئیتیحادی نهوت و گاز و کانزا سروشتیهکانی دیکهی ههریمی کوردستانهان بو کهشف و ئیستیسمار بکات؟، و ئهگهر بیکاتیش باوه پر ناکهم له چوارچیوهی نهخشهو پلان و بهرنامهی حکومهتی ئیتیحادی ناوهند دهرچیّت.
- ۵- داوا کرابوو (قنصلیه)ی ئهمریکی له ههولیّر بکریّتهوه. ئهمریکا به راشکاوی له چهند موناسبه تیکدا رایگهیاند: (قنصلیه)ی نه له ههولیّرو نه له هیچ شاریّکی (دیکهی ههریّمی کوردستان) ناکاتهوه، به لّکو له مووسل و له کهرکوک ده کریّتهوه. هزیه کهشی وه کو (بریّمهر) له روّژی ۲۲/۲/۲۲ له هاوینه ههواری سهلاح الدین رایگهیاند، بی یارهیی نییه.

- 7- دامه زراندنی نه نجومه نی ده سه لاتی کاتی، و دزیره کان و ، پاشتر سه روّک کوّمار و سه روّک و دزیران و کابینه کی عه لاوی و ، نه نجومه نی پاریزگاکان.. هتد ، له سهر نه ساسی ره گه زی و نایینی و مه زهبی بوو. له مهیش نه ره چاوی کورد کرا و «کو ره گه ز و نه و هکو مه زهه ب. داوا ده کریّت له مه و دوا به و شیّوه مامه له نه کریّت. هه رودها نه ئیداره ی مه ده نی داگیرکه ری نه مریکا له عیّراق و نه زوّرینه ی برا عه ربه کانمان له به غدا، به چاوی یه کسانی ته ماشای کورد ناکه ن یاسای به ربّوه بردنی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی ، چونیه تی پر کردنه و «ی نه پوستانه ی دیاری کردووه ، گروپی کوردیش له نه نجومه نی ده سه لاتی کاتی په سندی کردووه و ، نه و پرکردنه و «ش ده که ویّته نیّوان که مینه ی کورد و زوّرینه ی عه رب و ، له سه رئه مساسی ده نگدانه ..! نه مریکاش بو چه سپاندنی (دیوکراتی) کار ده کات له عیراق ..! کوردیش دیموکراتخوازه ..! .
- * له روّژی یه که می داگیر کردنی عیّراق تاکوو نه مروّ، (حوبه) که ی کورد، پلان و نهخشه کانی روون و ناشکرایه دهرحه ق به کوردو کوردستان. کوردستانی عیّراق (شیمال)ی عیّراقه، (گهلانی) عیّراق = (گهلی) عیّراقه. کوردیش (هاوولاتی عیّراق)و، مافه کانیش له چوارچیّودی لامه رکه زیه تیّکی ئیداری له سهر نه ساسی (پاریزگا)، و دکو هه رهاوولاتییه کی نه م عیّراقه زامن ده کریّت له سه رکاغه ز. همرچه نده نه مریکاو زورینه ی عهردیی عیّراقیش پیّی ئیّرن (فیدرالیه تی میّروویی و جوگرافی)، به لام هه رهه و د...! و، مامه له شیان هه رله سه رئه ناوچه نه ساسی پاریزگایه..! (همرته که انیش) که م ده کریّت و دو و ، له ناوچه حوکمه زاتیه کارتونیه که ی امادام ده چیّت....!
- * نه گهر هه ندی ورد بینه وه له هه نسوکه و تی پیشوو و نیستای نیداره ی نه مریکاو، خومان به سه هودا نه به ین، ده رئه نجامه کانی زمق و روونن..!، نه وه بوو که به سه ری کوردیان هینابوو و نه وه یه تیدا نه ژین و، نه وه شبه کرده وه و دلامی نه مریکایه، کوردیش نه ک ته نها بی ده نگه و به و سوزه وه ته ماشای نه مریکا ده کات، به نکو هه و نه دریت و اپیشان بدریت که کورد: (تلذه) به و مامه له یه ده کات و هه رسووره نه سه ر (حوبه) که ی ..!
- * لایدنی کوردی نیّو ئهنجومهنی ددسهلاتی کاتی عیّراق، ههر ههموو ئهمانهو شتی دیکهشی پهسهند کرد، کهچی دوای (کهشف بوونی نامهکه بو بوش)، به بوّنهی

دەرچواندنى برياريّكى نوى له ئەنجىومەنى ئاسايشى نيّودەولّەتى سەبارەت بە عـيــراق (١٥٤٦)*، لە راگەياندنەكانى كوردستان بووە ھات و ھاوار، تاكو رادەى تەھدىدكردن بە كىسانەوە لە حكومەتى ناوەندى بەغدا..! پاساوى ئەم ھەلّويّستە كوتوپرە، ئەوەيە گوايە: داخوازىيەكانى نامەكەى ٢٠٠٤/٦/١ دولاوەنراوەو، باسى كوردو كوردستان لە بريارى ئەنجومەنى ئاسايشى نيّودەولەتى ولاوەنراوەو، باسى كوردو كوردستان لە بريارى ئەنجومەنى ئاسايشى نيّودەولەتى 10٤٦، نەھاتووە، يان لەو بريارە ئامارە نەكراوە بە (ياساى بەرتوەبردنى عيراق بو قرناغى ئىنتىقالى)..!

باشد:

خوّ سهروّک وهزیرانی عیراق (د. آیاد علاوی)، به پیشنیارو رهزامهندی ئیدارهی داگیرکهری ئهمریکی له عیراق الدارهی داگیرکهری نهمریکی له عیراق ته عین کراو، (الاخضر الابراهیمی) نوینهری نه تهوه یه کگرتووه کان و نه نجومه نی ده سه لاتی کاتی عیراقیش، پهسه ندیان کردو، ده لین گروپی کوردی نیو نه نجومه نه ولیکی زوری داوه بو تهسبیت کردنی ناویوا...!

^{*} بروانه ددقی بریاردکه له پاشکزی ژمارد «۱۵» – ۲٤۲ * ** بروانه ددقی و ته که له پاشکوی ژمارد «۱۹» – ۲۵۱ ۳

نامه که یدا بز نه نجومه نی ناسایشی نیوده و له تا ۱۰۰۶/۹/۵ به هیچ شیخ درده یک ناماژه ناکات به عیراقیکی (نیتیحادی) یان (فیدرالی)، یان داوا ناکات ده بیت له (بریاره که) ناماژه به (یاسای به ریوه بردنی عیراق بز قوناغی نیتیالی) بکریت.

گومان نییه ئاماژه کردنی (سهرزگ وهزیرانی عیراق له نامهکهیدا بر ئه نجومه نی ئاسایشی نیرده وله تی له ۲۰۰٤/۹/۵)*، به ناوی کوردو کوردستان و فیدرالیه و یاسای به ریوه بردنی عیراق بر قرناغی ئینتیقالی، دروست و ره و او به هیزتر ده بوو، له وه ی پیشتر لایه نی کوردی داوایان له سهرزکی نهمریکا کردبوو (نامهی ۲۰۰٤/۹/۱)**، جونکه:

۱_ داخوازی و هها به شیّوهی (رسمی)و، به ناوی حکومه تی عیراقه وه دهبوو.

۲_ پرنسیپی شدراکدتی کوردو عدره ب و مصداقیدتی سدروّک کومار وسدروّک و و و و زیرانی زوریندی برای عدره بان له یه که م کابیندی حکومه تی عیراقی و و و و زیرانی زوریندی برای عدره بان له یه که م کابیندی حکومه تی عیراقی و لایدنی تعمریکا وه کو هیزی داگیرکه ری عیراق، سدباره ت به کیشه ی کورد به گشتی و فیدرالیدت به تایبدتی ده خسته سدر سدنگی محدک. تعگهر لایدنی کوردی له هدیئه تی سدروکایدتی یان تد بجومه نی وه زیران، هدولیان دابوو بو ندوه ی نامه که ته عبیر بیت له عیراقی فیدرال و ناماژه یش بکریّت به یاسای بدریّره بردنی عیراق بو قوناغی نینتیقالی و ، هدوله که یان سدری نه گرتبوییّت، ندی کور ایرونسیپی (توافق) له بریاردان! ، ندمه ش له واقعیدا شکستیکی دیکه یه له میانی پیاده کردنی ناوه پروکی نه و یاسایه که ده بیّت حکومه تی عدلاوی و ده زگاکانی تری عیراقی نینتیقالی له سدری بروّن، لایمنی کوردی له نامه که یان به سه داوو و کو زور شتی تری عیراقی نینتیقالی له سدری بروّن، لایمنی کوردی له نامه که یان به سه بیان نه دابوو بو نه و نه و نامه یان به سه بیاندا

۳ هدروه ها نامه ی سهروکی حکومه تی کاتی عینراق، وه کو نامه که ی وه زیری دهره وه ی نامه که ی وه زیری دهره وه ی ندم ریکا (کولن پاول)***، بوونه پاشکزی بریاری نه نجومه نی

بروانه دوقی نامه که له پاشکوی ژماره «۱۷» - ل۳۵۳
 بید بروانه دوقی نامه که له پاشکوی ژماره «۲» - ل۳۳۲

ئاسایشی نیــودهولهتی ژمــارهی (۱۵٤٦)، کــه خــۆی له خــقیدا بایهخــیّـکی نیـّودهولهتی و سیاسی و میـرژوویی خوی ههیه.

به کورتی:

(بهیانی سهروّک وهزیرانی عیّراقی (ثیتیحادی «فیدرالی») به بوّندی ته عین کردنی و، ثهوهی دیکهی به بوّندی هه لوهشانه و هی (میلیشیات) و ، نامه که ی بوّ نه بورده و کردنی و ، ثه و می نیّوده و له تی که کاتیّکدا نووسرا و گوترا و بالا و کرایه و و ؛

- * جينگري سهروک كوماري عيراقي عملاني، كورده...!
- * و جینگری سیهروک وهزیران بو کاروباری ئاسایشی نه ته وایه تی (که نیسیه) کورده..!
 - * و به ناو (٦) وهزیری کوردمان ههیه...!
 - * با باسى بەرزە ليپرسراونى دىكە نەكەين.
 - * و هیّشتاش نه نجومهنی دهسه لاتی کاتیش له کاردایه..!

جا بو نه و کات له ده زگا ره سمیه کانی عیراق هه لویست وه رنه گیرا؟. بو له کاتی خودستان خویدا میدیا کانی کوردستان کهس ورته ی لیّوه نه هات...؟!

به پیچهوانهوه، ههندی لهوانه، له بهرامبهر کامیراکانی راگهیاندنی جیهان، ئهوهنده خهریکی پالآپهستو بوون بو ئهوهی له تهنشتی سهروک وهزیران یان سهروک کوماری عیراق راوهستن، ههولی ئهوهیان بدایهت ناوی کوردو کوردستان بو یهک جاریش بیت، له راگهیانده رهسمیه کهی سهروک وهزیران بهاتایهت، زور سوود بهخش و باشتر بوو لهوهی، وه کو حهیته له تهنشتی عهلاوی و غهیره عهلاوی و بهرامبهر کامیراکان خویان قیتکهنهوه..!

ئەرە:

بریاره که ددرچوو له ژنیر ژماره ی ۱۵۶۱ له ۲۰۰۶/۹*و، به تیکرای ده نگی ئهندامانی ئه نجومه نی ئاسایشی نیوده و له تی و، ئاماژهشی نه بهکورد و کوردستان و نه به (یاسای به ریوه بردنی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی) کردووه ..!

^{*} بروانه ددقی بریاردکه له پاشکوّی ژماره «۱۵» - ۳٤۲

دەبيت ھەلويستى كورد ج بيت..!؟

۱ - ئهم بریاره یه که دهرئه نجامه کانی ئه و یاسایه یه . ئه گینا ئه و یاسایه پیاده ناکریّت، واته (تحصیل حاصل) ه .

۲ نه ریاسایه به شاهیدی پسپزران و خه ڵکی هو شمه ندی کوردستان و دوستانی راسته قینه ی میلله ته که مان و شهریحه یه کی زوری لایه نه سیاسیه کان (بگره ههر ههموویان نه گهر هه ندی خویان گیل نه کهن)، شتی زوری تیدایه که فهرز کراوه به سهر لایه نی کوردی و هه ندی کیشی تیپه پر بووه. دواتر باسی ده که ین قهت له قازانجی کورددا نییه. دوور نییه دواروژ ده بووه قهیدیکی دیکه له نهستری کورد..!

خۆزگە ئەم ھەلچوونە و داوچوونەي ھەندى لايەنى نينو ئەنجومەنى كاتى دەسەلات، دواترىش (يەرلەمانى كوردستان):

- پێش دەرچوونى ياساكە بايەت...
- * پیّش نُهوه که سهروّک کوّمار و سهروّک وهزیران پیّشنیار بکرابا..
 - * پیش ته عین و راگه یاندنی کابینه ی د.علاوی بایهت. ۱
 - * پیش راگهیاندنه کهی سهروک و هزیران بایهت...!
 - * ياش راكه ياندنه كهى آية الله سيستاني بايهت..!

- * پاش راپورته که ی (الاخضر الابراهیمی) بایه ت، که باسی هارو ماری کردووه له عیراق، کورد نه بیت..!، له گهل نهو هه موو پیشوازی و له نامیز گرتن و...هتد..!
 - * پیش دەرچوونی بریاری ٥٤٦ ای ئەنجومەنی ئاسایشی نیودەولەتی بایدت.
- جا ئیمدی ثمم ختر ثالوّز کردنه و ثمم ژلمژاندنهی جادهی کوردی دوای ثمو همموو قمبول کردن و رازی بوون و (کزدهنگیه) له پای چی.. ؟!

ئهم ژلفژاندنه و دواتر ئهو (ههلویسته)ی که لینی کهوتهوه، سهبارهت به بریاری ۱۵٤۸ پهندیکی (تورکی)م و بیر دینیتهوه که دهلیت: (خوزگه به عمقلی کوردی دوای رووداو..!).

جاریّکی دیکهش دهیلیّمهوه بهش به حالّی خوّم به باشم زانی لهو بریاره ناماژه به یاساکه نهکراوه، چونکه هیچی وههای تیّدا نییه که مروّث (متأسف بیّت) بوّی، وهکو دهلیّن (رُبَّ ضارة نافعة).

باشتریش بوو زوو پینه کرا.

لهوهش باشتر كورد له حكومه تى ناوهندى نهكشايهوه.

چونکه کـشــانهوهیهکی وهها کــوتوپړ و بـێ ئامــادهباشی و بـهدائیـلی عــهمــهـلـی و لـه واقعی ئهمړوّی ههردوولا (پارتـی و یهکێتـی)، دوور نهبوو زیانبهخش بێت..!

له ههموویشی باشتر ـ لهم حالهته ـ که نهمریکا نه بهرنامهی ههیه بز کوردو نه ههلویستی نیجابیه:

- * کورد ناوهندی بریاری خوّی باشتر یه کخات.
- * گرانی روّل و حدجمی خوّی باش بنرخیّنیّت.
- * هیشت چارهسه ری کیشه که لای نه مریکایه. نهوه ش نه مریکایه. بی ده نگی و پارانه و (حوبی) یه که ته ره نه نهوه ی لی که و تموه که له مهیدانه. نهوه ش له مهیدانه به رهه می نهوه یه تاکو نیستا چاندراوه. کورد بی نیمکانیات نییه. بی نهمه ش کاتی نهوه ها تووه، نه گهر هه ندی دره نگیش نه بیت، نهو نیمکانیا ته

تاکو بکریت و بروات ناشتهانه به کار به ینریت، له و باوه ره دام کوردیش نه توانیت نهم یکا شیرزه کات.

یاسای به ریدوه بردنی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی ئه وه نده ناهینیت، خومانی پی نیگه ران بکهین، هم لایه نه کانی نیو ئه نجومه نی ده سه لاتی په نیسه ندیان کردووه به ناوی کورده و هم (هیچی وههای) زور گرنگی تیدا نییه که ببیته مایهی ئهم خور له ده رله هه ندی پرنسیپی گشتی و شیعارات..!

ئهمجارهیان با کارهکان باشترو توکمهتر بکریّت، نهگاته رووداو و ههلّویّستی وهها ئهگهر خوا نهخواسته قهوما، بیرکردنهوه و پیاچوونهوه وهکو جاران سوودی نهبیّت...! همر بو ئهوهی ههلّویّستمان سهباره به (یاسای بهریّوهبردنی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی) خراپ تهفسیر نهکریّت، به باشی ئهزانم ههندی به وردی و به چاوی رهخنهوه تهماشایهکی دیکهی ئهو یاسایه بکهین، که لهم روّژانه دهبیّته مهیدانی ململانی و تهفسیر و ئیجتیهادات، به آلم نهم جارهیان له روانگهی ماف و بهرژهوهندی کوردهوه. نهمهش بهشی دووههمی ئهم بابه تمانه دهبیّت.

حوزهیرانی/۲۰۰۶

بهشي چوارهم

گوردو پاسای ئیداردی ددوله تی عیراق به قهناغی ئینتیقالی

پێشەكى

له ۲۰۰٤/۳/۸ یاسای به پتوهبردنی نیداره ی دهوله تی عیتراق بو قوناغی فینتیسقالی*. له بهغدا به فهرمی راگهیه ندرا . مادده و برگه پهیوه نداره کان به مافه کانی گهلی کوردمان له ئاستی داخوازیه کانیدا نهبوون ، ئهمه ش بووه مایه ی نیگه رانی و تاکو راده یه کیش بی ئومیدی خه لکی کوردستان و دوسته به سوزه کانی . ههر ئه و کات یاساکه کهوته به رشه ن و کهوی تویی ترین کی به رچاو له پسپوران و یاساناسان و رووناکبیرانی هوشیاری گهله کهمان له ناوه وه و له دهره وه ی ولات . به وردی و به مهوزوعییه تیشکیان خسته سه رلایه نه لاوازه کانی ئه و یاسایه و یه راویزکردنی کیشه و مافه کانی گهله کهمان.

جاروبار هدندی بهرپرس و نعندامانی سهرکردایهتی نهم لایهن یان نهوی تر ،له بوّنه جیاجیاکاندا، کهم یان زوّر ، ناماژهیان بهوه کرد که: (نهم یاسیایه ههمیو داخوازییهکانی خهلکی کوردستانی مسوّگهر نهکردووه .. و کهموکوری هدیه .. هدر نهودنده کیرو... نهم یاسایه کاتییه له کاتی داپشتنی دهستووری ههمیشهیی کهلیّنهگانی پر دهکهینهوه .. هتد). له کاتی خوّیدا چاویّکمان به یاساکهدا خشاند و چهند سهرهقه لهمیّکمان ناماده کردو نیازمان وابوو بالاویکهینهوه وهکو تیّبینی و رایهک، بهالام پاش پاسیاودانهوهی ههندی له نهندامانی سهرکردایهتیی سیاسی کورد، ههر وهکو له سهروه باسمان کرد، لهو باوه پهدا بووین که ههروهها دهبیّت و کهموکوریهکان چارهسهر دهکریّن و به باشمان نیهزانیی نهو سهرهقه لهمیانه بلاوبکهینهوه، بهالام رهوتی رووداوهکان دیدو برّچوونی ناو بهرپرسانی کورد و جهخت کهموکریهکان چارهسهر نهوهی که دهبیّت نام بهرپرسانی کورد و جهخت کایندهی ههمیشهیی عیّراق بچهسپیّت .. یان کورد ناماده نییه لهو مافه کهمتر نایندهی ههمیشهیی عیّراق بچهسپیّت .. یان کورد ناماده نییه لهو مافه کهمتر کورد)، وای کرد ههالوهستهیهک بکهین و باگهریّینهوه بو تیّبینییهکانمان سهباره ت به باساکه.

^{*} بروانه دەقىي كوردى و عەرەبى ياساكە لە پاشكۆي ژمارە «٧» - ل٠٤٢و، پاشكۆي ژمارە «٨» -ل٧٧٥

ئهم گۆرانكاریه، واته: سۆزى سهركردایه تیبى سیاسى كورد بۆ چارهسهركردنى كهموكورییه كانى یاساكهو نه هیشتنى خاله لاوازه كانى، بىق جهخت كردن له سهر تهسپیت كردنى ئهو مادده و برگانهى كه لهم یاسایه دا ها توون و پهیوه ندییان ههیه به كورده وه له دهستوورى ههمیشهیى، پهندیّكى كۆنى عهرهبى وهبیر هینامه وه كه دهلیّت (راوینا الموت حتى برضى بالسخونة) ..!

ههر ئهم گۆرانكاربيه واى له بهنده و بگره له توێژێكى زوّر له خهڵكى كوردستانيش كـرد، كـه جـارێكى ديكهش بيـربكهنهوه له ناوهڕوٚكى ئهم ياسايهو به مـادده پهيوهندارهكانيدا بچنهوهو، بخرێنهڕوو، تاكو بزانين مادده و برگه پهيوهندارهكان به كێشهو مافى كوردهوه ئهوهنده دێنن كه سهركردايهتى سياسيى كورد وا پروپاگهندهى بوّ بكات و پێى لهسهر داگرێت؟!*

^{*} لیره دا به پیریستی دوزانم سمرنجی خوینه رانی تازیز راکیشم جاریکی دیکه شکه: روچاوی نهوه بکهن نهم بابه ته پیش دامه زراندنی حکومه تی کاتی عیراق نووسراوه.

^{**} بروانه دهقی پروژهی یاساکه له پاشکوّی ژماره «۱۹» - ل۳۱۲ و «۲۰» - ل۳۸۱

چی وچون بیّت، خهلفیه تی پروّژه، یان، پروّژه کان، له پایته ختی عیّراق (به غدا) و لهریّدرهسمیّکی تایبه تی و به ئاماده بوونی سهروّکی ئیداره ی مهده نی هیّزه کانی هاو په هاو په یان بهریّز (پوّل بریه ر) و یاوه رانی، وه زیره کانی حکومه تی کاتی و ژماره یه کی زوّر له نویّنه رانی میدیای جیهانی، و پاش دو و روّژ له میعادی ئیعلان کردنی، روّژی میدالی ۲۰۰۶ مهراسیمی ئیمزا کردنی ئه م یاسایه واته: (دهستوری کاتیی عیراقی) راگهیه ندرا. ئه گهر چی ئه م (دهستوره) کاتیه به (توافق) جار درا، به لام برایانی عهره بی شیعه ی نیّو ئه نجوومه نی کاتیی دهسه لات که ژماره یان (۱۳) به نشرامه ، (۱۲) یان هه لویّستی خوّیان سه باره ت به که موکوریه کانی ئه و دهستووره، پیّش جاردانی به رهسمی و له کوّریّکی روّژنامه گهریدا راگه یاند. ئه مه لویّسته بوو که دو و روّژ مهراسیمی ئیمزاکردن و راگه یاندنی ئه م (دهستووره) کاتیه ی دواخست. روماره یکی دیکه ی ئه ندامانی نه نجوومه نی ده سه لاتی کاتیی عیّراق، لیّره و له ویّ گله یی و گازنده یان هه بروو، به لام کار نه گهیشته ئاستی هه لویّستی (رهسمی)، گله یی و گازنده یان هه بروو، به لام کار نه گهیشته ئاستی هه لویّستی (رهسمی)، هه ندیّکیشیان هه در رووکه شی و له ویّد لیّوه و بوو.

یاساکه بریتییه له دیباجه یه ک و (۱۲) مادده. دیباجه که که به شینکه له م (دهستووره)، داکوکی له سهر دهستکه و ته کانی نازادی گه لی عیراق ده کات، که بریتیمی گور به گوری سه دام لینی زهوت کردبوو و، ره دانه وهی هه مسوو جوره توندو تیب بیدکه، به تایبه تی نه وه که وه که شینوه شینوازی حوکمه انی به کارده هینریت و، یاسا له عینراقی ناینده با لاده ست ده بیت و، له چوارچیوهی میکانیزمینکی حوکمه انی نه و تو که یه که نامانجه سهره کییه کانی: سرینه و هی نامه نامه به می اینده و تاینه گهریه کان بیت، هه روه ها با ده سهره کرده و کرده و دو که زیه رستی و تاینه گهریه کان بیت، هه روه ها چاره سهرکردنی کیشه هه نووکه یه کان و ریزگرتن له یاساکانی نیبوده و له تانی گه رانه و ه کوی یه کینک له و لاتانی دامه زرینه ری نه ته دو و یه کینک له و لاتانی دامه زرینه ری نه ته دو و یه کین که و لاتانی

ئه و (۹۲) مادده یعی ئهم (دهستووره کاتییه)ی عیّراق، دابهش کراوه به سهر (۹) بهشدا بهم شیّوهی خوارهوه :

۱- بهشی یه کهم: پینکها تووه له (۹) مادده (۱-۹) له ژیر ناونیشانی پرنسیپه بندره تبیه کان.

- ۲ بهشی دوودم: (۱٤) ماددهیه (۱۰ –۲۳) و باسی مافه بنهرهتییهکان دهکات.
- ۳- بهشی سیده، (٦) ماددهیه (۲۶-۲۹) و تایبهته به دهسه لاتی حکومهتی ئینتیقالی (حکومهتی ئیتیحادی ئینتیقالی).
- ٤- بهشی چوارهم: (٥) ماددهیه (۳۰-۳٤) و تایبه ته به دهسه لاتی یاسادانانی ئینتیقالی (کومه له ی نیشتیمانی).
- ۲- بهشی شهشهم: (۵) مهاددهیه (۳۶-۶۷) باسی دهسه لاتی دادوهری (ئیتیحادی) ده کات.
- ۷- بهشی حهوتهم: (٤) ماددهیه (٤٨-٥١) تایبهته به پێکهاته و دهسهلاتی دادگای تایبهتمهند وههیئاتی نیشتیمانی.
- ۸- بهشی ههشتهم: (۷) ماددهیه (۵۲-۵۸) و پهیوهنداره به ههریدهکان و پاریزگاکان و شارهوانیهکان و ههیئهته خوجیییهکان.
- ۹- بهشی نوّیهم: (٤) ماددهیه له(٥٩-٦٢) تایبهته به قـوّناغی دوای قـوّناغی
 ئینتیقالی.

پیّش نهوهی بیّینه سهر ناوه رِوّک و باس کردنی بهنده پهیوه نداره کانی نهم یاسایه به کیشه ی کورد و مافه کانی، پیّویسته سه رنجی خوینه رانی نازیز راکیشین بوّ چهند خالتک:

۱- ئهم (دهستووره) کاتیه، له کاتیکدا پیشنیار کراوه و باسی لهسهر کراوه و بهم شیروه به دارشتراوه و دواتریش پهسند وئیدمزا کرا وجار درا، وهکو ئهوهی له بهردهستدایه، عیراق داگیر کرابوو و ، وهکو دهولهت وحکومهت به (قهواره و به ناوهروک) نهمابوو ، داگیرکهریش که ئهمریکایه به هاوپه بهانیه تی بهریتانیا، گهوره ترین و به هیزترین دهوله ته لهم سهر زهمینه، به دهر له خواست و بریاری کومه لگای نیدوه دهوله تی و له بن دروشمی رزگارکه در هاته ژوورهوه به داگیرکه در خوی ساخ کرده و و به بریاری نه نجوومه نی ناسایشی نیدوه و لهتی داگیرکه در حوکمی نهم عیراقه ده کات.

- ۲- بریاری نه نجومه نی ناسایشی نیوده و له تی ژماره (۱۲۸۳) له ۲۰۰۳/۵/۲۲۸، به غیابی نوینه ری گهلانی عیراق بوو، واته بی ناگاداری و خواست و ئیراده ی خه لکی عیراق بووه و، له سهر پیشنیاری ئیسیانیا و به ریتانیاو ئیرله نده ی باکوور و ئه مریکا بوو. جگه له سوریا که به ئاره زووی خوّی له و کوبوونه و دیه دا ئاماده نه بوو، و دکوو هه لویستیک، هم موو ئه ندامانی دیکه ی ئه نجوومه نی ناسایشی نیوده و له تی له سه ری موافق بوون.
- ۳- نهم (دهستووره) نهو کات ئیسمزا کرا له لایهن (ئهندامانی ئهنجوومهنی دهسه لاتی کاتی عیراق) ، که بهریز (پول بریهر) ، بهریوه بهری ئیداری مهدهنی دهسه لاتی داگیرکهری نهمریکا له عیراق، پهسندی کرد. بهریز (بریهر) مافی (قیشق)ی ههیه لهسه و ههر و شهو زاراوه و ده قی برگه و مادده کانی ئهم یاسایه. بی سهلاندن و رهزامه ندی ناوبراو ئهم دهستووره له دایک نه ده بوو.
- 3- نهم (دهستووره) کاتییه، پاش رهزامهندی (نیدارهی داگیرکهر) لهلایهن ثمندامانی (ئهنجوومهنی کاتی) ئیمزا کرا، نهم (ئهنجوومهنه)ش دهستکردی، ئیراده و نیدارهی داگیرکهری نهمریکایه، له رووی رهوایهتی و نوینهرایهتیان بو خه لکی عیراق، له زور لاوه و بو زورهیان، چی له رووی یاسایی و چی له رووی سیاسیهوه، جیگای مشتووم و گومانهو، لهگهل بنهماکانی دیموکراسی ناگونجی، بهتایبهتی بو (یاسایه کی وهها که له پلهی دهستوور) دایه.

مهبهست لهم خاله (خوانه خواسته)، کهم کردنهوه نییه له پله و پایهی زوّر لهو کهسایه تیانهی نیّو (ئه نجوومهن)، به ڵکو جگه لهوهی که نهو به پیّزانه به بریاری ئیدارهی ئهمریکا له به غدا پهسند و دامه زران، نهوهی نیّمه ده یخویّنینه وه ده بینینین و گویّبیستین له خودی هه ندی له و به پیّزانه: دسه لاتی داگیرکهری تمریکی زوّر گوی نادات به را و پی شنیار بریاره کانیان. بو غیونه دوای (قهباحه تی) به ندیخانهی (نه بو غریّب) نه (ئه نجوومه ن) و نه وه زیری ناوخوّ و نه وه زیری ناوخوّ و نه وه زیری داد، بوّیان نه بو و بزانن چه ند وکی گیراوه و ده گیریّن. (هه رله سه رزاری خوّیان له چه ند دیانه یه کی راگه یاندندا) چه ند جار هه ردوو وه زیری ناماژه پیّکراو، داوایان له ده سه لاتی داگیرکه رکود بوو، ته نها سه ردانی (نه بوغریّب) بکه ن، به لام ریّگه یان نه دابوون . . !.

ئه نجسوومسه نی دهسسه لات به ده یان برپاریان دابوو، (بریمهر) زوّری لی په سند نه کردبوو. تاکو ئیستا نه ئه نجوومه نی ده سه لات و نه وه زیره پهیوه نداره کان، ئاگایان له سهروه ت و سامانی عیراق، به تایبه تی (نهوت)و، معلمه نهمنی نیسه و بریانیش نیسه تهده خل بکهن. تاکو ئیستا، موسته شاره نه مریکی و نینگلیزه کان راسته و خو وه زاره ته کان به ریوه ده به نه وه زیره کان زیاتر واجیهه نه نه وه ماوه یه که، ئیداره ی داگیرکه ری نه مریکی له به غدا، زانیاریه کی و دها بلاو ده کا ته و ه زاره ته کان بلاو ده کا ته بیش کوتایی حوزه یرانی / ۲۰۰۶، هه ندی له وه زاره ته کان ته سلیم به عیراقیه کان ده که نه وه و ، تاکو ئیستا هه ندینکیان له ریوره سمینکی فه رمی ته سلیم کردو و نه ته وه . !

- ۵- ئهم (دەستووره) له سهرەتاوه پرۆژەيەكى ئەمرىكى بوو، به هاندانى ئەوان، هەر وەكو له سەرەوه ئاماژەمان بۆ كردووه، بەرێز (دكتور عەدنان پاچەچى)، پاش هەندى دەستكارى رووكەشيى و لەبەركردنى كراسێكى زبانەوانى عەرەبى، پێشكەشى كرد. نەڧەس وزاراوه و پرنسيپى ئەمرىكى، ولاوازى دەقەكانى لە رووى زبانەوانيەوه، ھەندى لايەنى ئەم خالەمان بۆ دەسەلمێنێت، زياتر لەمەش چەسپاندنى ئەم دەستووره كاتىيە بەو شێوەيەى كە ھاتووە، بە دەر نەبوو لە رۆل و قشارى دەسەلاتى داگىركەرى ئەمرىكى.
- ۳- چەند لايەنەكانى عيراقى لە (ئەنجورمەنى دەسەلاتى كاتى عيراق)، مەبەستيان ياسايەكى وەھا بوو، زياتر و بەلەزتر، لايەنى داگيركەرى ئەمرىكى بوو. بۆئىيدارەى ئەمرىكى دەبوايە بە ھەر جۆريك و نرخيك، لە كىۆتايى مانگى حوزەيرانى ئەم سال، بۆ مىللەت وناوەندەكانى بريارى ئەمرىكى و، لە پيش چاوى ھەموو جيھان، بە رەسمى، دەسەلاتى ئىدارەى عيراق تەسلىم بە عيراقيەكان بكات. چونكە لە كۆتايى مانگى حوزەيران و سەرەتاى مانگى كەلاويترى ئەم سال، ھەلىمەتى ھەلىراردنى سەرۆك كۆمار لە ئەمرىكا دەست پى گەلاويترى ئەم سال، ھەلىمەتى ھەلىراردنى سەرۆك كۆمار لە ئەمرىكا دەست پى ئەمرىكا، داگيركردنى عيراق و ئەمن و ئاسايش ورەوتى رووداوەكان و، شەر و پيكدادان لە نيسوان ھيردكانى ئەمسرىكا و ھاوپەيانانى لە لايەكەرە و بەرھەلسىتكارانيان: چ ئيرھابيەكانى (القاعيدە) و كۆنە سەدامىيەكان، چ بەرھەلسىتكارانيان: چ ئيرھابيەكانى (القاعيدە) و كۆنە سەدامىيەكان، چ ئەرھانى دىكە، لە توپرە جياجياكانى خەلكى عيراق و، تلانەوى ھيزدكانى ئەرانى دىكە، لە توپرە جياجياكانى خەلكى عيراق و، تلانەوى ھيزدكانى

ئەمىرىكا و ھاويەعانانى لەو زەلكاوە، (ھەر وەكبو چاودترانى سىساسى و تویّژیکی زوری بایه بهرزی کاربهدهستانی ئهمریکی، لهنیّو و له دهردوهی ئىدارەي بوش وحزبى كۆمارى، ئاماژەي بۆ دەكەن)، ت**دوەرتىكى گىرنىگو** خالیکی گدرم و چارهنووسساز دهیت لهم هدلید اردنه، به تاب ه به به بهش تەسلىم كردنى دەسەلاتىش بۆ مەرام و لەبەر يرۆسەيەكى وەھا، دەبىت لەسەر نه خشه و پیلان وخواستی ئیدارهی بوش بیّت، نه خشه و خواسته که شمان له زوّر بهش ومادده و برگه کانی نهم (پاسایه) به زهقی بهدی ده کرنت. بویه مورکی پهله کردنی ئیدارهی ئهمریکی له دهرچواندنی ئهم (دهستووره) کاتیپه، به سهر و سيماو ناوهروکي زور له دهقه کانيهوه به دې ده کريټ، چې له شټهي وەرگىپىرانەۋە بۆسسەر زبانى عبەرەپى، يان لاوازى تېپكسىتىەكيان وتىكرار و تيخزاني ههندي بهند و پرنسيپي بهسهرداچوو و، دوور له کهلتووري عيراق و ناوچه که مان، وزه قتریش ده قه کانی (راگرتنی تعوازن) یه، له لایهن دهسه لاتی خاوهن (قیستو)ی ئەمریكاوه، به ئومیدی ئەوهى لايەنە پەيوەندارەكانى (نه نجورمه نی کاتی دهسه لات) ، هدر یه ک و شتیکیان هه بیت برخه لکر خريان، با تهنها درووشميش بيت، بي نهوهي مهودا بدات هيج لايه ي وهكو پيويست بگات به ممهمستي خوي. تهنها سمركموتوو (كاكم برهمر) و ئیدارهکمی بیت. به واتمیمکی دیکه: بو نموهی بمریز (بریمر) و تاقیممکمی بگهن به مهرامی خزبان، ههرچی کهموکوری و کیشهی بنهرهتی ههید خرایه بن بهرموهو، دوا خبرا برّ دوا روّ و وکبو مباکی ملمبلاتی و دوویه روکی له نیتهان هيّــزهكاني يهيووندار، نهمهش يهك له خهسلهته (نهجيب) و راست و درووسته کانی ههر هیزیکی داگیرکهر و خاوهن ئیمکانیات و دهسه لاته!، بەرامىبەر ئەوانەي ژېردەسىتى خۆيان.. بۆيە دەكىرىت بلىتىن ئەم (دەسىتوورە) مافی هممور لایدنه کانی عیراقی، به (نه تموایه تی و ثایینی و مهزهه بی)وه، زامن نەكردورە، بەلام كەسىشى بى بەش نەكردورە.

۷- جاری یه که مه می تروی نه معیراقه داتا شراوه، کورد حزووریک و روّلیّکی به رحاوی هه بیّت له دانانی یاسای بنه په تی و لاتیّک، که بی حه و ئیراده ی خوّی، به گهل و نیشتیمانیه وه، ببیّت به پارچه یه کی. له وه شگرنگتر، ئسمو حزور و روّله میرووییه، له مهوقیعی بی هیّزی و بی سهنگی نه بوو، به لکو له

نه نجامی خه بات و به رخودانیکی دوور دریژو خویناوی و پر له کارهسات و نه نه نه نه نه نه نه معیراقه له سه دامی نه هامه تی و سه روه ری و سه ربه رزی تاکو رزگاری نه معیراقه له سه دامی خوین پیژو، به شداری له پاراستن و چه سپاندنی نه و ده ستکه و تانه بوو. به واته یه کی تر: حزور و روانی کورد له مهاوکیشه، منه تیک نییه لایه نه کانی عیراتی غهیره کورد و هاوپه یانان له نیداره ی مه ده نی عیراتی پیمه به نی به خشن به لام نه وه ی ته سبیت کراوه وه کو ماف، به ره چاو کردنی هه موو که موکوری و فرتوفیلی دارشتنه وه ی مادده و برگه کانی پهیوه ندار، گشت خواست و برپار و نامانجه کانی کورد نییه له چوارچیوه ی نه و (فیدرالیه ته ی) که زور به ی زوری خه لک و گشت هیزه سیاسیه کانی و، په رله مانی کوردستان برپاریان له سه ردابوو، هه روه ها له ناستی خواستی نه و ۱۹۸۸ ملیون نیمزایه نه بوو که له ریگای دابوو، هه روه ها له ناستی خواستی نه و ۱۹۸۸ ملیون نیمزایه نه بوو که له ریگای لیژنه ی (ریفراندومه و ۱۹ کو کرایه وه و درا به نیداره ی مه ده نی داگیرکه ری می ده نام داگیرکه ری می ده نام داگیرکه ری می ده نام داگیرکه ری می ده دا و نه نه خوومه نی ده سه لاتی عیراقیش.

 ۸- یتش ئیمزا کردنی نهم (دهستووره) کاتیپه و جاردانی، دهرفهت نهدرا به خەلكى عيراق و موئەسەساتى مەدەنى (ئەوەي مابوو يان دروست ببوون)و، رۆشنىيران و پسپۆرانى بوارە جياجياكانى زانست، بۆلتىكولىندوە و تاوتوكردن و باسکردنی وهکو پیویست دهرفه تیان نهدراین، نهوهی زیاتر لیرهدا مهبهسته لایدنی کوردید، که تاکو دهرچواندنی ئهم دهستووره و بلاوکردنهوهی پیش چهند روژیک له ئیسمنزا کردنی به رهسمی، له ریگای چهند کهنالیکی عهرهبی راگهیاندنهوه، نه پهرلهمانی کوردستان که به (رهسمی) بهرپرسیاره له بریاردان لهسهر کیشه چارهنووسسازهکانی کوردستان، به یتی (برگه (۲)ی مادده (٥٦) ياساي ژماره (١) ي سالني ١٩٩٢ ياساي هدلبد اردني ندنجوومهني نیشتیمانی کوردستان «پهرلهمان»)، نه سهرکردایهتی و کادیرانی ييشكهوتووي زور له لايهنه سياسيهكاني كوردستانيش، ومكو دهزگاو بزویندری سهنتهری بریار، ئاگایان نهبوو له تهفاسیل و دهقه رهسمییه کانی ئهو پروژهیه له دوا دارشنتهوهیدا، ههر وهکو ئاگادارین. ئهگهر ئاگاداریش کرابن ئەوە تەنھا سەرە قەلەم و پوختەو خالە سەرەكىيەكانى قۆناغى دوا دارشتنەوەي یاساکه بووه، ههر وهکو نیمزاو جار درا. چونکه نهگهر پیش نیمزاو جاردانی پاساکه پروژهکه بخرابایه بهردهمی پهرلهمانی کوردستان و سهرکردایهتی و

کادیرانی لایه نه سیاسییه کان و پسپوّران و روّشنبیرانی کوردستان و ، دهرفه ت بره خسایه ، به شیّره یه کی ههمور لایه که به و پروژه یه دا بچنه و ، ثه و دوور نه بوو زوّر له و که موکورییانه ی یاساکه هه رله و کاته دا چاره سه بکرایه و ، ئاسته نگ و کوردستان و ، ئاسته نگ و کوردستان و ، پشت نه ستوور به و فشاره ، لایه نی کوردیش له نه نجوومه نی ده سه لات ده یتوانی زیاتر پی داگریت و باشتریش مووناوه ره بکات . . . ؛

روّژی ۲۰۰٤/۳/۱۰ له ریّگای روّژنامهی (خهبات)ی زمان حالّی پارتییهوه، دهقی نهم یاسایه به عهرهبی و کوردی بهرچاو کهوت. واته پاش دوو روّژ له ئیمزاو جاردانی..!

۹- له هدندی مادده و برگهی پهیوهندار به کیشهی کورد وا دهردهکهویت که شاندی کورد له لیژنهی بریاردان و دارشتنهوهی یاساکهدا ناگایان له پروسهی دارشتن و تومارکردنی یاساکه نهبووه وهکویه که (پاکیت) و له رووی یاسایی و زبانهوانییهوه زوّر شتیان بهسهردا تیّپهر بووه. جاچ فهرز کرابیّت یان له بی ناگایی و دلّپاکی، له خهتی سووریان داوه. نهگهر چی نهمه جاری یهکهم نییه شاندی کورد لهسهر ماسهی گفتوگر ههلی له دهست دهچیّت، یان به باشی سوودی لیّ وهرناگریّت، به لام هیچ کات وه کو نهمجارهیان نهبووه..!

(به تایبه تی نه گهر ها توو ته رازووی هیز ورادهی هوّشیاری خه آکی کوردستان و نهو تویژه زوره کورد له زاناو پسپورانی و نهو ههموو داموده زگا زانستیانهی که ههمانه و بارودو خی جیهانی و پیگهو پایه ی کورد له هاوکیّشه ی عیراق و

هاوپه یمانه کان)، به راورد بکریته وه له گه ل هه له کانی پیشوه، با نهم لاسه نگییه له ژیر فشاریش بیت و، با فشاره که ش لایه نی نهمریکی بیت، یان سه ختیی و ئالوزیی بارود و خه که بیت.

۱۰ گهر چی به پینی خودی (ئهم یاسایه) (بالاترین یاسایه) له عیراق و دهکریت پیناسه بکریت وهکو (دهستووری کاتی)، بهلام بهده رله بهشی یهکهم و دووههمی، له واقیعدا زیاتر له بهلاگهنامهیه کی لینک تینگهیشتن)=(وثیقة التهاهم) دهچیت. ههر وهکو یاساناسیک له ده رفه تینکدا باسی کرد. لهو روانگهیه وه که نه لایه نی نهمریکی و نه نه نجومه نی حوکم بزیان نییه یاسای بالا (دهستوور) ده رچوینن، چونکه به ده رله ویست و ئیراده ی خهلکی عیراق حوکم رانی دهکه ن ،وه کو یاساناسه کانیش دهلین (مابنی علی الباطل باطل). با نهوه ی ناماده ی کردووه و فشاری به کار هیناوه نهمریکاو هاو په یانانیشی بن.

بوّ ساغ کردنه وهی نه و راستییانه ی سه ره وه لیّره دا پیّویسته نهم پرسیاره بکهین: چین ناوه پوّکی نه و مادده و برگانه ی (پهیوهندار به کورد) ه وه که (مایه ی مهترسی و نیگه رانین) له یاسای (نیداره ی ده ولّه تی عیّراق بوّ قوّناغی نینتیقالی) ؟

له سهرهتا ناماژهمان به دیباجه و بهشه کانی یاساکه کرد، هدر یه که به به به به به ان زوّر به گشتی و به تایبه تی، پهیوه ندی به تاک و به کومه لی کورده و اری و ههریمه کهی و داموده زگاکانیه وه ههیه. جگه لهمه ش، نهم (دهستووره کاتییه) له سهره وهی یاسه کانی عیراق و ههریمی کوردستانه ومولزیه بو ههموو و، بنهمای دهستووری ههمیشه یی دوای قوناغی ئینتیقالیشه. بویه مافیکی رهوای ههموو داموده زگاو تاکینکی کورده به وردی و به دیقه ت مادده به مادده وبرگه به برگه و بگره زاراوه کانیش باش له یه کبداته وه و هه لیسه نگینیت، چونکه نهم (دهستووره) بو تاک و بو کورده و ارهان چاره نووسسازه، نه که هدر بو نهمری، به لکو بو تاید همری نهبیت به و دو و دو اروژه!.

ئەمەى لىرەدا باسى لىرە دەكەين خويندنەوەى دەقەكانى ئەم ياسايەيە وەكو ھاتووەو، رايەك سەبارەت بە ناوەرۆكى ھەندى لەو دەقانە و چى ئىجتىھاد و پېشىبىنى ئەوتۆى تیدا نییه ئهگهر به دهگمهن شتی وههاش به دی کرا، نهوه نهو قاعیده یهی به سهردا پیاده دهکریت که دهلیّت: نهگهر باش و دروست بوو، نهوه دوو نهجره، نهگهر واش نهبوو نهوه یهک! و (سبحان من لا پنسی ولا یخطئ).

لهم بهشهدا همول دهدهین تیشک بخهینه سهر:

- * پینگهو مافی کسورد له دهسه لاتی (یاسادانان)و، (کارگینری- به ههردوو باله کهیهوه) ئه نجومهنی سهروکایه تی و ئه نجوومهنی وهزیران.
- * راگویزان و تهعریب وگهرانهوهی قهوارهی ئیداری شارو شاروچکهکانی کوردستان بو سنووری جوگرافی و نهتهوایهتی و ئیداری ههریمی کوردستان.
 - * چارەنووسى كەركوك.
 - * بەرەسمى ناسىنى زبانى كوردى لە تەك زبانى عەرەبى لە عيراق.
 - * دەسەلاتى ناوەندى ئىتىحادى و ھەرپىمى كوردستان.
 - * سەروەت وسامانى كوردستان.

وه کو پسپوران و یاساناسان پیناسه ی ده که ن، به کورتی و به کوردی دهستوور بالاترین یاسایه بز ههر ولاتیک، بزیه زوّر جار به یاسای: (بنه ره تی)، (دایک)، یان (یاسای یاسایان) ده ره میردریت. واته له همر ولاتیک نابیت ناوه روزکی هیچ یاسایه ک یان بریارو ده قید کی یاسایی دیکه له ناوه روزکی (دهستوور) ده رحیت. همر یاسایه کی یاسایی نیداره ی ده وله تی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی) ته همیه تو پایه به رزی و گرنگی خوّی ههیه، جگه له ناوه روزک. بروانه ماده (۳)ی نه میاسایه (ان هذا القانون یعد القانون الأعلی للبلاد ویکون ملزما فی انحاء العراق کافة وبدون استثناء.... الی اخر المادة).

مجیّوره) و دووره له هه یکه لییه ت و ناوه روّک و دارشتنه وهی (دهستوور) ، له گه لّ ئه وهشدا و اپیّناسه کراوه و هکو بالآترین یاسا هه ر چوّن باسمان کرد، بوّ قوّناغی ئینتیقالی و ، به و شیّوه یه شکل کاری پیده کریّت.

به پتی ئدم (دهستووره)، دهسه لات (ترکیز) کراوه له (کومه لهی نیشتیمانی) ئینتیقالی. وه کو ده زگای یاسادانان. ههندیکیش له (نه نجوومه نی سهروکایه تی) + (ئه نجوومه نی وه زیران) واته (دهسه لاتی کارگیری به ههردوو باله که یه وه اله ده تی مادده دادوه ریش جیا کراوه ته وه و ، بایه خیکی زوریشی پیدراوه نهمه ش له ده تی مادده پهیوه نداره کاندا به دی ده کریت جیا له وه ش، له چهند بواریکدا (دهسه لات) دراوه به ده زگاکانی هه ریمی کوردستان و یاریزگاو شاره وانیه کانیش.

ئهم (دهستووره) کاتیه له رووی زبانهوانی و دارشتنی دهقی یاسایی و تیکرار، شارهزایانی ئهو بوارانه ده لین لاوازی و کهموکوری زوری پیوه دیاره، ئهمهش پسپورانی ئهو مهیانانه کاراما وشارهزاترن، ده کریت ئهوان پتر لیکولینهوه و باسی بکهن، ئهوه ی بو ئیمه گرنگه، لیره داو لهم ده رفه ته دا ماف و رولی کوردو سنووری دهسه لاتیه تی ... هتد.

يەكەم:

دەسەلاتى ياسادانانى (ئىتىحادى)

- ۱-به پنی مادده (۳۰) برگه (۱): (ده وله تی عیراق له قوناغی ئینتیقالیدا ده سه لاتیکی یاسادانانی ده بیت به ناوی کومه له ی نیشتیمانی که وه زیفه سه ره کیییه که دی دانانی یاساو چاودیری ده سه لاتی ته نفیزییه.) ده قه عهره بیه که ی: (یکون لدولة العراق خلال المرحلة الأنتقالیة سلطة تشریعیة تعرف بأسم الجمعیة الوطنیة ومهمتها الرئیسیة هی تشریع القوانین والرقابة علی عمل السلطة التنفیذیة.)
- ۲-لهمادده (۳۱) برگه (۱) دا هاتووه (کوّمهلهی نیشتیمانی له (۲۷۵) ئهندام
 پیّکدیّت). دهقه عهرهبیه کهی: (تتألف الجهم عییة الوطنیه من ۲۷۵ عضوا"..).
- ۳-به پینی ماده (۳۲) برگه (ب) **کومه لهی نیشتیمانی** سهروّک و دوو جیّگر هه لده برژیری
- ٤- بهپيّی مادده (٣٣) برگه (١) : (... ههموو برياره کانی کومه لهی نيشتمانيی بسه زلارينه ی ساده و هرده گيرين مه گهر ده قی نهم ياسايه بهم شيّوه نهبيّ.) عهره بيه کهی (... و تتخذ القرارات في الجمعية الوطنية بالاغلبية البسيطة الا اذا نص هذا القانون علی غير ذلك.)
 - ٥ له مادهي (٣٦) برگه (١)دا هاتووه:
- (۱- کرمه له ی نیشتیمانی سهروکی دورلهت و دوو جیگر که نه نجره مدنی سهروه ری سهروه ری سهروه ری سهروه ری سهروه ری عیراق و سهرپه رشتی کاروباری گشتی و لاته، نه نجومه نی سهروکایه تی به یه کلیست و به زوربه ی دوو له سهر سیّی ده نگه کان هه له ده برژیر دری.
- ئه نجومه نی نیشتیمانی بری هه یه هه رئه ندامینک له نه ندامه کانی سه روکایه تی ده و نگه کان دهست له کار ده و نگه کان دهست له کار بکیشیته وه له به و تانایی یا چه و ت و چه و یا یی ده و تانایی یا چه و تانایی داد و تانای داد و ت
- له حاله تی پهیدابوونی (شاغر) له دهستهی سهروکایه تیدا ئهندامانی کوّمه لهی نیشتیمانی به ریژهی دوو لهسهر سیّی ئهندامه کان جیّگره وهیه ک هه لده بریّرن بوّ پرکردنه وه و بوّشاییه.)

دوقه عدرهبيه كدى: تنتخب الجمعية الوطنية رئيسا للدولة ونائبين له يشكلون مجلس الرئاسة التي تكون وظيفتها تمثيل سيادة العراق والاشراف على شؤون البلاد العليا. يتم انتخاب مجلس الرئاسة بقائمة واحدة وبأغلبية ثلثي اصوات الاعضاء. وللجمعية الوطنية صلاحية اقالة أي عضو من اعضاء مجلس الرئاسة باغلبية ثلاثة ارباع اصوات اعضائها لعدم الكفاءة او النزاهة. وفي حالة وجود شاغر في الرئاسة تنتخب الجمعية الوطنية بثلثي اعضائها بديلا له لملئ هذا الشاغر.)

٦- به بني ماده (٣٧):

(۳۷ - ئەنجـومـەنى سـەرۆكـايەتى دەتوانىت ھەر بريارىك كـە كـۆمـەلەى نىشـتىمانى دەرىدەكات رابگرىت، ئەمەش لە ماوەى پازدە رۆژ، لەو مىنۋووەى كە سـەرۆكى كۆمەلەى نىشـتىمانى ئەو بريارە بە ئەنجـومـەنى سـەرۆكـايەتى راگـرتنەكـەدا، بريارەكـە بۆكـۆمـەلـەى نىشـتـــمانى دەگـەرىتـەوەو كـۆمـەلـە دەتوانى لە مـاوەى (۳۰) سى رۆژدا جـارىكى دىكە بريارەكـە بە دوو لەسـەر سـنى دەنگەكان پەسند بكات، كە ئەمجارەيان قابىلى راگرىن نىيە.)

دوقه عدوبيه كه: يمكن لمجلس الرئاسة نقض أي تشريع تصدره الجمعية الوطنية. على ان يتم ذلك خلال خمسة عشر يوما من تاريخ ابلاغ مجلس الرئاسة من قبل رئيس الجمعية باقرار ذلك التشريع. وفي حالة النقض يعاد التشريع الى الجمعية الوطنية التي لها ان تقر التشريع مجددا بأغلبية الثلثين غير قابلة للنقض خلال مدة لا تتجاوز ثلاثين يوما.

واته:

ئەنجـومـەنى سـەرۆكـايەتى دەتوانيت ھەر ياساو برياريك كـە كـۆمـەلامى نىشتىمانى دەرىدەكات رابگریت. بە مەرجیك:

* له ماوهی ۱۵ روّژدا له روّژی راگهیاندنی به (سهروّکایهتی) و ههر له کاتی راگرتنهکهدا ئه و یاسایه، یان ئهو بریاره بوّکومهلهی نیشتیسانی دهگهریّنیّتهوه. کوّمهلهی نیشتمانی ئهم جارهیان ،له ماوهی (۳۰) روّژدا

ده توانتی (جاریّکی دیکه به دوو له سهر سیّی ده نگه کان بریاری له سهر بدات، که نهم جاره یان قابیلی (راگرتن نیسه) له لایه ن نه نجوه های سهروّکایه تی نامیّنیّت سهروّکایه تی نامیّنیّت و اسه در ده ده ده که تابی و یه که که دوه (حاسم) لای (کومه لهی نیشتیمانی)یه.

* بۆ دەستنیشان کردنی سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران ئەگەر ئەنجوومەنی سەرۆکايەتی پیک بین، یان نەیەن بە تیکپای دەنگ لە سەر کەسايەتىيەک ،ئەو بېياری كۆتايى لای (كۆمەلەی نیشتیمانی)يە. ئەگەر (ئەنجوومەنی سەرۆكايەتی) پیک ھاتن ئەو كات (كۆمەلەی نیشتیمانی) بە زۆرینەی رەھا (الاكثریة المطلقة= نیودی ئەندامانی كۆمەلە+۱) بریاری خۆی ئەدات بە پەسندكردنی پیشنیارەكەی (ئەنجوومەن) یان رەتكردنەودی. ئەگەر ئەنجومەنی سەرۆكايەتی پیک نەيەن لەسەر شەخسی سەرۆک وەزیران، یان زماردی كابینهكەی یان لەسەر شەخسی وەزیرەكان بۆ نموند، ئەوە دیسان زماردی كابینهكەی یان لەسەر شەخسی وەزیرەكان بۆ نموند، ئەوە دیسان ودالاونانی ھەلویست و دەسەلاتی (ئەنجومەنی سەرۆكايەتی) و، ھەرودها ودلاودنانی ھەلویست و دەسەلاتی (ئەنجومەنی سەرۆكايەتی) و، ھەرودها ریژی دەنگەكانی (كۆمەلە) يە، كە ئەو كات دەبیت (۳/۲)ی كۆی گشتی دىندامانی بىت كە = بە (۱۸۳) دەنگ.

* دیاره له خسودی ناوه روّکی ثهم مسادده و دهق و مسادده کسانی دیکهی ثهم (دهستووره کاتیبیه) همموو دهسه الآته کان کرّ کراوه تهوه الای (کرّمه الدی نیشتیمانی) ثیتر چی به قرّناغیّک بیّت، یان به دوو قرّناغ، واته (حهسم) الای ثهم کرّمه الدیش بریتیبه له نیّره نهم کرّمه الدیش بریتیبه له نرّوینه و کهمینه و، به هیچ شیّره یه که شیّره کانیش ده نگدان (ریّره ی ده نگه کانی) گروپی کوردی روّلی (حاسم)ی نییه ...! و کیّشه که شیره دایه ..!

چۆن حاسم نىيە؟

وهکوو باسمان کرد ژمارهی نهندامانی (کوّمه لهی نیشتیمانی (۲۷۵) کهسه. ژمارهی کورد لهم کوّمه له یه له چوارچیّوهی نهم (۳) نهگهره دهبیّت:

ئهگهری پهگهم: ئهگهر هاتوو ریژهی کورد وهکو ژمارهیان له ئهنجومهنی دهسه لاتی کاتیدا که (۵) که سن له کوّی گشتی (۲۵) که س واته ۲۰٪. بهم پیّیه ژمارهی کورد له (۵۵) ئهندام تیناپهریّت.

ئەگەرى دووھەم: وەكو كورد پيش ئيسىتا داواى كردووە واتە ريىۋەكەى (٢٥٪) بىق، ئەوە (٦٩) ئەندام دەبىيت.

ئه گهری سیههم: لهسهر ئهساسی پاریزگا بیت ئهوه دوور نییه ژمارهی کورد ههر له چوارچیوهی نهو دوو ژمارهیه بخولیتهوه، نهگهر کهمتریش نهبیت.

له هدر سی حالدتدا بدرامبدر به زوریندی برای عدرهبی بالادهستمان و نویندرانی دیکهی غهره کورد گروپی کوردی کاریگهریهکی نهوتوی نابیت له پروسهی دەنگدان. بە ھەمبور رېۋە پاساپيەكانى دەنگدان، لە كۆمەللەي نىشتىمانى، چونكە ههر ياسايهک يان برياريک ئهگهر ريژهي دهنگي بر تهحديد نهکرابيت به دهق، ئهوه به زورينهي ساده دهبيت. (الاكثرية البسيطة)، له حالهتي وههاشدا بو برياردان لهسهر ههر ياسايه کله دانيشتنيکي ياساييدا گروپي کورد به لاي کهمهوه بنے سے یہ (۹۹) دونگی دیکہ ہدید، له کوی گشتی نیووی تعندامانی (كۆمەلە+١). واتە دەنگى گروپى كوردى ھىج مەوقعىنكى چارەنوسسازى تىدا رهچاو ناکریت (خوّی به خوّی)، چونکه بوّ ریژهی زوّرینهی ردها (الاکثریة المطلقة) لای کے مدورہ ۱۳۸ و، بو ریزهی (۳/۲)ی کوی گشتی نمندامان(۱۸۳) و بسوّ (٤/٣)ى كۆي گشتى ئەندامان ٢٠٦ دەنگ يتوپستن لىترەدا دەردەكەوتت لە ھەر ئەگەرىك لەم ئەگەرانە گروپى كوردى ناتوانىت ھىچ ياسا، يان بريارىك دەربكات، یان راگریت، ته گهر نهو جوره زورینهی له پشت نهبیت. به واته یه کی دیکه ژمارهی ئەندامانى بلۆكى كوردى لە كۆمەلەي نىشتىمانى رۆلتىكى ئەوتۆي كارىگەريان نابیّت لهسهر چارهنوسی یاساو بریارهکانی کوّمهله، بی پشتیوانی لایهنی زوّرینهی عهروب و نهندامانی دیکهی غهیره کورد، یان له ههر پروسهیه کی دهنگذان نهگهر هاتوو (به گشتی) زورینهی بلوکی عهره بی بالادهست سووربیت لهسهری.

۸- دامهزراندن و دهسه لات و لابردنی (ئه نجو مه نی سه رقکایه تی) به ده ستی کومه لای نیشتیمانییه. برپاره کانی (ئه نجو و مه نی) به کوی ده نگه واته به (ته وافق) ه، به لام هه رکات پیک نه ها تن کیشه که ده گه ریته وه بو (گومه لهی نیشتمانی)، له ویش وه کو باسمان کرد کورد ده سه لاتی سنووردار کراوه به ژماره و، چی ده قید کیش نییه وه کو (گه ره نتی - ضمان) مافی کورد، یان هه لویستی کورد بیاریزیت له پروسه ی (ده نگدان)، جگه له و پرنسیپ و مافانه ی که له خودی (ده ستوره که) دا ناماژه ی بو کراوه، بویه ئیعتراز و راگرتنی هه ریاسا و بریاریک له لایه ن نوینه ری کسورده وه له (نه نجومه نی سه روکایه تی)، نه گه بریاریک له لایه ن نوینه ری کسورده وه له (نه نجومه نی سه روکایه تی)، نه گه دونی کورد له م نه نجومه نه جگه له لایه نی معنه وی به شدار بوون، له واقعی عهمه لیدا کورد له م نه نجومه نه جگه له لایه نی معنه وی به شدار بوون، له واقعی عهمه لیدا گه ره نتی نییه وه کو روز که س به و شیره به باسی ده کات یان لینی تیگه پشتوره و، هه ولیش ده دریت له ناو خه لکی کورد ستاندا بوچوونی وه ها بچه سپیت..!، ئه مهمش راست و ره وا نییه.

يوختهكهي

له پوخته ی ناوه پوکی ده قی هه ندی له و مادده و برگانه که پهیوه ندیان به خالی سهره وه ههیه سهباره ت به کورد و به شی ده زگای یاسادانان و هه ردوو باله که ی (کارگیری)، ده رده که ویت:

- ۱- بـ و کرمدلدی نیشتمانی: یاساکه به هیچ شیّوهیدک باسی ژماره، یان رییژه نه نه ته وایدتی کـوردی تیدا نیسید. به واتدیدکی دیکه له و (۲۷۵) ئهندامه ک کومه لهی نیشتیسانی ئاماژه نهکراوه دهبیّت چهندی کورد بن، یان باسی چوّنیدتی پیّکهاتدی سمروکایدتی ئهم دهزگایه نهکراوه، که ژماره و پلدی کورد چهند و چوّن دهبیّت. وهکو پرنسیپ دهقهکان به (رمها)یی هاتووه. واته کسور وهکو همر هاوولاتیدکی دیکهی عیّراق حزووری دهبیّت لهو دهزگایه نهک لهسمر بنهمای نمتهوایدتی، (تمنانهت ئاماژهش نهکراوه به زاراوه داتاشراوهکهی (جوگرافی میّژووی وهکو پهرده پوّشیّکی فیدرالیستی پاریّزگاکان). واته له کومهله کومه نیشتیمانی وه کو تهنها دهزگای یاسادانانی عیّراقی (ئیتیحادی)، حزووری کورد چ مورکیّکی نهتهوایدتی پیّوه دیار نییه، نهمه شدووره له واقع وداخوازی نهو فیدرالیدته که کورد داوای کردو له پیّناویدا خویّن وفرمیّسکی وداخوازی نهو فیدرالیدته که کورد داوای کردو له پیّناویدا خویّن وفرمیّسکی بشت.
- ۲- لهم دەزگایهدا ژمارەی کورد کهمینه دەبیت و هیچ (گهرنتی- ضمان)یکی یاسایی نییه، مافهکانی کورد له ههلویست و بریاری زورینه بپاریزیت، بویه کیشه کاغان دەکهونه ژیر رەحمه تی زورینه ی غهیره کوردی نیو کومه لهی نیشتمانی.

باشه ئهگهر ئهو (فیدرالییهت) ه که لهسهر ئهساسی (جوگرافی و میرووی)ی دیاری کراوه لهم (دهستووره کاتییه) دا، ماناکهی (فیدرالییهتی جوگرافی نهتهوایه تییه) ، ههر وهکو ههندی له بهرپرسانی کورد باسی لیّوه دهکهن، یان

روونتر بهپیّچهوانهی مادده چواری (نهم دهستووره) وهکو پیّناسهی رژیّمی دهستوره) و کو پیّناسهی رژیّمی دهسه لاته ، ناینددی عیّراق:

المادة الرابعة: النظام في العراق جمهوري اتحادي (فيدرالي)*، ديمقسراطي، تعددي ويجري تقاسم السلطات فيه بين الحكومة الاتحادية والحكومات الاقليسمية والمحافظات والبلديات والادارات المحلية. ويقوم النظام الاتحادي على أساس الحقائق الجغرافية والتاريخية والفصل بين السلطات وليس على أساس الاصل او العرق او الاثنية او القومية او النهاء

ده لّیّین باشه ئهگهر یه که یه کی (جوگرافی میّرژوویی) له نهژاد و رهگهز و رهسه نی و نه تموایه تی و مهزهه ب رووتکه پتهوه تو بلییت چی تری تیدا بینیتهوه.. ۱۶، لــه غەيرى يەكەيەكى فەردى (ھاوولاتى) ئىدارى! واتە ياريزگا!. ئەي كوا مىزركى نه ته وایه تیسمان و بهش وریژه و زمماناتی کورد. ۱۰ ده قسه کانی نهم بابه ته که لهم (دەست ورده) دا چەسپ كسراوهو ، حزوورى كورد لەم دەزگايانه ، جگه له مافى هاوولاتی و لهسهر نهساسی (پاریزگا) چی تر نهیه. نهوهی سهرنج رادهکیشیت نهو يه كه فيدرالييه ته، يان فيدرالييه تهكان كه برياره دروست بكرين ، لهسهر ئهساسي (..الحقائق الجغرافية والتاريخية والفصل بين السلطات وليس على أساس الاصل او العرق او الاثنية او القومية او المذهب...الخ. مادده «٤»)، باسى ثايني تيّدا نييه له ياساكه لهو ماددهيه بز دامهزراندني يهكهيهكي فيدرالي جياوازي (ثايين)ي ئیستیسنا نه کردووه، کهچی رهگهز و نه تهوه..هند، ئیستیسنا کراوه و نابیت پەكەپەكى فىدرالى لەسەر ئەو بنەما، يان ئەو بنەمايانە دامەزرتت...! واتە دەكرتت فيدراليب مت لمسمر بنهماي (نايين) دايمهزريت. بو غوونه وهكو تيري برا مەسىحيەكانى عيراق يان كەسانىكى دىكەي غەيرە (ئىسلام) لە عيراق بۆيان ھەبە داخوازی فیدرالییمت بکهن به پنی جیاوازی (ئایین)، به لام کورد بوی نییم فيدرالييه تهكهي لهسهر بنهماي رهگهز، يان نه تهوه دامهزرينيت، يان فيدرالييهت نابيت لهسهر ئهساسي (مهزههب) دروست بكرتت..!

^{*} له کاتیکدا یاساکه لهم مادددیه به و شیرودیه پیناسهی (رژیمی عیراق) ددکات، کهچی خودی ناوی یاساکه به (یاسای به ریودبردنی نیداردی ده وله عیراق بر قوناغی نینتیقالی) تمسیت کراوه، نهک (دولهتی (ئیتیحادی) یان (فیدرالی) عیراق)، هه رودها تاکو نیستاش به روسمی عیراق به (جمهوریه العراق) ماودته و له ناودوو له دوردودیش، نووسراو دروشمه روسمیه کان به و شیرویهیه، نهمه شدی خودی پیناسهی عیراقه، که لهم دوستووره کاتبیه هاتووه!

جاریکی دیکهش ده نین ئیمه لیره دا ده قه کان ده خوینینه وه. ده قه کانیش (رهها)نه، که سیش دل و ده روونی موشه ربع ناخوینیته وه. و سیاسه تبه نییه تبید ململانیکه و پیاده کردنی نه نجامه کانی هه رله سه رئه و ده قانه ده بیت. وه کو ده لین: (شهیتان له ته فاصیل دایه). ته همیش ولاواز کردنی ده سه لاتی کورد، یان نیحتوا کردنی کیشه که ی وه کو خاک و، وه کو گه له هه ریه که، چبه زور و زه بری چه کی کیمیاوی و کومه لکوری و، چله گهمه یه کی دیموکر اسیدا، که تیدا کورد که مینه یه هم له سه ره تاوه ش ده زانیت ده یدورینیت، جگه له ده قی گومان لیکراو و بوسه ناسا.!

دهقه کانی مادده و برگه پهیوه نداره کان روونن، هدر وه کو له سهره وه ئاماژه مان پی کردووه، له گه ل نهوه ش له راگه یاندنی زوربه ی لایه نه کوردیه کان و له زوربه ی کورو کوردیه کان و له زوربه ی کورو کوردیه و ده ناخرینه روو، یان به رسته یه کی وه کو: (نه گهر چی هه ندی که موکوری ره چاو ده کریت له میاسایه)... (هم موروشت به دلی کورد نه بوو)... (نه م دهستوره بر قرناغی نینتیقالییه)... (هم ره و نده مان یی کرا)... هند. کیشه که په رده پوش ده کریت.

باشه:

کی ئیجباری کورد دهکات یاسایه ک پهسند کات، که ههر له سهره تاوه باش دهزانیت له کیشه چاره نووسسازه کان و دروست کردنی بریار پاشکویه و هیچی پی حسم ناکریت و، وهکو کهمینه له پروسهیه کی (دیموکراسی) دا دهیدورینیت. ؟! نهمه وهکو بلیّیت فیّل کردنه له خوّ…!

ئهگهر پیاوه تیم نهم (پیاوه تیم) هیچی وههای پیّوه نایه ت، جگه له سهرئیشه بوّ بریارده ری کورد و دوور خستنه وهی جهماوه ری کوردستان له پیّج و پهنای کیشه کهی و، ته همیش کردنی روّلی نهم جهماوه ره له دوا بریاری چاره نووسی خوّی.. ؟!

ئەگەر مىروونەت وشەفافىيەتە بۆ دەبى كورد ھەمىيشە كىنشەى خۆى بكاتە قۆچى قوربانى بۆ خەلكى دىكە..؟!

ئهگهر فهرز کراوه بو قهبوول بکریت؟! که قهبوول نهکردنیش مهرج نییه به شهرو دوژمنایهتی کردنی ئهمریکا بیت...!

دووههم:

تهعریب و راگویزان و گهرانهوهی تهواوی ئیدارهی شارو شاروْچکهکانی کوردستان بو دوخی جارانی کونی خوّی و. چارهنووسیان بهییّی بهندهکانی نهم یاسایه.

بهپێی ئهم دهستووره کاتییه دهکرێت بڵێين:

ئهم کینشه یه به (۳) قوناغی سهره کی ئه نجام ده دریّت همر وه کو له ماده (۵۸) دا هاتووه:

۱۹۵-۱- : (حکومه تی ئینتی قالی عینراق و به تایبه ت دهسته ی بالای چاره سه رکردنی کیشه کانی مولکایه تی زه یوزار و هه ر لایه نیکی دیکه ی پهیوه ندیدار به پهله ئیجرائی پیویست ده که ن بو هه لگرتنی ئه و زولمه ی به هوی کرده وه کانی را هوی کردنی کی دیاری کراو (له نیویاندا که رکوک) له ریی گواستنه وه و نه فی کردنی خه لکانیک له شوینی نیشته جی بوونیان و ، گواستنه وه و نه فی کردنی خه لکانیک له شوینی نیشته جی بوونیان و ، له ریی راگواستنی زوره ملی له ناوچه که و ده ره وه یدا و نیشته جی کردنی خه لکانیک دانی شاوچه که و ده ره وه یدا و نیشته جی کردنی دانیشتوان له کار کردن و هه روه ها له ریی (تصحیح القومیة) وه .

بۆچارەسەرى ئەم زولمە پيويستە حكومەتى ئىنتىقالى ئەم ھەنگاواندى خوارەوە بنى:

هدنگاوي يدكدم:

- ۱- سهباره به مهاورده ونه فی کراو و راگوټزراوه کان وکټج پټکراو و کټجهره کان، به گونجاندن له گه ل ياسای هه ينه تی بالای چاره سه ريی کټشه کانی مولکايه تی زهوی وزار و نيجرائاته ياساييه کانی ديکه، نهرکی حکومه ته که له ماوه يه کی ماقوولدا نه و هاوردانه بگهرټنټه وه سهر مال و مولکی خويان، نه گهر نهوه ش نه تواندرا، پټويسته حکومه ته وه پوه په کی عاديلانه يان پکاته وه.
- ۲- سهبارهت به و کهسانه ی بق ناوچه وجیگهی دیاری کراو گویزراونه ته وه ده بی حکومه ت به پینی ماده ی (۱۰)ی یاسای هه یئه تی بالای چاره سه ریی کیشه کانی مولکایه تی زهوی و زار مامه له یان له گه ل بکات له پیناو زامنکردنی دووپاره نیشته چی کردنه وه یان ، یا خود بق زامن کردنی نیمکانیه تی قه ره بووکردنه وه یان

لهلایهن دموله ته وه باخود نیمکانیه تی به خشینی زمویی دیکه پیّبان لهلایهن دموله ته و باریزگایه که دموله ته و باریزگایه که لیّسوه و له جیّه کی نزیک شوینی نیشته جیّ برونیان له جیاتی نه و لیّسوه ی هیّندراون، یاخود نیمکانیه تی قهره بوو کردنه و میان له جیاتی نه و تیّجونه ی له گواستنه و میاندا بو نه و ناوجانه که و توّته سه ریان.

۳- سهبارهت بهو کهسانهی له دامهزراندن یاخود له دهرفهتی دیکهی خو ژیاندن معصروم کراون به مهبهستی نهوهی ناچاریان بکهن هیجرهت بکهن و ههریم و زهوییه کانیان به جی بهیلن، پتویسته حکومهت هانی نهوه بدات دهرفهتی نویی کاریان لهو ناوچهو زهوییانه دا دهست بخات.

٤- سهبارهت به (تصحیح القومیة)ش، پیویسته حکومهت ههموو نهو بریارانهی پهیوه ندیدارن به و مهسهلهیه وه نیلغایان بکاته وه و ریگه بدات نه و خه لکه زیان لی که و تووانه به بی زهبرو زور و فشار مافی خویان له دیاری کردنی ناسنامهی نه ته وه و ئینتیمای نه ژادیی خویان پیاده بکهن). جیسه جی کردنی نهم ئیجرائاته هه نگاو به هه نگاو ده بیت:

هدنگاوی یه کسه م: به پنی یاسای هه ینه تی بالآی چاره سه ری کنشه کانی مولکایه تی زهوی و زار و ئیجراثاته یاساییه کانی دیکه، حکومه تی ئینتیقالی له ماوه یه کی ماقور لادا ئه و که سانه ی که مادده که ده یان گریته وه چاره سه ری کنشه کانیان بکریت. لیره دا چه ند تیبینیه یه ک زه ق ده بیته وه:

تنبيني يەكەم:

لهم دهقه نهوهی رهچاو ده کریّت: نهم نیجرائاتانه که له برگه وخاله کانیدا هاتووه، تعنها تاوانه کانی تمعریبی رژیمی سهدام ده گریتهوه، بروانه رستهی (هه لگرتنی نهو زولمهی به به هوّی کرده وه کانی رژیمی پیشو روویداوه و بوّته هوّی گرینی دیوگرافییای چهند ناوچه یه کی دیاری کراو (لهنیویاندا که رکوک). به واتایه کی تر ته عریبی سه رده می رژیمی پیش قاسم و قاسم یان به عسی سالی ۱۹۹۳ یان سهرده می هم دردو و عارفی برا ناگریته وه. (نهم ته حدیده له چهند جینگایه کی دیکهی یاساکه دوویات ده بیته وه، بو غوونه: بروانه مادده (۲).

له کاتیکدا رووبهریکی زور له کوردستانی عیراق (پیش رژیمی پیشوو)و لهسهر دهستی حکومه ته یهک له دوای یهکهکانی عیراق ته عریب کراوه.

تي بينى دووههم: رستهى (ئەگىهر ئەوەش نەكىرا،پيريست، حكومهت قەرەبووبەكى عادىلاندىان بكاتەرە.)، دور لايەنەرە:

یه که میان: کیشه که پهیوه ندی به هه زاره ها (مقیم)ی ئه و ده قدرانه وه ههیه، که نزیکه ی نیو سه ده یه دوور خراونه ته و ه شارو شار و چکه وگوندی خوّیان. به تایبه تی زوّر له مانه کارمه ند و کریّکارو خاوه ن وه زیفه ی ره سمی بوونه، یان که سوکارو مندالیان گهوره و خاوه ن مال و خیّزان وکارو و زیفه ن.

دووههمیان: نهگهراندنهوهی ج (خرّیان) یان (خیرزانیان) بۆسەر كاروبارو وەزىفە و جنگاى خۆيان، مولزەم نىيە، بروانه برگه (۳) رستدی (پتویسته حکومهت هانی ندوه بدات...) دارشتنی ئدم لایدند (بدیتی دوقیکی وا کراوه و مسراویی)، کاریگهرییه کی راسته وخوی دهینت لهسه خودی نه و خه لکه له رووی چونیدتی و شیدوهی گەرانەوەيان، ھەروەھا رىزۋى كورد لەو دەۋەرانە بەتاپبەتى ئەگەر ھاتوو لايەنى جيبەجيكەر (تەنفيزى) نيازى دانانى کۆسپ و تەگەرەي ھەبيت سەبارەت بە گەرانەوەي ئەواندى مەبەستن، بە ھەردوو لايەنەكەوە: كوردەكان بۆ ناوچەكانىر خۆيان و، تەعرىبچىيەكان بۆجنىگاى كۆنى خۆيان. بان ئایا چارهنووسی ئهو پهک دوو (نهوهیهی) کیروده دەربەدەرەكان و تەعىرىسىدىكان كىه لەو دەڤهرانى لە دايكبوون چى لئ ديت؟ تو بلينيت ئدماند كه لدو ناوحاند له دایک بوونه به (هاورده) له قهدلهم بدرین، یان به دانیشتوانی..هتد..؟!

تيبيني سييهم :

له برگه کانی نهم مادده یه دا ژماره یه ک دهسته واژه ی جیاجیا به کار هینراوه، دوور نیه له کاتی پیاده کردنی ببیت مایه ی دروست کردنی کوسپ و لهمپهر. دهسته واژه کانیش له رووی یاسایه وه ده کریت به چه ند شینوه یه ک پیناسه بکرین، واته هه ر لایه نین به پینی سوود و به رژه وه ندی خوی، له و دهسته واژانه تیده گات و ته فسیر و نیجتهادی بو ده کات و ، ده یخوینیته وه: (مقیم) (غریب) (غمواره)، بو ده یک کراو) (راگویزان)، (کوچ پیکراو)، (کوچ به کراو)، (عادیلانه) (هانی نه وه دات له و حتگابانه. هتد).

کیشه ی ته عریب زیاتر پهیوه ندی به (لای که مه وه) به دوو لایه نه دوه هه یه و له کیشه یه کی سیاسیه وه کراوه به کیشه یه کی سیاسیه وه کراوه به کیشه یه کی سیاسیه و کیشه یه کی یاسایی نیجراناتی یاسایی لی ده بینته وه، واته هه ریه که م زاراوانه قابیلی پیناسه و ته فسیرات و نیجتهادی جیاجیایه و (مدعی) و (مدعی علیه) لی راست ده بینته وه و ، چه ند زاراوه زور بن و چه ند ده قدریزو نادیاربن، نه وه نده گرفت و کینسه ی لی ده بینته وه بویه یه که پره نسیه گرنگه کانی دارشتنی هم ده قیک که پره نسیه گرنگه کانی دارشتنی هم ده ده قیک که به پره نسیسه گرنگه کانی دارشتنی به ده ده و ده و دوون)یه کم نهوه:

هدنگاری دووهم:

بهوه دەستپیدهکات، ئەوەش قۆناغى جیبهجیکردنه، که ئەرکى حکومهتى ئینتیقالى* دەبیت، به هەمسوو ئەو زاراوانه و یان

^{* (}قوّناغی ئینتیقالی) به پتی یاساکه کراوه به دوو بهش (بروانه ماده«۲»ی یاساکه). بهشی یهکهم: له (۲۰۰٤/٦/۳۱) تا (۲۰۰۵/۱/۳۱)، که به ماوهی (حکومه تی کاتی) پیّناسه ددکتت.

بهشی دووهمیان: له (۲۰۰۵/۱/۳۱)تا (۲۰۰۵/۱۲/۳۱)، که به ماوهی (حکومه تی نینتیقالی) پیناسه دهکریت.

قوّناغی ئینتیقالی نهگهرچی کراوه به دوو بهش، بهلام ههر یهک قوّناغه! دوور نییه نهمهش ببیّته تهگهرهیهک له کاتی پیادهکردنی ماددهکانی پهیوهندیدار به تهعریب.

(ئەگەرانە)ود، سەرەراي تەدەخولاتى ھيزەكانىي ناوخۆ ودەرەكىي و ئەودى بە دىقسەت وردېيتسەود لە ناودرۆكى دەقسەكانى ئەم دەستوورە، بەتايبەتى ئەوەي پەيوەندى بەم خالانەوە ھەيە، ھەر لهسهره تاوه ههست به گومان دهکات، کهچی کیشهی کورد له عيراق له جواجيوه كومان دهرجووه، بكره خوين و مالويراني و كارەساتى جينۆسايدى لئى بووەتەوە. ناوچەي ئارامى بۆ ديار كسرابوو بديتي برياري نيندودهولاهتي، ئهوه (١١) سساله لهناوچهکانی نارام و نازاد حلوکسرانی خلوی دهکات به پینی پروسهیه کی هه لبراردنی نازاد و دیوکراسی و، نیست به رەزامەندى خۆي وازى لەو ھەموو دەسكەوت و ئازادىيە ھتناو دو بووهته بهشینک له پروسدی رزگاریی عیراق له رژیمی سهدام و داگیرکردن و ئیداره کردنی ئهم عیراقه لهگهل هیزهکانی ئهمریکا و هاوپه یانانی و لایه نه کانی دیکه ی عیراقی. سهره رای ئهوه ش لایهنی عمدهبی بالادهست کمه رووبهرووی کموردیان کردوتهوه به پێی دهقی ئهم یاسایه گومانی ههیه له ههڵویّستی کورد. ئهگهر ئەو گومانەش نەبوايە ئەوە دەقەكان ودارشتنەودى ئەم ياسايە بەو شيّوه نهدهبوو كه له بهردهستدايه. روونتر ئهگهر ئهو گومانهش نهبوایه کار نهدهگهیشته باری ئیستا. دهبیتیش نهوه له بیر نه که ین، ههر به پینی به نده کانی ئهم (دهستووره) ته رازووی هیز بهلای زورینهی عهرهبی (برامان) دا دهشکیتهوه. چونکه کهرد لهم باردیهوه، چی مافیکی وهها (رهها) ی روونی نییه بو زامن كىردنى ئەو كېتشانەي كە مايەي دووبەرەكى و خىللاف، واتە حەسمى كۆتايى لاي زۆرىنەي عەرەبى بالا دەستە، ھەر وەكو لە خالەكانى دىكە باسى دەكەين.

هدنگاوي سيدم:

هه تاکو ئهگهر ها توو هه میوو ئه و کینیشانه که له برگه (۱) به هه ر(٤) خاله که یه وه ها تووه ئه نجام بدریت و به دلنی کوردیش بیت (که له زور رووه وه له حوکمی مه حاله : چونکه ئه سلمی

پروّسه که خیلافی لهسه ره و ورده کاری زوّری ده ویّت و زوّر له زاراوه و رسته یاساییه کانی پیّناسه و بوّچوونی جیاجیا به خوّوه ده گرن. هشد) ، نه وه حهسم کردنی ته عریب و گورینی قه واره ی نه ته و ایه ته حدید سنووری کوردستان ده که ویّته حوکمی برگه (ب)ی ماده (۵۸):

۵۸-ب، که دهلتی:

(رژیمی پیشسوو به مهبهستی سیاسی سنووره ئیدارییه کانی دهستکاری کردووه و گوریونی، بویه پیویسته لهسهر سهروکایه تی و حکومه تی ئینتیقالی عیراق راسهارده پیشکه ش نه نجوومه نی نیشتیمانی بکات له پیناو چاره سهر کردنی ئه و گورین و دهسکارییه ناعادیلانه یه، له حاله تیکیشدا ئه گهر سهروکایه تی نهیتوانی به کوی دهنگ لهسهر چهند راسهارده یه کردیت، ئه اویژیوانی به کسوی بودنی سهروکایه تی به کسوی دهنگ ناویژیوانیک دامه زرینی بو دیراسه ت کردنی کیشه که و پیشکه ش ناویژیوانیک دامه زرینی بو دیراسه ت کردنی کیشه که و پیشکه ش لهسه ر ناویژیوانیک دامه زرینی بوده و پیشکه ش نهیتوانی سهروکایه تیش نه نه نه خومه نی سهروکایه تیش نه نه خومه نی سهروکایه تیش نه نه خومه نی سهروکایه تیش نه نه خومه نی به کات، که که سایه تی به که نیس ناسراو و به ریز بو نه و داده و رید و دامه زرینی با

(المادة ٥٨- ب- : - لقد تلاعب النظام السابق ايضاً بالحدود الادارية وغيرها بغية تحقيق اهداف سياسية، على الرئاسة والحكومة العراقية الانتقالية تقديم التوصيات الى الجمعية الوطنية وذلك لمعالجة تلك التغييرات غير العادلة. وفي حالة عدم تمكن الرئاسة الموافقة بالاجمعاع على مجموعة من التوصيات، فعلى مجلس الرئاسة القيام بتعيين محكم محايد وبالاجماع لغرض دراسة الموضوع وتقديم التوصيات. وفي حالة عدم قدرة مجلس الرئاسة على الموافقة على محكم، فعلى مجلس الرئاسة ان تطلب من الامين العام للامم المتحدة تعيين شخصية دولية مرموقة للقيام بالتحكيم المطلوب.)

به کورتی وبه کوردیه کی ساده: کیشه ی گیرانه وهی یه که نیداریه کانی که له کوردستان دابرینراون و هه لوه سانه وهی گورینی قه واره ی نه ته وایه تی ناوچه کوردستانیه پهیوه نداره کان و بنبر کردنی سیاسه تی ته عریب به یه ک جاری، له م قرناغه ده گهریته وه بر بریاری کرتایی (کرمه لهی نیشتیمانی)، هه ر نهمه شخال و هه نگاوی حاسیمه. جا بابزانین یاریه که له کوییه و پروسه که که هه نگاو به هه نگاو به یه که وه گری ده دریت ده گات به کوی...؟

مولزهم نييه بق (كۆمەله). واته (ياريهكه) دەكەرتتە نيو گۆرەيانى كۆمەلە . كۆى ئەندامانى (كۆمەلەي نىشتىمانى) ۲۷۵ كەسىن . ھەروەكو لە سەرەود ئاماژهمان بن کرد له باشترین حاله تدا رنژهی کورد ۲۵٪ پش بیت، ئهوه ر مارهی گروویی کوردی له سنووری ۱۹ نهندام دهبن، لهبهر نهوهی له پاساکهدا ئەم برگەيە، چى رېۋەيەكى دەنگدانى بۆ ديارى نەكردووە وەكو مەرجېك بۆ ئەم حاً له ته ، نهوه بریاری (کرمه لهی نیشتمانی) به زورینهی (ساده = بسیطة) دەستىت (نىودى ئامادەبوانى دانىشتنىكى ياسايى كۆمەلە + ١) بە تەحدىد (حددی ئهدنا)، که دهکا (٦٩) دهنگ . لتردا دهبینین گروویی کردی هدتاک به گهر هاتوو ههر ههموریان موته فقیش بن. چونکه (کوی گشتی ئەندامانى كۆمەللەي نىشتىمانى ٢٧٥ - كۆي گشتى گرووپى كوردى ٦٩ = ۲۰۶) کیه جیپاوازی دهنگه کانه. ئهگهر ههمیوو ئهندامیانی (کوّمیه له)ش ئامسادەبن، ئەرە بۆبريارتكى رەھا (١٣٨) دەنگى يتسويست، . ! ك راسپاردهکانی ئه نجوومه نی سه روکایه تیش دهگاته کومه لهی نیشتمانی (کوّمه لهی نیشتمانی) بریار دهدات و بریاری کوّمه لهیش یاساییه...! له واقعی قوناغی نهمروی کوردستان و رتبازی رووداوهکان و ههلویستی جادهی عدرهبی عیراق و رهوتی گفتوگز، چ له نیوان لایهنی کوردی و دهسهلاتی لایهنی نهمریکی (برههر) و تاقمه کهی، یان له نیران کورد و لایهنی غهیره كورد له ئەنجومەنى دەسەلاتى كاتى، دەرئەنجامەكانى (خودى ئەم دەستوورە كاتى)يه و، ئەو تەنگەرەيە كە ئىستا عىراق بەگشىتى تىپدا دەتلىتەرە و، هه لویستی زور له لایهنی عهره بی و جاده ی عیراقی (عهره بی) سهباره ت به كورد، له تهك ههندي فاكتهري ديكه، ئهوه دهگه پهنيّت، كه دوور نهييّت ئەندامانى كۆمەلدى نىشتمانى ئايندە، لايەنگىرى گۆرىنى قەوارەي يارېزگاكان دەكريت هەر لە ئيستاوه مەزەنەي ئەوە بكەين كە پرۆسەي دەنگدان بە خواستى كورد نابيّت. يان واقعى تر: له واقعى عيّراقي رابردوو و رووداوهكاني ئهم پرۆسەيەي ئەمرۆ، ھەر تەنھا كرەوتكە و بەس، ئەگەرى كرەوپش بۆچارەنووسى كيشدى ميللدتان دووره له حيكمدت. ١ له حالهتی و هادا، واته نهگهر (کومهله) بریاری دا، به پنی مادده (۳۷) ده بنت (سهروّکی کومهله) که نیقرار ده بنت (سهروّکی کومهله) نیشتمانی بریار و یاساکانی (کومهله) که نیقرار ده کریّت (نه نجومه نی سهروّک ایه تی) پی رابگهیه نیّت. (نه نجوومه نی سهروّک ایه تی) ده توانیّت له ماوه ی ۱۵ روّژدا، به کوی ده نگ ههر یاسا و بریاریّکی کومهله ره تکاته وه و بینیّریّته وه بو (کومهله ی نیشتمانی). نسم جارهیان بریاری کومهله ی نیشتمانی قاتیعانه و به زورینه ی دوو لهسهر سیّی کوی گشتی ده نگی نه ندامانی ده بیّت، واته (۱۸۳).

لهم حاله تهی نیمه دا که جیگای باسه، واته نهگهر برپاری (کومه له) به دلی لایه نی کسوردی نه بیت و هه ردوو نه ندامسانی دیکهی (نه نجسومسه نی سه روّکایه تی) ش پشتگیری له رای نه وهی کورد بکه ن (نه نهر یه کیّکیان کورد بیّت)، نه وه نه و یاسایه یان نه و برپاره ده گه ریّته وه بو (کومه له ی نیشتمانی)، (کوّمه له) ش له ماوه ی ۳۰ روژدا برپاری کوّتایی خوّی ده دات. که نهم جاره یان به دوو له سهر سیّی کوّی گشتی ده نگی نه ندامانی ده بیّت، واته (۱۸۳) ده نگ روونتر نهگهر هاتوو هه موو نه ندامانی کوّمه له (۲۷۵) ناماده بن، نهوه پاره نووسی نه و ناوچانه به (۱۳۸) ده نگ حه سم ده کریّت، که زورینه ی ساده پیکلیّن، یان به (۱۸۳) ده نگ حه ساده مرتکردنه وه که ده کاته دوو له سهر شیّی نه ندامانی گرووپی کوردی ناگاته (۱۹۹) نه ندام. له محاله تی شدا ده بینین وه هم (قیتوّ)ی نه و کورده ی (نه نجومه نی سه روّکایه تی) مه عنه وی و (شکلی)یه هم (قیتوّ)ی نه و کورده ی نه وتوی نییه له سه ر چاره نووسی کیشه یه کی ده نگداندا، چی کاریگه ریه کی نه وتوی نییه له سه ر چاره نووسی کیشه یه کی ده نگداندا، چی کاریگه ریه کی نه وتوی نییه له سه ر چاره نووسی کیشه یه کی ده نگداندا، چی کاریگه ریه کی نه وتوی نییه له سه ر چاره نووسی کیشه یه کی داره و وسه اداد.

۲- لـــه حالهتی پیک نه هاتنی نه ندامانی (نه نجومه نی سه روکایه تی) له سه روکایه تی) له سه روکایه تی) ایست روسیه ایست روسیه ایست به ناویژیوانیک، جاچ خومالی بیت یان نیسوده وله تی، بروانه برگه (ب)ی مادده (۵۸)ی ئهم (ده ستووره کاتی)یه، دیسان جاریکی تر، پروسه که به هه مان شیوه مووعاله جه ده کریت واته له (کومه له ی نیستمانی)، هه روه کو له خالی (۱)ی سه ره و دا باسمان کرد.

سهره رای ئه و ههموو ئهگهر و کوسپانه ی که چاوه روانی ناوچه به عهره بکراوه کان ده که ن و پروسه ی گورینی سنووری نیداری پارتزگاکان، ئهم (دهست وره) له ماده یه کی دیکه ی خویدا ته گهره یه کی تری خستود ته سهر ریّگای ئهم چاره سهر کردنه، ئه وه شرکه دنه، برگه (ج) ی ماده (۵۸)ی (ئهم دهستووره کاتیه)یه:

(۸۵-ج-

تهسویهی یه کجاره کی نه و زهوییانه ی کیشه یان لهسه رهه یه به که رکوکیشه وه، دو اده خریّت بو پاش جیّبه جیّ کردنی ئیجرائاته کانی سه رهوه، تا ئه نجامدانی ئاماریّکی عادیلانه و شه فافی دانیشت و ان و، تا کاتی پهسه ند کردنی دهستووری هه میشه یی ده بی نهم ته سویه یه به جوّریّک له گه ل پره نسیپه کانی عه داله ت بگونجی، ته و او بوو بیّت و له و پروسه یه شدا ئیراده و ویستی دانیشت و و انگیریّت.)

(مادة ٥٨ -ج:

تؤجل التسوية النهائية للاراضي المتنازع عليها و من ضمنها كركوك، الى حين استكمال الاجراءات اعلاه و اجراء احصاء سكاني عادل وشفاف والى حين المصادقة على الدستور الدائم. يجب ان تتم هذه التسوية بشكل يتفق مع مبادىء العدالة، آخذا بنظر الاعتبار ارادة سكان تلك الاراضي.)

واته هدر خیلافتک لدسدر هدر کیشدیدک له کیشدکانی تهعریب وگورانی قدواره ی ندته وایه تیمان روو بدات، له نیوان کوردستانییدکان و تدعریب چییدکان، له نیوان کوردستانیدکان و تدعریب چیدداره ی ثدو ناوچانه، یان مدرکدزی ئیتیحادی له بهغدا، یان له نیوان خودی کوردستانیدکان (کورد و تورکمان و کلدو ئاشورییدکان ..هتد)، ئدوه پروسدک و راده گیردریت تاکو گوتایی قوناغی ثینتیقالی و ثدنجامی ناماریک و پسدند کردنی دستووره هدمیشدییدگه.. هتد.

لیّره دا پروّسه ی هه لّبرار دنی ئاینده، گریّ نه دراوه به حهسم کردنی کیّشه ی بنبرگردنی ته عمریب و دیاری کردنی سنووری ئه و ههریّمه فیدرالییه ی که لهسه ر ئهساسی (جوگرافی و میّروویی) له دایک دهبیّت!. واته کوردی ناوچه به عهره ب کراوه کانمان به شداری ناکه ن له هه لبراردنی په رله مانی کوردستانی ئاینده، هه روه ها کورد له

ههریّمی کوردستان و ناوچه به عهرهب کراوهکاغان نهچنه ههلّبرژاردنی گشتی و (کرّمهلّهی نیشتمانی) و (ریفراندوّمی دهستووری ههمیشهی) و (ههلّبرژاردنی کرّمهلّهی نیشتمانی لهسهر بنهماکانی دهستووری ههمیشهیی و دامهزراندنی حکومه تی ههمیشهیی) ، بو نهو ناوچانهی که خیلافیان لهسهره. ههروهها چارهسهرکردنی نهو کیّشانه کراوهیه و چ «سقف» سهقفیّکی زهمهنی محددی بو دیاری نهکراوه، پاش ههلبرژاردنی کومهلّهی نیشتمانی و حکومه تی ههمیشهیی!.

ده کریّت پیشبینی ئهوه شبکریّت، که دوور نییه، به پیّی ئه زموونی کوّنی کورد ئه م لایه نی کوردی یان ئهوی تر، له ره ف و، له ئیسجهها عی کوردی ده رچیّت، یان هه لویّست و بوّچوونی جودای هه بیّت، چ له (کوّمه لهی نیشتهانی ئاینده)، یان له ده زگای کارگیّری به هه ردوو باله که یه وه، هه روه ها له ئه نجوه مهنی پاریّزگا و شاره وانییه کان. پیّش ئیستاش شتی وا روویداوه ..! و له پروّسه یه کی دیموکراتیدا ده کریّت چاوه روانی ئه وه یش بکریّت.

سەربارى ئەرە ھەمور:

لایه کی گرنگی بنب کردنی کیشه می ته عریب، کیشه می گورینی نه خشه ی (پاریزگاکان) ه. که کار ده گاته نیره: لهم (دهستووره کاتیه) دا دوو سی ده قی دژ به یه کتر ده بینین له و انه:

به پیّی برگه (ب) ی مادده (۵۳) سنووری ئیداری (پاریّزگاکان) دهستکاری ناکریّت له قوّناغی ئینتیقالی.

(المادة ٥٣- ب: تبقى حدود المحافظات الثمانية عشر بدون تبديل خلال المرحلة الانتقالية).

که چی برگه (ب)ی مادده (۵۸) دهسه لات ده دات به (کومه لهی نیشتمانی) چارهسه ری نه و گورین و دهستکارییه ناعادیلانانه بکات .

(المادة ٥٨- ب- : - لقد تلاعب النظام السابق ايضا بالحدود الادارية وغيرها بغية تحقيق اهداف سياسية على الرئاسة والحكومة العراقية الانتقالية تقديم التوصيات الى الجمعية الوطنية وذلك لمعالجة تلك التغييرات غير العادلة. وفي حالة عدم تمكن الرئاسة الموافقة بالاجماع على مجموعة من التوصيات، فعلى مجلس الرئاسة القيام بتعيين محكم محايد وبالاجماع لغرض دراسة الموضوع وتقديم التوصيات. وفي حالة عدم قدرة مجلس الرئاسة على الموافقة على محكم، فعلى مجلس الرئاسة ان تطلب من الامين العام للامم المتحدة تعيين شخصية دولية مرموقة للقيام بالتحكيم المطلوب.)

بۆید هدر لایدک دەتوانیت ، بدپیی بدرژەوەندی خسوی، پدنا بدریت بو یدک لهو دەقاند ، هدر چی ندبیت بو دواخسان وتدگدره خسستنه سدر ریی چارەسدرکردنی کیشدی تدعریب و تدعریب چییدکان و راگویزان و گورینی قدوارهی ندتدوایدتی ناوچه پدیوهندارهکان. تو بلییت شاندی کورد پیی ندکرا بیت چارەسدری ئدم دەقد در بدیکتراندی بکرداید له کاتی دارشتنی ئدم یاساید، یان به سدریدا تیپدربووه...؟، یان ئدمده هدر بو له کول کردندوو ساغ کردندودی پاشد روژی ندو دهقدراندیه هدرچی بیت هو و هوکاری ئدم تیکدل و پیکدلید ده رئد نامهکانی له قازانجی کورد نبید.

سٽههم:

چارەنووسى كەركوك

نزیکهی نیو سهدهه، کهرکوک سهنتهری کنشهی کورده. مهالیهندی سهره تای هند شه ردگەزپەرستەكانى رژيمە يەك لە دواي يەكەكانى عيراق بوود. هيرمايەكى كەم غوونهی سیاسه تی شوڤینی و گورینی قهوارهی نه تهوایه تیه. مهیدانی پیاده کردنی ههموو جوّره نهخشه و پیلانیّکی ردگهزیهرستی نهبارانی کورد و کوردستانه. که کوک مهالبهندی فیداکاری و قوربانی و به رخودان و مهردایه تی و کوردایه تیه له دير زدمانهوه. لهسهر جهستهي پيروزي تيكوشهراني ئهم دهڤهره و سهروهت و سامانیان، دوژمنانی کورد و کوردستان، بهرنامهی نهمانی کوردیان دهستیپکردووه. کهرکوک سهره رمی بهرهنگاری شهری مان و نهمانی کورد و کوردستانه و ، بهرهی رووبه رووبوونه وهی دو ژمنانه. چ ناوچه یه ک به قهد که رکوک، لهم کوردستانه، بهییت و بهرهکهته، خاوهن میزوو سهروهت و سامانه. کام دهقهر به قهد کهرکوک مهیدانی شهر و پیکدادن بووه. کی به قهد کورانی گهرمیانی کهرکوک به دهستی رووت و سهنگی والا یلنگ ئاسا، رووبهرووی نهیارانی کورد و کوردستان بوونهتهوهو نه خشمه و پلانیان ین تیک داوه و ، گری کوردایه تی و مهردایه تیان ههر وه کو گری بابهگۆگور قوّناغ به قوّناغ بهتین و به جوّشتر بووه، بگره ههر به ههمان گوروتینهوه چی قوشبنیکی نهم کوردستانه نهماوه داستان و نهبهردی تیدا تومار نهکهن. ههر بۆپە كەركىوك قەلخانى بەرخودانى كوردانە، ئەگەرچى لاي عەرەبى بالآ دەسىتى عيراق و لايهني نهمريكي و هاويه اناني، كهركوك شاريكي كوردستاني نييه، به لکو شاریکی عیراقییه، به لام لای یارتی دیوکراتی کوردستان دلی کوردستانه و لای یهکیّتیی نیشتمانیی کوردستان (قودس)ی کوردستانه. و بهبریاری پهرلهمانی کورستان پایته ختی کوردستانه. نازانم کیشهی کوردستانی عیراق له کهرکوک رووت بکريتهوه دهييت چي تيدا عينيتهوه؟!.

كەركوك:

* وهکو خاک رووبهره کهی لهسنووری (۲۰۰۰۰) کیلت مهتری چوار گزشهیه، واته له سنوری ۳۰٪ رووبهری کوردستانی عیراق پیک دینیت، که ده کاته دوو جار به قه درووبهری (لبنان).

- * نزیکهی زیاتر له (۷٪)یهدهگی نهوهتی ههموو جیهان له خاکی کهرکوک دایه.
- * ئهگهر گوند و ناحیه و قهزا دابراوه کانی بگهریتهوه بز کهرکوکی دایک، دهبیته گهوره ترین شاری کوردستان که ژمارهی دانیشتوانی خوّی له (۱.٤) یه ک ملیوّن و حوار سهد ههزار کهس نزیک ده کاتهوه.
- * ئهگهرچی شاری برایه تی و هیه مای پیکهوه ژیانه، به لام ههر له کونهوه شاری کوردانه، و به پیچهوانهی ههولهکانی رهگهز پهرستان، ههرگیز زورینهی کوردی و کوردستانیه تی کهرکوک جیگای پرس و گومان نهبووه.
- * له رووی کوردایه تی و تیکوشان و قوربانی و به رخودان و فیداکاری له پیناو کورد و کوردستان، و به پینی مهوقعی ئیستراتیجی، که رکوک پرد و په رژینی کوردستانی عیراقه له گهل عیراقی عهره بی، له رووی شیراندنی قهواره ی نه نه دو ایه تی و کارهسات و غهدری مییژووییه و ه که رکوک هیسمایه کی ده رئه نجامه کانی سیاسه تی ره گهزیه رستی و نموونه ی ئه و سیاسه ته یه و ، مهلبه ندی زور به ی هدره زوری (۱۸۲) هه زار که سه نه نفالکراوه کاغانه.
 - * بهپیّی تیّکه لّی نه تموایه تی و ئایینی، نموونهی برایه تی و فره یی و پیّکه وه ژیانه.
- * وه کو سه رچاوه ی داهات و ئیمکانیاتی ئابووری، به تایبه تی (نه وت وگاز)، وه کو کاله یه کی ئیستراتیجی، که رکوک زهمینه و بنه مای کیانی کوردستان و بریاری سه ربوخریی کورده. هم ربزیه هه موو لایه نه سیاسییه کانی کوردستانی عیراق که زیاتر له (۲۱) حزب و ریخ خراوه، کوک بوون له سه رئه وه ی (که رکوک) پایته ختی کوردستان بین، و پاشان په رله مانی کوردستان له پایزی سالتی ۲۰۰۲ ئه و رایه ی ته به نی کرد و له پروژه ی ده ستووری هه ریمی کوردستاندا ته سبیت کرا به تیکرای ده نگ و ، بووه بنه مایه ک بوو بو هم موو جوّره گفتوگویه ک له سه ر مافی کورد له گه ل لایه نی به رامبه ر، کی بینت ئه ولایه نه یان ئه و لایه نانه ، (ئه گه ر دوست بین: په رله مانی کوردستان ته نه ا ده زگایه بریاری چاره نووسسازی کوردستانی لایه ..).

ههر ئهمانهش وای کردووه که کیشهی کهرکووک (سهنگی مهحهک)ی کوردایهتی و نیشتمانپهروهری بیّت بز هه لویّست و نیشتمانپهروهری بیّت بای کورد، ههروهها (سهنگی مهحهک) بیّت بز هه لویّست و مسداقیه تی لایهنی غهیره کورد، سهباره ت به سهلاندنی مافه ره واکانی خه لکی کوردستان و سنووره کهی.

پاش ئه و هه مو کاره سات و نسکو و خوین و فرمیسکه و ، ئه و هه مو هه هه هه هه هه نویست و بریارو سووربوونه له سه رکوردستانیه تی که رکوک ، له سه رده می خه بات و تیکوشانی بی و چانی در به رژیمه یه ک له دوای یه که کانی عیراق ، که چی له هه لی رزگاری عیراق و نه مانی رژیمی ره گه زیه رست و ته عریب چی سه دام ، که رکوکی شیرینمان ، به به شداری و حزووری به رچاوی لایه نی کوردی له نه نجومه نی ده سه لاتی کاتی عیراق ، (ده ستووری کاتی) له عیراقی نویمان که رکوک له هه ریمی کوردستان چیا ده که نه وه .

(دهستووری کاتی) عیراقی نویمان له چهند مادده و برگهیدا، باسی تهعریب و شینوه پارهسه رکردن و ههنگاوه کانی دیاری کردووه، له خالی سهره وه ههندی به تهفصیل باسمان کرد، ههرچهنده کهرکوکیش ماک و هینمای تهعریب و سیاسه تی گزرینی قهواره ی نه تهوایه تیمان بووه، لیره دا و بهم چهند دیره ی خواره وه ههندی زیاتر تیشک ده خهینه سهر که رکوک و داها تووی که رکوک به پینی مادده و برگه کانی نهم یاسایه، چونکه سهره پای نهو ههموو نهگهر و کرسپانه ی که چاوه پورانی شاری که رکوک ده کهن، حالی که رکوک وهکو حالی ناوچه به عهره بکراوه کانی دیکه ی کوردستان، نهم (دهستووره) له ماده یه کی دیکه ی و تایبه تی خزیدا که رکوکی (استثناء) کردووه له گهرانه وه بوه باوهشی ههریمی کوردستان.

واته نهگهر ههموو نهو ههنگاوانه که له لاپه پیشوو باس کران لهمه پیشوو باس کران لهمه پیجراناتی نه هیشتنی ته عریب، به دلّی کورد بیّت و خهلّکی که رکوکیش برپار بده ن بگه پینه وه بر باوه شی هه ریّمی کوردستان... وه کو پارچه یه که خاک و نیشتمان، نهم (دهستووره) نهم مافه ی له کورد و خهلکی که رکوک و خاکی که رکوک و به دیقمت که رکوک و به دیقمت و بی پیچ و په نا به و رووکاره دا سیاغه کراوه:

مادده ۵۳-ج. (هدر کرّمه له پاریزگایه ک که له سی پاریزگا زیاتر نهبن له دهره وهی هدریّمی کوردستان بهغداو که کوککی لی دهرچی، برّیان هدیه لهه مینی خرّیاندا هدریّم پیّکبهیّن، حکومه تی عیّراقیش برّی هدیه پیّشنیازی میکانیزمی پیّکهیّنانی نه و هدریّمانه بکات، به و

مهرجه ي بخريته بهرده م كوّمه له ي نيشتماني بوّ هه رياسايه كي تايبه ت به پيّكهيناني هه ريّميّكي نويّ، پيّويسته له راپرسييه كدا ره زامه ندى دانيشتواني پاريّزگا پهيوه نداره كانيش وه ريگيريّ.) ج- يحق لمجموعة من المحافظات خارج اقليم كردستان لا تتجاوز الثلاث، فيما عدا بغداد و كركوك، تشكيل اقليم فيما بينها، وللحكومة العراقية المؤقتة ان تقترح اليات لتشكيل هذه الاقاليم، على ان تطرح على الجمعية الوطنية المنتخبة للنظر فيها واقرارها. يجب الحصول بالاضافة الى موافقة الجمعية الوطنية على أي تشريع خاص بتشكيل اقليم جديد على موافقة الهالى المحافظات المعنية بواسطة استفتاء.)

لیّره بهش به حالی خوّم چی ئیزافهیه کم نییه بیخه مه سهر ئهو دهقه زوّر روونهی سهرهوه، چونکه دهقه که خوّی باسی خوّی ده کات.

جیّگای سه رنج و سه رسوو رمانه، پاش دارشتنی نهم یاسایه و به و به نه و برگانه یه وه، که پهیوه ندیان به ته عرب و چاره نووسی ناوچه به عدره ب کراوه کانی کوردستان و ، له پیّش هممویان نه و دابرانه ی که رکوک له ههریّمی کوردستان هه به ده قیّکی یاسایی روون و به ره زامه ندی شاندی کورد له به غدا، به پیّچه و انه ی هه لویست و داکوکی گهلی کورد، سه باره ت به چاره نووسی که رکوک، هه ندی سیاسه تمه داری کورد لیره و له ویّ، هه ولی نه وه ده ده ن نه و سازشکاریه (Compromise) که له به غدا کرا به رامیسه ر به شاری که رکوک به تایید تی و ناوچه کانی دیکه ی وه کو که رکوک به گهراموک به تایید تی و ناوچه کانی دیکه ی وه کو که رکوک به گهرگوک.

بو نیسو سهده دهچیت ماکی بزاقی رزگاریخوازی کورد و هیزی روحیی بزوینهری به رامبه و به داگیرکه ران، کیشه ی که رکوک و تهعریبی که رکوک و شاره کانی دیکه ی به عهره ب کراوی کوردستانه.

بو نیسو سهده ده چیت کوردی کوردستانی عیراق و له پیش همموویانه وه خه لکی که رکوک سه رومالی خویانه وه خه لکی که رکوک سه رومالی خویان فیدا کردووه بو کوردستان و راپه رین و شورشه کانی. نه و نازو نیسه مهره گهوره که وردی نه و ده سکه و تی نیش و نازار و فرمیسک و خوینی رو له کانی که رکوک و ناوچه به عه ربک او دیکه و نه نفال و هه له بجه په ... هند!

میرژووی کون و نویمان و ئهزموونی میللهته کهمان و میللهتانی دیکهش لهم بارهیهوه پر له پهند و عیبره ته...

خالی ههرهگرنگی گرفتی جولانهوهی رزگاریخوازی کورد له ههموو قوناغه جیاجیاکاندا، لهگهل رژیمه یهک له دوای یهکهکانی عیراق، کیشهی کهرکوک و کوردستانییهتی کهرکوک و سهروهت و سامانی کهرکوک و ناوچه به عهرهب کراوهکانه، که رووبهرهکهی کهمتر نییه له ۵۰٪ی رووبهری کوردستانی عیراق، جگه له سهروهت و سامانی سروشتی و هکو نهوت و گاز...هتد.

ههرودها مهوقیعی جوگرافی ئهو ناوچانهی که ههمیشه پهرژین و قهانخانی باقی کوردستانی عیراق بوون.

واته ئهم (ئیستسنائهی کهرکوک) که نهگهریتهوه بق باوهشی ههریهی کوردستان، دیاره خالی مهبهست بووه لای لایهنی ئهمریکی و لایهنهکانی غهیره کوردی نیو ئه نجومهنی کاتی دهسهلات.

لهو باوه پهشدا نیم نهم راستکردنهوه له چوارچیّـوهی ژووره داخـراوهکان و گله و گازهندهی ژیرلیّوان و سهرمیّزان چارهسه ربکریّت.

ئهگهر سهره تا فشارو ترسی تورکیا ره چاوکرا، به لام نهوه ی به لایه نی نهمریکی کراو ده کریّت له کهرکوک، بو زیاتر لهسالیّکه دژی کوردستانیه تی کهرکوک به خودی تورکیا خوّی نه ده کریان تورکیا خوّی نه ده کراه یا کریّت. گریان تورکیاش حهماقه تیّکی وههای بکردایه، گومان نییه نه نجامی له به رژه وه ندی نه و دا نه ده بوونکه نه نهمریکا وه کو هیّزیّکی دالی برکه را به پیّی یاسا و ریّککه و تنامه کانی نیّو ده و لهتی و بریاری دوایی نهنجومه نی ناسایشی نیّو ده و له تهرولی ده کرد له سوپای تورک، و نه کوردیش نهوه نده بی ده سه لات و بی ده نگ ده بوولی ده کرده و کانی و ، نه رای گشتی عیّراتی و جیهانیش فه راموّشیان ده کرد...!

- * کینشه که دیاره ههر له سهره تاوه بو نه مسریکا تهرک کرابوو. واته نه مسریکا ههم (خصم) و همم (حکم).!
- * ئهگهر حیساب کرابوو، بو راگرتنی فیتنه و دووبهرهکی، وا روز له دوای روز نهیارهکانی کوردستانیسهتی کهرکوک و تهبایی و برایهتی لهو ده شهره له یهرهسهندندایه...!
- * تاکو ئیّستا زوّربهی زوّری یاساکانی تهعریبی سهدام له کهرکوک پیاده دهکریّت له سهرکورد.
 - * تاكو زبانى كوردييش بەرەبەرەكانى دەكريت لە كەركوك...!
- * نهوه ناچار گروپی کوردی له نهنجومهنی شاری کهرکوک بریاری کشانهوهیان داوه. نهمانهو شتی تریش روّژانه پیاده ده کریّن له بهرچاو و به ناگاداری نهمریکا و هاوپه یانانی و، نیدارهی کهرکوک له ژیّر کوّنتروّلی هیّزهکانی نهمریکایه، و بهرنامه و سیاسه تی نهو هیّزانه دیاره لهوه دایه که بهم شیّوهیه رهفتار بکریّت لهگهل کیّشهی کهرکوک. به نیعتیزاری سهر زاره کی و قسهی بی ناوه روّک و کات به سهربردن، کیشه کان جاره سهر ناکریّت، و له بهرژه و هندی کورددا نییه.

تو بلتیت کاتی ندوه ندهاتبیت کیشدی تدعریب بدگشتی و کدرکوک به تایبدتی بکریت به کیشدیدی جدماوه ری، پاش ندوه ی ده رکدوت لدم مدیاند اسیاسدتی (کورده نامووسه)، له خراپدوه بدرو خراپتر ده روات. به جدماوه ری کردنی کیشه که بدو مانایه نییه شدری هیزه کانی هاو په بان بکریت له ریگای چه ک و تدقدمه نییه و بدلکو به شیروه و شیروازی ناشتی خوازانه ی به رخودان و به رهه لست کاری، ندمه شکارو ناماده باشی چاکی ده ویت، و به پله ی یه کهم ندرکی سه ره کی سه رکردایه تی سیاسی پارتی و یه کینتیه، پاشان هه موو لایه نه سیاسی کارد و بنکه جدماوه ریه کان و زانا و پسپوران و روشنبیرانی کوردستان و گشت ریک خراو و بنکه جدماوه ریه کان و زانا و پسپوران و روشنبیرانی کوردستان.

چوارههم زبانی کوردی و عهر*هبی*

فهرمیه تی زبانی کوردی له ته ک زبانی عهره بی و سنووری به کار هینانی زاراوهی (رهسمیه تی) زبانی کوردی، مادده ۹ ی یاساکه به راشکاوی باسی کردووه:

(۹- زبانی عهرهبی و زبانی کوردی دووزبانه رهسمییه که ی عیراقن، مافی عیراقی عیراقن، مافی عیراقی عیراقی که دامهزراوه فیرکارییه حکومییه کاندا لهسه بناغه ی ریوشوینی پهروه رده یی دابین کراوه، که به زبانی زگماکی خویان وه ک تورکمان یان سریانی یان تهرمه نی بخوین، له دامه زراوه فیرکارییه تایبه ته کانیشدا نازادن که به هه ر زبانی بخوینن،

سنووری دهسته و اژهی (زبانی رهسمی) و چونیه تی جیبه جی کردنی برگه کانی ئهم ماده یه به یاسا دیاری ده کری که **نهمانهی خواره وه دهگریته وه**...هتد)

(٩- اللغة العربية و اللغة الكردية هما اللغتان الرسميتان للعراق. ويضمن حق العراقيين بتعليم ابنائهم بلغة الام كالتركمانية او السريانية او الارمنية في المؤسسات التعليمية الخاصة. وفق الضوابظ التربوية أو بأية لغة اخرى في المؤسسات التعليمية الخاصة. يحدد نطاق المصطلح (لغةرسمية) وكيفية تطبيق احكام هذه المادة بقانون والذي يشمل... الخ).

فهرمیه تی زبانی کوردی له ته ک زیانی عهربی به پنی ده ق و برگه کانی مادده ۹ (رهها) نییه. به لکو به چهند ده ق وزار اوه یه ک ته حدید کراوه و ه کو:

۱- سنووری دهسته واژه ی (زبانی رهسمی) و چونیه تی جیبه جی کردنی برگه کانی ئه م
مادده یه به یاسا دیاری ده کریت هتد) واته (فه رمی) زبانی کوردی گریدراوه به
یاسایه ک که له ئاینده ده بیت ده رچیت. ههر وه کو له بواره کانی دیکه ی ئه م
باسه ئاماژه مان بو کردووه، له کومه له ی نیشتمانی، کورد که مینه یه (له سنووری
۲۵٪) له باشتر حاله تدا واته چاره نووسی (رهسمی) زبانی کوردی له ته ک

زبانی عهرهبی له رووی (کهی= میتی) و لهرووی (چوّن= کیف)وه زوّرینهی عهرهبی بالآدهست و نویّنه رانی غهیره کورد لهو (کوّمه له)یه بریاری لهسهر دهده ن...!

۲- له رووی هونهری و دارشستنهوهی ئهم مساددهیه (به زبانی عسهرهبی) کهدهقی (معتمد) ه مهندی دهسته واژه تهسبیت کراوه به رادهیه کی وها که به کارهیّنانی زبانی کوردی له ته ک زبانی عهره بی سنووردار کردووه (حصر)، وه کسو: (یحدد نطاق المصطلح الغة رسمیة) وکیفیة تطبیق احکام هذه المادة بقانون والذی یشمل...الخ)

۳- به کارهیّنانی (نکره) و (معرف») و (حدونی جر) پیش چهند و شده دهسته و اژه یه ک، کیشه یه کی زبانه و انیه و ده کریّت ته فسیر بکریّت به شیّوه یه کی و هه که له خزمه تی (یه کسانی) ههردو و زبانه که نه بیّت له عیّراق. برایانی پسپوّر له زبانی عهره بی ده توانن له م باره یه وه زیاتر نه م لایه نه روونکه نه و هه و ههروه ها خودی زاراوه ی (یه کسانی = المساواة) که له برگه «۵» دا ها تووه بو غوونه د (نسبی)یه و له که سیّک بو که سیّک و له تاقمیّک بو تاقمیّک یو دیکه جیاوازی ههیه. دوور نیبه له کاتی دارشتنی نه و یاسایه که برباره له ئاینده کومه لای نیشتمانی په سندی بکات، نه مانه ههر هه مووی ببیّته گرفت و خو دزینه و و بگره پاشگه زبوون، یان پوچ کردن و به تالکردنی نه م مافه له دزینه و و بگره پاشگه زبوون، یان پوچ کردن و به تالکردنی نه م مافه له ناوه پر و که که یا یه که کانی عیرای و هیزه کانی عهربی برای بالا ده ستمان پر له په ندو عیبره ته ... نه مه ی که باسمان کرد دوورنییه هه ندی له و کوسپ و له میه رانه بن که له مادده یه دا ها تووه و جیّگای گومانه ...!

کهم ته رخه می کاربه ده ستانی ئیداره ی مه دنی نه مریکا له به غدا بر پیاده کردنی ئه مریکا له به غدا بر پیاده کردنی ئهم مادده یه تاکو ئیستا گرفتیکه ، و هه لویستی ئیداره ی نهمریکی در به (فه رمی کردنی زبانی کوردی که له نامه که ی ۲۰۰۲/۲/۱) ی به ریزان بارزانی و تاله بانی بو سه روک کوماری نه مریکا ناماژه ی بو کراوه ، لایه کی دیکه ی گرنگی نه م کوسپه یه ...!

نابیّت نهوهیش له بیرکهین که دهق و ناوهروّکی مادده و برگهکانی نهم (دهستووره کاتییه)، بنهمای دارشتنهوهی دهستووری ههمیشه یی نایندهی عیّراقه، نهگهر لهکاتی دارشتنی دهستووری کاتی بژارکردن و راست کردنهوه و نههیّشتنی گومان و لهمپهر، ههندی ناسان بوو، نهوه بو قوّناغی دانووستاندنی دهستووری ههمیشه یی، به پیّی نهم دهقانه که باسمان کرد، کارهکان زهحمه و دژوارتر دهبن، چونکه ههر راوهستان و پی داگرتنیّک له لایهن کوردهوه دوور نییه ناحهزانی له نیّو لایهنه عهره بییهکان و غهیره عهره بییهکانیش به پاشگهز بوون له قهلهم بدریّت، یان گرفت و کوسیی دیکه بیّنیّت پیّشهوه، جگه له فیشار و روّلی داگیدرکهری نهم بکی...هند*.

^{*} تاکو ئیستاش به فهرمی دام و دهزگای ناوهندی له بهغدا له ئالوگوری نووسراو ئاگاداری همتاکو لهگهل هدریمی کوردستان بو همریمی کوردستان بو همریمی کوردستان بو (ناوهندی بهغدا) دیسان به زبانی (عدرهبی)یه، همروهها وهزیره کورددکان و نمو کوردانهش که له پوسته سیادییهکان تهعیین کراون نووسراو و ئاگاداری و رینماییهکانیان همر به زبانی (عمرهبی)یه!!

پێنجهم دەسەلاتى ناوەندى ئىتىجادى و ھەريْمى كوردستان

کورد له دهسه لاتی یاسادانان وه کو لهم (دهستووره کاتییه) تهسبیت کراوه، له هیچ پروسه یه کی ده نگدان به پنی زورینه و که مینه، کاریگه ری حاسیمانه ی نییه نه گهر هات و زورینه ی غهیره کورد له (کومه لای نیشتمانی) ناینده رای به پنی چه وانه ی راوهه لویستی گروپی کوردی بنت. ههر وه کو له خاله کانی دیکه دا باسمان کرد، همروه ها له (نه نجومه نی سهروکایه تی) ش نه گهر هات و یه ک له ستی که سه که شکوردیک بنت، بنی گومان له نه نجومه نی وه زیرانیش کورد ههر که مینه ده بنت. بزیه لهم ۳ ده زگایه دا وجودی کورد زیاتر به شداری و موساهه مه کردنه له دروست کردنی نه و بریارانه که زورینه ی غهیره کورد مه به ستیه تی، یان به دلتی نه و ان بنت.

ههروهها له پینک هینانی (دادگای بالای فیدرالی) که روّلیکی کاریگهری ههیه له پاراستنی مافهکانی دهستووری کورد و چاودیری کردنی یاساو بریارهکانی حکومه تی فیدرالی ناوه ند، هیچ جوّره ناماژه یه که نیسیه به ژماره و ریژهی کورد، چی له نه نجومه نی سهروّکایه تی و چی نه ندامانی. بروانه مادده ٤٤ ی نهم دادگایه له ناینده به یاسایه ک داده مهزریت که (کوّمه له ی نیشتمانی) دهریده کات...!

نهدهبوو شاندی کسورد، له کستسدیه کی چارهنووسسسازی وهادا سازش (محمهبوو شاندی کسورد، له کستسدیه کی چارهنووسسسازی وهادا سازش (Compromise) بکات و، کورد به و شهویه له مافی خوّی وه کو گهلیّک رووت بکاته وه. همر بویه نه همسه تی نوینه رایدتی کسورد له و ٤ ده زگایه به دیقه ت و راشکاوی و دوو (نه نجومه نی یاسا دانانی نیتیحادی) لهرووی مصداقیه تی (نیزامی فیدرالیه ت) ویان مستوگه رکردنی همر زممانه ته کی دیکه، نا لیسره دا به روونی دمرده که ویت، نهمه یش گرفتی کی گهوره و خه ته رناکه، نه گهر ها تو له دهستوری همیشه یی فه راموش بکریت...!

(یاسای بهریّوهبردنی دهولهٔ تی عیّراق بوّ قیوّناغی ئینتیقالی) له چهند ماددهو برگهیدا جهختی لهسهر دابهش کردنی دهسه لات کردووه له نیّوان دهسه لاتی ناوهندو هدریّم و پاریّزگاو شاره وانییه کان.. هتد. له وانه و به ته حدید مادده (٤)*ی ئسه م یاسایه و، به فراوان و وردتر له به شی (۸)ته می یاساکه و له برگه (۱)ی مادده (۵۳)**یدا، ئیعتراف کراوه به حکومه تی هه ریّمی کوردستان که حکومه تی رهسمی نه و خاکانه یه که تا (۹۱ی ئاداری ۲۰۰۳) به ریّوه ده برا، به پیّی برگه (۱)ی مادده (۵٤)*** نه م حکومه ته به دریّژایی قوّناغی ئینتیقالی کاروباری خوّی به ریّوه ده بات، ته نها نه و ده سه لاته نه بیّت که به پیّی نهم یاسایه ده که ویّته چوارچیّوهی (اختصاص)ی دیاری کراوی حکومه تی ناوه ندی (فیدراله وه)، واته برگه کانی مادده (۲۵) و (۲۵)ی نه میاسایه.

سهره رای نهمانه، نهو دهسه لاته یش که ماوه یان پیتویسته پیاده بکریت به هوّی چوّنیه تی دامه زراندنی نه نجومه نی پاریزگاکان و دهسه لات و جوّری پهیوه ندییان به دهسه لاتی ناوه نده وه، دهسه لاتی حکومه ت و پهرلهمانی کوردستان گهمارو و وهلاوه نراون.

مادده (۵۵، ۵۹، ۵۷) به وردی و فراوانی زوّر لایهنی نهم کیشه یهی روون کردوه تهوه، به پیمی ناوه روّکی برگه کانی نهم ماددانه و مادده (٤)ی ناماژه پیکراو، نه نجومهنی پاریزگاکان له زوّر رووه و گریدراون به حکومه تی ناوه نده وه، له وانه:

* دارایی: بودجهی ثه نجومه نه کان له ناوه نده وه ته حدید و بریاری له سهر ئه دریت و همر له ویشه وه نه نیر دریت.

^{*} مادهی چوارم: سیستمی حوکم لهعیّراق کرّماری، ئیتیحادی (فیدرالی)، دیموکراتی فرهبیه، دهسهلاته کان له نیّوان حکومه تی فیدرالی و حکومه ته همریّمیه کان و پاریّزگاکان و شاره وانی و نیداره خوّجیّیه کاندا دابه شده کریّت، نهم سیستمه فیدرالییه ش له سهر بناغه ی فاکته جوگرافی و میّروویه کان و جیاکردنه وهی دهسملاته کان داده مهزری نه ک به پیّی ره چه له ک، نمراد، یان ئیتنی یان نه ته و یان مهزهه ب

^{**} ماده ی په نجاو سخ: آ. نیعتراف به حکومه تی هه ریمی کوردستان ددکری که حکومه تی ردسمی نه و خاکانه یه که تا (۱۹ ی ناداری ۲۰۰۳) پاریزگاکانی دهترک و هه ولیّرو سلیّمانی و که کوکومه تی که کوکوک و دیاله و نمینه واله لایه ن نه و حکومه ته و به ریّوه دهبرا. دهسته و اژه ی حکومه تی هدریّمی کوردستان که لهم یاسایه دا ها تو وه و اته نه نجومه نی نیشتمانی کوردستان و نه نمی و مدریّمی کوردستان و ده سه لاتی قه زایی هه ریّمی له هم ریّمی کوردستان.

^{***} مادهی پهنجاو چوار: ۱. حکومهتی ههریمی کوردستان به دریژایی قوناغی نینتیقالی کاروبارهکانی خوی به پنی نهم یاسایه دهکهونه چوارچیوهی خوی به پنی نهم یاسایه دهکهونه چوارچیوهی نیستاسی دیاریکراوی حکومهتی فیدرالیسهود، خهرجی نهم وهزیفانهش لهلایهن حکومهتی فیدرالیسهود دابین دهکری به گویرهی نهو ریوشوینهی تا نیستا کاری پی کراودو به پنی مادد (۲۵-ه)ی نهم یاسایه.

- * پلان و نهخشه کانیان راسته وخو گریدراوه به پلان و دهسه لاتی ناوه ندی سالانه و ، له ریکای وه زاره ته پهیوه نداره کانی ناوه ندو ، به ته نسیق له گه ل نه و ان جیبه جی و موتابعه ده کریت.
- * بهدهر لهمانه و، ئه وهی بمیننیت هوه له ده سه لات نهوه بن نهم نه نجوم ه نانه به مدرجیّک نابیّت در بیّت له گه ل ناوه روّکی نه و ماددانه ی که ناماره مان بن کردووه.

به کورتی نه نجومه نی پاریزگاکان راسته وخو ده که ویته ژیر ده سه لاتی نه نجومه ن و حکومه تی نی نی نه نجومه ن و حکومه تی نی نی نینتیقالی عیراق به هه ردو و قوناغیدا. نهم واقیعه به رههایی ها تروه و دوور نییه نهم جوره دارشتنه و نهم (رهها)ییه ببیته مایه ی راکیش و بکیش و ته نسیراتی جیاجیا له نیوان هه ردو و نیداره که ی کوردستان به تایبه تی پاش هه لبرژاردن، به هوی کومه لیک فاکته ری جیاجیا، له وانه شیوه و ریژه ی لایه نه سیاسیه کان و ململانی ناوخویی له سه ر ده سه لات له همو و ناسته کانداو، روّلی ده سه لاتی ناوه ندو بوچوون و نه بوونی ده قی روون و ورد سه باره ت به ده سه لاتی نیه نه و ده سه لاتی ناوه ند ببیته گرفتیکی دیکه له نیوان هم ردو و لا.

زور كهس برگه (ج) ى مادده ٦١ يان به (ضمان) داناوه. دهقى مادده كه ده كيّت: (المادة ١٦ - الفقرة ج" يكون الاستفتاء العام ناجحا، ومسودة الدستور مصادقا عليها، عند موافقة أكثرية الناخبيين في العراق، واذا لا يرفضها ثلثي الناخبيين في العراق، واذا لا يرفضها ثلثي الناخبيين في ثلاث محافظات او أكثر.)

ئەمەي كە بە گەرەنتى و (ضمان) لە قەلەم دەدرىت:

۱ – ئهگهر پینویست بوو یه ک جار به کاردیت. ثمویش بو پهسند کردنی رمشنووسه که ی دهستووری ههمیشه یی که را پرسینی له سهر ده کریت له سهرتاسه ری عیراق.

- ۲- نهم گهرهنتیه (ضمان) پهیوهندی نییه به یاسا و برپارهکانی ناوهندی
 نیتحیادیهوه ههروه کو به ههله باسی لیّوه ده کریّت، بهلکو به پهسند کردنی
 رهشنووسه کهی دهستووری ههمیشه یی تهواو دهییّت و بو یه ک جاریشه.
- ۳-نهم گهره نتیه (ضمان) ه ، که ته نها بر ره شنووسه کهی دهستووری ههمیشه بیه ،
 تیغی دوو ده مه . ههرچون ۳ پاریزگاکهی ههریمی کوردستان ده توانیت به کاری
 بینیت ، ۱۵ پاریزگای عیراقی دیکه ش ههمان مافیان ههیه . ههر ۳ پاریزگا
 له و ۱۵ پاریزگایه بوی ههیه ههمان هه لویست وه ربگریت . واته کسورد یه ک
 تیحتیمال و زورینه ی عهره ی عیراق ۵ نیحتیمال .
- ٤-پاشان: کنی ده لیّت لایه نی کوردی پهیوه ندار، ده توانیّت له و ۳ پاریّزگایه، دوو له سهرسیّی ده نگه کان مسوّگه ربکات له کاتی پیّریستدا...!
- ۵- مهرجی وهها ههر وه کو زور له یاساناسه کان باسی ده کهن، دووره له پرهنسیپی دیموکسراسی و نه ده بیرو کسورد بکه و پتسه ژیر باری وههاوه، چونکه ده کرا (گهره نتی=ضمان)ی کورد، یان قیتوی کورد به شیوه یه کی دیکه ته سبیت بکرایه که تایبه تبیت به خودی کورده وه. ههر بویه نهم برگهیه له گه ل لاوازی بنه ماکهی و نه گهری (یه ک) به (پینج)، زور له سهرکورد که وت و، گوایه له سهره تا مهبه ست له دانانی نهم برگهیه کورد نه بوو، به لکو بو زورینه ی عهره بی شیعه بووه، به لام کورد خوی کرد به خاوه نی نهم برگهیه و نیگه رانی و هه لویستیکی نیگه تی فاه شروست بوو به رامبه رکیشه کهی له عیراق له لایه ن تویی ژی کرد و دوزه کهی درون و زوری عهره به وه و، کرا به مه هانه بو هیرش کردنه سه رکورد و دوزه کهی درور نییه له دارشتنی ده ستوری هه میشه یی نه م به نده ببیت به دوزه کهی خیلاف.

دهسملاتی ناوهندی ئیستسحادی یه کسجار زوّره، و له (مادده ۲۵)ی ئهم (دهستووره) دا تهسبیت کراوه. له رووی عهمهلیهوه هیچی وهها بوّ حکومه تی ههریّمی کوردستان نه هیّلاوه تهوه.

تهنها دهسه لاتی دانانی (رهسم و باج) و (کوّنتروّل کردنی ئاسایش و پوّلیسی ناوخوّ) نهبیّت، ههرچهنده لهواقیعدا ئهو دوو (دهسه لاتهش) سنووردار کراوه بهیتی برگه (ب)و برگه (ج)ی مادده (۲۵) به تایبه تی.

- (المادة ٢٥-ب: وضع وتنفيذ سياسة الامن الوطني. بما في ذلك انشاء قوات مسلحة و ادامتها لتأمين و حماية وضمان أمن حدود البلاد و الدفاع عن العاق).
- (مادده ۲۵-ب: دانان و جیبه جیکردنی سیاسه تی ناسایشی نیشتمانی، ههروهها دامه زراندنی هیزی چهکدارو... هتد).
- (المادة ٢٥-ج: رسم السياسة المالية، و اصدار العملة، وتنظيم الكمارك، وتنظيم المادة ٢٥-ج: رسم التجارية عبر حدود الاقاليم و المحافظات في العراق، و وضع الميزانية العامة للدولة ورسم السياسة النقدية و انشاء بنك و اداراته).
- (مادده ۲۵-ج: دارشتنی سیاسه تی دارایی، دهرکردنی دراو، ههروهها ریکخستنی گومرگهکان... هتد).
- وات هدردوو دسیدلاته که روها نییه، دوسیدلاتی پهرلهمانی کوردستانیش چ له میدیانی یاسیادانان و چ له بواری روتکردنه وهی یاسیاو بریاره کیانی ناوه ندی ئیتیجادی، سنووردار کراوه، تاکو رادده یه که دهکریت بگوتریت (قفل)کراوه، چونکه برگه کانی مادده (۲۵) هیچی وههای بر پهرلهمانی کوردستانیش نههیشتو ته وه نهگه ر پاساو نهدریته وه که هدر هموو نهو دانهینان و (مافانهش) کاتیه، واته بر قرناغی (ئینتیقالییه)!، و هه لهاتنه له واقیع، نهمه دیکومینتیکه، کورد خوی بهشدار بووه له دارشت و پهسه ندو ئیمزاو پیاده کردنی. له گه ل نه وه ش:
- * ئەگەر ئەو دەقانە كە پەيوەندىيان بەكوردەوە ھەيە، بەتايبەتى يان ئەوانەى دىكە كە ناراستەوخۆ عىلاقەمەندن بەكىشەى كورد لەكوردستانى عىراق، ھەروا لەدەستورى ھەمىشەيى عىراق بىننەوە، ئەوە دەقىكى يان مافىكى روالەتىيى بى گيان دەبئت، و كەم كردنەوەيە لەدەسەلاتى ھەرىمى فىدرال: چ ئەوەى كورد خۆى داواى كردووەو چ وەكو بنەماى سىستەمى فىدرالىيەت.
- * ههرچهنده (کاتیی)ش بیّت، ئهم یاسایه لهکوتایی حوزهیرانی داهاتوو پیاده دهکریّت، که پیادهش کرا، حقوق و ئیتلیزاماتی لیّ دهکهویّتهوه، و دهبیّته سابیقه یه کی یاسایی.
- * چی بیّت و چدند بخایدنیّت ثیّمه به چاوی ره خندوه تدماشای ندم یاسایه ده که ین با بر یدک روزیش بیّت، و له پاشه روز ده بیّته (دیکرّمیّنتیک)، که گشت لایدنه پدیوه نداره کانی عیّراق که به شدارن له نه نجومه نی دهسه لاّتی کاتی به کورده و مرتدفیق بوونه لهسدری، و ندمریکا و هکری داگیرکه ر پهسه ندی کردووه.

شهشهم سهرومت و سامانی کوردستان

ئهم (دەستورره كاتىيىه) هەر وەكوله خالى سەرەوه ئاماژەمان بۆكرد، هىچ دەسەلاتىكى وەهاى نەھىللاود بۆ حكومەتى هەرىمى كوردستان، سەبارەت بە خاوەندارى سەروەت و سامانى كوردستان، يان ئەگەر روون و دروست تر بلىيىن بۆ خەلكى كوردستان ھىچى نەھىشتوەتەوە:

- ۱ به پنی برگه (ه)ی ماددهی (۲۵)، ههرچی سهروهت و سامانی سروشتی ههیه له عیراقه.
- ۲- برگه (ج)ی ههمان مادده مافی نه خشه کیشانی سیاسه تی مالی عیراقی داوه
 به حکومه تی ئیتیحادی ئینتیقالی، واته سیاسه تی (واریدات و نه فه قاتی
 گشتی ده و له ت).

نهوهی لهپیناسهی (المالیة العامة) بهباشی وردبیّتهوه، دهگات بهو راستیهی که:
ههریّمی کوردستان و پاریّزگاکان و شارهوانییهکانی چی وههایان بهدهستهوه نییهو
ناتوانن لهو نهخشهو بریارانه لادهن که دهکهویّته نیّو (سیاسه تی مالی) ناوهندی
ئیسیحادییهوه، نهوهی گرنگ بیّت بو نیّمهی کورد وهکو دهسهلاتی ههریّمی
کوردستان، و خهلکی کوردستان (کانزا سروشتییهکانی وهکو نهوت و گاز... هتد)،
همروهها (رسومات و باج) که دوو ستوونی بنه وه تی واریداتی عیّراقه، یهکهمیان
مولکایهتی (گهلی) عیّراقه، و راسته و خو گریّدراوه به ناوهندی نیسیحادییهوه، و
دووه میان پیشهکی بهستراوه تهوه به سیاسه تی گشتی مالی عیّراق و ههم به
نمخشهی گشتی رسوم و باجی ناوهندی، واته له واقییعی عهمه لیدا ههردوو
گریّدراون بهناوهندی نیتیحادهوه و دهکهونه چوارچیّوهی (المالیة العامة) و به نهخشهو
شیّوه ی پیاده کردن و دابه شکردنیان، بو سهاندنی نهوه ی سهرهوه:

- ۱- بودجهی حکومه تی ههرینمی کوردستان له لایهن حکومه تی ئینتیقالی ناوه ندی ئیتیحادییه وه دیارو تهمویل ده کریت، ههر وه کو برگه (۱)ی مادده ۲۵ی ئهم دهستوره دیاری کردووه.
- ۲- ئهو دەسەلاتانەى كە لەماددەى (٥٦)ى ياساكەدا ھاتووە، لەتەمىويل كردنى
 پارێزگاكان و شاردوانىيەكان.

جیکای سیمرنجیه شاندی کیورد پینی دانهگیرتووه (نهگیهر همولیسشی دابیت سمرنهکموتووه)، له دابهش کردنی واریداتی کوردستان لهنیوان همریمی کوردستان و دهسه لاتی ناوهند، چ وه کو بهش و چ وه کو ریژه، به تایبهتی (نموت وگاز...هتد) همر وه کو د زور له ده قدره کانی فیدرالی ولاتانی دیکه پیاده کراوه، همر بخ نمونه و هاوزهمان له گهل دارشتنی ده قه کانی نهم دهستوره، سمر کردایه تی سیاسی خوارووی سودان له گهل حکومه تی ناوهندی سودان مشتوم پیان نمهوو له سمر دابهش کردنی واریداتی نموتی خوارووی سودان له نیتوان نیداره ی خواروو و دهسه لاتی ناوهند، چونکه نمه حمسم کرابوو، به لکو سوور بوون و پی داگرتنی نوینه رانی خوارووی سودان له سمره وهی (۵۰٪)یان مه تله به بوو...!

- * بهو شيّوهيه سهرو گويي ههريمه كهى كرابيّت (كه كهم تره له ٣ پاريزگا).
- * بهو ههمموو نمگهر و لهمپهرانهی ته عریب و گورینی قهوارهی ناوچهو یه که ئیداریه کانی.
 - * کەرکوک بە دەربىت لە ھەرىمى كوردستان.
- * یان به و بی ده سه لاتیه ی سه باره ت به واریدات و سامانه سروشتیه کانی داری ژراو، جگه له (پرسه خه سوانه یه ک)، سه باره ت به بودجه که ی، که به مهرکه زیه ت بوی داده نریت و ته نمین ده کریت.
- * یا هیچ روّلیّکی کساریگهری وههای نهبیّت له چارهنووسی یاساو بریاری دهسهلاته کانی یاسادانان و کارگیّری ئیتیحادی و دادگای ئیتیحادی بالا.

ئهگهر (ضمان) دیموکراتیه تبیّت، کی ده لیّت دیموکراتیه تهمیشه (گهره نتی -ضمان) به بوّ سهلاندنی ماف و ده سه لاتی گه لانی دیکه، به تایبه تی له بارودوّخی ئیّ مه ی کورد و کلتووری و لاته که مان و مامه له ی داگیرکه رانی و نه زموونی رابردوومان...! له گه ل نهوه ش: بهریتانیا گهورهترین و کوّنترین ولاتی دیموکراتی بوو له دونیا، کهچی به دهیان سال ولاتانی دیکهی داگیرکردبوو، و سهروهت و سامانیانی زهوت کردبوو. چیان بهسهر (ئیّرلهندییهکان) هیّنا... دواتریش(فـوّلکلاند)، ههر بو نموونه. مهگهر پاش سالّی ۱۹۱۶ به ناوی رزگاری عیّراق و شارستانیهت و دیموکراسیهوه ناوچهکهی داگیر نهکرد؟ وهعدی دهولهتی به کوردیش نهدا؟ هاوکاری هیّزهکانی نهبوین...؟! کهچی کوردستانیان پارچه پارچه کرد.

(سیقهر)ی گۆریهوه به (لۆزان) ، که داکۆکیمان له مافی خوّمان کرد به فروّکه و توّپ و لهشکرکیشی وهلامی داینهوه که تاکو ئیستایش نرخهکهی دهدهین...! ئیستاش ههر ئهو بهریتانیایهی جاران و هاویهیانی ئهمریکایهو کوردیش هینی ههردوولا...!

ئه ی دیوکراتیه تی فهرونسا نه بووه هن زیاتر له سه د سال ی داگیر کردنی الجزائر که نرخی رزگاریان یه که ملین شههید بوو. و تاکو ئیستایش ئاسه واری نه و داگیر کردنه له جهسته ی میلله ت و نیشتمانی (الجزائر) کاریگه ری خنی هه یه نرخه که شی ده ده ن...!

ئهمریکا (وهک پیناسه دهکریت): مهلبهندی دیموکراتی و روّشنبیری و پیشکهوتنه، کهچی زیاتر له دووسهد سال جیاوازی رهگهزی و کوّیلهیهتی تیّدا زهق و روون بوو، بگره تاکو ئیّستاش کیّشهی یهکسانی گرفتی زوّری ماوه...!

چی نههینا به سهر قینتنامییهکان و هیندی چینیدا...! مهگهر ههر نهمریکا و هاوپهیانانی نهبوون (سهدام حوسهین)یان هینا و کردیانه مینرده زمه به سهر عیراقیهکان و ناوچهکه و هاوکارو پشتیوانی بوون...!

ئیسپانیا ولاتیکی دیموکراتییه، بروانه چییان بهسهر باسکهکان و کهتهلونییهکان هینا، و تاکو ئیستاش زوریان ماوه بگهن بهمافی خویان...!

مهگهر دیوکراتیه تی نه تمانیا و نیتالیا نهبوو، هیتلهر و نازیه کان و موسوّلینی و فاشییه کنانی و موسوّلینی و فاشییه کنانی هینایه سهر حوکمی ههردوو ولاّت و کارهساتی شهری کهونی دووهه میان به ریا کرد...؟

هیندوستانیش زورجار به نموونهی ولاتیکی دیموکراتی باس دهکریت، لهگهل نهوهش دری ههست و خواستی کشمیریهکانه... هتد.

ديوكراتيهت ئهو كات بهريوه دهچيت و (ضمان) له بر نموونه له حاله تي نيمهدا:

- ۱ . ئهگهر مافهکان و ئهرکهکان به بهند و به دهقی دهستووری روون و حاسیم زامن کا . ۱
- ۲ نهگهر دابهش کردنی دهسه لات و یه کسانی، چ له نیوان ده زگاکانی ئیتحادی و،
 چ له نیوان ناوه ندی ئیتیحادی و هه ریمه کان ناوه روک و سنووری دیار بیت.
- ۳. آیدنه کان و کومه لگاکه ش، له رووی سیاسی و کومه لایه تی و فهرهه نگی و نابووری... هتد، نهوه نده پیگه یشتوو بن که بتوانن نهو بنه مایانه له یه کتر قهبول بکه ن. همر هه مان شت سهباره ت به مافی هاوولاتی، و مافی گهلان و بنه ماکانی مافی مروقیش... هتد.

کورد بر مافی خوی، جگه له زهمانه تی دهستووری (که بهداخه وه له م دهستووره کاتیه بهدی ناکریّت وه کو پیّویست)، دهبیّت به قورسایی خوی و کییشه کهی و قوربانیه کانی، سووربیّت له سهر زهماناتی نیّو دهوله تیش، جاچ نه و زهمانه ته هی خودی هاو په یانی نهمریکی بی (وه کو هیّزی داگیر که ری عیّراق)، یان هاو کارمان بن (به ده قییّکی فهرمی)، بر و درگرتنی بریاریّکی وه ها له نیّوه نده کانی بریاری نیّوده و له تی نی همر چ نهبیّت پشتیوانمان بن له وه ی که کورد خوّی له کوردستانی عیّراق دا بریار بدات له سهر چاره نووسی خوّی، له ریگای ریفراندومی که و گه کورد تیک، و میشه یی عیّراق ته سبیت بکریت دیا

ئهمه نه خهونه نه خهیال و نه توندرهوی و زیادروییه و نه مهحال، به لکو لای کهمهوه ئهزموونی پوختهی نزیکهی یه که سهده ی ململانی و دهستبرین و یاری کردنی زل هیّزه کانه (به ئهمریکاو و لاتانی ئیسقیلمی و به گشتی و حکومه ته یه که دواییه کهکانی عیّراقیشهوه)، به کیّشه و مافی چاره نووسی خه لکی کوردستانه وه. وا ده بینین چوّن (ئهمریکاو نه تهوه یه کگر تووه کان و ئه وروپا) راسته و خوّ سهرقالی چاره سهرکردنی مافی خه لکی خوارووی سودانن له چوارچیّوه ی و لا تیکی فیدرالدا. یان پشتگیرو، هاوکاری خه لکی بیابانی روّژناوان (الصحراء الغربیه)، بو نهوه نیان پیکه وه خوّیان بریاری چاره نووسی خوّیان بده ن، چ وه کو ده و له تیکی سهر به خوّیان پیکه وه شویان له گهل و لا تی مه غیربس. خوّ دانیشتوانی ئه م بیابانه به ره گهز عهره بن و به ئایین ئیسلام، و ئه لجزائیر و مه غیربسیش هه م عهره بن و هه م ئیسلام، همردو و ئایین ئیسلام، و ئه جزائیر و مه غیربسیش هه م عهره بن و هه م ئیسلام، همردو و نه قوربانی و کاره ساته کانیان ده گه نه ئاستی و لاتانی دراوسی غه دریان لی کردووه و نه قوربانی و کاره ساته کانیان ده گه نه ئاستی و لاتانی دراوسی غه دریان لی کردووه و نه قوربانی و کاره ساته کانیان ده گه نه ئاستی

ئهوانهی کورد و نه له رادهی پیشکهوتنی کومهلایهتی و فهرههنگی و ئیداری و ئیمکانیاتی ئابووریش لهگهل کورد بهراورد دهکرین...هتد.

زور لایهن کوردی به کارهیناوه بر مهرامی تایبهتی خویان و پاشان دهستیان بریوه و شهنجامی تهنها مالویرانی و تهعریب و شهنها مالویرانی و قرکردن وکیماباران و نهنفال و راگویزان و تهعریب و تیکدانی ژیرخانی نابووری و کومهایهتی و شیراندنی قهوارهی نهتهوایهتی و دوبهرهکینی نیو خوبووه.

بهشداری کورد له داموده زگاکانی ناوه ندی عیراق، بی پشتیوانی و زامن کردنی ئه و مافانه و پاراستنی به شیّوه یه کی وه ها چیتر پیشیّل نه کری و پشت گوی نه خریّت یان له (گهمه یه کی دیموکراتی) دا مافه کانی کورد وه کو کهمینه یه که بریاری زوّرینه نه پاریزریّت، ئه وه (وه کو ده نیّن کرینی ماسیه له ده ریا و ته نها مهره که بی سهر کاغه زده بیت کورد ده بیت). بویه نیّستا ثه و قوناغ و ثه و هه میژوویه و ثه و کاته یه ، که نابیّت کورد به هیچ شیّوه یه سازش له سه ر (گهره نتی = ضمان)ی ده ستووری و نیّو ده و له تی کات ...

ئهزموونی دهقی(۵) دهستووری پیشووتر و بهشداری کورد له چوار- پینج قوناغی حوکمرانی و چهندین کابینهی عیراق ثهوهی سهلاندووه، بهشداری بی (زهمانهت) له واقعی ئیسمه ی کورد، له عیراق موغامه رهیه کی بی حیسابه، یان وه کو کورد نه نهریت کورد کورد کورد که نهریت کویخایه تی بن سیبه ر) به ...!

لهم (دهستووره کاتیهی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی)، جاریّکی دیکهش دووپاتی ده کهینهوه، به داخهوه هیچ جوّره (گهرهنتی - زهمان)یّکی به فییعلی و روون تیدا نییه بو کورد، ئهوهش ههیه رووکهش و شکلیه و به پیّچهوانهی ئهو راو بوّچوونانه، که پروپاگهندهی بو دهکریّت. سهره پرای ئهو مادده و برگانهی که باسمان کرد، و ئهو ههموو کوّسپ و تهگهره و (ئیستسنائانه) ههندی روّژنامه و گوقاره کوردیه کان لاپه پهکانیان ده پرازانه وه و به مانشیّتی گهوره دهیاننووسی، (فیدرالیزم وهک کورد دوریست جیّگیر کرا…۱) یان بو یه که مجار ئیعتراف به (ههریمی کوردستان) کرا، یسان (گورد بووه خاوه نی سهروه و سامانی گوردستان…هتد)، تویّدژیک له سیاسه تهدارانی کورد جهختیان لهسه رنهمانی تهعریب و گه پرانه وهی ناوچه به عهره کراوه کانمان بو نیّو ههریّمی کوردستان یان تهسبیت کردنی کراوه کانمان بو نیّو ههریّمی کوردستان یان تهسبیت کردنی

کاتییه دهکردو، رهسمیه تی زبانی کوردی و مافی ثیتزی (کورد) لهسهر دهستووری ئاینده، یان یاساکانی کومه لهی نیشتمانی... یان... یان... هتد دهنرخاند.

له کاتیکدا دهبوایه لایهنی کوردی له بهغداو، ئهو سیاسهقدار و رۆژنامه و گۆڤاره کوردیانه ههر له سهرهتاوه له نیازی خراپی لایهنی ئهمریکی، یان لایهنهکانی غمیره کورد له ئهنجومهنی دهسه لاتی کاتیی عیراق بگهیشتایهن کاتیک:

۱ - شدراکدتی کورد و عدرهبی له عیّراق سرپیدوه. عیّراق پیّناسه کرا به یدک ولات و یدک گدل، ندویش گدلی عیّراقه.

۲- هدریمیکی فیدرال به ۳ پاریزگا تمحدید کرا. باشه بز به ٤ یان ٥ پاریزگا تمحدید ندکرا..؟!

۳- ئیستسنا عکردنی بهغدا و کهرکوک له پیکهاتهی ههریّمیّک... ده کریّت نهوهی بهغدا قووت بدریّت، چونکه له لایهکهوه پایته ختی عیّراقه و نموونه ش زوّره چونکه پایته خت له دهولهٔ تیّکی (ئیتیجادی) تایبه ته ندی خوّی هه یه ، هه روه ها ژمارهی دانیشتووانی له سنووری ۲۰٪ی دانیشتووانی گشت خه لکی عیّراقه ، به لاّم ئیستیسنا کردنی کهرکوک جیّگای گومانه و ، نه ده بوایه لایه نی کوردی چاره نووسی کهرکوکیان به و شیّوه یه قه بوول بکردایه . به ش بهحالی خوّم دلنیام به پیّی مادده و برگه کانی ثهم (دهستوره کاتیه) کورد (کهرکوک) له باوه شی ههریّمی کوردستان نابینیّتهوه ، نه و ههریّمهی که په سه ند کراوه و پیاده ده کریّت له قوّناغی ئینتیقالی به پیّی برگه (۱)ی مادده ۵۳ ته حدید کراوه به و ناوچانهی تاکو روّژی ۲۰۳/۳/۱۹ لهژیّر کوّنتروّلی حکومه تی ههریّمی کوردستاندا بووه ... ههروه ها زوّربه ی ناوچه به عهره ب کراوه کنانی دیکهی کوردستانیش بووه ... ههروه ها زوّربه ی ناوچه به عهره ب کراوه کانی دیکهی کوردستانیش چاره نووسیان له چاره نووسی کهرکوک زوّر باشتر نابیّت.

جاریّکی دیکهش ههرچی بیّت هوّ و هوّکاری پشت پهرده ی دانووستاندنی شاندی کورد له (لیژنهی دارشتنی یاسای ئیداره ی دهولّه تی عیّراق بوّ قوّناغی ئینتیقالی)، زوّر له مادده و برگهکانی ئهم یاسایه که پهیوه ندی به دوّزی رهوای کورده وه ههیه، له قازانجی کورد و له ئاستی قوربانیه کانیدا نییه، به تایبه تی به پهچاوکردنی مهوقیع و روّلی کورد له رزگاری و ئیداره ی عیّراق. جگه له و زهره رو زیانه که کورد و

کیشه کهی تووشی بوونه پاش رزگار کردن و داگیر کردنی عیراق، چی له دهستدانی هه ندی له دهستدانی هه ندی له دول نیم که هه مان بوو، وچی له دژایه تی کردنی کورد له لایه ن جاده ی عهره بی عیراقی زورینه وه و هه لویستی و لاته ئیقلیمیه کان، و مامه له ی هاو په یانی ئه مریکی ده سه لاتدار.

ناوه روّکی چاره سه رکردنی کیشه ی کورد و بن برکردنی سیاسه ت و ده رئه نجامه کانی ته عریب و گورینی قه واره ی نه ته وایه تی و حه سم کردنی کیشه ی سنووری کوردستان و پهیوه ندی هه ریّمی کوردستان له گه ل ناوه ندی عیّراق له سه ربنه مای فیدالیه ته . ئه و فیدرالیه ته که (گشت لایه نه سیاسیه کانی کوردستان یه کبوون له سه ری و په رله مانی کسوردستان بریاری له سه ردابوو و ده سه لات و سنووری دیار کرابوو، و (که رکوک) یا مته خته که ی به و ...).

زور له مافه کانی گهلی کوردستان له ده رگای نهم یاسایه وه ها توونه ته ژووره وه، به الآم له په نجه ره و که لینه کانی خودی نهم یاسایه وه ده رهینراون، یان ته لغیم کراون. ئه مه ش جگه له لاسه نگ کردنی ته رازووی ده سه الآت، خالینکی لاوازه بو شاندی کورد و جاریکی، دیکه هه لینکی، باشمان له ده ستدا.

يق غوونه:

۱- ههمسوو دونیا دهزانیّت عیراق کسیانیّکی فره نه ته وه و و و و و این و فره مهزهه به .
 فره مهزهه به . بو ئیمه ی کورد نهم فره لایه نیه و پاراستنی نههمیه تی خوّی ههیه (یاساکه به نیوه چلّی دگان به م جیاوازیه داده نی (برگه (ب) مادده لا)...

ههر له سهره تای دامه زراندنی نهم (عینراق) هوه شهراکه تی عهره ب و کورد سهلینندراوه و به لگه نامه ش زوّره، چی له سهره تای دامه زراندنی نهم و لاته، یان پاش نهمانی نیزامی پادشایی و له دایک بوونی نیزامی کوماری سالی ۱۹۵۸، که به پینی مادده ۳ی دهستووری کاتی سالی ۱۹۵۸، واته به ده قینکی دهستووری.

کسورد و عدرهب وه کسو دووگهل شدریکن له عینراق. کهم یان زوّر له دستوور و به لگهنامه کانی پاش رژیمی قاسمیش ندم شدراکدته رهنگی دابووه وه، نه گهر چی تهوژمی ره گهزپهرستی و شوّقینی ندو رژیماند، نه کهر نهو شدراک دامالی، به لکو جینوساید

کراین، هدر ندم قرکردندش فاکتهریّکی گرنگ بوو بوّ رزگاری عیّراق و پاشان داگیر کردنی، کهچی لدم قوّناغه، (قوّناغی) رزگاری و نازادیی عیّراق و داگیر کردنی له لایدن گهوره ترین هیّزی ندم سهرزه میند و ، خاوه ن بدرنامهی رزگاری و نازادی و مافی مسروّث، وهکو ندمریکای (هاوپه یانی) کورد، له دیباجه وله چهند مادده یه کی دیکهی ندم (دهستووره)، له جیاتی (چهسپاندنی واقعی فره نه ته وایه تی عیّراق، واته له جیاتی گهلانی عیّراق)، (گهلی عیّراق) تهسبیت ده کهن ندمه شد واقعدا بازدانه بهسهر خسوسیه تی گهلی کورد و گهلانی دیکهی دیکهی دیکهی ندم کیانه که پیّی ده لیّن عیّراق. هدر وه کو له جیّگایه کی دیکهی ندم باسه ناماژه مان بو کردووه.

۲-زاراوهی (فیدرالیهت) لهسهر تهساسی جوگرافی و میتروویی، نه پيشينه په کې زانستې هميه له رووي پيناسه وهو، نه نه زموونيکې پیاده کیراوی همیه له واقعدا، بر نهوهی بتواندریت له پهراورد کردندا سپوودې لن و درگرين. هدرو دها په پټيچه و اندې خواست و برپارې گهلې كوردستان بووه. ئهم جوّره (فيدراليهته) له جهوههردا فيدراليهتي (یاریزگاکان) ۸ که له ریککهوتنامهی روژی ۱۸/۱۱/۳۸ له نیوان ئەنجومەنى دەسەلاتى كاتىس عيراق و بەريز (يۆل بريەر)دا ئىمزا كرا. سهرهرای نهوهش خودی (فیدرالیهت) له سهر نهساسی جوگرافی و ميّژوويي ييناسهو ئيجتهادي زور به خووه دهگريّت، نهدهبوو لايهني كوردي كيشه كهي كورد توشي زهلكاوي وهها بكهن. تُهكهر لايهني کوردی پشت گهرم بیت به لایهنی تهمریکی که تهمرو حاکمی موتله قی ئەھمىيەتتىكى نىسىم، بگرە قەلسىش دەبن، چونكە خىزيان وەكو (ئەمرىكى)، كە كېشە دەگاتە بنج و بنەوانەي مېروويى و جوگرافى كۆلن...! ئەگەر بكەوپتە نيوان كورد و عەرەبىشەوە، دوور نىپە ئەم ههويره ئاو زور بكيشيت.

۳- پهسهندکردنی لایهنی کوردی به قهتیس (حصر) کردنی کیشهی تهعریب تهنها (به رژیمی پیشوو)و پرهنسیپی راپرسین و دهنگدان سهبارهت به

خاکی کوردستان: پاشگهزبوونهوهی شاندی کورده سهبارهت به تهعریبی ئه و ناوچانهی که له سهردهمی رژیمه کانی دیکهی پیش رژیمی پیشوو ئه نجام درابوو، ههروهها گومان خستنه سهر کوردستانیه تی ناوچه تهعرببکراوهکاغانه، بهمه دوورنییه چارهنووسی ههندی ناوچهی کوردستان بکهویته گیژاوهی نهگهرهوه.

سرینهوهی شوینهواری تهعریب به پیّی ئهم(دهستووره) له ههر ههولیّنکی گهرانهوهی عهرهبی حهویجه بوّ جیّگای کوّنی خوّیان دوورنییه له حوکمی مهحالّدا بنّت.

ههروهها خسودی نتوشاری کهرگوک، به پینی سهرژمینری سالی ۱۹۵۷ (تورکمان و مهسیحییه کان و عهرهب)*، کهمستر نین له ریژهی کورد و پاش نزیکی نیو سهده له تهعریب و راگویزان و گورینی قهوارهی نهته وایه تی به به تنه وایه ته به تاره نووسی ناو شاری کهرکوک له قازانجی، کورد دا بیت.

ليرهدا ئيمه باسي شاري مووسل هدر ناكهين ...!

^{*} به پیّی سهرژمیّری سالّی ۱۹۵۷ ریژهی کوردو عهرهب و تورکمان له ناو شاری کهرکوک بهم شیّوهیه بوو: (کورد-۳د۸۶٪، عهرهب -۲ر۲۸٪ و، تورکمان ۲۰۱۶٪).

ستوجاوه: د ترري طالباني، منطقة كركوك و محاولات تغبير واقعها القومي - ص٦٤- دار ناراس للطباعة والنشر- الطبعة الثالثة اربيل٤ ٢٠.

مۆركىردنى رىخكەوتىنامەى ١١ى ئادارى سالى ١٩٧٠، ئەوەبوو كە رازى بىوو بىد سەرژمىيىرى نەك راپرسىن، ئەوەش باش سىرىنەوەى ئاسەوارى تەعرىب و لە سەر ئەساسى سەرژمىيرى گشتى سالى ١٩٥٧. واتە بۆ بريارى كورد (ئەنجامى سەرژمىيىرى)، نەك دەسسەلاتى ئاوەند(ئەنجومەنى بە ناو شۆرشى ئەوسا...ھتد) يان(بريارى كۆمەللەى نىشتمانى عيراقى داھاتوو)...

۵- مافه بنه ره تییه کانی ئهم ده ستووره له روانگهی مروّقایه تی و زورینه وه زور گیرنگن، بو نموونه: به پینی برگیه (ج)ی میادده ۱ ههمسوو هاو و لاتییه کی عیراقی ئازاد کردووه له خاوه نداری و مولیکداری بی مهرج له سهرتاسه ری عیراق. هه ربه ههمان پرنسیپ له کوی کاربکات و بژیت، مافی وه ها به و (رهها)ییه، و بو کهمینه یه کی وه کو کورد له کوردستانی عیراق، به رامبه ربه زورینه ی عهره بی عیراق و، پاش ۸۳ سال له به ربه ره کارنی ماف و ته عریب و گورینی قه واره ی نه ته دو ایم ته دره ی و قریرن و ئه نفال و کیمیاباران، جیگای مه ترسییه ...! نه ده مووسیه ته نه گه رها تو و هه ستی پی کردبیت، ئه وه مووسیه ته که ده رینه نه گه رها تو همه الله هیچ حیره ته ته سیست کی دنس که که در کانس که دنس که دنس که دنس که دنس که دنس که دنس که که دنس که دنس که دنس که دنس که دنس که دنس که که در کانس که که در که که که کورد که که دستان که که که در کانس که کورد که که کورد که که کورد کانس که که که که که که کورد کانس که کورد که کورد کانس که کورد که کورد کانس که کورد کانس کورد کانس کورد کانس که کورد کانس که کورد کانس که کورد کانس کورد کانس که کورد کانس که کورد کانس کورد کانس کورد کانس که کورد کانس کورد کانس که کورد کانس کانس کورد کانس کورد کانس کورد کانس کورد کانس کورد کانس کانس کورد کانس کور

ئەرە مروسىبەتە، ئەگەر ھاتوو ھەستى پى كردېيت، ئەرە مروسىبەئەكە گەررەتر دەبىت، كە دەبىنىن ھەولىي ھىچ جۆرە تەسبىت كىردنى مىكانىزمىتكى وەھايان نەداوە، كە ھەندى لە(ئىسىتغلال) كىردنى نيازپاكى ئەم چەند پرەنسىپە گشتيانە كەم بكاتەوە!

هدرچهنده بهم یاسایه گرینکویره کان زیاتر ئالوّزتر بوونهو، ههندی لهو گریّیانه کردنهوه ی لهحوکمی موحاله، به لام هیّشتا کورد دوو دهرفه تی دیکه ی له پیّشدا ماوه:

یه که میان: له دارشتنی دهستووری هه میشه یی ئاینده.

دووههمیان: بریاری راپرسینیک بدریت له کوردستان له ژیر چاودیری و سهرپهرشتی دهسه الاتی نهمسریکی و هاوپه یانانی و کومه لگای نییوده و له تی بریاری چاره نووسی خیق بریات، ههر وه کسو له زنجسیسره وتاریکمساندا له روژنامسهی (خسه بات) ژمساره «۱۳۴۱» ، «۱۳٤۲» ، «۱۳٤۲» ، له مانگی

يوختهكهي

- ۱- سه رکردایه تی سیاسی کورد نه یتوانی هیچ په یان و به لیّنیّکی نووسراوو ردسمی له هیّزه کانی هاو په یان، به تایبه تی نه مریکا وه دهست بیّنی، بیّ ته نمین کردنی دوا پوژی کیشه که ی له کات و له کوّتایی قوّناغی رزگاری عیّراق. نه گهر ده لیّنیش به لیّ به لیّنمان وه رگر تووه و، نه نجامی نه م دهستووره یه، نهوه ده قه کانی نهم دهستووره که په یوه ندی به کیّشه و مافی کورده وه هه یه، خوّی شهرعی خوّی ده کات. واته (یاسای به پیّوه بردنی «دهوله تی عیّراق» بو قوّناغی ئینتیقالی)، ده کات. واته (یاسای به پیّوه بردنی عیّراق).
- ۲- سه رکردایه تی سیاسی کورد نه یتوانی له قوناغی هه لمه تی رزگاری عیراق کیشه ی ناوچه به عهره بکراوه کان وه کو پیتویست چاره سه رکات، جا له نیازپاکی، یان حیساب کردنی بو فاکته ری ئیقلیمی، یان له کورت بینی، یان له بی باوه ری، یان له په راویزکردنی نهمریکا بیت... همل وه کو تیغ وایه نهیبریت ده تبری. پیتویست ناکات ئیستا ئاخی بو هه لکیشین یان بلیین هاو په بیانان، چ ئه مریکا بیت، یان هیزه سیاسیه کانی عهره بی عیراق، خیانه تیان لی کردین و پاشگه زبوونه وه. نه وانیش وه کو ئیمه ئامانج و کیشه و به به رنامه یان همیه، که هه لیان بو ره خسا وه کو خویان ده یانه وی ئاوا ده که نجا باکوردیش به پینی به رژه وه ندی بالای خوی هه لسوکه و تی بکردایه و ، باشتر باکوردیش به پینی به رژه وه ندی بالای خوی هه لسوکه و تی بکردایه و ، باشتر باشتر بقوز تبایه و ده رفع ته که به شدی و هاوکاری و ته نسیقانه وه رگر تبایه و ده رفع ته کانی باشتر بقوز تبایه و ده رفع ته کهی خوی نه کردبایه به قوربانی کوری خه لکی.
- ۳- سه رکردایه تی سیاسی کورد له دامه زراندنی نه نجومه نی ده سه لاتی کاتیی عیراق، که رازی بوو به ۵ نه ندام و ، بو پوستی وه زاره ته کانیش که بو هه ردوو حاله ته که له ریژه ی ۲۰٪ تی نه په ری، نه مهیش ده ستپیک و سابیقه یه کی باش نه بوو ، نه گه رچی کورد له عیراق گرفتی به شداری له ده سه لاتی ناوه ند و ناسنامه ی نه بووه وه کورد ، به تایبه تی له کاتی لاوازی ده سه لاتی ناوه نددا...! نه م دیاریده یه دو پات بووه وه له سه ره تای دامه زراندنی نیداراتی که رکوک و له

ههندي ناوچه کاني ديکهي به عهربکراومان، له بهر ههر هويهک بيت، نهدهبوو سهرکردایه تی سیاسی کورد ئیقراری ئهو جوّره بهشدار بوونهی بکردایه، له دەزگاكانى ئەنجومەنى ياريزگا، يان لە دەزگا ئىدارىيەكان. ھەرچى نەبيت دەكرا نارهزایی و خوپیشاندان و مانگرتنی ئاشتیخوازانه و مهدهنی، له لایهن جهماوهري ئهو ده قهرانهوه ئه نجام بدرایه له کاتیکدا داگیرکهري ئهمريکي سووربوو (تاکو ئیستایش سووره) له سهرییشیل کردنی ماف و بهرژهوهندی كورد له كەركوك، بروانه ياداشتنامەي گروپي كوردى له پاريزگاي كەركوك له . ۲۰۰٤/٦/۱ سەبارەت بە ھەلۆيسىتى ئىدارەي مەندى ئەمرىكى(CPA)* له کهرکوک که ویندیان دابوو به بهریز (بریمهر و گشت دهزگا و بهرپرسه یه یوه ندداره کان) یان له مه خموور، که وه کو ناوچه یه کی سهر به پاریزگای مووسل، یان شیخان ...هتد، و زورجار کوبوونهوهکانیان لهگهل پاریزگاری مووسل له مهخموور ئه نجام دهدهن. ثایا كورد تووشی كیمیاباران و تهنفال دهبوو ئهگدر هات و بدرهسمی و به یاداشتیک و له کونگرهیهکی روژنامهگدری، بو گشت خدانکی کوردستان و عیراق و جیهانیش نیعلانی ندوهی بکرداید که ندم جزره ریژهو نویندرایدتید قابلی قدبوول کردن نییه، لدگدل ندوهش نابیته کوسی و بهشداریش دمیتت...هتد.

- ٤- خه ڵڮى كوردستان بريارى فيدراليهتى دابوو له سهر ئهساسى (جوگرافى و نهته وايهتى) و له چوارچينوهى سنوورى كوردستانى خريدا ، كهچى ئهمريكا رهتى كردهوه، و له جياتى ئهوه، فيدراليهتى پاريزگاكانى بو تهسبيت كرد، گروپى كوردييش له ئه نجومهنى دەسه لاتى كاتى عينراق لهگهل زوربهى همرهزورى ئهندامانى ديكهى ئه نجومهناكه پهسهنديان كسرد و له جاردرا.
- ۵- خدلاکی کوردستان داوای سدروهت و سامانی خوّی کرد له کوردستانی خوّیداو بدو جوّره یکه خاوه نی بیّت و بدشی دیاری کراوی همبیّت پاش ئموه ی لمسهری ریّک دهکهون لهگهل لایه نی بدرامبهر، هدرچوّن له زوّربه ی زوّری کهیانه فیدرالییه کانی دیکهی سدر ئهم سهرزهمینه دیاری کراوه و پیاده ش ده کریّت،

^{*} بروانه ددقی یاداشتنامه که له پاشکوی ژماره «۵» – ۲۳۳ و، همرودها پاشکوی ژماره «۲۱» – ۲۰ که ** بروانه ددقی ریکهوتننامه که له پاشکوی ژماره «٤» – ل۲۳۰

کهچی سهرودت و سامانی کوردستان (نهوت) کرا به مولّکی (گهلی عیّراق) نهک (گهلانی عیّراق) نهک (گهلانی عیّراق)و (مشاوهرهکردنیش) که لهیاساکه دا هاتووه، کهمتره له پرسه خهسوه کهی خوّمانی کوردی و نهوتی خوارووی عیّراق کهمتر نییه له نهوتی کوردستان!

۳- خه لکی کوردستان داوای کرد سنووری کوردستان حهسم بکریت، که چی به پینی ماده و برگه کانی نهم (ده ستووره کاتییه) چاره نووسی کوردستانیه تی زور له شارو شارو چکه کانی نهم دیوی سنووره کانمان و، له قوو لایی کوردستان، به کومه لینک فرتوفیل خراوه ته بهرده می نه گهری له ده ستدانیان.! نهم هه موو گرفتانه کوسین بو ئیستاو بو قوناغی دانوستاندنی ئایینده له نیوان کوردو لایه نه کانی دیکه ی عیراقی:

- * ئەگەر پيارەتىيە لەپاي چى..؟!
- * ئەگەر فەرز دەكريت، بۆ قبوول بكريت. ؟!
- * ئەگەر مروونەت و شەفافىدتە.. بۆ كېر..؟!
- * ئەگەر بۆ ھاوپەيانان و ئەمرىكايە، بۆ دەبيت كورد ھەمىيشىە بەرخى قوربانى بيت.. ؟!
- * ئەگەر لەبەر ولاتانى ئىقلىمىيە ئەوە كورد بۆ دەبىت ھەر گىسىكەكەي ھەياس بىت-..؟!
- * نهگهر بو زورینهی عهرهبی برای بالا دهستمانه، نهوه هیچ کات وهکو نهمرو کورد گیروده می نهبووه ته به کورد گیروده مهلمهت و شالاوی دژایه تی جاده ی عهره بی نهبووه ته وه الای که که دوه (۸۳) ساله ململانی کورد، وهکو پیناسه دهکریت لهگهل رژیمه یه که له دوا یه که که کاره که دواییدا که دو اییدا کورد که و تو تو به رهوه ی توندو نا وه اله لایه نه پانتاییه کی گهوره ی جاده ی عهره بی عیراق و ده رهوه ی

یه که فاکته ره سه ره کییه کانی نهم شالاوه که کورد تییدایه وه کو کورد (مطلوبه) هاو په یمانیتی کورده له گه ل نهمریکا، نهمریکاش وه کو هیزی بالآی ده سه لاتی داگیرکه رو به ریوه به ری عینراق و هاو په یان، چاره سه رکردنی

کیشه ی کوردی رووبه رووبه (گهلی) عیراق کردوته و ه و اته کوردو زورینه ی عهره بی بالا دهست و به روالهت وه کو بلییت خوی دووره په ریز ده گریت، له کاتیکدا به وجودی ته مریکا له عیراق و سیاسه تی روزانه ی نیداره ی مهده نی بریه رو عه سکه ریه کانی و پاشگه زبوونیان له به رنامه ی ریشه کیش کردنی (استنصال) ی حزبی به عس و گورینی بو (استزراع البعث) ، وای لیهات عیراق ببیت به مه لبه ندیکی (جذب) ی تیرورو تیرور ستانی دنیا .

- * كورديش ئەگەر بە تەماي خۆيەتى، ئەوە وينەو سىناريۆكان لەبەرچاوە.
- * ئەگەر بەتەماى ھاوكارى و ھاوپەيمانىتى عەرەبى براى زۆرىنەمان بىت! ئەوە ئەوەى لىخكەوتەوە كە وەكو ياسا لەبەردەستدايەو ئەوەش ھەلويستى جادەكەيەتى.
- * ئهگهر ئومیدمان به کاکه (بریمهر) بوو، ئهوه ئهویش وهکو (خهلیل زاده) و (گارنهر) کاری تمواو بوو و لهم روّژانه دهروات، ههرچوّن سهرکردایه تیی سیاسی کورد هه لویست و مامه له ی باشی لهگه لدا کرد و ئهوه ی ویستی بوّی کرا، ئهویش ههندیّ (قسمی) خوّشی بوّ کردن..! وهکو (گارنهر) و (خهلیل زاده) ده بی چاوه ریی یادوه رییمکانی بکهین، یان پاش زیاتر له نهرشیفه رهسمییه کانی نهمریکاو و لاتانی دیکهی پهیوه ندار به دوای نامه و فاکس و ئیسمیله کانیاندا بگهریّین و بزانین نهو (دوّستانه) مان چیان لهگه ل کورددا کردووه..!
- * کورد ثهگهر به تهمای نهمریکای زلهیز بیّت. نهوه سالیّک زیاتره چوّن و (کووی) کردووه، همروهها دهکات، نهگهر رووداوهکانی سیّکوچکهی سوننی و نارهزایی نهم بالّ، یان نهوهی دیکهی شیعه نهبایه، دوور نهبوو چهک دامالینی کوردو تهحجیم کردنی دهسهلاتی ناوچهی نازادی کوردستان ههنگاوی سهره کی دوای قبوناغی رزگاری عبیراقی بایه و، وه کوه ههر هیرزیکی داگیرکهر، نهمریکایش روّژیک دیّت ههر دهبیّت بروات، نهو مهترسیانه که له نامه کهی بهریّزان (بارزانی و تالهبانی) بو جوّرج بوش له تروی در ۱۸۲۸ هاتووه، له جیّگای خوّیه تی و (قائم)هد.!

- با ههموو لایهک کار بز ئهوه بکات بارودو خهکه نهگات بهو رادهو ئاستهی که ئهم ههلهش لهدهست بچیت، ههرچهنده شیّوهو شیّوازو میتیّودی جیاجیا زورن بو گهیشتن بهو ئامانجه، بهلام له ههمووی گرنگتر بو ئهم قوّناغه:
- * پاش یه کبوونی ئیراده ی کورد و ئههمیه تی که ناله دپلوّماسیه ت و نیّو دهوله تیه کان ، شه فافیه تی شیّوه و شیّوازی مامه له کردنی سهرکردایه تیی سیاسی کورده له گهل جهماوه رو بنکه و مهلّبه نده کانی دروست کردنی راوهه لویّست له کوردستان و له ده ره وه ی کوردستانه.
- * گواستنهوه ی ململانیده که چ لهگه ل داگیرکه ری نهمریکی و دهسه لاتی ناوه ندی نیستیحادی و چ لهگه ل لایه نه کانی غهیره کورد له کومه لگای عیراقی، لهنیو ژووره داخراوه کان و که ناله سیخورپیه کان و له نیوان چه ند کهسینک، بر جاده ی کوردستان و جهماوه رو داموده زگا مهده نییه کانی، نهمه شهیچ کات له روّل و مهوقیع و پله و پایه ی سهرکردایه تیی سیاسی کوردستان که م ناکاته وه، به پیچه و انه، نه و جوهد و و زه و توانا و هه و لانه به هیز و کوّک و پته و ده کات و کیشه که ده گویزریته وه بر نیو جهماوه ری کوردستان و هیزی داگیرکه رو ده سه لاتی ناوه ندی نیتیحادی له به غذا.

ماوه یه که خهریک بوون له گه ل هیزی داگیرکه رو هاو په یانانی و لایه نه عیراقییه کانی غهیره کورد، پوخته ی ئه و یاساییه که شاندی کورد به شداربوو له دارشتن و پهسندی کردووه، که:

- ١- (فيدرالييهت) ه كدى بن مزركي نه تموايدتي بيّت (ماده ٧).
- ۲- هدریمی فیدرال نابیت له (۳) پاریزگا زیاتر بیت ماده (۵۳) تعنها سلیتمانی و هدولیر و دهنوک.
- ۳- کەرکوک بەدەر بیّت له تەشكىلەی ھەرتىمیّک، واتە بەدەر له ھەرتىمى كوردستان
 مادە(۵۳-ج)،
- ۵- سنووری ههر (۱۸) پارټزگاکانی عیتراق دهستکاری ناکرټت له قوناغی
 ئینتیقالی، واته وهکو خویان دهمیننه وه تاکو پهسند کردنی دهستووری

- هدمیشه یی و هدلبژاردنی (کومه له ی نیشتمانی و حکومه تی عیراقی هدمیشه یی له تاینده) ماده (۵۳ ب) له ویش هیچ سه قفی کی زدمه نی دیاری نه کراوه، حدسمیش لای زورینه ی عدره بی بالا داسته له کومه له ی نیشتمانی.
- ۵-چارهنووسی ناوچه بدعــدرهبکراوهکانان و گهه پانه و هیان بز باوهشی هه ریّمی کوردستان به ند نییه به رای خدلکی کوردستانه وه، به لکو به بریاری (کوّمه لهی نیشتمانی) هه لبژیردراوی تاینده ی عیّراق ماده (۵۳-ب) که دوور نییه ریژه ی برای عهرهبی بالاده ستمان و نویّنه رانی غهیره کورد له (۷۵٪) زیاتر بیّت.
- ۳- له هدر (۳) دوزگای دوسدلات (یاسادانان= کومدلدی نیشتمانی)، دوسهلاتی کارگیتری به هدردوو بالدک یه وه (ئه نجومه نی سهروکایه تی و نه نجومه نی و وزیران) (دوزگای دادوه ری به دادگای بالای فیدراله وه) کورد نه وه کو ژماره و نه وه کرونه نه ندامیه تی نه وه کری و به نه ندامیه تی کورد لهم داموده زگایانه مورکی نه ته وایدتیی پیوه نییه.
- ۷- بدپیی ماده (۲۵) دەسەلاتى ناوەند لە بەغدا چى دەسەلاتى ئەوتتى نەھتىلاوە
 بۆحكومەت و پەرلەمانى كوردستان.
- ۸- تاکو نیستاش مدعلوم نییه بهشی کورد له پوسته سهرهکییهکانی حکومه تی
 نینتیقالی و ثاینده وهک سهروک کومار و سهروک وهزیران چی لیدیت.
- ۹ چ ریژهیدک یان بهشتک له واریداتی عیراق، یان له کوردستان بو خهلکی
 کوردستان دیاری نه کراوه (ماده ۲۵) سهروه و سامانی عیراق به پینی نهم
 یاسایه مولکی گشت (گهلی) عیراقه. نه ک (گهلانی) عیراق.
- ۱۰ ماده (۳۰-ج) و هکو باسی لیّوه ده کهن (ضمان) به بو کورد، نهم زهمانه شیدک نیحتیماله بو کوردو (۵) نیحتیماله بو عهره بی زورینه و یه کجاریش پیاده ده کریّت، نه ویش ته نها بو پهسند کردنی رهننووسی دهستووری ههمیشه یی ناینده یه نه که یاساو بریاره کانی کوّمه له و حکومه تی ناوه ندی ناینده ی عیّراق.
- ئىمساندو بگره ھەندى بابەتى دىكەي ئەم ياسسايە زەق و روونن، لەگسەل ئەوەش دەگوترى سازش نەكراوە لەسەر مافەكانى گەلى كورد لەبەغدا..!

ئه نجامی نهم قزناغه نهو واقیعه یه تیدا ده ژین و نهو تالی و موعاناته یه که له ناوه روکی نامه ی به به نامه که نامه که نامه که نامه ی نامه ی ۱/۳/۱ کی به ریزان بارزانی و تاله بانی بویدی ده کریت.

کورد خیاراتی که مه و مه و دای مناوه راتی تاکو بیت ته سکتر ده بیته و ه و ململانیکه ش سسه خت و نالوز تر ده بیت، بزائی رزگاریخوازی کوردیش هیشتا ژماره یه که له هاوکیشه ی عیراق و ناوچه که ، نه گه رهات و سه رکردایه تییه کی به حیکمه ت و به جورنه ت کاری بر بکات . . !

میحوهره کانی ململانینی دوای قوناغی گه پانه وه ی (السیاده) بو عیراقییه کان له ژیر سیبه ری شمشیری زیاتر له (۱۵۰) هه زار سه ربازی نه مریکی و هاو په یانانی و (۳) هه زار لیپرسراوو پسپو پو کارمه ندی بالیو زخانه ی نه مریکا له به غدا که وه عد دراوه له ناینده یه کی نزیکدا ده ست به کار بن، شالاوی تیروریستان و سه رهه لدانی به رخودان له نیت تویژه جیاجیاکانی عیراقییه کان، نه گه رچی هیشتا نه وراقه کان تیکه لاوه، ده بیته ناوه رو کی باسی ناینده مان..!

Y . . £/7/Y .

تيبيني:

ئهم بابهته به(۷) بهش له روّژنامــهی «خــهبات» ژمــاره (۱۹۱۵–۱۹۱۹– ۱۹۱۷–۱۹۱۸ – ۱۹۱۹–۱۹۲۱ (۱۹۲۲) لـــــــه ۸-۱۹۱۸ بلاوکراوهتهوه.

بهشي يننجهم

غلیمانی (پیال دریمه دری شماره (92)و. لاساری کیمسیفنی دالای سفریه ضوی همانی اردنمکانی عیران

له سهره تای نه م مانگه وه ، به ته حدید ، له راگه یاندنه کانی کوردستانه وه ، ژماردیه کی زوّر له به رپرس و سیاسه ته دارو پسپوّ و روّژنامه وان و خه لکی هوّشیار و هوّشمه ندی کوردستان ، به دیدو بوّچونیّکی نوی و ره خنه گری به رچاوه وه ، باس له ناوه روّکی (یاسای به ریّوه بردنی ده ولّه تی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی) و ئاماژه بوّ که مته رخه می و لاساری حکومه تی ناوه ندی به غدا ده که ن سه باره ت به و خالانه ی که پهیوه ندارن به (هه ریّمی کودرستان) و ناوچه کانی ته عریب کراوی کوردستان و نه و کوّسپ و له مپهرانه ی که (کوّمسیوّنی بالای سه ربه خوّی هه لبر اردنه کانی عیّراق) ددیان خاته به رده م پروّسیّسی هه لبر اردن له کوردستان.

سیاسهت و مامه له و ره فتاری (کومسیونی بالای سه ربه خوی هه لبر اردنه کانی عیراق) بو هاو ولاتیانی کوردستان سه رنج راکیشه و ، پیش نه وهی بیمه سه رباس کردنی نه و سیاسه و مامه له کردنه ی نهم (کومسیون) ه ، به پیویستی ده زانم نهم چه ند خاله بخه ینه روو:

۱- ئدم کومسیوند به پنی یاسای شماره (۹۲) ، که لد ۲/۵/۳۱ . ۲* لدلایده (سهرو کی ئیدارهی مدده نی ئدمریکی پوّل بریّمه (یادی به خیّر ندبیّت) موّر کراوه ، واته نده کاته بووه که عیّراق داگیر کرابوو ، یاساکه ش به ناوی (القانون رقـم ۹۲) ، (القاضی بتأسیس المفوضیة العلیا المستقلة للانتخابات فی العـراق) دهرچووه ، پروژه ی ئدم یاسایه شکاتی خوّی و پیّش دهرچواندنی ، خراوه ته بدرده می (ندنجومه نی کاتی ده سه لاتی عیّراق) له به غدا و ندویش په سه ندی کردووه ، له سه ره تای ثدم یاسایه و له به شی (۱) و له ژیّر ناونیشانی په سه ندی کردووه ، هم و هم و هم و ده قد عدره بییه کهی:

الجزء ١: (الغاية)

(تؤسس مسفوضية الانتخابات العراقية المستقلة (المفوضية) وتعطي الصلاحية لتنظيم ومراقبة وإجراء وتنفيذ جميع الانتخابات المنصوص عليها في قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية... تم تأسيس المفوضية لضمان الاستقلال الكامل عن التأثير السياسي وللاستفادة من المشاورات المستمرة مع الكيانات الدولية مشل الأمم المتحدة والتي أدارت بفاعلية وحياد انتخابات حرة ونزيهة في أمم خارجة من عهود ظلم وصراع ونضال عنيف.)

^{**} بروانه دەقى ياساكە لە پاشكۆى ژمارە «٩» – ل٣٠٤

- ۲ـ ئهم جهخت کردن و سوور بوونه له دامهزراندنی ئهم (کۆمسیۆنه) ودکو دەزگاو
 دەسەلات و ئەرک، جارێکی دیکه دووپات دەبێتهوه به پێی (بهشی۳) و له
 ژێر ناونیشانی (تأسیس المفوضیة)بهتایبهتی برگه(۱، ۲)ی:
 - الجزء ٣: (تأسيس المفوضية)
- ١ تؤسس مفوضية الانتخابات العراقية المستقلة كمكتب حكومي مستقل وذو سيادة وغير متحزب وحيادي ومحترف له صلاحية إعلان وتنفيذ وفرض التعليمات والقسواعد والاجراءات بموجب القانون بما يتعلق بالانتخابات خلال الفترة الانتقالية. وتكون المفوضية مستقلة عن فروع الحكومة القضائية والتشريعية والتنفيذية وتكون السلطة الانتخابية الوحيدة في جميع أرجاء العراق خلال المرحلة الانتقالية. تتألف المفوضية من مجلس المفوضين (المجلس) والإدارة الانتخابية.
- ٧ المهمة الرئيسية للمفوضية هي ضمان ادارة ناجحة للانتخابات بحسب قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية ولتحقيق هذا الهدف يحق لها اتخاذ جميع الاجراءات اللازمة قاشيا مع الفقرة الثانية من قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية لمراقبة وإدارة انتخابات حقيقية ونزيهة في جميع أرجاء العراق. وستفيد الهيئة من خبرات خبراء الانتخابات الدوليين بما في ذلك وبشكل خاص الأمم المتحدة.
- ۳ ئهم (کوّمسیوّنه) له ۲۰۰٤/۵/۳۱ دامهزراوه و ، به پیّی ئهم یاسایه دهستبهکار بوونی لهم میّرووه و دهبی:

الجزء الثامن: (تاريخ النفاذ)

يعتبر هذا الأمر سارياً اعتباراً من تاريخ توقيعه في ٢٠٠٤/٥/٣١.

٤ لهم چهند مادده و برگهیانه وه دهردهکهویت که:

۱ نهم (کومسیونه) به تهواوی سهربهخو کراوه له ههر سی دهسه لاتی عیراقی (یاسادانان)و، (کارگینری به ههردوو باله کهیهوه)و، (دادوهری). له کاتیکدا (مهکتهبینکی حکومی)یشه..!!، (بهشی ۳-۱). نهم جوره دهسه لاته (رهها)یه (بو مهکتهبینکی حکومی)، نه گهر بو لایهنی عهرهبی عیراقی حوکمران، نهوهنده مهبهست نهبیت، نهوه دهبوایه بو لایهنی کوردی خاوهن نه زموونیکی دیموکراسی هه لبریردراو، به پینی بنه مایه کی یاسایی

پهسهند کراو، ئهویش یاسای ژماره (۱)و ژماره (۲)ی سالّی ۱۹۹۲و ههلویستی زوّربهی لایهنه کان سهباره ت به بنه ماو شیّوهی فیدرالیه ت و، ئه و هه موو کوّسپ و تهگهره و پاشقولانهی ناو (یاسای به ریّوه بردنی ئیداره ی ددوله تی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی)، جیّگای بایه خ پیّدان بوایه و، ههر وا به ساده یی و بی وردبوونه وه به سهریاندا ده رباز نه کرایه ت.

۲- دامهزراندنی نهم (کومسیون) به به پینی پشت به ستن بووه به (مادده ۲)ی (یاسای به پیوهبردنی نیداره ی دهولهتی عیراق بو قوناغی نینتیقالی) ههر وه کو له (بهشی ۳)ی برگه (۲)ی سهرهوه تهسبیت کراو هاتووه. لهم مادده و گشت مادده کانی دیکهی یاسای به پیوهبردنی نیداره ی دهولهتی عیراق بو قوناغی نینتیقالی، له غهیری نیقزار کردنی هه لبژاردن بو ههردوو قوناغه کهی پیش قوناغی ههمیشه یی، واته (کاتی و نینتیقالی)، چ شهرت و مهرجی وا (رهها)ی تیدا نیسه . نهو یاسایه له ناستی واته (دهستووره)، نهمه ش واته (یاسای ۹۲) نهم کومسیونه له شیوه ی فهرمانه واته (امر) به ، نهدهبوو دهسه ۱۳ تی کومسیونه که (به فهرمانیک) دامه زراییت له سهرهوه ی دهستوور بیت. !

۳ یاسای به ریّوه بردنی نیداره ی ده و له تی عیّراق بو قوناغی ئینتیقالی له ۲۰۰٤/۳/۸ که لایه ن (ئه نجومه نی ده سه لاتی کاتی عیّراق) هوه* مسوّر کراوه و ، هه ر له هه مسان روّژیشدا جاردرا. یاسای (۹۲) (یاسای کومسیونی بالای هه لبراردنه کانی عیّراق) ، هم ر وه کو له سه روه ته سبیت کراوه له ۱۲۰۰۶/۵/۳۱ ، له لایه نی ده سه لاتی داگیرکه ری ئه مریکی پهسه ند و ئیمزا کراوه . واته پاش نزیکه ی (۳) مانگ، له مورکردن و جاردانی (یاسای به ریّوه بردنی ئیداره ی ده و له تی تیراق بو قوناغی ئینتیقالی) . شاندی کورد که راسته خوّ به شدار بوونه له دارشتنی و ، به رپرسیار بوونه له موتابه عه و به روارد کردن و به دوادا چوونه و ی ئه میاسایه دا، توّ بلیّیت ده رکیان به (ره ها)یی ده سه لاتی ئه مکومسیونه یاسایه دا، توّ بلیّیت ده رکیان به (ره ها)یی ده سه لاتی ئه مکومسیونه نه کردبیّت . . ؟! ، به تاییه تی : به به راورد کردنی له گه ل گرفته کانی (یاسای به ریّوه بردنی ئیداره ی ده و له تی ئینتیقالی) و ، ئه گه ر

^{**} بروانه ددقی باساکه له پاشکوّی ژماره «۷» – ل. ۲٤

ئهوانیش دورکیان نه کردبیّت به وه، خو نه وه به ده یان پسپوّر و یاساناس و روشنبیری کوردستانی له ناوه وه و له ده ره وه ی ولاّت، نه و یاسایانه یان خسته به ر شمن و که وی زانستی و، همر له روّژانی یه که مه وه په نجمیان نایه سهر گشت گرفته کان. تو بلیّیت نه وانه هه ر هه مووی و، هه لویستی زوّر لایه نی عمره بی (برای بالا دهستمان) و، شهمبوّزی ریژه یه کی فراوانی جاده عمره یه که عیراق ده رحمق به کوردو، (نیاز پاکی و ده م راستی) که بریمه رو نیداره کهی عیراق ده رحمق به کوردو، (نیاز پاکی و ده م راستی) وردی و به سهلیقه تو هوشیاری مامه له یان له گه ل ره شورسی یاسای وردی و به سهلیقه تو هوشیاری مامه له یان له گه ل ره شورسی یاسای کورد و به تاییه تی که رکوک و ناوچه کانی دیکه ی کوردستانی ته عریب کرواه، هه روه کو زوّر له مادده و برگه کانی (یاسای به ریّوه بردنی ئیداره ی ده و له تی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی) و چه ند یاسا و (فه رمانی) دیکه ی

٤- وا له هدموو كون و قوشبنيكى كوردستان هدللايه به تايبهتى در به كۆمسيۆنى بالاى سهربهخوى هدلبررادنهكانى عيراق. بهلام پاش چى..؟، پاش نزيكهى (٧) حهوت مانگ له دهرچوون و پياده كردنى ئهو ياسايهو كاركردنى ئهم كومسيونه و نزيك بوونهوهى كات و روزى ههلبررادن. دياره رهخنهكانيش زياتر ئاراستهى ئه نجوومهنى ئهم كومسيونه دهكريت. (بهشى ٤)ى ياساى (٩٢) و له رير ناوونيشانى (مجلس المفوضين). چوارچيوه بنهماى كارى ئهم ئه نه خوومهنى ديارى كردووه.

ده کرا هدر کاتی خوّی به پیّی خودی نهم یاسایه و یاسای (به رِیّوه بردنی ئیداره ی ده و له تی میزاق بو قوّناغی ئینتیقالی) ، کورد پیّی داگر تبایه و حددیّکی بو خروقات و زیاده روّیی نهم نه نجیوه مه دابنایه ، به تایبه تی (نه نجیوه مه نی پاریّزگای که رکوک) و (دهسته ی بالای هه لبراردنه کانی هه ریّمی کوردستان) ، دوور نییه ده زگای دیکه شه هه بیّت، لایه نه پهیوه ندیداره کانی ناگادار کردبیّته وه له باریه وه.

۵ ئه و که سانه ی که پالیورابوون بو نهندامه تی نه نجومه نی نهم کومسیونه به گشتی و به شی کورد لهم (نه نجومه نه) و گشت کارمه ندی نوفیسه کانی به تایبه تی و به

به رهچاوکردنی دهسه لاتی (رهها)ی نهم کومسیونه بالایه، یه ک له خاله ههره گرنگه کان بوو و، نوینه رانی کورد دهبوایه لهمه پینویست بوو، که جووته له گه لا جدیتر بونایه. هه لویستی وه ها سروشتی و پینویست بوو، که جووته له گه لا پرنسیپه کانی هه لبراردنی (۹) نه ندامه کهی و بریاردانیان. نه اسلامی نهم ناورد بینییه نه و گله و گازندانه یه که نیستا له (کومسیونی بالا) ده کریت، به لام دیاره هه ندی له نه ندامانی نهم کومسیونه وه کو پرنسیپ به رامبه ربه هه لبرارد نه کانی هه ریم و ناوچه کانی ته عریب کراوی کوردستان، هه لویستیکی هه لبرارد نه کانی هه ریم و ناوچه کانی ته عریب کراوی کوردستان، هه لویستیکی (سلبی)یان هه یه، به تایبه تی زیاتر که باس دیته سه رباسی که رکوک. به به گه (۱۹ و ۲ و ۳)ی به شی (۵)ی یاسای ژماره (۹۲) و له ژیر ناوونیشانی (تنظیم مجلس المفوضین) دا له م باره یه وه باسی ژماره و شیره ی ده نگدان و چونیه تی ده ستنیشان کردنی نه ندامانی نه م کومسیونه ده کات:

(الجزء٥) (تنظيم مجلس المفوضين) ركه (١):

١- يتألف المجلس من (٩) أعضاء بما في ذلك (٧) أعضاء يحق لهم التصويت. التصويت يكونون مواطنين عراقيين وعضوين لا يحق لهم التصويت العضوين الذين لا يحق لهم التصويت هما رئيس الهيئة الأنتخابية كما ذكر في الجزء (٦) (٢) من هذا الأمر وخبير الأنتخابات الدولي المختار من قبل الأمم المتحدة... ويخدم الأعضاء السبعة الذين يحق لهم التصويت الى حين تشكيل هيئة جديدة بعد انتهاء المرحلة الأنتخابية أو اليي منا بعد (٣) شهور من المصادقة على أول أنتخابات في ظل الدستور الدائم بحسب الفترة الأقصر. تؤخذ قرارات المجلس بالأجماع ، ما أمكن ذلك ، وفي حال تعذر الحصول على الأجماع يسود قرار أغلبية بسيطة من الأعضاء الذين يحق لهم التصويت الحضور بشرط أكتمال النصاب الا اذا نص هذا الأمر على غير ذلك .)

برگه (۲):

(٢- يستطيع العراقيون والمنظمات العراقية تقديم اقتراح مرشحين لمنصب
 اعضاء المجلس الناخبين السبعة الى الأمم المتحدة، تقوم الأمم المتحدة

باعداد قائمة بالمرشعين المؤهلين اخذة بعين الأعتبار الترشيحات المقدمة وتقدمها الى مجلس الحكم الذي يقوم بدوره بترتيب مرشيحن من القائمة ليتم تعيينهم من قبل الحاكم المدني. تبعا لذلك يقوم الحاكم المدني بتعيين أعضاء المجلس السبعة الذين يحق لهم التصويت ويقوم أمين عام الأمم المتحدة بتعيين خبير الأنتخابات الدولي كعضو لا يحق له التصويت في المجلس.)

برگه (٣)ى ئهم ياسايه جهخت لهسهر كۆمه ليّك پرنسيپ و مهرج دهكات سهباره ت به هه لبراردن و دامه زراندنى ئه و (٧) كهسه كه جگه له وهى كه ئه بيّت عيّراقى بن، ده بيّت خاوه ن خوو روشتى پاك و بيّ گه رد بن له بيّ لايه نى و نه زاهه ت و ئيستقامه و (المهنية والحكم السليم كما يجب ان تنطبق عليهم المعايير المذكورة في المادة (٣١ – ب) (من قانون ادارة الدولة للمرحلة الأنتقالية). الأشخاص الذين يعتبرون مواطنين عراقيين يحسب المادة (١١) من القانون المذكور أو المؤهلين للمطالبة بالجنسية العراقية بحسب المادة (١١) من القانون ذاته يحققون متطلب الجنسية لعضوية المجلس . المؤهلات المفضلة لعضوية المجلس تشمل مهارات في الأدارة والعدل والتعيين والتجارة والدفاع الأجتماعي وغيرها من اشكال القيادة المدنية.).

شایانی باسه (مادده (۳۱-ب)ی (یاسای به رِیّوهبردنی ئیدارهی ده و له تی عیّراق بر قوناغی ئینتیقالی)، تایبهت به مهرجه کانی پالیّوراوان بر ئهندامه تی (ئه نجوومه نی نیشتمانی ئینتیقالی ئاینده یه و ، مادده (۱۱)یش مافی جووت شناسنامه یعیی و گه راندنه وه ی شناسنامه ی عیّراقی بر نه و انه ی که مه حروم کراون لیّی.. هتد).

۳ واته (کومسیوّنی بالای سه ربه خوّی هه لبر اردنه کانی عیّراق) له (۹) که س پیّک دیّت به لای که مه وه ده بیّت (۷) یان عیّراقی بن. به پیّی پیّکها ته ی عیّراق و ئالیه تنی وه رگسرتنی (بریار) له ولاته کسه و له قسوّناغی کساتی، هه و وه کسو راگسه یه ندراوه، ده بیت به (تموافق) بیّت. مافی کسورد بوو که له (۲ تا ۳) نهندامی لهم (کومسیوّنه) همهایه. لانی کهم (۲) له (۷) نهندامه کارگیّره کهی

لیژنه که مافی ده نگدانیان هه یه دهبوایه کورد بن و ، ههر به هممان ریژه بق گشت توفیسه کانی دیکه یش*.

ئهوانهی که شارهزاییان ههیه له کاروباری ئیداری، به تایبهتی ئهگهری ململانیّی تیدا مهزهنده بکریّت و، پروّسهکهش ناوه پوکی کیشهیه کی سیاسی همبیّت، ئهوه تهقدیری ئههمیه تی روّل و کاریگهری (کارمهنده کان)و (لیّپرسراوانی) ئهو ئوفیسانه ده کهن و، ههر ئهوانه به فیعلی وه کو کادیریّکی مامناوه ندی بریارو ریّنماییه کان جیّبه جیّ ده کهن و، ههر ئهوانیش ئاگادارن له کسوّسپ و تهگسه ره یه کی زوّر دروست بکهن و، ههر ئهوانیش ئاگادارن له ورده کاریه کان، ههروه ها ژماره و نوعیه تی ئه و کوردانه که له و ئوفیسانه کارده کهن (ئهگهر ههبن) دهوری کاریگهری ههیه به تایبه تی له ئوفیسی ناوه ندی کارده کهن (ئهگهر ههبن) دهوری کاریگهری ههیه به تایبه تی له ئوفیسی ناوه ندی روثماره و ریژه و نهو عیه تی تاکو ئیستا خه للکی کوردستان لهم باریه وه ئاگادار نین له رماره و ریژه و نهو عیه تی تاکو ئیستا خه للکی کوردستان لهم باریه وه ئاگادار نین له (بریّمه و ریژه و نهو عیه تی نه و کوردانه ی که له و ده زگا گرنگهدا کار ده کهن، که (بریّمه و ریژه و نهو عیه وی به ههردو و بالهکهیه وه) و (دادوه ری)، ئهمه یش خوّی یاسادانان) و (کارگیّری به ههردو و بالهکهیه وه) و (دادوه ری)، ئهمه یش خوّی یاسادانان) و (کارگیّری به ههردو و بالهکهیه وه) و (دادوه ری)، ئهمه یش خوّی یاسادانان دارده یه کی کهم و یّنه یه له بواری یاساداناندان!

باشه نهوه نهم راستیانه به سهر نهو کوردانه دا تیپه رین که راسته وخو به رپرسیار بوون له ناماده کردن و دارشتنی یاسای ژماره (۹۲)، ههروه ها به سهر گروپی کوردی له (نه نجوومه نی ده سه لاتی کاتی نهو کاته ی عیراق)یش تیپه ربوو، به لام خو له کوردی له (۲۰۰٤/۷۰۱ که ههر سی ده زگاکانی ده سه لاتی نه مروّی عیراق پیک هات و له ههر (۳) ده زگاکانی ده سه وه که وه و که و راگه یه نوینه ری هه یه و هم وه که و راگه یه نوینه راویشه بریاره کانیان به ته و افقه.

که واته نویّنهرانی کورد له بهغدا له پیّش و له پاش دهرچواندنی همر جوّره یاساو بریارو ریّنماییهکی ناوهند راستهوخوّ بهرپرسیارن که:

۱ ـــ به گشتی: پینویسته ئاگاداری سهرکردایهتی سیاسی کورد و پهرلهمان و حکومهتی ههریمی کوردستان بکریتهوه لییان.

^{*} خَوْ نَمْكُمْر لمسمر بنممای شمراکمت كوردو عمرهب ماممله یان لمگمل نَمْم كوّمسیونه بكردایدت، نُمُوه دهبوو نیودی كورد بیّت!!.

۲ به تایسهتی: خوّیان و هکو نویّنه رانی کورد راسته و خوّ، چ و هکو تاک له شویّن و پلهی لیّپرسراویه تی و چ و ه کو فراکسیوّنی کوردستان له ههر سیّ ده زگاکانی ده سه لاّتی ناوه ند..

لهملاشهوه پهرلهمان و حکوومهتی ههریّمی کوردستان به (ههردوو بالهکهیهوه)و دهسه لاتی دادوه ری که وه کو لایه نی پهیوه ندار چاودیّره، بهرپرسیارن له موتابه عهو ده ربیرینی هه لویّست له پیّش و له پاش ده رچواندنی ههر جــوّره یاساو بریار و ریّنماییه ک که له ناوه ندی به غداوه ده رده چیّت (نهگهر ناگادار بکریّنه وه لیّیان)، به تاییه تیش نهوانه یان که راسته وخوّ، یان ناراسته خوّ پهیوه ندییان به کورد و ههریّمی کوردستانه و هه یه. سهره رای نهمانه هه رهمو و کورد و کوردستانیسه کان نوینه رایه تییان هه یه له نه نجوومه نی پاریزگاکانی: مووسل و که رکوک و دیاله به ته حدید.

کهچی رەوتی رووداوهکان و بریارهکانی حکومهتی کاتی عیراق و پیادهکردنی یاسای بهریوهبردنی ئیدارهی دهولهتی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی و، بریار و ههلسوکهوتی ئهم (کومسیونه) که ناوهروکی باسهکهمانه، رهنگدانهوهی نهم (توافق)ی پیوه دیار نسه...

زیاتریش: گلهو گازندهی نوینهرانی کبورد له ناوهندی بهغیدا (له نیبو خو بو خوبر خوبر در این نیبو خوبر بو خوبر به کنشه کان، سهرنج راکیشه . . !

(کۆمسیونی بالای سهربهخوی هه لبراردنه کانی عیراق)، هه ینه تیکی ده ستنیشان کردووه بو سه رپه رشتی هه لبراردنه کانی هه ریمی کوردستان به ناوی (ده سته ی بالای هه لبراردنه کانی هه ریمی کوردستان به ناوی (ده سته ی بالای هه لبراردنه کان له هه ریمی کوردستان) و ، سه روکه که شی (د. نوری تاله بانی) یه ، راسته و خوش گریدراوه به و کومسیونه له هه موو روویه که وه ، هه رچه نده له م روزانه دا بیست مان ناوبراو ده ستی له و کاره کیشاوه ته وه ، چونکه پالیت و راوی ئه ندامه تی یه رله مانی کوردستانه . .

ئهم (کوّمسیوّنه) ئهوهنده گوی نادات به (دهسته)کهی ههولیّرو، به پیّی قسه کانی (د.نوری تالهبانی) مامهلهی (کوّمسیوّنی بالآ) ههر له مامهلهی جارانی کاربه دهستانی به غدای ناوهندی سه دام ده چیّت، که له کاتی خوّیدا له گهل ده زگا حوکمه زاتییه کارتوّنییه کهی (ناوچهی کوردستان)یان ده کرد. دوور نییه زوّر لهمانه ههر لهوانه بن که له نیّو ده زگاکانی ناوهندی کوّندا کاریان ده کرد.

ههر يو نموونه:

۱ـ (۸۵٪)ی فورمه کانی ده نگدانی شاری هه ولیّر هه لّه ی تیّدایه و ، ده بیّت راست بکریّنه و دو ، ئه و فورمانه له لایه ن ئه م (کوّمسیوّنه) و ، ئاماده کراون (هه رچه نده ده لیّن له ده ره و ه پر کراونه ته و و ، له سه ر هه مان ئه و سیدیه ی پاریّزگای هه ولیّره ، که کاتی خوّی نویّنه ری ئه م حکومه ته ناردویه تی برّیان ...) ، گریان واش بیّت ، (کوّمسیوّن) به رپرسیاره و ، له ریّگای ئه وانه و ، ئه دریّت به (بایعه کان) (ئه گه رنیان پاک بایه چوّن رازی بوون دابه شی بکه ن له کاتیّکدا (هه زاره ها فوّرم هم ناوی یه که می که سه که خوّی بووه ته ناوی باب و باپیریشی) و ، دابه شیان کردووه به سه رها و و لاتیاند او ، ماوه ی راستکردنه و هه هم له کانیش هم له لایه ن ئه م کوّمسیوّنه و ، ته حدید کراوه که دوا روّژی (۱۸/۱۲/۱۵) ه که داواش کرا بو چه ند هه فته یه ک دیژ بکریّته و ، بو راستکردنه و ، هه هم که کریژه یان کرد . (۱۸ گه ر چی له م روّژانه شدا و له ژیر فشاری کوردان بو چه ند روّژیّک دریژه یان یه یه داد ...) .

۲ به پیّی راگهیاندنی سهروّکی دهستهی هه لبرژاردنه کانی ههریّمی کوردستان (د.نوری تالهبانی) کوردستان بالا تاکو ۲۰۰٤/۱۲/۶ بودجه برق (دهسته کهی) خوّی له ههریّمی کوردستان دیاری نه کردووه. واته تا پیّش تهواو بونی موّله تی راستکردنه وهی فوّرمه هه له کان به (۱۰) روّژ. ته نها فوّرمه کانی شاری ههولیّر (۷۵) ههزار فوّرمه وه کو باسی لیّوه ده که ن. واته ته نها ژماره ی فوّرمی هه له ی شاری ههولیّر ده گاته سنووری (۲۰۰۰۰) شهش سهد ههزار فوّرم، فوّرمه کانی دهوّک و سلیّمانیشی بخریّته سهر دوور نییه ژماره که خوّی فوّرم، فوّرمی کوردستان ناکه که که ده ده روه وی (ههریّمی) کوردستان به ناوچه کانی دیکه ی کوردستان ناکه م که له ده رهوه ی (ههریّمی) کوردستان به تایبه تیش (کهرکوک) و نوّفیسه که ی که که ده واقعیدا بوّ نیّمه ی کورد گرنگییان له پاریّزگاکانی (ههریّم) که متر نییه نه گهر گرنگتریش نه بن.

۳- تاکو روّژی ۲۰۰٤/۱۲/۲۹، فورمی هه لبیژاردنی شارو شارو چکه کانی (مووسل) نه گهیشتبووه دهستی (بایعه کان). سهرچاوه تاگاداره کان نهوه راده گهیهنن که تاکو پیش چهند روّژیک هیچ (مه کته بینک) یان (دهسته یه ک)ی

^{*} بروانه دوقي ياداشتيكي (د.نوري تالمباني) له پاشكۆي ژماره «۲۲-ل۲، ۶و ۲۳-ل٤١٤»

- (کۆمسیۆنی بالای هه لبژارنه کانی عیراق) نهبووه له مووسل، ئه و کوگایه ی که فرّرمه کانی هه لبژاردنی تیدابووه، سوتینرا و تاکو ئیستایش له مووسل ئوفیسی کومسیونی بالای هه لبژاردن به ته واوی وجودی نییه، مهترسی شه پر کدادانیش له نیو شاری مووسل و ده وروبه ری هیشتا ماوه..!
- ۵. له کهرکوک هه تاکو نه گهر هه آبرژاردنیش بکریّت و فرّرمه کانیش هه موو راست بکریّنه وه، نه وه به لای که مه وه (۱۷۲) هه زار له ها و و لا تیانی که رکوک، که دوور نییه ۹۵٪ی کورد بن و، باقی دیکه تورکمان و برا کلدان و ئاشورییه کان بن... هتد، بوّیان نییه ده نگ بده ن..!
- ۵ـ (کومسیونی بالا) بریاری داوه کوردی خدلکی کوردستانی عیراق که له هدنده رانن وه کو هدر هاو ولاتیه کی عیراقی بویان هدیه بهشداری له هدلبراردنی ند بخومه نی نیشتمانی عیراق بکهن، که چی نه و مافه بر ههمان نه و کوردانه ره و نابینی بر نه وه به بهشدار بن له هه لبراردنه کانی په رلهمان و نه نجومه نی پاریزگاکانی کوردستان*. نهمه ش وه کو بلتیت (بانیکه و دوو هه وا)، ده نا نه به وه ی بی رز (اجبزاء) یان (جبزء) ره وا نه نه بیت. ؟!. دیاره لای نهم (کومسیونه) (مجموع الاجزاء) یان (جبزء) ره وا نه بیت. ؟!. دیاره لای نهم (کومسیونه) (مجموع الاجزاء) ناکات به کوی (کُل) . .!. سهیر له وه دایه دهسته ی بالای هه لبراردنه کان له هه ریمی کوردستان ناگای له و بریاره نه بووه . که گازنده شی کردووه دیاره تاکو نیستا نه نجامی نه بووه ، نهمه په یوه ندی هه یه به مافی سه ده ها هه زار کورد و کوردستان مافی ده نگدانیان پی داوه . له سه ر (کومسیونی بالا)یه ، که به پی یاسای ده نگدانیان پی داوه . له سهر (کومسیونی بالا)یه ، که به پی یاسای به ریخوه بردنی نیم داوه . له سهر (کومسیونی بالا)یه ، که به پی یاسای به به بی یاسای به به بی نی با به بی یاسای ده نابیت له جیبه جی کردنی نه و یاسایه دا نینتیقائی بیت و ، بوی نیسه له باره یه و زیاده روی باکات .

سهبارهت بهم حاله تانه و ههندی گرفتی دیکهش وادیاره نوینه رانی کورد له به غدا و سهرکردایه تی سیاسی کوردیش وه کو پیریست نهم دیارده یه یان نهونده به ههند وه رنهگر تووه تاکو نیستا، له کورو کومه آو راگه یاندنه کاندا، وه کو پیریست، رهنگی نهداوه ته وه ده کراوه ته کیشه یه کی مهترسیدارو، نهوه ی نیستا گوی بیستی ده بین

^{*} بروانه دوقى (النظام رقم ۱۰)ى كۆمسيۆنى بالا له پاشكۆى ژماره «۱۲» - ل۳۲۱

- دهبوایه ههر له سهرهتاوه بایه، چونکه ئهوانه وهکو کوّمسیوّن کاری خوّیان کردووه، ئهو ماوهیهش که ماوه تهوه زوّر کهمهو، جهودی کورد له نیّوان گازنده نارهزایی و پیّویستی هاندانی خه لکی کوردستان بوّ ده نگدان بزر دهکات و ده نگدهرانی کوردستان سارد و بیّ ئومیّد ده کات و، ئهوهیش که ئیّستا ده کریّت ههندی دره نگه، بوّیه ئهو بیّ ده نگییه دووجار مافی هاوولاتییانی کوردستانی پیّشیّل کرد:
- ۱ جاریّک بی دهنگ بوون سهباره ت به م ناحه قیانه ، که نهم (کوّمسیوّنه) پیاده ی ده کات و سووربوونیان لهسه ری که به روونی فه رق و جیاوازی پیّوه دیاره ، که خوّی له خوّیدا هه لوّیستیّکی نا دهواو ، دیارده یه کی ترسناکه و ، نه ده بوو و ا پشتگوی بخریّت و ، به پیّچه وانه وه ده بوایه به جدیتر وه ربگیردرایه . نهم پهراویزکردنه له وه ده چیّت نهم بابه ته ش وه کو زوّری دیکه راپیّچ بکریّت به تاییمتی لاساری حکومه تی به غدا له م باره یه وه و ، که سیش خوّی نه کات به خاوه نی و بلیّن نه مه شمان هیچ ، نه مه شسایی و میّژوویی خاوه نی و بلیّن نه مه شمان هیچ ، نه مه شسایی و میّژوویی خه ته رناکه که نابیّت به سهر کورددا ده رباز ببیّت.
- ۲ کورد له همر کوی بیّت مافی دهنگدانی ههیه، چونکه (یاسای به پیوهبردنی
 ئیدارهی دهولهتی عییراق بو قوناغی ئینتیقالی) دوو مافی سهره کی لهم
 بارهیه وه بو سهلاندووه:
- * وه کو هدر هاوو لاتیبه کی عیراقی کورد مافی ده نگدانی هه یه بو (ئه نجومه نی نیشتمانی عیراق) و (په رله مانی کوردستان) و (ئه نجوومه نی پاریزگاکانی) ئه مه ش به (مطلق) ها تووه. له و پاسایه داو چ مادده و برگهیه کی وا نیبه بو ته حدید کردن و جیاوزای ده نگدان، بو ناوه وه و بو ده ره وه ی ولات ، هه روه ها هم رهمان پاسا ئیقراری مافی پتر له یه ک شناسنامه ی کردووه بو گشت عیراقییه کان، (برگه «ج» ی مادده «۱۱»: یحق للعراقی ان یحمل اکثر من جنسیة واحدة، وان العراقی الذی اسقطت عنه جنسیته العراقیة بسبب اکتساب جنسیة اخری یعد عراقیا).
- * یاسای به ریّوهبردنی ئیداره ی ده و له تی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی، دانی به بوون، واته به شهرعیه تی (پهرلهمان و، حکومهت و، ده سه لاتی دادوه ری) ههریّمی کیوردستاندا ناوه به پیّی میادده (۵۳–۱) (ئهگهر چی دان ونینوکیان کیراون)، (مادده ۵۳–۱: ئیعتراف به حکومه تی ههریّمی

كوردستان دوكرى كه حكومهتى فهرمى ئهو خاكانهيه، له پاريزگاكانى دهوّک و ههوليّسر و سليّسمانى و كسهركسوك و ديالهو نهينهوا، كسه تا (۱۹ / بايارى/۲۰۳) لهلايهن ئهو حكومهتهوه بهريّوه دوبرا. دەستهواژهى حكومهتى ههريّمى كوردستان كه لهم ياسايهدا هاتووه، واته ئهنجومهنى نيشتمانى كوردستان و دەسهلاتى قهزايى ههريّمى له ههريّمى كوردستان). دەقه عهربيهكهى: (يعستسرف بحكومة اقليم كردستان بصفتها الحكومة الرسمية للأراضي التي كانت تدار من قسبل الحكومة المخومة الرسمية للأراضي التي كانت تدار من قسبل الحكومة المذكسورة في ۱۹ / اذار ۲۰۰۳ الواقعة في مصطلح "حكومة أقليم كردستان" الوارد في هذا القانون يعني المجلس مصطلح "حكومة أقليم كردستان" الوارد في هذا القانون يعني المجلس الوطني الكردستاني، ومجلس وزراء كردستان والسلطة القسضائية الاقليمية في أقليم كردستان).

هدر نه و یاسایه دان به وه شدا ده نیت که حکومه تی هدریمی کوردستان (هدر سی ده ده نه نه یاسایه دان به رده و ام ده بن تاکو کوتایی قوّناغی ئینتیقالی. ئه مه ش نه وه ده سه لیّنیت نه میاسایه دانی به یاسای ژماره (۱) و ژماره(۲)ی سالّی ۱۹۹۲ و گشت یاسا و بریاره کانی په رله مان و ، بریارو ریّساکانی حکومه تی هه ریّم و و ده سه لاّتی دادوه ری کوردستاندا ناوه. به پیّی مادده (۲۰)ی یاسای ژماره (۱)ی سالّی ۱۹۹۲ ، (یاسای هه لبژاردنی نه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیّراق بی و کوردستانی عیّراق بی و کوردستانی ته و او کردبی که ده قه عه ربیه که ی : (یشترط فی الناخب ان یکون من مواطنی کوردستان العراق و اکمل الثامنة عشرة من العمر) ، بسی یکون من مواطنی کوردستان العراق و اکمل الثامنة عشرة من العمر) ، بسی ته و دکوردستانییه .

که کار گهیشته ئهم رادهیه ناچار دهبم جاریکی دیکه بگهریمهوه بر خودی (یاسای بهریوهبردنی ئیدارهی دهولهتی عیراق بر قوناغی ئینتیقالی)، که چون یاسای ژماره (۱)ی سالی ۱۹۹۲ (یاسای ههلبژاردنی ئه نجومهنی نیشتمانی کوردستانی عیراق)یان په کخست، به تایبه تی ته حدید کردنی یه ک روژی ههلبژاردن بر گشت ناوچه کانی عیراق به ههریمی کوردستانه وه. مادده (۵۷ – ب) (ههلبژاردنی ئه نجومهنی پاریزگاکان له سهرتاسه ری عیراق و ههلبژاردنی ئه نجومهنی نیشتمانی

کوردستانیش له ههمان کاتدا ده کری و نابیت و اده کهش له (۳۱ی کانوونی دووه می ۲۰۰۵ تیپه ری)و ده قه عهربیه کهی: (ستجری الانتخابات لمجالس المحافظات فی ارجاء العراق کافیة، وللمجلس الوطنی الکردستانی فی نفس موعد اجراء انتخابات فی موعد لا یتجاوز ۳۱/کانون الثانی/۲۰۰۷). ههروه ها بریاری (۲۰۰۵)ی ۲۰۰۶ ئه نجومه نی ده سه لاتی کاتی عیراق و، بریاری (کومسیونی بالای هه لبراردنه کانی عیراق) که عیراق به ههریمی کوردستانیشه وه به یه کناوچه مهلیژاردن دانراوه.

به رای ئیمه نهم بریاره دژی یاسای هه لبراردنی نه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراقه، ههر وه کو باسمان کرد.

چونکه ئهم یاسایه واته یاسای ژماره (۱)ی سالتی ۱۹۹۲ له:

مسادده (۱٤) يدا ده ليّت: (له كساتى ته واو بوونى مساوه ى نه نجسومسه ن، يان هه لوه شانه وه يدا، برياريّك له سهروّكى ده سه لاتى جيّبه جيّ كردنه وه له ماوه ى (١٥) روّژ پاش ته واو بوونى مساوه كسه، يا هه لوه شاندنه وه كسه ده رده چيّ و ده بيّ واده ى هه لبراردنى نه نجومه نى نوى به پيّى حوكمه كانى مادده دوازده مى نهم ياسايه ديارى بكات)، ده قسم عمريسه كه ى: (عند انتهاء مدة المجلس، او حله يصدر قرار من رئيس السلطة التنفيذية خلال خمسة عشرة يوما من تأريخ انتهاء المدة، او الحل، يتضمن تحديدا لموعد الانتخابات للمجلس الجديد وفقا لاحكام المادة الثانية عشرة من هذا القانون).

يان به پيرى مادده (٦)ى ياساى ژماره (٤٧)ى سالى ٢٠٠٤ (قانون التعديل الثالث لقانون انتخاب المجلس الوطني لكوردستان العراق المرقم(١) لسنة ١٩٩٢ المعدل)*:

(المادة السادسة: تعدل المادة الشانية عشرة وتقراء كالأتي: يحدد موعد الأنتخابات بقرار من رئيس الأقليم خلال خمسة عشر يوما من تأريخ انتهاء مدة المجلس أو صدور قرار منه بحل نفسه ويعلن بوسائل الأعلام علي المواطنين قبل الموعد المحدد لها بما لا يقل عن شهر).

به پینی مادده (٦)ی ههمان یاسا که تعدیل کراوه و بووه ته مادده (٢)ی یاسای ژماره (٤٧)ی سالی ۲۰۰٤، که دهقه عهرهبییهکهی بهم شیوهیهی خوارهوهیه:

^{*} بروانه دوقي ياساكه له ياشكوي ژمارد «۱۳» -۳۲٦

(تشكل بقانون هيئة عليا مستقلة للاشراف على الأنتخابات في أقليم كوردستان العراق وادارة العمليات الأنتخابية تتولى اعداد جداول الناخبين وتحديد المراكز الأنتخابية في الأقليم واصدار التعليمات اللأزمة لتسمهيل سير الأنتخابات وتسمية روؤساء واعضاء المراكز الأنتخابية).

ههرودها ئهم چاکسازییه ههریمی کوردستانی له چوار ناوچهی ههلبژاردن کردووه به مهرده کا.،

له جینگای نهوه ی لین پرسراوانی کورد لهم صهیانه دا، یان له دارشتنی بریاری دامه زراندنی (کومسیونی بالا)، پی داگرن لهسه ر تایبه ته ندی کوردستان و دهسه لاتی په رلهمانه کهی و ، دژی (رهها)یی و نایاسایی فه رمانی ژماره (۹۲) که به (یاسای ژماره ۹۲ – یاسای دامه زراندنی کوردستانیان بالای سه ربه خوی هم لابژاردنه کانی عیراق) ه راوه سان، که چی په رلهمانی کوردستانیان ناچار کرد که دهستکاری یاسای ژماره (۱)ی سالی ۱۹۹۲ بکات و ، به و شیوه یه ی گونجاو بیت له گه لا نهو فه رمانه . نه مه شه و اقعدا پاشه کشه و سابیقه یه کی یاسایی سه رنج راکینشه و ، چی ورد بوونه وه و بیرکردنه وه یه کی بابه تیی قوولی پیوه دیار نبیه ، له مه کوردستان ، به تایبه تی له هم هم لویسته له سه ر ماف و بریاری خه لکی کوردستان ، به تایبه تی لهم هم لویسته له سه ر دهستکه و ته کورد به هم موو هزرو کوردستان ، به تایبه تی هم و رو بیت له سه ر دهستکه و ته کاریانه هوش و هیزو توانایه کیه و ، نه که هم سوور بیت له سه ر دهستکه و ته کاریانه پیوتر و قوولتری بکات و گهشه شی پیبدات . له وه ش زیاتر زور له و دهستکاریانه نه فه رزه ، نه پیویست به یک و .

لیّردا دیسان ناچارین به دهقه عهرهبیه که ی یاسای ژماره (٤٧)ی سالّی ۲۰۰۶ بچینه وه، که له دانیشتنی په رله مانی کیوردستان ژماره (۵۵)ی روّژی بچینه وه، که دانیشتنی په رله مانی کیوردستان ژمان فیلّ له خوّمان ده کهین. (ههر وه کو چوّن له جیّگایه کی دیکه ی تهم روّژنامه یه دا ده قی تهم یاسایه له گهلّ ده قی یاسای ۹۲ بلاو کراوه ته وه)*.

سەرنجى خوينىدى ئازىز و ھۆشمەند رادەكىنشم بۆ دوو راستى سەرەكى:

۱ نهم یاسایه (یاسای ٤٧) و هکو یاسایه کی (چاکسازی) لهسه ریاسای ژماره (۱)ی سالی ۱۹۹۲. بریتییه له (۲۱) مادده، جگه له (یهک) ماددهی

^{*} بروانه ددقی یاساکه له پاشکوی ژماره «۹» - ل۴ ۳۰

که نهویش مادده (۱۸)یهتی، نهوانی دیکه ههر ههموی تهنگیده لهسهر تایبهههندی و شیّوه و سهربهخویی ههیئهتی بالآی ههلبراردنی کوردستان (مادده۲)، ههروها ناوچهی ههلبراردنی ههریّمی کوردستان و کاتهکهی و دروست بوون و ددسهلاتی نهم (ههیئهته)، که پیّویسته به یاسایهک لهلایهن پهرلهمانی کوردستانهوه دیاری بکریّت (مادده۲)، کهچی (تاکو ئیّستا یاسای و الهلایهن پهرلهمانی کوردستانهوه دهرنهچووه)و، بهرپرسیارهتی نهم ههیئهته له ناماده کردنی لیستی ناوی دهنگدهران (مادده۷)...هتد، نهمانه ههر ههمووی باشه و، بگره ههندیّکی ههر دهبوایه بکرایه، بهلام که دیّینه سهر مادده (۱۸)ی نهم یاسایه که (بیت القصید)ه، وهکو دهلیّن (ریّسهکهمان لیّ دهبیّت به خوری)و، یاسای دمانهیّنیّتهوه بوّ سهر سفر. دهقی عهربی مادده (۱۸)ی یاسای ژماره ۷ای سالی ۱۰۰۶: (المادة الثامنة عشرة: تضاف المادة التالیة الی الباب السابع للأحکام المتفرقة:

(تحل المفوضية العليا المستقلة للانتخابات العراقية محل الهيئة العليا لانتخابات المجلس الوطني لكوردستان العراق الواردة في هذا القانون للاشراف على انتخابات الدورة الثانية للمجلس وادارتها).

واته بهم دوو دیرهی مسادده (۱۸)، (دامسهزراندن و دهسه لات و نهرک و فهرمانی..) نهو (ههینهی بالآ)یهی خوّمان که یاسای ژماره (۱)ی سالی المهرمانی..) نهو (ههینهی بالآ)یهی خوّمان که یاسای ژماره (۱)ی سالی ۱۹۹۲ دهستنیشانی کردبوو و، له (تعدیل) هکهشیدا دووپات کراوه تهوه و، تعنیکی به دلهمانی خوّمان ههر وه کو مادده (۲)ی نهم یاسایه تهسبیتی کردووه دامهزریّت، سراوه تهوه و ئیلغا کراوه تهوه.

هدر وه کو ناگادارین (المفوضیة العلیا المستقلة للانتخابات العراقیة) یاسای خوّی هدید، نهوهی دهیکات و تاکو نیّستا کردویه تی، له گهل نهو هدموو گله و گازنده یمی که هدید، بوّیه حمقمانه بلیّین: نموهی پیّش و پاش مادده (۱۸)ی یاسای ۷۷ی سالی ۲۰۰۶ هاتووه به حوکمی مادده (۱۸).. فیّلیّکه له خوّمانی ده کهین و، خوّمانی پی ده خه له تیّنین و، نه گهر بوّ نه وه نیید، نه بیّت بوّ چی بیّت .. ؟!

دیاره ئهوهی له پشتی ئهم پیشنیارهوه بووه وای تهسهور کردووه ئهمه جوّره ژیری (شطار) متیّکه و لهوهش (شطار)تر، ئهم مادده (۱۸)یهیه، له (الباب السابع للأحکام المتفرقة)ی داناوه، ههروهها: ۲_پیکهوه گریدانی هه لبراردنی ئاینده ی ئه نجوومه نی نیشتمانی کوردستان به هه لبراردنی خولی دووهه می په رله مانی کوردستانه وه ، هه ر وه کو له مادده (۱۸) ی ناوبراو دا ته سبیت کراوه: (تحل المفوضیة العلیا المستقلة للانتخابات العراقیة محل الهیئة العلیا لأنتخابات المجلس الوطنی لکوردستان العراق الواردة فی هذا القانون للأشراف علی أنتخابات الدورة الأنتخابیة الثانیة للمجلس وادارتها) ، راست نییه چونکه ئه مه هم لبراردنه بو (قوناغیکه) که ماوه ی کارکردنی که متره له یه ک سال ، (ئه گه ر هم لبراردن بکریت) ده بیت پیش (۲۰۰۵/۱۸) بکریت و ماوه ی ئه م (قریناغیه) تاکور شماره (۱) ی سال ۲۰۰۸) ی باسای هم لبراردنی ئه نجومه نی نیشتمانی ژماره (۱) ی سال ۱۹۹۲ هماوه ی خولیکی په رله مانی به (٤) سال ته سبیت کوردوه ، بروانه یاسای (ژماره (۱) ی سال ۲۹۹۲ یاسای چاکسازیی که دوره ی پاسای چاکسازیی

بهش به حالی خوّم پیموایه پیویست نهبوو پهرلهمانی کوردستان ملکهچی بریاری (کومسیوّنی بالا) بیّت، سهبارهت به هاوزهمانی هدلبژاردنی خولی دووهمی خوّی و همردوو هدلبراردنه بو قسوّناغسیّکی فینتیقالییهو، ماوهکهشی کهمتر له یهک ساله.

ته م جوّره مامدله کردنه لهگهل مافه یاساییه کانی خه لکی کوردستان ناگونجینت لهگهل مخرره مامدله کردنه لهگهل مافه یاساییه کانی، به لکو بریتییه له هه راج کردنیان به بی هیچ جوّره پاساوی کی یاسایی و لوّجیکی، بوّیه به بریارو کاریّکی حدکیم و ره وای نابینم چونکه:

۱ هدموو روّژیک هدل بو کورد نا په خسیت تاکو مافه کانی به ئیراده ی خوّی ریزبه ندو یاسایی بکات و ، نوینه رانی ئاوا کو نابنه وه و تویژینه وه و لیکدانه وه و تاوتوی کردنی یاسایی ئاماده بکه ن و بیکه ن به یاساو بریارو ، حکومه ت و داموده زگا پهیوه نداره کانی ناوه وه و ده ره وه ی کسوردستان به نیّوده و له تیده کانیشه وه دانیان پیدا بنیّن و ریّزیان لیّ بگیردریّت.

۲ـ راسته گۆرين يهک له خوسلهتهکانی ژيانه، بهلام گۆرين دهبيت هۆ و هۆکاری
 ههبيت و پينويست بيت. بهلام چی مادده و بهنديکی ياسای بهريوهبردنی

ئیدارهی دهوله تی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی، فهرزی کردووه به سهر لایه نی کوردی له بهغدا، که به هه لهداوان بین و پهرلهمانی کوردستان ناچار بکهن یاسای ژماره (۱)ی سالی ۱۹۹۲ به و شیوه یه دهستکاری بکهن که کرا، (به تایسه تی نهوه ی که پهیوه ندی هه یه به م هه لبیراردنه) و به ته حدید مادده (۱۸)ه کهی. . ؟!

واته:

- * هەرتىمى كوردستان لە چوار ناوچەى ھەلبىۋاردنى سەربەخىزوە، بگۆرى بۆ ياشكۆى عيراقىكى يەك ناوەندى ھەلبۋاردن..!
- * لیژنهی یاسایی سهرپهرشتیاری هه لبژاردنی پهرلهمانی سهربه خوّی کوردستان نیلغا بکریته وه، که مافیکی یاسایی و سهلیندراوه له لایه نهرلهمانی هه لبژیردراوی کوردستان، بدریت به کومسیونی بالای هه لبژاردنه کانی عیراقی ته عین کراو، جگه له وه ش ده زانرا نهم (کوّمسیونه) هه لویستی باش نییه ده رحمق به کوردو، خهریکی کوّسپ و ته گهره نانه وه یه لهسهر ریگای هه لبژاردنیکی راست و دروست له ناوچه کانی کوردستان.
- * پشتکوی خستنی مافی سهدهها ههزار هاوولاتی کوردستانی ههندهران له دهنگدان بو پهرلهمانی کوردستان و پاریزگاکان و تهسلیم بوون به رای کومسیونی (بالا) که مافی نهوهی نییه.

بهش به حالّی خوّم نازانم تاکو چهند ئهندامانی سهرکردایهتی سیاسی لایهنه سیاسیهکانی کوردستان و بهتایبهتی (پارتی و یهکیّتی) و (ئهندامانی پهرلهمانی کوردستان) و (حکومهتی ههریّمی کوردستان به ههردوو ئیدارهی ههولیّر و سلیّمانی)..هتد، ناگادارن له قوّناغهکانی دارشتنی (فهرمانی ۹۲)، (الأمر: رقم۹۲ القاضی بتأسیس المفوضیة العلیا المستقلة للانتخابات فی العراق) که له ۱۳/۵/۳۱ دهرچووهو (ساری المفعول) هه، ههروهها (فهرمانی) رقم (۹۹) القاضی بأصدار قانون الانتخابات) ،که له ۱۸/۵/۱۰ دهرچووهو (ساری المفعول) ههر له نهروانات السیاسیة)، که له ۵۱/۵/۱۰ دهرچووهو (ساری المفعول) ههر له نهسلّدا ناگایان له یاسای ۹۲ نهریّت)..!

^{*} بروانه دوقی یاساکه له پاشکوّی ژماره «۹» - ل ۳۰٤

^{**} بروانه دهقی یاساکه له پاشکوی ژماره «۱۰» - ل ۳۱۳

^{***} بروانه ددقی یاساکه له پاشکوی ژماره «۱۱» - ۳۱۷ ا

لهو باوهرهداین پهرلهمانی کوردستان له رووی یاساییهوه حهق بوو:

۱ـ دوستکاری ئهو مادده و بهندانه ی نه کردایه له یاسای ژماره (۱)ی سالّی الله دوست که بووه مایه ی له دوست دانی ههندی لهدوسه لاته کانی و به ته حدید مادده (۱۸)ی ئاماژه پی کراو، یان لیژنه ی بالای هه لبژاردنی یاسایی خوّمان ئیلغا بکهینه وه و ، هه موو دوسه لاته کانی بدریّت به کوّمسیوّنی بالا ، که به پیّی یاسایه کی دیکه روفتار ده کهن ، روفتاری (کوّمسیوّن)یش ههر له سهره تاوه دیار بوو چوّنه.

۲. گریدانی روزی هملبراردنی پهرلهمانی کوردستان به هممان روزی هملبراردنی گشتی عیراقهوه.

دوور نییه رایه که هدبیّت به پیّچهوانه ی نهم بوّچوونانه و به پشت به ستن به (برگه «۱، ب»)ی مادده (۳)ی یاسای به پیّوه بردنی ئیداره ی دهوله تی عیّراق بوّ قوّناغی ئینتیقالی.... هتد.

ئهم برگهیه مشتومری زوری لهسهرهو، ههر له ههمان یاسا مادده و برگهی تیدایه که ئهم برگهیه قهتیس دهکاو و ههالیده پهسیری.

لهم یاسایه دا برگه و مادده ی زور ههن که دژ به یه کن، یان ته فسیرات و ئیجتیها داتی جودا هه لده گرن. بزیه ده کرا لایه نی کوردی به پیّی یاسای په رله مانی کوردستان ره فتاری خوّی بکردایه.

من نازانم چی دوق موما ندگهر هاتوو پهرلهمانی کوردستان، له جیاتی نهوهی نهو گزرانکاریانه بکات، بهاتایه بریاری:

۱ ملابرژاردنی خولی دووهه می خوی بخستایه ته پیش، یان پاش هه لبرژاردنی کشتی عیراق.

۲_ ثدگدر هدموو هاوولاتیانی کوردستان له دهرهوهو له ناوهوهی عیراق بهشداریایهن
 له و هدلبژاردنانه دا.

۳ ندگدر هدیندتی بالای هدلبژاردنی کوردستان هدر و هکو یاسای (۱)ی سالی ۱۹۲ می میانی ۱۹۹۲ می سالی کوردستانی کوردستانی مدلبرژاردنه کانی کوردستانی بکرداید.

دوور ندبوو (کرمسیونی بالا)، یان هدر دهزگایدکی دیکدی ناوهندی بدغدا سدبارهت بدو بریاره یاساییدی کورد گلدو گازندهی هدباید. ندو کات مافی رهوای خویان بوو ندو گلدو گازنداندیاند بداید به لایدنی پدیوندار. لدم بارهیدوه لایدنی پدیوهندار به پنی (یاسای بدریدوهردنی نیدارهی دهولاتی عیراق بو قوناغی نینتیقالی)، (دادگای بالای فیدرال) دو، هدر ندویش مافی حدسم کردنی کیشدی وای هدید. ندمیش وهکو زور مادده و برگدی ندم یاساید هیشتا ندی هدر داندمدزراوه، بدلکو بیریشی لی ندکراوه تدوه، هدر کاتیکیش دامدزرا با ندوسا بریاری خوی لدسدر یاسایی بریاری بدرلدمانی کوردستان بداید..!!

چى دەبوو ئەگەر وامان بكردايە خۆ دونيا خراپ نەدەبوو..؟!

یان ئهوانهی که له رووی یاساییهوه وای بۆ دهچن که دهستکاری کردنی فهرمانی (۹۲)، یان ئهوهی (۹۲)، یان ئهوهی (بریمهر) له حوکمی موحاله..!

به دیدی ئیمه ئه و جوره بوچوونه دوور نییه دروست نهبیت چونکه:

۱- هدر بریارو یاسایه کی (ئیداره ی مدده نی ئدمریکی) له قوناغی (داگیر کردنی)
 عینسراقدا ده ریان کردووه ، نابیت ناتمها بیت له گه ل میسساقی نه تدوه
 یه کگر تووه کان و یاساو ری ککه و تننامه نیسوده و له تیبه کاندا ، به تایبه تیش
 ری ککه و تننامه ی (جنیش)ی سالی ۱۹٤۹ و پرنسیپه کانی (لاهای)ی
 سالی ۱۹۰۷.

۲- دوای دهرچوونی (یاسای بهریّوهبردنی ئیدارهی دهولهتی عیراق بو قوناغی
ئینتیقالی)، نابیّت هیچ بریارو فهرمانیّکی (ئیدارهی مهدهنی عیراق) ناتهبا
بیّت لهگهل نهو یاسایهدا، یان لهگهل ماف و دهستکهوتهکانی خهلّکی
کوردستاندا.

۳ به پیّی بریاری نه نجومه نی ناسایشی نیّوده ولهتی، به ته و او بوونی قوّناغی (داگیر) کردنی عیّراق هه موو سهروه ری و دهسه لاته کان دهگه ریّته و ه بوّ حکومه تر کاتر .

سهره رای نهم بنه مایانه له قوناغی داگیر کردنی عیراق، کومه لیک یاساو بریار دهرچوون، چ له لایه نامی ده مهده نی یان (نه نجومه نی کاتی ده سه لات) هوه و ، چ

- لهلايهن همردوو لايانهوه، بهلام جينبهجي نهكراون، يان ههلوهشينراونه تهوه، بق غهونه:
- ۱_ بریاری دامهزراندنی دادگای (جنایات)، که دهسهلاتی دادوهری عیراق پینی
 لهسهر هه لوه شانه وه ی داگرت، یاسایه که، یان بریاره که، هه لوه شایه وه.
- ۲_بریاری، یان یاسای (استئصال)ی حزبی بهعس، ههلوهشایهوهو، له سهردهمی
 حکمه تی د.عهلاوی بوو به (استزراع) البعث.
- ۳_ریخکهوتننامهی (۲۰۰۳/۱۱/۱۵)ی نیتوان (ئهنجسومهنی دهسه لاتی کاتی عیراق) و نیداردی مهدهنی نهمریکی)، ههروه ها بریاری (ئالای نویتی عیراق) که به همهان شیّره هه لوه شیّنرانه وه.
- هدر له خودی یاسای (بهریّوهبردنی ئیدارهی دهولهتی عیّراق بو قوّناغی ئینتیقالی) زنجیره یه ک مادده و برگه ههن تاکو ئیستا جیّبهجی نه کراون، ههر بو نمونه:
- ۱ مسادده و برگهکانی گورینی قهوارهی نهتهوایهتی خه لکی کوردستان و،
 نه هیتشتنی ئاسهواری ته عریب و ته بعیس . به تایبه تی (مادده ۵۸).
- ۲_پیاده کردنی به فهرمی کردنی زبانی کوردی له ته ک زبانی عهره بی له دام و
 ده زگاکانی ناوه ندی به ناو (فیدرال). (مادده ۹).
 - ۳_دامهزراندنی (دادگای بالآی فیدرال). (مادده (٤٤-۱).
- کیناسه کردنی حکومه تی ئیستای ئینتیقالی، به شیوه یه کی فهرمی به (حکومه تی ئیتحادی). (مادده ۲٤).
 - ٥ ـ ئەنجامدانى سەرژمىرىيەكى سەرتاسەرى عيراق.
- ٦ كيشدي ئالاو سروودي نيستماني و ئارمي عيراقي فيدرالي نوي. (مادده ٨).
- ۷_ پرس و را وهرگرتنی حکومه تی ههریمی کوردستان و پاریزگاکان له کاتی دانانی بودجه ی عیراق. (مادده ۲۵ ج، ه).

يوختهكهي

۱- زوّر له ره فتارو بریاره کانی (کومسیونی بالای سه ربه خوی هه لبر اردنه کانی عیراق) یاسایی نییه و ده کرا هه ر له کاتی خویدا رابگیرین، چونکه له بنه وه تنه نهو ته و ته که و ده سه لاته که به پینی فه رمانی ژماره (۹۲)ی ۲۰۰٤/۵/۳۱ پینی دراوه، له سه رهوه ی (یاسای به ریخ هبردنی ئیداره ی ده و له تی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی) ه ، که له ۲۰۰٤/۳/۸ ده رچووه . هه روه ها برگه ی یه که می دیباجه ی بریاری ژماره (۱۵٤۳)ی ئه نجومه نی ئاسایشی نیزده و له تنی له ۲۰۰٤/۱۸ و ، بریاری ژماره (۲،۱۲) ، مه تنی بریاری ئه نجومه نی ئاما ژه پی کراو .

۲- رەفستارەكانى ئەم كۆمسىيۆنە لە ھەندى لايەوە دوو روويى و لايەنگيرى و لاسسارى پيسوه ديارە جگە لەوە بريارى وەھاشى ھەيە كە (ئينتـقائى)يەو، (كۆمسيۆنى بالآ) بۆى نييە رەفتارى وەھا بكات، چونكە بەدەر لە دەسەلاتى ئەودايەو، ھەروەھا ناگونجيت لەگەل خودى ماددەو برگەكانى ياساى (۹۲) كە جەخت لەسەر بى لايەنى ئەم كۆمسيۆنە دەكات.

۳- کۆمسىيۆنى بالا راست ناکات که دەلىن دەرفەت نىيە بۆ (تاجىل) كردنى ھەلىبژاردنەكان. دەكرىت تاجىل بكرىت و برياردان لەم كىشەيە لەدەسەلاتى (ئەنجومەنى نىشتىمانى كاتى عيراق) بە بىي برگە «آ» لە ماددە (٣)ى ياساى بەرىدە، بردنى ئىدارەى دەولەتى عيراق بۆ قۆناغى ئىنتىقالى، ئەمەش دەقەكەرەتى:

"ماددهی ۳-1: ندم یاسایه به یاسای بالآی ولات ده شمیردری و به بی جیاوازی له سهرانسه ری عیراقدا مولزیه، نابی ندم یاسایه به بی ره زامه ندی زورینهی سی له سه ر چواری نه ندامانی جه معیه ی نیشتمانی و کوده نگی نه نجومه نی سه روکایه تی همواریکی نه و تو سه روکایه تی هه مواریکی نه و تو بکری، که هه ر مافیک له و مافانه ی گهلی عیراق که م بکاته وه، که له به شی دووه می نه م یاسایه داها تووه، یان ماوه ی قوناغی نینتقالی دری بکاته وه تا دوای نه و ماوانه ی له میاسایه دا با ناماژه یان پیکراوه، یان پروسه ی هه لب اردنی دوای نه و ماوانه یان (ده سه لاتی هه ریمه کان و پاریزگاکان که م بکاته وه یا کار له نیسلام و نایین و تایفه کانی دیکه و سروشه کانیان بکات)".

دەقە غەرەبىيەكەي:

"المادة ٣- أ: ان هذا القانون يعد القانون الاعلى للبلاد ويكون ملزما في انحاء العراق كافة، وبدون استثناء. ولا يجوز تعديل هذا القانون إلا بأكثرية ثلاثة ارباع أعضاء الجمعية الوطنية، وإجماع مجلس الرئاسة، كما لا يجوز إجراء أي تعديل علية من شأنة أن تنقص بأي شكل من الأشكال من حقوق الشعب العراقي المذكورة في الباب الثاني او أن يمدد أمد المرحلة الإنتقالية الى ما بعد المدد المذكورة في هذا القانون، أو يؤخر اجراء الانتخابات لجمعية جديدة أو يقلل من سلطات الاقاليم والمحافظات أو ما من شأنة ان يؤثر على الاسلام او غيرة من الاديان والطوائف وشعائرها."

- ٤ مافی پهرلهمانی کوردستان بوو، بریاری هه نبراردنی خولی دووهمی خوّی بدات و، چوّنیه تی سهرپهرشتی کردنی به پنی یاسای ژماره (۱)ی سالی ۱۹۹۲ی هموارکراو، یان به پنی ئهو چاکسازییه که ها تووه ته سهر ئهم یاسایه به ناوی یاسای (٤٧)ی سالی ۲۰۰٤، به دهر له مادده (۱۸)ی..!
- ۵_ مافی رهوای پهرلهمانی کوردستانه بریاری به شداربوونی گشت هاوولاتیانی
 کوردستان بدات له هه لبژاردنی خولی دووهمی پهرلهمان له ههرکوییه ک بن،
 چی له کوردستان و چی له دهرهوهی ولات.
- ۳- ههر لهسهره تای به ده رکه و تنی دیارده ی تاکره وی ولایه نگیری و، دیدی ناپاکی ئهم کومسیونه ده رحه ق به کورد، پیریست بوو له سهر نوینه رانی کورد له ناوه ندی به غداو، له ئاستیکی به رزو له کاتی خویدا کیشه کانیان چاره سهر بکردایه ت و، له حاله تی لاساری، کیشه کان حه واله ی راگه یاند و رای گشتی و، دو اتر په رله مانی کوردستان بکردایه ت. به لام: ههر وه کو باسمان کرد کات دره نگه و زور چووه و که م ماوه.!
- ۷ لهم ههل و مهرجهدا، جیبهجی کردنی مادده (۵۸)ی یاسای به پیوه بردنی ئیداره ی ده و له تی عیراق بی قوناغی ئینتیقالی، له و ماوه یه که ماوه بی هه لبراردنه کانی عیراق، که ده بیت له پیش کوتایی مانگی ۱ی/۲۰۰۸ ئه نجام بدریت، له حوکمی موحاله له به رکومه لیک هو و هوکار له وانه:

- ۱ سوور بوونی سهروک کوماری ئه مسریکاو ئیداره که ی و ههروهها (تونی بلیر)ی سهروک وهزیرانی به ریتانیاو، هه ندی له هیزه سیاسییه کانی عیراق و به تایبه تی لایه نه شیعه کانی له دو انه خستنی هه لبرا دنه کان.
- ۲ـ بارودوخی سیاسی و ئیداری و ئهمنی ناوچه بهعهرهبکراونمان و به تایبهتی کهرکوک.
- ۳ـ ئەو ھەموو كەلينەى كە لە خودى ياساى بەرپوەبردنى ئىدارەى دەوللەتى عيراق بۆ قۆناغى ئىنتىقالى بەدى دەكريت، وەكو كۆسپ و تەگەرە، لە ريى جيبەحى كردنى ماددە پەيوەندارەكان بە كوردو گۆرىنى قەوارەى نەتەوايەتى و، بەتايبەتى ماددە ٥٨ى...
- ۵- هه لویستی حکومه تی ناوه ندی به غداو کومسیونی با لاو ئوفیسی
 که رکوکیان و رولی ته ماشاکه رو بگره سلبیی هیزو ئیداره ی هاو په یا نان له که رکوک به تایبه تی..

سەركردايەتى سياسى كورد له دوو ريانيّكدايد يان:

یه کهم: دهبیّت داخیلی ههر سن هه لبر اردنه که بیّت به و پلان و نه خشه یه که هه یه ئه ویش:

- * دهنگدانی (عسهرهبی تهعسریب) وهکسو هدیه له کسهرکسوک و ناوچه تهعریبکراوهکانی دیکه: مهندهلی، خانهقین، کفری، دووز، مهخموور، شیخان، تهلهعفهر، زممار، سنجار...هتد، دهبیّته سابیقهیهکی یاسایی و سیاسی و نهتهوایهتی... وهکو دیاره تاکو ثیّستا قهبوولی موحاله..
- * قدتیس (حصر) کردنی ده نگدان له لایه ن (کوّمسیوّنی بالا) بوّ پهرله مانی کوردستان ته نها به هاوولاتیانی (هدریّمی کوردستان به به و شیّوه یه که یاسای به پیّوه بردنی ئیداره ی ده ولّه تی عیّراق بوّ قوّناغی ئینتیقالی ته حدیدی کردووه) ، هدروه ها مه نع کردنی کوردستانیه کانی هه نده ران له ده نگدان بو پهرله مانی کوردستان و پاریّزگاکانیان هه ریه ک به پیّی عائیدیه تی. نهمه ش دری (یاسای به پیّوه بردنی عیّراق) هو ، هموه ها دری یاسای رماره (۱)ی سالی ۱۹۹۲ی هه موارکراوه (یاسای هه لبراردنی پهرله مانی کوردستان) هه به بولی ناحه قیبه کی وه ها گهوره بی پاساوه...

دووههم : يان سوور بوون له سهر ئهوهي:

۱- ده نگی ده نگده رانی قه زاکانی (چه مچه مال، دووز، کفری، که لار) بخریته سهر پاریزگای که رکوک و (مه خموور) له سه رهه ولیر...هتد، هه روه کو جه ختی له سه رده کریت.

۲ هدموو دهنگدهره کوردستانییهکانی پاریزگای کهرکوک له ههر کوی بن
 دهنگهکانیان لهسهر پاریزگای کهرکوک بژمیردریت.

۳_ ههموو دهنگدهره تهعریبچیه کانی کوردستان، دهنگه کانیان لهسه رئه و پاریزگانه بژمیردریت که کاتی خوی لینی هاتوون به وانه شیان که له که رکوک و ناوچه به عهره بکراوه کان له دایکبوونه.

٤ هدر له ئيستاوه به برياريخى ئه نجومه نى (نيشتمانى كاتى) عيراق خشت ميه كى زهمه نى (فهرمى) تهسبيت بكريّت، بۆگهرانه وهى تهعريبچيه كان بۆده رهوهى (كوردستانى عيراق)، واته خشته يهكى زهمه نى بۆجيبه جى كردنى مادده (٥٨)ى ياساى بهريّوه بردنى ئيدارهى دەولاتى عيراق بۆقۆناغى ئينتيقالى، بهمهرجيّك ماوهى ئه نجام دانى كۆتايى، پيش دارشتنى دەستوورى ههميشه يى عيراق بيّت*.

ئهگهر ئهوهی سهرهوه ئه نجام نه دریّت، کوردستانییه کان ناچارن (مقاطعه)ی هه لبژار دنه کان بکهن له که رکوک، یان به گشتی، وه کو تاکو ئیستا باسی لیّوه ده کهن.

کورد (۸٤) سال پیش ئیستا (مقاطعه) و (رەفزى) دەنگدانى کرد، کاتیک داگیرکەرى بەریتانى و هاوپه یانانى بی گوی گرتن و بایهخ دان به ماف ویست و خواستى خەلكى كوردستان لەریگاى ریفراندۆمى سالى ۹۲۱ى عیراق، ویستیان ئەمیر (فیصل بن الحسین)یک به مەلیكى عیراق دانین، چونکه بهو گریدانهى كوردستانى عیراق (ولایهتى مووسل) به عیراقى عهرهبى (ولایهتى به غداو ولایهتى به بهدارى راسته قینهى سیاسهتى داگیرکهرى ئینگلیز و هاوپه یانانى لهمه و ریککه و تننامهى (سیقه ور)ى ئابى / ۱۹۲۰و، بهلینیان سهباره ت

^{*} برّ جبّبه جیّ کردنی هدندیّ لهم چوار خاله پیّویستی به چاکسازی له (یاسای بهربّوه بردنی دهولّه تی عیّراق برّ قرّناغی نینتیقالی)همیه، نهمهیش دهکریّت نهگهر هاتوو کورد حمختی لهسهر بکات!

بهدامهزراندنی(کیان)ی کوردستان، بو خه لکی کوردستان ده رکهوت، نهوه بوو (سیشهر) به (لوزان) گورایهوه و سالی ۱۹۲۵ کوردستانی عیراقیان (ولایه تی مووسل) خسته سهر عیراقی عهره بی و ، نهم عیراقه یانه ، وه کو ده و له تیکی به زور لکینندراو دروست کردو ، له پهراویزیشیداو ، بو چهواشه کردنی خه لکی کوردستان ، چه ند مافیکی روشنبیریان . بو کورد دهستنیشان کردو ، دواتر نه و شیان قایل نه بینی و یشتگوی خران . . .

له ماودی نهو (۸٤)ساله، نهو (مقاطعه) و(رفض)ی سالی (۱۹۲۱)ی کوردان، یهک له هوّکاره سهره کی و گرنگه کانی ململانیّی یاسایی و سیاسی و دپلوماسی کورده دهرحهق بهو کیانه که ییّی دهلیّن عیّراق.

نه و نه زموونه و گشت به سه رها ته کانی خه لکی کوردستان، به قرکردن و جینوساید و ته عربی ته مریکا و هاو په هانانی و ، ته عرب و گورینی قه و اره ی نه ته و ایه تی و ، هه لویستی نه مریکا و هاو په هانانی و ، نه و نامرازانه ی که دایه زراندو و ه له پاش (رزگاری) و (داگیرکردنی) عیراق ، (خیارات) ی کوردی ته حدید کردو و ، به لگه نه ویستیشه دو اخستنی جیبه جی کردنی ماف و داخوازییه کانی خه لکی کوردستان له م سه رده مه ، سه رده می دامه زراندنه و هیراق و ، دارشتنه و هی سه ر له نوی ، له قازانجی کوردان نییه . . .

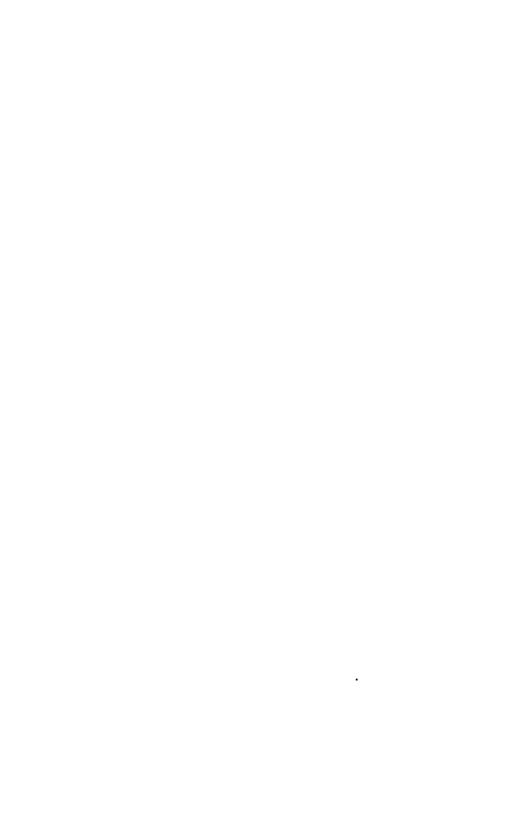
هيّشتا كات ماوهو، زهرهر له نيوهش بگهريّتهوه ههر باشه...!

7.. £/17/77

بەشى شەشەم

<mark>پاشكۆكان</mark>

قرار مجلس الامن رقم 11۸

الذي اتخذه مجلس الأمن الدولي في جلسته ٢٩٨٢ المنعقدة في ٥ نيسان ١٩٩١

ان مجلس الأمن الدولي إدراكا منه لواجباته ومسؤولياته وفقا لميشاق الأمم المتبعدة الداعي الى الحفاظ على السلام والأمن العالميين ورجوعا إالى الفقرة السابعة من البند الثاني ومن منطق قلقه البالغ بشأن قمع المدنيين العراقيين في كثير من اجزاء العراق بما في ذلك ما حدث مؤخرا في المناطق التي يقطنها الأكراد وأدى إلى تدفق اللاجئين الهائل الى الحدود الدولية وعبر الجيوب الحدودية مما يهدد الأمن والسلام الدوليين في المنطقة وانطلاقا من اهتمامه العميق بحجم المعاناة الإنسانية وانتباها الى الرسائل التي بعث بها مندوبا تركيا و فرنسا في الأمم المتحدة بتاريخ ٢ و ٤ من ابريل - نيسان عام ١٩٩١ والتفاتا أيضا الى رسائل ممثل جمهورية ايران الإسلامية الدائم في الأمم المتحدة بتاريخ الثالث و الرابع من ابريل - نيسان ايضا لعام ١٩٩١ وتأكيدا بالتزام كافة الدول بتاريخ الثالث و الرابع من ابريل نيسان ايضا لعام ١٩٩١ وتأكيدا بالتزام كافة الدول الأعضاء بالحفاظ على سلامة سيادة الحدود والاستقلال السياسي للعراق وكافة الدول في المنطقة وواضعا في الحسبان تقرير الأمين العام للأمم المتحدة الصادر بتاريخ الثاني في المنطقة وواضعا في الحسبان تقرير الأمين العام للأمم المتحدة الصادر بتاريخ الثاني من مارس - آذار عام ١٩٩١، انطلاقا من كل ما سبق يعلن مجلس الامن مايلي:

اولا: شجب عملية قمع المدنيين العراقيين في كثير من أجزاء العراق بما في ذلك ما جرى مؤخرا في المناطق التي يقطنها الأكراد الذي يهدد عواقب السلام والأمن الدوليين في المنطقة.

ثانيا: مطالبة العراق كمساهمة منه في إزالة الخطر الذي يهدد السلام والأمن في المنطقة بإنهاء القمع فورا وإعراب المجلس عن أمله في نفس هذا السياق في أن يجري حوارا مفتوحا لضمان واحترام الحقوق الانسانية والسياسية لكافة المواطنين العراقيين.

ثالثا: الإصرار على أن يسمح العراق على الفور للمنظمات الإنسانة العالمية بالوصول الى كل الذين يحتاجون الى العون في كافة اجزاء العراق وعلى أن يوفر لهذه المنظمات جميع المنشآت الضرورية لتنفيذ تعليماتها.

رابعا: مطالبة الأمين العام للأمم المتحدة بمواصلة جهوده الإنسانية في العراق واخطار المجلس بها إذا كانت ملائمة كقاعدة لمزيد من الجهود في المنطقة وعن محنة المدنيين العراقيين وعلى الأخص الشعب الكردي الذي يعانى من القمع في كل أشكاله على يد السلطات العراقية.

خامسا: مطالبة الأمين العام باستخدام كافة المصادر المتاحة له بما في ذلك مصادر الوكالات التابعة للأمم المتحدة لسد حاجة اللاجئين والمشردين العراقيين العامة بأسرع ما يكن.

سادسا: مناشدة كافة الدول الأعضاء وجميع المنظمات الأنسانية المساهمة في جهود الإغاثةالانسانية.

سابعا: مطالبة العراق بالتعاون مع الأمين العام للأمم المتحدة لتنفيذ المذكور اعلاه. ثامنا: يقرر المجلس بان يظل مهتما ومعنيا بهذا الموضوع.

* صدر هذا القرار باغلبية ١٠ اصوات مقابل ثلاثة (زمبابوي، كوبا واليمن) وامتناع الصين والهند عن التصويت.

سهرچاوه: له توری نهنتهرنیت وهرگیراوه

قرار مجلس الامن رقم ١٥١١

نص قرار مجلس الامن رقم ١٥١١، بتاريخ ١٦/١٠/١٦

ان مجلس الامن، اذ يعيد تأكيد قراراته السابقة بشأن العراق، بما فيها القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣) المؤرخ ٢٠ ايار (مايو) ٢٠٠٣ والقرار ١٥٠٠ (٢٠٠٣) المؤرخ ١٤ ايار (مايو) ٢٠٠٣ والقرار ١٥٠٠ السلام والامن بسبب الغسطس) ٢٠٠٣. ويشأن الاخطار التي تهدد السلام والامن بسبب الاعمال الارهابية، بما فيها القرار ٣٧٣ (٢٠٠١) المؤرخ ٢٨ ايلول (سبتمبر) ٢٠٠١ وغيرها من القرارات ذات الصلة.

واذ يشدد على ان سيادة العراق تكمن في دولة العراق، واذ يعيد تأكيد حق الشعب العراقي في ان يقرر بحرية مستقبله السياسي وان يتحكم في ثرواته الطبيعية، واذ يؤكد من جديد عزمه على ضرورة التعجيل بحلول اليوم الذي يتولى فيه العراقيون ادارة شؤونهم بانفسهم، واذ يسلم بأهمية الدعم الدولي، لا سيما من بلدان المنطقة جيران العراق والمنظمات الاقليمية، من اجل السير قدما بهذه العملية بسرعة.

وادراكا منه لكون الدعم الدولي لاستعادة اوضاع الاستقرار والامن امرا اساسيا لرفاه الشعب العراقي وكذلك لقدرة جميع الاطراف المعنية على اداء عملها باسم شعب العراق، واذ يرحب بمساهمات الدول الاعضاء في هذا الاطار بموجب القرار معجلس الحكم في العسراق تشكيل لجنة دستورية تحضيرية من اجل الاعداد لعقد مؤتمر دستوري يقوم بوضع دستور يجسد طموحات الشعب العراقي. واذ يحثه على اتمام هذه العملية بسرعة.

واذ يؤكد ان التفجيرات الارهابية التي طالت سفارة الاردن في ٧ اغسطس (اب) ٢٠٠٣، ومسجد الامام علي ٤٠٠٣، ومسجد الامام علي في النجف في ٢٠٠٣، ومسجد العراق، والامم

المتحدة والمجتمع الدولي، وأذ يشجب اغتيال الدكتورة عقيلة الهاشمي، التي توفيت في ٢٥ ايلول ٢٠٠٣، ويعتبره اعتداء موجها ضد مستقبل العراق. وأذ يبرز، في هذا السياق، ويعيد تأكيد البيان الذي أدلى به رئيسه في ٢٠ اغسطس ٢٠٠٣ (٢٠٠٣) المؤرخ ٢٦ اغسطس ٢٠٠٣ (٢٠٠٣) المؤرخ ٢٦

اغسطس ٢٠٠٣. واذ يقرر ان الحالة في العراق، رغم تحسنها، ما زالت تشكل خطرا على السلام والامن الدوليين.

واذ يتصرف في اطار الفصل السابع من ميثاق الامم المتحدة.

- الطابع المؤقت الاضطلاع سلطة التحالف المؤقسة (السلطة) بالمسؤوليات الطابع المؤقت الاضطلاع سلطة التحالف المؤقسة (السلطة) بالمسؤوليات والسلطات والالتزامات المحددة بموجب القانون الدولي المنطبق المعترف بها والمنصوص عليها في القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣)، والتي ستتوقف حين قيام شعب العراق بتشكيل حكومة ممثلة للشعب معترف بها دوليا تؤدي اليمين وتتولى المسؤوليات المنوطة بالسلطة، وذلك باساليب منها اتخاذ الخطوات المشار اليها في الفقرات من ٤ الى ٧ و ١٠ ادناه.
- ٢ ـ يرحب برد الفعل الايجابي للمجتمع الدولي، في محافل من قبيل جامعة الدول العربية، ومنظمة المؤتمر الاسلامي، والجمعية العامة للامم المتحدة، ومنظمة الامم المتحدة للتربية والعلوم والثقافة، حيال تشكيل مجلس الحكم الممثل للشعب على نطاق واسع كخطوة هامة نحو اقامة حكومة ممثلة للشعب معترف بها دوليا.
- ٣ ـ يؤيد الجهود التي يبذلها مجلس الحكم من اجل حشد قدرات الشعب العراقي
 بطرق منها تعيين مبجلس للوزراء ولجنة دستورية تحضيرية تتولى قيادة
 العملية التي ستمكن شعب العراق من ان يتولى تدريجيا ادارة شؤونه بنفسه.
- ٤ ـ يقرر ان مجلس الحكم ووزراءه هم الأجهزة الرئيسية للادارة المؤقتة العراقية في تجسيد، دون المساس بتطورها، سيادة دولة العراق خلال الفترة الانتقالية الى ان يتم تشكيل حكومة ممثلة للشعب معترف بها دوليا تتولى مسؤوليات السلطة.

- ٥ ـ يؤكد ان ادارة شؤون العراق ستتم تدريجيا على يد الاجهزة التي تنشئها
 الادارة المؤقتة العراقية.
- ٦ ـ يدعو السلطة، في هذا السياق، الى ان تعيد مسؤوليات وسلطات الحكم الى شعب العراق، باسرع ما يمكن، ويطلب الى السلطة ان تقدم الى المجلس، بالتعاون مع مجلس الحكم والامين العام، حسب الاقتضاء تقريرا عن التقدم المحرز.
- ٧ يدعو مجلس الحكم الى ان يقدم الى مجلس الامن للنظر، في موعد اقصاه
 ١٥ كانون الاول (ديسمبس) ٢٠٠٣، وبالتعاون مع السلطة، ومع الممثل الخاص للامين العام للامم المتحدة اذا سمحت الظروف، جدولا زمنيا وبرنامجا لصياغة دستور جديد للعراق، ولاجراء انتخابات ديمقراطية في ظل ذلك الدستور.
- ٨ يقرر أن الامم المتحدة، التي تتصرف عن طريق الامين العام وعمله الخاص
 وبعثة الامم المتحدة للمساعدة في العراق، ينبغي أن تعزز دورها الحيوي في
 العراق بامور منها تقديم الاغاثة الانسانية، وتعزيز الاعمار الاقتصادي
 للعراق وتهيئة الظروف اللازمة لتنميته المستدامة، ودعم جهود اعادة وانشاء
 المؤسسات الوطنية والمحلية للحكومة الممثلة للشعب.
- ٩ ـ يطلب ان يقوم الامين العام، حسيما تسمح الظروف، بمواصلة مسار العمل
 المبين في الفقرتين ٩٨ و٩٩ من تقرير الامين العام المؤرخ ١٧ تموز (يوليسو)
 ٢٠٠٣ (٧١٥/٢٠٠٣/s).
- ١٠ يحيط علما باعتزام مجلس الحكم عقد مؤتمر دستوري، واقرارا منه بأن عقد المؤتمر سيشكل معلما في الانتقال الى الممارسة الكاملة للسيادة يطلب الى الممثل الخماص للامين العام أن يقدم، عند عقد المؤتمر، أو حسبما تسمح الظروف، الخبرة الفريدة المتوفرة لدى الامم المتحدة الى الشعب العراقي في عملية الانتقال السياسى هذه بما فى ذلك اعداد عمليات انتخابية.
- ١١ ـ يطلب الى الامين العمام كفالة ان تكون مموارد الامم المتحدة والمنظمات المرتبطة بها للمساعدة ان طلب مجلس الحكم العراقي ذلك وحسبما تسمح

- الظروف متاحة لدعم البرنامج المقدم من مجلس الحكم بموجب الفقرة ٧ اعلاه، ويشجع المنظمات الاخرى ذات الخبرة في هذا المجال على تقديم الدعم الى مجلس الحكم العراقي، ان طلب منها ذلك.
- ١٢ ـ يطلب الى الامين العام ان يقدم الى مجلس الامن تقريراً عن مسؤولياته
 عوجب هذا القرار وعن وضع وتنفيذ جدول زمني وبرنامج بموجب الفقرة ٧
 اعلاه.
- 19 ـ يقرر ان توفير الامن والاستقرار امر اساسي لاقام العملية السياسية بنجاح حسبما ورد في الفقرة ٧ اعلاه، وتمكين الامم المتحدة من المساهمة بفعالية في ذلك لعملية وتنفيذ القرار ١٤٨٣ . (٣٠٠٣) ويأذن بتشكيل قوة متعددة الجنسيات تكون تحت قيادة موحدة لاتخاذ جميع التدابير اللازمة من اجل الاسهام في صون الامن والاستقرار في العراق، بما في ذلك لتأمين الظروف الضرورية لتنفيذ الجدول الزمني والبرنامج، فضلا عن الاسهام في كفالة امن بعثة الامم المتحدة لتقديم المساعدة في العراق، ومجلس الحكم في العراق والمؤسسات الاخرى التابعة للادارة المؤقتة العراقية، والخدمات الانسانية والاقتصادية الاساسية.
- ١٤ ـ يحث الدول الاعتضاء على المبادرة، بموجب ولاية الامم المتحدة هذه، الى تقديم مساعداتها للقوة المتعددة الجنسيات المشار اليها في الفقرة ١٣ اعلاه، بما في ذلك توفير قوات عسكرية.
- 10 يقرر ان يستعرض المجلس احتياجات ومهام القوة المتعددة الجنسيات المشار اليها في الفقرة ١٣ اعلاه في غضون فترة اقصاها سنة واحدة من تاريخ صدور هذا القرار، بحيث تنتهي ولاية القوة على اي حال لدى اتمام العملية السياسية على النحو المين في الفقرات ٤ الى ٧ و ١٠ اعلاه، ويعرب عن استعداده للنظر، في هذه المناسبة، في مدى ضرورة مواصلة بقاء القوة المتعددة الجنسيات مع مراعاة آراء حكومة العراق المثلة للشعب والمعترف بها دوليا.
- ١٦ ـ يؤكد على اهمية انشاء قوة شرطة وقوات امن عراقية فعالة للحفاظ على
 القانون والنظام والامن ومحاربة الارهاب، وفقا للفقرة ٤ من القرار ١٤٨٣

- (٢٠٠٣)، ويهيب بالدول الاعضاء والمنظمات الدولية والاقليمية ان تساهم في تدريب الشرطة وقوات الامن العراقية وتزويدها بالمعدات. ١٧ ـ يعرب عن عميق تعاطفه وخالص تعازيه للشعب العراقي وللامم المتحدة لما تكبداه من خسائر في الارواح، ولأسر موظفي الامم المتحدة وغيرهم من الضحايا الابرياء الذين قتلوا او اصيبوا في هذه الهجمات المفجعة.
- ١٨ ـ يدين ادانة قاطعة التفجيرات الارهابية التي طالت سفارة الاردن في ٧ اغسطس ٢٠٠٣، اغسطس ٢٠٠٣، اغسطس ٢٠٠٣، ومسجد الامام علي في النجف في ٢٩ اغسطس ٢٠٠٣ واغتيال الدكتورة عقيلة الهاشمي التي توفيت في ٢٥ ايلول (سبتمبر) ٢٠٠٣، ويشدد على وجوب تقديم المسؤولين عن تلك التفجيرات الى العدالة.
- ١٩ ـ يدعو الدول الاعتضاء الى منع عبور الارهابيين الى العراق، ومنعهم من الحصول على الاسلحة والتمويل الذي من شأنه ان يدعم الارهابيين، ويؤكد الحصول على الاسلحة والتمويل الذي من شأنه ان يدعم الارهابيين، ويؤكد اهمية تعزيز تعاون بلدان المنطقة ولا سيما جيران العراق، في هذا الصدد.
- ٢٠ يناشد الدول الاعضاء والمؤسسات المالية الدولية ان تعزز ما تبذله من جهود لساعدة الشعب العراقي على التعمير وتنمية اقتصاده، ويحث تلك المؤسسات على اتخاذ خطوات فورية من اجل تقديم مختلف انواع القروض وغيرها من المساعدات المالية الى العراق، على ان تعمل في ذلك مع مجلس الحكم، والوزارات العراقية المختصة.
- ٢١ . يحث الدول الاعضاء والمنظمات الدولية والاقليمية على دعم مجهود اعمار العراق، الذي بدأ خلال المساورات الفنية التي عقدتها الامم المتحدة يوم ٢٤ حزيران (يونيو) ٢٠٠٣، وذلك بطرق منها الاعلان عن تقديم تبرعات ضخمة في المؤقر الدولي للمانحين المقرر عقده في مدريد يومي ٢٣ و ٢٤ اكتوبر (تشرين الاول) ٢٠٠٣.
- ٢٢ ـ يدعو الدول الاعضاء والمنظمات المعنية الى المساعدة في تلبية احتياجات الشعب العراقي عن طريق توفير الموارد اللازمة لاصلاح واعادة تأهيل البنية التحتية لاقتصاد العراق.

- ٢٣ ـ يؤكد ضرورة القيام، على سبيل الاولرية، بتشكيل المجلس الدولي للمشورة والمراقبة، المشار اليه في الفقرة ١٢ من القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣)، ويعيد تأكيد وجوب استخدام صندوق تنمية العراق بطريقة شفافة على النحو المنصوص عليه في الفقرة ١٤ من القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣).
- ٢٤ ـ يذكر جميع الدول الاعضاء بالتزاماتها المقررة بموجب الفقرتين ١٩ و٢٣ من القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣)، ولا سياما الالتزام بالعمل فورا على نقل الاموال وغيرها من الاصول والموارد الاقتصادية في صندوق تنمية العراق من اجل مصلحة الشعب العراق.
- ٢٥ ـ يطلب الى الولايات المتحدة ان تقوم نيابة عن القوة المتعددة الجنسيات على النحو المبين في الفقرة ١٣ اعلاه، بتقديم تقرير الى مجلس الامن عن جهود هذه القوة وما تحرزه من تقدم، حسب الاقتضاء، وذلك كل ستة اشهر على الاقا.

٢٦ ـ يقرر ان يبقى هذه المسألة قيد النظر.

سەرچاوە: لە تۆرى ئەنتەرنىت وەرگىراوە

قرار مجلس الامن رقم ٩٨٦

الذي اتخذه مجلس الأمن في جلسته ٢٥١٩ المعقودة في ١٤ نيسان/ابريل ١٩٩٥

إن مجلس الأمن،

إذ يشير الى قراراته السابقة ذات الصلة،

وإذ يساوره القلق إزاء الحالة التغذوية والصحية الخطيرة للسكان العراقيين، وإزاء خطر زيادة تدهور هذه الحالة،

واقتناعا منه بضرورة توفير الاحتياجات الإنسانية للشعب العراقي، كإجراء مؤقت، الى ان يفي العراق بقرارات مجلس الأمن ذات الصلة، بما في ذلك على وجه الخصوص القرار ٦٨٧ (١٩٩١) المؤرخ ٣ نيسان/ابريل١٩٩١، بما يسمح للمجلس بإتخاذ إجراءات اخرى فيما يتعلق بأوجه الحظر المشار إليها في القرار ٦٩٠ (١٩٩٠) المؤرخ ٦آب/أغسسطس ١٩٩٠، وذلك وفقال المحكام تلك القرارة،

واقتناعا منه أيضا بضرورة توزيع المعونة الغوثية الإنسانية بشكل منصف على جميع قطاعات السكان العراقيين في جميع أنحاء البلد،

وإذ يوكد من جديد التزام جسميع الدول الأعسضاء بسيبادة العراق وسلامسته الاقلىمية،

وإذ يتصرف بموجب الفصل السابع من ميثاق الأمم المتحدة.

١- يأذن للدول، بصرف النظر عن أحكام الفقرات ٣(أ) و ٣(ب) و٤ من القرار ١٩٩٠ (١٩٩٠) والقرارات اللاحقة ذات الصلة، بأن تسمح باستيراد النفط والمنتجات النفطية التي يكون منشؤها العراق، بما في ذلك المعاملات المالية وغيرها من المعاملات الأساسية المتصلة مباشرة بذلك، بما يكفى لتوفير عائد

- بمبلغ لايتجاوز مجموعه بليونا واحدا من دولارات الولايات المتحدة كل ٩٠ يوما، وذلك للأغراض المبينة في هذا القرار ورهنا بالشروط التالية:
- أ. موافقة اللجنة المنشأة بموجب القرار ١٩٩١ (١٩٩٠)، لضمان شفافية كل صفقة واتفاقها مع الأحكام الاخرى لهذا القرار، وذلك بعد قيام الدولة المعنية بتقديم طلب تؤيده حكومة العراق، لكل عملية يعتزم إجراؤها لشراء النفط والمنتجات النفطية من العراق، بما في ذلك تفاصيل سعر الشراء بالقيمة المعقولة التي يحددها السوق، ووجهة التصدير، وفتح خطاب اعتماد يسدد إلى حساب الضمان الذي سينشئه الأمين العام لأغراض هذا القرار، وكذلك تفاصيل أي معاملة مالية أو معاملة أساسية اخرى تتصل اتصالا مباشرا بذلك؛
- ب. قيام الجهة المسترية في الدولة المعنية بسداد المبلغ الكامل لكل صفقة لشراء النفط والمنتجات النفطية من العراق مباشرة إلى حساب الضمان الذى سينشئه الأمين العام لأغراض هذا القرار؛
- ٧- يأذن لتركيا، بصرف النظر عن أحكام الفقرات ٣(أ) و٣(ب) و ٤ من القرار ١٩٩٠) ولأحكام الفقرة ١ من أعلاه، بأن تسمح باستيراد النفط والمنتجات النفطية التي يكون منشؤها العراق، بما يكفي، بعد خصم النسبة المئوية المشار إليها في الفقرة ٨(ج) أدناه لصالح صندوق التعويضات، للوفاء برسوم التعريفة الجمركية لخط الأنابيب، على النحو الذي يقرر المفتشون المستقلون المشار إليهم في الفقرة ٦ ادناه، بعد التدفيق، أنه معقول، وذلك لنقل النفط والمنتجات النفطية العراقية عبر خط أنابيب كركوك-يومورتاليك في تركيا على النحو المأذون به في الفقرة ١ أعلاه؛
- ٣- يقرر ان يبدأ نفاذ الفقرتين ١و٢ من هذا القرار في الساعة ١٠/٠٠ بتوقيت الساحل الشرقي للولايات المتحدة من اليوم الذي يلي قيام رئيس المجلس بإبلاغ أعضاء المجلس بأنه تلقى من الأمين العام التقرير المطلوب إليه تقديمه في الفقرة ١٨٠ ادناه، وأن تظلا نافذتين لفترة أولية مدتها ١٨٠ يوما، ما لم يتسخذ المجلس تدابيس اخري ذات صلة فييمسا يتسعلق بأحكام القسرار ١٩٩٠)؛

- ٤- يقرر كذلك إجراء استعراض شامل لجميع جوانب تنفيذ هذا القرار بعد ٩٠ يوما من بدء نفاذ الفقرة ١ اعلاه، ومرة اخرى قبل انتهاء فترة الـ١٨٠ يوما الأولية، عند تلقي التقارير المشار إليها في الفقرتين ١١ و ١٢ ادناه، ويعرب عن اعتزامه القيام، قبل نهاية فترة الـ١٨٠ يوما، بالنظر بعين التأييد في تجديد أحكام هذا القرار، شريطة أن تبين التقارير المشار إليها في الفقرتين ١١ و ١٢ ادناه أن هذه الاحكام تنفذ تنفيذا مرضيا؛
 - ٥- يقرر كذلك أن يبدأ نفاذ بقية فقرات هذا القرار على الفور؛
- 7- يأمر اللجنة المنشأة بموجب القرار ٢٦١ (١٩٩٠) برصد عمليات بيع النفط والمنتجات النفطية التي يصدرها العراق عن طريق خط أنابيب كركوك يومورتاليك من العراق الى تركيا ومن ميناء البكر لتحميل النفط، وذلك بساعدة مفتشين مستقلين يعينهم الأمين العام ويقومون بإبقاء اللجنة على علم بكميات النفط والمنتجات النفطية المصدرة من العراق بعد تاريخ بدء نفاذ الفقرة ١ من هذا القرار، وبالتحقق من ان سعر شراء النفط والمنتجات النفطية هو سعر معقول في ضوء الظروف السائدة في السوق ومن أنه، لأغراض الترتيبات المحددة في هذا القرار، يجري شحن القدر الأكبر من النفط والمنتجات النفطية عبر خط أنابيب كركوك يومورتاليك، وأن الكمية المتبقية تصدر من ميناء البكر لتحميل النفط؛
- ٧- يطلب الى الأمين العام إنشاء حساب ضمان لأغراض هذا القرار، وتعيين محاسبين قانونيين عامين مستقلين لمراجعة هذا الحساب، وإبقاء حكومة العراق مطلعة تماما على تشغيل الحساب؛
- ٨- يقرر أن تستخدم الأموال المودعة في حساب الضمان للوفاء بالاحتياجات
 الإنسانية للسكان العراقيين وللأغراض الأخرى التالية، ويطلب الى الأمين
 العام استخدام الأموال الموضوعة في حساب الضمان لما يلى:
- أ. تمويل تصدير الأدوية واللوازم الصحية والمواد الغذائية والمواد والإمدادات اللازمة للاحتياجات المدنية الأساسية، الى العراق، وفقا لاجراءات اللجنة المنشأة بموجب القرار ٦٦١ (١٩٩٠)، وذلك على النحو المشار اليه في الفقرة ٢٠ من القرار ٦٨٧ (١٩٩١)، رهنا بما يلى:
 - ١- أن يكون كل تصدير للسلع بناء على طلب حكومة العراق؛

- ٢-أن يضمن العراق بصورة فعالة توزيع هذه السلع بشكل منصف، على
 اساس خطة تقدم الى الأمين العام ويوافق عليها، وتتضمن وصفا
 للسلع التى يتم شراؤها؛
- ٣- ان يتلقى الأمين العام تأكيدا موثقا بأن السلع المصدرة المعنية قد
 وصلت الى العراق؛
- ب. بالنظر الى الظروف الاستثنائية السائدة في المحافظات الثلاث المذكورة أدناه، إكمال قيام حكومة العراق بتوزيع السلع المستوردة بموجب هذا القرار، من أجل ضمان التوزيع المنصف للمعونة الغوثية الانسانية على جميع قطاعات السكان العراقيين في جميع أنحاء البلد، بتوفير ما يتسراوح بين ١٣٠ مليون و ١٥٠ مليون دولار من دولارات الولايات المتحدة كل ٩٠ يوما لبرنامج الأمم المتحدة الإنساني المسترك بين الوكالات الذي يعمل داخل الأراضي المشمولة بالسيادة العراقية في المحافظات العراقية الشمالية الثلاث، دهوك واربيل والسليمانية، إلا إذا بيع من النفط والمنتجات النقطية خلال أية فترة تمتد ٩٠ يوما بما لا يصل ثمنه الى بليون دولار، وحينئذ يجوز للامين العام أن يوفر مبلغا اقل نسبيا لهذا الغرض؛
- ج. تحويل نفس النسبة المثوية من الاموال المودعة في حساب الضمان، التي يقرره المجلس في الفقيرة ٢ من قسراره ٧٠٥ (١٩٩١) المؤرخ ١٥ آب/اغسطس ١٩٩١) المؤرخ ١٥ آب/اغسطس ١٩٩١، إلى صندوق التعويضات؛
- د. الوفاء بالتكاليف التي تتحملها الامم المتحدة فيمايتعلق بنفقات المفتشين
 المستقلين والمحاسبين القانونيين العامين والأنشطة المرتبطة بتنفيذ هذا
 القرار؛
- ه. الوفاء بالتكاليف الجارية لعمل اللجنة الخاصة، ريشما يتم في وقت لاحق التسديد الكامل لتكاليف تنفيذ المهام المأذون بها بموجب الجزء جيم من القرار ٧٨٧ (١٩٩١)؛

- و. الوفاء بأي نفقات معقولة، عدا تلك التي تسدد في العراق، والتي تقرر اللجنة المنشأة بموجب القرار ٦٦١ (١٩٩٠) أنها تتصل مباشرة بتصدير العراق للنفط والمنتجات النفطية على النحو المسموح به بموجب الفقرة ١ اعلاد، او بما يتم تصديره الى العراق من قطع غيار ومعدات على النحو المسموح به بموجب الفقرة ٩ ادناه، وما يلزم لذلك من أنشطة بصورة مباشرة؛
- ز. توفير مبلغ يصل الى ١٠ ملايين دولار من دولارات الولايات المتحدة كل
 ٩٠ يوما من الاموال المودعة في حساب الضمان لسداد المبالغ المتوخاة
 ٩٠ عوجب الفقرة ٦ من القرار ٧٧٨ (١٩٩٢) المؤرخ ٢ تشرين الاول/اكتوبر
 ١٩٩٢؛
- ٩- يأذن للدول بأن تسمح، بصرف النظر عن أحكام الفقرة ٣ (ج) من القرار
 ٦٦١ (١٩٩٠)، بما يلي:
- أ. ان يصدر الى العراق ما يلزم من قطع غيار ومعدات أساسية لتشغيل المأمون لخط انابيب كركوك يومور تاليك في العراق، رهنا بموافقة مسبقة من اللجنة المنشأة بموجب القرار ٦٦١ (١٩٩٠) على كل عقد من عقود التصدير.
- ب. الاضطلاع بالأنشطة التي تلزم بصورة مباشرة للصادرات المأذون بها عوجب الفقرة الفرعية (أ)اعلاه، بما في ذلك المعاملات المالية المتصلة بها؛
- ١٠ يقرر أنه، لما كانت أحكام الفقرة ٤ من القرار ٦٦١ (١٩٩٠) والفقرة ١١ من القرار ٧٧٨ (١٩٩١) تحول دون امكانية سداد تكاليف الصادرات والأنشطة المأذون بها بموجب الفقرة ٩ اعلاه من الاموال المجمدة وفقا لتلك الاحكام، يجوز بصورة استثنائية تمويل تكلفة هذه الصادرات والانشطة، الى حين البدء بسداد مبالغ لحساب الضمان المنشأ لاغراض هذا القرار، وبعد موافقة اللجنة المنشأة بموجب القرار ١٦٦١ (١٩٩٠) على كل حالة على حدة، بواسطة خطابات اعتماد تسحب خصما من مبيعات النفط التي ستتم في المستقبل والتي تودع ايراداتها في حساب الضمان؛

- 11- يطلب الى الامين العام ان يقدم الى المجلس كل تسعين يوما بعد بدء نفاذ الفقرة ١ اعلاه ومرة اخرى قبل انتهاء فترة الـ ١٨٠ يوما الاولية، تقريرا يستند فيه الى المراقبة التي يقوم بها موظفو الامم المتحدة في العراق، والى المشاورات التي تجري مع حكومة العراق، حول ما اذا كان العراق قد كفل بشكل منصف توزيع الادوية واللوازم الصحية والمواد الغذائية والمواد والامدادات اللازمة لتلبية احتياجات مدنية أساسية والممولة بموجب احكام الفقرة ٨ (أ) اعلاه، وان يضمن تقريره اي ملاحظات قد تكون لديه عن كفاية الايرادات لتلبية احتياجات العراق الانسانية، وعن قدرة العراق على تصدير كميات من النفط والمنتجات النفطية تكفي لتوفير المبلغ المشار إليه في الفقرة ١ اعلاه؛
- 17- يطلب الى اللجنة المنشأة عوجب القرار ٢٦١ (١٩٩٠) أن تضع، بتنسيق وثيق مع الامين العام، ما يلزم من اجراءات عاجلة لتنفيذ الترتيبات الواردة ذكرها في الفقرات ١ و٢ و٦ و٨ و٩ و١٠ من هذا القرار، وان تقدم الى المجلس، بعد تسعين يوما من بدء نفاذ الفقرة ١ اعلاه، ومرة اخرى قبل انتهاء فترة الـ ١٨٠ يوما الأولية، تقريرا عن تنفيذ هذه التريتبات.
- ١٣- يطلب الى الامن يالعام ان يتخذ ما يلزم من تدابير لكفالة تنفيذ هذا القرار
 تنفيذا فعالا، وتأذن له بالدخول في أي ترتيبات أو اتفاقات لازمة لهذا
 الغرض، وتطلب اليه ان يقدم تقريرا الى المجلس حال قيامه بذلك؛
- 12- يقرر أن يستثنى النفط والمنتجات النفطية الخاضعان لهذا القرار، رغم احقية العراق في ملكيتهما، من أي أجراءات قانونية والا يخضعان لاي شكل من أشكال المصادرة أو الحجز أو التحفظ، وأن تتخذ جميع الدول، كل في أطار نظامها القانوني المحلي، كل ما قد يلزم من خطوات لضمان هذه الحماية، وكفالة عدم تحويل أيرادات المبيعات عن الاغراض المحددة لها في هذا القرار؛
- ١٥ ـ يؤكد ان حساب المنشأ الاغراض هذا القرار يتمتع بامتيازات الامم المتحدة
 وحصاناتها؛

- ١٦- يؤكد ان جميع من يعينهم الامين العام من اشخاص لغرض تنفيذ هذا القرار يتمتعون بامتيازات وحصانات بوصفهم خبراء موفدين لأداء مهام لصالح الامم المتحدة وذلك وفقا لاحكام اتفاقية امتيازات الامم المتحدة وحصاناتها، ويطلب من حكومة العراق ان تتيح لهم حرية الحركة الكاملة وكل ما يلزم لهم من تسهيلات لاداء واجباتهم في تنفيذ هذا القرار؛
- ١٧ يؤكد انه لا يوجد في هذا القرار ما يمس بأي حال بواجب العراق بالتقيد
 بدقة بجميع التزاماته المتعلقة بخدمة دينه الخارجي وسداده، وفقا للآليات
 الدولية الملائمة؛
- ١٨- يؤكد ايضا انه ليس في هذا القرار ما ينبغي ان يفسر على انه يشكل تعديا على سيادة العراق ولسلامته الاقليمية.

١٩- يقرر ابقاء المسألة قيد نظره.

ياشكۆى ژماره «٤»

اتفاقية العملية السياسية

١-"القانون الأساسي" يتولى وضع صيغته مجلس الحكم، بالتشاور بشكل وثيق مع سلطة التحالف المؤقدة. وسيبوافق عليمه كل من مجلس الحكم وسلطة التحالف المؤقدة، وسيقوم رسمياً بتبيين أهداف وهيكلية الإدارة العراقية الانتقالية ذات السيادة.

* عناصر "القانون الأساسى":

- ميثاق حقوق، يتضمن حرية الكلام والتشريع والدين: وبيان بتمتع جميع العسراقيين بالمساواة بغض النظر عن الجنس أو الإثنية أو المذهب الديني: وضمان تطبيق قواعد الإجراءات القانونية ومبدأ المحاكمات المشروعة.
- إقامة نظام فدرالي للعراق، على أن يتضمن ذلك محافظات، والفصل بين السلطات التي سيسمارسها الكيان المركزي والكيانات المحلية، وتحديد سلطات كل منهما.
 - بيان باستقلالية القضاء، وآلية للمراجعة القضائية.
- بيان بالسيطرة المدنية السياسية على الجيش العراقي وأجهزة الأمن العراقية.
 - بيان بأنه لا يمكن تعديل القانون الأساسى.
 - تاريخ يحدد انتهاء العمل بالقانون الأساسي.
- جدول زمني يحدد موعد قيام كيان ينتخبه الشعب العراقي بشكل مباشر لصياغة دستور عراقي دائم: وإقرار الدستور الدائم: وإجراء انتخابات عامة وفقاً لأحكام الدستور الجديد.
- * سينتهي العمل على صياغة وإقرار "القانون الأساسي" بحلول الثامن والعشرين من شباط/فبراير، ٢٠٠٤.
 - ٢- اتفاقيات مع التحالف حول الأمن:
 - -يتم الاتفاق حولها بين سلطة التحالف المؤقتة ومجلس الحكم.

- ستشمل الاتفاقيات الأمنية وضع قوات التحالف القانوني في العراق، موفرة حرية كبيرة في العمل لتأمن سلامة وأمن الشعب العراقي.
- الانتهاء من الموافقة على الاتفاقات الثنائية بحلول نهاية شهر آذار/مارس من عام ٢٠٠٤.
 - ٣ اختيار أعضاء الجمعية الوطنية الانتقالية:
- سيحدد القانون الأساسي كيانات البنية القومية، وسيوضح في نهاية الأمر بشكل لا لبس فيه العملية التي سيتم انتخاب الأشخاص عن طريقها لعضوية هذه الكيانات. إلا أنه يتعن الاتفاق حول خطوط عامة محددة سلفا.
- لن تكون الجمعية الوطنية توسعة لمجلس الحكم. ولن يكون لمجلس الحكم أي دور رسمي في اختيار أعضاء الجمعية ، وسينحل مجلس الحكم بمجرد تشكيل الإدارة الانتقالية والاعتراف بها. إلا أن أعضاء مجلس الحكم سيكونون مؤهلين، بصفتهم الفردية، للخدمة في الجمعية الوطنية الانتقالية ، في حال انتخابهم لعضويته من خلال العملية الانتخابية المنصوص عليها لاحقا.
- يتم انتخاب أعضاء الجمعية الوطنية الانتقالية عن طريق عملية ديمقراطية شفافة مفتوحة أمام المشاركة من خلال مؤتمرات في كل محافظة من محافظات العراق الثماني عشرة.
- ستشرف سلطة التحالف المؤقتة في كل محافظة على عملية يتم عبرها تشكيل "لجنة تنظيمية" من العراقيين. وستتألف هذه اللجنة التنظيمية من خمسة أشخاص يعينهم المجلس الحكم، وخمسة أشخاص يعينهم المجلس الإقليمي، وشخص واحد يعينه المجلس المحلي في كل واحدة من المدن الخمس الكبرى في المحافظة.
- ستكون مهمة اللجنة التنظيمية عقد "مؤقر اختيار في المحافظة" يشارك فيه الأعيان من جميع أنحاء المحافظة. وللقيام بذلك، ستلتمس اللجنة ترشيحات من الأحزاب السياسية، والمجالس الإقليمية/المحلية، واللجان المهنية والمدنية، والهيئات التدريسية الجامعية، والجماعات القبلية والدينية.
- وينبغي أن تتوفر في المرشحين المؤهلات التي يشترطها القانون الأساسي. وسيكون على أي مرشح الحصول على موافقة بأغلبية أحد عشر صوتاً من

أصل أصوات اللجنة التنظيمية الخمسة عشر ليتم اختياره عضواً في مؤتمرات الاختيار في المحافظات.

- سينتخب كل مؤتمر اختيار محافظات ممثلين عنه يقومون بتمثيل المحافظة في المجلس الانتقالي الجديد على أساس نسبة عدد سكان المحافظة من مجموع عدد سكان العراق.
- سيتم انتخاب أعضاء الجمعية الوطنية الانتقالية خلال مدة لا تتعدى الحادي والثلاثين من أيار/مايو، ٢٠٠٤

٤ - اعادة السيادة العراقية:

- بعد أن يتم اختيار أعضاء المجلس الانتقالي، سيجتمع لانتخاب سلطة إدارية، ولتعيين وزراء.
- بحلول الثلاثين من حزيران/يونيو، ٢٠٠٤، ستكون سلطة التحالف المؤقتة قد اعترفت بالإدارة الانتقالية الجديدة، فتتولى سلطات السيادة الكاملة لحكم العراق. وستنحل سلطة التحالف المؤقتة.

٥ - عملية تبنى الدستور الدائم:

- ستضاف العملية الدستورية والجدول الزمني في النهاية إلى متن القانون الأساسي، إلا أنه ينبغي الاتفاق مقدماً، على التفاصيل التالية:
- سيقوم مؤتمر دستوري يُنتخب مباشرة من قبل الشعب العراقي بإعداد دستور دائم للعراق. ٧ سيتم إجراء الانتخابات للمؤتمر خلال مدة لا تتجاوز الخامس عشر من آذار/مارس، ٢٠٠٥. ٧ سيتم نشر وتوزيع مسودة الدستوركي يعلق الشعب عليها ويناقشها.
- سيتم عرض صيغة نهائية للدستور على الشعب، وسيتم إجراء استفتاء شعبي لإقرار الدستور.
- ستجرى انتخابات لاختيار حكومة عراقية جديدة خلال مدة لا تتعدى الحادي والثلاثين من كانون الأول/ديسمبر، ٢٠٠٥، وينتهي عند هذا سريان مفعول القانون الأساسي وستتولى السلطة حكومة جديدة.

عن مجلس الحكم: جلال طالباني

عن سلطة التحالف المؤقتة: ل. بول بريمر، وديفد رتشموند

التاريخ: ١٥ تشرين الثاني/نوفمبر

سهرچاوه: له تۆرى ئەنتەرنىت ودرگيراود

ياداشتنامه سهبارهت به ههلويستي CPA له كهركوك

بەرتىز: باليۆز پۆل بريمر

بەرىز: بەرپرسى CPA لە عىراق

بەرتىز: كۆلۈنىل مايلز بەرپرسى قواتى ھاوپەيمانان لە كەركوك

بەرىز: پۆل ھارقى بەرپرسى CPA لە كەركوك

بابهت: هه لويستى CPA له كهركوك

لای به ریزتان روون و ناشکرایه گهلی کورد به گشتی و به ریرسانی به تایبه تی له قوناغی پیش پروسه ی نازادی عیراق و دوای روزی ۲۰۰۳/۳/۱۹ز تاکو نهم و گهلی کورد روّلیّکی کاریگه ریان بینیوه و هاوکارییه کی بی ویّنه ی هیّزه کانی هاو په عانیان کردووه له پیّناو ته فرو تونا کردنی رژیّمی دیکتا توّری (صدام) که ته نها زمانی کوشتن و برین و نه نفال و کیمیاباران و پاکتاوی رهگه زی به رنامه ی بووه دژ به میلله تی کورد به گشتی و شاری که رکووک به تایبه تی.

ماوهی چهند مانگیکه به ئاشکرا و به زهقی هه لویست و ههنگاوه کانی CPA له کهرکووک دژ به مافه کانی گهلی کورد به دی ده کهین، ئیمه شله روانگهی پاراستنی بهرژه وهندی گشتی و تهبایی نه ته وه کانی که رکووک ته حه مولمان کردووه ئه مهیش چهند غونه یه ک له و هه لویستانه:

- ۱- لیژنه ی لیّکوّلینه وه ی تایبه ت به نووسینگه ی به ریّز (پوّل بریه ر) سه باره ت به خسستنه رووی راستییه کان له که رکووک راپوّرتی (ران شلیکه ر) و (خانم ئیمسکای) ناهاوسه نگی له و راپوّرته به دی ده کراو کوردیشی فه راموّش کردبوو بگره زوّریشی تاوانبار کردبوو.
- ۲- دەربارەی گەرانەوەی ئاوارە كوردەكانى كەركووك كە ماوەی (۳۵) ساللە
 دەركراون لە زىدى بابوباپىريان تاكو ئىستا ھىچ ھەنگاوىكى عەمەلى نەنراوە بۆ

- گهرانهوهیان تهنیا جار جار باسی لیّوه دهکریّت، به بیّ نهوهی هیچ هاوکارییهکی نووسینگهی توطین و ناواره بکریّت و هیچ پیلان و بودجهیهکی بوّ دابین بکریّت بو گهرانهوهیان.
- ۳- هدر چوار ناحیدی (یایچی -شوان قدرههنجیر- سدرگدران) به یه ک بریاری سیاسی و له یه ک کاتدا تدخت کران، کهچی CPA بو ناحیدی یایچی له گه ل دهوروبهری نویّنهری دیاری کرد بو نه نجومه نی پاریّزگای کهرکووک و ناحیه کانی تری پشتگوی خست.
- ٤- بۆ پرۆسەى خوينىدن بە زمانى كوردى لە كەركووك CPA ھىچ يارمسەتى و
 كارئاسانى نەكرد نەبۆ دامەزراندنى مامۆستا كوردەكانى كەركووك و نە ريىگەش
 ئەدەن بە گەرانەوەى مامۆستا ئاوارەكانى كەركووك بۆ پەروەردەى كەركووك.
- ۵- بۆپچ کردنموه ی شوینی خوالیخ و نیزامه دین گلی) ئاماده نه بو تایبه ت بیت به کورد به لکو (پول هار قی) جه ختی کرد ئه بیت کراوه بیت بو هه موو قه و میت به که بو پچکی بو پچکی دنه و هار قی شوینی خوالیخ و شبور (مسته فا که مال یا یچلی) به به رچاوی (پول هار قی) تصویت کرا نه و پوسته نه بیت بو تورکمان بیت، به لام به ریزیان خوی لی بی ده نگ کرد ئید مه نوینه رانی کورد زور هاوارمان کر که نه مه در به یاسای (۷۱)ی به ریز (پول بریه ر) و در به دیوکراتیه ته که چی به ریز (پول هار قی) خوی لینی بی ده نگ کرد نه مه ش بو خوی لاگیری و ته حه یزه ، بویه ئیدمه پروسه ی ده نگدانه که به ناقانونی ده زانین چونکه له نه سلادا ناقانونیه.
- ۳- له کاتی هاتنی لیژنهی خستنه رووی راستییه کان له که رکووک گروپی کوردی چه ندین دو کیومینت و به لگه نامه ی حاشا هه لنه گرمان دا به به ریزان (ران شلیکه ر) و (خانم ئیمسکای) ده رباره ی مه غدوورییه ت و مه زلوومییه ت و ئه و هموو غوبن و غیر قانونییه ی ده رهه ق به کورد کراوه که چی هه رباسیان لیوه نه کردووه و پشتگوییان خستووه.
- ئومیده وارین دوستایه تی و هاو په یانییه تی کورد فه راموش و په راویز نه که ن و کورد چاره نووسی خوی به ئیوه وه گری داو گولبارانتانی کرد، شه قامی کوردی له

کهرکووک زور چاوه روانتانی کردو خهریکه بنی ئومید بیت لیتان و زور نارازییه، ئیمه تاکو ئیستا ههولیکی زورمان داوه بو راگرتنی شهقامی کوردی له کهرکووک، بهلام ئهگهر ههر بهم شیوهیه بروات ئیمهش ناتوانین رکیفی وهزعهکه رابگرین و هیچ ئیعتباریکمان نامینیت له لایان.

ئومیده وارین به هانامانه وه بین و چیتر سستی له هاوپه یانییه تی نیوانمان روونه دات چونکه ئیسه دبینین هاوپه یانییه تی و دوستایه تی هدردوولامان ضمانه ته بو به رقه راری ئه من و ئاسایش له که رکووک مسوّگه ری ده کات و ریّگا له خراپه کاران و تیروریستان و ئاژاوه چییان ده گریّت.

کورد گهلیّکه به دوای ئاشـتی و ئازادی و دیموکـراسی ویّلـه و زوّریشی لهو پیّناوه قوربانی داوهو پهیامی ئیّوهش ههمان پهیامی کورده بوّ عیّراق.

بژی پینکهوه ژیان و دادوهری

گروپی کوردی له پاریزگای کهرکووک ۲۰۰٤/٦/۱۰

سەرچاوە: گۆڤارى گولان

ياشكۆي ژماره «٦»

رسالة (السيدان) مسعود بارزاني وجلال طالباني إلى الرئيس بوش

سيادة الرئيس جورج دبليو بوش رئيس الولايات المتحدة الأميركية البيت الأبيض ـ واشنطن C.D.

فخامة السيد الرئيس

نكتب الى سيادتكم هذه الرسالة لنستعرض فيها وجهات نظرنا بشأن الامور التي باتت تقلقنا فيما يخص الحكومة العراقية الانتقالية. نحن نعتبر شعب كردستان العراق كأخلص اصدقاء للولايات المتحدة الأميركية.

قبل سنة، قاتل قوات بيشمركتنا جنبا الى جنب مع القوات الأميركية من اجل تحرير العراق، متكبدين خسائر اكبر من اي حليف أميركي آخر، اليوم، تبقى كردستان آمنة هادئة وجزءا ثابتا من العراق. ونلاحظ إنه على العكس من المناطق العربية من العراق لم يقتل جندي واحد من قوات الحلفاء في المناطق الخاضعة تحت سيطرة حكومة اقليم كردستان.

شعب كردستان مستمر في احتضانه للقيم الأميركية السامية وفي ترحيبه بالجنود الأميركيين ودعمه اللامحدود لخططكم في تحرير العراق، لقد تنازلت حكومتنا لاقليم كردستان عن العديد من حقوقها وحرياتها من اجل المساهمة في تقديم العون لسلطاتكم الادارية بغرض الوصول الى تسويات للخلافات مع العراقيين الآخرين. لذا كانت خيبة املنا كبيرة عندما اطلعنا سفيركم الخاص بانه لا يحق لكردي ان يشغل اياً من منصبي رئيس الوزراء او رئيس جمهورية العراق. لقد تم اخبارنا بأن هذين المنصبين محتكران خصيصا لشيعي عربي وسني عربي على التوالي، العراق وطن يتألف من قوميتين رئيسيتين، العرب والكرد. ويبدو من الصواب ان يحصل العرب على احد المنصبين (حسب خيارهم) بينما يحصل الكرد على الآخر. كما نعتقد بان استخدام النسب الطائفية في اشغال هذين الكرد على الآخر. كما نعتقد بان استخدام النسب الطائفية في اشغال هذين

المنصبين العاليين يأتى بالضد مباشرة مع موقف الحلفاء المعلن تكرارا بأن حكومة عبراق ديمقراطي ينبغي الا تكون قائمة على اساس عرقي او ديني، وهو الموقف الذي اقرته الولايات المتحدة في القانون الاداري الانتقالي. شبعب كردستان لن يقبل بعد بأن يكون مواطنا من الدرجة الثانية في العراق. في عهد صدام وقبله منح الكرد مرارا منصب نائب الرئيس والمناصب النيابية التي كانت واجهات من دون اية صلاحيات فعلية. كنا نأمل بأن العراق الجديد سيكون مختلفا فيما يتعلق بحقوق الشعب الكردي. منذ تحرير العراق شعرنا بانحياز السلطات الأميركية ضد كردستان لاسباب لا نفهمها. في بداية الاحتلال استحوذ الحلفاء على مداخيل برنامج النفط مقابل الغذاء والتي افردت خصوصا لكردستان وتم اعادة توزيعها على بقية العراق رغم حقيقة ان حصة كردستان للفرد الواحد من هذه المداخيل كانت اقل بكثير من بقية العراق وان كردستان كانت قد اصيبت باضرار اكبر تحت حكم صدام حسين. لقد عملت سلطة الحلفاء المؤقتة بنشاط في اعاقة العمل على المساواة بين اللغتين الكردية والعربية، كما حاولت تكرارا نزع الاعتراف بحكومة اقليم كردستان (الحكومة الوحيدة المنتخبة في العراق ابدا) لصالح نظام قائم على محافظات صدام الشماني عشرة. لقد قلل المسؤولون الأميركيون من شأن البيشمركة وسموا هذه القوة العسكرية المنضبطة التي كان اعضاؤها رفاق الأميركيين بالسلاح في ساحات المعارك "ميليشيا" في بياناتهم الرسمية، ونادرا ما تذكر الحكومة الأميركية او ادارة الحلفاء المؤقتة اسم كردستان او الشعب الكردي.

نحن سوف نبقى اصدقاء مخلصين لأميركا حتى لو لم يقابل دعمنا دائما بالمثل، فمصيرنا مرتبط بوثائق وشيجة بمستقبلكم في العراق. اذا انتصرت قوى الحرية في المناطق الاخرى من العراق فنحن نعلم ان حلفنا مع الولايات المتحدة ساهم في تحقيق ذلك، كما نعلم ان هذا الحلف سوف يجعل منا هدفا للانتقام. نحن نطلب بعض التطمينات في هذه الفترة الانتقالية لتمكيننا بالاشتراك والمساهمة اكثر في الحكومة الانتقالية. وبصورة خاصة نحن نطلب:

- ادخال قانون الادارة المؤقت في قرار مجلس الأمن للأمم المتحدة او الاعتراف به كقانون ملزم للحكومة الانتقالية، قبل وبعد الانتخابات. وفي حالة ابطال

- العمل به او إلغائه فان حكومة اقليم كردستان سوف لن يبقى امامها اختيار سوى الامتناع عن الاشتراك والمساهمة في الحكومة المركزية ومؤسساتها، ومقاطعة الانتخابات، وحظر وجود ممثلي الحكومة المركزية في كردستان.
- _ ان تتعهد الولايات المتحدة بحماية شعب وحكومة كردستان اذا ما ادى العصيان والفوضى الى الانسحاب من بقية العراق.
- ويتعين أن يفي الحلفاء بتعهداتهم في ارجاع عملية التعريب للأراضي الكردية الى السابق والعمل سريعا بشأن ايجاد تسوية لوضع كركوك وفقا لرغبات مواطنيها، ويستثنى منهم المستوطنون ولكن على أن يشمل ذلك ضحايا سياسات صدام في التصفية العرقية.
- اعادة مداخيل برنامج النفط بكاملها، والتي اخذت على غير وجه عدل من كردستان في العام الماضي، وان تتسلم كردستان حصتها العادلة وفق نسبة الكرد من المبلغ الاجمالي البالغ ١٩ مليار دولار أميركي الخاص بمساعدة اعادة الاعمار والذي خصصه الكونغرس.
- دعم الولايات المتحدة لخططنا في استحملاك وادارة المصادر الطبيعية في كردستان، وخاصة جهودنا في تطوير مصادر نفط جديدة في اقليم كردستان، حيث حظر النظام السابق الكشف عنها او تطويرها للحؤول دون استفادة شعب كردستان منها.
- تفتع الولايات المتحدة قنصلية لها في اربيل، وتشجع شركاء التحالف الآخرين على الحذو حذوها. من المهم وفي مصلحة شعب كردستان أن نحافظ على علاقاتنا وارتباطاتنا المباشرة مع العالم الخارجي وألا نعتمد بالاساس على بغداد وحدها، حيث لا يعتد بنا كمواطنين مساوين تماما.
- _ تعلن الولايات المتحدة والامم المتحدة على السواء بصراحة ووضوح ان استخدام المعيار العرقي والطائفي في اختيار اعضاء الحكومة الانتقالية لن يشكل سابقة في اعضاء الحكومة العراقية مستقبلا، وان الكرد مؤهلون تماما لمنصبي رئيس الجمهورية ورئيس الوزراء في حالة استخدام المعيار العرقي او الطائفي بغرض استثناء الكرد من اشغال المنصبين المذكورين في الحكومة الانتقالية، نعتقد انه

عدل وانصاف أن يتم تعويض كردستان بمقاعد وزارية تفوق تكافؤهم العددي نسبة إلى سكان العراق، في الحكومة الانتقالية.

فخامة السيد الرئيس نعلم ان هذه الاوقات عصيبة لنا جميعا نحن الذين نؤمن بأن قضية تحرير العراق جديرة بالنضال والتضحية في سبيلها. الشعب الكردي مستمر في اعجابه وتقديره لزعامتكم الواثقة والجريئة، ورؤيتكم لعراق حر، وشجاعتكم الشخصية. نحن واثقون بأنكم تتفقون معنا على انه لا يتوجب انزال العقوبة والقصاص بكردستان لصداقتها الحميمة ودعمها اللامحدود للولايات المتحدة الأميركية.

المخلصون لكم: السيد مسعود بارزاني ـ الحزب الديمقراطي الكردستاني السيد جلال طالباني ـ الاتحاد الوطني الكردستاني

سهرجاوه: ماليهري روژنامهي (الشرق الاوسط) لهسهر توري نهنتهرنيّت

به ناوی خوای بهخشندهو میهرهبان

ياساى ئيدارهى دەوللەتى عيراق بۆ قۆناغى ئينتيقالى

دساحه

گهلی عینراق که له ههولی بهدهستهینانهوهی نازادیی خویدایه، که رژیمی نیستبدادیی پیشوو لیی زهوت کردبوو، نهو گهلهی ههموو شیوهکانی توندوتیژی و زوّر لیکردن رهتدهکاتهوه، به تایبهتی که وهکو شیوازی بو حوکمرانی به کار بهیندریّت، سووره لهسهر نهوهی وهک گهلیّکی نازاد بمینیّتهوه، که یاسا حکومی بکات.

له کاتیکدا نهمرو ریزی بو یاسای نیودهولهتی تمنکید دهکاتهوه نهخاسمه که له دامهزرینهرانی نهتهوه یهکگرتووهکانه؛ کار بو گیرانهوهی پیگهی خوی له نیو نهتهوهکاندا دهکات و هاوکات لهگهل ههولی پاراستنی یهکیتی نیشتمانهکهیدایه به گیانیکی برایانه و هاوکارییهوه له پیناو دهستنیشان کردنی نادگارهکانی ئایندی عیراقی نوی و دانانی میکانیزمیک که یهک له نامانجهکانی سرینهوهی ناسهواری سیاسهت و کارکرده رهگهزپهرستی و تایفییهکان چارهسهری کیشه پیشهاتووهکان بیت.

بۆیه ئهم یاسایه بۆ بهریتوهبردنی کاروباری عیّراق له قزّناغی ئیتیقالیدا داندرا تا ئهو کا ته کاروباری عیّراق دهستووریّکی شهرعی ههمیشهییدا بهرقهرار دهبیّت بهرهو چهسپاندنی دیموکراسیه تیّکی تهواو.

بەشى يەكەم پرەنسىيە ئەساسيەكان

مادەي يەكەم:

- أ. ناوی یاساکه (یاسای ئیدارهی دەولاهتی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی) ه،
 دەستەواژهی (ئهم یاسایه) له ههر شوینیکی ئهم یاسایهدا هاتبی مانای
 (یاسای ئیدارهی دەولاهتی عیراق بو قوناغی ئینتیقالی) ه.
 - ب. هدر ئاماژهیهک لهم یاسایه دا بو (نیرینه)، (میینه)ش دهگریته وه. ج. پیشه کی (دیباجه)ی نهم یاسایه به شیکی دانه براوه له یاساکه.

مادهي دووهم:

آ. دەستەواژەی (قىزناغى ئىنتىقالى) واتە، ئەو قىزناغەى لە (٣٠)ى
حوزەيرانى (٢٠٠٤)مەوە دەست پىدەكات تا پىكھىنانى حكومەتىكى
عىنراقى ھەلبژىردراو بە پىنى دەستوورىكى ھەمىشەيى وەكو ئەوە لەم
ياسايەدا ھاتووە، كە نابى لە (٣١)ى كانوونى دووەمى (٢٠٠٥)
تىپەرى، مەگەر لە حالەتى جىبەجى كردنى مادەى (٦١) نەبى.

ب. قزناغي ئينتيقالي له دوو ماوه (فتره) ييكديت:

- ۱- ماوهی یه که مه پیکه ینانی حکومه تیکی عیراقی کاتی خاوه نی سهروه رییه کی ته واوه و له (۳۰)ی حوزه یرانی (۲۰۰٤) هوه دهست پیده کات، نهم حکومه ته به پروسیسیکی گفتوگوی فراوان و راویژکردن به تیکهای تویژه کانی کومه لگهی عیراق پیکده هیندری، که نه نجومه نی حوکم و دهسه لاتی هاو په یانان نه نجامی ده ده ن، ده تواندری راویژ به نه ته و یه کگر تووه کانیش بکری، نهم حکومه ته به پینی نهم یاسایه ده سه لات ده به بدریوه، به ههموو نه و پره نسیپ و مافه نه ساسیانه وه که لهم یاسایه دا ها تووه و پاشکویه که به رله ده ست پیکی قوناغی نینتیقالی به میکه و تن ده رده چی و ده بیته به شیکی دانه براوله میاسایه.
- ۲ ماوهی دووه م پاش پیکهینانی حکومه تی ئینتیقالی عیراقی که دوای هملبژاردنی کومه لهی نیشتمانی وه کو نهوه ی لهم یاسایه دا ها تووه، دهست پیده کات، به و مهرجه ی نهگه رکرا هملبژاردنه که له (۳۱)ی

کانوونی یهکهمی (۲۰۰۶) تیپه پنهکا، یان به ههر حال پیش (۳۱)ی کانوونی بهکهمی (۲۰۰۵) بیت.

مادهی سیّیهم:

آ. ئه م یاسایه به یاسای بالآی ولآت ده رامینردری و به بی جیاوازی له سه رانسه ری عیراقدا مولزیه، نابی نهم یاسایه به بی ره رامه ندی زورینه ی سی له سه ر چواری نه ندامانی جه معیه ی نیشتمانی و کوده نگی نه نجومه نی سه روکایه تی هه موار بکری، هه روه ها نابیت نهم یاسایه هه مواریکی نه و تو بکری، که هه ر مافیک له و مافانه ی گه لی عیراق که م بکاته وه، که له به شی دووه می نهم یاسایه دا ها تووه، یان ماوه ی قوناغی نیتیقالی درین بکاته وه تا دوای نه و ماوانه ی له میاسایه دا ناما راهیان پیکراوه، یان پروسه ی هه لبراردنی جه معیه ی نوی دوا بخات یان (ده سه لاتی هه ریمه کان و پاریزگاکان که م بکاته وه یا کار له نیسلام و نایین و تایفه کانی دیکه و سروشه کانیان بکات).

ب. هدر دەقتىک موخالىفى ئەم ياسايە بنت كارى پتناكريت.

ج. کار پیکردنی ئهم یاسایه لهگهل پیکهینانی حکومه تیکی هه لبژیردراو به پیی دهستووری ههمیشهیی، کوتایی دیت.

مادهي چوارهم:

سیستمی حوکم له عیراق کوماری، ئیتیحادی (فیدرالی)، دیموکراتی فرهیه، دهسه لاته کان له نیسوان حکومه تی فیدرالی و حکومه ته ههریمیه کان و پاریزگاکان و شاره و انی و ئیداره خوجییه کاندا دابه ش ده کریت، نهم سیستمه فیدرالییه ش لهسه ر بناغه ی فاکته جوگرافی و میژوویه کان و جیاکردنه وه دهسه لاته کان داده مه زری نه ک به پیری ره چه له ک، نه ژاد، یان نیتنی یان نه ته و هان مه زهه به .

مادەي پينجەم:

هیزه چهکدارهکانی عیراق له ژیر دهسه لاتی مهدهنی حکومه تی عیراقی ئیتیقالیدا دهبن، ئهمهش بهو پییه که له بهشی سییهم و پینجهمی ئهم یاسایه دا ها تووه.

مادەي شەشەر:

حکومه تی ئینتیقالی عیراق هه نگاوی کاریگه رانه ده نی بو سرینه و دی ئاسه و اری نه و کرده و هم سرینه و دی ناسه و اری نه و کرده و هم سهرکوتکاریانه ی رژیمی پیشو و نه نجامی دابوون، که بریتی بوون له راگویزانی زوره ملی و لی سه ندنه و می ده هوی سیاسی و به سه رداگرتنی مال و مولکی گویزراوه و نه گویزراوه به هوی سیاسی و ره گه زیه رستی و تایه فه گهری.

مادەي جەوتەم:

آ. ئیسلام ئایینی فهرمی دهوله ته و به سهرچاوه یه کی یاسادانان داده ندری و نابیت له قوناغی ئینتیقالیدا هیچ یاسایه ک دهربچیت، که له گه ل سهوابیتی ئیسلامدا که ئیجماعیان لهسهر بی یان له گه ل پره نسیپه دیوکراسییه کان و ئه و مافانه ی له بهشی دووه می ئه م یاسایه دا ها توون ناکوک بی ، ئه م یاسایه ریز له پیناسه ی ئیسلامی زورینه ی گهلی عیراق ده گری و ته و اوی مافه ئایینیه کانی سهرجه م تاکه کان له ئازادی بیروباوه رو سروشی ئایینی دابین ده کات.

ب. عیراق فره نه تهوهیه و گهلی عهرهب له عیراقدا به شیکی دانهبراوه له نه تهوهی عهره ب.

مادەي ھەشتەم:

ئالاي دەوللەت و سروودو دروشمەكەي بە ياسا ديارى دەكرىت.

مادەي ئۆيەم:

زمانی عهرهبی و زمانی کوردی دوو زمانه رهسمییه کهی عیراقن، مافی عیراقی مافی عیراقی مافی عیراقی مافی عیراقی دامهزراوه فیرکارییه حکومییه کاندا لهسهر بناغهی ریوشوینی پهروه رده یی دابین کراوه، که به زمانی زگماکی خویان وه ک تورکمانی یان سریانی یان تهرمه نی بخوینن، له دامهزراوه فیرکارییه تایبه ته کانیشدا ئازادن که به ههر زمانی بخوینن.

سنووری دهسته واژهی (زمانی رهسمی)و چۆنیه تی جیبه جی کردنی برگه کانی ئهم ماده یه به یاسا دیاری ده کری که ئهمانهی خواره وه دهگریته وه:

۱ـ دەرچوواندنى رۆژنامەي رەسمى (الوقائع العراقيه) بە ھەردوو زمانەكە.

- ۲_قسه کردن و یه کتر دواندن و گوزارشت کردن له بواره رهسمییه کاندا وه ک ئه نجومه نی نیشت مانی، نه نجومه نی وه زیران، دادگاکان و کونگره رهسمیه کان به ههر یه کیک له دوو زمانه که.
- ۳_ دان به ههر به لگهنامه و نامه یه کدا ده ندری که به ههر یه کیک له دو زمانه که نووسرابن و به لگهنامه رهسمییه کانی به ههردوو زمانه که بالاو ده کرنه وه.
 - ٤_ به پێي رێوشوێني پەروەردەيى، قوتابخانه به ھەردوو زمانەكە دەكرێنەوە.
- ۵ همر بواریکی دیکه که دهبی به پینی پرهنسیپی یهکسانیی ریکبخری وهک یارهی نهختینه، یاسیورت و یول.
- ۲- دامودهزگا فیدرالییهکان له ههریمی کوردستان ههردوو زمانهکه به کار دههنن.

بەشى دووەم مافە بنەرەتىيەكان

مادەي دەيەم:

بق گوزارشت له سهروهری و ئیرادهی ئازادیی گهلی عیراق، نویهرانی گهل پیکهاته حکومییه کان بق دهولهتی عیراق پیکده هین، نهرکی حکومه تی ئینتیقالی عیراق و حکومه ته کانی ههریمه کان و پاریزگاکان و شاره وانی و ئیداره خوجیه کانه که ریز له مافه کانی گهلی عیراق بگرن له وانهش نهم مافانه ی له مهده دا باس کراون.

مادەي يازدە:

- ۱. هدر کدستی رهگدزنامه ی عیراقی پیبور هاوولاتیی عیراقه و ، هاوولاتیی برونیشی هدمو و ئدو ماف و ئدرکانه ی پی دهبه خشی که لهم یاسایه دا هاتوون و ، هاوولاتیی بوونه که شی دهبیت ه بناغه ی پهیوه ندییه کانی به ولات و دهوله ته وه.
- ب. نابی رهگهزنامهی عیراق له عیراقی وهربگیریتهوهو دوور بخریتهوه، تهنها ئهو هاوولاتییه خاوهن رهگهزنامانه نهبیت که له دادگادا دهسهلی

- که کاتی داوای رهگهزنامهیان کردووه، زانیاریی جهوههرییان به درق داوهو بهو پییه رهگهزنامهیان وهرگرتووه.
- ج. عینراقی مافی نهوهی ههیه له رهگهزنامهیه ک زیاتری ههبی، نهو عینراقی سافی به هوی نهوه که رهگهزنامهیه کی دیکهی وهرگرتووه رهگهزنامهی عیراقی لی سیندراوه تهوه ههر به عیراقی له قه لام دهدری.
- د. هدر عیراقییه ک لهبهر هوکاری سیاسی یان دینی یان رهگهزپهرستی یان تایفییهوه رهگهزنامه ی لی سهندرابیّتهوه، مافی نهوهی ههیه وهری بگریتهوه.
- ه. بریاری ژماره (٦٦٦)ی سالّی (۱۹۸۰)ی ئه نجـومهنی سهرکردایه تی شورشی ههلّوه شیّندراو، ههلّده وهشیّندریّته وه و همر که سیّک به پیّی ئه و بریاره رهگهزنامه که ی لی سهندرابیّته وه عیّراقییه.
- و. ئەركى ئەنجومەنى نىشتىمانىيە، كە ياساى تايبەت بە رەگەزنامەو رەگەزنامە رەگەزنامە وەرگىرتن بەو جۆرە كە لەگەل برگەكانى ئەم ياسايەدا رىكدەكەون دەربكات.
- ز. دادگاکان له ههموو ئهو کیشهو ناکوکییانه دهکولنهوه، که به هوی جیبهجی کردنی یاساکانی تایبهت به رهگهزنامهوه دروست دهبن.

مادهي دو ازده:

سهره رای رهگهزیان بیرو را یان بروایی یان نه تموه یان ئایین یان مهزهه بیان رهچه نمو مهرو عیراقییه کان یه کسانن له مافه کاندا.

ئهوان ههموویان له بهردهم یاسادا وهکو یهک وان، جیاکاری دژی هاوولاتیی عیراقی به هزی رهگهزیان نهتهوه یان ئایین یان رهچه لهکهوه قهده غهیه و، مافی ئهوهیان ههیه ئاسایشی تاکه کهسیانه و ژیان و ئازادییان فهراههم بیت، نابی هیچ کهسیک له ژیان یان له ئازادییه کانی بی به ش بکریت مهگهر له ریی ئیجرائاتی یاساییه وه نهبی، ههموانیش له بهردهم قهزادا وه کویه که وان.

مادهی سیزده:

ا. ئازادىيە گشتى و تاكە كەسىيەكان پارتزراون.

ب. مافی گوزارشت کردنی نازادانه پاریزراوه.

- ج. مافی کۆبوونهودی ئاشتیانه پاریزراوه، همرودها ئازادی مافی چوونه ریزی ریکخراو و کومه لهکان دابین کراوه، همرودها به پنی ئهم یاسایه مافی دروست کردنی سهندیکاو حزب و چوونه ریزی ئهو ریکخراوانه به ئازادی داین کاوه.
- د. عیراقی مافی نهوهی ههیه به نازادی هاتووچو بکات به ههموو عیراقداو، نازاده لهودشدا که بچی بو دهرهوهی عیراق و بگهریتهوه بوی.
 - ه. ئازاده لموهى به پيني ياسا ئاشتيانه خۆپيشاندان بكات و مان بگري.
- و. عیراقی مافی ئهوهی ههیه ئازاد بی له بیرکردنهوه ویژدان و بیروباوه پی ئایینی و پیاده کردنی سروشه کانی، لهم رووانه وه نابیت زوّر له کهس یک تت.
- ز. کۆيلايەتى و بازرگانى كردن به كۆيلەو كارى زۆرەملێيانەو خزمەتكردنى بەزۆر (سوخرەكێشى) قەدەغەيە.
- ح. هەموو عیراقییهک مافی ئهوهی ههیه تایبه تمهندیتی ژبانی تایبه تی خوی ههین.

مادهی جوارده:

هدر کهسینک مافی ئاسایش و خویندن و چاودیری تهندروستی و گرهنتی کرّمه لایه ته هدیه و ، نهرکی سهرشانی ده ولهتی عیراق و یه که حکومییه کانه له وانه شهرینمه کان و پاریزگاکان و شاره وانی و به ریّوه به رایه تیب خوّجییه کان، که به پیّی ده رامه ت و، به له به رچاوگرتنی پیّویستیه زیندووه کانی دیکه هه ولّ بده ن خوّشگوزه رانی و ده رفه تی کاری بو گهل دابین بکه ن.

مادهی پازده:

- آ. هیچ برگهیه کی یاسای مهده نی (لهوه و پیش) ناگریته وه و مهگه ر ده قین کی له و باره یه وه تیدابیت، تاوان و سیزا ته نیب له رینی یاسایه کی کاری یکراوه وه له کاتی روودانی تاواندا دیاری ده کرین.
- ب. نابی حسور مسه تی مسالان لهلایهن پوّلیس یان لیّکوّلهرهوان یان دامهزراوه کانی دیکهی حکومه ته وه پیّشیّل بکریّن، جاچ نه و دامهزراوانه هی حکومه تی فیدرالی یان ههریّمه کان یان پاریّزگاکان و شاره وانی و

به پیّی یاسای کارپیّکان بن. مهگهر دادوهر یان دادوهری لیّکوّلینهوه به پیّی یاسای کارپیّکراو و لمبهر روّشنایی زانیاریگهلیّک که کهسیّک دابیّتی سویّندی خواردبیّ و بشزانی که سویّندخواردنی به دروّ دووچاری سزای دهکات، ریّگهی دایی تهو ماله بیشکنن.

رهوشیّکی زوّر ناچارانه، که دادگایه کی تایبه تمهند بریاری له سهر دابی، لموانه یه به بیّت بر نموه ی به بی ریّگه دان پشکنین بکریّ، به لاّم نابی ته فسسیر کردنی نهم جوّره رهوشه ناچارییه فراوان بکریّ و ، له حاله تیّکیشدا که بی ریّگه دان پشکنین بکریّ و رهوشیّکی زوّر ناچارانه له نارادا نهبیّ، نهوا نهو به لگهو ده لیلانه ی لهم جوّره پشکیننه دا دهست ده کهون به به لگهی تاوانیّکی جینایه تکارانه وه رناگیریّن و پشتیان ده کهون به به لگهی تاوانیّکی جینایه تکارانه وه رناگیریّن و پشتیان پیّنابه ستریّت، مهگهر دادگا بریاربدات که نهوه ی پشکنینه که ی بیّن ریّگه پیّدان کردووه به شیّوه یه کی په سند و به نیاز پاکانه وای لیّک دایت ده پشکنینه که یاساییه.

- ج. نابی هیچ کهسی نایاساییانه بگیری یان دهستبهسه ر بکری، ههروهها کهس به هوی بیروباوه ری سیاسی یان ئایینیه وه دهستبهسه ر بکری.
- د. بر ههموو کهستی مافی دادگایی کردنی دادوهرانهو ئاشکرا له دادگای سهربهخر و بی لایهندا که دادگای مهدهنی یان جینائی بن، دابین کراوه. ئاگادار کردنهوهی تاوانبار به دادگایی کردنی و به بنهما یاساییه کانی دادگایی کردنه کهی دهبیت به بی دواکه و تن فهراههم بکریت.
- ه. تۆمەتبار بى تاوانە تا بە پىلى ياساى تاوانەكەى لەسەر ساغ دەبىتتەوە. مافى ئەوەيشى ھەيە كە پارىزەرى سەربەخۇو شارەزا بۆ خۆى بگرى و، دەتوانى قسەنەكات و، نابىت بە ھىچ جۆرىكى زۆرى لى بكرى، كە قسە ىكات.

ههروهها مافی نهوهی ههیه بهشداری بکات له ناماده کردنی داکو کی لینکردنه کهی خویداو، شاهید داوا بکات و گفتو گویان له گه ل بکات و داواش له دادوهر بکات نهو کارهی بو بکات، دهبی لهو کاته دا که کهسینک ده گیری نهم مافانهی بو بخویندریته وه.

و. مافی دادگایی کردنی دادوهرانهو خیراو ئاشکرا مافیکی دابین کراوه.

- ز. همر کسمسی به هوی گسرتن یان دهست بهسسهرداگسرتن له ئازادی بی بهشکرابی، مافی ئموهی همیه پهنا بو دادگا ببات که بهبی دواکهوتن کیشهکمی بو یهکلا بکاتموه له رووی نایاسایی دهست بهسمرداگرتن یان گرتنهکمیموهو، فرمان بدات به ئازاد کردنی ئمگمر سملاندی ئمو کاره نایاساییانه کراوه.
- ح. نابی تاوانبار به ههمان ئهو تاوانهی پیشتر دادگایی به هوّیهوه کراوهو بیّ تاوان دهرچووه لیّی، دادگایی بکریّتهوه.
- ط. نابی که سی مهدهنی له دادگای عه سکه ریدا دادگایی بکری و ، نابی دادگای تایبه ت و کتویر دایمه زری.
- ی. له ههموو حالیّکدا گشت شیّوه کانی نهشکه جهدانی جهسته یی و دهروونی قدده غهیه، ههروه ها مامه له کردنی زالمانه و که رامه تشکین و نامروّبیانه قهده غهیه، ههر نیعترافیّکیش که به نهشکه نجه دان و زوّرو ههره شه لیّکردن وهرگیرابی، به ههر هوّبه کهوه بووبی یان له ههر نیمجرائیّکی دیکه ی جیناییدا وه ک به لگه له دادگا وه رناگیریّ.

مادەي شازدە:

- آ. سامانی گشتی حورمه تی خوّی ههیه و ئهرکی ههموو ههوولاتییه که بیپاریزی.
- ب. مولکداریی تایبهت پاریزراوه و ، ریگه له کهسیش ناگیری که چی له مولکهکه ی ده کات ، مهگه ر له سنووری یاسادا نهبی و ، مولکیش له کهس ناسیندری مهگه ر بو سوودی گشتی و به پینی نه و بارودوخانه بی که له یاسادا گوترابن و ، به و جوّرهش که سهلیندراوه و ، به و مهرجهش که خاوه ن مولک به یهله و عادیلانه قهره بو و بکریته و ه .
- ج. هاولاتی عیراق مافی تهواو و بن مهرجی ههیه، که له سهرانسهری عیراقدا بن قهیدو شهرت مولکی ههبن.

مادەي حەقدە:

نابى كەس چەكى ھەبى، چەك ھەڭگرى، يان بىكرى، يان بىفرۇشى مەگەر لە رىيى مۆلەتى ياساييەوە بىت.

مادەي ھەددە:

بهپنی نهم یاسا نهبیت، هیچ باج و خهراجیک نییه.

ماددى ئۆزدد:

نابی پهنابهری سیاسی که به پیّی یاسایه کی کارپیّکراو مافی پهنابهریّتی پیّدراوه، تهسلیم بکریّتهوه و لاّتهی لیّدراوه، تهسلیم بکریّتهوهو، نابیّ به زوّر بگهریّندریّتهوه بوّ نهو ولاّتهی لیّوهی رای کردووه.

مادەي يېست:

آ. ههر عیّراقییهک نهو مهرجانهی تیّدابیّت که له یاسای هه لّبر اردندا داندراون، مافی نهوهی ههیه خوّی بو هه لّبر اردن بپالیّوی و، به نهیّنی له هه لّبر اردنیّکی نازادو کراوه و دادوه رو کیّبرکیّیانه و خولیدا ده نگ بدات.

ب. نابی به پیّی رهگهزیان ئایین یان مهزهه بیان نه ژادیان بیروباوه پیان نه ته نه پی رهگه نان زانینی خویّندن و نووسین جیاوازی به رامبه رهیچ عیر اقبیه کری به مهبه ستی ده نگدان له هه لیث اردندا.

مادهی بیست و بدک:

نابی حکومه تی عیراقی ثینتیقالی یان حکومه و ئیداره ی ههریمه کان و پاریزگاکان و شاره و انی و پاریزگاکان و شاره و انی و خوجید کان دهست له مافی گهلی عیراق و هربده ن که دهیه وی به هاوکاری ریک خراوه نیوده و له تییه کانی کومه لگای مهده نی له عیراقدا پیش به هه رشیوازیکی دیکه دامه زراوه کانی کومه لگای مهده نی له عیراقدا پیش بخات.

مادهی بیست و دوو:

ئهگهر بهرپرس له ههر دامهزراویکی حکومیدا جا چ له حکومهتی فیدرالی یان حکومهتکانی ههریمهکان یان ئیدارهی پاریزگاکان و شارهوانی و ئیداره خرّجیّیهکان، له کاتی کارکردنیدا کهسیّک یان کرّمهلیّک خهلکی لهو مافانه بی بهش کرد، که لهم یاسایهدا یان له ههر یاسایهکی عیّراقی کارپیّکراودا ههن، ئهو کهسه یان ئهو کوّمهله کهسه مافی ئهوهیان ههیه ده عوا له درّی ئهو بهرپرسه بهرز بکهنهوه یان له ریّگهی ههر وهسیلهیه کی دیکهی قانونییهوه بو نهوهی له بری ئهو زیانه کی لیّیان کهوتووه به هوّی ئهو بیّبهش کردنهوه قدرهبوو بکریّنهوه و ، بو نهوه ی ههقی بچهسپیّ، بهالام ئهگهر دادگا بریاریدا که نهو بکریّنهوه و ، بو نهوه ی ههقی بچهسپیّ، بهالام ئهگهر دادگا بریاریدا که نهو

بهرپرسه له نیاز پاکی و به پلهیه کی قبول کراو ئهو کاره ی کردوودو، لهو بروایه دابووه که کاره که ناکهویته بروایه دابووه که کاره که ی ناکهویته بهستند.

مادهی بیست و سن:

نابی نه و مافانه ی پیشتر ئاماژه یان پیکراوه، ته نیا مافیک بن که روّله کانی عیراق پینی شاد دهبن، به لکو هه موو نه و مافانه یان پی ره واده بیندری که هه رگه لیکی ئازاد و خاوه ن که رامه تی مروّفایه تیه ، له وانه شه و مافانه ی له به لیّننامه و ریّککه و تننامه نیّدوده و له تی یه کان و به لگه نامه یاساییه نیّدوده و له تی یه کان ده نگی پیّداون، یان هه ر مافیکی دیکه که به پیّی یاسای نیّوده و له تی ئیلزامیه بو عیّراق، غهیره عیّراقیش له ناو عیّراقدا هه موو نه و مافه مروّبیانه یان هه یه که ناکوّک نان له که له رو پیّه یا ها و و لاّتی عیّراق نین.

بەشى سێيەم حكومەتى ئينتىقالى عێراقى

مادهی بیست و چوار:

- آ. ئهو حکومه تی عیراقیه ئینتیقالیه ی لهم قانوونه دا به حکومه تی فیدرالییش ناوی ها تووه، له کومه لهی نیشتمانی و ئه نجومه نی وه زیران که سهر قلاتی دادوه ریش ده گریته وه، پیک دی.
- ب. هدر سن دهسه لاتی قانون دانان و تهنفیزی و دادوهری له یه کتر جودا کراوندته وهور یه که یان سه ربه خوّی خوّی ههیه.
- ج. هدر بدرپرس و فدرمانبدریّکی حکومهتی ئینتیقالی عیّراق حمساندی نییه سدبارهت هدر کاریّکی جینائی که له کاتی وهزیفهکهیدا تُهنجامی دابیّت.

مادهي بيست و پينج:

- حكومه تى ئىنتىقالى عيراقى تەنيا ئەم كارانەي خوارەوە دەكات:
- آ. نهخشه کیشانی سیاسه تی دهره و هو نوینه رایه تی دبلوماسی. ههروه ها دانوستاندن سهباره ت به په یاننامه و ریککه و تنه نیوده و له تییه کان و ئیمزا

- کردنیان، همروهها دانانی سیاسه تی ئابووری و بازرگانی دهره کی و سیاسه تی قمرزکردنی (سیادی).
- ب. دانان و جینبه جی کردنی سیاسه تی ناسایشی نیشتمانی، ههروهها دامه زراندنی هیزی چه کدارو ئیدامه پیدان و ته نمین و پاراستن و گهره نتی ناسایشی سنووره کانی و لات و به رگری کردن له عیراق.
- ج. دارشتنی سیاسه تی دارایی، دهرکردنی دراو، همروهها ریّکخستنی گومرگهکان و ریّکخستنی سیاسه تی بازرگانی له سنووری همریّم و پاریّزگاکانی عیّراق، همروهها دانانی میزانیهی گشتی دهولهت و دیاری کردنی سیاسه تی دراو و دامهزراندنی بانکی ناوهندی و بهریّوهبردنی.
- د. ریکخستنی کاروباری پیوانهو کیش و نهخشهکیشانی سیاسهتی گشتی کوی.
- ه. به پیوه بردنی سامانی سروشتی عیراق که هی تیکرای روّله کانی هه ریّمه کان و پاریّزگاکانی عیراقه، نهمه ش به راویژ له گه ل حکومه ت و نیداره ی هه ریّمه کان و پاریّزگاکان، هه روه ها دابه شکردنی داهاتی به رهه ها توو له م سامانه له ریّگه ی بودجه ی گشتییه وه به شیّوه یه کی دادوه رانه، که بگونجی له گه ل دابه شبوونی دانیشتوان له سه رانسه ری و لاتدا، نهمه ش به له به رچاوگرتنی نه و ناوچانه ی له سه رده می رژیمی پیشوود! به شیّوه یه کی روگرفته کان به شیّوه یه کی روگرفته کان به جوری کی نیجابی و پیداویستیه کانیان و پله ی پیشکه و تن له ناوچه جود اجوداکانی و لات.
 - و. ریکخستنی کاروباری رهگهزنامهی عیراقی و کزچ و پهنابهری.
 - ز. رێکخستني سياسهتي پهيوهنديکردن.

مادهی بیست و شهش:

آ. ئهو یاسایانهی له عیراقدا تا ۳۰ حوزه یرانی ۲۰۰۶ کاریان پی ده کریت
 وه کو خوّیان ده میننه وه ، مه گهر ئه وانه نه بیت که له گه ل ده قینکی ئه م
 یاسایه پینچه وانه بن و تا ئه و کاته ی حکومه تی ئیتیقالی عیراقی
 ئیلغایان ده کاته وه یان به گویره ی ئه م یاسایه ، هه مواریان ده کات.

- ب. ئهو یاسایانه ی که لهلایه ن ده سه لاتی یاسادانانی فیدرالییه وه ده رچوون به رزترن له همموو ئه و یاسایانه ی که لهلایه ن ده سه لاتی یاسادانانی تره وه ده رده چن، ئهمه له کاتیکدا که لهگه ل یه کدا ناکوک بوون، مهگه ر ئه وانه یان نه بی که له ماده ی (۵۶ ب) لهم یاسایه دا ها تووه .
- ج. ئه و یاساو ریساو فه رمان و رینماییانه ی که له لایه ن ده سه لاتی کاتیی هاو په یانانه وه ده رده چی به پینی ئه و ده سه لاته ی که همیانه به گویره ی یاسای نیدوده و له تی جیبه چی کراو ده بی تا ئه و کاته ی ئیلغا یان به یاسایه ک هم موار ده کری، که به شینوه یه کی ئوسولی ده رده چی و هیزی یاسای ده بیت.

مادهی بیست و حمفت:

- ۱. هیزی چهکداری عیراق له یه که کارکهرو یه که کانی یه ده گ پینکدیت،
 ئامانجی ئهم هیزانهش به رگریکردنه له عیراق.
- ب. نابیّت هیچ هیّزیّکی سهربازی و میلیشیا دابمهزریّت که راستهوخوّ له ژیّر فهرمانی فهرمانده یی حکومه تی ئینتیقالی عیّراقدا نهبیّت، تهنیا به پیّی یاسای فیدرالی نهبیّت.
- ج. هیّن سهربازیی عیّراق و فهرمانبهرهکانی، تمنانهت سهربازو کارگوزارهکانی وهزارهتی بهرگری یان همر فهرمانگهو ریّکخراویّکی سهر بهو هیّزه بوّیان نییه خوّیان بپالیّون بوّ هملّبژاردن به مهبهستی وهرگرتنی پوستی سیاسی.
- هدروهها نابی پهیوهندییان به هدلماتی هدلبراردندوه هدبیت و له بدرژهوهندی کاندیدیک کار بکهن، هدروهها نابی له ندرکی دیکددا بهشداری بکهن که ریورهسمه کانی وهزاره تی بهرگری قدده غهی کردوون. ندم (نابییه) چالاکی نهو کهسانهی پیشتر ناویان ها تووه ده گریته وه، جا چ به سیفه تی شه خسی یان وهزیفی نهو چالاکییانه نه نجام بدهن، نهم ماده یه ری له مافی ده نگدانی نه و کهسانه له هه لبژاردنه کاندا ناگری.
- د. فهرمانگهی ئیستخباراتی عیراقی زانیاری کودهکاتهوه و نهو هه پهشهانه هه لده سه نگینی که رووبه پرووی ئاسایشی نیشتمانی ده بنه وه و ، مشورهت پیشکه ش به حکومه تی عیراق ده کات، نهم دائیره یه له ژیر چاودیریی

- مهدهنی و سانسوری ههیئه تی یاسادانان و به پیّی یاساو پرهنسیپه کانی مافی مروقی دانییانراو کارده کات.
- ه. حکومه تی عیراقی ئینتیقالی ریز له ئیلتیزاماتی نیودهو له تی عیراق دهگریت و نهو ئیلتیزاماتانه ش جیبه جی ده کات که تایبه تن به قه ده غه کردنی بالاوبوونه وه پهره پیدان و بهرهه م هینان و به کارهینانی چه کی ئه تومی و کیسمیایی و بایه لوژی، هه روه ها هه موو که رهسته و ئامرازی ته کنه لوژی و سیستمی گهیاندن قه ده غه ده کات، که پهیوه ندییان به گه شه پیدان و دروست کردن و به رهه مهینان و به کارهینانی نه و چه کانه وه هه به.

مادهی بیست و هدشت:

- آ. ئەندامانى كۆمەلەى نىشتىمانى و ئەنجومەنى سەرۆكايەتى و ئەنجومەنى وەزىران بە سەرەك وەزىرانىشەوە، ھەروەھا دادوەرى دادگاكان، نابىت لە ھىچ وزىفەيەكى تر لە ناو حكومەت يان لە دەرەوەى دابمەزىين. ئەندامى كۆمەلەى نىشتىمانى كە دەبىتە ئەندام لە ئەنجومەنى سەرۆكايەتى يان ئەنجومەنى وەزىران، دەبىت دەست لە ئەندامىتى كۆمەلەى نىشتىمانى بكىشىتەوە.
- ب. به هیچ جوّریّک له جوّره کان نابی مونته سیبی هیّزه چه کداره کان نه ندام بیّت له کوّمه لهی نیشتمانی، یان ببیّت به وهزیر یان سهره ک وهزیر یان ئه ندام له نه نجومه نی سهرو کایه تی پیّش تیّپه ربوونی (۱۸) مانگ به سهر دهست له کار کیّشانه وه ی له هیّزه چه کداره کان یا خود خانه نشین بووبیّ.

مادهی بیست و نز:

ئه و کاته ی حکومه تی عیّراقی کاتیی، ده سه لاتی ته و او به پیّی برگه (ب-۱) له (ماده ی دووه می پیّشتر ئاماژه بو کراو) وه رده گریّت، ده سه لاتی هاو په یانی کاتی هه لّده و هشیّته و هو کاری نه نجومه نی حوکم ته و او ده بیّت.

بەشى چوارەم دەسەلاتى ياسادانانى ئينتيقالى

مادەي سى:

- آ. دەوللەتى عيراق لە قۆناغى ئينتىقالىدا دەسەلاتىكى ياسادانانى دەبىت بە ناوى كۆمەللەى نىشتمانى، وەزىفە سەرەكىيەكەى دانانى ياساو چاودىرى دەسەلاتى تەنفىزىيە.
- ب. یاساکان به ناوی گهلی عیراقهوه دهردهچن، ههموو یاساو ریساو تساو تدعلیماته کانی تاییه تاییه بالاو دهبنهوه، مدگدر دوقیکی یخچهوانهی نهمهی تیدا بی.
- ج. کومه لهی نیشتمانی به پنی یاسای هه لبژاردن و یاسای حزبه سیاسییه کان هه لده بریّردری، یاسای هه لبژاردن نامانجیه تی ریژه ی نافره تان له چاره کی نه ندامانی کومه لهی نیشتمانی که متر نه بیّت، هه روه ها به ده ست هینانی نوینه رایه تیسه کی عادیلانه ی تویژه کانی کومه لگای عیّراق، به تورکمان و کلدونا شووری و نه وانی تریشه وه.
- د. تا بکریّت دەبى هەلبراردنى كۆمەللەى نىشتىمانى پیش (٣١ى كانوونى يەكەمى ٢٠٠٤) ئەنجام بدرى، ئەگەر نا لە (٣١ى كانوونى دووەمى ٢٠٠٥) تینەپەریّت.

مادهی سی و یهک:

- آ. كۆمەلامى نىشىتىمانى لە (۲۷۵) ئەندام پىكدىت و ياسايەك دادەنى كە چارەسەرى گۆرىنى ئەندامەكانى لە كاتى دەست لەكاركىيشانەوە يان ئىقالەكردن ياخود مردن دەكات.
 - ب. دەبتى كاندىدى كۆمەللەي نىشتمانى ئەم مەرجانەي خوارەوەي تىدابىت.
 - ١ عيراقي بني و تهمهني له (٣٠) سال كهمتر نهبيت.
- ۲_ نابئ ئەندام بووبى لە حزبى بەعسى ھەلوەشاوە بە پلەى ئەندامى فىرقە
 يان بەرزتر، تەنھا ئەگەر ئىستسنا كرا بە گويرەى بنەما ياساييەكان.
- ۳ ئهگهر پیشتر ئهندام بووبی له حزبی بهعسی هه لوه شاوه به پلهی ئهندامی
 کارا دهبی پاکانه نامهیه که حزبی به عس بنووسیت و، پاکانه له ههموو
 ئهو پهیوه ندیانه ی پیشووی بکات، به رله خو کاندید کردن، ههروهها

- سویند بخوات که هاوکاری و پهیوهندی به ریدکخراوهکانی حزبی به عسموه نامینیت و ناکاتهوه. کاتیکیش له دادگا سهلا که دروی کردووه، نهوا شوینهکهی خوی له کومه لهی نیشتمانی لهدهست دهدات.
- ٤- نابئ ئەندامى دەزگا سەركوتكارەكانى پىشوو بووبىت بە تايبەتى ئەوانەى
 دەستيان ھەبووە يان بەشدارىيان ھەبووە لە چەوساندنەوەى ھاوولاتيان.
- ۵ نابی دەوللەمەند بووبی به شیوەیەکی نارەوا لەسەر حیسابی نیشتمان و دارایی گشتی.
- ۲- نابی حوکم درابی به تاوانیکی ئابرووبهرو، ههروهها دهبی ناوبانگی باش
 بی.
 - ۷ دهبتی بروانامهی دو اناوهندی یان هاوشیوه کهی به لانی کهمه وه ههبیت.
 ۸ نابتی نه ندام بن له هیزه سه ربازییه کان له کاتی خویا لاو تندا.

مادهی سی و دوو:

- آ. کۆمەللەی نیشتمانی پیپرەویکی ناوخویی بۆخوی دادەنی و دانیشتنهکانی ئاشکرا دەبن، تەنها ئەگەر بە پیی پیپرەوی ناوخو ھەلومەرجییکی نا ئاسایی ھاتبووەپیش.
 - يەكەم دانىشتنى كۆمەللە لەلاين بە تەمەنترىن ئەندامەوە بەرپوەدەچيت.
- ب. کۆمهلهی نیشتمانی سهروک و دوو جیگر بو خوی ههلدهبرتیری، ئهوهی زورینه ده نگهکانی به ینیت دهبیته سهروکی کومهلهی نیشتمانی. جیگری یه کهمیش به ریژهی ده نگدان به دوای سهروکدا دیت، ئینجا جیگری دووهم. سهروک بوی ههیه ده نگ بدات لهسهر ههر مهسهلهیهک، بهلام نابی به شداری له و توویژه کاندا بکات، مهگهر ئهو کاتهی به شیده یه کی کاتی ته نازول له سهروک یه جهلسه که بکات، پیش قسه کردن لهسهر مهسهله که.
- ج. پرۆژەى ياساى كۆمەللەى نىشتىمانى ناخرىتە دەنگدانەوە تا دواجار لە دانىشتنى ئاسايى كۆمەللە دەخىوىندرىتەدە، دەبى نىدانى ئەو دوو خويندنەوەيەش لە دوو رۆژ كەمتر نەبىت، پرۆژەى ياساكە دەنگى لەسەر نادرى ئەگەر لانى كەم چوار رۆژ لەوەوپىش نەخىرابىت كارنامەى دانىشتنەكەوە.

مادهی سی و سی:

- آ. کۆبوونهوهکانی کۆمهلاهی نیشتمانی به ئاشکرا دهکری و کۆنووسی
 کۆبوونهوهکان تۆمارو بلاودهکرینهوه، دهنگی ههر ئهندامینک له
 ئهندامهکانی کۆمهلاهی نیشتمانیی تۆمارو ئاشکرا دهکری، ههموو
 بریارهکانی کۆمهلاهی نیشتمانیی به زورینهی ساده وهردهگیرین مهگهر
 دهقی ئهم یاسایه بهم شیوهیه نهبی.
- ب. کۆمەللەی نیشتمانی دەبی له پرۆژەکانی یاساکان بکۆلیتهوه، که لهلایهن ئەنجومەنی وەزیرانەوە به پرۆژەی یاساکانی بودجەشەوە پیشنیاز دەکرین.
- ج. ته نیا نه نجومه نی وه زیران ده توانی پروژه ی بودجه ی گشتی پیشکه ش بکات، کومه له ی نیشتمانیش ده توانی جیگورکی به به شه کانی بودجه بکات و سهرجهم بودجه ی گشتی کهم بکاته وه و، ده توانی له کاتی پیویستدا پیشنیاز بو نه نجومه نی وه زیران بکات به مه به ستی زیاتر کردنی تیکرای نه فه قه کان.
- د. ئەندامانى كۆمەللەى نىشتىمانى مافى ئەوەيان ھەيە پرۆژەى ياساكان بە پتى پەيرەوى نتوخزىي كە كۆمەللە بريارى لەسەر دەدا پتشنياز بكات.
- ه. نابی هیزه چهکداره کانی عیراق بو دهرهوه ی عیراق بنیردرین، هه تا نهگه ر بو به رگری کردنیش بیت لههمسه ر دهستدریژی دهرهوه، نهم کاره تهنیا ده بی به رهزامه ندی کومه له ی نیشتمانی و به داواکردنی نه نجومه نی سه رکردایه تی بیت.
- و. تەنىل كۆملەك ئىلىشىتلىلىنى دەتوانى بەلىنىناملە رىككەوتىناملە ئىددەوللەتىيەكان مۆر بكات.
- ز. کاری چاودیّری، که کوّمه له ی نیشتمانی و لیژنه کانی نه نجامی دهده ن، مافی لیّپرسینه وه ی لیّپرسراوه ته نفیزییه کانی هه یه، له وانه ش نه ندامانی نه نجومه نی سه روّکایه تی و نه نجومه نی وه زیران و سه روّک وه زیران یان هه ر لیّپرسراوی که خوار نه و انه وه، نه و مافه لیّکوّلینه وه و وه رگرتنی زانیاری و ده رکردنی فرمان و ناماده کردنی هه رکه سیّک بوّلیّپیّپیینه وه

ماددی سی و حوار:

ئەندامی کۆمەلله ی نیشتمانی خاوەن (حصانه)یه له ههر قسهیه ک که له دانیشتنه کانی کۆمهله دهیکات، ئهندامه که رووبه رووی دادگا ناکریته وه لهسه رئه و قسانه، ههروه ها نابی له وه ختی دانیشتنه کاندا ئهندامی کۆمهله دهستکیر بکری، مهگهر تهنیا له و کاته دا که تۆمه تباربی به تاوانیک و کۆمهله کۆمهله ی نیشتمانی بریار لهسه رلابردنی ئه و (حصانه)یه بدات یا خود ئه و ئهندامه له کاتی ئه نجامدانی تاوانیک ایگیری.

بەشى پێنجەم دەسەلاتى تەنفىزى ئىنتىقالى

مادهي سي و پينج:

دەسەلاتى راپەراندن لە قۆناغى گواستنەوەدا لە ئەنجومەنى سەرۆكايەتى و ئەنجومەنى وەزىران و سەرۆكەكەي پىكدى.

مادهی سی و شهش:

له حالهتی (شاغر) لهدهستهی سهروکایهتیدا ئهندامانی کومهلهی نیشت مانی به ریژهی دوو لهسهر سینی ئهندامهکان جینگرهوهیهک ههلده بژیری بو یرکردنه و می به و بوشاییه.

ب. دهبی ئهندامانی ئهنجومهنی سهروّکایهتی خاوهن ههمان مهرج بن که تایبهته به ئهندامانی کوّمهلّهی نیشتمانی به لهبهر چاوگرتنی:

۱ ـ لایهنی کهم تهمهنی له چل سال کهمتر نهبیت.

- ٢_ خاوهن رهوشتيكي بهرزو دهست ياك بي.
- ۳ دهبی به رله رووخانی رژیم به دهسال، له ریزهکانی حربی به عسسی ههانه های ده کشابنته وه.
- ٤ نابق به شداری له سه رکوت کردنی را په رینی سالی (۱۹۹۱) و ئه نفال و ئه نجامدانی هه ر تا وانیک ده رهه ق به گهلی عیراقی کردین.
- ج. ئەنجـومــهنى ســهرۆكــايەتى هەمــوو برياريك بە تيكراى دەنگەكــان وەردەگريت، نابى ھىچ ئەنداميك، نوينەر لە شوين خۆى دابنى.

مادهی سی و حدفت:

ئه نجومه نی سه روّک ایه تی ده توانی هه ربریاریّک که کومه له ی نیشتمانی ده ریده کات رابگریّت، ئهمه شله ماوه ی پازده روّژ، له و میّژووه ی که سه روّک کومه له ی نیشتمانی نه و بریاره به نه نجومه نی سه روّک ایه تی راده گهیه نی له کاتی راگرتنه که دا، بریاره که بو کومه له ی نیشتمانی ده گهریّته وه و کومه له ده توانی له ماوه ی سی روّژدا جاریّکی دیکه بریاره که به دو و له سه رسیّی ده که کان به رز بکاته وه، که نه مجاره یان قابیلی راگرتن نییه.

مادهی سی و ههشت:

آ. ئەنجومەنى سەرۆكايەتى بە تىكىراى دەنگ سەرۆك وەزىران و ئەندامانى
ئەنجومەنى وەزىران لەسەر راسپاردەى سەرۆك وەزىران، ديارى دەكات،
سەرۆك وەزىران و ئەنجىومەنى وەزىران ھەول دەدات بى ئەوەى دەنگى
زۆرىنەى رەھا لە كۆمەلەى نىشتىمانى وەدەست بىن بەر لە وەى وەكو
حكومەت دەست بەكاربن.

ئەنجومەنى سەرۆكايەتى لەسەر پالاوتنى سەرۆك وەزىران لە ماوەى دوو ھەفتە رىكدەكەون، ئەگەر ئەنجومەنى سەرۆكايەتى لەو كارە سەرنەكەوت ئەوا كۆمەللەى نىشتمانى بۆى ھەيە سەرۆك وەزىران بە دوو لەسەر سىنى دەنگەكان ناوزەد بكات، ئەگەر سەرۆك وەزىران لە ماوەى مانگىنىك نەيتوانى ئەنجومەنى سەرۆكايەتى دەتوانى سەرۆك وەزىران كاندىد بكات، ئەنجومەنى سەرۆكايەتى دەتوانى سەرۆك.

ب. دهبتی سهروّک وهزیران ههمان ئهو توانایانهی ههبتی که ئهندامانی ئهنجومهنی سهروّکایهتی ههیانه، ههروهها دهبتی لهو کاتهی ئهو پوّسته و دردهگری تهمهنی له سی و پیّنج سال کهمتر نهبی.

مادهي سي و نوّ:

- آ. به رهزامهندی ئه نجومهنی سهرو کایه تی، سهروک و هزیران نوینه ره کانی خوی بو سه به ستی دانوستاندن له سهر گریدانی به لیننامه و ریککه و تننامه نیوده و له تیپه کان داده نی.
- ئەنجومەنى سەرۆكايەتىش كۆمەللەى نىشتمانى رادەسىپىرى كە ياسايەك بۆ يەسند كردنى ئەو بەلىتننامەو يەھاننامانە دابنى.
- ب. ئهنجومهنی سهروکایهتی تهنیا له بونه تهشریفاتی و ناههنگهکاندا سهرکردایهتی بالآی هیزه چهکدارهکانی عیراقه و ، دهسهلاتی سهرکردایهتی نییه و تهنیا مافی ناگاداربوون و پرسیار کردنی و راویترکاری ههیه ، سهرکردایهتی فییعلی له کاروباری عهسکهری و چالاکیییهکانی دهگهریته وه بوسهروک وهزیران ، له دواییدا بو وهزیری بهرگری و نهلقه یهک له دوای یهکهکانی سهرکردایهتی عهسکهری هیزه چهکدارهکانی عیراق.
- ج. نه نجومه نی سهروکایه تی وه ک به دوورو دریّری له به شی شه شهمدا ها تووه، سهروک و نه ندامانی دادگای گشتی له سهر داوای نه نجومه نی بالای دادوه ری داده مه زریّنیّ.
- د. نه نجومه نی وه زیران، به ریوه به ری کشتی ئیستخباراتی گشتی و گهوره نه فسه رانی هیزه چه کداره کانی عیراق، له پلهی عهمید به سهره وه داده مه زرینی، نه و دامه زراندنانه ده بی بکه و نه به ر ره زامه ندی کومه له ی نیشتمانی به زورینه ی ساده ی نه ندامانی ناماده بو و .

مادەي چل:

آ. سهروّک وهزیران و وهزیران له بهردهم نه نجومهنی نیشتمانیدا بهرپرسیار دهبن و نهم نه نجومهنهش مافی نهوهی ههیه متمانه له سهروّک وهزیران و وهزیران به تاک و کوّمهل وهربگریّتهوه له حالهتیکیشدا که متمانه له

سهروّک وهزیران وهربگیریّتهوه، نهوا ههموو وهزاره تهکه ههلّدهوهشیّتهوهو برگهی (ب) له ماده حل حیّه حرّ دهکی ن

ب. له حالهتی دهنگداندا، ئهگهر متمانه به ههموو نه نجومهنی وهزیران نهدرا، ئهوا سهروّک وهزیران و وهزیردکان له پوّستی خویان دهمیننهوه بوّ راپه اندنی کارهکان به مهرجیّک نهو ماوهیه له سی روّژ تینه پهریّت تا نه نجومهنیّکی نویّی وهزیران به یتی ماده (۳۸) یتّک دیّت.

مادهي چل و پهک:

سنه رقک وه زیران لیّپرسراویه تی روزانه ی کارگیّری حکومه ت به ریّوه ده باو به ره زامه ندی زورینه ی رههای کومه له ی نیشتمانی ده توانی ئیستیقاله به وه زیره کان بکات، ئه نجومه نی سه روکایه تی به راسپارده ی دهسته ی دهستها کی گشتی، پاش ره چاو کردنی کاروباری یاساییه کان، ده توانی ئه ندامی که نه نجومه نی وه زیران و خودی سه روک وه زیرانیش له کار بکیشی ته وه.

مادهي چل و دوو:

نه نجومه نی وه زیران، پهیپه وی نیوخوی کاره کانی و ده رکردنی سیستم و رینماییه پینویسته کان بو راپه راندنی یاساکان، داده نی، هه روه ها ده توانی پیشنیازی پروژه ی یاساکان بو کومه له ی نیشتمانی بکات، هه روه زاره تیک به پینی بواری ئیشکردنی، بریکارو سه فیرو باقی کارمه ندانی پله تایبه ته کان بیسالیّوی، پاش نه وهی نه نجومه نی وه زیران به و پالیّوراوانه رازی ده بی بو نه نجومه نی سه روزک ایه تی به رز ده کاته وه تا بریاری له سه روزک ایه تی به رز ده کاته وه تا بریاری له سه روان نه نجام بریاره کانی نه نجومه نی وه زیران به زورینه ی ریژه یی ناماده بووان نه نجام ده درین.

بەشى شەشەم دەسەلاتى فيدرائى دادوەرى

مادهي چل و سني:

آ. قهزا سهربه خویه و به هیچ شیره به له لایه نه ده سه لاتی را په راندنه وه،
له وانیش وهزاره تی داد به ریوه نابر دری، ته نیا قهزا ده سه لاتی ته و اوی
به سهر ده ستنیشان کردنی بی تاوانیی تومه تبار یا خود ئیدانه کردنی به

- پینی یاساو به بی دهست تیوهردانی دهسه لاتی یاسادانانی و راپه راندن، هه به.
- ب. قازییه کان له پوستی خویان دهمیننه وه له یه کی ته مموزی (۲۰۰۶)، مهگهر به پینی نهم یاسایه دهستیان لی هه نبگیری.
 - ج. كۆمەللەي نىشتمانى، بودجەيەكى سەربەخىز بۆ قەزا دادەنى.
- د. دادگاکانی فیدرالیزم کار لهسهر نهو مهسهلانه دهکات، که له کاتی پراکتیزه کردنی یاساکانی فیدرالیزم دینه پیش دامهزراندنی نهو دادگایانه، ههقی حکومهتی فیدرالییه، دامهزراندنی نهو دادگایانه له ههریمهکان دهبی به راویژ بی لهگهل سهروکی نه نجومهنهکانی دادگهری له همریمهکان، دامهزراندن و گواستنه وهی نهو قازیانه لهو دادگایانه به پلهی یهکهم بو نهو قازیانه دهگهریته وه، که دانیشتووی نهو ههریمانهن.

مادهي چل و چوار:

- آ. دادگایه که عیراق دادهمهزری به پینی یاساو پینی دهگوتری دادگای بالای فیدرالی.
 - ب. دەسەلاتەكانى دادگاى بالاى فىدرالى:
- ۱ ته نیا نه و سکالآیانه ی له نیران حکومه تی نینتیقالی عیراق و حکومه ته هه ریمایه تی و به ریوه به رایه تی پاریزگاو شاره وانی و به ریوه به رایه تی یه خوجیه کان، دروست ده بن ته نیا نه م مافی لیکولینه و هه هه .
- ۲ـ دەسەلاتى ديارو رەسەن، كاتتك سكالايەك لەلايەن داواكار، ياخود لەو كاتەي لە دادگايەكى ديكەو، دەگوازريتەو، يان لەو داوايانە دەكۆليتەو، كە قانوونيك يان پيرەويك يان رينوينييەك لەلايەن حكومەتى فيدرالى يان لەلايەن حكومەتە ھەريماتىيەكان يان لە بەريو،بەرايەتىيەكانى پاريزگاكان و شارەوانىيەكان و بەريو،بەرايەتىيە خۆجييەكان دەرچوو، كە لەگەل ئەم قانوونەدا ناگونچى.
- ۳ دهسه لاتی ریدگه پیدراوی تیهه لچوونه وهی دادگای بالای فیدرالی به یاسایه کی فیدرالی دهستنیشان ده کریت.
- ج. ئەگەر دادگاى بالاى فىدرالى بريارىدا ياسايەك يان سىستمىتك يان

ریّنماییه ک تانه ی لن درابیّت و له گهل نه و یاسایه ریّک نهبیّ، نه و ا هه لده و شنته و د.

د. دادگای بالآی فیدرالی سیستمیّکی ئیجرائاتی پیّویست بوّ بهرزکردنهوهی داواو ریّگهدان به میورافهعی پاریّزهران داده نیّ و بالآوی ده کاتهوه، بریاره کانیشی به زوّرینهی سادهی ئهندامانی وهردهگیریّت، بیّجگه لهو بریارانهی تایبه تن به و داوایانه که له برگهی (ب)ی مادهی چل و چواردا هاتووه، کیه به دوو لهسیه رسییّی دهنگه کیان بریاریان لیّ دهدری و مولزهمیش دهبن.

دادگایه که ئهوپه ری ده سه لاتی جیبه جی کردنی بریاره کانی خوی هه یه به ده سه لاتی ئه وهشه وه که هه که سووکایه تی به مدادگایه کردووه و ، هه رئیجرائی کیش به هوی نهم بانگ کردنه وه ی ده که ویته و ده در به دریته و نهم بانگ کردنه و هم در که ویته و مدیگریته نه نهستوی خوی .

ه. له سهره تادا داگای بالآی فیدرالی له نو نه ندام پیکدیت و نه نجومه نی بالآی قه زاییه مارو به راویژ لهگه ل نه نجومه نه قه زائییه کانی همریمه کان له نیتوان هه ژده تا بیست و حهوت که س ده پالیّیوی (به مهرجی له وه که متر نه بیت) بو پر کردنه وهی پوسته به تاله کانی دادگای نیتوبراو، به هه مان ریگه ش دو اترو بو هه ربوشاییه کی له وه و دواکه به هوی مردن یان ده ست له کارکیشانه وه یا خود له سه رکار لابردن رووده ده ن، نه ندام ده یا لیّیوی.

ئه نجـومـهنی سـهروکایهتی، ئهندامانی ئهم دادگایه دادهمهزرینی و یه کینکیشیان دهکات به سهروکی دادگاکه و ئهگهر ههر پالیّوراویّک رهت کرایه و و دانهمهزریندرا ئه وا ئه نجـومهنی بالای قهزا کـومهلیّکی نوی دهیالیّوی که له سی یالیّوراو ییّک دیّت.

مادهي چل و پينج:

ئەنجومەنىتكى بالا بۆ قەزا دادەمەزرىندرى و رۆلى ئەنجوومەنى قەزاييەكان دەبىنى، ئەنجومەنى بالاى قەزاسەرپەرشتى قەزاى فىسدرالى دەكات و بودجەى ئەنجومەن بەرىپوددەبات، ئەم ئەنجومەنە لە سەرۆكى دادگاى بالاى

فیدرالی و سهروّک دادگاکانی تیهه الچوونه وهی فیدرالی و سهروّک و حتگ انی گشت دادگای تهمینه کانی همرتمه کان بتکدنت.

سهروّکی دادگای بالای فیدرالی، سهروّکایهتی نه نجومهنی بالای قهزا دهکات و له حالهتی نامادهنهبوونیدا سهروّکی دادگای تهمیزی فیدرالی جیّی دهگریّتهوه.

مادهي چل و شهش:

ا. دەزگای قـهزائی فـیـدرالی، دادگاکانی دەرەوەی ههریّمی کـوردسـتان به
دادگـاکـانی پله یهک و دادگـای تایبـهتمند به تاوان و دادگـاکـانی
تیههلچوونهوهو دادگای تهمیز که دوایین پلهی دادگاکانه دهگریّتهوه تهنها
ئهوانه نهبیّت که له مادهی چل و چواری ئهم پاسایهدا هاتوون.

هدروهها ده کری دادگای دیکهی فیدرالی به پنی یاسا دابمهزریت و قازییه کانی نهم دادگایانه له لایهن نه نجومه نی بالای قهزاوه داده مهزرین، نهم یاسایه مهرجه کانی شایسته یی پنوست بز دامهزراندنی قازییه کان ده یارین که یاسا دیاریان ده کات.

ب. بریاره کانی دادگاکانی همریمه کان و دادگا خرّجیّیه کان به دادگاکانی همریّمی کوردستانیشه وه به بریاری یه کلاکه ره وه (قطعی) ده ژمیّردریّت، به لام نهگه رله گهل نهم یاسایه یا هه ریاسایه کی فیدرالی نهگوجان، له لایه ن قه زای فیدرالییه وه پیّداچوونه وه یان تیّدا ده کسری و نهم پیّداچوونه وه یه وه بیّداچوونه وه یه میسا دیاری ده کریّت.

مادهي چل و حهوت:

ناکری قازی یا ئەندامی ئەنجومەنی قەزا لەسەر كار لابردری مەگەر بە تاوانیکی ئابرووبەر یاخود بە گەندەلی ئیدانه كرابی، یاخود تووشی پەكەرتورىيەكی ھەمىشەیی بووبی، لەسەر كارلابردنەكەشی بە راسپاردەيەكی ئەنجومەنی بالای قەزاو بە بریاری ئەنجومەنی وەزیران و بە رەزامەندی ئەنجومەنی سەرۆكايەتی دەبیت، كە ئەم رەزامەندىيە وەرگىرا لەسەر كارلابردنەكە جیبەجی دەكریت.

ئه و قازیدی بهمانهی سهره وه تومه تبار کرا له کارکردن لاده بردری تا له کیشه کهی ده رواندری که به هوی نه و تاوانهی لهم ماده یه دا باس کرا سهری

هه لداوه. به هیچ هنریهک له هنریه کان نابتی میووچهی قازی کهم بکریّتهوه یاخود سهرف کردنی رابگیری له ماوهی خزمه تکردنیدا.

بهشی حهوتهم دادگای تایبهتمهندی و ههیئاتی نیشتمانی

مادهی چل و ههشت:

- آ. یاسای دامهزراندنی دادگهای تایبه قهدند به تاوان که له (۲۰۰۳/۱۲/۱۰) دهرچووه به پهسندکراو دهژمیه ردی و ههر ئهو به تهنیا پسپوری و ئیجرائاتهکان دهستنیشان دهکات بی رهچاوکردنی ئهو دهانهی لهم یاسایه دا هاتوون.
- ب. کاری هیچ مهحکهمهیه کی دیکه نییه بروانیّته نهو کیّشانهی که له دهقی دهسه لاّتی دادگای تایبه تی تاوانه، تهنها بهو ئاسته نهبیّت که له دهقی یاسای دامهزراندنی دادگای تایبه ته ندی تاواندا ها تووه.
- ج. قازییه کانی دادگای تایبه تمهندی تاوان به پیّی ده قه کانی نهم یاسایه داده مهزرین.

دامهزراندنی ههیئهتیکی نیشتمانی وه که ههیئهتی نیشتمانی بو دهسپاکی گشتی، ههیئهتی بالای یه کلایی کردنه وه یکیشه ی مولکداری زهوی و زارو ههیئهتی نیشتمانی بالا بو ریشه کیش کردنی به عس، به پهسند کسراو ده ژمیسیسردریت ههروه ک چون دامهزراندنی ههر ههیئه تیکی پیکها تووی دوای کارپیکردنی ئهم یاسایه پهسندن و، ئه ندامانی ئهم ههیئه ته نیشتمانییه له کاری خویان بهرده وام ده بن، دوای کارپیکردنی ئهم یاسایه به ره با یا دوای کارپیکردنی ئه میاسایه به ره با دوای کارپیکردنی ئهم یاسایه به ره چاوکردنی ئه وه ی له ماده ی (۵۱) دا ها تووه.

ب. ئەندامانى ھەيئەتى نىشتمانى بە پتى ياسا دادەمەزرين.

مادەي يەنجا:

حکومه تی عیراقی ئینتیقالی ههیئه تیکی نیشتمانی بو مافه کانی مروف دادهمه زریّنی به مهبهستی جیبه جی کردنی نه و به لیّنانه ی تاییه تا به و مافانه ی

لهم یاسایهدا روون کراونه ته وه بق لیّپیچانه وه له و سکالایانهی پهیوه ندییان به پیّشیّلکاری مافهکانی مروّقه وه هه به.

ئهم ههیئه ته به پینی پرهنسیه کانی پاریس دادهمهزری، که نهتموه یه کگرتووه کان ده ریکردوون و تایب تن به به رپرسیاریتی دامهزراوه نیشتمانیه کان.

ههیئه ته که نووسینگه یه کی لیّکوّلینه وهی له سکالآکان ده بیّ، ئه م نووسینگه یه دهسه لاّتی ئه وهی هه یه خوّی ده ستپیشخه ربی و لیّکوّلینه وه بکات یان به هوّی ثه و سکالآیانه ی بوّی به رز ده کریّته وه لیّکوّلینه وه بکات له همر داوایه ک که ئاماژه بکات بوّ ره فتاریّکی حکومه ت که به ناهه ق و به پیّچه وانه ی یاساوه نه نجامی دابیّ.

مادهي يهنجاو يهك:

نابی هیچ ئەندامیکی دادگای تایبه تمهند یان ههر ههیئه تیک که حکومه تی فیدرالی دایده مهزریّنی له وهزیفه یه کی دیکه دا له ناو حکومه تدا یان له دهره وه ی حکومه تدا یان له قهده وه ی حکومه تدا به ههر سیفه تیک بووه دامه زریّنیّ تهوه، ئهم قهده غه کردنه شهمووان ده گریّنه وه، له ده سه لاتی یا سادانان یان ته نفیزی یان قه زایی حکومه تی عیّراقی ئینتیقالی، به لام ئه ندامانی دادگای تایبه تمه ند مافی ئه وه یان هه یه که کارکردنیان له فه رمانگه کانیاندا هه لی په سیّرن له و ماوه یه دا دادگای ناوبراودا کار ده کهن.

به*شی* ههشتهم ههری*ّمه*کان و پاریّزگاکان و شارهوانیهکان و ههیئهته خوّجیّیهکان

مادهي پهنجاو دوو:

سیستمی فیدرالی له عیّراق به شیّوازیّک داده ریّزی که ریّ له چربوونهوهی دهسه لات لای حکومه تی فیدرالی بگریّ، نه و چربوونه وهیهی وایکرد ده یان سالی نیستبدادو چهوسانه وه له سایه ی رژیّمی پیّشوودا به رده وام بیّت. نهم سیستمه هانی به رپرسانی خوّجیّی هه رهه ریّم و پاریّزگایه ک ده دا که ده سیستمه هانی خوّبی خوّبی خیراقیّکی یه کگرتو و بنیاد ده نیّ که

هاوولاتی به کارایی به شداری کاروباری حوکم بکات که مافه کانی بو مسوّگهر بکات و له ستهم و زوریش نازادی ده کات.

مادهي يهنجاو سي:

- أ. ئیعتراف به حکومه تی هه ریّمی کوردستان ده کری که حکومه تی رهسمی ئه و خاکانه یه که تا (۱۹ی ناداری ۲۰۰۳) پاریّزگاکانی دهوّک و هه و لیّرو سلیّمانی و که رکووک و دیاله و نهینه وا له لایه نه و حکومه ته و به ریّوه ده برا. ده سته واژه ی حکومه تی هه ریّمی کوردستان که له م یاسایه دا ها تووه و اته نه نجومه نی نیشتمانی کوردستان و نه نجومه نی وه زیرانی کوردستان و ده سه لاتی قه زایی هه ریّمی له هه ریّمی کوردستان.
- ب. سنووری ههر ههژده پاریزگاکه له قوناغی ئینتیقالی وهکو خوی بی دهستکاری دهمینیتهوه.
- د. نهم یاسایه مافه نیداری و کهلتووری و سیاسیه کانی تورکمان و کلدوناشوورو تهواوی هاوولاتیانی دیکه مسوّگهر ده کات.

مادهي يهنجاو چوار:

 حکومهتی ههریّمی کوردستان به دریّژایی قوّناغی ئینتیقالی کاروباره کانی خوّی به ریوه دهبات، ته نها ئه و مهسه لانه نهبیّت که به پیّی ئه م یاسایه ده که و نه چوارچیّوه ی ئیختیساسی دیاریکراوی حکومه تی فیدرالییه وه، خه رجی ئه م وه زیفانه ش له لایه ن حکومه تی فیدرالییه وه دابین ده کری به گویره ی ئه و ریّوشویّنه ی تا ئیست کاری پی کراوه و به پیّی ماده (۲۵ - ه)ی ئه م یاسایه. هیزه کانی ئاسایشی نیوخوو هیزه کانی پولیس سه ربه دهسه لاتی هه ریمی حکومه تی هه ریمی حکومه تی هه ریمی کومه تی هه ریمی کوده ستان ده ستان ده ستان ده سالتی دانانی رهسم و باجی هه یه له نیم هه ریمی کوددستاندا.

ب. سهبارهت به جیبهجی کردنی یاسا فیدرالیه کان له ههریمی کوردستاندا، ئه نجومهنی نیشتمانی کوردستان بوّی ههیه جیبهجی کردنی ههر یه کی لهو یاسایانه له ناو ههریمی کوردستاندا ههموار بکات، به لام تهنیا لهو کاروبارانه دا نهبی که له مادهی (۲۵) و مادهی (۳٤-د)ی ثهم یاسایه دا هاتوون که ده کهونه چوارچیوهی ئیختساسی دیاری کراوی حکومه تی فیدرالیه وه.

ماددي يدنجاو يينج:

- ا. ههر پارتزگایه ک بوی ههیه ئه نجیومه نی پارتزگا دابنی و پارتزگار دامه زرینی ههروه ها ئه نجومه نی شاره و انی و خوجیی دامه زرینیت، هیچ ئه ندامی کی حکومه تی ههریم، یا هیچ پارتزگاریک، یا ئه ندامی کی نه نجومه نه کانی پارتزگاو شاره و انی و خوجییه تی نه سه دهستی حکومه تی فیدرالی یا خود نه سهر دهستی یه ک نه به رپرسیاره کانی نه سهر کار لانابردریت، مه گهر نه لایه ن دادگایه کی تایبه تمه ندی تا وانه وه به پینی یاسا ئیدانه بکریت. ههر وه ک چون حکومه تی ههریم بوی نییه پارتزگار یا ئیجومه نه خوجییه کان نه نه خومه نی پارتزگا یا نه نجومه نی شاره و انی یا نه نجومه نه خوجییه کان نه سهر کار لابدات، هیچ پارتزگارو ئه ندامی کی نه نه خومه نی پارتزگا و شاره و انی و خوجیی ملکه چی ده سه لاتی حکومه تی فیدرالی نابن ته نها به قه د ئه و ده سه لاته نه بیت که نه مادده کانی (۲۵) و (۳۶ د)ی سهره وه دا ها تووه.
- ب. پاریزگارو ئەندامانی ئەنجـومـەنی پاریزگاکان وهک له یهکی تهمموزی (۲۰۰٤) موه به پینی دهقی یاسای حـوکـمی مـحـهلی کـه چاوه ریی دهرچواندنی دهکری، لهسهر کارهکانی خویان دهمییننهوه تا ئهو کاتهی ههلبژاردنیکی ئازادو راستهوخو به پینی یاسا دهکریت، مهگهر یهکییک لهوانه به ئارهزووی خوی دهستی له کارکیشایهوه یاخود پیش ئهو میژووه

مادهي يهنجاو شهش:

آ. ئەنجومەنى پارىزگاكان يارمەتى حكومەتى فيدرالى دەدەن لە ھەماھەنگىى
كىارەكانى وەزارەتى فىيدرالى لە سنوورى پارىزگادا، لەوانەش
پىنداچوونەوەى پلانى سىالانەو بودجىدى وەزارەت دەربارەى ئەو
چالاكيانەى كە لە پارىزگاكەدا بەرىوەدەچىت.

ته نجومه نی پاریزگاکان له بودجه ی گشتی ده و له ت پاره یان ده دریتی و ده شتوانن له ریّی دانانی باج و رسوما ته وه داها تی خوّیان به شیّوه یه کی سه ربه خوّ زیاد بکه ن، هه روه ها ده توانن کارو پروّسه کانی به ریّوه بردنی پاریّزگاکه ریّک بخه ن، ده شتوانن ده ستیی شخه ری بکه ن و به ته نی یا خود به ها و به شی له گه ل ریّک خراوه نی بروژه جیبه جی بکه ن و چالاکی حکومیه کاندا له سه رئاستی پاریّزگا پروژه جیبه جی بکه ن و چالاکی دیگه شی که له گه ل پاساکانی فیدرالی ده گونجی، نه نجام بده ن.

ب. نه نجومه نی قه زاو ناحیه کان و هه رئه نجومه نیکی دیکه ی پهیوه ندار یارمه تیده رده بن له جیبه جی بوونی به رپرسیاریه تیه کانی حکومه تی فیدرالیداو له پیشکه شکردنی خزمه تگوزارییه گشتییه کاندا، نهوه ش به پیداچوونه وه ی پلانه کانی وه زاره تی فیدرالی له و ناوچه ناوبراوانه بو دلانیابوونی له وه ی پلانه کانی به شیده یه کی دروست وه لام ده ره وه ی پیداویستی و به رژه وه ندییه کانی نه و ناوچانه ن، هه روه ها دیاری کردنی

پیداویستییه کانی بودجه ی خوجیی له ریگه ی نیجرائاتی بودجهسازیی گشتی و کوکردنه وه داهاته خوجییه کان و وهرگرتنی باج و رسومات و پاراستنیان و ریکخستنی کاروباری نیداره ی خوجیی و دهستپیشخه ری بو نه نجامدانی پروژه ی خوجیی و جیبه جی کردنی نه و پروژانه به تهنی یا خود به به شداری له گه ل ریک خراوه نیوده و له تیبه کان و ریک خراوه ناحکومیه کان و ریک خراوه ناحکومیه کان و ریک خراوه

ج. حکومه تی فیدرالی چه ند بکری ده سه لاتی زیاتر به شیوه یه کی مه نهه جی به ئیداره خوجی به نیده کسانی هه ریم و پاریزگاکان ده دات، یه که هه ریمی هه ریمی هه ریمی هه ریمی کوردستانی شهوه له سه رئه ساسی پره نسیپی نامه رکه زیبه ت و به خشینی ده سه لات به ئیداره شاره وانی و خوجییه کان ریک ده خرین.

مادەي يەنجاو حەفت:

- آ. ههموو ئهو دەسەلاتانەى كە بە تەنھا بۆ حكومەتى ئىنتىقالى عىيراقى
 تەرخان نەكراون، دەكرى لەلايەن حكومەتى ھەرىمەكان و پارىزگاكانەوه
 مومارەسە بكرىن و دواى دامەزراندنى دامودەزگاى گونجاوى حكومى به
 زووترىن كات.
- ب. هه لبر اردنی نه نجومه نی پاریزگاکان له سه رتاسه ری عیراق و هه لبر اردنی نه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی له ههمان کاتدا ده کری و نابیت واده که ش له (۳۱ی کانوونی دووه می ۲۰۰۵) تیپه ری.

مادهي يدنجاو هدشت:

آ. حکومه تی نینتیقالی عیراق و به تایبه تدهسته ی بالای چاره سه رکردنی کیشه کانی مولکایه تی زهوی وزار و ههر لایه نیکی دیکه ی پهیوه ندیدار به پهله ئیب جرائی پینویست ده که ن بو هه لگرتنی ئه و زولمه ی به هوی کرده وه کانی رژیمی پیشو و روویداوه و بوته هوی گورینی دیموگرافیای چه ند ناوچه یه کی دیاریکراو (له نیوانیاندا که رکوک) له ریی گواستنه و هو ندف یکردنی خه لکانیک له شوینی نیست مجی بوونیان و ، له ریی راگواستنی زوره ملی و له ناوچه که و ده ره وه ویدا و نیست مجی کردنی راگواست می کردنی دردنی به ناوچه که و ده ره وه یدا و نیست می کردنی دردنی دردنی به ناوچه که و ده ده و به دا و نیست می کردنی دردنی دردن

- خه لکانی غهریب و غهواره به ناوچه که و ، بیبه ش کردنی دانیشتووان له کار کردن و ههرودها له رتی (تصحیح القومیه) وه.
- بر چارهسهری نهم زوالمه پیوسته حکومهتی نینتیقالی نهم ههنگاوانهی خداره و منی:
- ۱ سه باره ت به هاورده و نه نمی کراو و راگویزراوه کان و کیچ پیکراو و کیچ به گراو و کیچ به گراو و کیچ به گراه به گرفتاندن له گه ل یاسای هه یئه تنی بالای چاره سه ربی کیشه کانی مولکایه تنی زهوی و زارو ئیجرائاته یاساییه کانی دیکه، ئه رکی حکومه ته که له ماویه کی ماقوولدا نه و هاوردانه بگه پینیته وه سه ر مال و مولکی خویان، نه گه ر نه وه ش نه تواندرا، پیوسته حکومه ت قه ره بویه کی عادیلانه یان بکاته وه.
- ۲_سدباره ت به و که سانه ی بر ناوچه و جیگه ی دیاریکراو گویزراونه ته وه ده بی حکومه ت به پینی ماده ی (۱۰)ی یاسای هه یئه تی بالای چاره سه دیی کیشه کانی مولکایه تی زهوی و زار مامه له یان له گه ل بکات له پیناو زامن کردنی دو و باره نیشته جی کردنه وه یان، یا خود بر زامن کردنی نیمکانیه تی قدره بوو کردنه وه یان له لایه ن ده و له ته و نیمکانیه تی به خشینی زه ویی دیکه پینیان له لایه ن ده و له تیمکوی نزیک شوینی نیشته جی بو و نیان له و پاریزگایه ی لینوه ی هیندراون، یا خود ئیسمکانیه تی قدره بوو کردنه وه یان له جیباتی نه و تین چونه ی له کوستنه و میاند ابن نه و ناوچانه که و تو ته سه ریان.
- ۳ سهباره ت به و که سانه ی مه حروم کراون له دامه زراندن یا خود له ده رفه تی دیکه ی خو ژیاندن به مهبه ستی نهوه ی ناچاریان بکه ن ههریم و زهوییه کانیان به جی به یلن، پیویست ه حکومه ت هانی نهوه بدات ده رفه تی نویی کاریان له و ناوچه و زهوییانه دا ده ستبکه وی.
- ٤ سهباره ت به (تصحیح القومیه)ش، پیوست محکومه ت ههموو نهو بریارانه ی پهیوه ندیدارن به و مهسه له یه نیلغا بکاته وه و ریگه بدات نه و خه نیانیکه و تووه به بی زهبرو زورو فشار مافی خوبان له دیاری کردنی ناسنامه ی نه ته وه ی نینتیمای نه ژادیی خوبان پیاده بکهن.

ب. رژیمی پیشوو به مهبهستی سیاسی سنووره ئندارنبه کاند و دهستگاری كردووهو گۆريونى، بۆپە يېوىسىتە لەسپەر سەرۆكاپەتى و جكوميەتى ئينتيقالي عيراق راسيارده ييشكهش ئه نحومهني نيشتماني بكات له ييّناو چارهسه ركردني ئه و گــــــــــرين و دهسكاريك ناعـــاديلانهيه ، له حاله تێکیـشـدا سـهروٚکانه تی نه بتانی به کوی ډونگ لهسـهر جهند راسيارده په کر رنگهويت، ئهوا پيويسته ئه نجومه ني سهر وکايه تي به کوي دەنگ ناوبژیوانیک دامەزرینی بو دیراسەت کردنی کیشهکمو پیشکهش كردني راسيارده، خو ئەگەر ئەنجومەنى سەرۆكايەتى نەپتوانى لەسەر ناوېژيوانيک ريکهوي، ئهوا پيويسته لهسهر ئهنجومهني سهروکايهتي داوا له نهمسینداری گششتی نهتهوه به کگرتووه کان یکات، که كەسايەتىيىەكى، نيودەولەتى، ناسراو و بەريز بۆ ئەو دادوەرىيە دامەزرىنى. ج. تەسسويەي يەكىجارەكى ئەو زەوپىانەي كىنىشمىيان لەسمەر ھەيە بە كەركوكىشەرە، دوادەخرىت بۆياش جىنىدجى كردنى ئىجرائاتەكانى سەرەوه، ئەنجامدانى ئامارىكى عادىلانەو شەفافى دانىشتوان، تاكاتى یهسند کردنی دهستووری ههمیشهیی دهبی نهم تهسویهیه به جوریک له گه ل يره نسيب مكاني عه داله ت بگونجي، ته و او بووبيت و له و يرؤسمه يهشدا ئيرادهو ويستى دانيشت وانى ئمو زموييانه لمبمرجاو ىگەنت.

بەشى نۆيەم قۆناغى دواى ئينتيقالى

مادەي يەنجاو نۆ:

- آ. دەستوورى ھەمىشەيى گرەنتى ئەوەى تىدا دەبىت كە جارىخكى دىكە ھىزە
 چەكدارەكانى عىراق بۆئىرھاب و سەركوت كردنى گەلى عىراق بەكار
 ناھىندرى
- ب. پی به پیّی ئهوهی عیّراق وهک دهوله تیّکی خاوهن سهروهری پیّگهی خوّی همیه و حهز دهکات لهگهل دهوله تانی دیکه دا به شداری ئاشتی پاریزی و دژایه تی تیرور بیّت له قوّناغی ئینتیقالیدا، هیّزه چهکداره کانی عیّراق

بهشداریّکی سهرهکی دهبیّت له و هیّزه فره رهگهزهدا، که له عیّراق له ژیّر سهرکردایه تبیه کی یه کگر تووداو به پیّی بریاری ژماره (۱۵۱۱)ی سالّی (۲۰۰۳)ی نه نجومهنی ئاسایش و بریاری دیکه کار دهکات، نهم باره بهرده و ام دهبیّت تا دهستووری ههمیشه یی پهسند دکری و حکومه تیّکی نوی به پیی دهستووره که ههلده بژیردریّت.

ج. لهگهل و «رگرتنی ده سه لات و به و پیپه عیراق خاوه ن پیگه و ده وله تیکی خاوه ن سه روه ریبه ، حکومه تی ئینتی قالی عیراق بوی هه یه ریککه و تننامه ی نیزده وله تی مولزیم موّر بکات ده رباره ی چالاکییه کانی نه و هیزه فره ره گهزی له ژیر سه رکردایه تیبه کی یه کگر توود اله عیراق کار ده کات به پینی مه رجه کانی بریاری نه نجومه نی ناسایشی سه ربه نه ته وه یه کگر تووه کان ، ژماره (۱۵۱۱)ی سالتی (۲۰۰۳) و هه ربریاری کی دیکه ی نه نجومه نی ناسایش که دو اتر ده رجووبی و په یوه ندید اربیت به مه مه سه له یه .

هیچ شتیکی نهم یاسایه کار ناکاته سهر نهو ماف و نیلتیزاماتانهی به پنی نهو ریککهوتننامانه یاخود به پنی بریاری نه نجومه نی ناسایش رماره (۱۵۱۱)ی سالنی (۲۰۰۳) و ههر بریاریکی دیکهی دواتری نه نجومه نی ناسایش لهم باره یه وه دیته ناراوه، که ته حه کوم به کاره کانی هیزی فره رهگهز ده کات تا نه و کاته ی نهم ریککه و تننامانه ده که و نه و اری جیبه جی کردنه وه.

مادەي شەست:

پیویسته لهسه رکومه له ی نیشتمانی ره شنووسی دهستووری ههمیشه یی عیراق ناماده بکات، نهم نه نجومه نه نهم نه رکه به چهند ریگه یه ک راده په رینی له وانه هاندانی گفتوگو له سهر دهستوور له ریگه ی کوبوونه و هی گشتی ناشکراو به رده و ام و دهوری له سهرتاسه ری عیراق و له ریی که ناله کانی راگه یاندنه و هه مهروه ها و درگرتنی پیشنیازی ها و و لاتیانی عیراق له کاتی یوسین دهستووره که دا.

مادهی شهست و بهک:

- آ. دەبتى كۆمەلادى ئىشتىمانى لە وادەيەكدا كە لە (١٥) ئابى ٢٠٠٥)
 تىنەپەرى رەشنووسى دەستوورى ھەمىشەيى ئامادە بكات.
- ب. رهشنووسی دهستووره که ده خریته بهرده م گهلی عیراق تا له راپرسیه کی گسستی دا ره زامه ندی لهسه ر بده ن، له مساوه ی پیش سازدانی راپرسیه که شدا ره شنووسی ده ستووره که به شیره یه کی فراوان بالاو ده کریته و هانی رو له کانی گهل بدریت گفتوگوی له سهر بکه ن.
- ج. راپرسیه که به سه رکه و توو له قه لهم ده دری و ره شنووسی ده ستووره که به په په سند کراو داده ندریت ئه گهر زوربه ی ده نگده رانی عینراق رازی بوون له سهری و ئه گهر دوو له سهر سینی ده نگده رانی سی پاریزگا یا زیاتر ره فزیان نه کرد.
- د. کاتی دهستووری ههمیشه یی به راپرسی موافه قه تی له سهر کرا، هه لبژاردن بو حکومه تیکی ههمیشه یی له واده یه کدا که له (۱۵) کانووی یه که می (۲۰۰۵) تینه په ریّ، سازده کریّ و حکومه تی نوی له واده یه کدا که له (۳۱) کانووی یه کهم) تینه په ریّ، دهستبه کارده یی.
- ه. ئهگهر رهشنووسی دهستوورهکه له راپرسییدا رهفز کرا، کومهلهی نیشتمانی نیشتمانی ههلده وهشیندریته وه ههلبژاردن بو کومهله یه کی نیشتمانی نوی ده کریت له واده یه کدا که له (۱۵) کانووی یه کهم ۲۰۰۵) تینه یه ری

له و حاله ته دا کومه له ی نیشتمانی و حکومه تی نینتیقالی نویی عیراق نه رکه کانیان ده گرنه نهستو له واده یه کدا که له (۳۱ی کانووی یه که می که رکه کانیان ده گرنه نهستو له واده یه کارکردن به پیتی نهم یاسایه، به لام واده ی کوتایی بو دارشتنی ره شنووسه نوییه که له وانه یه بگزریت له پیناو دانانی ده ستووری هه میشه یی بو ماوه یه که له سالیک تینه په ریت و نووسینی ره شنووسی ده ستووریکی دیکه ی هه میشه یی به کومه له ی نیشتمانی راده سپیردریت.

و.له کاتی پیویستدا، سهروکی کومه لهی نیشتمانی به موافه قه تی زوربهی ده نگی ئه ندامان له ماوه یه کدا که له (۱ی ئابی ۲۰۰۵) تینه پهری بوی

ههیه به نه نجومه نی سهر و کایه تی رابگهیه نیت که کاتی زیاتر پیوسته بو ته او کردنی نووسینی ره شنووسی ده ستووره که ، له و کاته دا نه نجومه نی سهر و کایه تی به و سهر و کایه تی ابق شه شه مانگ ماوه که دریژ ده کاته وه و ، نابی نه و ماوه یه جاریکی دیکه دریژ بکریته وه .

ز. ئهگهر تا (۱۵)ی ئابی ۲۰۰۵) کوّمه له ی نیشتمانی نووسینی ره شنووسی دهستووره که ی ته و او نه کردو، داوای دریژکردنه وهی ئه و ماوه یه شی نه کرد که له برگه (و)ی ماده ی (۲۱)ی سهره و هدا ها تووه، ئه وا ده قبی برگه (ه)ی ماده ی (۲۱) که له سهره و ها تووه، جیّبه جیّ ده کریّت.

مادهی شهست و دوو:

تا دهستووری ههمیشهیی دهردهچیّت و حکومهتی نویّی عیّراق به پیّی دهستووری ههمیشهیی دادهمهزریّت، کار بهم یاسایه دهکریّت.

سهرچاوه: روّژنامهی خهبات ژماره «۱۳۸۲»ی روّژی ۲۰۰٤/۳/۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم

قانون ادارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية

الدساجة:

ان الشعب العراقي الساعي الى استرداد حريته التي صادرها النظام الاستبدادي السابق. هذا الشعب الرافض للعنف والاكراه بكل اشكالهما. وبوجه خاص عند استخدامهما كأسلوب من أساليب الحكم. قد صمم على أن يظل شعبا حرا يسوسه حكم القانون. وهو يؤكد اليوم احترامه للقانون الدولي لاسيما وهو من مؤسسي الامم المتحدة: عاملا على استعادة مكانه الشرعي بين الامم، وساعيا في الوقت نفسه الى الحفاظ على وحدة وطنه بروح الاخوة والتآزر، ولغرض رسم الملامح لمستقبل العراق الجديد. ووضع آلية تهدف فيما تهدف الى ازالة آثار السياسات والممارسات العنصرية والطائفية ومعالجة المشاكل المرحلية. فقد اقر هذا القانون شؤون العراق خلال المرحلة الانتقالية الى حين قيام حكومة منتخبة تعمل القانون شرعى دائم سعيا لتحقيق دعقراطية كاملة.

الباب الأول ــ المباديء الاستاسية :

المادة الأولي:

- (أ) يسمى هذا القانون (قانون ادارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية). وتعني عبارة (هذا القانون) اينما وردت في هذا التشريع (قانون ادارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية).
 - (ب) ان الاشارة للمذكر في هذا القانون يشمل المؤنث ايضا.
 - (ج) تعتبر ديباجة هذا القانون جزءا لا يتجزأ منه.

المادة الثانية:

- (أ) ان عبارة (المرحلة الانتقالية) تعني المرحلة التي تبدأ من ٣٠ حزيران ٢٠٠٤ حتى تشكيل حكومة عراقية منتخبة بموجب دستور دائم كما ينص عليه هذا القانون وذلك في موعد اقتصاد ٣١ كسانون الاول ٢٠٠٥. الا في حالة تطبيق المادة ٣١ من هذا القانون.
 - (ب) ان المرحلة الانتقالية تتألف من فقرتين:
- (۱) تبدأ الفترة الاولى بتشكيل حكومة عراقية مؤقتة ذات سيادة كاملة تتولى السلطة في ٣٠ حزيران ٢٠٠٤. وستتألف هذه الحكومة وفق عملية تداول واسعة النطاق بتشاور شرائح المجتمع العراقي يقوم بها مجلس الحكم وسلطة الائتلاف ويمكن التشاور مع الامم المتحدة بذلك. ان هذه الحكومية ستسمارس السلطة بموجب هذا القانون، وبضمنها المبادىء والحقوق الاساسية المنصوص عليها في هذا القانون، وملحق يتفق عليه ويصدر قبل بداية المرحلة الانتقالية ويكون جزءا لا يتجزأ من هذا القانون.
- (٢) تبدأ الفترة الثانية بعد تأليف الحكومة العراقية والتي تتم بعد اجراء الانتخابات للجمعية الوطنية كما منصوص عليه في هذا القانون، على ان لا تتساخر هذه الانتخابات ان امكن عن ٣١ كانون الاول ٢٠٠٤ وعلى كل حال قبل ٣١ كانون الثاني ٢٠٠٥. تنتهي المرحلة الثانية عند تأليف حكومة عراقية وفقا لدستور دائم.

المادة الثالثة:

(أ) ان هذا القانون يعد القانون الاعلى للبلاد ويكون ملزما في انحاء العراق كافة، وبدون استثناء. ولا يجوز تعديل هذا القانون الا بأكثرية ثلاثة ارباع اعضاء الجمعية الوطنية. واجماع مجلس الرئاسة. كما لا يجوز اجراء أي تعديل عليه من شأنه ان ينتقص بأي شكل من الاشكال حقوق الشعب العراقي المذكورة في الباب الثاني او ان يمدد المد المرحلة الانتقالية الى ما بعد المدد المذكورة في هذا القانون. او يؤخر اجراء الانتخابات لجمعية جديدة او يقلل من سلطات الاقاليم

والمحافظات او من شأنه أن يؤثر عليلا الاسلام او غيره من الاديان والطوائف وشعائرها.

(ب) ان أى نص قانونى يخالف هذا القانون يعد باطلا.

(ج) ينتهي سريان نفاذ هذا القانون عند تشكيل حكومة منتخبة وفقا لدستور دائم.

المادة الرابعة:

نظام في العراق جمهوري اتحادي (فيدرالي)، ديمقراطي، تعددي، ويجري تقاسم السلطات فسيسه بين الحكومة الاتحادية والحكومات الاقليسمية والمحافظات والبلديات والادارات المحلية. ويقوم النظام الاتحادي على أساس الحقائق الجغرافية والتاريخية والفصل بين السلطات وليس على أساس الاصل او العراق او الاثنية او القومية او المذهب.

المادة الخامسة:

تخضع القوات المسلحة العراقية للسيطرة المدنية للحكومة العراقية الانتقالية وذلك وفق ما جاء في البابين الثالث والخامس من هذا القانون.

المادة السادسة:

تتخذ الحكومة العراقية الانتقالية خطوات فعالة لانهاء آثار الاعتمال القمعية التي قام بها النظام السابق والتي نشأت عن التشريد القسري واسقاط الجنسية ومصادرة الامتوال المنقولة وغيير المنقولة والفصل من الوظيفة الحكومية لأسباب سياسية او عنصرية او طائفية.

المادة السابعة:

- (أ) الاسلام دين الدولة الرسمي ويعد مصدرا للتشريع ولا يجوز سن قانون خلال المرحلة الانتقالية يتعارض مع ثوابت الاسلام المجمع عليها ولا مع مبادى، الديمقراطية والحقوق الواردة في الباب الثاني من هذا القانون، ويحترم هذا القانون الهوية الاسلامية لغالبية الشعب العراقي، ويضمن كامل الحقوق الدينية لجميع الافراد في حرية العقيدة والممارسة الدينية.
- (ب) العراق متعدد القوميات والشعب العربي فيه جزء لا يتجزأ من الامة العربية.

المادة الثامنة:

يحدد علم الدولة ونشيدها وشعارها بقانون.

المادة التاسعة:

اللغة العربية واللغة الكردية هما اللغتان الرسميتان للعراق. ويضمن حق العراقيين بتعليم ابنائهم بلغة الام كالتركمانية او السريانية او الارمنية في المؤوسات التعليمية الحكومية وفق الضوابط التربوية أو بأية لغة اخرى في المؤسسات التعليمية الخاصة. يحدد نطاق المصطلح (لغة رسمية) وكيفية تطبيق احكام هذه المادة بقانون والذي يشمل:

- ١. اصدار الجريدة الرسمية (الوقائع العراقية) باللغتين.
- التكلم والمخاطبة والتعبير في المجالات الرسمية كالجمعية الوطنية،
 ومجلس الوزراء، والمحاكم، والمؤتمرات الرسمية بأى من اللغتين.
- ٣.الاعتراف بالوثائق الرسمية والمراسلات باللغتين واصدار الوثائق الرسمية للما.
 - ٤. فتح مدارس باللغتين وفق الضوابط التربوية.
- ٥. أية مجالات اخرى يحتمها كبدا المساواة مثل الاوراق النقدية، وجوازات السفر، والطوابع.
 - ٦. تستخدم المؤسسات والاجهزة الاتحادية في اقليم كردستان اللغتين.

الباب الثاني ــ الحقوق الاساسية :

المادة العاشرة:

تعبيرا عن سيادة الشعب العراقي وارادته الحرة يقوم ممثلوه بتشكيل الهياكل الحكومية العراقية الانتقالية وحكومات الاقاليم والمحافظات والبلديات والادارات المحلية، ان تحترم حقوق الشعب العراقي عافيها الحقوق المذكورة في هذا الباب.

المادة الحادية عشرة:

- (أ) كل من يحمل الجنسية العراقية يعد مواطنا عراقيا وتعطيه مواطنته كافة الحقوق والواجبات التي ينص عليها هذا القانون وتكون مواطنته أساسا لعلاقته بالوطن والدولة.
- (ب) لا يجوز اسقاط الجنسية العراقية عن العراقي ولا يجوز. ويستثنى المواطن المتجنس الذي يشبت عليه في محاكمة انه اورد في طلبه للتجنس معلومات جوهرية كاذبة تم منحه الجنسية استنادا اليها.
- (ج) يحق للعراقي أن يحمل اكثر من جنسية واحدة، وان العراقي الذي اسقطت عنه جنسيته العراقية بسبب اكتساب جنسية اخرى يعد عاقا.
- (د) يحق للعراقي عن اسقطت عنه الجنسية العراقية لأسباب سياسية او دينية او عنصرية او طائفية ان يستعيدها.
 - (هـ) يلغي قرار مجلس قيادة الثورة المنحل رقم ٦٦٦ لسنة ١٩٨٠
- (و) على الجمعية الوطنية اصدار القوانين الخاصة بالجنسية والتجنس والمتفقة مع احكام هذا القانون.
- (ز) تنظر المحاكم في كل المنازعات التي تنشأ عن تطبيق الاحكام الخاصة بالجنسية.

المادة الثانية عشرة:

العراقيون كافة متساوون في حقوقهم بصرف النظر عن الجنس او الرأي او المعتقد او القومية او الدين او المذهب او الاصل. وهم سواء امام القانون. وعنع التمييز ضد المواطن العراقي على أساس جنسه او قوميته او ديانته او اصله. ولهم الحق بالامن الشخصي وبالحياة والحرية. ولا يجوز حرمان أي احد من حياته او حريته الا وفقا لاجراءات قانونية. ان الجميع سواسية امام القضاء.

المادة الثالثة عشرة:

- (أ) الحريات العامة والخاصة مصانة.
 - (ب) الحق بحرية التعبير مصان.

- (ج) ان الحق بحرية الاجتماع السلمي وبحرية الانتماء في جمعيات هو حق مضمون. كما ان الحق بحرية تشكيل النقابات والاحزاب والانضمام و فقا للقانون، هو حق مضمون.
- (د) للعراقى الحق بحرية التنقل في انحاء العراق كافة. وله الحق بحرية السفر الي خارجه وبالعودة البه.
 - (هـ) للعراقي الحق بالتظاهر والاضراب سلميا وفقا للقانون.
- (و) للعراقي الحق بحرية الفكر والضمير والعقيدة الدينية وممارسة شعائرها ويحرم الاكراه بشانها.
- (ز) تحرم العبودية وتجارة العبيد والعمل القسري والخدمة الاجبارية (اعمال السخة).
 - (ح) للعراقي الحق بخصوصية حياته الخاصة.

المادة الرابعة عشرة:

للفرد الحق بالامن والتعليم والعناية الصحية والضمان الاجتماعي، وعلى الدولة العراقية ووحداتها الحكومية وبضمنها الاقباليم والمحافظات والبلديات والادارات المحلية، بحدود مواردها ومع الاخذ بالاعتبار الحاجات الحيوية الاخرى ان تسعى لتوفير الرفاه وفرص العمل للشعب.

المادة الخامسة عشدة:

- (أ) لا يكون لأي من احكام القانون المدني اثر رجعي الا اذا ورد فيه نص بذلك. لا جريمة ولا عقوبة الا بقانون سارى المفعول عند ارتكاب الجريمة.
- (ب) لا يجوز انتهاك حرمة المساكن الخاصة من قبل الشرطة او المحققين او السلطات الحكومية الاخرى، سواء كانت هذه السلطات تابعة للحكومة الاتحادية او الاقليمية، او المحافظات والبلديات والادارت المحلية، الا اذا اصدر قاض او قاضي تحقيق حسب القانون المرعي اذنا بالتفتيش بناء على معلومات ادلى بها شخص اقسم يمينا وهو يعلم ان اليمين الكاذب يعرضه للعقاب. ان ظروفا ملحة للغاية، كما تقرره محكمة ذات اختصناص، قد تبرر اجراء التنفتش بلا اذن. ولكن يجب عدم التوسع في تفسير مثل هذه الظروف الملحة، وفي حالة اجراء تفتيش بلا اذن عند عدم وجود ظرف ملح للغاية فان الادلة او القرائن التي

- يعثر عليها في مثل هذا التفتيش لا يعتد بها بشأن تهمة جنائية. الا اذا قررت المحكمة ان الذي قام بالتفتيش بلا اذن كان يعتقد بشكل مقبول وبحسن نية ان التفتيش موافق للقانون.
- (ج) لا يجوز اعتقال احد او حجزه خلاف اللقانون. ولا يجوز احتجازه بسبب معتقدات سياسية او دينية.
- (د) يضمن للجميع الحق بمحاكمة عادلة وعلنية في محكمة مستقلة وغير متحيزة سواء ان كانت المحاكمة مدنية او جنائية. ان اشعارا بالمحاكمة واساسها القانوني يجب ان يوفر للمتهم بلا تأخير.
- (ه) المتهم بريء حتى تثبت ادانته بموجب القانون. وله الحق كذلك بتوكيل محام مستقل وذي دراية. وبأن يلزم الصمت ولا يجوز اكراهه على الادلاء بأقواله لأي سبب من الاسباب. وان يشارك في التحضير لدفاعه. وان يستدعي شهودا ويناقشهم ويطلب من القاضي القيام بذلك. يجب تبليغ الشخص عند اعتقاله بهذه الحقوق.
 - (و) ان الحق بمحاكمة عادلة وسريعة وعلنية حق مضمون.
- (ز) لكل شخص حرم من حريته بالتوقيف او الاعتقال حق الرجوع الى محكمة لكي تفصل دون ابطاء في قانونية توقيفه او اعتقاله وتأمر بالافراج عنه اذا كان ذلك قد جرى بشكل غير قانوني.
 - (ح) لا يجوز محاكمة المتهم بالتهمة ذاتها مرة اخرى بعد تبرئته منها.
- (ط) لا يجوز محاكمة المدني امام محكمة عسكرية. ولا يجوز انشاء محاكم خاصة او استثنائية.
- (ي) يحرم التعذيب بكل اشكاله، الجسدية والنفسية وفي كل الاحوال. كما يحرم التعامل القاسي المهين وغير الانساني. ولا يقبل كدليل في المحكمة أي اعتراف انتزع بالاكراه او التعذيب او التهديد لأي سبب كان وفي أي من الاجراءات الجنائية الاخرى.

المادة السادسة عشرة:

- (١) للاموال العامة حرمة وحمايتها واجب على كل مواطن.
- (ب) الملكية الخاصة مصونة فلا يمنع احد من التصرف في ملكه الا في حدود القانون، ولا ينزع عن احد ملكه الا لأغراض المنفعة العامة في

الاحوال المبينة في القانون وبالكيفية المنصوص عليها فيه، وبشرط تعريضا عادلا وسريعا.

(ج) للمواطن العراقي الحق الكامل غير المشروط بالتملك في كافة انحاء العراق بلا قبود.

المادة السابعة عشرة:

لا يجوز حيازة او حمل السلاح او شرائه او بيعه الا باجازة تصدر وفقا للقانون.

المادة الثامنة عشرة:

لا ضريبة ولا رسم الا بقانون.

المادة التاسعة عشرة:

لا يجوز تسليم اللاجيء السياسي الذي منح حق اللجوء وفقا لقانون نافذ، ولا يجوز اعادته قسرا الى البلد فر منه.

المادة العشرون:

- (أ) لكل عراقي تتوفر فيه الشروط المنصوص عليها في قانون الانتخاب ان يرشح نفسه للانتخابات ويدلي بصوته بسرية في انتخابات حرة، مفتوحة، عادلة، تنافسية ودورية.
- (ب) لا يجوز التمييز ضد أي عراقي لاغراض التصويت في الانتخابات على أساس الجنس او الدين او المذهب او العرق او المعتقد او القومية او اللغة او الثروة او المعرفة بالقراءة والكتابة.

المادة الحادية والعشرون:

لا يجوز للحكومة العراقية الانتقالية او حكومات وادارات الاقاليم والمحافظات والبلديات او الادارات المحلية ان تتدخل في حق الشعب العراقي في تطوير مؤسسات المجتمع المدني سواء كان ذلك بالتعاون مع منظمات المجتمع المدني الدولية او بأي شكل آخر.

المادة الثانية والعشرون:

اذا قام مسوول في أية دائرة حكومية سواء في الحكومة الاتحادية او حكومات الاقاليم او ادارات المحافظات والبلديات والادارات المحلية، خلال قيامه بعمله بتجريد شخص او جماعة من الحقوق التي ضمنها هذا القانون او اية قوانين عراقية سارية المفعول. يكون لهذا الشخص او تلك الجماعة الحق بالادعاء ضد ذلك المسؤول للتعويض عن الاضرار التي سببها هذا التجريد ولتثبيت الحق ولابتغاء اية وسيلة قانونية اخرى. اما اذا قررت المحكمة ان ذلك المسؤول قد تصرف بحسن نية بدرجة مقبولة معتقدا ان عمله كان متفقا مع القانون فلا يترتب عليه دفع التعويض.

المادة الثالثة والعشرون:

يجب ان لا يفسر تعداد الحقوق المذكورة آنفا بأنها الحقوق الوحيدة التي يتمتع بها ابناء الشعب العراقي، فهم يتمتعون بكل الحقوق اللائقة بشعب حر له كرامته الانسانية وبضمنها الحقوق المنصوص عليها في المعاهدات والاتفاقيات الدولية وغيرها من وثائق القانون الدولي التي وقعها العراق أو انضم اليها، أو غيرها التي تعد ملزمة له وفقا للقانون الدولي. ويتمتع غير العراقيين في داخل العراق بكل الحقوق الانسانية التي لا تتعارض مع وضعهم باعتبارهم من غير المواطنين.

الباب الثالث ــ الحكومية العراقية الانتقالية :

المادة الرابعة والعشرون:

- (أ) تتألف الحكومية العراقية الانتقالية والمشار اليها ايضا في هذا القانون بالحكومة الاتحادية من الجمعية الوطنية ومجلس الرئاسة، ومجلس الوزراء وبضمنه رئيس الوزراء، والسلطة القضائية.
- (ب) تكون السلطات الثلاث التشريعية والتنفيذية والقضائية منفصلة ومستقلة الواحدة عن الاخرى.
- (ج) لا يتمتع أي مسؤول او موظف في الحكومية العراقية الانتقالية بالحصانة عن افعال جنائية يرتكبها خلال قيامه بوظيفته.

المادة الخامسة والعشرون:

تختص الحكومية العراقية الانتقالية بالشؤون التالية حصرا:

(أ) رسم السيباسة الخارجية والتمثيل الدبلوماسي. والتفاوض بشأن المعاهدات والاتفاقيات الدولية والتوقيع عليها وابرامها. ورسم

- السياسة الاقتصادية والتجارية الخارجية وسياسات الاقتراض السيادي.
- (ب) وضع وتنفيذ سياسة الامن الوطني. بما في ذلك انشاء قوات مسلحة وادامتها لتأمين وحماية وضمان أمن حدود البلاد والدفاع عن العراق.
- (ج) رسم السياسة المالية، واصدار العملة، وتنظيم الكمارك، وتنظيم السياسة التجارية عبر حدود الاقاليم والمحافظات في العراق، ووضع الميزانية العامة للدولة ورسم السياسة النقدية وانشاء بنك وادارته.
 - (د) تنظيم امور المقاييس والاوزان ورسم السياسة العامة للاجور.
- (ه) ادارة الشروات الطبيعية للعراق والتي تعود لجميع أبناء الاقاليم والمحافظات في العراق بالتشاور مع حكومات وادارات هذه الاقاليم والمحافظات. توزع الواردات الناتجية عن هذه الشروات عن طريق الميزانية العامة وبشكل منصف، يتناسب مع التوزيع السكاني في جميع انحاء البلاد، مع الاخذ بنظر الاعتبار المناطق التي حرمت منها بصورة مجحفة من قبل النظام السابق، ومعالجة مشاكلها بشكل ايجابي، واحتياجاتها ودرجة التطور في المناطق المختلفة من البلاد.
 - (و) تنظيم امور الجنسية العراقية والهجرة واللجوء.
 - (ز) تنظيم سياسة الاتصالات.

المادة السادسة والعشرون:

- (أ) ستبقى القوانين النافذة في العراق في ٣٠ حزيران ٢٠٠٤ سارية المسعول. الا اذا نص هذا القانون على خلاف ذلك والى أن تقوم الحكومية العراقية الانتقالية بالغائها او تعديلها وفقا لهذا القانون.
- (ب) التشريعات الصاتدرة من قبل السلطة التشريعية الاتحادية ستعلو على أية تشريعات اخرى صادرة من قبل أية سلطة تشريعية اخرى وذلك في حالة التعارض بينهما، باستثناء ما نص عليه في المادة ٤٥ (ب) من هذا القانون.
- (ج) ان القوانين والانظمة والاوامر والتعليمات الصادرة من سلطة الائتلاف المؤقمة بناءا على سلطتها بموجب القانون الدولي تبقى نافذة المفعول

الى حين الغائها او تعديلها بتشريع يصدر حسب الاصول ويكون لهذا التشريع قوة القانون.

المادة السابعة والعشرون:

- (أ) تتسألف القوات المسلحة العراقية من عناصر الوحدات ووحدات الاحتياط، وغرض هذه القوات هو الدفاع عن العراق.
- (ب) لا يجوز تشكيل قوات مسلحة وميليشيات ليست خاضعة مباشرة الامرة القيادة للحكومة العراقية الانتقالية الا بموجب قانون اتحادي.
- (ج) لا يجوز للقوات العراقية المسلحة وافرادها. وبضمنهم العسكريين العاملين في وزارة او اية دوائر او منظمات تابعة لها. الترشيح في انتخابات لاشغال مراكز سياسية. ولا يجوز لهم القيام بحملات انتخابية لصالح مرشحين فيها ولا المشاركة في غير ذلك من الاعمال التي تمنعها أنظمة وزارة الدفاع. ويشمل عدم الجواز هذا انشطة اولئك الافراد المذكورين آنفا التي يقومون بها بصفتهم الشخصية او الوظيسفية. وليس في هذه المادة ما يحد من حق هؤلاء الافراد بالتصويت في الانتخابات.
- (د) تقوم دائرة الاستخبارات العراقية بجمع المعلومات وتقييم التهديدات الموجهة للامن الوطني وبتقديم المشورة للحكومة العراقية. وتكون هذه الدائرة تحت السيطرة المدنية وتخضع للرقابة من الهيئة التشريعية وتعمل وفق القانون وبموجب مبادىء حقوق الانسان المعترف بها.
- (ه) تحترم الحكومية العراقية الانتقالية وتنفذ التزامات العراق الدولية الخناصة بمنع انتشار وتطوير وانتباج واستخدام الاسلحة النووية والكيميائية والبيولوجية وبمنع ما يتصل بتطويرها وتصنيعها وانتاجها واستخدامها من معدات ومواد وتكنولوجيا وانظمة للايصال.

المادة الثامنة والعشرون:

(أ) ان أعضاء الجمعية الوطنية ومجلس الرئاسة ومجلس الوزراء بضمنه رئيس الوزراء، والقضاة في المحاكم لا يجوز تعيينهم في أية وظيفة اخرى داخل الحكومة او خارجها. ان عضو الجمعية الوطنية الذي يصبح

- عضوا في مجلس الرئاسة او في مجلس الوزراء يعتبر مستقبلا من عضوية الجمعية الوطنية.
- (ب) لا يجوز بأي حال من الاحوال أن يكون المنتسب للقوات المسلحة عضوا في الجمعية الوطنية، او وزيرا او رئيسا للوزراء او عضوا في مجلس الرئاسة قبل مضي ثمانية عشر شهرا على استقالته من القوات المسلحة او احالته على التقاعد منها.

المادة التاسعة والعشرون:

حال تولي الحكومية العراقية المؤقتة للسلطة الكاملة وفق الفقرة (ب. ١) من (المادة الثانية اعلاه) تحل سلطة الائتلاف المؤقتة وينتهي عمل مجلس الحكم.

الباب الرابع ــ السلطة التشريعية الانتقالية :

المادة الثلاثون:

- (أ) يكون لدولة العراق خلال المرحلة الانتقالية سلطة تشريعية تعرف باسم الجمعية الوطنية ومهمتها الرئيسية هي تشريع القوانين والرقابة على عمل السلطة التنفيذية.
- (ب) تصدر القوانين باسم شعب العراق، وتنشر القوانين والانظمية والتعليمات المتعلقة بهما في الجريدة الرسمية ويعمل بها تاريخ نشرها، ما لم ينص فيها على خلاف ذلك.
- (ج) تنتخب الجمعية الوطنية طبقا لقانون الانتخابات وقانون الاحزاب السياسية. ويستهدف قانون الانتخابات تحقيق نسبة للنساء لا تقل عن الربع من اعضاء الجمعية الوطنية. وتحقيق قثيل عادل لجماعات العراق كافة وبضمنها التركمان والكلدوآشوريين والآخرين.
- (د) تجري انتخابات الجمعية الوطنية ان امكن قبل ٣١ كانون اول ٢٠٠٤ او في موعد اقصاه ٣١ كانون الثاني ٢٠٠٥.

المادة الحادية الثلاثين:

- (أ) تتألف الجمعية الوطنية من ٢٧٥ عضوا. وتقوم بسن القانون الذي يعالج استبدال اعضائها في حالة الاستقالة او الاقالة او الوفاة.
 - (ب) يجب أن تتوفر في المرشع للجمعية الوطنية الشروط التالية:
 - ١- ان يكون عراقيا لا يقل عمره عن ثلاثين سنة.
- لا يكون عضوا في حزب البعث المنحل بدرجة عضو فرقة او اعلى الا
 اذا استثنى حسب القواعد القانونية.
- ٣. اذا كان في الماضي عضوا في حزب البعث المنحل بدرجة عضو عامل يجب عليه ان يوقع وثيقة براءة من حزب البعث يتبرأ فيها من كافة ارتباطاته السابقة قبل ان يحق ان يكون مرشحا، وأن يقسم على عدم التعامل والارتباط عنظمات حزب البعث. واذا ثبت في محاكمة انه كان قد كذب او تحايل بهذا الشأن فأنه يفقد مقعده في الجمعية الوطنية.
- ٤- ألا يكون من منتسبي الاجهزة القمعية السابقة او ممن أسهم أو شارك في اضطهاد المواطنين.
 - ٥. ألا يكون قد أثرى بشكل غير مشروع على حساب الوطن والمال العام.
- ٦- ألا يكون محكوما عليه بجريمة مخلة بالشرف، وأن يكون معروفا بالسرة الحسنة.
 - ٧- أن يكون حاملا لشهادة الدراسة الثانوية أو ما يعادلها على الاقل.
 - ٨. ألا يكون عضوا في القوات المسلحة عند الترشيح.

المادة الثانية والثلاثون:

- (أ) تضع هذه الجمعية الوطنية نظاما داخليا لها، وتعقد جلساتها علنيا الا اذا تطلبت الظروف غير ذلك وفيقا لنظامها الداخلي. يترأس الجلسة الاولى للجمعية اكبر الاعضاء سنا.
- (ب) تنتخب الجمعية الوطنية من بين أعضائها، رئيسا ونائبين للرئيس لها. يصبح رئيس الجمعية الوطنية من يحصل على اكثر الاصوات لذلك المنصب. والنائب الاول هو الذي يليه بعدد الاصوات والنائب الثاني يلي النائب الاول بعدد الاصوات، للرئيس ان يصوت على أية

- قضية ولكنه لا يشترك في النقاش الا عندما يتنازل بصورة مؤقتة عن رئاسة الجلسة قبل تحدثه حول القضية مباشرة.
- (ج) لا يجري التصويت على مشروع قانون في الجمعية الوطنية الا بعد قراءته مرتين في جلسة اعتبادية للجمعية، على ان يفصل بين القراءتين يومان في الاقل. وذلك بعد يدرج مشروع القانون على جدول اعمال الجلسة التصويت بأربعة أيام في القل.

المادة الثالثة والثلاثون:

- (أ) تكون اجتماعات الجمعية الوطنية علنية وتسجل محاضر اجتماعاتها وتنشر. ويسجل تصويت كل عضو من أعضاء الجمعية الوطنية ويعلن ذلك. وتتخذ القرارات الجمعية الوطنية بالاغلبية البسيطة الااذا نص هذا القانون على غير ذلك.
- (ب) على الجمعية الوطنية أن تنظر في مشاريع القوانين المقترحة من قبل مجلس الوزراء، بما في ذلك مشاريع قوانين الميزانية.
- (ج) لمجلس الوزراء وحده تقديم مشروع الميزانية العامة. وللجمعية الوطنية اجراء المناقلة بين ابواب الميزانية وتخفيض مجمل الميزانية العامة، ولها البضا تقترح على مجلس الوزراء زيادة اجمالي مبلغ النفقات عند الضرورة.
- (د) لأعضاء الجمعية الوطنية الحق باقتراح مشاريع قوانين وفق النظام الداخلي الذي تضعه هذه الجمعية.
- (ه) لا يجوز ارسال قوات عراقية مسلحة الى خارج العراق وان كان ذلك لغرض الدفاع ضد عدوان خارجي الا بماوفقة الجمعية الوطنية، وبطلب من مجلس الرئاسة.
 - (و) للجمعية الوطنية وحدها سلطة ابرام المعاهدات والاتفاقيات.
- (ز) يتضمن عمل الرقابة الذي تقوم به الجمعية الوطنية ولجانها حق استجواب المسؤولين التنفيذيين، عن فيهم اعضاء مجلس الرئاسة ومجلس الوزراء وأي مسؤول آخر أقل مرتبة في السلطة التنفيذية، ويشمل هذا حق التحقيق وطلب المعلومات واصدار الاوامر بحضور اشخاص للمثول امامها.

المادة الرابعة والثلاثون:

يتمتع عضو الجمعية الوطنية بالحصانة عما يدلي به أثناء انعقاد جلسات الجمعية، ولا يتعرض العضو للمقاضاة أمام المحاكم بشأن ذلك، ومع لا يجوز القاء القبض عليه خلال انعقاد جلسات الجمعية الوطنية الا اذا كان هذا العضو متهما بجريمة ووافقت الجمعية الوطنية على رفع الحصانة عنه او اذا ضبط هذا العضو متلبسا بالجرم المشهود في جناية.

الباب الخامس ــ السلطة التنفيذية الانتقالية :

المادة الخامسة والثلاثون:

تتكون السلطة التنفيذية في المرحلة الانتقالية من مجلس الرئاسة ومجلس الوزراء ورئيسه.

المادة السادسة والثلاثون:

- (أ) تنتخب الجمعية الوطنية رئيسا للدولة ونائبين له يشكلون مجلس الرئاسة التي تكون وظيفتها غثيل سيادة العراق والاشراف على شؤون البلاد العليا. يتم انتخاب مجلس الرئاسة بقائمة واحدة وبأغلبية ثلثي اصوات الاعضاء. وللجمعية الوطنية صلاحية اقالة أي عضو من اعضاء مجلس الرئاسة باغلبية ثلاثة ارباع اصوات اعضائها لعدم الكفاءة او النزاهة. وفي حالة وجود شاغر في الرئاسة تنتخب الجمعية الوطنية بثلثي اعضائها بديلا له لملء هذا الشاغر.
- (ب) يشترط في اعضاء مجلس الرئاسة ان تتوفر فيهم نفس الشروط الخاصة باعضاء الجمعية الوطنية مع ملاحظة مايلي:
 - ١. ان تبلغ اعمارهم اربعين عاما على الاقل.
 - ٢. أن يتمتعوا بالسمعة الحسنة والنزاهة والاستقامة.
- ان يكون قد ترك الحزب البائد قبل سقوطه بعشر سنوات على الاقل، اذا
 كان عضوا في حزب البعث المنحل.
- ٤.الا يكون قد شارك في قمع الانتفاضة عام ١٩٩١ والانفال ولم يقترف جريمة بحق الشعب العراقي.

(ج) ـ يتخذ مجلس الرئاسة قراراته بالاجماع، ولا يجوز لاعضائه انابة اخرين عنهم.

المادة السابعة والثلاثون:

يمكن لمجلس الرئاسة نقض أي تشريع تصدره الجمعية الوطنية. على أن يتم ذلك خلال خمسة عشر يوما من تاريخ ابلاغ مجلس الرئاسة من قبل رئيس الجمعية باقرار ذلك التشريع. وفي حالة النقض يعاد التشريع الى الجمعية الوطنية التي لها أن تقر التشريع مجددا بأغلبية الثلثين غير قابلة للنقض خلال مدة لا تتجاوز ثلاثين يوما.

المادة الثامنة والثلاثون:

- (أ) ـ يقوم مجلس الرئاسة بتسمية رئيس للوزراء بالاجماع، واعضاء مجلس الوزراء بناء على توصية من رئيس الوزراء. يسعى رئيس الوزراء ومجلس الوزراء بعد ذلك للحصول على تصويت بالشقة بالاغلبية المطلقة من الجمعية الوطنية قبل البدء بعملهم كحكومة. لجلس الرئاسة الاتفاق على مرشح لمنصب رئيس الوزراء في غضون اسبوعين، وفي حالة اخفاقه تعود مسؤولية تسمية رئيس الوزراء للجمعية الوطنية. في هذه الحالة يجب ان تصدق الجمعية الوطنية على تسميته بأغلبية الثلثين. وإذا تعذر على رئيس الوزراء ترشيح مجلس وزرائه خلال شهر يقوم مجلس الرئاسة بتسمية رئيس وزراء اخر.
- (ب) ـ يجب ان تكون مــؤهلات رئيس الوزراء هي المؤهلات ذاتها التي يجب ان تتوفر في اعضاء مجلس الرئاسة، عدا ان عمره يجب الا يقل عن خمسة وثلاثين سنة عند توليه منصبه.

المادة التاسعة والثلاثون:

- (أ) ـ يقوم مجلس الوزراء بموافقة مجلس الرئاسة بتعيين ممثلين لغرض التفاوض على عقد معاهدات واتفاقيات دولية. ويقوم مجلس الرئاسة بالتوصية باصدار قانون من الجمعية الوطنية للمصادقة على هذه المعاهدات والاتفاقيات.
- (ب) ـ يقوم مجلس الرئاسة بمهمة القيادة العليا للقوات المسلحة العراقية للاغراض التشريفية والاحتفالية فقط، ولن يكون له سلطة قيادة وله

الحق في الاطلاع، والاستفسار واعطاء المشورة. وستسري القيادة الفعلية في الامور العسكرية، عملياتيا، من رئيس الوزراء، فوزير الدفاع، فتسلسل القيادة العسكرية للقوات المسلحة العراقية.

- (ج) ـ يقوم مجلس الرئاسة، كما هو مفصل في الباب السادس، بتعيين رئيس واعضاء المحكمة العليا. بناء على توصية من مجلس القضاء الاعلى.
- (د) ـ يقوم مجلس الوزراء بتعيين المدير العام لدائرة الاستخبارات العامة وكذلك بتعيين كبار الضباط في القوات المسلحة العراقية من رتبة عميد فما فوق. وتكون هذه التعيينات خاضعة لمصادقة الجمعية الوظنية بالاغلبية البسيطة لاعضائها الحاضرين.

المادة الاربعون:

- (أ) ـ يكون رئيس الوزراء والوزراء مسؤولين امام الجمعية الوطنية. ولهذه الجمعية الحق بسحب الثقة سواء من رئيس الوزراء او الوزراء مجتمعين او منفردين. وفي حالة سحب الثقة من رئيس الوزراء تنحل الوزارة باسرها وتصبح المادة ٤٠ (ب) ادناه نافذة.
- (ب) ـ في حالة التصويت بعدم الشقة بمجلس الوزراء باسره يظل رئيس الوزراء والوزراء في مناصبهم لمزاولة اعتمالهم مدة لا تزيد عن ثلاثين يوما. الى حين تشكيل مجلس الوزراء الجديد وفق المادة ٣٨ اعلاه.

المادة الحادية والاربعون:

يزاول رئيس الوزراء مسؤولياته اليومية لادارة الحكومة. ويجوز له اقالة الوزراء بموافقة اغلبية مطلقة من الجمعية الوطنية. ويمكن لمجلس الرئاسة بتوصية من هيئة الزاهة العامة بعد مراعاة الاجراءات القانونية ان تقيل عضوا من مجلس الوزراء، بما فيه رئيس الوزراء.

المادة الثانية والاربعون:

يقوم مجلس الوزراء بوضع نظام داخلي لعمله واصدار الانظمة والتعليمات الضرورية لتنفيذ القوانين. وله كذلك اقتراح مشاريع قوانين للجمعية الوطنية. ولكل وزارة حسب اختصاصها ترشيح وكلاء الوزارات والسفراء وباقي موظفي الدرجات الخاصة، وبعد موافقة مجلس الوزراء على هذه

الترشيحات ترفع الى مجلس الرئاسة لاقرارها. تتخذ قرارات مجلس الوزراء كافة بالاغلبية البسيطة لاعضائها الحاضرين.

الباب السادس ــ السلطة القضائية الاتحادية :

المادة الثالثة والاربعون:

- (أ) ـ القصاء مستقل، ولا يدار باي شكل من الاشكال من السلطة التنفيذية وبضمنها وزارة العدل. ويتمتع القضاء بالصلاحية التامة حصرا لتقرير براءة المتهم او ادانته وفقا للقانون من دون تدخل السلطتين التشريعية او التنفيذية.
- (ب) ـ يبقى القضاة العاملون في مناصبهم في ١ تموز ٢٠٠٤ الا اذا جرى الاستغناء عنهم وفق هذا القانون.
 - (ج) . تضع الجمعية الوطنية ميزانية مستقلة ووافية للقضاء.
- (د) ـ تبت محاكم اتحادية في القضايا التي تنشأ عن تطبيق القوانين الاتحادية. ويكون تأسيس هذه المحاكم من اختصاص الحكومة الاتحادية حصرا. سيكون تأسيس هذه المحاكم في الاقاليم بالتشاور مع رؤساء مجالس القضاء في الاقاليم وتكون الاولوية لتعيين القضاة في تلك المحاكم او نقلهم اليها هي للقضاة المقيمين في الاقليم.

المادة الرابعة والاربعون:

- (أ) ـ يجري تشكيل محكمة في العراق بقانون وتسمى المحكمة الاتحادية العليا: (ب) ـ اختصاصات المحكمة الاتحادية العليا:
- الاختصاص الحصري والاصيل في الدعاوى بين الحكومة العراقية
 الانتقالية وحكومات الاقاليم وادارات المحافظات والبلديات والادارات
 المحلية.
- الاختصاص الحصري والاصيل. وبناء على دعوى من مدع. او بناء على احالة من محكمة اخرى. في دعاوى بان قانونا او نظاما او تعليمات صادرة عن الحكومة الاتحادية او الحكومات الاقليمية او ادارات المحافظات والبلديات والادارات المحلية لا تتفق مع هذا القانون.

- 7. تحدد الصلاحية الاستئنافية التقديرية للمحكمة العليا الاتحادية بقانون اتحادى.
- (ج) ـ اذا قررت المحكمة العليا الاتحادية ان قانونا او نظاما او تعليمات او اجراء جرى الطعن به انه غير متفق مع هذا القانون فيعتبر ملغيا.
- (د) ـ تضع المحكمة العليا الاتحادية نظاماً لها بالاجراءات اللازمة لرفع الدعاوى وللسماح للمحاميين بالترافع امامها وتقوم بنشره. وتتخذ قراراتها بالاغلبية البسيطة ما عدا القرارات بخصوص الدعاوى المنصوص عليها في المادة ٤٤ (ب) ١ التي يجب ان تكون باغلبية الثلثين، وتكون ملزمة. ولها مطلق السلطة بتنفيذ قراراتها بضمن ذلك صلاحية اصدار قرار بازدراء المحكمة وما يترتب على ذلك من اجراءات.
- (ه) ـ تتكون المحكمة العليا الاتحادية من تسعة اعضاء. ويقوم مجلس القضاء الاعلى اوليا وبالتشاور مع المجالس القضائية للاقاليم بترشيح ما لا يقل عن ثمانية عشر الى سبعة وعشرين فردا لغرض ملء الشواغر في المحكمة المذكورة، ويقوم بالطريقة نفسها فيما بعد بترشيح ثلاثة اعضاء لكل شاغر لاحق يحصل بسبب الوفاة او الاستقالة او العزل. ويقوم مجلس الرئاسة بتعيين اعضاء هذه المحكمة وتسمية احدهم رئيسا لها. وفي حالة رفض أي تعيين يرشح مجلس القضاء الاعلى مجموعة جديدة من ثلاثة مرشحين.

المادة الخامسة والاربعون:

يتم انشاء مسجلس اعلى للقسضاء ويتولى دور مسجلس القضاة. يشرف المجلس الاعلى للقضاء على القضاء الاتحادي ويدير مسزانية المجلس، يتسكل هذا المجلس من رئيس المحكمة الاتحادية العليا، رئيس ونواب محكمة التمييز الاتحادية، ورئيس كل محكمة اقليمية للتمييز ونائبيه. يترأس رئيس المحكمة الاتحادية العليا المجلس الاعلى للقضاء وفي حال غيبابه يترأس المجلس رئيس محكمة التمييز الاتحادية محكمة التمييز الاتحادية.

المادة السادسة والاربعون:

- (أ) ـ يتضمن الجهاز القضائي الاتحادي المحاكم الموجودة خارج اقليم كردستان بما في ذلك محاكم الدرجة الاولى والمحكمة الجنائية المختصة، ومحاكم الاستئناف ومحكمة التمييز التي هي اخر درجات المحاكم باستثناء ما نصت عليه المادة ٤٤ من هذا القانون. ويمكن اقامة محاكم اتحادية اضافية اخرى بالقانون ويجري تعيين قضاة هذه المحاكم من قبل المجلس الاعلى للقضاء. ان هذا القانون يحفظ المؤهلات اللازمة لتعيين القضاة والتي يحددها القانون.
- (ب) ـ ان قرارات المحاكم الاقليسية والمحلية بما في ذلك محاكم اقليم كردستان تعتبر قطعية ولكنها تخضع لمراجعة القضاء الاتحادي اذا كانت تتعارض مع هذا القانون او أي قانون اتحادي. تحدد اجراءات المراجعة هذه بقانون.

المادة السابعة والاربعون:

لا يجوز عزل القاضي او عضو مجلس القضاء الاعلى الا اذا ادين بجرية مخلة بالشرف او بالفساد او اذا اصيب بعجز دائم. ويكون العزل بتوصية من مجلس القضاء الاعلى وبقرار من مجلس الوزراء وبموافقة مجلس الرئاسة. ينفذ العزل حال صدور هذه الموافقة. ان القاضي الذي يتهم بما ذكر اعلاه يوقف عن عمله في القضاء الى حين البت في قضيته الناشئة عما ورد ذكره في هذه المادة. لا يجوز تخفيض راتب القاضي او ايقاف صرفه لاى سبب من الاسباب خلال مدة خدمته.

الباب السابع ـ الحكمة الخنصة والهيئات الوطنية :

المادة الثامنة والاربعون:

(أ) ـ ان قــانون تأســيس المحكمــة الجنائيــة المخــتــصــة الصـادر في . ٢٠٠٣/١٢/١ . يعد مصدقا عليه وهو يحدد حصرا اختصاصها واجرا - اتها، دون الاخذ بنظر الاعــتــبار النصـوص الواردة في هذا القانون.

- (ب) ـ ليس لاية محكمة اخرى اختصاص في النظر بالقضايا التي هي من صلاحية المحكمة الجنائية المختصة، الا بقدر ما نص عليه في قانون تأسس المحكمة الجنائية المختصة.
- (ج) ـ يجري تعيين قضاة المحكمة الجنائية المختصة وفق النصوص الواردة في قانون تأسيسها.

المادة التاسعة والاربعون:

- (أ) ـ ان تأسيس الهيئات الوطنية مثل الهيئة الوطنية للنزاهة العامة والهيئة العليا لحل النزاعات الملكية العقارية والهيئة الوطنية العليا لاجتثاث البعث، يعد مصدقا عليه، كما يعد مصدقا على تأسيس الهيئات المشكلة بعد نفاذ هذا القانون. ويستمر اعضاء هذه الهيئات الوطنية بعملهم بعد نفاذ هذا القانون. مع مراعاة ما ورد في المادة الم
 - (ب) . يجرى تعيين اعضاء الهيئات الوطنية بموجب القانون.

المادة الخمسون:

تؤسس الحكومة العراقية الانتقالية هيئة وطنية لحقوق الانسان لغرض تنفيذ التعهدات الخاصة بالحقوق الموضحة في هذا القانون، وللنظر في شكاوى متعلقة بانتهاكات حقوق الانسان. تؤسس هذه الهيئة وفقا لمبادىء باريس الصادرة عن الامم المتحدة والخاصة بمسؤوليات المؤسسات الوطنية. وتضم هذه الهيئة مكتبا للتحقيق في الشكاوى. ولهذا المكتب صلاحية التحقيق بي أي ادعاء بان تصرفات السلطات الحكومية تجرى بغير وجه حق وخلافا للقانون.

المادة الحادية والخمسون:

لا يجوز توظيف أي عضو من اعضاء المحكمة المختصة او أي هيئة تؤسسها الحكومة الاتحادية باي صفة اخرى كانت في جهاز الحكومة او خارجها. ويسري هذا المنع دون تحديد سواء في السلطة التنفيذية. او التشريعية. او القضائية للحكومة الانتقالية العراقية. ولكن يجوز لاعضاء المحكمة المختصة تعليق عملهم في دوائر اخرى خلال عملهم في المحكمة المذكورة.

الباب الثامن ــ الاقاليم والحافظات والبلديات والهيئات الحلية:

المادة الثانية والخمسون:

يؤسس تصميم النظام الاتحادي في العراق بشكل يمنع تركيز السلطة في الحكومة الاتحادية. ذلك التركييز الذي جعل من الممكن استمرار عقود الاستبداد والاضطهاد في ظلم النظام السابق. ان هذا النظام سيشجع على عمارسة السلطة المحلية من قبل المسؤولين المحليين في كل اقليم ومحافظة. ما يخلق عراقا موحدا يشارك فيه المواطن مشاركة فاعلة في شؤون الحكم ويضمن له حقوقه ويجعله متحررا من التسلط.

المادة الثالثة والخمسون:

- (أ) ـ يعترف بحكومة اقليم كردستان بصفتها الحكومة الرسمية للاراضي التي كانت تدار من قبل الحكومة المذكورة في ١٩ آذار ٢٠٠٣ الواقعة في محافظات دهوك واربيل والسليمانية وكركوك وديالى ونينوى. ان مصطلح "حكومة اقليم كردستان" الوارد في هذا القانون يعني المجلس الوطني الكردستاني. ومجلس وزراء كردستان والسلطة الاقليمية في اقليم كردستان.
- (ب) ـ تبقى حدود المحافظات الشمانية عشر بدون تبديل خلال المرحلة الانتقالية.
- (ج) ـ يحق للمحافظات خارج اقليم كردستان، فيما عدا بغداد وكركوك، تشكيل اقاليم فيما بينها، وللحكومة العراقية المؤقتة ان تقترح آليات لتشكيل هذه الاقاليم، على ان تطرح على الجمعية الوطنية المنتخبة للنظر فيها واقرارها يجب الحصول بالاضافة الى موافقة الجمعية الوطنية على أي تشريع خاص بتشكيل اقليم جديد على موافقة اهالي المحافظات المعنية بواسطة استفتاء.
- (د) ـ يضمن هذا القانون الحقوق الادارية والثقافية والسياسية للتركمان والكلدو آشوريين والمواطنين الاخرين كافة.

المادة الرابعة والخمسون:

- (أ) تستمر حكومة اقليم كردستان في مزاولة اعمالها الحالية طوال المرحلة الانتقالية. الا ما يتعلق بالقضايا التي تقع ضمن الاختصاص الحصري للحكومة الاتحادية كما ينص عليه هذا القانون. ويتم تمويل هذه الوظائف من قبل الحكومة الاتحادية تماشيا مع الممارسة الجاري بها العمل ووفقا للمادة ٢٥ (هـ) من هذا القانون. تحتفظ حكومة اقليم كردستان بالسيطرة الاقليمية على الامن الداخلي وقوات الشرطة، ويكون لها الحق في فرض الضرائب والرسوم داخل اقليم كردستان.
- (ب) ـ فيما يتعلق بتطبيق القوانين الاتحادية في اقليم كردستان، يسمح للمجلس الوطني الكردستاني بتعديل تنفيذ أي من تلك القوانين داخل منطقة كردستان، ولكن في ما يتعلق فقط بالامور التي ليست مما هو منصوص عليه في المادة ٢٥ وفي المادة ٤٤ (د) من هذا القانون التي تقع ضمن الاختصاص الحصري للحكومة الاتحادية حصرا.

المادة الخامسة والخمسون:

- (أ) ـ يحق لكل محافظة تشكيل مجلس محافظة وتسمية محافظ، وتشكيل مجالس بلدية ومحلية. ولا يتم اقالة أي عضو في حكومة اقليم. او أي محافظ او عضو في أي من مجالس المحافظة او البلدية او المحلية على يد الحكومة الاتحادية او على يد احد مسؤوليها، الا اذا ادين من قبل محكمة ذات اختصاص بجريمة وفقا للقانون. كما لا يجوز لحكومة اقليم عزل محافظ او عضو من اعضاء أي من مجالس المحافظة او المحلية، ولا يكون أي محافظ، او أي عضو في مجالس المحافظة او البلدية او المحلية خاضعا لسيطرة الحكومة الاتحادية. الا بقدر ما يتعلق الامر بالصلاحيات المبينة في المادة ٢٥ والمادة ٣٠ والمادة () اعلاه.
- (ب) يظل المحافظون واعضاء مجالس المحافظات، الذين يشغلون مناصبهم كما في الاول من تموز ٢٠٠٤، بموجب نص قانون الحكم المحلي الذي يتوقع اصداره، لحين اجراء انتخابات حرة مباشرة كاملة تتم بموجب قانون، الا اذا تنازل احد هؤلاء عن منصبه طواعية او عزل

منه قبل ذلك التاريخ لادانته بجريمة مخلة بالشرف او بجريمة تتعلق بالفساد او لاصابته بعجز دائم او الذي اقبل طبقا للقانون المذكور اعسلاه. وعند عزل المحافظ او رئيس البلدية او عضو من اعضاء المجالس، فان للمجلس ذي العلاقة ان يتلقى الطلبات من أي شخص مؤهل مقيم في المحافظة لاشغال العضوية، اما شروط التأهيل فهي ذاتها المنصوص عليها في المادة ٣٣ لعضوية الجمعية الوطنية. ان على المرشح الجديد ان يحصل على اغلبية الاصوات في المجلس لكي يشغل المقعد الشاغ.

المادة السادسة والخمسون:

- (أ) ـ تساعد مجالس المحافظات الحكومة الاتحادية في تنسيق عمليات الوزارة الاتحادية الجارية داخل المحافظة. بما في ذلك مراجعة خطط الوزارة السنوية وميزانياتها بشأن الانشطة الجارية في المحافظة نفسها. يجري تمويل مجالس المحافظات من الميزانية العامة للدولة. ولهذه المجالس الصلاحية كذلك بزيادة ابراداتها بشكل مستقل عن طريق فسرض الضرائب والرسوم، وتنظيم عسمليات ادارة المحافظة، والمبادرة بانشاء مشروعات وتنفيذها على مستوى المحافظة وحدها او بالمشاركة مع المنظمات غير الحكومية، والقيام بانشطة اخرى طالما كانت تتماشى مع القوانين الاتحادية.
- (ب) . تساعد مجالس الاقضية والنواحي وغيرها من المجالس ذات العلاقة في اداء مسؤوليات الحكومة الاتحادية وتقديم الخدمات العامة وذلك براجعة خطط الوزارة الاتحادية في الاماكن المذكورة والتأكد من انها تلبي الحاجات والمصالح المحلية بشكل سليم. وتحديد متطلبات الميزانية المحلية من خلال اجراءات الموازنة العامة وجمع الايرادات المحلية وجباية الضرائب والرسوم والحفاظ عليها، وتنظيم عمليات الادارة المحلية والمبادرة بانشاء مشروعات محلية وتنفيذها وحدها او بالمشاركة مع المنظمات الدولية والمنظمات غير الحكومية، والقيام بانشطة اخرى تتماشى مع القانون.

(ج) ـ تتخذ الحكومة الاتحادية كلما كان ذلك عمليا اجراءات لمنح الادارات المحلية والاقليمية والمحافظات سلطات اضافية وبشكل منهجي. سيتم تنظيم الوحدات الاقليمية وادارات المحافظات، بما فيها حكومة اقليم كردستان، على اساس مبدأ اللامركزية ومنح السلطات للادارات الملدية والمحلية.

المادة السابعة والخمسون:

- (أ) ان جميع الصلاحيسات التي لا تعود حسرا للحكومة العراقيمة الانتقالية يجوز ممارستها من قبل حكومات الاقاليم والمحافظات وذلك باسرع ما يمكن. وبعد تأسيس المؤسسات الحكومية المناسبة.
- (ب) ـ ستجري الانتخابات لمجالس المحافظات في ارجاء العراق كافة، وللمجلس الوطني الكردستاني في نفس موعد اجراء انتخابات في موعد لا يتجاوز ٣١/ كانون الثاني/ ٢٠٠٥.

المادة الثامنة والخمسون:

- (أ) ـ تقوم الحكومة العراقية الانتقالية ولا سيما الهيئة العليا لحل النزاعات الملكية العقارية وغيرها من الجهات ذات العلاقة، وعلى وجه السرعة، باتخاذ تدابير، من اجل رفع الظلم الذي سببته محارسات النظام السابق والمتمثلة بتغيير الوضع السكاني لمناطق معينة بضمنها كركوك، من خلال ترحيل ونفي الافراد من اماكن سكناهم، ومن خلال الهجرة القسرية من داخل المنطقة وخارجها، وتوطين الافراد الغرباء عن المنطقة، وحرمان السكان من العمل، ومن خلال تصحيح القومية. ولمعالجة هذا الظلم، على الحكومة الانتقالية العراقية اتخاذ الخطوات التالية:
- ١.فيما يتعلق بالمقيمين المرحلين والمنفيين والمهجرين والمهاجرين، وانسجاما مع قانون الهيئة العليا لحل النزاعات الملكية العقارية، والاجراءات القانونية الاخرى، على الحكومة القيام خلال فترة معقولة، باعادة المقيدمين الى منازلهم وممتلكاتهم، واذا تعذر ذلك على الحكومية تعويضهم تعويضا عادلا.

- ٢.بشأن الافراد الذين تم نقلهم الى مناطق واراض معينة، وعلى الحكومة البت في امرهم حسب المادة ١٠ من قانون الهيئة العليا لحل النزاعات الملكية العقارية، لضمان امكانية اعادة توطينهم، او لضمان امكانية تلقي تعويضات من الدولة، او امكانية تسلمهم لاراض جديدة من الدولة قرب مقر اقامتهم في المحافظة التي قدموا منها، او امكانية تلقيهم تعويضا عن تكاليف انتقالهم الى تلك المناطق.
- ٣. بخصوص الاشخاص الذين حرموا من التوظيف او من وسائل معيشية اخرى لغرض اجبارهم على الهجرة من اماكن اقامتهم في الاقاليم والاراضي، على الحكومة ان تشجع توفير فرص عمل جديدة لهم في تلك المناطق والاراضي.
- اما بخصوص تصحيح القومية فعلى الحكومة الغاء جميع القرارات ذات الصلة، والسماح للاشخاص المتضررين، بالحق في تقرير هويتهم الوطنية وانتمائهم العرقى بدون اكراه او ضغط.
- (ب) ـ لقد تلاعب النظام السابق ايضا بالحدود الادارية وغيرها بغية تحقيق اهداف سياسية. على الرئاسة والحكومة العراقية الانتقالية تقديم التوصيات الى الجمعية الوطنية وذلك لمعالجة تلك التغييرات غير العادلة. وفي حالة عدم تمكن الرئاسة الموافقة بالاجماع على مجموعة من التوصيات، فعلى مجلس الرئاسة القيام بتعيين محكم محايد وبالاجماع لغرض دراسة الموضوع وتقديم التوصيات. وفي حالة عدم قدرة مجلس الرئاسة على الموافقة على محكم، فعلى مجلس الرئاسة ان تطلب من الامين العام للامم المتحدة تعيين شخصية دولية مرموقة للقيام بالتحكيم المطلوب.
- (ج) . تؤجل التسوية النهائية للاراضي المتنازع عليها، ومن ضمنها كركوك، الى حين استكمال الاجراءات اعلاه، واجراء احصاء سكاني عادل وشفاف والى حين المصادقة على الدستور الدائم. يجب ان تتم هذه التسوية بشكل يتفق مع مبادىء العدالة، اخذا بنظر الاعتبار ارادة سكان تلك الاراضى.

الباب التاسع ــ المرحلة ما بعد الانتقالية :

المادة التاسعة والخمسون:

- (أ) . سيحتوي الدستور الدائم على ضمانات تؤكد ان القوات المسلحة العراقية سوف لن تستخدم مجددا لارهاب الشعب العراقي او قمعه.
- (ب) ـ تماشيا مع مكانة العراق كدولة ذات سيادة ورغبتها بالمساهمة مع دول اخرى في حفظ الامن والسلم ومكافحة الارهاب خلال المرحلة الانتقالية ستكون القوات المسلحة العراقية مشاركا رئيسيا في القوة المتعددة الجنسيات العاملة في العراق تحت قيادة موحدة وفقا لقرار مجلس الامن رقم ١٥١١ لسنة ٢٠٠٣ واية قرارات اخرى لاحقة وذلك الى حين المصادقة على الدستور الدائم وانتخاب حكومة جديدة وفقا لهذا الدستور.
- (ج) حال استلامها السلطة وقاشيا مع مكانة العراق كدولة ذات سيادة، ستكون للحكومة العراقية الانتقالية الصلاحية لعقد الاتفاقيات الدولية الملزمة بخصوص نشاطات القوة المتعددة الجنسيات العاملة في العراق تحت قيادة موحدة. وطبقا لشروط قرار مجلس الامن التابع للامم المتحدة رقم ١٥١١ لسنة ٢٠٠٣. واي قرارات لاحقة صادرة عن مسجلس الامن ذات العلاقية. لن يؤثر أي شيء في هذا القانون على مسجلس الامن ذات العلاقية. لن يؤثر أي شيء في هذا القانون على الحقوق والالتزامات المترتبة على هذه الاتفاقيات او المترتبة على قرار مجلس الامن المرقم ١٥١١ لسنة ٢٠٠٣ او اية قرارات اخرى لاحقة لمجلس الامن بهذا الشأن والتي ستحكم اعمال القوة المتعددة الجنسيات لي حين دخول هذه الاتفاقيات حيز التنفيذ.

المادة الستون:

على الجمعية الوطنية كتابة مسودة للدستور الدائم للعراق. وستقوم هذه الجمعية باداء هذه المسؤولية بطرق منها تشجيع المناقشات بشأن الدستور بواسطة اجتماعات عامة علنية ودورية في كل انحاء العراق وعبر وسائل

الاعلام، واستلام المقترحات من مواطني العراق اثناء قيامها بعملية كتابة الدستور.

المادة الواحدة والستون:

- (أ) _ على الجمعية الوطنية كتابة المسودة للدستور الدائم في موعد اقصاد ١٠٥ اب ٢٠٠٥ .
- (ب) ـ تعرض مسودة الدستور الدائم على الشعب العراقي للموافقة عليه باستفتاء عام. وفي الفترة التي تسبق اجراء الاستفتاء، تنشر مسودة الدستور وتوزع بصورة واسعة لتشجيع اجراء نقاش عام بين ابناء الشعب بشأنها.
- (ج) ـ يكون الاستفتاء العام ناجحا، ومسودة الدستور مصادقا عليها، عند موافقة اكثرية الناخبين في العراق، واذا لم يرفضها ثلثي الناخبين في ثلاث محافظات او اكثر.
- (د) ـ عند الموافقة على الدستور الدائم بالاستفتاء، تجري الانتخابات لحكومة دائمة في موعد اقصاه ١٥ كانون الاول ٢٠٠٥، وتتولى الحكومة الجديدة مهامها في موعد اقصاه ٣١ كانون الاول.
- (ه) ـ اذا رفض الاستفتاء مسودة الدستور الدائم، تحل الجمعية الوطنية. وتجري الانتخابات لجمعية وطنية جديدة في موعد اقصاه ١٥ كانون الاول ٢٠٠٥ . ان الجمعية الوطنية والحكومة العراقية الانتقالية الجديدتين ستتوليان عندئذ مهامهما في موعد اقصاه ٣١ كانون الاول ٢٠٠٥ . وستستمران في العمل وفقا لهذا القانون، الا ان المواعيد النهائية لصياغة المسودة الجديدة قد تتغير من اجل وضع دستور دائم لمدة لا تتجاوز سنة واحدة. وسيعهد للجمعية الوطنية الجديدة كتابة مسودة لدستور دائم اخر.
- (و) . عند الضرورة، يجوز لرئيس الجمعية الوطنية وبموافقتها باغلبية اصوات الاعتضاء ان يؤكد لمجلس الرئاسة، في مدة اقتصاها ١ آب

- ۲۰۰۵، ان هناك حاجة لوقت اضافي لاكمال كتابة مسودة الدستور.
 ويقوم مجلس الرئاسة عندئذ بتمديد المدة لكتابة مسودة الدستور لستة اشهر فقط ولا يجوز تمديد هذه المدة مرة اخرى.
- (ز) ـ اذا لم تستكمل الجمعية الوطنية كتابة مسودة الدستور الدائم بحلول الخامس عشر من شهر اب ٢٠٠٥، ولم تطلب تمديد المدة المذكورة في الحادة ٦١ (هـ) اعلاد.

المادة الثانية والستون:

يظل هذا القانون نافذا الى حين صدور الدستور الدائم وتشكيل الحكومة العراقية الجديدة بموجبه.

سهرچاو د: له تټرې نمنتمرنتت و درگ او د

القانون رقم (٩٢)

القاضى بتأسيس المفوضية العليا المستقلة للانتخابات فسي العسسراق

تماشياً مع قرارات مجلس الأمن ذات العلاقة بما في ذلك القرار رقم ١٤٨٣ (٢٠٠٣) والقرار ١٥١١ (٢٠٠٣) وتأكيدا على حقوق الشعب العراقي المعترف له في القرارين آنفي الذكر بشأن تحديد مستقبله السياسي بحرية ومع ملاحظة أن قانون إدارة دولة العراق للمرحلة الانتقالية ينص على اختيار الشعب العراقي حكومته عن طريق انتخابات حرة وموثوقة تجري في نهاية كانون أول ٤٠٠٤ إذا أمكن ولا تتعدى ٣١ كانون ثاني ٢٠٠٥ على أي حال وتصميما على تحقيق أهداف قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية بما في ذلك وضع الدستور الدائم والمصادقة عليه وتأسيس حكومة منتخبة في ظل ذلك الدستور ...

وتأكيدا على الحاجة للتعاون الدولي لتحقيق هذه الأهداف والدور الضروري الذي يجب أن تلعب الأمم المتحدة وغيرها من الخبراء المعروفين دوليا في إدارة الانتخابات.. والتزاما بتأسيس كيان عراقي غير متحيز ومعترف به دوليا من المحترفين والمستشارين ذوي الخبرة لتنسيق ومراقبة اجراء انتخابات حقيقية ونزيهة في العراق.. وبعد مشاورات حثيثة تم اعلان ما يلي:

الجزء ١: (الغاية)

تؤسس مفوضية الانتخابات العراقية المستقلة (المفوضية) وتعطي الصلاحية لتنظيم ومراقبة وإجراء وتنفيذ جميع الانتخابات المنصوص عليها في قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية...تم تأسيس المفوضية لضمان الاستقلال الكامل عن التأثير السياسي وللاستفادة من المشاورات المستمرة مع الكيانات الدولية مثل الأمم المتحدة والتي أدارت بفاعلية وحياد انتخابات حرة ونزيهة في أمم خارجة من عهود ظلم وصراع ونضال عنيف.

الجزء ٢: (تعريفات)

لأهداف هذا الأمر ستنطبق التعريفات التالية. الكلمات التي تفيد المفرد تتضمن وتنطبق على عدة اشخاص أو جهات أو أشياء... والكلمات التي تفيد الجمع تتضمن المفرد: والكلمات التي تفيد الذكر تتضمن الأنثى:

- (نقل السلطة) تعني النقل الرسمي للسلطة الحكومية من سلطة التحالف المؤقتة الى الحكومة العراقية المؤقتة.
- * (المرحلة الانتقالية) تعني الفترة التي تبدأ بنقل السلطة وتمتد حتى تشكيل حكومة عراقية منتخبة تمشيا مع الدستور الدائم.
- * (الحكومة العراقية المؤقتة) تعني الحكومة التي ستتولى السلطة الحكومية في ٣٠ حزيران ٢٠٠٤ والاستمرار بهذه السلطة حتى تشكيل الحكومة العراقية الانتقالية.
- * (الحكومة العراقية الانتقالية) تعني الحكومة التي ستؤسس بعد انتخابات وطنية شاملة يتم إجراءها في موعد أقصاه ٣١ كانون ثاني ٢٠٠٤.
- * (قانون الانتخابات) تعني القانون الذي سيحكم الانتخابات خلال المرحلة الانتقالية.
- (قانون الأحزاب السياسية) تعني القانون الذي سيحكم الاعتراف بالكيانات
 السياسية في العراق خلال المرحلة الانتقالية.
- * (مجلس القضاة) تعني هيئة القضاة المستقلة وغيرهم من المسؤولين المحايدين التي تم إعادة تأسيسها بموجب سلطة التحالف المؤقتة الأمر رقم ٣٥.
- (المجلس القضائي الأعلى) تعني الهيئة المستقلة التي ستتولى دور مجلس
 القسضاة عند نقل السلطة كسسا أعلن في المادة ٤٥ من قانون ادارة الدولة
 للمرحلة الانتقالية.
- * (لجريمة المفقدة للأهلية) تعني جريمة مرتكبة بقصد إحداث أذى جسدي لشخص أو مجموعة من الأشخاص.

الجزء ٣: (تأسيس المفوضية)

- ١- تؤسس مفوضية الانتخابات العراقية المستقلة كمكتب حكومي مستقل وذو سيادة وغير متحزب وحيادي ومحترف له صلاحية إعلان وتنفيذ وفرض التعليمات والقواعد والاجراءات بموجب القانون بما يتعلق بالانتخابات خلال الفترة الانتقالية. وتكون المفوضية مستقلة عن فروع الحكومة القضائية والتشريعية والتنفيذية وتكون السلطة الانتخابية الوحيدة في جميع أرجاء العراق خلال المرحلة الانتقالية. تتألف المفوضية من مجلس المفوضين (المجلس) والإدارة الانتخابية.
- ٧- المهمة الرئيسية للمفوضية هي ضمان ادارة ناجحة للانتخابات بحسب قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية ولتحقيق هذا الهدف يحق لها اتخاذ جميع الاجراءات اللازمة تماشيا مع الفقرة الثانية من قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية لمراقبة وإدارة انتخابات حقيقية ونزيهة في جميع أرجاء العراق. وستفيد الهيئة من خبرات خبراء الانتخابات الدوليين بما في ذلك وبشكل خاص الأمم المتحدة.
- ٣ يكون للمفوضية الوظائف الأساسية التالية إضافة إلى وظائف يجدها المجلس مناسبة لتنفيذ الوظائف الانتخابية:
 - أ- تحديد وتأسيس وتطوير واعتماد وتقسيم وحفظ كشوفات الناخبين.
- ب- المساعدة في بناء الدعم الاجتماعي والثقة بعملية الانتخابات في جميع أرجاء العراق.
 - ج- تنظيم وإجراء تسجيل وإجازة الأحزاب السياسية.
 - د- تنظيم وإحراء تسجيل وإجازة المرشحين للمنصب.
- ه- اعتماد مراقبي الانتخابات وغيرهم من المسؤوليين في متابعة و/ أو مراقبة الانتخابات في العراق.
 - و- إدارة نشاطات جدولة الاقتراع والانتخاب.
 - ز- الفصل في المظالم والنزاعات الانتخابية.
 - ح- المصادقة على نتائج الانتخابات.

الجزء ٤: (مجلس المفوضين)

سيرأس المفوضية مجلس مفوضين (المجلس). يتمتع المجلس بالسلطة الحصرية لإعلان وتنفيذ وفرض التعليسمات والقواعد والاجراءات والقرارات واتخاذ أية إجراءات قاشيا مع الفقرة الثانية من قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية لضمان التخطيط والتنفيذ والتنظيم والمراقبة الناجع لانتخابات محلية ووطنية في جميع أرجاء العراق. يقوم المجلس بالتصرف حصريا ضمن تفويضه بموجب هذا الأمر ولن يحاول تنظيم أو التأثير على النشاطات ليست ذات العلاقة بإدارة الانتخابات خلال المرحلة الانتقالية.

الجزء ٥: (تنظيم مجلس المفوضين)

الله المجلس من ٩ أعضاء بما في ذلك ٧ أعضاء يحق لهم التصويت يكونون مواطنين عراقيين وعضوين لا يحق لهم التصويت. العضوين الذين لا يحق لهم التصويت. العضوين الذين لا يحق لهم التصويت هما رئيس الهيئة الانتخابية كما ذكر في الجزء ٦ (٢) من هذا الأمسر وخبير الانتخابات الدولي المختار من قبل الأمم المتحدة... ويخدم الأعضاء السبعة الذين يحق لهم التصويت إلى حين تشكيل هيئة جديدة بعد انتهاء المرحلة الانتخابية أو إلى ما بعد ٣ شهور من المصادقة على أول انتخابات في ظل الدستور الدائم بحسب الفترة الأقصر. تؤخذ قرارات المجلس بالاجماع، ما امكن ذلك، وفي حال تعذر الحصول على الاجماع يسود قرار أغلبية بسيطة من الأعضاء الذين يحق لهم التصويت الحضور بشرط اكتمال النصاب إلا إذا نص هذا الأمر على غير ذلك.

٧- يستطيع العراقيون والمنظمات العراقية تقديم اقتراح مرشحين لمنصب أعضاء المجلس الناخبين السبعة الى الامم المتحدة تقوم الأمم المتحدة بإعداد قائمة بالمرشحين المؤهلين آخذة بعين الاعتبار الترشيحات المقدمة وتقدمها إلى مجلس الحكم الذي يقوم بدوره بترتيب مرشحين من القائمة ليتم تعيينهم من قبل الحاكم المدني. تبعا لذلك يقوم الحاكم المدني بتعيين أعضاء المجلس السبعة الذين يحق لهم التصويت ويقوم أمين عام الأمم المتحدة بتعيين خبير الانتخابات الدولي كعضو لا يحق له التصويت في المجلس.

- ٣- جسيع الأعسضا ، الذين يحق لهم التسصويت في المجلس يجب أن يكونوا مواطنين عراقين وسيتم اختيارهم بنا ، على سمعتهم بعدم الانحياز والنزاهة والاستقامة والمهنية والحكم السليم كسا يجب ان تنطبق عليهم المعايير المذكورة في المادة ٣١ (ب) من قانون ادارة الدولة للمسرحلة الانتقالية. الاشخاص الذين يعتبرون مواطنين عراقيين بحسب المادة ١١ من القانون المذكور او المؤهلين للمطالبة بالجنسية العراقية بحسب المادة ١١ من القانون ذاته يحققون متطلب الجنسية لعضوية المجلس. المؤهلات المفضلة لعضوية المجلس تشمل مهارات في الإدارة والعدل والتعيين والتجارة والدفاع الاجتماعي وغيرها من أشكال القيادة المدنية.
- ٤- يتسلم الأعضاء الناخبين السبعة الذين يحق لهم التصويت ورئيس الهيئة الانتخابية تعويضا مساويا لوزير ولا يحق لعضو المجلس العمل بوظيفة مدفوعة الأجر خلال فترة خدمته إلا إذا سمح بذلك بموجب تعليمات صادرة عن المجلس. ولا يحق لأي عسضو في المجلس تقلد أو إدارة منصب حكومي بأي صفة مع أية مؤسسة حكومية وعلى أي مستوى حكومي خلال فترة خدمته.
- ٥- يقسم كل عضو من أعضاء المجلس بالتعهد بالقيام بالمهام الموكولة إليه بشكل مستقل وغير متحزب وحيادي ومهني وسيحكم هذا القسم أعمال أعضاء المجلس كما ستحكم أعمالهم قواعد أخلاقية يطورها المجلس بعد تشكيله بفترة قصيرة. إذا أدين أحد أعضاء المجلس بجريمة تفقده الأهلية، يمكن لأعضاء المجلس إقالته بالحصول على تصويت ثلثي أغلبية المجلس. وإذا قام أحد أعضاء المجلس بخرق قواعد المجلس الأخلاقية عن قصد أو أظهر عدم كفاءة دائمة، يستطيع المجلس إقالته بالحصول على ثلثي أصوات أعضاء المجلس النزهاء بشرط موافقة خبير الانتخابات الدولي للمجلس على هذا التصويت.
- ٦- في حال وجود شاغر قبل نقل السلطة بسبب الوفاة أو الاستقالة آو الاقالة
 لأي عضو من أعضاء المجلس يعين عضو جديد بنفس الاجراءات المذكورة في الجزء خمسة (٢) أعلاه وإذا توفر الشاغر بعد نقل السلطة وقبل انتخاب المجلس الوطني بحسب قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية، تقدم الأمم

المتحدة قائمة لا تقل عن ثلاثة مرشحين مؤهلين إلى رئيس الحكومة العراقية الذي يقوم بدوره بتعيين عضو جديد للمجلس. أما إذا توفر شاغر خلال أو بعد انتخابات المجلس الوطني بحسب القانون اعلاه تقدم الأمم المتحدة قائمة لا تقل عن ثلاثة مرشحين مؤهلين إلى رئيس المجلس الوطني الذي يقوم بدوره بتعيين عضو جديد للمجلس.

- ٧- يقوم المجلس في جلسته الافتتتاحية باختيار رئيس ونائب رئيس للمجلس من ضمن أعضاء الذين يحق لهم التصويت كنقطة نظام أولى يقوم الرئيس بإدارة نشاطات المجلس الاعتيادية ومناقشات سياسته وجدوله الاعتيادي وانعقاد جميع جلسات المجلس ورئاستها بما في ذلك أية جلسات يطلبها أربعة أعضاء من المجلس على الاقل والإعلان حول العملية الانتخابية لفروع الحكومة العراقية الأخرى والشعب العراقي والمجتمع الدولي. في حال انشغال رئيس المجلس يتولى نائب الرئيس هذه المهام.
- ٨- يبدأ المجلس بتبوظيف كادر للقيام بمسؤولياته فور اختيار رئيس المجلس ونائبه ويتم تحديد الاحتياجات من الموظفين وتقويمها بمساعدة الأمم المتحدة وغيرها من المنظمات ذات العلاقة. يعين المجلس أمانة سر للقيام بالخدمات مثل حفظ السجلات والبحث القانوني وخدمات أمانة السر وغيرها من المهام المتعلقة بعمل المجلس.
- ٩- تقوم الحكومة العراقية بضمان حصول المفوضية على جميع الموارد اللازمة لادارة الانتخابات خلال الفترة الانتقالية وبالرغم مما تقدم تستطيع طلب المساعدة اللازمية من المجتمع الدولي في هذا المجال بما في ذلك الترويد بأموال أو موارد إضافية. جمع موارد المفوضية تدار وتسير من قبلها ويكون رئيس الهيئة الانتخابية مسؤولا عن حسابات هذه الموارد.

الجزء 1: (الإدارة الانتخابية)

١- يكون للمفوضية أدارة انتخابية يرأسها رئيس الهيئة وتتألف من المكتب الوطني والمكاتب الانتخابية التي سيتم تأسيسها في المحافظات والمناطق.
 تكون الادارة الانتخابية مسؤولة أمام المجلس ومسؤولة عن تنفيذ تعليماته

- وقواعده واجراءاته وقراراته على المستويين المحلي والاقليمي في جميع أرجاء العراق. يقوم المجلس بتحديد تنظيم ودور المكتب الوطني والمكاتب الانتخابية بناء على التعليمات التي ستقرر فور اختيار رئيس ونائب رئيس المجلس.
- ٢- يقوم رئيس المفوضية الانتخابية بتوجيه من وتحت رقابة المجلس بتنظيم
 الادارة الانتخابية بما في ذلك المكتب الوطني والمكاتب الانتخابية في جميع
 أرجاء البلاد.
- أ- يستطيع العراقيون والمنظمات العراقية اقتراح مرشحين لرئاسة الهيئة الانتخابية إلى الأمم المتحدة على هذه الترشيحات تقوم الأمم المتحدة بإعداد قائمة بالمرشحين المؤهلين وتقدمها إلى مجلس الحكم الذي يقوم بدوره بترتيب المرشحين قبل تسليمها إألى الحاكم المدني الذي يقوم بدوره بتعيين أحد المرشحين بوظيفة رئيس الهيئة الانتخابية.
- ب- يكون رئيس الهيئة الانتخابية بحكم منصبه عضو لا يحق له التصويت في المجلس ويخدم كمسؤول رئيسي عن الإدراة والعمليات ويكون صلة الوصل بين المجلس والادارة الانتخابية على المستويين المحلي والإقليمي في جميع أرجاء العراق.
- ج- إذا خالف رئيس الهيئة الانتخابية القواعد الاخلاقية الموضوعة من قبل المجلس أو حكم بجرعة تفقده الاهلية أو أظهر تقصيرا دائما أو تأكد بأنه غير مناسب لمهمته، يستطيع المجلس إقالته بأغلبية ثلثي أصوات المجلس.
- د- في حال توفر شاغر بسبب وفاة أو استقالة أو إقالة رئيس الهيئة الانتخابية قبل المرحلة الانتقالية يعين رئيس جديد طبقا للإجراءات المذكورة في الفقرة (أ)اعلاه. أما في حال توفر الشاغر بسبب وفاة أو استقالة أو إقالة رئيس الهيئة الانتخابية خلال أو بعد المرحلة الانتقالية تقدم الأمم المتحدة قائمة بالمرشحين المؤهلين إلى المجلس الذي يختار مرشحا واحدا بالأغلبية ويعن رئيسا للهيئة الانتخابية.
- ٣ تكون الادارة الانتخابية تابعة بالكامل للمجلس ولكن منفصلة عن موظفي وسكرتارية المجلس المؤسسة في الجزء خمسة (٨) من هذا الأمر. بناء على

ذلك يقوم رئيس الهيئة الانتخابية بمتابعة امداد الادارة الانتخابية بجميع الموارد والموظفين المناسبين على المستويين المحلى والاقليمي فور بدء أعمالها بعد اختبار الرئيس ونائب الرئيس.

الجزء السابع: (فض النزاعات)

- ١- يتمتع المجلس بسلطته القضائية الخاصة المتعلقة بالتطبيق المدني لتعليماته
 وإجراءاتهويستطيع المجلس إحالة أي جرم إلى السلطات المختصة إذا وجد
 الدليل على تصرف جرمى متعلق بنزاهة العملية الانتخابية.
- ٧- ما عدا الوارد في هذا الأمر وفي الجزء السابع (٣) من هذا الأمر، يتمتع المجلس بالسلطة القضائية الخاصة لحل النزاعات الناجمة عن إعداد أو تنفيذ الانتخابات الوطنية أو الاقليمية أو في المحافظات طوال الفترة الانتقالية. يقدوم المجلس بإعلان الاجراءات الضرورية لحل هذه النزاعات عا في ذلك إجراءات المقاضاة والقيام بالتحقيقات ويستطيع تفويض سلطة الإدارة الانتخابية لحل النزاعات.
- ٣. تستأنف قرارات المجلس فقط لدى لجنة الانتخابات الانتقالية)اللجنة (التي تتألف من ثلاثة قضاة يعينون من قبل المجلس القضائي الأعلى. قضاة اللجنة ليسوا أعضاء في المفوضية لأغراض المادة ٥١ من قانون الادارة الدولة للمرحلة الانتقالية ولا يتطلب منهم الجلوس حصريا في اللجنة. وعلى أية حال فإن أي عمل يتعلق باللجنة يأخذ الأولوية على غيره من الأعمال.
- ٤- المراجعة الأستئنافية ممكنة فقط في قرارات المجلس النهائية ولا ينقض أي من قرارات المجلس الا اذا رأت اللجنة بأن القرار كان تعسفيا أو مزاجيا أو مبالغا فيه أو متخذا على أسس ضعيفة. يمكن استئناف القرارات الادارية وغير النهائية. قرارات المجلس ملزمة اذا لم تنقض من قبل هيئة المحلفين. اي استئناف لقرار نهائي يجب تسليمه من قبل فرد او كيان له علاقة مباشرة ومعني بالقرار في غيضون يومين من اعلان القرار. تسلم مشل هذه الاستئنافات الى المكتب الوطنى او المكاتب الانتخابية.

- ٥ تقرر اللجنة خلال يومين من تسلم طلب الاستئناف ما إذا كان ملائما للسلطة
 القضائية والمتطلبات المذكورة في الجزء السابع (٤).
- ٦- إذا قررت اللجنة أن الاستئناف له مبرر كاف يتم اتخاذ قرار بشأنه في غضون عشرة أيام من قرار اللجنة جميع قرارات اللجنة نهائية وغير قابلة للمراجعة من أية سلطة بما في ذلك السلطات القضائية. إذا لم يقرر الاستئناف في الوقت المحدد يبقى قرار المجلس نافذا ولا يحق نقضه.
- ٧- تقوم اللجنة عند تشكيلها بوضع قبواعد عامة منسجمة مع هذا الأمر لحل
 الاستئنافات وتسلم هذه القواعد الى المجلس لمراجعتها والموافقة عليها.

الجزء الثامن: (تاريخ النفاذ)

يعتبر هذا الأمر سارياً اعتباراً من تاريخ توقيعه في ٣١٠٤/٥/٣١.

سەرچاوە: مالپەرى كۆمىسىۆنى بالاي سەربەخۋى ھەلبۋاردن لە عيراق لەسەر تۆرى ئەنتەرنىت

القانون رقم (٩٦)

القاضي باصدار قسانون الانتخسابات

تنفيهذاً لقراري مجلس الامن (٢٠٠٣) ١٤٨٣ و ١٥١١ (٢٠٠٣)، وتأكيه دا على حقوق الشعب العراقي المقرة في القرارين آنفي الذكر في تحديد مستقبله السياسي بحرية...

ومع ملاَحظة أن قانون إدارة الدولة للمرحلة الانتقالية ينص على اختيار الشعب العراقي حكومته عن طريق انتخابات حرة وموثوقة تجري في نهاية كانون أول ٢٠٠٤ إذا أمكن ولا تتعدى ٣١ كانون ثاني ٢٠٠٥ على أي حال...

وتصميما على تحقيق أهداف القانون الإداري الانتقالي للمرحلة الانتقالية بما في ذلك وضع الدستور الدائم والمصادقة عليه وتأسيس حكومة منتخبة في ظل ذلك الدستور...

والتزاما بانتخاب واضعي الدستور العراقي عن طريق اقتراع مباشر وعالمي وسري للشعب العراقي...

وملاحظة لتبني مجلس الحكم العراقي للقرار ٨٧ لسنة ٢٠٠٤ الذي يصادق على اعتماد منطقة انتخابية واحدة والتمثيل النسبي في انتخابات المجلس الوطني للحكومة العراقية الانتقالية...

وبعد مشاورات حثيثة مع ممثلي الأمم المتحدة والإفادة من مشاوراتهم مع مجلس الحكم وقطاع واسع من الشعب العراقي...

صدر الامر التالي:

الجزء ١: الغــــايــة

يمثل هذا الأمر جزءا من الإطار القانوني لانتخابات حقيقية وموثوقة لتحديد عضوية المجلس الوطني للحكومة العراقية الانتقالية.

الحزء ٢: تعـــريفيات

لأغراض هذا الأمر تنطبق التعريفات التالية. الكلمات التي تفيد المفرد تتضمن وتنطبق على عدة أشخاص أو جهات أو أشياء، والكلمات التي تفيد الجمع تتضمن المفرد، والكلمات التي تفيد جنس الذكر تتضمن الأنثى.

١- (المفوضية) تعني مفوضية الانتخابات العراقية المستقلة كما تم تأسيسها عوجب الأمر رقم ٩٢ الصادر في ٢٠٠٤/٥/٣١

٣- (الحكومة العراقية الانتقالية) تعني الحكومة التي سيتم تشكيلها بعد
 انتخابات عامة يتم اجراءها في موعد أقصاه ٣١ كانون الثاني ٢٠٠٥.

٤- (المجلس الوطني) تعني المجلس الوطني للحكومة العراقية الانتقالية كما وردت في قانون إدارة الدولة للمرحلة الانتقالية.

٥- (قانون الأحزاب الكيانات السياسية) تعني القانون الذي سيحكم الاعتراف بالكيانات السياسية في العراق خلال المرحلة الانتقالية.

٦ (كيان سياسي) تعني أية كيان سياسي كما تم تعريفه في قانون الأحزاب والكيانات السياسية.

٧- (الحد) تعني الحد الأدنى للأصوات الضرورية للحصول على مقعد في المجلسى الوطني.

الجزء ٣: نظـام التمثيـــل

١- يتم انتخاب المجلس الوطني عن طريق اقتراع مباشر وعام وسري .

٢- تماشيا مع المادة ٣١ من قانون أدارة الدولة للمرحلة الانتقالية، يتم انتخاب
 ٢٧٥ عيضواً للمبجلس الوطني. وتماشياً مع المادة ٣١ (أ) من القانون
 المذكور، يحكم قانون منفصل يتم وضعه بعد الانتخابات استبدال أعضاء
 المجلس الوطني في حالات الاستقالة أو الإقالة أو الوفاة.

- ٣- سيكون العراق دائرة انتخابية واحدة وستقسم جميع المقاعد في المجلس
 الوطني بين الكيانات السياسية من خلال نظام التمثيل النسبي.
- 3- تبنى صيغة تخصيص المقاعد في المجلس الوطني على حساب أولي يوظف الحصص البسيطة)هير كوتا (وحسابات أخرى توظف أكبر المتبقين. يكون الحد هو الحد الطبيعي والذي يحسب بتقسيم مجموع الأصوات الصالحة على 1770. آلية استخدام هذه الصيغة ستعلن في تعليمات تنشر طبقا للجزالسادس

الجزء ٤: مرشــحي الانتخابــات

- ١- يستطيع أي كيان سياسي تقديم قائمة لانتخابات المجلس الوطني إلى
 المفوضية ما دامت المعايير القانونية تنطبق على المرشحين المذكورين في
 القائمة.
- ٢- يجب أن تكون القوائم المقدمة إلى المفوضية مرتبة حسب الاستحقاق. وسيتم تخصيص المقاعد في المجلس الوطني طبقا للترتيب الوارد في هذه القائمة ولا يجوز تغيير ترتيب المرشحين في هذه القائمة أو تغيير هذه القائمة بعد تاريخ معن تحدده المفوضية.
- ٣- يجب أن يتضمن أول ثلاث مرشحين في القائمة إمرأة واحدة على الأقل وأول
 ست مرشحين إمرأتين على الأقل وهكذا دواليك حتى نهاية القائمة.
- ٤- كل قائمة يجب أن تحتوي على ١٢ مرشحا كحد أدنى و ٢٧٥ مرشحا كحد أعلى ما عدا الأفراد المعتمدين ككيانات سياسية من قبل المفوضية حيث يستطيعون تقديم ترشيحهم على قائمة تحتوي على مرشح منفرد. لا ينطبق المتطلب (٣) في الجزء ٤ عندما تتضمن القائمة فردا واحدا معتمدا ككيان سياسي من قبل المفوضية.
- ٥ سيتم تخصيص المقاعد للمرشعين وليس للكيانات السياسية ولا يحق للكيان السياسي في أي وقت سحب مقعد في المجلس الوطني من المرشح الذي خصص له.

الجزء ٥: حصق التصويت

1 حتى يتسنى للشخص التصويت في انتخابات المجلس الوطني يجب أن يكون ٢ مقاشيا مع المادة ١١ من قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية يجب أن يعتبر مواطنا عراقيا أو له حق المطالبة بالجنسية العراقية أو كونه مؤهلا للحصول على الجنسية العراقية،

٤ ـ ولد في أو قبل ٣١ كانون الأول ١٩٨٦،

٦_ ومسجلًا للتصويت حسب الإجراءات الصادرة عن المفوضية،

٢- تفسر المفوضية المادة ١١ من قانون ادارة الدولة للمرحلة الانتقالية بشكل
 شمولي ولن تعتمد على أي اجراءات إدارية أو قانونية تعتمدها الحكومة
 العراقية الانتقالية لتنفيذ المادة ١١ من القانون المذكور.

٣_ قرارات المفوضية لن تتعارض مع أي اجراءات إدارية أو قانونية تباشر بها
 الحكومة العراقية الانتقالية مستقبلا لتنفيذ المادة ١١ من القانون الاداري
 الانتقالي.

الجزء ١: التنفيسية

يحق للمفوضية إصدار تعليمات وقوانين واجراءات وقرارات لتنفيذ هذا الأمر.

الجُزء ٧: التشريعات المتعارضة

تعلق أية أحكام للقانون العراقي تتعارض مع هذا الأمر بحسب درجة تعارضها.

الجزء ٨: تـــاريــخ النفـــاذ

يعتبر هذا الأمر سارياً اعتباراً من تاريخ ٢٠٠٤/٦/١٥.

تیهینی: ئهم یاسایه له مالپهری کومسیونی بالای ههانبژاردن لهسهر توّری نهنتهرنیّت وهرگیراوه، ئیمهش وهکو خوّی به کهموکورپیهکانیهوه بالای دهکهینهود.

القانون (۹۷)

قانون الأحزاب والكيانات السياسية

طبقاً لقرارات مبجلس الأمن ذات العبلاقة بما في ذلك قرار (٢٠٠٣) ١٥٨٣ و قرار (٢٠٠٣) ١٥٨٩ و تأكيدا على حقوق الشبعب العراقي المقرة في القرارين المذكورين في تحديد مستقبلهم السياسي بحرية... ومع ملاحظة أن قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية ينص على اختيار الشعب العراقي حكومته عن طريق انتخابات حرة وموثوقة تجري في نهاية كانون أول ٢٠٠٤ إذا أمكن ولا تتعدى ٣١ كانون ثاني ٢٠٠٥ على أي حال... وتصميما على تحقيق أهداف قانون إدارة الدولة للمرحلة الانتقالية بما في ذلك وضع الدستور الدائم والمصادقة عليه وتأسيس حكومة منتخبة في ظل ذلك الدستور ... وتأكيدا على الحاجة للتعاون الدولي لتحقيق هذه الأهداف والدور الضروري الذي يجب أن تلعبه الأمم المتحدة وغيرها من الخبراء المعروفين دوليا في إدارة الانتخابات... والتزاما بتأسيس كيان عراقي غير متحيز ومعترف به دوليا من المحترفين والمستشارين دوي الخبرة لتنسيق ومراقبة اجراء انتخابات حقيقية ونزيهة في العراق... وبعد مشاورات حثيثة مع ممثلي الأمم المتحدة والإفادة من مشاوراتهم مع مجلس الحكم وقطاع واسع من الشعب العراقي....

تم ما يلى:

القسم ١: (الغـــايــة)

يشكل هذا الأمر جزءاً من الإطار القانوني لانتخابات حقيقية وذات مصداقية تعكس بشكل منصف التنوع الوافر للفكر السياسي العراقي عن طريق تشجيع وتنظيم تطوير الهيئات السياسية في كافة أرجاء العراق على نحو نزيه.

القسم ٢: الاعتراف بالكيانات السياسية

- ١- "الكيان السياسي" هي منظمة تشمل حزباً سياسياً مكون من الناخبين المؤهلين الذين يتآزرون طواعية على أساس أفكار ومصالح وآراء مشتركة بهدف صياغة مصالحهم ونيل النفوذ وتمكين أعضاء الحزب من ترشيح أنفسهم لمنصب عام، شريطة أن تتمتع هذه المنظمة المكونة من الناخبين المؤهلين بالمصادقة الرسمية ككيان سياسي من قبل المفوضية العليا المستقلة في العراق (المفوضية). كما تعني "كيان السياسي" شخصاً بمفرده ينوي ترشيح نفسه لانتخابات منصب عام، شريطة أن يتمتع ذلك الشخص بالمصادقة الرسمية ككيان سياسي من قبل المفوضية.
- ٢- تضع المفوضية الأنظمة التي تحكم منح المصادقة للكيانات السياسية وسحب تلك المصادقة. وتشمل هذه الأنظمة العدد الكلي للناخبين المؤهلين الذي سيجري تقديره عن طريق التوقيعات أو الصفات الشخصية المميزة أو عن طريق أية وسيلة أخرى لتحديد الهوية اللازم لمنحها المصادقة ككيان سياسي، شريطة أن لا يتجاوز العدد الكلي للناخبين المؤهلين اللازم لمنح المصادقة لمنظمات أو أشخاص بمفردهم ٥٠٠ ناخب مؤهل.

القسم ٣: الوضع القانوني للكيانات السياسية وكيفية التعامل معها

- ١- حال منحه المصادقة، يصبح كل كيان سياسي، باستثناء الأفراد المصادق عليهم، كيانا سياسيا قائما بذاته في العراق، ما لم يكن يتمتع بذلك الوضع القانوني مسبقاً.
- ٢- كسما هو حال الكيانات القانونية القائمة بذاتها، يكون بمقدور الكيانات
 السياسية امتلاك أو تأجير أو الحصول على ملكية قانونية، كما يحق لها
 التعاقد وإجراء المعاملات. وتتمتع الكيانات السياسية بأية تخويل قانوني أو
 حساية إضافية تقدمها اللجنة من خلال الأنظمة والقوانين والإجراءات
 والقرارات.
- ٣- تعتبر كافة الكيانات السياسية، بما فيها الأشخاص المصادق عليهم،
 متساوية أمام القانون، وتعامل بعدل في كافة الأوقات من قبل مختلف مستويات الحكومة في العراق.

٤- لا يحق لأية منظمة أو مجموعة أفراد تقديم مرشحين للانتخابات في العراق ما لم يتمتعوا بالمصادقة ككيان سياسي من قبل اللجنة. ولا يحق لأي شخص بفرده ترشيح نفسه للانتخابات في العراق ما لم يتمتع بالمصادقة ككيان سياسي من قبل المفوضية.

القسيم ٤: الاعتراف بالمادئ العامة

- ١- تخضع الكيانات السياسية للأنظمة والقوانين والإجراءات والقرارات التي تصدر عن المفوضية.
- ٢- تحدد المفوضية الإجراءات وحالات الإستقاط التي تعتبر أفعالاً مسخلة بالانتخابات وعرضة للعقوبة. وقد تشمل العقوبات بحق الأفعال المخلة بالانتخابات، على سبيل المثال لا الحصر، الإنذار القضائي والغرامة المالية والتنبيه العام وتعليق المصادقة وسحب المصادقة. وبالإضافة إلى هذه الأفعال المخلة والعقوبات هناك الأفعال الإجرامية التي ينص عليها القانون العراقي.
- ٣- إن المبادئ التالية، التي سيجري دمجها في أنظمة المفوضية التي تحكم
 الكيانات السياسية والتي سيجري تنفيذها عن طريق تلك الأنظمة، تسري
 على كافة الكيانات السياسية في العراق:
- أ- لا يجوز أن يكون لأي كيان سياسي أية علاقة سابقة أو حالية مع أية قوة مسلحة أو ميليشيا أو وحدة عسكرية متبقية كما هو منصوص عليه في أمر سلطة التحالف المؤقتة رقم ٩١، نظام القوات المسلحة والميليشيات داخل العراق (سلطة التحالف المؤقتة/أمر/حزيران ٤٠٠/٢٠)،
- ب- لا يجوز تمويل أي كيان سياسي سواء بشكل مباشر أو غير مباشر من
 قبل أية قوة مسلحة أو ميليشيا أو وحدة عسكرية متبقية،
- ج- لا يجوز لأي كيان سياسي ترشيح أي شخص لا تتوفر فيه المعايير القانونية المعمول بها،
- د- يجب أن تتقيد الكيانات السياسية بكافة القوانين والأنظمة في العراق، عما فيها أحكام الاجتماعات العامة وحالات حظر التحريض على العنف والخطابات التي تحرض على الكره والتخويف ودعم الإرهاب وممارسته واستخدامه،

- ه يجب أن تمارس الكيانات السياسية عملها وفقاً لقواعد السلوك التي ستصدرها اللجنة ويجب أن تشمل هذه القواعد، بالإضافة إلى أمور أخرى، متطلبات القسم ٤(٣)(د) من هذا الأمر،
- و- يجب أن تصدر الكيانات السياسية، عدا عن الأفراد المصادق عليهم ككيانات سياسية، نظاماً يحكم تنظيمها وطريقة عملها، بما في ذلك طريقة أو عملية اختيار القادة والمرشحين، ويجب أن يكون هذا النظام متاحاً لأى فرد من الشعب في حال طلبه للإطلاع عليه،
- ز- لغرض المنافسسة الحرة والصريحة في الانتخابات، يجوز للكيانات السياسية تشكيل ائتلافات لتجميع المصالح ولبناء حملة للمرشحين حول ائتلافات لها نفس المصالح،
- ح- يجب أن تبذل الكيانات السياسية قصارى جهدها لتحقيق شفافية كاملة
 في كافة تعاملاتها المالية. وقد تصدر اللجنة أنظمة في هذا الصدد
 تتعلق بذلك.
- ٤- تحتفظ اللجنة بحرية التصرف بالكامل في تحديد الآليات لتنفيذ أنظمتها بحق أي كيان سياسي.

القسم ٥: التعديلات والأنظمة الإضافية

إن كافة الأمور الإضافية فيما يتعلق بأنظمة الكيانات السياسية والمصادقة عليها تقع على كاهل اللجنة حصرياً.

القسم ١: التشريعات المتعارضة

يجري بموجبه إيقاف العمل بأية أحكام في القانون العراقي تتعارض مع هذا النظام إلى الحد الذي يقتصر عليه التعارض.

القسم ٧: تـــاريــخ النفـــاذ

يعتبر هذا الأمر سارياً اعتباراً من تاريخ ٢٠٠٤/٦/١٥.

تیمینی: ئهم یاسایه له مالپهری کومسیونی بالای ههلبژاردن لهسهر توّری نهنتهرنیّت ودرگیراود، نیّمهش ودکو خوّی به کهموکورپیهکانیهوه بلاوی ددکمینهود.

نظـــام رقم (١٠) لسنة ٢٠٠٤ (التسجيل والانتخاب في الخارج)

(الديباجة)

تم إنشاء المفوضية العليا المستقلة للإنتخابات في العراق بأمر سلطة الإئتلاف المؤقتة رقم ٩٢ في ٩٠٠٤/٥/٣١ لتكون حصراً السلطة الإنتخابية الوحيدة في العراق. والمفوضية هيئة مهنية مستقلة غير حزبية تدار ذاتياً وتابعة للدولة ولكنها مستقلة عن السلطات التنفيذية والتشريعية والقضائية، وتملك بالقوة المطلقة للقانون سلطة إعلان وتطبيق وتنفيذ الأنظمة والقواعد والإجراءات المتعلقة بالإنتخابات خلال المرحلة الانتقالية.

القسم الأول: (المصطلحات)

- ١-١ قانون الادارة الانتقالية : قانون ادارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية .
- ١-١ الفترة الانتقالية : الفترة التي تبدأ بانتقال السلطة وتستمر حتى تشكيل
 حكومة عراقية منتخبة بموجب دستور دائم .
 - ١-٣ المفوضية : المفوضية العليا المستقلة للانتخابات في العراق .
 - ١-٤ المنظمة الدولية للهجرة : IOM .
- ١-٥ الجمعية الوطنية : الجمعية الوطنية العراقية المؤقتة كما ينص عليها قانون
 ادارة الدولة العراقية المؤقت .
- ١-٦ تسجيل الناخبين : قائمة الناخبين المؤهلين للتصويت في انتخابات الجمعية
 الوطنية المقررة في كانون الثاني / يناير ٢٠٠٥ .
- ١-٧ الحكومة المضيِّفة: حكومة البلد الذي يقام فيه مكتب التسجيل
 والانتخاب في الخارج.

١-٨ التسجيل والتصويت في الخارج: عملية تمكين العراقيين المؤهلين الذين
يقيمون خارج العراق من التسجيل والتصويت في انتخابات الجمعية
الوطنية المقررة في كانون الثاني/ يناير ٢٠٠٥.

القسم الثانى: (أهلية التصويت)

- ١-١ حدد قانون الانتخاب الشروط الواجب توفرها في الناخب للادلاء بصوته
 في انتخاب الجمعية الوطنية، بما يلى :
- ١-١-١ ان يعتبر مواطناً عراقياً وذلك بحمله الجنسية العراقية أو له حق المطالبة باستعادة الجنسية العراقية أو مؤهلاً لاكتساب الجنسية العراقية . العراقية وذلك وفقاً للمادة (١١) من قانون الادارة الانتخابية .
 - ٢-١-٢ أن يكون مولوداً في أو قبل ٣١ كانون الاول / ١٩٨٦ .
- ٢-١-٢ أن يكون مسجلاً للادلاء بصوته وفيقاً للاجراءات الصادرة عن المفوضية .
- ٢-٢ ستمنح المفوضية العراقيين المؤهلين الذين يعيشون في بلدان معينة خارج
 العراق فرصة التسجيل والتصويت في انتخابات الجمعية الوطنية المقرر
- . اجراؤها في كانون الثاني/ يناير ٢٠٠٥ . وستحدد المفوضية على وجه الدقة البلدان التي يجرى فيها ذلك بالتشاور مع الحكومات المضيَّفة .
- ٢-٣ لن يتسنى للعراقيين المقيمين خارج العراق فرصة التصويت في انتخابات محالس المحافظات أو انتخابات المجلس الوطني الكردستاني التي من المقرر اجرائها أيضاً في كانون الثاني ٢٠٠٥ .

القسم الثالث: (الهيكل الإدارى)

- ١-٣ تتولى ادارة عملية التسجيل والتصويت وتنفيذها " ألمنظمة الدولية للهجرة " بتوجيه واشراف عام من مجلس المفوضية العليا المستقلة للانتخابات عوجب مذكرة التفاهم الموقعة بين المنظمة والمفوضية.
- ٣-٣ تُقام مكاتب مركزية للتسجيل والتصويت في كل بلد من البلدان المصيّفة .
 ويجوز فتح مكاتب فرعية اضافية في البلدان المضيفة ذات الجاليات العراقية الكبيرة.

٣-٣ لا تضطلع مكاتب التسجيل والتصويت في الخارج إلا بعمليات التسجيل
 والتصديت ، ولن نتعامل مع أي جنوانب أخبرى من جوانب الادارة
 الانتخابية الا يقرار من مجلس المفوضية يحدد ذلك.

القسم الرابع: (تسجيل الناخبين)

- 1-1 تُقام مراكز لتسجيل الناخبين في البلدان المضيَّفة خارج العراق حيث تجري عملية التسجيل والتصويت في الخارج ، وستعمل هذه المراكز في الأماكن والفترات التي تتفق عليها المفوضية والمنظمة الدولية للهجرة .
- ٢-٤ يكون سبجل الناخبين في الخارج منفصلاً عن سجل الناخبين في داخل
 العراق ، وسيجري تطويره خلال فترة تسجيل الناخبين في الخارج .
- 3-٣ لكل من يعتقد أن الشروط التي تؤهله للتصويت متوفّرة فيه أن يتقدم بطلب اضافته الى السجل في مركز/ مراكز تسجيل الناخبين في البلد المحدد . وبغية النظر في الطلب سوف يحتاج الشخص الى أن يقدم المستندات الثبوتية التي تؤهله للانتخابات وفقاً لما تقرره المفوضية لهذا الغرض.
 - ٤-٤ تُجرى عملية تسجيل الناخبين حسب الاجراءات الصادرة من المفوضية .
- 3-0 إذا كان الشخص الذي يجد في نفسه الشروط التي تؤهله للتصويت يقيم في بلد لا يوجد فيه مركز لتسجيل الناخبين فأنه يستطيع ان يسافر على حسابه الخاص الى البلد الذي يوجد فيه مركز لتسجيل الناخبين بغية تسجيل اسمه خلال فترة التسجيل ، والادلاء بصوته في يوم / أيام الاقتراع .

3-7 لا تُقبَل الطلبات التي تُقدَّم قبل الفترة المحدَّدة لتسجيل الناخبين في الخارج. أو بعدها .

القسم الخامس: (عرض سجل الناخبين)

١-٥ يُعرض سجل الناخبين للبلد المحدّد في مركز/ مراكز تسجيل الناخبين في
 ذلك البلد لمدة يومين فور انتهاء فترة تسجيل الناخبين .

- ٢-٥ خلال فترة عرض السجل يمكن للناخبين المحتملين التأكد من إدراجهم بشكل صحيح في السجل.
- ٥-٣ للناخب المؤهل للآدلاء بصوته أن يطعن بغياب اسمه من سجل الناخبين /
 على أساس أن اسمه كان قد أضيف إلى السجل خلال فترة تسجيل الناخبين . وعلى الناخب المؤهل أن يُبرر أيصال تسجيله لإثبات الطعن .
- ٥-٤ لا تُقبل أية طلبات جديدة للإضافة الى سجل الناخبين خلال فترة عرض السحا..
- ٥-٥ للناخب المؤهل ان يطعن في ادراج اسم في سلجل الناخبين على اساس ان
 الشخص صاحب الاسم المطعون به .
- ٥-٥- ليس مواطناً عراقياً ولا يحق له استعادة جنسيته العراقية وغير مؤهل لإكتساب الجنسية العراقية.
 - ٥-٥-٢ أن تاريخ ولادته بعد ٣١ كانون الاول/ ديسمبر ١٩٨٦ .
 - ٥-٥-٣ انه متوفى .
- ٥-٦ في حال الطعن بإدراج اسم شخص ما في سجل الناخبين ، على صاحب الطعن ان يبين أسباب الطعن وأن يسنده بأدلة وثائقية حيث أمكن ذلك .
 - ٥-٧ يتولى مدير مركز الاقتراع التحكيم في كل ما يُقدُّم من طعون .
- ٥-٨ كل اعتراض يُقدَّم الى مجلس المفوضين ضد قرار مدير مركز الاقتراع سوف لن يؤثر على سجل الناخبين المؤهلين للمشاركة في انتخابات الجمعية الوطنية المقرر اجراؤها في كانون الثاني/ يناير ٢٠٠٥.

القسم السادس: (الاقتراع)

- ٦-١ يتم الاقتراع خارج العراق خلال فترة تحددها المفوضية .
- ٢-٦ تكون مراكز الاقتراع خارج العراق في الأماكن نفسها التي جرى فيها تسجيل الناخبين قدر الإمكان. ولا يجوز للناخب الادلاء بصوته في أي

مكان غيسر المكان الذي حدَّده مركز تسجيل الناخبين الذي راجعه لإدراج

٣-٦ يتم الاقتراع حسب الاجراءات الصادرة عن المفوضية بشأن الانتخاب في الخارج.

-- عبد انتهاء عملية التصويت تُعاد أوراق الاقتراع ، بموجب اجراءات تصدرها المفوضية ، الى موقع مركزي حيث يتم فرزها . وتُدمج النتائج بنتائج الانتخابات في داخل العراق لتحديد نسب توزيع المقاعد في الحمعية الوطنية .

القسم السابع: (نفساذ النظام)

يعد هذا النظام نافذاً إعتباراً من تاريخ المصادقة عليه من قبل مجلس المفوضين.

مجلس المفوضين

سەرچاوە: لە تۆرى ئەنتەرنىتەوە وەرگىراوە.

بسم الله الرحمن الرحيم باسم الشعب المجلس الوطني لكوردستان – العراق رقم الاصدار: ٤٧ تاريخ الاصدار: ٢٠٠٤/١١/٢١

استناداً لحكم الفقرة (١) من المادة (٥٦) والمادة (٥٣) من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل، وبناءاً على ما عرضه العدد القانوني من أعضاء المجلس الوطني، وما شرعه المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المرقمة (٥٤) والمنعقدة بتاريخ ٢٠٠٤/١١/٢٠ و للصلاحية المخولة لنا بموجب الفقرة (٣) من المادة الثانية من القانون رقم (١٠) لسنة ١٩٩٧ قررنا إصدار القانون الآتي:

القانون رقم (٤٧) لسنة ٢٠٠٤ قانون التعديل الثالث لقانون انتخاب المجلس الوطني لكوردستان العراق المرقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل

المادة الأولى:

تعدل المادة الأولى وتقرأ كالآتى:

المادة الأولى: يتكون المجلس الوطني لكوردستان العراق من مائة وأحد عشر عضواً.

المادة الثانية:

تعدل المادة السادسة وتقرأ كالآتي:

تشكل بقانون هيئة عليا مستقلة للإشراف على الانتخابات في اقليم كوردستان العراق وإدارة العمليات الانتخابية تتولى إعداد جداول الناخبين و تحديد المراكز الانتخابية في الاقليم وإصدار التعليمات اللازمة لتسهيل سير الانتخابات و تسمية رؤساء وأعضاء لجان المراكز الانتخابية.

المادة الغالغة:

تعدل المادة السابعة وتقرأ كالآتي:

للهيئة العليا المستقلة المشرفة على انتخابات المجلس الوطني لاقليم كوردستان أن تحدد الكيفية والطريقة التي تشرف بها على الانتخابات ضمن الوحدات الادارية وتشكيل لجان المراكز الانتخابية.

المادة الرابعة:

تلغى المادة التاسعة ويحل محلها ما يلي:

يعتبر اقليم كوردستان العراق منطقة أنتخابية واحدة وتقسم الى مراكز انتخابية.

المادة الخامسة:

تلغى المادة العاشرة من القانون.

المادة السادسة:

تعدل المادة الثانية عشرة وتقرأ كالآتى:

يحدد موعد الانتخابات بقرار من رئيس الاقليم خلال خمسة عشر يوماً من تاريخ انتهاء مدة المجلس أو صدور قرار منه بحل نفسمه ويعلن بوسائل الاعلام على المواطنين قبل الموعد المحدد لها بما لايقل عن شهر.

المادة السابعة:

تعدل المادة الخامسة عشرة وتقرأ كالآتي:

تعد لاقليم كوردستان جداول انتخابية بأسماء الناخبين حسب المراكز الانتخابية مرتبة وفق الحروف الابجدية تتضمن مهنهم وعناوينهم وتاريخ ومكان تولدهم وعند تعذر ذلك فللهيئة العليا تحديد طريقة أخرى مناسبة لتحقيق الغرض المطلوب.

المادة الثامنة:

تعدل المادة السادسة عشرة وتقرأ كالآتى:

تتولى الهيئة العليا توزيع الجداول على المراكز الانتخابية في الاقليم لإعلانها للمواطنين في لوحات تعد لهذا الغرض قبل خمسة عشر يوماً على الأقل من الموعد المحدد لإجراء الاقتراع على أن تكون مختومة بختم الهيئة العليا وتثبيت تاريخ إعلانها مع مراعاة ما ورد في المادة الخامسة عشرة.

المادة التاسعة:

تعدل الفقرة (٢) من المادة الثامنة عشرة وتقرأ كالآتي:

يقدم الطلب الى الهيئة العليا مشفوعاً برأي لجنة المركز الانتخابي المختص وتفصل الهيئة العليا فيه خلال مدة لا تتجاوز ثلاثة أيام من تاريخ تقديم الطلب.

المادة العاشرة:

تعدل الفقرة (١) من المادة الثانية والعشرين من القانون وتقرأ كالآتي:
لكل حزب أو فئة في كوردستان تقديم قائمة خاصة بها تتضمن أسماء مرشحيها على نطاق كوردستان العراق على ان تحتوي على نسبة لاتقل عن ٢٥٪ من النساء ويتم ترتيب اسماء المرشحين بحيث يرد اسم مرشحة على الاقل ضمن كل أربعة اسماء ضمن الأسماء الاربعة الاولى في القائمة ويراعى نفس الترتيب الى نهاية القائمة على ان لا يقل عدد المرشحين في كل قائمة انتخابية عن اربعة.

المادة الحادية عشرة:

تعدل الفقرتان (٢. ٣) من المادة الثالثة والعشرين وتقرآن كالآتى:

٢- لطالب الترشيح ان يطعن في قرار الهيئة العليا لدى محكمة تمييز اقليم
 كوردستان خلال يومين من تاريخ تبلغه بالقرار.

٣- تصدر محكمة تمييز اقليم كوردستان قراراً باتاً بشأن الطعن خلال يومين.

المادة الثانية عشرة:

تعدل المادة الرابعة والعشرون وتقرأ كالآتي:

الدعاية الانتخابية حرة في حدود القانون والنظام العام والآداب على أن تضمن الهيئة العليا للانتخابات مبدأ تكافؤ الفرص بين القوائم المتنافسة.

المادة الثالثة عشرة:

تعدل المادة الثامنة والعشرون وتقرأ كالآتي:

المادة الشامنة والعشرون: تقوم الهيئة العليا بطبع بطاقات الانتخابات واعداد صناديقه.

المادة الرابعة عشرة:

تعدل المادة الخامسة والثلاثون وتقرأ كالآتي:

المادة الخامسة والثلاثون: تقوم لجان المراكز الانتخابية بتنظيم المحاضر الموقعة من قبلها بنتائج التصويت وترفق بها كافة الوثائق الخاصة بالعملية الانتخابية وتودع في ظرف مغلق ومختوم بختمها لإيداعها الى الهيئة العليا.

المادة الخامسةعشدة:

تعدل الفقرة (٣) من المادة السادسة والثلاثين وتقرأ كالآتي:

٣- في حالة عدم حصول أي حزب ضمن المجموعة التي تتنافس باسم قومية واحدة (التركمان، الكلدان، الآشوريين، الأرمن، العرب) على (المعدل الانتخابي) عنح الحزب الذي حصل ضمن القومية المعنية على اكثر الأصوات مقعداً واحداً.

المادة السادسة عشرة:

تعدل الفقرة (٢) من المادة السابعة والثلاثين وتقرأ كالآتي:

٢- تعلن الهيئة العليا أسماء الفائزين بعضوية المجلس الوطني لكوردستان العراق بعد توزيع المقاعد التي فازت بها كل قائمة على مرشحي القائمة المعنية وحسب أولوية تسلسل أسماء المرشحين في القائمة كما يكون إملاء المقاعد الشاغرة للقائمة الانتخابية بعد ذلك وفق تسلسل أسماء القائمة ولا يجوزللجهة صاحبة القائمة سحب المقعد من أي من مرشحيها لأي سبب كان.

المادة السابعة عشرة:

تلغى المادة (٤٤).

المادة الثامنة عشرة:

تضاف المادة التالية الى الباب السابع للأحكام المتفرقة:

تحل المفوضية العليا المستقلة للانتخابات العراقية محل الهيئة العليا لانتخابات المجلس الوطني لكوردستان العراق الواردة في هذا القانون للإشراف على إنتخابات الدورة الانتخابية الثانية للمجلس وإدارتها.

المادة التاسعة عشرة:

لا يعمل بأى نص يتعارض مع هذا القانون.

المادة العشرون:

على مجلس الوزراء تنفيذ هذا القانون.

المادة الحادية والعشرون:

ينفذ هذا القانون من تاريخ صدوره وينشر في جريدة وقائع كوردستان.

د.روژ نوري شاويس رئيس المجلس الوطني لكوردستان- العراق

قرار مجلس الامن رقم ١٤٨٣

الذي اتخذه مجلس الأمن في جلسته ٤٧٦١ المعقودة في ٢٢ أيار/مايو ٢٠٠٣

ان مجلس الامن،

اذ يذكر بجميع قراراته ذات الصلة السابقة،

واذ يؤكد من جديد سيادة العراق وسلامته الاقليمية،

واذ يؤكد من جديد ايضا اهمية نزع اسلحة الدمار الشامل العراقية وتأكيد نزع سلاح العراق في نهاية المطاف،

واذ يشدد على حق الشعب العراقي في تحديد مستقبله السياسي بحرية والسيطرة على موارده الطبيعية، واذ يرحب بالتزام كافة الاطراف المعنية بدعم تهيئة بيئة مكنّ من القيام بذلك في اقرب وقت محكن، واذ يعرب عن تصميمه على ضرورة ان يحل اليوم الذي يحكم فيه العراقيون انفسهم على وجه السرعة.

واذ يشجع الجهود التي يبذلها شعب العراق من اجل تشكيل حكومة تمشيلية استنادا الى مبدأ سيادة القانون الذي كفل المساواة في الحقوق وامام العدالة لجميع المواطنين العراقيين دوغا اعتبار للأصل العرقي او الدين او نوع الجنس، واذ يذكر، في هذا الصدد، بالقرار ١٣٢٥ (٢٠٠٠) المؤرخ في ٣١ اكتوبر (تشرين الاول) ٢٠٠٠.

واذ يرحب بالخطوات الاولى التي اتخذها الشعب العراقي في هذا الشأن، ويلاحظ في هذا الصدد بيان الناصرية الصادر في ١٥ ابريل (نيسان) ٢٠٠٣ وبيان بغداد الصادر في ٢٨ ابريل ٢٠٠٣.

وقد عقد العزم على أن تقوم الأمم المتحدة بدور حيسوي في توفيير الأغاثة الانسانية، وأعادة بناء العراق، وأعادة أنشاء مؤسسات وطنية ومحلية للحكم التمثيلي.

واذ يلاحظ البيان الصادر في ١٢ ابريل ٢٠٠٣ عن وزارة المالية ومتحافظي المصارف المركزية في مجموعة الدول الصناعية السبع الذي يسلم فيه اعضاؤها بضرورة بذل جهود متعددة الاطراف للمساعدة في اعادة بناء العراق وتنميته، وبضرورة ان يقدم صندوق النقد الدولي والبنك الدولي المساعدة في هذه الجهود.

واذ يرحب ايضا باستئناف المساعدات الانسانية ومواصلة جهود الامين العام والوكالات المتخصصة الرامية لتوفير الغذاء والدواء لشعب العراق.

واذ يرحب بتعيين الامين العام لمستشاره الخاص بشأن العراق.

واذ يؤكد ضرورة المحاسبة على الجرائم والفظائع التي ارتكبها النظام العراقي السابق.

واذ يشدد على ضرورة احترام التراث الاثري والتاريخي والشقافي والديني للعراق، ومواصلة حماية مواقع الآثار والمواقع التاريخية والثقافية والدينية، والمتاحف والمكتبات والآثار.

واذ يلاحظ الرسالة المؤرخة ٨ مايو (ايار) ٢٠٠٣ الموجهة الى رئيس مجلس الامن من الممثلين الدائمين للولايات المتحدة الاميركية والمملكة المتحدة لبريطانيا العظمى وايرلندا الشسمسالية (٥٣٨/٢٠٠٣٥)، واذ يسلم بالصلاحيات والمسؤوليات والالتزامات المحددة بموجب القانون الدولي المنطبق لهاتين الدولتين، بوصفهما دولتين قائمتين بالاحتلال تحت قيادة موحدة ("السلطة").

واذ يلاحظ كذلك ان دولا اخرى ليست دولا قائمة بالاحتلال تعمل الآن او قد تعمل في المستقبل تحت السلطة.

واذ يوجب كذلك برغبة الدول الاعضاء في المساهمة في الاستقرار والامن في العراق عن طريق المساهمة بأفراد ومعدات وموارد اخرى تحت السلطة.

واذ يساوره القلق لان كثيرا من الرعايا الكويتيين والرعايا التابعين لدول ثالثة لا يزال مصيرهم غير معروف منذ ٢ اغسطس (آب) ١٩٩٠.

واذ يقرر ان الوضع في العراق لا يزال، رغم تحسنه، يشكّل تهديدا للسلام والامن الدوليين.

- واذ يتصرف بموجب الفصل السابع من ميثاق الأمم المتحدة:
- ١- يناشد الدول الاعضاء والمنظمات المعنية ان تقدم المساعدة لشعب العراق في جهوده الرامية الى اصلاح مؤسساته واعادة بناء بلده، وان تساهم في تهيئة ظروف الاستقرار والامن في العراق وفقا لهذا القرار.
- ٢. يطلب الى جميع الدول الاعضاء التي هي في وضع يسمع لها بتلبية النداءات الانسانية التي توجهها الأمم المتحدة وغيرها من المنظمات الدولية من اجل العراق والمساعدة في تلبية الاحتياجات الانسانية وغيرها للشعب العراقي، ان تقوم بذلك على الفور من خلال توفير الغذاء واللوازم الطبية والموارد اللازمة لاعادة بناء واصلاح الهياكل الاساسية الاقتصادية في العراق.
- ٣- يناشد جميع الدول الاعتضاء عدم منح ملاذ آمن لاعتضاء النظام العراقي السابق الذين يزعم انهم يتحملون المسؤولية عن ارتكاب جرائم وفظائع ودعم الاجراءات الرامية الى تقديمهم للعدالة.
- ٤. يطلب من السلطة ان تعمل، بما ينسق مع مسيشاق الأمم المتحدة والقوانين الدوليسة الاخرى ذات الصلة، على تحقيق رفاه الشعب العراقي عن طريق الادارة الفعالة للاقليم، بما في ذلك بصفة خاصة العمل على استعادة الاحوال التي يتوافر فيها الامن والاستقرار، وتهيئة الظروف التي يمكن فيها للشعب العراقي ان يقرر بحرية مستقبله السياسي.
- ٥- يطلب من جميع الجهات المعنية ان تتقيد تقيدا تاما بالتزاماتها بموجب القانون الدولي بما في ذلك بصفة خاصة اتفاقيات جنيف لعام ١٩٤٩ وقواعد لاهاي لعام ١٩٠٧.
- ٦- يطلب الى السلطة والمنظمات والافراد ذوي الصلة مواصلة بذل الجهود من اجل القيام بما لم يقم به النظام العراقي السابق، من تحديد الأماكن جميع الرعايا الكويتيين والرعايا التابعين لدول ثالثة الذين كانوا موجودين في العراق في ٢ اغسطس ١٩٩٠ او بعده، والتعرف عليهم واعادتهم الى اوطانهم، او تحديد اماكن رفاتهم والتعرف عليها واعادتها الى اوطان اصحابها، وكذلك المحفوظات الكويتية. ويوعز، في هذا الصدد، الى المنسق الرفيع المستوى ان يتخذ، بالتشاور مع لجنة الصليب الاحمر الدولية واللجنة الثلاثية وبدعم مناسب من شعب العراق وبالتنسيق مع السلطة، الخطوات اللازمة للوفاء مناسب من شعب العراق وبالتنسيق مع السلطة، الخطوات اللازمة للوفاء

- بولايته فيما يتعلق بمصير المفقودين من الرعايا الكويتيين والرعايا التابعين لدول ثالثة وممتلكاتهم.
- ٧- يقرر ان تتخذ جميع الدول الاعصاء الخطوات المناسبة لتيسير العودة السالمة الى المؤسسات العراقية للممتلكات الثقافية العراقية والاشياء الاخرى ذات الاهمية الاثرية والتاريخية والثقافية وذات الاهمية العلمية النادرة وذات الاهمية الدينية، التي اخذت بصورة غير قانونية من المتحف الوطني العراقي والمكتبة الوطنية ومن مسواقع اخرى في العسراق منذ اتخاذ القرار ١٩٩٠ (١٩٩٠) المؤرخ ٦ اغسطس ١٩٩٠، بما في ذلك عن طريق فرض حظر على الاتجار بهذه الاشياء او نقلها وكذلك الاشياء التي من المعقول الاشتباه في انها اخذت بصورة غير قانونية، ويطلب الى منظمة الامم المتحدة للتربية والعلم والثقافة (اليونيسكو) والمنظمة الدولية للشرطة الجنائية (الانتربول)، والمنظمات الدولية الاخرى، حسب الاقتضاء، المساعدة في تنفيذ هذه الفقرة.
- A يطلب الى الامين العام تعيين ممثل خاص للعراق تشمل مسؤولياته المستقلة تقديم تقارير منتظمة الى المجلس عن انشطته بموجب هذا القرار وتنسيق انشطة الأمم المتحدة في عمليات ما بعد انتهاء الصراع في العراق، والتنسيق في سما بين وكالات الامم المتحدة والوكالات الدولية المشاركة في انشطة المساعدة الانسانية وانشطة اعادة البناء في العراق وتقديم المساعدة لشعب العراق، بالتنسيق مع السلطة، عن طريق ما يلى:
- أ ـ تنسيق المساعدات التي تقدمها بين وكالات الامم المتحدة والمنظمات غير الحكومية للاغراض الانسانية واغراض اعادة البناء.
 - ب ـ وتشجيع العودة الآمنة والمنظمة والطوعية للاجئين والمشردين.
- ج ـ والعمل بصورة مكثفة مع السلطة ومع شعب العراق، والجهات المعنية الاخرى لتعزيز الجهود المبذولة لاستعادة وانشاء المؤسسات الوطنية والمحلية اللازمة للحكم التمشيلي، بما في ذلك العمل الجماعي من اجل تيسير العملية التي تقضي بقيام حكومة تمثيلية معترف بها دوليا في العراق.
- د ـ وتيسير اعادة بناء العناصر الرئيسية للهياكل الاساسية، بالتعاون مع المنظمات الدولية الاخرى.

- ه وتشجيع عملية اعادة بناء الاقتصاد وتهيئة الظروف اللازمة للتنمية المستدامة، عن طريق التنسيق مع المنظمات الوطنية والاقليمية، حسب الاقتضاء، ومع المجتمع المدني، والجمهات المانحة، والمؤسسات المالية الدولية.
- و ـ وتشجيع الجهود الدولية الرامية الى المساهمة في المهام الاساسية للادارة المدنية.
 - الزووتعزيز حماية حقوق الانسان.
- ح ـ وتشجيع الجهود الدولية الرامية الى اعادة بناء قدرات قوة الشرطة المدنية العراقية.
 - ط. وتشجيع الجهود الدولية الرامية الى تعزيز الاصلاح القانوني والقضائي.
- ٩ ـ يؤيد قيام شعب العراق، بمساعدة السلطة وبالعمل مع الممثل الخاص، بتكوين
 ادارة مؤقتة عراقية بوصفها ادارة انتقالية يسيرها العراقيون، الى ان ينشئ
 شعب العراق حكومة تمثيلية معترف بها دوليا وتتولى مسؤوليات السلطة.
- ١٠ يقرر ألا تسري بعد الآن جميع تدابير الحظر المتصلة بالتجارة مع العراق وبتقديم الموارد المالية او الاقتصادية للعراق، والمفروضة بموجب القرار ١٩٩٠ (١٩٩٠) اكتوبر ١٩٩٢، وذلك باستثناء تدابير الحظر المتصلة ببيع الاسلحة او الاعتدة ذات الصلة بالعراق او تزويده بها، فيما عدا الاسلحة والاعتدة ذات الصلة التي تحتاجها السلطة لخدمة اغراض هذا القرار والقرارات الاخرى ذات الصلة.
- ۱۱ ـ يؤكد من جديد ضرورة ان يلي العراق التزاماته بشأن نزع السلاح، ويشجع المملكة المتحدة لبريطانيا العظمى وايرلندا الشمالية والولايات المتحدة الاميركية الى ابقاء المجلس على علم بانشطتهما في هذا الشأن، ويشدد على اعستزام المجلس العودة الى النظر في ولايات لجنة الأمم المتحدة للرصد والتحقق والتفتيش والوكالة الدولية للطاقة الذرية كما ترد في القرارات والتحقق والتفتيش والوكالة الدولية للطاقة الذرية كما ترد في القرارات محمد (١٩٩١) المؤرخ ١٧ ابريل ١٩٩١، و١٩٨٤ (١٩٩٩) المؤرخ ١٧ ديسمبر (كانون الاول) ١٩٩٩، و١٩٤١ (٢٠٠٢) المؤرخ ٨ نوفمبر (تشرين الثاني) ٢٠٠٢.

- ۱۲ ـ يشير الى انشاء صندوق تنمية للعراق، يوضع في عهدة المصرف المركزي للعراق، ويقوم بمراجعة حساباته محاسبون عموميون مستقلون يقرهم المجلس الدولي للمشورة والمراقبة لصندوق التنمية للعراق ويتطلع الى عقد اجتماع مبكر للمجلس الدولي للمشورة والمراقبة. ومن بين اعضائه ممثلون مؤهلون على النحو الواجب للأمين العام، وللمدير الاداري لصندوق النقد الدولي، وللمدير العام للصندوق العربي للانماء الاقتصادي والاجتماعي، ولرئيس البنك الدولي.
- ١٣ ـ يشيير كذلك الى ان اموال صندوق التنمية للعراق تصرف بتوجيه من السلطة، بالتشاور مع الادارة المؤقتة العراقية، للاغراض المبينة في الفقرة ١٤ ادناه.
- ١٤ ـ يشدد على ان يستخدم صندوق التنمية للعراق على نحو شفاف لتلبية الاحتياجات الانسانية للشعب العراقي، ومن اجل اعادة بناء الاقتصاد واصلاح الهياكل الاساسية للعراق، ومواصلة نزع سلاح العراق، وتغطية تكاليف الادارة المدنية العراقية، وللأغراض الاخرى التي تعود بالفائدة على شعب العراق.
- ١٥ ـ يطلب الى المؤسسات المالية الدولية مساعدة شعب العراق في اعادة بناء اقتصاده وتنميته وتيسير تقديم المساعدة من جانب مجتمع المانحين بنطاقه الاوسع، ويرحب باستعداد المقرضين، بما في ذلك نادي باريس، التماس التوصل الى حل لمشاكل الديون الكبيرة للعراق.
- ١٦ ـ يطلب الى الامين العام ان يوصل، بالتنسيق مع السلطة، مباشرة المسؤوليات المنوطة به بموجب قراري مجلس الامن ١٤٧٢ (٢٠٠٣) المؤرخ الريل (نيسان) ٢٠٠٣، لم مارس (آذار) ٢٠٠٣ و ١٤٧٦ (٢٠٠٣) المؤرخ الريل (نيسان) ٢٠٠٣، لفترة ستة اشهر عقب اتخاذ هذا القرار، وان ينهي، في غضون هذه الفترة الزمنية، على نحو فعال من حيث التكاليف، العمليات الجارية "لبرنامج النفط مقابل الغذاء" (البرنامج)، على كل من صعيد المقر وفي المبدان، مع نقل المسؤولية عن ادارة أي نشاط متبق في اطار البرنامج الى السلطة، بما في ذلك اتخاذ التدابير اللازمة التالية:

- أ ـ تيسير القيام في اقرب وقت ممكن بشحن السلع المدنية ذات الاولوية، كما يحددها الامين العام والمسئلون الذين يعينهم، بالتنسيق مع السلطة والادارة المؤقتة العراقية، بموجب عقود تمت الموافقة عليها ومحولة سبق ان ابرمتها حكومة العراق السابقة، للاغاثة الانسانية لشعب العراق، وايصال تلك السلع بصورة مؤثقة، بما في ذلك، حسب الضرورة، التفاوض على اجراء تعديلات من حيث شروط هذه العقود وخطابات ائتمان كل منها كما يرد في الفقرة ٤ (د) من القرار ١٤٧٢ (٢٠٠٣).
- ب ـ القيام، في ضوء الظروف المتغيرة، بالتنسيق مع السلطة والادارة المؤقتة العراقية، باستعراض الفائدة النسبية لكل عقد تمت الموافقة عليه ومحول بغيبة تحديد ما اذا كانت هذه العقود تتضمن اصنافا تلزم لتلبية احتياجات شعب العراق، الان وأثناء اعادة البناء وارجاء اتخاذ قرار بشأن العقود التي يتقرر ان فائدتها موضع تساؤل وخطابات الائتمان المعنية حتى تصبح هناك حكومة تمثيلية للعراق معترف بها دوليا في وضع يتبح لها اتخاذ قراراتها الخاصة بشأن الوفاء بهذه العقود.
- ج تقديم ميزانية تشغيل تقديرية الى مجلس الامن في غضون ٢١ يوما من اتخاذ هذا القرار، كي يستعرضها مجلس الامن وينظر فيها، وذلك على اساس الاموال المجنبة بالفعل في الحساب المنشأ عملا بالفقرة ٨ (د) من القرار ٩٨٦ (١٩٩٥) المؤرخ ١٤ ابريل ١٩٩٥، تحدد:
- ا ـ جميع التكاليف المعروفة والمسقطة للامم المتحدة اللازمة لكفالة مواصلة الاضطلاع بالانشطة المرتبطة بتنفيذ هذا القرار، بما في ذلك مصاريف التشغيل والمصاريف الادارية المرتبطة بوكالات وبرامج الامم المتحدة ذات الصلة المسؤولة عن تنفيذ البرنامج في المقر وفي الميدان على السواء.
 - ٢ ـ وجميع التكاليف المعروفة والمسقطة المرتبطة بانهاء البرنامج.
- ٣ ـ وجميع التكاليف المعروفة والمسقطة المرتبطة باستعادة اموال حكومة
 العراق التي قدمتها دول اعضاء الى الامين العام كما طلب في الفقرة ١ من القرار ٧٧٨ (١٩٩٢).
- ٤ ـ وجميع التكاليف المعروفة والمسقطة المرتبطة بالممثل الخاص والممثل المؤهل
 للامن العام المحدد للعمل في المجلس الدولي للمشورة والمراقبة، لمدة

- الاشهر الستة المحددة اعلاه، على ان تتحمل الامم المتحدة هذه التكاليف بعد ذلك.
- د ـ توحید الحسابات المنشأة عملا بالفقرتین ۸ (أ) و۸ (ب) من القرار ۹۸۹ (۱۹۹۵) فی حساب واحد.
- هـ الوفا ، بجميع الالتزامات المتبقية المتصلة بانها ، البرنامج ، بما في ذلك التفاوض ، باكثر الطرق فعالية من حيث التكاليف ، على اي مدفوعات تسوية يلزم دفعها من حسابات الضمان المنشأة عملا بالفقرتين ٨ (أ) و٨ (ب) من القسرار ٩٨٦ (١٩٩٥) ، مع الاطراف التي دخلت من قبل في التزامات تعاقدية مع الامين العام في اطار البرنامج ، والقيام ، بالتنسيق مع السلطة والادارة المؤقتة العراقية ، بتحديد . الوضع المستقبلي للعقود التي تعبهدت بها الامم المتحدة ووكالات الامم المتحدة ذات الصلة في اطار الحسابات التي انشئت عملا بالفقرتين ٨ (ب) و٨ (د) من القرار المرا ١٩٩٥) .
- و ـ تقديم استراتيجية شاملة لمجلس الامن، في غضون ٣٠ يوما من انهاء البرنامج، توضع بالتنسيق الوثيق مع السلطة والادارة المؤقتة العراقية تؤدي الى تسليم جميع الوثائق ذات الصلة ونقل كل مسؤولية تشغيلية عن البرنامج للسلطة.
- ۱۷ ـ يطلب كذلك الى الامين العام ان ينقل في اقبرب وقت ممكن الى صندوق التنمية للعراق بليون دولار من دولارات الولايات المتبحدة من الاموال غير المرتبط بها في الحسابات المنشأة عملا بالفقرتين ٨ (أ) و٨ (ب) من القرار ١٩٩٥ (١٩٩٥)، وان يعيد اموال حكومة العراق التي قدمتها الدول الاعضاء الى الامين العام على نحو ما تقتضيه الفقرة ١ من القرار ١٩٩٨ (١٩٩٢)، ويقرر ان تنقل الى صندوق التنمية للعراق في اقرب وقت ممكن جميع الاموال الفائضة في حسابات الضمان المنشأة عملا بالفقرتين ٨ (أ) و٨ (ب) و٨ (د) و٨ (و) من القرار ١٩٩٥ (١٩٩٥)، بعد خصم جميع مصاريف الأمم المتحدة ذات الصلة المرتبطة بشحن العقود المأذون بها، والتكاليف التي تحملها البرنامج المحملة في الفقرة ١٦ (ج) اعلاد، بما في ذلك الالتزامات المتبقية.

- ١٨ يقرر ان ينهي اعتبارا من اتخاذ هذا القرار المهام المرتبطة بأنشطة المراقبة والرصد التي يضطلع بها الامين العام في اطار البرنامج، بما في ذلك رصد تصدير النفط والمنتجات النفطية من العراق.
- ١٩ ـ يقرر انهاء اللجنة المنشأة عملا بالفقرة ٦ من القرار ٦٦١ (١٩٩٠) في ختام فترة الاشهر الستة المطلوبة في الفقرة ١٦ اعلاه ويقرر كذلك ان تحدد اللجنة الافراد والكيانات المشار اليهم في الفقرة ٢٣ ادناه.
- ٢٠ يقرر أن تكون جميع صادرات العراق من مبيعات النفط والمنتجات النفطية والغاز الطبيعي عقب تاريخ اتخاذ هذا القرار متفقة مع افضل ممارسات السوق الدولية السائدة، وأن يتولى مراجعة حساباتها محاسبون عموميون مستقلون مسؤولون أمام المجلس الدولي للمشورة والمراقبة المشار اليه في الفقرة ١٢ الميلاه من أجل كفالة الشفافية، ويقرر كذلك أن تودع جميع العائدات الاتية من تلك المبيعات، باستثناء ما هو منصوص عليه في الفقرة ١٢ أدناه، في صندوق التنمية للعراق إلى أن يتم تشكيل حكومة عراقية مثيلية معترف بها حسب الاصول.
- ٢١ ـ يقرر كذلك ان تودع نسبة ٥ في المائة من العائدات المشار اليها في الفقرة ٢٠ اعلاه في صندوق التعريضات المنشأ وفقا للقرار ٩٨٧ (١٩٩١) والقرارات اللاحقة ذات الصلة، وان يكون هذا المطلب ملزما لحكومة العراق التمثيلية المعترف بها دوليا المشكلة حسب الاصول وأي خلف لها، ما لم تقرر خلاف ذلك حكومة العراق التمثيلية المعترف بها دوليا، ومجلس ادارة صندوق الامم المتحدة للتعويضات، محارسة منه لسلطته على طرق كفالة تسديد المدفوعات في صندوق التعويضات.
- ٢٢ يلاحظ اهمية انشاء حكومة قشيلية معترف بها دوليا في العراق واستصواب الانجاز العاجل لاعادة هيكلة ديون العراق المشار اليها في الفقرة ١٥ اعلاه، ويقرر كذلك انه حتى ٣٦ ديسمبر (كانون الاول) ٢٠٠٧، ما لم يقرر المجلس خلاف ذلك، تتمتع كميات النفط والمنتجات النفطية والغاز الطبيعي التي منشؤها العراق، الى ان تنتقل ملكيتها الى المشتري الاصلي،

بالحصانة من الدعاوي القانونية ضدها ولا تخضع لاي شكل من اشكال الحجز او التحفظ او التنفيذ وان تتخذ جميع الدول ما يلزم من خطوات في اطار النظام القانوني المحلي لكل منها لضمان هذه الحماية وان تتمتع العائدات والالتزامات الناشئة من بيعها، فضلا عن صندوق التنمية للعراق، بامتيازات وحصانات تعادل ما تتمتع به الامم المتحدة عدا ان الامتيازات والحصانات المذكورة اعلاه لن تنطبق فيما يتعلق بأي اجراء قانوني يلزم فيه اللجوء الى هذه العائدات او الالتزامات للوفاء بمسؤوليته عن اضرار تفرض فيما يتصل بحادث بيئي يحدث بعد تاريخ اتخاذ هذا القرار، بما في ذلك الانسكاب النفطي.

٢٣ ـ يقرر أن تقوم جميع الدول الاعضاء التي يوجد بها.

أ ـ اصوال او اصول مالية اخرى او صوارد اقتصادية ملك لحكومة العراق السابقة او الهيئات الحكومية او المؤسسات او الوكالات التابعة لها، الموجودة خارج العراق في تاريخ اتخاذ هذا القرار، أو.

ب - اموال او اصول مالية آخرى أو موارد اقتصادية اخرجت من العراق او حصل عليها صدام حسين او مسؤولون كبار غيره في النظام العراقي السابق وافراد اسرهم الاقربون، بما في ذلك الكيانات التي يمتلكها او يسيطر عليها ، بضرورة مباشرة او غير مباشرة، هؤلاء الاشخاص او اشخاص يتصرفون بالنيابة عنهم او بتوجيه منهم.

بتجميد تلك الاموال او الاصول المالية الاخرى او الموارد الاقتصادية، دون ابطاء، وان تعمل على الفور على نقلها الى صندوق التنمية للعراق. ما لم تكن تلك الاموال او الاصول المالية الاخرى او الموارد الاقتصادية هي ذاتها موضوع حجز او قرار قضائي او اداري او تحكيمي، على ان يكون مفهوما انه يجوز توجيه المطالبات التي يقدمها الافراد او الكيانات غير الحكومية بشأن تلك الاموال او الاصول المالية الاخرى الى حكومة العراق التمثيلية المعترف بها دوليا، ما لم تعالج بطريقة اخرى، ويقرر كذلك ان تتمتع جميع تلك الاموال او الاصول المالية الاخرى او الموارد الاقتصادية تتمتع جميع تلك الاموال او الاصول المالية الاخرى او الموارد الاقتصادية

بنفس الامتيازات والحصانات وأشكال الحماية المنصوص عليها في الفقرة ٢٢.

٢٤ ـ يطلب الى الامين العام ان يقدم تقريرا الى المجلس على فترات منتظمة عن عمل الممثل الخاص فيما يتعلق بتنفيذ هذا القرار وعن عمل المجلس الدولي للمشورة والمراقبة ويشجع المملكة المتحدة لبريطانيا العظمى وأيرلندا الشمالية والولايات المتحدة الاميركية الى ابلاغ المجلس على فترات منتظمة بجهودهما المبذولة عوجب هذا القرار.

٢٥ ـ يقرر ان يستعرض تنفيذ هذا القرار في غضون اثني عشر شهرا من اتخاذه
 وان ينظر ان الخطوات الاخرى التى قد يلزم اتخاذها.

٢٦ ـ يطلب الى الدول الاعتضاء والمنظمات الدولية والاقليسية أن تساهم في
 تنفيذ هذا القرار.

٢٧ ـ يقرر ان يبقي هذه المسألة قيد نظره.

سدرچاوه: له توری ندنتدرنیّت و درگیراوه

قرار مجلس الامن رقم ١٥٤٦

الذي اتخذه مجلس الأمن في جلسته ٤٩٨٧ المعقودة في ٨حزيران/يونيه ٢٠٠٤

ان مجلس الأمن،

إذ يرحب ببد، مرحلة جديدة على طريق انتقال العراق الى حكومة منتخبة انتخابا ديموقراطيا، وإذ يتطلع تحقيقا لهذه الغاية الى إنهاء الاحتلال وتولي حكومة عراقية مؤقتة مستقلة وتامة السيادة لكامل المسؤولية والسلطة بحلول ٣٠ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤،

وإذ يشير الى جميع قراراته السابقة ذات الصلة بشأن العراق،

وإذ يعيد تأكيد استقلال العراق وسيادته ووحدته وسلامته الإقليمية،

وإذ يعيد أيضا تأكيد حق الشعب العراقي في أن يقرر بحرية مستقبله السياسي وفي السيطرة على موارده الطبيعية،

وإذ يسلم بأهمية الدعم الدولي، لا سيما الدعم المقدم من بلدان المنطقة والبلدان المجاورة للعراق والمنظمات الإقليمية، لشعب العراق في الجهود التي يبذلها لتحقيق الأمن والازدهار، وإذ يشير الى أن التنفيذ الناجح لهذا القرار سيسهم في تحقيق الاستقرار الإقليمي،

وإذ يرحب بجهود المستشار الخاص للأمين العام الرامية الى مساعدة شعب العراق على التوصل الى تشكيل الحكومة المؤقتة للعراق، على النحو المبين في رسالة الأمين العام المؤرخة ٧ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤ (١٦٤/٤٠٠٢/٥)، وإذ يحييط علما بحل مجلس الحكم العراقي، وإذ يرحب بالتقدم المحرز في تنفيذ ترتيبات الانتقال السياسي للعراق، المشار إليها في القرار ١٥١١ (٢٠٠٣) المؤرخ ١٦ تشرين الأول/ أكتوبر ٢٠٠٣،

وإذ يرحب بالتزام الحكوضة المؤقسة للعراق بالعمل على إقامة عراق اتحادي ديموقراطي تعددي موحد، يتوافر فيه كامل الاحترام للحقوق السياسية وحقوق الإنسان، وإذ يشدد على ضرورة أن تحترم جميع الأطراف تراث العراق الأثري والتاريخي والشقافي والديني وأن تحمي هذا التراث، وإذ يؤكد أهمية سيادة القانون، والمصالحة الوطنية، واحترام حقوق الإنسان بما فيها حقوق المرأة، والحريات الأساسية، والديموقراطية، بما في ذلك الانتخابات الحرة والنزيهة،

وإذ يشير الى إنشاء بعثة الأمم المتحدة لتقديم المساعدة الى العراق في ١٤ آب/ أغسطس ٢٠٠٣، وإذ يؤكد أن الأمم المتحدة ينبغي أن تؤدي دورا رئيسيا في مساعدة الشعب العراقي والحكومة العراقية في تكوين المؤسسات اللازمة للحكم التمثيلي، وإذ يسلم بأن الدعم الدولي لاستعادة الاستقرار والأمن أمر ضروري لرفاه شعب العراق، فضلا عن تمكين جميع المعنيين من الاضطلاع بعملهم لصالح شعب العراق، وإذ يرحب بإسهامات الدول الأعضاء في هذا الصدد في إطار القسيرار ١٥١٨) المؤرخ ٢٢ أيار/ مسايو ٢٠٠٣ والقسيرار ٢٠٠٣).

وإذ يشير الى التقرير المقدم من الولايات المتحدة الى مجلس الأمن في ١٦ نيسان/ أبريل ٢٠٠٤ بشأن جهود القوة المتعددة الجنسيات وما أحرزته من تقدم، وإذ يقر بتلقي الطلب الوارد في الرسالة المؤرخة ٥ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤ الموجهة الى رئيس المجلس من رئيس وزراء الحكومة المؤقتة للعراق، والمرفقة بهذا القرار، بالايقاء على وجود القوة المتعددة الجنسيات،

وإذ يقر أيضا بأهمية موافقة حكومة العراق ذات السيادة فيما يتعلق بوجود القوة المتعددة الجنسيات وتلك المتعددة الجنسيات وتلك الحكومة،

وإذ يرحب باستعداد القوة المتعددة الجنسيات لمواصلة الجهود الرامية الى المساهمة في صون الأمن والاستقرار في العراق دعما للانتقال السياسي، لا سيما فيما يتعلق بالانتخابات المقبلة، ولتوفير الأمن لوجود الأمم المتحدة في العراق، على النحو المبين في الرسالة المؤرخة ٥ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤ الموجهة الى رئيس المجلس من وزير خارجية الولايات المتحدة، والمرفقة بهذا القرار،

وإذ يحيط علما بالتزام جميع القوات العاملة على صون الأمن والاستقرار في العراق بالتبصرف وفقا للقانون الدولي، بما في ذلك الالتزامات المقررة بموجب القانون الإنساني الدولي، وبالتعاون مع المنظمات الدولية ذات الصلة،

وإذ يؤكد أهمية المساعدة الدولية في إعادة بناء الاقتصاد العراقي وتنميته، وإذ يسلم بالفوائد التي تعود على العراق من الحصانات والامتيازات التي تتمتع بها الإيرادات النفطية العراقية وصندوق التنمية للعراق، وإذ يشير الى أهمية كفالة استسمرار الإنفاق من هذا الصندوق من جانب الحكومة المؤقسة للعراق والحكومات التي تخلفها، بعد حل سلطة الائتلاف المؤقسة،

وإذ يقرر أن الحالة في العراق لا تزال تشكل تهديدا للسلام والأمن الدوليين، وإذ يتصرف بموجب الفصل السابع من ميثاق الأمم المتحدة،

١- يقر تشكيل حكومة ذات سيادة للعراق، على النحو الذي عُرض به في ١ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤، تتولى كامل المسؤولية والسلطة بحلول ٣٠ حزيران/ يونيسه ٢٠٠٤ لحكم العراق مع الامستناع عن اتخاذ أي إجراءات تؤثر على مصير العراق فيما يتجاوز الفترة المؤقتة المحدودة، الى أن تتولى حكومة انتقالية منتخبة مقاليد الحكم على النحو المتوخى فى الفقرة الرابعة أدناه:

٢- يرحب بأنه سيتم، بحلول ٣٠ خزيران/ يونيه ٢٠٠٤ أيضاً، انتهاء الاحتلال، وانتهاء وجود سلطة الائتلاف المؤقتة، وبأن العراق سيؤكد من جديد سيادته الكاملة:

٣- يعيد تأكيد حق الشعب العراقي في تقرير مستقبله السياسي بحرية وفي
 عارسة كامل السلطة والسيطرة على موارده المالية والطبيعية:

٤- يقر الجدول الزمني المقترح للانتقال السياسي للعراق الى الحكم الديموقراطي،
 ويشمل ما يلى:

(أ) تشكيل حكومة مؤقسة ذات سيادة للعراق تسولي مسؤولية الحكم والسلطة بحلول ٣٠ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤:

(ب) وعقد مؤتمر وطني يعكس تنوع المجتمع العراقي:

(ج) وإجراء انتخابات ديموقراطية مباشرة بحلول ٣١ كانون الأول/ ديسمبر المحداد انتخابات ديموقراطية مباشرة بحلول ٣١ كانون الأول من الأحوال ٣١ كانون الثاني/ يناير ٢٠٠٥، لتشكيل جمعية وطنية انتقالية، تتولى جملة مسؤوليات منها تشكيل حكومة انتقالية للعراق وصياغة دستور دائم للعراق تمهيدا لقيام حكومة منتخبة انتخابا دستوريا بحلول ٣١ كانون الأول/ ديسمبر ٢٠٠٥:

- ٥- يدعو حكومة العراق الى أن تنظر فى مسألة كيف يمكن لعقد اجتماع دولي
 أن يدعم العملية المذكورة أعلاه، ويشير الى أنه سيرحب بعقد اجتماع من
 هذا القبيل لدعم الانتقال السياسي العراقي والانتعاش العراقي لفائدة شعب
 العراق، ولصالح الاستقرار فى المنطقة:
- ٦- يهيب بالعراقيين كافة أن ينفذوا جميع هذه الترتيبات تنفيذا سلميا وكاملا،
 ويهيب بجميع الدول والمنظمات ذات الصلة أن تدعم هذا التنفيذ:
- ٧- يقرر أن يقوم الممثل الخاص للأمين العام وبعثة الأمم المتحدة لتقديم المساعدة
 الى العراق، في سياق تنفيذ ولايتهما، وفقا لما تسمح به الظروف، لمساعدة
 الشعب العراقي والحكومة العراقية، بما يلي، وفقا لما تطلبه حكومة العراق:
 - (أ) أداء دور رئيسي فيما يلي:
- ١- المساعدة في عقد مؤتمر وطني، خلال شهر تموز/ يوليه ٢٠٠٤، لاختيار مجلس استشارى:
- ٢- تقديم المشورة والدعم الى اللجنة الانتخابية المستقلة للعراق، فضلا عن
 الحكومة المؤقتة للعراق، والجمعية الوطنية الانتقالية بشأن عملية إجراء
 الانتخابات:
- ٣- تشجيع الحوار وبناء التوافق في الآراء على الصعيد الوطني بشأن صياغة
 شعب العراق لدستور وطني:
 - (ب) وأبضا:
- ١- تقديم المشورة الى حكومة العراق في مجال توفير الخدمات المدنية
 والاجتماعية الفعالة:
- ٢- والمساهمة في تنسيق وإيصال مساعدات التعمير والتنمية والمساعدات
 الانسانية:
- ٣- وتعزيز حساية حقوق الإنسان والمصالحة الوطنية والإصلاح القيضائي والقانوني من أجل تعزيز سيادة القانون في العراق:
- ٤- وتقديم المشورة والمساعدة الى حكومة العراق فيسما يتعلق بالتخطيط الأولي لإجراء تعداد سكاني شامل في نهاية المطاف:
- ٨- يرحب بالجهود الجارية التي تبذلها الحكومة المؤقتة المقبلة للعراق لتكوين
 القوات الأمنية العراقية بما فيها القوات المسلحة العراقية (المشار إليها فيما

يلي باسم <<القوات الامنية العراقية>>) التي تعمل تحت سلطة الحكومة المؤقتة للعراق والحكومات التي تخلفها، والتي ستؤدي دورا متزايدا بصورة تدريجية وستتولى في نهاية المطاف المسؤولية الكاملة عن صون الأمن والاستقرار في العراق.

٩- يشير الى ان وجود القوة المتعددة الجنسيات في العراق هو بناء على طلب الحكومة المؤقتة المقبلة للعراق، ولذا فإنه يعيد تأكيد التفويض الممنوح للقوة المتعددة الجنسيات المنشأة تحت قيادة موحدة بموجب القرار ١٥١١ (٣٠٠٣) مع ايلاء الاعتبار للرسالتين المرفقتين بهذا القرار.

- ١- يقرر ان تكون للقوة المتعددة الجنسيات سلطة اتخاذ جميع التدابير اللازمة للمساهمة في صون الامن والاستقرار في العراق وفقا للرسالتين المرفقتين بهذا القرار اللتين تتضمنان، في جملة امور، الاعراب عن طلب العراق استمرار وجود القوة المتعددة الجنسيات وتبيان مهامها، بما في ذلك عن طريق منع الارهاب وردعه، بحيث تتمكن الامم المتحدة، ضمن امور اخرى، من انجاز دورها في مساعدة الشعب العراقي على النحو المجمل في الفقرة السابعة اعلاه، وبحيث يستطيع الشعب العراقي ان ينفذ بحرية ودون تعرض للتخويف جدول العملية السياسية الزمني وبرنامجها وان يستفيد من انشطة التعمير والاصلاح.

۱۱ـ يرحب في هذا الصدد بالرسالتين المرفقتين بهذا القرار واللتين تقرران، في جملة امور، انه يجري انشاء ترتيبات لاقامة شراكة أمنية بين حكومة العراق ذات السيادة والقوة المتعددة الجنسيات ولكفالة تحقيق التنسيق بينهما، ويشير ايضا في هذا الصدد الى ان القوات الامنية العراقية مسؤولة امام الوزراء العراقيين المختصين، وان حكومة العراق لديها السلطة لإلحاق قوات امنية عراقية بالقوة المتعددة الجنسيات للاضطلاع بعمليات معها، وان الهياكل الامنية المذكورة في الرسالتين ستكون بمثابة محافل لحكومة العراق والقوة المتعددة الجنسيات للتوصل الى اتفاق بشأن كامل نطاق المسائل والقوة المتعددة الجنسيات، بما في ذلك السياسة المتصلة بالعمليات الامنية والمسائل المتعلقة بالسياسات، بما في ذلك السياسة المتصلة بالعمليات الهجومية الحساسة، وستكفل تحقيق شراكة كاملة بين القوات الامنية العراقية والقوة المتعددة الجنسيات، من خلال التنسيق والتشاور على نحو وثيق.

- ١٢ يقرر كذلك استعراض ولاية القوة المتعددة الجنسيات بناء على طلب حكومة العراق او بعد مضي اثني عشر شهرا من تاريخ اتخاذ هذا القرار، على ان تنتهي هذه الولاية لدى اكتمال العملية السياسية المبينة في الفقرة ٤ اعلاه، ويعلن انه سينهى هذه الولاية قبل ذلك اذا طلبت حكومة العراق انهاءها.
- 17 يحيط علما بالنية المبينة في الرسالة المرفقة الواردة من وزير خارجية الولايات المتحدة لانشاء كيان قائم بذاته في اطار القيادة الموحدة للقوة المتعددة الجنسيات تقتصر مهمته على توفير الامن لوجود الامم المتحدة في العراق، ويسلم بأن تنفيذ التدابير التي تهدف الى توفير الامن لموظفي منظومة الامم المتحدة العاملين في العراق سيتطلب قدرا كبيرا من الموارد، ويطلب الى الدول الاعضاء والمنظمات ذات الصلة تقديم هذه الموارد، عا في ذلك المساهمة في ذلك الكيان.
- ١٤ يسلم بأن القوة المتعددة الجنسيات سوف تساعد ايضا في بناء قدرة القوات والمؤسسات الامنية العراقية، من خلال برنامج للتجنيد والتدريب والتجهيز بالمعدات والتوجيه والرصد.
- ١٥ ـ يطلب الى الدول الاعضاء والمنظمات الدولية والاقليمية تقديم المساعدة للقوة المتعددة الجنسيات، بما فيها القوات العسكرية، حسبما يتفق عليه مع حكومة العراق، للعمل على تلبية احتياجات الشعب العراقي الى الامن والاستقرار، وتقديم المساعدات الانسانية ومساعدات التعمير، ودعم جهود بعثة الامم المتحدة لتقديم المساعدة الى العراق.
- 17_ يؤكد اهمية انشاء شرطة عراقية فعالة، وانفاذ مراقبة الحدود، وانشاء هيئة لحماية المرافق تخضع لسيطرة وزارة الداخلية العراقية، وتخضع ايضا، في حالة هيئة حساية المرافق، لوزارات عراقية اخرى، من اجل صون القانون والنظام والامن، بما في ذلك مكافحة الارهاب، ويطلب الى الدول الاعضاء والمنظمات الدولية مساعدة حكومة العراق على بناء قدرة هذه المؤسسات العراقية.
- ۱۷ يدين كافة اعتمال الارهاب في العراق ويؤكند من جديد التنزامات الدول الاعتضاء بموجب القرارات ۱۳۷۳ (۲۰۰۱) المؤرخ ۲۸ ايلول/ سبتمبر ۱۹۹۹، ۲۰۰۱، و۲۲۷۷ (۱۹۹۹) المؤرخ ۱۵ تشرين الاول/ اكتتوبر ۱۹۹۹،

- و۱۳۳۳ (۲۰۰۰) المؤرخ ۱۹ كسانون الاول/ ديسسمسيسر ۲۰۰۰ و ۱۳۳۳ و ۲۰۰۰) المؤرخ ۲۰۰ كانون الثاني/ يناير ۲۰۰۲، و ۱٤٥٥ (۲۰۰۳) المؤرخ ۲۰ كسانون الثاني/ يناير ۲۰۰۳، و۲۰۲۹ (۲۰۰۴) المؤرخ ۳۰ كسانون الثاني/ يناير ۲۰۰۶، وغيرها من الالتزامات الدولية ذات الصلة المتعلقة، في جملة امور، بالانشطة الارهابية في العراق او الناشئة من العراق او ضد مواطنيه، ويؤكد مجددا، على وجه التحديد، دعوته الى الدول الاعضاء ان تمنع عبور الارهابيين الى العراق ومنه، وتزويد الارهابيين بالاسلحة، وتوفير التمويل لهم مما من شأنه دعم الارهابيين، ويؤكد من جديد اهمية تعزيز تعاون بلدان المنطقة، ولا سيما البلدان المجاورة للعراق، في هذا الصدد.
- ١٨ يسلم بأن الحكومة الموقتة للعراق ستضطلع بالدور الرئيسي في تنسيق المساعدات الدولية المقدمة إلى العراق.
- ١٩ يرحب بجهود الدول الاعضاء والمنظمات الدولية الرامية الى دعم طلبات الحكومة المؤقتة للعراق لتوفير مساعدات تقنية وخبراء اثناء قيام العراق بإعادة بناء قدراته الادارية.
- ٢- يكرر طلبه الى الدول الاعتضاء والمؤسسات المالية الدولية وغيرها من المنظمات تعزيز جهودها الرامية الى مساعدة شعب العراق في التعمير وفي تنمية الاقتصاد العراقي، بما في ذلك توفير الخبسراء الدوليين والموارد الضرورية عن طريق برنامج لتنسيق مساعدات الجهات المانحة.
- ١٦- يقرر ألا يسري الحظر المتعلق ببيع او توريد الاسلحة والاعتدة المتصلة بها الى العراق بموجب القرارات السابقة على الاسلحة او الاعتدة المتصلة بها اللازمة لحكومة العراق او للقوة المتعددة الجنسيات لخدمة اغراض هذا القرار، ويشدد على اهمية تقيد جميع الدول بها تقيدا صارما، ويشير الى اهمية الدول المجاورة للعراق في هذا الصدد، ويطلب الى حكومة العراق والقسوة المتعددة الجنسيات ضمان وضع اجراءات تنفيذ ملائمة.
- ۲۷ يشير الى انه لا يوجد في الفقرة السابقة بما يمس الحظر المفروض على الدول او التزاماتها فيما يتعلق بالبنود المحددة في الفقرتين ٨ و ١٢ من القرار ٦٨٧ (١٩٩١ او الانشطة الوارد وصفها في الفقرة ٣ (و) من القرار ٧٠٧ (١٩٩١) المؤرخ ١٥ آب/ اغسطس ١٩٩١،

- ويؤكد من جديد اعتزامه اعادة النظر في ولايتي لجنة الامم المتحدة للرصد والتحقق والتفتيش والوكالة الدولية للطاقة الذرية.
- ٢٣ يطلب الى الدول الاعضاء والمنظمات الدولية ان تستجيب لطلبات العراق للمساعدة في الجهود التي يبذلها العراق لادماج قدامى المحاربين وافراد الميليشيات السابقين في المجتمع العراقي.
- الموال المنافية المراق المنطة التحالف المؤقتة، ان يكون التصرف في اموال صندوق التنمية للعراق مرهونا على وجه الحصر بتوجيهات حكومة العراق، ويقرر ان يستخدم صندوق التنمية للعراق بطريقة شفافة ومنصفة ومن خلال الميزانية العراقية بما في ذلك لاغراض الوفاء بالالتزامات المستحقة على صندوق اتنمية للعراق، وان يستمر نفاذ ترتيبات ايداع عائدات صادرات النفط والمنتجات النفطية والغاز الطبيعي، المنصوص عليها في الفقرة ٢٠ من القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣)، وان يواصل المجلس الدولي للمشرورة والرصد انشطته في رصد صندوق التنمية للعراق وان يضم فردا مؤهلا حسب الاصول المسميه حكومة العراق ليكون عضوا اضافيا به يتمتع بكامل حق التصويت، وان تتخذ الترتيبات الملائمة لمواصلة ايداع العائدات المشار اليها في الفقرة وان من القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣).
- ٧٠ يقرر كذلك ان يتم استعراض احكام الفقرة السالفة الذكر المتعلقة بايداع العائدات في صندوق التنمية للعراق والمتعلقة بدور المجلس الدولي للمشورة والرصد بناء على طلب الحكومة الانتقالية للعراق او بعد مضي اثني عشر شهرا من تاريخ اتخاذ هذا القرار، وان ينتهي العمل بتلك الاحكام لدى انجاز العملية السياسية المبينة في الفقرة الرابعة اعلاه.
- 77 يقرر، فيما يتصل بحل سلطة التحالف المؤقتة، ان تضطلع الحكومة المؤقتة للعراق وما يخلفها من الحكومات بالحقوق والمسؤوليات والالتزامات المتعلقة ببرنامج النفط مقابل الغذاء التي نقلت الى السلطة، بما فيها كامل المسؤولية التشغيلية للبرنامج واي التزامات تضطلع بها السلطة بصدد تلك المسؤولية، ومسؤولية ضمان التأكيد الموثق من جهة مستقلة لتسليم السلع، ويقرر كذلك ان تضطلع الحكومة المؤقتة للعراق وما يخلفها من حكومات، بعد فترة انتقالية مدتها ١٢٠ يوما من تاريخ اتخاذ هذا القرار، بمسؤولية التصديق

على تسليم السلع بموجب عقود سبق تحديد اولويتها، وأن يعتبر ذلك التصديق بمثابة التوثيق المستقل اللازم للافراج عن الاموال المرتبطة بهذه العقود، مع التشاور، حسب الاقتضاء، لضمان سلاسة تنفيذ هذه الترتيبات.

٢٧ يقرر كذلك ان تظل احكام الفقرة ٢٢ من القرار ١٤٨٣ (٢٠٠٣) سارية، فيما عدا ان الامتيازات والحصانات المنصوص عليها في تلك الفقرة لا تسري فيما يتعلق بأي حكم نهائي ناشئ عن التزام تعاقدي يدخل فيه العراق بعد 7٠٠٤ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤.

۲۸_ يرحب بالتزامات عديد من الدائنين، بمن فيهم المنتمون الى نادي باريس، بتحديد سبل تخفيض الديون السيادية على العراق تخفيضا جوهريا، ويطلب الى الدول الاعضاء والمنظمات الدولية والاقليمية دعم جهود العراق للتعمير، ويحث المؤسسات المالية الدولية والمانحين الثنائيين على اتخاذ اجراءات فورية لتوفير مجموعة كاملة من القروض والمساعدات المالية الاخرى للعراق، ويسلم بأن للحكومة المؤقتة للعراق سلطة ابرام وتنفيذ ما قد يلزم من اتفاقات وترتيبات اخرى في هذا الصدد، ويطلب الى الدائنين والمؤسسات والمانحين ان يتناولوا هذه المسائل على سبيل الاولوية مع الحكومة المؤقتة للعراق وما يخلفها من حكومات. ٦٩_ يذكر باستمرار التزامات الدول الاعضاء بتجميد وتحويل اموال واصول وموارد اقتصادية معينة الى صندوق التنمية للعراق وفقيا للفسقسرتين ٦٩ و٣٣ من القرار ١٤٨٣) والقرار ٢٠٠٣) والقرار ٢٠٠٨)

. ٣- يطلب الى الامين العام ان يقدم الى المجلس في غضون ثلاثة اشهر من تاريخ اتخاذ هذا القرار تقريرا عن عمليات بعشة الامم المتحدة لتقديم المساعدة الى العراق، وتقريرا كل ثلاثة اشهر بعد ذلك عن التقدم المحرز نحو اجراء انتخابات وطنية والاضطلاع بكافة مسؤوليات البعثة.

٣٦ يطلب الى الولايات المتحدة أن تقدم الى المجلس، باسم القوة المتعددة الجنسيات، تقريرا في غضون ثلاثة اشهر من تاريخ اتخاذ هذا القرار عن الجنهود التي تضطلع بها هذه القوة وما تحرزه من تقدم، وتقريرا كل ثلاثة اشهر بعد ذلك.

٣٢ يقرر ان يبقي المسألة قيد نظره الفعلي.

سەرچاوە: لە تۆرى ئەنتەرنىت وەرگىراوە

خطاب(د.ایاد علاوي)

بسم الله الرحمن الرحيم

أبناء شعبنا العراقي الكريم

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

إنها لمناسبة عزيزة وغالية على نفسي عندما أتحدث إليكم، وأود في حديثي اليكم اليوم أن أضع أمامكم تصورات حكومتكم لمهامها والتي نطمح جميعا لتحقيقها حيث سنتقدم ببرنامج مفصل يطرح عليالشعب، ويكون دليل ومنهاج عمل لحكومتنا، وهو جزء من الأمانة التي أودعت في أعناقنا والعراق يعيش هذه المرحلة الدقيقة والحرجة من تاريخه الطويل.

أيهاالشعب الكريم الأبيّ

ونحن على أبواب أستعادة السيادة، فإننا نواجه العديد من القضايا التي تتعلق بالخطوات العملية الجادة والمنظمة والتي يجب اعتمادها لنقل السيادة بمفهوميها السياسي والقانوني وذلك في الثلاثين من حزيران الجاري بأذن الله تعالى.

ونحن كعراقيين لا نرضى بالاحتلال أبداً، وفي الوقت الذي نعبر فيه عن إمتناننا للولايات المتحدة وبريطانيا وسلطة التحالف وللرئيس الأميركي بوش ورئيس وزراء بريطانيا بلير وسائر قادة التحالف الدولي لمساعدتهم على تحرير العراق، فإننا مستعدين لإنهاء الاحتلال واستلام السيادة في الثلاثين من حزيران.

ولقد بدأت حكومتنا بالمشاركة الفعالة في المناقشات الجارية في مجلس الأمن الاستصدار القرار الجديد المتعلق بنقل السيادة الكاملة للحكومة العراقية المؤقتة، كما اتخذ مجلس الحكم العراقي خطوات هامة قبل أن يحل نفسه في هذا الاتجاه بنقل صلاحياته البالحكومة المؤقتة.

باشعبنا الكريم ..

إن حكومتنا قد شخصت جوانب أساسية تشكل مسارات الانتقال نحوعراق سليم معافي يمارس شعبنا فيه حقوقه كاملة غير منقوصة ويختار قياداته منّ خلال صناديق الاقتراع ويحدد دستوره بالحوار الحضاري المرتكز على الإرادة الشعبية، ولعل أولى المسارات هذه هو المسار السبياسي والذي يقتضي وضع الآليات المناسبة والعملية والاستئناس بالخبرات المتوفرة لدى الأمم المتحدة للإعداد ولإجراء انتخابات حرة ونزيهمة من دون خوف أو إحببار، وستكون الهبيئية المستقلة للإنتخابات التي تشكلت حديثا وبدعم من الأمم المتحدة أحدى الآليات السليمة للعملية الانتخابية، أما المسار الثاني والهام جدا فيتعلق بالأوضاع الأمنية التي تعيشها البلاد وحالة الفراغ الإداري وغياب المؤسسات القادرة التي يمكن لها أن توفر الأمن والاستقرار لحياة المواطن وتضعه على درب السلامة حيث شخصت حكومتنا من إن استقرار الأمن وضمان كرامة ومال وعرض المواطن هي وحدها التي ستمكننا من خوض المسار السياسي بنجاح وإجراء نقل السيادة بالكامل وستضمن كذلك إمكانية تحقيق العملية الانتخابية الدستورية في العراق. إن القوى المعادية الإرهابية والتي تريد الشر بشعبنا الكريم الصابر والصامد قد عبرت بالفعل عن إرادتها ونواياها الشريرة السيئة لمحاولة كسر إرادة هذه الأمة، وما العمليات المنظمة لقتل العراقيين الأبرياء واستهداف شرطتنا الوطنية وضرب البني التحتية كالكهرباء ومؤسسات النفط وما إلى ذلك إلا الشر الذي يحاول به هؤلاء الضالين إلحاقه بشعبنا الصابر.. إن العمليات الإرهابية الجبانة أدت وستؤدى إلى تأخير الحياة العامة وتخريب الاقتصاد الوطني والتأثير على أرزاق المواطنين ولقمة العيش اليومية للأسرة العراقية، وتدفق مجرمين كالمسمى بالزرقاوي عبر الحدود إلى العراق ليوقعوا الضرر بنا سيتوقف بإذن الله، حيث ستُصدر حكومتكم قراراً ينظم دخول الأجانب إلى العراق وفق ضوابط وسمات الدخول ألقانونية.

لقد أدت عمليات الشر الإرهابية إلى تعطيل الاستشمارات الأجنبية والعربية واستشمارات القطاع الخاص وكذلك استشمارات الدولة التي كان يمكن أن توفر لمئات الألوف من المواطنين فرص العمل الشريف والكسب المشروع وتعيلهم وتعيل عوائلهم وأطفالهم.

إن كبوة العراق ستتلوها بإذن الله نهضة كبيرة جبارة وماردة، وبهذا أدعو شعبنا شعب البطولات والمآثر والكرامات، شعب التضحية والفداء، شعب ثورة العشرين وثوارها الأباة في الفرات الأوسط والنجف الأشرف والعمارة والموصل والرمادي أن ينهض لدحر المعتدين الإرهابيين الذين يريدون تعطيل الحياة وإدخالنا في ظلام دامس ليستمروا في سفك دماء أبناء شعبنا وتعريض عوائلنا الشريفة "لاسمح الله" للضياء والتفكك.

فلنكن كلنا يداً واحدة نستلهم من الآباء والأجداد مواقف الرجال والهامات المرفوعة لنبني عراقنا الجديد ولنحافظ على قيمنا وديننا. إن دحر الإرهاب والإرهابيين هو واجب كل عراقي، وأنا أطالبكم بالتصدي الحازم لهؤلاء القبتلة المجرمين والتعاون مع أجهزة الدولة لتدمير هذه القوى الشريرة. وإن حكومتكم وبالتنسيق مع الحركات والأحزاب السياسية التي قارعت نظام صدام وتصدت له ستعمل على حل المظاهر والكيانات المسلحة وتحويل منتسبيها إلى المؤسسات الأمنية والعسكرية في العراق، ولن يكون هناك دوراً للكيانات المسلحة خارج إطارات الدولة.

باشعينا البطيل

إن البناء الاقتصادي ومواجهة المشاكل الآنية والمهمة ستكون المسار الطبيعي الثالث والموازي للمسارات الأخرى، ولعل أبرز المشكلات الإقتصادية وأخطرها هي البطالة والتضخم المالي وضعف القدرة الشرائية، لذا ستعمل حكومتنا على تثبيت سعر صرف الدينار ورفع قدرته الشرائية وتحسين المستوى المعيشي للأسرة ورفع طاقة ضخ النفط وحفظ الكرامات وذلك بالعمل على زيادة الرواتب والمخصصات والحرص على توزيعها بشكل يتناسب مع احتياجات شعبنا والذي سيبقى مرفوع الرأس شامخاً بإذن الله.

إننا نفاوض الآن لإطفاء ديون العراق الهائلة التي تسببت بها سياسات صدام الطائشة وتبذيره وسرقته لثروات البلاد من جهة وزج العراق بحروب لا طائلة لها من جهة ثانية، ونفاوض للحصول على دعم دولي مالى ومنح وقروض كما نفاوض للسيطرة على موارد البلاد الطبيعية عند نقل السيادة، وتساعدنا بذلك دول مهمة وصديقة وعلى رأسها الولايات المتحدة وأوربا المتحدة فضلاً عن دول شقيقة ودول إسلامية، وقد تقدمت المفاوضات كثيراً وستكلل بإذن الله بالنجاح. سيواجه

العراق صعوبات مالية سنتغلب عليها خلال عامين الى ثلاثة ، ومما سيضاعف هذه الصعوبات لا سامح الله هو استمرار استهداف البنى الارتكازية كالمنشآت النفطية من قبل القوى المعادية لشعبنا. وسيذهب مجموعة من الأخوة الوزراء المعنيين في الأسابيع القادمة لمتابعة هذه الجوانب مع الدول والهيئات المعنية، كما سيحضر الأخ رئيس الجمهورية اجتماعاً مع قادة الدول الثمانية الكبار في الأيام القريبة القادمة، حيث ستساهم حكومتكم بدحر الإرهاب الاقتصادي الذي يحاول المجرمون الحاقد بعراقنا الحيب.

أيها الأخرة الأحرار

إن الوحدة الوطنية والابتعاد عن الثأر العشوائي والتأكيد على سيادة القانون والفصل مابين من أجرم بحق شعب العراق ومن لم يُجرم وتقديم المجرمين إلى المحاكم لينالوا جزائهم العادل على مااقترفوا من ظلم، وعلى أن يعيش بكرامة من لم يرتكب جُرماً من البعثيين ولينصهر في حياته اليومية كفرد مع المجتمع ويكون عامل دفع ونهوض مساهماً في عملية الانتقال الحضاري التي نسعى إليها ليكون هذا العراق لأهله ولأشقائه ولجيرانه خير عون وسند وليعود إلى العالم مساهماً في قيادة الإنسانية نحو مستقبل أكثر أماناً وأكثر استقراراً وأكثر عدلاً، ومن أجل ذلك سأجتمع الأسبوع القادم بالمحكمة الخاصة التي سيستلمها العراقيون عند نقل السيادة، هذه المحكمة التي ستحاكم من ارتكب جرائما بحق العراقيين من أركان نظام صدام البائد.

إن العراق القوي القادر والذي يقوم على أسس متينة من المساواة والعدل واحترام حقوق الإنسان، العراق الذي ينأى بنفسه عن الاعتداء عليالجار وعلى الأخ، عراق المحبة والبناء، هذا العراق هو الذي سيساعد على استقرار المنطقة والمحافظة على سلامة وأمن شعوبها داعماً للتنمية والبناء.

ياشعبنا الكريم الحر

ومجلس الأمن على وشك استصدار قرار لاعتماد القوات المتعددة الجنسية في العراق بإشراف الأمم المتحدة والتي كان العراق أحد مؤسسيها، سيكون ذلك ضمانة للعراق لحين توفر القدرات المتكاملة لقوى الأمن الداخلي والشرطة الوطنية والجيش لتقوم بواجباتها الوطنية في حماية شعب العراق.

إن استهداف القوات المتعددة الجنسية بقيادة الولايات المتحدة بهدف إزاحتها من العراق سيلحق كارثة كبرى "لاسامح الله" بالعراق خاصة قبل استكمال بناء المؤسسات الأمنية والعسكرية، ولايفوتني أن أذكر إن قوات التحالف قد قدمت هي الأخرى دماء أبنائها نتيجة للعمليات الإرهابية وذلك بهدف إرغامها على ترك العراق.

أيهاالأخوات والأخوة الأعزاء

هذا ما وددت استعراضه عليكم لتكون الصورة واضحة أمامكم، وكلي ثقة بأن أبناء العراق يميزون جيداً بين من يريد أن يخدم شعبه ووطنه وبين من يريد الشر والإثم بحقهم، وسوف يكون شعارنا جميعا العمل الجاد من أجل بناء عراق ديمقراطي تعددي فدرالي موحد.

ويسعدني بهذه المناسبة التاريخية أن أثمن الدور الذي لعبته المراجع الدينية الجليلة في دعم العملية السياسية وفي مقدمتهم سماحة آية الله العظمى السيد على السيستاني "دام ظله".

عاش العراق وعاش شعبه عزيزاً حراً كريماً ...

وفق الله العراق وشعبه وسلام الله عليكم ورحمته وبركاته ...

سەرچاوە: لە تۆرى ئەنتەرنىت وەرگىراوە

ياشكۆى ژماره «۱۷»

جمهورية العراق مكتب رئيس الوزراء

٥حزيران/ يونيه ٢٠٠٤

صاحب السعادة السيد لاورو ل.باخا، الإبن رئيس مجلس الأمن الأمم المتحدة، نيويورك

صاحب السعادة،

بعد تعييني رئيسا لوزراء الحكومة المؤقتة للعراق، أكتب إليكم لأعرب عن التزام شعب العراق بإكمال عملية الانتقال السياسي وإقامة عراق حر وديمقراطي يكون شريكا في منع الإرهاب ومكافحته. وإننا، ونحن ندخل مرحلة جديدة حرجة ونسترجع سيادتنا الكاملة ونقترب من تنظيم انتخابات، سنكون بحاجة إالى مساعدة المجتمع الدولى.

وستبذل الحكومة المؤقتة للعراق قصاراها لتكون تلك الانتخابات ديمقراطية وحرة ونزيهة تماما. وسيظل الأمن والاستقرار عنصرين أساسيين في انتقالنا السياسي. بيد أنه لا تزال هناك في العراق قوات، من بينها عناصر اجنبية، تُعارض انتقالنا إلى السلم والديمقراطية والأمن. والحكومة مقرة العزم على التغلب على تلك القوات وإنشاء قوات أمن قادرة على توفير الأمن الكافي للشعب العراقي. وإلى أن نتمكن من توفير الأمن بأنفسنا، بما في ذلك الدفاع عن أرض العراق، وبحره وفضائه الجوي، نطلب دعم مجلس الأمن والمجتمع الدولي لسعينا هذا. إننا نطلب قرارا جديدا بشأن ولاية القوة المتعددة الجنسيات يسهم في حفظ الأمن في العراق، بما في ذلك عن طريق المهام والترتيبات الواردة في الرسالة التي وجهها وزير الخارجية كولن باول إلى رئيس مجلس الأمن لأمم المتحدة. وتطلب الحكومة أن يستعرض مجلس الأمن ولاية القوة المتعددة الجنسيات، بطلب من الحكومة الانتقالية للعراق، أو بعد إثنى عشر شهرا من تاريخ اتخاذ ذلك القرار.

وللوفاء بمسؤولية الحكومة العراقية فيما يتصل بالأمن، أعتزم إنشاء هياكل أمنية مناسبة تسمح لحكومة ولقوات الأمن العراقية بتولي تلك المسؤولية تدريجيا. ومن بائب بين تلك الهياكل اللجنة الوزارية للأمن الوطني المؤلفة مني، رئيسا، ومن نائب رئيس الوزراء، ووزراء الدفاع والداخلية والخارجية والعدل والمالية. وتضم اللجنة مستشار الأمن الوطني ومدير دائرة الاستعلامات الوطنية العراقية كعضوين استشاريين دائمين. وسيضع هذا المحفل الإطار العام للسياسة الأمنية العراقية. وإني أعتزم أن أدعو، حسب الاقتضاء، قائد القوة المتعددة الجنسيات، ونائبه، او من يعينه قائد تلك القوة، وغيرهم من الأفراد المناسبين، إلى الحضور والاشتراك، وسنكون مستعدين لمناقشة آليات التنسيق والتعاون مع القوة. وستكون القوات العراقية المسلحة مسؤولة أمام رئيس الأركان ووزير الدفاع. وستكون القوات الأمنية الأخرى (الشرطة العراقية وحرس الحدود ودائرة حماية المرافق) مسؤولة أمام وزير الداخلية ووزراء آخرين في الحكومة.

وسيضع الوزراء ذوو الصلة أيضا آليات أخرى للتنسيق مع القوة المتعددة الجنسيات. وإني أعتزم ان أنشئ بالتعاون مع القوة المتعددة الجنسيات هيئات على الصُعد الوطني والإقليمي والمحلي تضم قادة القوات الأمنية وزعماء مدنيين لكفالة التنسيق بين القوات الأمنية العراقية والقوة المتعددة الجنسيات بشأن جميع السياسات والعمليات الأمنية، سعيا إلى تحقيق وحدة القيادة للعمليات العسكرية التي تشترك فيها القوات العراقية المتعددة الجنسيات. وسيقوم كل من قادة القوة المتعددة الجنسيات والحكومة العراقية بإطلاع الجانب الآخر على أنشطتهم وبالتشاور بانتظام لكفالة تخصيص واستخدام الأفراد والموارد والمرافق بشكل فعال، وبتبادل المعلومات، وإحالة المسائل المدروسة إلى قادة الجانبين عند الاقتضاء. ومع تحسن القدرات العراقية، ستتولى القوات الأمنية العراقية المزيد من المسؤوليات تدريجيا.

وستكون الهياكل التي وصفتها في رسالتي هذه المجال الذي تتوصل فيه القوة المتعددة الجنسيات والحكومة العراقية إلى اتفاق بشأن جميع المسائل الأساسية المتعلقة بأمن والسياسة العامة، بما في ذلك السياسات المتصلة بالعمليات الهجومية الحساسة، وستكفل شراكة كاملة بين القوات العراقية والقوة المتعددة الجنسيات، عن طريق التنسيق والتشاور الوثيقين. وبما أنه توجد مسائل حساسة

بالنسبة لعدد من الحكومات ذات السيادة، بما فيها العراق والولايات المتحدة، فإنه ينبغي حلها في إطار من التفاهم بشأن شراكتنا الاستراتيجية. وسنتعاون عن كتب مع قيادة القوة المتعددة الجنسيات خلال الأسابيع القادمة لكفالة أن يكون لنا ذلك الإطار الاستراتيجي المتفق عليه.

إننا مستعدون لتولى المسؤولية السيادية لحكم العراق بحلول ٣٠ حزيران/يونيه. وإننا مدركون تماما للصعوبات التي تواجهنا ولمسؤولياتنا إزاء الشعب العراقي. إن المسؤولية كبيرة وإننا بحاجة إلى دعم المجتمع الدولي لكي ننجع. وإننا نطلب من مجلس الأمن مساعدتنا فورا بإتخاذ قرار لمجلس الأمن يعطينا الدعم اللازم. إني أفهم أن المشتركين في تقديم مشروع القرار يعتزمون إرفاق هذه الرسالة بنص القرار المتعلق بالعراق، والذي يجري النظر فيه حاليا. وأرجوكم، في انتظار ذلك، أن تقدموا نسخا من هذه الرسالة إلى أعضاء المجلس في أقرب وقت محكن.

توقيع الدكتور أياد علاوي

سهرچاوه: له توری نهنتهرنیت و درگیراوه

ياشكۆي ژمارە ، ۱۸،

وزارة الخارجية واشنطن

٥ حزيران/ يونيه ٢٠٠٤

صاحب السعادة السيد لاورو ل.باخا، الإبن رئيس مجلس الأمن الأمم المتحدة، نيويورك

صاحب السعادة،

استجابة لطلب حكومة العراق استمرار وجود القوة المتعددة الجنسيات في العراق، وفي أعقاب المشاورات مع رئيس وزراء الحكومة المؤقتة العراقية أياد علاوي، أكتب إليكم لأؤكد أن القوة المتعددة الجنسيات مستعدة، تحت قيادة موحدة، أن تواصل الإسهام في حفظ الأمن في العراق، بما في ذلك عن طريق منع الإرهاب وردعه، وحماية إقليم العراق. وهدف القوة المتعددة الجنسيات هو مساعدة الشعب العراقي على إقام الانتقال السياسي والسماح للأمم المتحدة وللمجتمع الدولي بالعمل لتبسير تعمير العراق.

وستتأثر قدرة الشعب العراقي على تحقيق أهدافه تأثرا كبيرا بالحالة الأمنية في العراق. ومثلما أثبتت الأحداث التي جدت مؤخرا، فإن استمرار الهجمات التي يشنها المتسمردون، بمن فيهم عناصر من النظام السابق، ومحاربون أجانب، وميليشيات غير قانونية يُمثل تحديا لجميع من يعملون من أجل تحسين الحالة في العراق.

إن إقامة شراكة أمنية تتسم بالفعالية والتعاون بين القوة المتعددة الجنسيات وحكومة العراق. وسيعمل قائد القوة المتعددة الجنسيات السيادة أمر أساسي في استقرار العراق. وسيعمل قائد القوة المتعددة الجنسيات في شراكة مع حكومة العراق ذات السيادة للمساعدة على توفير الأمن مع الاعتراف بسيادتها واحترامها. وتحقيقا لذلك، فإن القوة المتعددة الجنسيات مستعدة للمشاركة في مناقشات مع اللجنة الوزارية للأمن الوطني

بشأن إطار واسع للسياسات الأمنية، مثلما أشير إلى ذلك في رسالة السيد علاوي، رئيس وزراء الحكومة المؤقتة للعراق، المؤرخة ٥ حزيران/يونيه ٤٠٠٢. وفيما يتعلق بتنفيذ هذه السياسة، ستقوم القوة المتعددة الجنسيات، تسليما منها بأن القوات الأمنية العراقية مسؤولة أمام الوزراء العراقيين المناسبين، بالتنسيق مع القوات الأمنية العراقية على جميع الصُعد – الوطني والإقليمي والمحلي سعيا إلى تحقيق وحدة القيادة في العمليات العسكرية التي تشترك فيها القوات العراقية مع القوة المتعددة الجنسيات. وإضافة إلى ذلك، سيقوم كل من قادة القوة المتعددة الجنسيات والحكومة العراقية بإطلاع الجانب الآخر على انشطتهم وبالتشاور بانتظام لكفالة تخصيص واستخدام الأفراد والموارد والمرافق بشكل فعال، وبتبادل المعلومات، وإحالة المسائل المدروسة إلى قادة الجانبين عند الاقتضاء. وسنعمل في الأطر التي وصفها رئيس الوزراء علاوي في رسالته المؤرخة ٥ حزيران/يونيه للتوصل إلى اتفاق بشأن جميع المسائل الأساسية المتعلقة بأمن والسياسة العامة، بما في ذلك السياسات المتصلة بالعمليات الهجومية بأمن والسياسة، وسنكفل شراكة كاملة بين القوة المتعددة الجنسيات والقوات العراقية عن طريق التنسيق والتشاور الوثيقن.

والقوة المتعددة الجنسيات مستعدة في إطار الترتيبات المتفق عليها، لمواصلة مجموعة كاملة من المهام للإسهام في صون الأمن وكفالة حماية القوة. ويشمل ذلك الأنشطة اللازمة للتصدي للمخاطر الأمنية القائمة التي تمثلها قوات تسعى إلى التأثير على مستقبل العراق السياسي عن طريق العنف. وستتضمن تلك الأنشطة عمليات قتالية ضد أفراد تلك الجماعات، واحتجاز أشخاص عندما تتطلب مقتضيات الأمن ذلك، واستمرار البحث عن الأسلحة التي تهدد أمن العراق وتأمينها. ومن الأهداف الأخرى تدريب وتجهيز قوات الأمن العراقية التي ستتولى مسؤولية متزايدة في صون أمن العراق. والقوة المتعددة الجنسيات مستعدة أيضا، عند الاقتضاء، للاشتراك في تقديم المساعدة الإنسانية، وتقديم الدعم في مجال الشؤون المدنية والمساعدة على الإنعاش والتعمير التي طلبتها الحكومة المؤقتة العراقية ووفقا لقرارات مجلس الأمن السابقة.

والقوة المتعددة الجنسيات مستعدة أيضا لإنشاء أو دعم قوة داخل القوة المتعددة الجنسيات توفر الأمن لأفراد الأمم المتحدة ومرافقها. وقد تشاورنا عن كثب مع

موظفي الأمم المتحدة بشأن احتياجات الأمم المتحدة الأمنية وإننا نعتقد أن دعم الجهود الأمنية التى تبذلها الأمم المتحدة يتطلب قوة بحجم لواء. وستكون هذه القوة تحت قيادة ومراقبة قائد القوة المتعددة الجنسيات وستشمل مهامها الأمن الموقعي والمحيطي في مرافق الأمم المتحدة، ومهام مرافقة القوافل التي يتطلبها سفر أفراد بعثات الأمم المتحدة.

ولكي تواصل القوة المتعددة الجنسيات الإسهام في توفير الأمن ينبغي لها أن تظل تعمل في إطار يعطيها وأفرادها المركز الذي يمكّنها من الوفاء بمهمتها، وتكون فيه الدول المساهمة مسؤولة عن ممارسة الولاية على الأفراد التابعين لها، ويكفل الترتيبات لتوفير الإمكانيات واستخدام القوة المتعددة الجنسيات لها. والإطار القائم حاليا الذي يحكم هذه المسائل يكفي لهذه الأغراض. كما أن القوات التي تتألف منها القوة المتعددة الجنسيات ملتزمة كذلك في جميع الاوقات بالتصرف وفقا لالتزاماتها بموجب قانون المنازعات المسلحة، بما في ذكل اتفاقيات حنيف.

والقوة المتعددة الجنسيات مستعدة لمواصلة جهودها الحالية للمساعدة على توفير بيئة تسمح للمجتمع الدولي بأكمله بالقيام بدوره الهام في تيسير تعمير العراق. وإننا إذ نفي بهذه المسؤوليات في الفترة القادمة، فإننا نتصرف في ظل الاعتراف الكامل بسيادة العراق واحترامها. وإننا نتطلع إلى رؤية بقية الدول والمنظمات الدولية والإقليمية تساعد شعب العراق والحكومة العراقية ذات السيادة للتغلب على التحديات التي ستواجههما في بناء بلد ديقراطي وآمن ومزدهر.

ويعتزم المشتركون في تقديم مشروع القرار إرفاق هذه الرسالة بنص القرار المتعلق بالعراق والذي يجري النظر فيه حاليا. وأرجوكم، في انتظار ذلك، ان تقدموا نسخا من هذه الرسالة إلى أعضاء المجلس في أقرب وقت محكن.

توقیع کولن ل. باول

سەرچاوە: لە تۆرى ئەنتەرنىت وەرگىراوە

يرۆژەي دەستورى ھەريىمى كوردستانى عيراق

دەروازەي يەكەم حوكمە گشتىيەكان

ماددمی یدکدم:

ههریمی کوردستان ههریمیکه له ههریمهکانی کوماری فیدرالیی عیراق و پیرو سیاسیهکهی پیرویهکی کوماریی پهرلهمانی و دیموکراتی دهبیت.

ماددمي دوومم:

هدریّمی کوردستان له پاریّزگای دهوّک ـ به سنووره ئیداریه کهی ئیستایه وه و پاریّزگای کهرکوک و سلیّمانی و ههولیّرو قهزاکانی ئاکریّ و شیّخان و شنگال و تدله عفرو تلکیّف و ناحیه کانی زه مارو به عشیقه و نه سکی که له ک ـ له پاریّزگای نهینه و او ههردو و قهزای خانه قین و مهنده لی ـ له پاریّزگای دیاله و قهزای به دره و ناحیه ی جه صان ـ له پاریّزگای و اسط، به سنووره ئیداریه کانی به رله سالی (۱۹۹۸)یانه و و ، ناوچه کانی تریش که زورینه ی دانیشتووانی کوردن پیّک ها تووه.

ماددەي سېپەم:

گەل چاوگەي دەسەلاتەكان و بنيچەي شەرعىيەتەكانيتى.

ماددەی چوارەم:

گهلی ههریمی کوردستان له کوردو کومه له نه تهوه پیه کانی (تورکمان و ناسوری و کلدان و نامه نه دهستسوره مافه کانیان له چوارچیوه یه کیتیی ههریمی کوردستاندا نیقرار ده کات.

ماددى يتنجهم:

شاری که رکوک پایته ختی هه ریمی کوردستانه و ده شیختیش نه نجومه نی نیشتمانیی کوردستانی عیراق، که پیویست بکات غهیری نه و شاره به شیره یه کی رهنته نی (مؤقت) بکاته پایته خت.

ماددهی شدشدم:

ههریدمی کوردستان ثالای تایبهت بهخوی ههیه شان بهشان ئالای کوماری فیدرالیی عیراق و ، دروشم وسرودو جهژنی نه تهوه یی نهوروز (۲۱ی ئادار)ی خریشی ههیه ، نهوهش به یاسا ریک دهخریت.

ماددهي حدوتهم:

هەريمى كوردستان هيزگەلى چەكدارى بەرگرىكارى خرى هدىد.

ماددهی هدشتهم:

۱ ـ زمانی کوردی زمانی رهسمیی هدریمی کوردستانه.

۲ـ موراسهلاتی رهسمیی لهگهل دهسهلاتهکانی فیدرالی و همریمهکانی دیکهدا بههمر دوو زمانی عمرهبی و کوردی دهبی.

۳- زمانی تورکمانی شان بهشانی زمانی کوردی بو تورکمانه کان بهزمانی روشنبیری وفیرکاری له قه لهم ده دری و ، زمانی سریانیش شان به شانی زمانی کوردی بو نهوانه ی به سریانی ده دوین به زمانی روشنبیری و فیرکاری له قه لهم ده دری و ، زمانی عهره بیسیش شان به شانی زمانی کوردی بو عهره به کان به زمانی روشنبیری وفیرکاری له قه لهم ده دریت.

دەروازەى دووەم ماف وئەركە بنيچەييەكان

ماددەي ئۆيەم:

۱ هاوولاتیان، بهبی جیاوازیی جنس یان رهگهزیان رهنگ یان زمان یان مهنشهئی کومهلایه تیان نام بهرامبهر مهنشه نی کومهلایه تی یان ناین یان مهزهب یان حاله تی کومهلایه تیان بهرامبهر به یاسا له مافه کان و نهرکه کانی سهرشانیاندا یه کسانن.

۲ ئافرەت يەكسانىيى تەواوى لەگەل پياودا ھەيە.

۳ خیزان شیرازه (بنیچه)ی کزمه آگهیه و ، له چوارچیوه یاساشدا پاراستنی دایکایه تی و مندالیتیش دهسته به ره و ، دهسه الاته کان و کومه آگه ش پابهندن به چاودیری کردنی ههرزه و الاوان و پاراستنی دروشمه بهرزه کانی نهریت و نیشتمانپه روه ریی رهسه ن و کلتووری میژوویینی گهلی کوردستان.

٤ـ مەبدەئى ھەلى چونيەك بۆ ھەموو ھاوولاتيان دەستەبەرە.

ماددهی دهیهم:

١ ـ سزا شدخصيدو ، بديتي دوقي پاسايش نديي نه جدريد هديدو نه سزا.

سزاش لهسهر رهفتاریک نهبی که یاسا لهکاتی تیوهگلانیدا به جهریهی دانابی، ناسه پینری و، لهو سزایهش زیاتر که لهکاتی تیوهگلانی جهریهکهدا به رکار خراوه سزایه کی گرانتر ناسه پینریت.

۲_ تاوانبار بن تاوانه (پاکه)تا ئيدانهکردني ساغ دهکريتهوه.

ماددهی یازده:

۱ـ مافی خۆپارىزى(الدفاع)له هەموو قۆناغەكانى لى پىچانەوەو دادگايىدا
 بەينى حوكمەكانى ياسا مافىلى يىرۆزە.

۲ دانیه تنه کانی دادگاکان له رووه (ئاشکرایه)، مهگهر دادگا به پینی حوکمه کانی یاسا بریاری نهینی بوونیان بدات.

ماددهی دو ازده:

۱- خانهو ئهو جێگايهش كه حوكمى خانه دهيگرێتهوه حورمهتى خۆى ههيهو،
 لهو بارودۆخهو بهو شێوازانهش نهبێ كه دهقى ياسايان لهسهره، ناشێ كهس حورمهتى پێشێل بكا يان بچێتهناوى يان بيپشكنێ يان موراقهبهى بكات.

۲_بدپنی یاسا ندبی ناشی هیچ کهسی یان کهلوپهلی هیچ کهسی بپشکنریت.

۳ـ حورمهتی مروّث پاریزراوهو، قهدهغهشه هیچ جوّره سزادانیکی جهسته یی یان سزادانی دهروونیی دهرهه ت بکریت.

٤ به بریاری لایهنی کی دادوه ریی تایبه تنهبی که به پینی یاسا ده رهینرابی، ناشی هیچ مروقی دهستبه سه ربکری یان بگیری یان حه پس بکری یان سجن بکری.

ماددهی سیازده:

نهینی هاوده نگیی بهریدی (ئاسایی و ئهلیکترونی و بروسکه و تهله فیزنی) دهسته به رو بروسکه و ته له فینیکی ده سته به رو به بریاری لایه نینکی دادوه ربی تایبه ت و له سنووری ئیقرار کراوی یاسای شدا نه بی ناشی ئاشکرا بکرین.

مادددي چوارده:

مافی مولکایه تی دهسته به ره و ، به پنی یاسایش نه بی ، ناشی دهست به سه ر مولک و مالی گواسته نی و ناگواسته نیدا بگیری و ، له پیناوی به رژه و ه ندی گشتی و به پنی یاساو به قهره بوکردنه و هی عادیلانه ش نه بی ، مولکایه تیی تایبه ت له که س دانامالی ت.

ماددمی یازده:

ناشی هاوولاتیانی ههریمی کوردستان لهسهفهر بو دهرهوهی کوماری فیدرالیی عیرالی عیرالیی عیراتی انهای که دهقی عیراق یان له گهرانهوهی قهده نه بکریت و ، لهو حاله تانهشدا نهبی که دهقی یاسایان لهسهر هاتبی، ناشی، هاتن و چوونیان لی ببهستری یان جیگای دانیشتنیان له سنوور بدریت.

ماددهی شازده:

ئازادیی راو دهربرینی هزرو، پهخش و چاپهممهنی و روّژنامهگهری و مافی کوّبوونهوه و خوّپیشاندان و مانگرتنی ئاشتیانهو دامهزراندنی حزب و کوّمهلهو سهندیکاکان دهستهبهرن و بهینی یاسا ریّک دهخریّن.

ماددوي جدوده:

ئازادیی ئاین و برواو داب ودهستوری ئاینی دهستهبهره به مهرجی لهگهل حوکمه کانی دهستوره و بیروی کشتی و حوکمه کانی دهستوره و بیروی کشتی و ئادابی گشتیدا پیچهوانه نهبن.

ماددىي ھىردە:

پەنابەرى سياسى ناشى تەسلىم بكريتەوه.

ماددەي ئۆزدە:

۱ فیرکردنی سهره تایی له ههریمی کوردستاندا ئیلزامیهو، به یاسا ریک دهخریت.

۲- دەسمالاتەكانى ھەرتىمى كوردسستان بۆيىن دەبىن(تلتىزم)بە لەناو بردنى بى سەرەتايى سەرەتايى الاميما)و، مافى بەخۆرايى فىتربوون لە قىزناغەكانى سەرەتايى وناوەندى ودواناوەندى وزانكۆييدا دەستەبەر دەكەن و فىتركاريى پىشەيى و ھونەرى(تەكنىكى)بەرەو چاكتر دەبەن.

ماددهی بیستهم:

ئازادیی لیّکوّلینهوهی زانستی له چوارچیّوهی یاسادا دهستهبهرهو، پیّویستیشه دهست بالایی و ئیبداع وئیپتیکارو نیشانهکانی هملّکهوتن له بوارگهلی زانستی و هزری وروّشنبیسری و هونهریدا دنه بدریّن و پاداشت بکریّن و چاودیّری بکریّن.

ماددهی بیست ریدک:

۱ کارکردن مافی ههموو هاوولاتییه که و پیویستیشه لهسهری. لهههر
 کوییه کیش بیهوی کاری خوی ده کات و، دهسه لاته کانی ههریمیش ههول
 دهده ن کار بو ههموو هاوولاتیه ک که توانای به سهریدا بشکی فهراههم
 بکه ن.

۲ـ دەسه لاته کان باشترکردنی شهرت و شروت و ههلومهرجی کار دەسته بهر دهکه ن و بۆ بهرزکردنه وهی سهویهی ژیواری و شاره زایی و رۆشنبیریی کریکاران کۆشش ده کهن و ، زهمانه تی کۆمه لایه تیبان بۆ حاله تی نه خۆشی و زهبوونی و بی کاری وییری بۆ فه راههم ده کهن.

۳ بق حالهتی دوورخستنهوهی زیانیکی گشتیی ناکاو نهبی، ئیشیکی
 دیارکراو بهزورو بهبی قهرهبوو بههیچ کهسی ناکری.

مادددی بیست و دوو:

۱ ده سه لاته کان پایه ندده بن که له ریگای سهرومی به رفر او انکردن و فه راهه م کردنی خزمه تی پزیشکی و ته ندروستیه وه، ته ندروستیی گشتی بیاریزن.

۲ دهسه لاته کان پابه ندده بن خاک و ئاو (بیئه) بپاریزن و باشتری لی بکهن و به ره و چاکتر بیگورن.

ماددهی بیست وسی:

باج دان ئەركىتكى پىتوبسىتە لەسەر ھەموو ھاوولاتىيەك و، بە ياساش نەبى باج نە دەسەپىنىرى و نە وەردەگىرى و نە ھەموار دەكرىت.

مادددی بیست وچوار:

پیشکهش کسردنی شکات و بهرزکردنهوهی سکالانامه بو دام و دهزگا دهسه لا تداره کان مافیکی دهستهبه ره بو هاوولاتی و ، دهسه لا ته کانیش پیویسته له ماوه یه کی دیار کراوی ماقوولدا یه کلای بکه نه وه.

ماددهی بیست ویینج:

له ههریّمی کوردستاندا مهرجهعی پاراستنی ئهو مافانهی لهم دهروازهیهدا هاتوون دادوهریهو، دادگاش کاتی کهم وزوّریی بهرپرسیّتیی لایهنی گشتی یان بهرپرسیّتیی ههردووکیان دیاردهکات، ئهوجا پیّویسته لهسهری حوکمی سزا یان قهرهبوو یان ههردوو حوکمهکه بهسهریدا بسه پیّنیّ.

دەروازەى سێيەم دەسەلاتەكانى ھەرئمى كوردستان

بەشى يەكەم ـ دەسەلاتى ياساكارى ئەنجومەنى نىشتمانىي ھەرپىي كوردستان

ماددهی بیست وشهش:

ئه نجومه نی نیشتمانیی ههریمی کوردستان خاوهن ده سه لاتی یاساکارییه له ههریمه که دیت و ، به ده نگدانی گشتیی ئازادو نهینی و راسته و خو نهندامه کانی هه لده بریر درین.

ماددهی بیست وحموت:

- ۱ شیوازی هه لبژاردنی ئه ندامانی ئه نجومه نی نیشتمانیی هه ریمی کوردستان و چونیتی هه لبژاردن و دیار کردنی و ادهو ریژه ی نواندن و شهرت و شروتی هه لبژیرو هی ئه ندامیش، هه مووی به پینی یاسا دیارده کریت.
- ۲ له پیکهینانی نه نجومهندا نواندنی عادیلانه بو کومهاله نه تهوه ییه کانی ههریمی کوردستان ره چاو ده گیری.

مادددی بیست وهمشت:

- ۱ خولی هه آبژاردنی نه نجومه ن چوار ساله و ، له روزی کزبوونه و هی یه که میه و ه
 دهست ین ده کات.
- ۲۔ ئەنجومەن لەسەر داواى سەرۆكى ھەريم، لە ماوەى پازدە رۆژدا ـ كە لە رۆژى ـ بىلاوكردنەوەى ئەنجامە كۆتايىلەكانى ھەلبىۋاردنەكمو، دەست پى دەكات ـ

كۆدەبىية موهو، له حاله تىكىيىشىدا داواى كۆبوونهوەى لى نەكرا، ئەوە لەو بارەدا، خۆى لە خۆيەوە لە يەكەم رۆژى دواى ئەو ماوەيەدا كۆدەبىتەوە.

ماددهی بیست ونز:

ئه نجومه ن یه کهم دانید شبتنی خوی به سه روک ایه تی به ته مه نگهوره ترینی نه ندامه کانی سازده داو، به ده نگدانی نهینی سه روک و نهینداری نهینی هدلده برتیریت. نهمینداری نهینی هدلده برتیریت.

ماددهی سی:

ئەندامى ئەنجومەن، بەرلە دەست پى كردنى ئىش وكارەكانى، ئەم سوينىدەى خوارەوە دەخوات:

«به یهزدانی مهزن سویند دهختم که بهرژهوهندو یهکیتی و حورمهتی گهلی کوردستان وماف و ثازادییهکانی روّلهکانی بهاریّزم و، بهراستی و به دلسوّزی نهرکی سهرشانی تهندامیّتیی خوّم بهجیّ بگهییّنم».

ماددهی سی و یدک:

۱ نیصابی یاسایی له نه نجومهندا به نامادهبوونی زورینهی نهندامه کانی دیته جمی و ، بریاره کانیشی به زورینهی رههای نامادهبووان دهرده هینری نه گهر ده قی یاسا به پیچه و انه ی نه و ه نه بیت.

۲ به ده ئهندامی ئهنجومهن دهتوانن پروژهی یاسایهک یان بریاریک پیشنیاز بکهن.

مادددی سی و دوو:

دهرمالهو پاداشته کانی سهروک و ئهندامانی نه نجومهنی نیشتمانی به یاسا دیار دهکرین.

ماددهی سی و سی:

ته فسیلاتی ره وشی کارو چونیتی سازدانی دانیشتنی ئاسایی و نائاسایی و بارودوخی کوتایی هاتنی ئهندامیتی و چونیتی پرکردنه و هی کورسییه چوله کان له ئه نجومه ندا به یاسا دیارده کرین.

ماددهی سی و جوار:

ئەنجومەن ئەم ئىش وكارە تايبەتانە دەكات:

- ۱ هه مــوارکــردنی دهســــوری هه ریّم به زوّرینه ی دوو له ســیّی ژمــاره ی ئه ندامه کانی، به بی ئه وه ی دهسکاریی نه و ماف و نه رکه نهساسییانه بکات که ده قه کانیان له م دهستوره دا ها توود.
 - ۲ پاساكارى و هممواركردن و ئيلغا كردني پاساكان.
 - ٣_ متمانه دان به وهزارهت و ئهندامه کانی و له متمانه خستنیان.
- ٤ ئيقرار كردنى بوجهى گشتيى ههريّمى كوردستان يان موناقهله كردن له نيّوان بابهكانيداو، تهسديقكردنى ههر خهرجيّ كه له بوجهكهدا باس نهكرابيّ.
 - ٥ دانان و هممواركردن و ئيلغا كردني باج و رهسمهكان.
- ۲- تهسدیقکردنی نه و ریککه و تننامانه ی که ده سه لاتی ته نفیزی له بواره کانی نابووری و فراژوکاری (التنمیة) و روّشنبیری و فیرکاری و مروّقایه تی و کاروباری نیداری و ناسایشی سنوورو کاروباری دراوسیتیدا، له گه ل ههریمه کانی دیکه ی کوّماری فیدرالیی عیّراق و لایه نه بیانییه کان و همریم گهلی ده وله ته فیدرالییه کاندا ده یانبه ستی.
 - ٧ يەكلاكردنەوەي دروستىي ئەندامىتى لە ئەنجومەندا.
- ۸ـ دەرهێنانى بڕيارگەلى پێويست بۆ پڕكردنەوەي كورسييە چۆلັەكانى ئەنجومەن،
 بەيێى ياسا.
- ۹ـ ریقابه کردنی ئیش و کاره کانی ده سه لاتی ته نفیزی هه ریمی کوردستان و به ریسیاردانی (مساعلة) سه روّکی ئه نجومه نی و هزیران و جیّگره کانی و و وزیره کان.
- ۱۰ دانانی پیروی ناوخوو دیارکردنی میلاک و خدملی بوجدی ئهنجومدن و دامدزراندنی فرمانبدرهکانی و دیارکردنی موچهکانیان.
- ۱۱_ پێکهێنانی لیژنهگهلی لێ پێچینهوه بۆ مهسهلهگهلێ که خوٚی به پێویستی بزانێ.

ماددهی سی و پینج:

- ۱ ئەندام قايمه (حصانة) ى پەرلەمانىيى ھەيە و، لە چوار چێوەى سنوورەكانى پێړۆى ناوخۆى ئەنجومەنىشدا ئازادىي قسەكردنى ھەيە.
- ۲_ ناشی هیچ لایهنیک له کاتی خولی کوبوونهوهدا، بهبی ئیزنی ئه نجومهن لی پیچینهوه دهرهه ی به نهندام بکات یان بیگری یان ئازادیی لی ببهستی یان

موراقه بهی بکا یان بیپشکنیّت، ته نیا له و حاله ته دا نه بی که به سه ر چینا به تیکی به جاو دیتر او دوه گیرایی.

ماددهی سی و شعش:

- ۱ نه نجــومــهن بوی ههیه، بهزورینهی دوو لهســیّی ئهندامــهکـانی، خــوّی ههایه و همیّنیته و ه.
- ۲ ته نجسومسهن، لهم حساله تانهی خسواره وه دا به مسهرسسومی سسهروکی ههریم هدریم هدریم
 - آ ئەگەر لەنبوە زياترى ژمارەي ئەندامەكانى دەست لەكار ھەلبگرن.
- ب ـ نهگهر نیصابی یاسایی بز دانیشتنی نهیه تمجی لهماوهی چل و پینج رزژدا که له رزژی بانگهیشت بز دانیشتنه که یه وه دهست یی دهکات.
- ج ـ نهگهر نه نجومهن سن جاری دوا بهدوای یه ک متمانهی به نه نجومهنی وهزیران نهدا.

ماددهی سی و حدوت:

ماددهی سی و ههشت:

نهگهر خولی هه لبراردنی نه نجومه ن کوتایی هات و ، نه کرا ، هه لبراردنی نوی به هوی دوردانی جه نگ یان کارهساتی سروشتییه و نه نجام بدریت ، نهوه ، له وباره دانه نجومه نه نهرده و از که نوی به رده و از که نوی و که نوی و که نوی و که نوی و سازدانی دانیشتنی یه که می .

بەشى دووەم دەسەلاتى تەنفيزى

مەبحەسى يەكەم سەرۆكى ھەرتىمى كوردستان

ماددهی سی و نو:

ههریّم سهروّکیّکی ههیه به (سهروّکی ههریّمی کوردستان) ناودهبریّ که سهروّکی بالای دهسه لاّتی تعنفیزییه و ، سهره ک کوّماری فیدرالیّی عیّراق دهنویّنیّ و ، جیّگری ئهویشه له بوّنهگهلی نیشتمانی و نهتهوه پیدا و تهنسیقی نیّوان دهسه لاّتهکانی ههریّمیش لهئهستوّدهگریّ.

ماددمي چل:

سەرۆكى ھەريمى كوردستان بە ھەمان شيوازى ھەلبژاردنى سەرەك كۆمارى فىدرالىي عيراق ھەلدەبژيردريت، ئەوەش بەياسا ريك دەخريت.

ماددى چل و يدك:

شیّوازی هدلبراردن و شدرت و شروتی خوّپالاوتن و چوّنیّتی تاوانبار کردن و دادگایی کردن و دادگایی کردن و دادگایی کردن و کردن و کردتایی هاتنی (ولایه)ی سهروّکی هدریّمی کوردستان به پیی یاسایه کی تایبهت دیار ده کریّن.

ماددهی چل و دوو:

سهروّکی ههریّم بهر لهوهی دهست به ئهرکهکانی بکات، ئهم سویّنده دهستورییهی خوارهوه له بهردهم ئهنجومهنی نیشتمانیی ههریّمی کوردستاندا دهخوات:

ماددهی چل و سن:

ماوهی (ولایه)ی سهروکی ههریمی کوردستان چوار ساله و ، دهشی بو یهک جاری دیکهش ههلببژیردریتهوه.

ماددهی چل و چوار:

- سهروکی ههریمی کوردستان ئهم ئیش وکارانه دهکات:
- ١ ـ دەرهينانى ئەو ياسانەي كە ئەنجومەنى نىشتمانىي ھەريم داياندەنى.
- ۲ ـ دەرهێنانى (مرسوم)بۆ دەست پى كردنى ھەلبىراردنە گشتىيەكانى ئەنجومەنى نىشتمانىي ھەريم.
- ۳ ـ دەرهینانی(مرسوم)ی بانگهیشتی ئەنجومەنی نیشتمانیی ھەریم بۆ خولی پەكەمى كۆپوونەوە.
- ٤ دهرهینانی (مرسوم)ی پیکه ینانی نه نجومهنی وه زیران دوای و هرگرتنی متمانه له نه نجومهنی نیشتمانیی هدریمدا.
- ۵ ـ بانگهینشتی ئه نجومه نی وه زیران ده کات بر کوبرونه وهی نائاسایی ههر کاتی به زهروور بزانریت و ، کوبرونه وه که سه ته نیا بر نه و با به تانه ده بیت که بانگهینشته که ی له سه رکراوه ، نه گهر خویشی ناما ده بین نه وه له و با ره داخری سه روکایه تی کوبوونه وه که ده کات.
- ٦ ـ بهراویژی سهروٚکی ئه نجومه نی نیشتمانیی ههریّم و ئه نجومه نی وه زیران، بریارگه لیّ ده رده هیّنی هیّزی یاسایان ههیه، ئه وه ش له کاتیّکدا ده بی که ههریّمی کوردستان و پیّرو سیاسیه که ی یان ئاسایشی گشتیی یان دام و ده زگاده ستورییه کانی له ناکاوی بکه و نه به ر مه ترسیگه لی هه وه شه له بوونی (کهیانی) بکه ن و ، ئه نجومه نی نیشتمانییش نه په رژابی کوبینیته وه، به مه رجی ئه و بریارانه پاشان بخرینه به رده میه کوبوونه وه ی ئه نجومه نی نیشتمانیی هه ریّم. خو ئه گهرهات و نه خرانه به رده می، یان خرانه به رده می و ئیقراری نه کرد ، ئه وه له و باره دا خهسله تی پاساییان نامیّنی.
 - ٧ _ جارداني بارى ناكاو (حالة الطوارىء)بديتى ياسايدكى تايبدت.
 - ٨ ـ ئهو ئيش وكارانهى كه سهرهك كۆمارى فيدراليى عيراق ينى دەسىيرى.
- ۹ بزواندنی هیّنه چهکدارهکان و هیّنهکانی ئاسایشی ناوختی ههریه
 به پینکهاتن لهگهل ئه نجومه نی و هزیرانی ههریم.
- ۱۰ ـ هیّنانی هیّزی چهکداری یهکیّتییهکه بو ناو ههریّم لهکاتی پیّویستدا، ئهویش به رهزامهندیی ئه نجومهنی نیشتمانیی ههریّم.

- ۱۱ ـ سهرپهرشتی و ئاراسته کردنی دام و ده زگا ئاسایشیه کانی فیدرالی که به شیّوه یه کی ده ناردا دهبن.
- ۱۲ ـ دەرهیننانی (مرسوم)ی دەست لەكار ھەلگرتنی ئەنجىومەنی وەزیران یان وەزیر، كاتتى كە لەمتمانە دەخرین.
- ۱۳ _ دەرهينانى (مرسوم)ى قبولكردنى دەست لەكار ھەلگرتنى ئەنجومەنى وەزىران يان وەزىر كاتى كەخۆيان داوايان كردبى، داواشيان لى دەكا لەكاروفرمانى خۆياندا بەردەوام بن تا پىكھينانى وەزارەتى نوى.
 - ١٤ _ ليبوردني تايبهت له حوكمدراوهكان.
- ١٥ ـ تەسدىقكردنى حوكمگەلى لەناوبردن (الاعدام)يان سووككردنى بۆ سجنى هەتا ھەتابى (المؤيد).
- ۱۹ ـ دامه زراندن و عه زل کردن و فه صل کردن و خانه نشین کردنی خاوه ن دهره جه تایبه ته کان و دادوه رو سه روّکی ئیدددیعای گشتیی هه ریّم و مودده عیه گشتییه کان و جیّگره کانیان و سه روّکانی یه که ئیدارییه کان به پیّی باسا.
- ۱۷ _ پیّدانی روتبهی سهربازی به ئهفسهرانی هیّزه چهکدارهکان و هیّزهکانی ئاسایشی ههریّم، ههروهها دهرکردن وخانهنشین کردنیان بهپیّی یاسا.
 - ۱۸ _ پیدانی نیشان و مهدالیا (الاوسمهوالانواط)که بهپیی یاسا دیارده کرین.
- ۱۹ مداراندن و عدال کردنی نویندرانی هدریم له تُدنجومدنی هدریمه کاندا، له سهر پیشنیازی تدنجومدنی و دریران و تدسدیق کردنی له لایه ن تُدنجومه نی نیشتمانیی هدریمی کوردستانه وه.

ماددهی چل و پینج:

مووچهو دەرمالله کانی سهروکی ههریمی کوردستان بهیاسا دیارده کرین.

ماددهی چل و شدش:

سهروکایه تیی ههریم دیوانیکی دهبیت، ئهرک و پیکهاته کانیشی بهیاسا دیارده کرین.

ماددهی چل و حدوت:

- ۱ ـ ئهگهر سهروکی ههریمی کوردستان دهست لهکار هه لبگری یان بمری یان تووشی زهبوونییه کی سهرومپ ببی، ئهوه لهوبارددا به ههمان شیهوی هه لبژاردن جی نشینیک جیگای دهگریته وه.
- ۲ ـ کاتی چۆلبوونی مەنسەبی سەرۆکی ھەريمی كوردستان، ئەوە لەوبارەدا
 سەرۆكی ئەنجومەنی نیشتمانیی ھەريمی كوردستان ئیش وكارەكانی
 ھەلدەسوورينى تا ھەلبراردنی سەرۆكيكی نوێ.
- ۳ کاتی دیارنهبوونی سهروکی ههریمی کوردستان یان کاتی مولهتی، ئهوه لهوبارهدا سهروکی ئهنجومهنی و دزیرانی ههریم بهوهکالهت ئیش و کاره کانی ههلاده سوورینی.

مدبحدسی دوودم ثدنجومدنی وهزیرانی هدریمی کوردستان

ماددهی چل و هدشت:

ئه نجومه نی وه زیرانی هه ریّمی کوردستان، دهسته ی ته نفیزی و ئیداریی بالآیه له هه ریّمداو، ئیش وکاره کانی دهسه لاتی ته نفیسزی، له ژیر سه رپه شتی و ئاراسته کاریی سه روّکی هه ریّمی کوردستاندا هه لده سووریّنی.

ماددهی چل و نز:

- ۱ ئەنجــومــهنى وەزىران لە ســهرۆكى ئەنجــومــهنى وەزىران و جــێگركــانى و ژمـارەيەك لە وەزىران پێك دێت، بەمـهرجێ ژمـارەيان له(۱۵)وەزىر كەمـتر نەبێت.
- ۲ سهروّکی ههریّمی کوردستان، پیّکهیّنانی وهزارهت بهو ئهندامی ئهنجومهنی
 نیشتمانیی ههریّمه دهسپیّری که لهلایهن فراکسیوّنی زوّرینهی پهرلهمانهوه
 دهپالیّوریّت.

- ٤ سهرهک وهزیران لیستی ناوی ئهندامانی وهزارهتهکهی پیشکهش دهکات به سهروّکی ههریّم بوّ تهسدیقکردنی.
- ۵ ـ دوای تهسدیقکردن لهلایهن سهروکی ههریتمهود، ئنجا سهرهک وهزیران ئه نجومهنی نیشتمانیی ههریتم فی نیشتمانیی ههریتم و داوای مستمانه پیدانی دهکات و، پاشان دوای وهرگرتنی مستمانه ئیدی (مرسوم)ی پیکهینانی دهردههینی.
- ٦ ـ سهروّکی ئه نجومهنی وهزیران سهروّکایه تیی دانیشتنه کانی ئه نجومهن ده کات، تهنیا ئهو دانیشتنانهی نهبی که سهروّکی ههریّمی تیدا ئاماده دهنت.

ماددەي يەنجا:

له پیکه ینانی نه نجومهنی نیشتمانیی ههریمی کوردستاندا نواندنی کوّمه له نه پیکه ینانی نه نجومهنی کوّمه له نه تهوه یه کان ره چاوده گیری.

ماددمي يدنجا ويدك:

وهزیرهکان له و کاروبارانه دا که پیرهندیدارن به نه نجومه نی وهزیرانه وه، به به نوب ده نه نوب و هه رید انه و هه و کاری به نوب و مهه و هه و نام به ته نیا و نام به نوب و نام و نام به نوب به نام به نام و نام به نام به نام و نام به نام باید با نام به نام به نام به نام باید با نام به نام باید باد با نام باید باد باد باد باد باد

ماددهي پهنجاو دوو:

ئەنجومەنى وەزىران ئەم ئىش وكارانە ھەلدەسوورىتنى:

- ۱ ـ بهرکارخستنی یاساو پیروو بریارگهل و پاراستنی ئاسایشی ههریم و مولک ومالنی گشتی.
- ۲ ـ رەنگرشتنى سىياسەتى گشتىيى ھەرىم بە ھاوكۆمەكى لەگەل سەرۆكى
 ھەرىمى كوردستاندا.
- ۳ ـ ئاماده كردنى پرۆژه گەلى پلانه كانى فراژوكارى (التنمية)ودابىنكردنى يىداويستەكان بۆ بەركارخستنيان.
 - ٤ _ ئامادەكردنى پرۆژەي بوجەي گشتىي ھەريم.
- ۵ _ سیدرپدرشیتیی ئیش وکساری وهزاره ته کسان و دام و دهزگساو مدرفه قه گشتییه کانی هدریمی کودرستان و ئاراسته کردن و به دوادا چوون

وموراقهبه کردنیان، ههروهها تهنسیقکردنی چالاکی لهنیّوانیاندا. بوّیشی ههیه بریاره کانیشیان ئیلغا یان ههمواریکات.

٦ ـ دەرهيننانى بريارگەلى تەنفيزى و ئيدارى بەپينى ياساو پيرۆكان.

۷ ـ ئامادەكردنىي پرۆژەي ياساگەل و دەرھىينانىي پېرۆكان.

۸ ـ دامهزراندن و دیارکردنی مووچهو تهرفیع و فهصل و عهزل و خانهنیشین
 کردنی فرمانبهران بهینی یاسا.

ماددهی پدنجاو سن:

وهزیر یهکسهم بهرپرسی راستهوختربه له ههمسوو کاروباری پیسوهندیی به وهزاره تهکهیهوه ههبی.

ماددهی پدنجا و جوار:

- ۱ ـ ئەنجــومــهنى وەزىران بە دەست لەكــارھەڭگرتو لەقــەلەم دەدريّت ئەگــەر ئەنجومەنى نىشتمانىي ھەريّم لە متمانەي بخات.
- ۲ ــ وەزىر بە دەست لەكسار ھەلگرتو لەقسەللەم دەدرىت ئەگسەر ئەنجسومسەنى
 نىشتمانىي ھەرىم لە مىمانەي بىخات.

ماددهی پهنجار پینیج:

- ۲ چۆننىتىيى بەرپرسىدان (مسساطة)ى سىدرۆكى ئەنجىومىدنى وەزىران و
 جىڭگرەكانى و وەزىرەكان و ، چۆنىتىيى تاوانباركردن و دادگايى كردنيان،
 بەياسا دياردەكرى.
 - ۲ ـ مووچهو دەرمالەو مافەكانىشىيان بەياسا دياردەكرى.

بەشى سێيەم دەسەلاتى دادوەرى

ماددمی پدنجاو شدش:

دهسه لاتی دادوه ری له همریمدا به دهره جه گهلی جیاو ازیه وه، به جوّره کانیه وه، به دهسته کانیه وه، به دهسته کانیه وه، به دهسته کانیه وه، به شهرتوشرونی دامه زراندنی نه ندامه کانی و گواستنه و هو لی پرسینه وه یانه وه، هه مووی به یاسا ریّک ده خریّت.

ماددهی پدنجا وحدوت:

دادوه ری (ولایمی عاممه) ی ههیه به سهر هه موو که سانی تهبیعی و مه عنه و یی گشتی و تایبه تبیه و ده استثناء) کشتی و تایبه تبیه و ده انها به سهر نه و انه و نه بی که یاسا هم لاویری (استثناء) کردوون.

ماددهي پهنجاو همشت:

دادوهري سهربهخوّيه، له ياسا بهولاوه هيچ دهسهلاتيّكي ديكهي بهسهرهوهنييه.

ماددمي پهنجاونو:

دادگای پیداچوونهوه (التمییز) له ههریتمی کوردستاندا سهرباری ئیش وکاره ئاساییهکانی خوّی، تایبه تهندیشه به لیّکدانهوهی نهم دهستوره و یهکلاکردنهوهی تانه(دفع) ی دهستوورینهبوونی نهو یاسایانهی که له بهردهم دادگادا دهعوایان پی کراوه تهوه، نهوهش به یاسا ریّک دهخریّت.

ماددهی شدستدم:

ئیددیعای گشتی نوینهری میللهته (المجتمع) له پاریزگاری کردنی مافی گشتی و وهدیهینانی عهدالهتدا.

ماددهی شمست و بهک:

تیره غدیره نیسلامه کان بویان هدید، بدپینی یاسای تایبدت ندنجومدنگدلی روحانی و دادوه ربی خویان سازیده ن ندم ندنجومدناند شدید سدیری هدموو ندو شتاند بکدن که پدیوه ندیی راستدوخوی بد ندحوالی شدخسیی ندو تیراندوه هدید و ناکدوند چوارچیوه کیش وکاره کانی دادگاکانی ندحوالی شدخسیدوه.

مادددی شدست و دوو:

ههموو حوکم و بړياره دادگاييهکان به ناوي گهلهوه دهردهچن.

دەروازەي چوارەم ئىدارەو ئەنجومەنە شارەوانىيەكان

ماددهی شدست و سع:

دابهشه ئیداریهکانی ههریّمی کوردستان به پیّی یاسای ههریّم ئه نجام دهدریّن که له گهل حوکمه کانی نهم دهستوره دا پیچهوانه نهبن ومافه ئیدارییه کانی

کۆمەلەنەتەوەييەكانىش رەچاوبگىرين لەو يەكە ئىدارىيانەدا كە زۆرىنەى دانىشتوانى تىدا يىك دەھىن.

ماددهی شدست و چوار:

ههریم بری ههیه یه که گه لی ئیداریی وه ک (پاریزگاو قهزاو ناحیه) ی نوی بنیات بنی و ئه نجومه نگه لی محه للیان بری بیک بهینی و ، مهرکه زه کانیان دیاری بکات و بیگریت و سنووره کانیان بچهه سیتنی و ههمواریان بکات و لهیه که گه لی ئیداری دایان ببریت و بیانخاته سهریه که گه لی ئیداری دیکه، ئه وه شهمووی به یاسا ریک ده خریت.

ماددهي شهست ويينج:

مهرکهزی پاریزگا و قهزاو ناحیه و گوند که ژمارهی دانیشتوانی له سی ههزار کهس کهمتر نهبن شارهوانییه کی دهبیت نه خومهنیک بهریوهی دهبات، نهو شارهوانییه خزمهتی گشتی به هاوولاتیه کانی پیشکهش دهکات.

ماددهی شهست و شهش:

۱ سهرزک و نه ندامانی نه نجومه نی شاره و انی له دانی شتووانی ناوچه که به ده نگدانی گشتیی نازاد و نهینی و راسته و خو هه لده بر نیردرین.

۲- له پێکهێنانی ئهنجومهنگهلی شارهوانیدا، نوێنهرایهتیی عادیلانه بو کوٚمهله
 نهتهوهییهکانی ههرێمی کوردستان رهچاودهگیرێت.

ماددهی شهست و حدوت:

پله کانی شاره وانیه کان و چونیتی هه تبراردنی سه روّک و ته ندامانی ته نجومه نی شاره و انیه و کاره تایی ته نجومه نی شاره و انی و ماوه ی ته ندامی ته ندامه کانی و کاروباره کانی دیکه ی مهموی به یاسا دیارده کرین.

دمروازمی پینجمم حوکمه داراییهکان

ماددهی شهست وههشت:

بهپتی یاسا نهبی، ناشی باج یان راسم بسه پینری یان هه مواربکری یان له غوبکری یان ها که که سیکی لی عه فو بکریت.

ماددهی شهست و نز:

دهسمه لاته کانی هه ریّم، بوّیان هه یه باج و رهسم له هه ریّمه که دا بسه پیّن و و هریانبگرن یان هه مواریان بکه ن یان له غویان بکه ن، به رچاوگرتنی هه قیانه ت (عه داله ت) و یه کسانی ویه کبوونی له نیّوان هاو و لاّتیانی کوّماری فیدرالیّی عیراقدا.

ماددهی حدفتا:

داهاتي هەرپىمى كوردستان لەمانە يېك دېت:

۱ ده سکه و تی باج و رهسم و مزو کرینی خزمه تگهلی مهرفه قه گشتییه کان و ئیراداتی دام و ده زگاو شیرکه ت و به رژه و هنده گشتیه کان له هه رتمدا.

۲ـ دەسكەوتى وەبەرھينانى چاوگە سروشتىيەكان (استثمار الموارد الطبيعية) لە ھەرتىدا.

۳ منحه و بهخشش و دهسکهوتی پیتاک و بانسیب.

٤ قدرزي خومالي و دهرهوهي تايبهت به هدريمي كوردستان.

۵ بهشه دهسکهوتی سامانی نهوت و رهسمی گومرگ که به پینی ریژهی
 دانیشتوانی ههریم لهچاو دانیشتووانی عیراقدا، بهرههریم دهکهوی

ماددهی حدفتاو بدک:

ههریمی کوردستانی عیراق لهرووی داراییهوه جینشینی دهسه لاته کانی یه کیتی دهبیت، له ههر ئیستیحقاقیکی دارایی و باج و رهسمیکی دواخراوی سهر به ههریمدا.

مادددي حدفتار درو:

سالى دارايى بەياسا دياردەكرى.

ماددى حدفتار سي:

ههمسوو سالیّنکی دارایی، یاسای بوجمهی یهکخراوی ههریّمی کوردستان یاساکاری دهکریّت و ، داهات و خهرجی خهملیّنراو لهخوّ دهگریّ.

دەروازەى شەشەم حوكمە كۆتاييەكان

ماددهی حدفتاو جوار:

هدر یاسا یان پیرو یان بریار یان (مرسوم) ی که له مافه نه ته و دییه کانی گهلی کورد یان هاو و لاتیانی هدریمی کوردستان که م بکاته و یان به ربهستی بکات، یان پیچه و انه ی حوکمه کانی ئه م دهستوره بیت، به باتل له قه له م دهدریت.

ماددهى حدفتاو پينج:

بهبتی رەزامەندیی ئەنجومەنی نیشتمانیی هەریّمی کوردستان، ناشت، کەیانی، یان پیروّی سیاسیی کوّماری فیدرالیی عیّراق بگوّردری، دەنا، بەپیّچەوانەوه گەلی هەریّمی کوردستان بوّی هەیه مافی خوّی لەچارەنووسی خوّیدا پیاده بکات.

ماددهی حدفتاو شدش:

ههر ناکوکی و ویکنههاتنیکی دهستوری لهنیوان دهسه لاته کانی ههریمی کوردستان و ههریه عیراق یان دهسه لاته کانی عیراق یان دهسه لاته کانی ههریه کانی ههریه کانی ههریه کانی ههریه کانی دیکه دا رووبدات، نهوه، لهوباره دا ههواله ی دادگای دهستوریی یه کیتییه که ده کریت بو یه کلاکردنه وهی.

ماددهی حدفتار حدوت:

ئەم لايەنانەى خوارەوە مافى پ<u>ت</u>شكەشكردنى پ<u>ت</u>شنيازى ھەمواركردنى دەستوريان ھەيە:

١ ـ سەرۆكى ھەريم.

٧_ ئەنجومەنى وەزىران.

۳ ژمارهین که له چواریه کی ژماره ی ئه ندامانی نه نجومه نی نیشستمانی که متر نهبن.

ماددى حدفتار هدشت:

لهههریمدا دیوانی ریقابهی دارایی دادهمهزریت و ، بهئه نجومهنی نیشتمانیی کوردستانی عیراقهوه پهیوهست دهبی و ، نهرک و پیکها تهکانیشی بهیاسا ریک دخریت.

پرۆژەى دەستورى كۆمارى فيدرالىي عيراق

دەروازەي يەكەم دامەزراندنى يەكێتىيەكە

ماددى يەكەم:

عیراق دەولدتیکی یه کگرتووی [فیدرالی]یه، پیرویه کی کوماریی دیموکراتی پهرلهمانی ههیه، پیی دهگوتری کوماری فیدرالیی عیراق.

ماددهي ډووهم:

كۆمارى فيدراليى عيراق لەمانە پيك ديت:

یه کهم: ههریّمی عهرهبی: ههردوو ناوچهی ناوهندو باشووری عیّراق و پاریّزگای موسلّ(نهینهو۱)له باکووری عیّراق لهخوّ دهگریّ، نهو قهزاو ناحیانه نهبیّ که زوّرینهیان کوردن و له برگهی دووهمی خوارهوهدا ناویان هاتووه.

دووهم: هدریّمی کوردستان: پاریّزگاکانی کهرکوک و سلیّمانی و همولیّرو دهوّک و قدزاکانی ئاکریّ وشیّخان و سنجارو تلعفرو ناحیهکانی زهمارو بهعشیقه و ئهلقوّش و ئاسکی کهلهک له پاریّزگای موسلّ و قهزای خانه قین و مهنده لی له پاریّزگای دیاله به همموو سنووره ئیداریه کانی بهر له سالّی(۱۹۲۸ز)دهگریّته وه له گهلّ نهو ناوچانه ش که زوّرینه ی کوردی تیّدا نیشته جیّن.

مادددی سیّیدم:

گەل چاوگەي دەسەلاتەكان و بناغەي شەرعىيەتەكانيتىي.

ماددەي چوارەم:

گهلی عینراق له دوو نه ته وه سهره کی پیک ها تووه که نه ته وه یه دره و نه ته وه یه نه ته وه یه ده نه ته وه یه کانی نه ته وه ی کورده. نهم ده ستوره ش له سهر بناغه ی فیدرالییه ت مافه نه ته وه ییه کانیش له همردو و کیان نیقرار ده کانی کور و یک کوره یک کوره الی کور و کیات.

ماددەي يېنجەم:

به غدا پایته ختی کوماری فیدرالیی عیراقه و، دهشی تیش کاتی پیویست بکات غهیری به غدا بو ماوه به کی رهفته نی (مؤقت) بکریت به پایته خت.

ماددهی شدشدم:

۱ کوماری فیدرالیی عیراق ئالاو دروشم و سرودی نیشتمانیی خوی ههیه به مهرجی ههر ههموویان هیمای یهکیتی و هاوژیانی و برایه تیی نیوان نه تهوهکانی تیداییت، نهوهش به یاسایه کریک ده خریت.

۲_ ههریدی کوردستان ئالای تایبه تی خوی ههیه شان به شانی ئالای کوماری فیدرالیی عیراق، ههروهها دروشم و سرودو جه ژنی نه تهوه یی (نهوروزی ۲۱ی ئادار)یشی ههیه که ئهوه ش به یاسایه ک ریک ده خریت.

ماددهي حدوتهم:

عهرهبی و کوردی دوو زمانی رهسمیی یهکتیهکهن و ، عهرهبی زمانی رهسمیی ههریمی عهرهبی و ، کوردیش زمانی رهسمیی ههریمی کوردستانه.

دەروازەى دووەم ماف وئەركە بنيچەييەكان

ماددمی همشتهم:

یه که م: هاوو لاتیان له به رده م یاسادا چونیه کن و هیچ جیاو ازییه کیان به هرّی جنس یان ره گیه زیان ره نگ یان زمان یان ئاین یان مهزکه و تی کومه لایه تیه در این درخی کومه لایه تیبه وه، له نیواندا نییه.

دووهم: ههلی چونیهک(تکافئر الفرص)بر ههموو هاوولاتیان له سنووری یاسادا دهستههوه.

ماددەى ئۆيەم:

خیزان(الأسرة) ناوکهی کوّمه لگهیهو، ده وله تیش پاراستن و راگرتنی له نهستو دهگری و چاودیریی دایکایه تی و مندالیّتیش دهکات.

مادددی ددیدم:

ئافرەت يەكسانىي تەواوى لەگەل يياودا ھەيە.

مادددی بازده:

یه کهم: تاوانبار بی تاوانه (پاکه) تا له دادگاییه کی یاساییدا ئیدانه که ی ساغ ده کریتهوه.

دووهم: مافی خوّپاریزی له ههموو قوّناغهکانی لیّ پیّچانهوهو دادگاییدا بهپیّی حوکمهکانی یاسا مافیّکی پیروّزه.

سیّیهم: دانیشتنه کانی دادگایی کردن له رووه (ئاشکرایه)، مهگهر، دادگا به پیّی حوکمه کانی یاسا بریاری نهیّنیی بوونیان بدات.

چوارهم: سزا شهخصییهو، به پینی یاساش نهبی، نه جه ریمه ههیهو نه سزا، سزا لهسهر ره تاریش ناشی بدری، مهگه ریاسا نهو ره تاره له کاتی تیوه گلانیدا به جه ریمه له قه لهم بدات و، ناشی له و سزایه زیاتر که له کاتی تیوه گلانی جه ریمه که دا به رکار خراوه، سزایه کی گرانتر بسه پینریت.

ماددهی دوازده:

یه که من حورمه تی (که رامه تی) مروّف پاریزراوه و ، هه ر جوّره نه شکه نجه دانیّکی جهسته یی و ده روونی قه ده غهیه.

دووهم: بهپێی حوکمهکانی یاسا نهبێت، ناشێ هیچ کهسێ بگیرێ یان تهوقیف بکرێ یان بیشکنرێت.

سیّیهم: حورمه تی خانه پاریزراوه و، به پیّی ئوسوله دیارکراوه کانیش نهبی که له یاسادا هاتووه ناشی پی بهاویژریّته ناوخانه یان بپشکنریّت.

مادددی سیازده:

نهیننی هاوده نگیی به ریدی (ئاسایی و ئهلیکتروّنی) و بروسکه و تهله فونی دهسته به ره بو زهرووره تی عهداله ت و ئاسایشی و به بریاری لایه نیّکی دادوه ری و له سنووری ئیقرار کراوی یاسایشدا نهبی، ناشی ئاشکرا بکریّن.

مادددی چوارده:

ناشی هاوولاتی لهسهفه ربز دهرهوهی ولات یان گه رانه وهی قهده غه بکریت و، له و حاله تانه شدا نه بی که یاسا سنووری بز دانابن ده نا هاتن و چوونیشی له ناو ولاته که دا لی نابه ستری.

مادددي پارده:

ئازادیی ئاین و برواو داب و دهستوری ئایینی دهسته به رن به مهرجی لهگه ل حوکمه کانی ئهم دهستوره و دهستورگه لی هه ریمایه تی و یاساگه لی یه کیتییه که دا یتجه و انه نه بن و له ییروی گشتی و ئادابی گشتی لانه ده ن.

ماددهی شازده:

فیرکردنی سهره تایی ئیلزامییه و ، دهوله ت و حکومه تانی هه ریمه کانیش پیویسته له سه ریان بی سه و ایی (الأمیه) له ناو ببه ن و ، مافی فیربوونی به خوّرایی له قیرناغه جوّربه جوّره کانی سهره تایی و ناوه ندی و دواناوه ندی و زانکوّیی و پیشه یی و ته قه نیدا بوّ هاوولاتیانی خوّیان دهسته به ربکه ن.

ماددهی حدقده:

ئازادیی لیّکوّلینهوهی زانستی، لهچوارچیّوهی یاسادا، دهستهبهرهو، پیّویستیشه دهست بالآیی و ئیبداع و ئیپتیکاریش له بوارگهلی زانستی و فیکری و روّشنبیری و هونهریدا دنه بدریّن و پاداشت بکریّن.

ماددهی هدوده:

ئازادیی راو پهخش و چاپهمهنی و روزئنامهوانی و کوبوونهوه و خوپیشاندان و مان گرتن و دامهزراندنی حزبگهلی سیاسی و سهندیکاو کومه لهکانیش، بهپینی حوکمه کانی یاسا دهسته به رده کرین.

ماددەي نۆزدە:

یه کهم: هیچ هاوو لاتیه ک له جنسییه ی عیراقی بی بهری ناکری. دووهم: ناشی پهنابهری سیاسی تهسلیم بکریته وه.

ماددەي بىست:

یه که م: کارکردن مافیکی ههر هاوولاتیه که و ، پیتویستیشه لهسه ری ، له ههر کوییه کوییه کیش بیه وی کاری خوی ده کات و ده سه لاته کانی ده و له تیش هه و ل ده ده ن هه لی کار «فرصه العمل» بو هه رهاوولاتییه ک که توانای به سه دیدا بشکی بره خسین .

دووهم: دهولهت، باشتر کردنی ههلومهرجی کارو بالاکردنی سهویهی ژیواری و شارهزایی و روشنبیری بوگشت هاوولاتیانی ئیشکهر دهستهبهر دهکا،

ههروهها زهمانهتی کومهلایهتییان بو حالهتی نهخوشی و زهبوونی و بی کاری و پیری بو فهراههم دهکات.

سێیهم: بهپێی یاسا، بو حاله تی دوورخستنهوهی زیانێکی گشتیی ناکاو نهبێ، دهنا، ناشێ ئیشێکی دیارکراو به زور به هیچ کهسێک بکرێت.

ماددهی بیست ویدک:

دهسه لاته کانی یه کیتییه که و همریمه کانیش مافی مولکایه تی دهسته به رده که ن و، پاسا یتوه ندیداره کانیش ناوه روک و سنووره کانی ریک ده خهن.

ماددهی بیست ودوو:

یه کهم: ده و لهت له ریگای سه روم په رفر او ان کردنی خزمه ته پزیشکیه کانی بوارگه لی پاراستنی ته ندروستیی گشتی ده سته به رده کات.

دووهم: دهولهت، پاراستن و باشترکردن و بهرهو چاکتر گورینی خاکوئاو (البیئة)دهسته به ردهکات.

مادددی بیست وسی:

باج دان ئەركىخى پىتويسىتە لەسەر ھەمبور ھارولاتىدى و، بە ياساش نەبى باج نە دەسەيىتىرى و نە رەردەگىرى و نە ھەمواردەكرى.

ماددهی بیست وجوار:

پیسشکهش کسردنی شکات و بهرزکسردنهوهی سکالآنامسه بر دهسه لاته پیوهندیداره کان مافیکی دهسته به هاوولاتی و ، دهسه لاتهکانیش پیویسته له ماوه یه کی دیارکراوی ماقوولدا یه کلایی بکهنه وه .

ماددهی بیست ریینج:

مهرجه عی پاراستنی نهو مافانه ی لهم دهروازه یه دا هاتوون دادوه ریه و ، دادگاش کاتتی کهم و زوری به رپرسیتی ده سه الاتی پیوه ندیدار یان به رپرسیتی یه که و راستی شدخصی یان به رپرسیتی هه ردووکیان دیارده کات نه و جا پیویسته له سه ری حوکمی سزایان قدره بویان هم ردوو حوکمه که به سه ریدا بسه یینی.

دەروازەي سێيەم دەسەلاتەكانى يەكێتى

بهشی یه کهم ـ دهسه لاتی یاساکاری

ماددهی بیست وشهش:

دەســه لاتى ياســاكــاريـى يەكـــــــــى له دوو ئەنجــومــهن پيــك ديــت كــه بريتـين له پەرلەمانى يەكيـــــى و ئەنجـومەنى ھەريــمەكان.

مەبحەسى يەكەم (پەرلەمانى يەك<u>ت</u>تى)

مادددی بیست وحدوت:

یه که م: په رله مانی یه کینتی له نوینه رانی گهلی هه ردوو هه ریده که پیک دیت و به ده نگدانی گشتیی ئازادو نهینی و راسته و خو هه لده بریر درین، ئه وه ش به یاسا ریک ده خریت.

دووهم: ههر هاوولاتییهک همژده سال تهمهنی تهواوکردبی و ئههلییهتی تهواوی تیدا هاتبیتهجی مافی ههلبژاردنی ههیه.

سێیهم: ههر هاوولاتییهک بیست و پێنج سال تهمهنی تهواوکردبێ و ئههلییهتی تهواوی تێدا هاتبێتهجێ مافی خز پالاوتنی بز پهرلهمانی یهکێتی ههیه.

مادددی بیست وهدشت:

خولی ههلبژاردنی پهرلهمانی یهکیتی چوار سالهو، له روّژی کوّبوونهوهی یهکهمیهوه دهست پی دهکات.

ماددهی بیست ونز:

شیّوازی ههلّبژاردن و چوّنیّتیی نه نجامدانی و ریّژهی نواندن و دیارکردنی وادهی ههلّبژاردن به یاسا دیاردهکریّ.

مادددی سی:

یه کهم: ناشتی ئه ندامیّتیی په رلهمانی یه کیّتیی و ئه ندامیّتیی ئه نجومه نی هدریّمه کان یان په رلهمانه کانی هه ریّمه کان یان په رله مانه کانی هه ریّمه کان یان په رله مانه کانی

ئەنجومەنەكانى ئىدارەگەلى شارەوانى و محەللى دووسەرە، ئەمىشىان و ئەوپشيان يېكەوە كۆ بكرېنەوە.

دووهم: ناشی ئەندامیت تی پەرلەمانی يەكیت تیی و وەزىف ديەكی گشتی سنكهودىن.

سینیهم: نهندامی پهرلهمان لهو روژهوهی لهبهردهمی پهرلهمانی یه کیتیدا سویندی دهستوری دهخوات، بهدهست هه لگرتوو له وهزیفهی گشتی له قه له قه له دهدریت.

مادددی سی ویدک:

پهرلهمان یه کهم کوبوونهوه ی خوی به سهروکایه تی به تهمه ن گهوره ترین ئه ندام سازده دا. له و کوبوونه و هیدا، به ده نگدانی نهینی سهروک و جیگری سهروک و ئهمینداری نهینیه کان له نیو ئه ندامه کانیدا هه لده برتیری.

ماددهی سی ودور:

یه کهم: په رله مانی یه کینتیی کوبوونه وه کانی خوی به زورینهی ئه ندامه کانی سازده دات و ، بریاره کانیسشی به زورینه ی ره ها ده رده چوینی - نه گهر ده قیکی نهم دهستوره پیچه و انهی نهوه نه بیت -

دووهم: پەرلەمان دروستىي ئەندامىتى يەكلادەكاتەوه.

سێيهم: پەرلەمان بړيار لەسەر پێكهێنانى ليژنەكانى خۆى دەدا.

مەبحەسى دوودم ئەنجومەنى ھەرتىمەكان

ماددهی سی وسن:

ئه نجومه نی هه ریمه کان له بیست ئه ندام پیک دیت و ، به دوو ژماره ی یه کسان له ئه ندامان نوینه رایه تی هه ریه که له هه ریمی عه رهبی و هه ریمی کوردستان ده که ن.

مادددی سی وچوار:

ههر ههریمهو بهپینی شیوازی که دهستوری ههریمهکه دیاری کردووه نوینهرانی خوی بو نهنجومهنی ههریمهکان ناوزهددهکات و لاشیان دهدات.

ماددهي سي ويينج:

یه کهم: ئه نجومه نی ههریمه کان نهو پروزهی یاساو بریارانه تهسدیق ده کات که یه راه نامانی یه کیتی ئیقراریان ده کات.

دووهم: ئهگهر هات و، ئه نجومه نی ههریدمه کان پروژهی یاساکهی ئیقرارنه کرد، ئه واله و باره دا هه واله ی په رله مان ده کریته وه تا دووباره سهیری بکه نه وه. سیدم: خو نهگهر هات و، نه نجومه نی هه ریدمه کان بو دووه م جاریش له سهر رای خوی سوور بوو، نه وه، له و باره دا، ئیدی پروژه ی یاساکه به لاوه ده نری.

مەبحەسى سێيەم ئىشەتايبەتەكانى يەرلەمانى يەكێتى

مادددی سی وشدش:

ئیشی تایبهتی پهرلهمانی یه کیتی بریتییه له پیاده کردنی ئهم دهسه لاتانه:

یه که م از کردنی ده ستوری یه کیتی به زورینه ی سی له چواری نه ندامانی هدریه که له دوو نه نجومه نه که ، به جیا .

دووهم: تهسدیقکردنی پهیمانگهل و ریکهوتننامهگهلی دهرهکی به رهزامهندیی سنی له چواری ژمارهی ئهندامانی ههریهکه له دوو ئهنجومهنهکه، بهجیا.

سیّیهم: جاردانی جهنگ یان بهستنی ئاشتی به مهرجی سیّ له چواری ژمارهی ئهندامانی ههریهکه لهدوو ئهنجومهنهکه، بهجیا، رهزامهندیی لهسهر بدهن. چوارهم: یاساکاریی یاساکانی یهکیّتی.

پینجهٔ منتمانه دان به و هزاره تی یه کیتی و نهندامه کانی و ، متمانه لی کیشانه و هیان.

شهشهم: تهسدیقکردنی بوجه و حساب و حسابکاریی کوتایی یهکیتی.

حدوتهم: سه پاندن و ههموارکردن و ئیلغاکردنی باج و رهسمهکان.

هدشتهم: ريقابه کردنی ئیشه کانی دهسه لاتی ته نفیزیی یه کیتی.

نوّیهم: دانانی پیّروّ ناوخوّییه کهی و دیارکردنی میلاکات و ئیلقرارکردنی بوجه کهی و دامهزراندنی فرمانبه ره کانی و دیارکردنی موچه کانیان.

بەشى دووەم دەسەلاتى تەنفىزىي يەكيتى

مەبحەسى يەكەم سەرۆكى كۆمار

مادددی سی وحدوت:

سەرۆكى كۆمار سەرۆكى دەولەتەو فەرماندەى گشتىيى ھىزە چەكدارەكانە لە ولاتدا.

ماددهی سی وهدشت:

سهروّکی کوّمار به دهنگدانی گشتیی ئازاد و نهیّنی و یهکهوراست یان(لهلایهن پهرلهمانی یهکیّتییهوه)بوّ ماوهی چوار سالّ ههلّدهبژیّردریّت و، دهشیّ بوّ یهک جاری دیکهش ههلّببژیردریّتهوه.

ماددمی سی ونق:

مەرجى يالپوراو بۆ يلەوپايەي سەركۆمار ئەمانەن:

یهکهم: دهبیّ عیّراقی بیّت و چل سالّیش تهمهنی تهواوکردبیّ.

دووهم: دهبی مافگهلی مهدهنی و سیاسی ههبی.

ماددەي چل:

سهروکی کومار بهرلهوهی ئیش وکاری پلهوپایه کهی خوی بگریته دهست، لهبهردهمی دانیشتنیکی هاوبهشی پهرلهمانی یه کیستیی و ئه نجومه نی ههریمه کاندا، نهم سوینده دهستوریهی خوارهوه ده خوات:

«به یهزدانی مهزن سویند دوخوم که ریز له دوستوری کوماری فیدرالیی عیراق بنیم و پاسهوانی له سهربهخویی و سهرووریی نیشتمان بکهم و به دلسوزیش بو و دی هینانی بهرژوووندی ثازادی و حورمهتی گهل له کاردا بم»

ماددهي چل ويدك:

کاتی سهروکی کومار دهست له کار هه لده گری یان دهمری یان تووشی زهبونیه کی بهرده و ام دهبی، جیگره کهی بو باقیمه نی ماوه ی سهروکایه تییه کهی نهرکی سهروکایه تییه کهی نهرکی سهروکایه تیی کومار ده گریته دهست.

ماددهي چل و دوو:

سهروّکی کومار له دهرهوه دهولهتی یه کیتی دهنویّنیّ و ، بهناوی دهولّهتی یه کیتی دهنویّنیّ و ، بهناوی دهولّهتی یه کیتی دهنوی یه کیتی و نویّنهری دیبلوّماسی ده کات. دیبلوّماسی ده کات.

ماددهی چل و سی:

سەرۆكى كۆمار ئەم ئىش وكارانە دەگرىتەدەست:

یه کهم: سه ربه خویی کوماری فیدرالیی عیراق و یه کیتیی خاکه کهی و ئاسایشی ناوه وه و ده ره وه ی ده پاریزی.

دووهم: جینگری سهروّکی کـوّمـار دادهمـهزریّنیّ دوای ئهوهی لـهلایهن ئهنجـومـهنی ههریّمهکانهوه دهیالیّهریّ.

سێیهم: مهرسومی تایبهت به پێکهێنانی وهزارهتی یهکێتی دهردههێنێ دوای ئهوهی متمانهی پهرلهمانی یهکێتی وهدهست دههێنێ.

چوارهم: مەرسومى تايبەت بە ھەلبراردنى پەرلەمانى يەكيتى دەردەھينى.

پێنچەم: ياسا يەكێتىيەكان دەردەھێنێ.

شهشهم: نوینهرانی دیبلوماسی عیراق بو دهولهتان و ریکخراوو کونگره نیودهولهتیهکان دادهمهزرینی و متمانهداریان دهکات.

حهوتهم: هیزه چهکدارهکان و هیزهکانی ئاسایشی ناوخو بهپیی پیدوایستی بهرژهوهندی گشتی دهجوولیننی، بهجوری، که لهگهل حوکمهکانی ئهم دهستورهو دهستوری ههریمدا پیچهوانه نهبیت.

ههشتهم: حاله تی ناکاو (الطواریء)جاردهدات که نهوهش به یاسایه کی تایبهت ریک دهخریت.

نویهم: بهپینی یاسا روتبهی سهربازی به ئهفسهرانی هیّزی چهکدارو هیّزهکانی ئاسایشی ناوخو دهبهخشی و لهخزمهت دهریان دهکاو خاندنشینیان دهکات.

دهيهم: نيشان و مهداليا (الاوسمة والانواط) دهبه خشتي.

یازدهم: خاوهن پلهی تایبهت و قازی و سهروّکی ئیددیعاو مودده عییه گشتیه کان و جیّگره کانیان له یه کیّتییه که دا دادهمه زریّنیّ.

ماددهی چل و چوار:

تاوانبارکردنی سهرکزمار بهزورینهی دوو له سیّی نهندامانی پهرلهمانی یهکیّتی دهبی و، دادگایی کردنیشی له دانیشتنیّکی هاوبهشی دادگای دهستوریی بالآو نه نجومهنی ههریّمهکاندا بهسهروّکایهتی سهروّکی دادگای دهستوریی بالآ ئه نجام دهدری و برباره کهشی بهزورینهی دوو له سیّ دهرده چیّ.

ماددهی چل و پینیج:

سهرهک کوّمار بهدریّژایی ماوهی تاوانبارکردنهکهی له ئیش وکاری پلهو پایهکهی خوّیدا بهردهوام دهبیّ.

مەبحەسى دووەم ئەنجومەنى وەزىران

ماددهی چل و شهش:

ئەنجومەنى وەزىران دەستەي تەنفىزىي بالايە لە يەكىتىدا.

ماددهی چل و حدوت:

ئه نجومه نی وه زیران له سه ره کوه زیران و جینگره کانی و وه زیره کان پیک دیت که هم ردوو هه ریمه یه کگر تووه که ده نوین به پینی ریژه ی دانیشتو و انیان.

ماددهی چل و هدشت:

ئهگهر سهرهک کومهار سهر به یه کنی له دوو ههریمه که بیّت، نهوا، سهرهک و دریران له ههریمه کهی تر دهبیّت.

ماددمی چل و نز:

یه که م:سهره ک وهزیران که له لایه ن په رله مانی یه کیّتیه که وه ته کلیف کراوه، لیستی نه ندامانی وه زاره ته که ی پیّشکه ش ده کات به سهره ک کوّمار تا ته سدیقی بکات.

دووهم: سهرهک وهزیران لیستی نهندامانی وهزارهتهکهی، دوای تهسدیقکردنی لهلایهن سهرکومارهوه پیشکهش دهکات به پهرلهمانی یه کیسیه که تا متمانه وهرگرتنیش، ننجا، سهرهک کومار، مهرسومی کوماریی تایبهت به پیکهینانی وهزارهتهکه دهردههینی.

ماددهی بدنجا:

ئەنجومەنى وەزىران ئەم ئىش وكارانەي خوارەوە دەكات:

يەكەم:بەركارخستنى ياساكانى يەكيتى.

دووهم: پاراستنی ئاسایش و سهلامه تیم ولات.

سیّیه م: ئاماده کردنی پروّژه گه لی یاساکانی یه کیّتی و ههواله کردنی بوّ پهرله مانی یه کیّتی.

چوارهم: ئاماده كردنى بوجدى يدكيتي.

پینچهم: سهرپهرشتیی وهزاره تگهل و دهزگاو مهرفه قه گشتییه کانی یه کیتی.

شەشەم:دەرھينانى پيرۆگەلى يەكيتى.

حهوتهم: ئامادهکردنی بوجهی گشتی و حساب و حسابکاریی کوّتایی یهکیّتی. ههشتهم: قهرزکردن و قهرزدان و سهریهرشتیه، کاروباری دارایی.

نوّیهم:دامهزراندنی فرمانبهرانی مهدهنی له یهکیّتیهکهداو تهرقیهو خانهنشین کردنیان بهپیّی یاسا.

ماددمي پدنجا و پدي:

یه که م: سهر کومار بوی ههیه، له ههر کاتیکدا پیریست بیّت، داوا بکات نه نجومه نی وهزیران کوبییته وه، کوبوونه وهکهش ته نها بو نه و بابه تانه ده بیّت که کوبوونه و هکه ی بو کراوه.

دووهم: سهر کومار مافی نهوهشی ههیه داوای راپورتگهلی تاییهت به نیش وکاری نه نجومهنی وهزیران و وهزاره تهکانیش بکات.

ماددهی پدنجا و دوو:

يەكەم: پەرلەمانى يەكىتى بۆي ھەيە متمانە بكىشىتتەو، لە:

۱ وهزارهت، که ههر له روزی متمانه لی کیشانه کهوه به دهست له کار هه نگر تو داده نریت.

 ۲ - وهزیر، که ههر له روزی متمانه لی کیشانهکهوه به دهست له کار هه لگرتو دادهنری.

دووهم: وهزارهته دهست لهکار هه لگرتووه که بهردهوام کاروباری ئاسایی به پێ دهخات تا ئهو کاتهی وهزاره تێکی نوێ پێک دههێنرێت.

ہمشی سیّیمم دادگای دمستوریے بالا

ماددهي يدنجاو سي:

دادگای دهستوریی بالا له ژمارهین ئهندامگهلی ناسراو به لیهاتویی و شارهزایی و دهست و دل پاکی نیودادوهرو ماموّستای یاسای زانکوّکان و پاریزهرانی پیّک دیّت که بوّ ماوهیهک، له بیست سال کهمترنهبی، ئیشیان له بواری دادوهری یان و انهبیّری یان پاریّزهرایه تیدا کردبی و ، ههر ههریّمهش نیوهیان دهپالیّوی و (ژمارهی ئهندامان و ماوهی ئیش کردنیشیان به یاسا دیاردهکریّت).

ماددهی پدنجا و چوار:

سهروّکایهتیی دادگای دهستوریی بالا خولاوخول(دوریه) دهبیّت و، ههر سالهو، بهنوّره، نویّنهری یهکیّ له دوو ههریّمهکه دهیگریّته دهست.

ماددهی پهنجا و پیننج:

ئەندامى دادگاى دەستورىى بالآناشى وەلابنرى(عەزل بكرى)تەنھا لەو حالەتەدا نەبى كە تاوانسار دەكىرى بەوەى كە دەست و دلى پاك نىسە، تاوانساركىردن و دادگايىكردن و ئىدانەكىردنىشى، لەلايەن ئەنجىومەنى ھەرىيمەكانەوە دەكرى.

ماددهی پهنجاو شدش:

ئەندامى دادگاى دەستورىي بالا، بەو ھۆيەوە كە گەيشتووەتە تەمەنى ياسايى خانەنشين كردن، خانەنشين ناكريت لەسەر داواي خۆي نەبيت.

ماددهی پهنجاو حدوت:

دادگای دەستورىي بالا ئەم ئىشە تايبەتاندى خۆي ھەيە:

يه كهم: ليّ كدانهوه (تفسير) ي ئهم دهستوره.

دووهم: سهیرکردنی دهستورییه تی نهو یاسایانهی که له پهرلهمانی یه کینتییه وه دهرده هینرین و، دهستورییه تی نهو بریارانه شکه له دهسه لاتی ته نفیزیی یه کینتییه وه دهرده هینرین، نهوه شهیاسا ریک ده خریت.

سینیهم: یهکلاکردنهوهی نهو ناکوکییانهی که له بهرکارخستنی نهم دهستورهدا دهکهویته نیوان یهکیتی و ههریههکانهوه. چوارهم: یهکلاکردنموهی ئهو ناکوکییانهی که له بهرکارخستنی ئهم دهستورهو دهستورهو. دهستورگهلی ههریمهکاندا، دهکهویته نیوان ههریمهکانهوه.

ماددهی پهنجا و هدشت:

دادگای دهستوریی بالا بریاره کانی به زورینه ی دوو له سینی نهندامه کانی ده رده هینی .

بەشى چوارەم ئىش وكارە تايبەتەكانى يەك<u>ى</u>تى

ماددهی پهنجاو ند:

دەسەلاتەكانى يەكىتى ئەم ئىشىد تايبەتانە دەكەن، بەلام غەيرى ئەو ئىشانە تايبەتن بە دەسەلاتەكانى ھەرىم:

يەكەم:نەخشەسازىي سياسەتى دەرەوەو نوپنەرايەتىي دىپلۆماسى وقونسلى.

دووه م: گریدانی په یمانگهل و ریکه و تننامه گهلی نیبوده و له تی، ده سه لا ته کانی همریدانی په یمانگهل و ریکه و تننامه ی نیبوده و له ته کانی و مریشی مافی نموه یان همیه ریکه و تننامه ی نابووری و روشنبیری و و مرزشی له گهل همریمه کانی دیکه ی ناو عیراق و ده ره وه شیدا گری بده ن. سه تک ادمه این می نامه می نامه می نامه کنده کنداده کان

چوارهم: جاردانی جهنگ و بهستنی ناشتی.

پینچه م: پاره و دهرهینانی دراوو ،دانانی سیاسه تی نهمانه تی (الائتمانیة) و بانکی و گریدانی قهرزه کانی یه کیتی.

شهشهم: دانانی پیوهرو عهیاره و کیشسه کان (وضع المقاییس والمکاییل والاوزان)ودیارکردنی سیاسه تی گشتی له بواری مزوکری دا.

حهوتهم: دانانی پلانی ئابووریی گشتی به ئامانجی فراژوکردنی(تنمیة) بواری پیشهسازی و بازرگانی وکشتوکالیی ههریمهکان.

ههشتهم: دانانی بوجهی گشتیی یهکیتی.

نۆيەم: كاروبارى ئاسايشى فيدرالى.

دهیهم: کاروباری جنسییه و ئیقامه و بیانییهکان.

يازدهم: ساماني نهوت.

دەروازەى چوارەم ريكخستنى دەستورىي ھەريم

ماددهی شدست:

ههر ههریمهو دهستوری تایبهتی خوّی دادهنیّت بهرهچاوگرتنی نهم دوو مهرجه: یهکهم:بنیاتنانی پیروّی کوّماری دیموکراتی پهرلهمانی.

دووهم: حوكمه كانى ئهو پيرويه له گه ل ئهم دهستوره دا پيچهوانه نهبن.

ماددهی شدست و بدک:

گهلی ههریّم، بهدهنگدانیّکی گشتیی ئازادو نهیّنی و راستهوخوّ، نویّنهرانی خوّی بوّ ئه بخومهنی نیشتمانیی ههریّم ههلّدهبریّریّ. شیّوازی ههلّبراردن و چوّنیّتیی ههلّبراردن و ریّرهی نویّنهرایهتی و دیارکردنی وادهی ههلّبراردنیشی به یاسایه کی تایبه تا دیارده کریّن.

ماددهی شهست ودوو:

ئیش وکارهکانی ئه نجومه نی نیست مانیی ههریم و پیهوه ندییه کانی لهگه ل دهمه لاته کانی تردا، به ینی دهستوری ههریم دیارده کرین.

ماددهی شدست وسی:

دەسەلاتى تەنفىزى ھەريم لە مانە پيك ديت:

يەكەم: سەرۆكى ھەريم.

دووهم: ئەنجونى وەزىرانى ھەرىيم.

ماددهی شهست وجوار:

گەلى ھەريم[يان ئەنجومەنى نىشتمانىى ھەريم] سەرۆكىنىك ھەلدەبرىرى (سىدرۆكى ھەرىم)ى پى دەگوترى، ئەو سىدرۆكە سىدرۆكى بالاى دەسلەلاتى تەنفىزىيەو، لە بۆنەگەل و دابودەستورى پرۆتۆكۆلىدا، لە ھەرىمدا نوينەرايەتىى سەركۆمارى فىدرالىي عىراق دەكات.

ماددهی شدست و پینج:

شینوازو مهرجه کانی هه لب اردنی سهروکی هه ریم و ماوه ی کاربه ده ستی (ولایست) و نیش و کاره کانی هه ریم (ولایست) و نیشوه ندیی له گه ل نه نجومه نی و هزیرانی هه ریم و ده سه لاته کانی دیکه ی همریمدا، هه مووی به پینی ده ستوری هه ریم دیارده کرین.

ماددهی شدست و شدش:

ئه نجومه نی وه زیرانی هه رتبم له سه روّکی وه زیران و جینگره کانی و ژماره یه ک له و ه زیران ییک دیت و دهسه لاتی ته نفیزیی هه ریّم له ئه ستوده کریّ.

ماددهی شدست وحدوت:

چۆنتىتىيى پىكھىنانى ئەنجومەنى وەزىرانى ھەرىم وئىش وكارەكانى وپيوەندىي بە سەرۆكى ھەرىمەو، بەپىيى دەستورى ھەرىم دياردەكرىن.

ماددهی شهست و ههشت:

دادگای بالای ههریم (دادگای تهمییز) سهرباری ئیش وکاره ئاساییهکانی خوّی، تاییه ته ندیشه به لیّکدانه و های دهستوری ههریم و یهکلاکردنه و های تانه (دفع)ی دهستوری نه به نوونی نه و یاسایانه ی که لهبه رده م دادگادا ده عوایان پی کراوه ته و های که ناوه ته و یاسایانه ی که ناوه ته و های که ناوه ته و یاسایانه ی که ناوه تا که ناو تا که ناوه تا که ناو تا که ناوه تا که ناوه تا که ناو تا که

مادددی شدست ونو:

دادوهری له ههریّمدا دهسه لاتی دادوه ربی سه ربه خو پیاده کات، هه موو ده ره جه کانی دادگاکان ده گریّته خوّ به دادگای ته مییزی هه ریّمیشه وه که سهیری ده عوا مه ده نیه کان و قه زایای سزایی و هی دیکه ی به دوا ده ره جه ده کات، که نه وه شه یاسایه کی هه ریّمی ریّک ده خریّت.

مادددوي حدفتا:

ههریّم دەسـهالاته جــوّربهجـوّرهکـان پیادهکـات، تهنها ئهوانه نهبی کـه بهپیّی حوکمهکانی ئهم دەستوره، به تایبهتیش بهپیّی بهشی چوارهمی دهروازهی سیّیهم دراون به یهکیّتی.

ماددى حەفتاريەك:

ههر ناکوکییه که نیوان یه کیتی وههریم یان له نیوان خودی ههریمه کاندا ده رباره ی پیاده کردنی نهو نیش و کارانه ی لهم دهستوره دا ها تووه، رووبدات، ده خریته به رده م دادگای دهستوریی بالا بو یه کلاکردنه وه ی.

دەروازەي پێنجەم حوكمە داراييەكان

ماددى حەفتاودوو:

له کزماری فیدرالیی عیراقدا دیوانی ریقابهی دارایی دادهمهزری و پابهستی نه بخومهنی نیشتمانیی یه کیتی دهبیت و نهرک و پیکها ته کانیشی به یاسایه ک رنگ ده خرنت.

ماددهی حدفتا رسی:

به یاسای یه کیتی یان به یاسای ههریم نهبی باج ناسه پینری و و هرناگیری و هموار ناکریت.

ماددهی حهفتاوچوار:

تهنها دهسته لاته کانی یه کیتی بزیان هه یه باجی نارده نی و هاوه رده (رهسمی گومرگ) بسه پیّن و وهری بگرن.

ماددهي حدفتا وپينج:

دەسەلاتەكانى ھەريم بۆيان ھەيە ئەم باج ورەسم وكرييانەي خوارەوە بسەپينن: يەكەم: باجى دەسھات(الدخل).

دووهم: باجي خانووبدره.

سيّيهم: باجي عهرهسه.

چوارهم: رەسىمى تۆماركردنى خانووبەرە.

پینجهم: رهسمگهلی دادگاکان.

شهشهم: رەسىمى ئىجازەگەل و مزووكرىيى(الاجور)خزمەتەكانى وەك ئاوو كارەباو خزمەتى دىكە.

ماددهی حدفتاو شدش:

ههر ههریمی بهپیی ریژهی دانیشت و انی خوی له چاو (بالنسبه) کوی دانیشتووانی ولات، بهشی خوی دهبیت له داهاتی سامانی نهوت و رهسمگهلی گومرگ ومنحه و باربوو قهرزی بیانی.

دەروازەی شەشەم حوكمە كۆتايى و ئينتىقالىيەكان

ماددى حەنتارجەرت:

ناشی سنوورگهلی دوو ههریمه که ههمواربکرین، به رهزامه ندیی نه نجومهنی نیشتمانیی خودی ههریمه که و به زورینه ی سی له چواری نهندامه کانی نهبیت.

ماددى حەفتارھەشت:

یه که م: هاوو لاتیانی هه ریّمی کوردستانی عیّراق به پیّی ریّژه ی دانیشتووانی هه ریّمه که له چاو کوّی دانیشتووانی کوّماری فیدرالیی عیّراقدا له پلهوپایه گرنگه کانی وه زاره ته کان و دهسته یه کیّتییه کانی ناوه وه و ده ره و به تاییه تیکان و به ریّوه به ره به تاییه تیکان و به ریّوه به ره گشتییه کان داده مه زرین.

دووهم: همر هدمان بنهما لهمانهی خوارهوهشدا رهچاو دهگیریّن:

- ۱ـ دامهزراندنی سهفیرگهل و ئهندامانی سلکی دیبلزماسی و کونسلی و نوینهرانی یه کسیستی له دهسستسه و ریکخسراوه نیسوده و لهتی و ئیقلیمیه کاندا.
- ۲_دامـهزراندن له پلهوپایه کانی هیّزه چه کـداره کان و ئاسایشی
 فیدرالیدا.
- ۳ هاوبهشی کردن له شانده رهسمیه کانی عیراق و نهو موفاوه زانه شدا که
 بو ریکه و تننامه گهلی نیوده و له تی نه نجام ده درین.
- ٤ وهرگرتنى قوتابيان بۆ بيعسەو زەمالەو ئيجازەكانى خويندن لە
 دەرەو ە.
- ٥ وه رگرتنی قوتابیان له ئه کادییاو کۆلیزه کانی سوپاو پۆلیس و خوله کانیاندا له ناوه و ه و ده ده وه .

مادددي حدفتار نز:

- یه کهم: هیزه کانی پیشمه رگه و پیکها ته کانی ئیستایان دهبنه به شیک له هیزه چه کداره کانی هه ریمی کوردستان.
- دووهم: رۆلەكانى ھەر ھەرتىمەو لە خودى ھەرتىمەكەي خۆياندا خزمەتى سەربازى دەكەن.

ماددهی همشتا:

یه کهم: هه موو ئه و یاساو بریارو مهرسوم و فهرمان و پیرو و رینماییگه لهی له ده سه لاته کانی مهرکه زیبه وه لهباره ی ره فتارو کرداری پاکسازیی ره گهزی و ره و پیتکردن و راگواستنه وه ده رچووه هه رهم مووی ئیلغا ده کرین.

دووهم: ئاسهوارهکانی گۆرینی واقیعی نهتهوه یی که له ناوچهگهلیّکی ههریّمی کوردستاندا بهرکار خراوه لاده بریّن و ، هاوولاتیه کورده کانی ناوچهگهلی پاریّزگای کهرکوک و مهخمورو شنگال و زهمارو شیّخان و خانه قین و مهنده لی و ناوچهگهلی تریش ده بریّنه وه برّ جیّگاکانی دانیشتنی پیشووی خوّیان و ، نه و هاوولاتیه عهره بانه ش که لهلایه ن ده سه لاته کانی پیشتری عیراقه وه لهو ناوچانه دا نیشته بحی کراون ده بریّنه وه بر جیّگاکانی دانیشتنی پیشووی خوّیان له ده ره وه مهریّمی کوردستان.

سیّیهم: حوکمی برگهی یهکهمی سهرهوه هاوولاتیانی رهوپیّکراوی تورکمان و ئاسوری و کلدانیش دهگریّتهوه.

چوارهم: هدموو مال ودارایی گواستهنی و ناگواستهنی دهدریتهوه به هاوولاتیه رهوپینکراوهکان و قسهرهبوویهکی عسادیلانهی ئهو زهرهرو زیانانهش دهکرینهوه که لییان کهوتووه.

پینجهم: کورده فهیلیه رهوپیکراوو دوورخراوهکان دهبرینهوه بو جیگاکانی دانیشتنی پیشووی خویان و جنسیسیهی عیراقی و مال ودارایی گواستهنی و ناگواستهنییان پی دهدریتهوهو قهرهبویهکی عادیلانهی ئهو زهرهرو زیانانهش دهکرینهوه که لییان کهوتووه.

شەشەم:

أ ئاشكراكردنى چارەنووسى بزركراوان قوربانيانى ئەنفال و بارزانيەكان و فەيليەكان و ھەموو عيراقيە بزركراوەكانيش.

ب ـ قهرهبوکردنهوهی قوربانیانی چهکی کیمیایی له کوردستاندا، ههروهها قهرهبوکردنهوهی ئهو زهرهرو زیانه ماددی و مهعنهوییانهی لهو بزرکراوانه کهوتووه که برگهی(1)ی سهرهوه دهیانگریتهوه. ج _ ف دراههم کردنی زهمانه گه لی کومه لآیه تی و ته ندروستی بو خاوو خیز زانی ئه وانه ی هه ردوو برگه ی (۱، ب)ی سهره وه ده یانگریته و دو بو کهم ئه ندامه کانیش له قوربانیانی چه کی کیمیایی. د _ ف دراهه م کردنی زهمانه گه لی کومه لآیه تی و ته ندروستی بو ئه و عیراقیانه ی که به دهستی ده زگا ئه منیه کان تووشی کهم ئه ندامیی

هـ ـ ئهواندى بهرپرسن له ئه نجامدانى ئهو جهرياندى دەرهەق بهو كهساندى كه حوكمدكانى ئهم ماددەيد دەيانگريتهوه، ههوالدى دادگاى تاسەت دەكرتن.

لهش بهون به هوى ئهشكه نجه داني لهش يان دهرونييانهوه.

ماددهی همشتاریهک:

ئهم دەستسوره به بهرزترین یاسای ولات دادهنری و ههر یاسایه کسیش به پیچهوانهی ئهم دەستوره دەربهینری به باتل له قهلهم دەدریت.

ماددمي همشتاودوو:

یهکهم: به رهزامهندیی سیّ له چواری ئهندامانی ههریهکه له پهرلهمانی یهکیّتی و ئهنجومهنی ههریّمهکان، بهجیا، نهبیّ، ناشیّ حوکمهکانی ئهم دهستوره ههموار بکریّن.

دووهم: ئهم لایهنانهی خوارهوه مافی پیشکهش کردنی پیشنیازیان بو هموارکردنی نهم دهستوره ههیه:

١_ ئەنجومەنى وەزىرانى يەكىتى.

۲_ ژمارهینی له چواریه کی ئهندامانی پهرلهمانی یه کیتی کهمتر نهبیت.

ماددهی هدشتاوسی:

کوّماری فیدرالّیی عیّراق، بهرامبه ربه ههیئه تی نه ته وه یه کگر تووه کان بوّین ده بیّ (تلتـزم)که زهمانه تی ماف و سنورو ده سه لا ته کانی هه ریه که دوو ههریّمه که بکات که ده قه کانیان لهم ده ستوره و ده ستوره هم ریّمیه کاندا ها توون، همروه ها بوّین ده بیّ زهمانه تی نه و پیّرو دیموکراتیه بکات که به پیّی نهم ده ستوره

دامه زراوه و حورمه تی بنه ماکانی بگری و ، هه ر لادانیکیش له و انه ی له م مادده یه دا ها توون ، به هه ره شه کردن له ناسایش و ناشتیی نیسوده و له تی داده نریت.

ماددهی هدشتارچوار:

به رهزامهندیی دهسه لاتی یاسادانانی ههریه که له ههردوو ههرینمه که نهبی، ناشی نه کهیانی کوماری فیدرالیی عیراق و نه نهو پیرو سیاسیه شی که لهم دهستوره دا نیشان دراوه بگوردریت دهنا به پیچه وانه شهوه، گهلی ههریمی کوردستان بوی ههیه، مافی چاره نووسی خوی به دهستی خوی پیاده بکات.

پاشکوْی ژماره «۲۲»

بدريزان تدنداماني تدنجومدني شاردواني ياريزگاي كدركوك

به پیز سه روّکی حکومه تی کاتیی عیّراقی به پیّزان نه ندامانی حکومه تی کاتیی عیّراق به پیّزان سه رپه رشتیارانی هه لبژاردنه گشتییه کانی عیّراق به ریّزان نه ندامانی نه نجومه نی نیشتمانی عیّراق هموو ریّک خراو و هیّزو پارته سیاسییه نیشتمانییه کان وکه سایه تییه عیّراقییه بیّلایه نه کان.

- •

سلاو رينز

لهم روّژه دژوارانه دا که شاری که رکووکی کوردستانی پیدا تیپه پده دهبیت و له سایه ی تیکچوونی بارودوخی ئاسایش تیداو دریژه کیشانی کرده وه تیروریستیه کان که لهلایه ن هینی تاریکی دژ به خه لکی مهده نی نه و شاره نه نجام ده درین و به تایبه تیش خه لکی کورد وه کو کوشتن و ترساندن و تیکدانی ناسایشی خویان و مال تایبه تیش خه لکی کورد وه کو کوشتن و ترساندن و تیکدانی ناسایشی خویان و مال هملنه هیناوه به ره و داراییان، حکومه تی عینراقی هیچ هه نگاوی نیجابی هملنه هیناوه به ره و چاره سه رکردنیکی داد په روه رانه ی کیشه ی که رکووک که کورد به گرفتی سه ره کی و ژماره یه کی خویانی ده زانن، نه وه تا نیش و نازاری خه لکه که دریژه یان هه یه که له سه رده می رژیمه دیکتا تورییه کانه وه ده ستی پیکردووه به تایبه تیش رژیمی سه دام.

به بوّچوونی ئیمه دواکه و تنی حکومه تی عیّراقی له چاره سهر کردنی کیشه ی کهرکوک و سووربوونی کومسیوّنی بالآی سه ربه خوّی هه لبراردن له سهر ئه نجامدانی هه لبراردنی شاره که به رله جیّبه جیّ کردنی مادده ی ۵۸ ییاسای کاتبی به ریّوه بردنی ده و لهت سهره رای تیّپه ربوونی کاتبی پیّویست بوّ جیّبه جیّ کردنی، گرفته که ئالوّزتر ده کات و ته نها به خوّدزینه وه له ناوه روّکی مادده ی ناوبراو له قه لهم ده دریّت که تایب ه ته به ئاسایی کردنه وه ی بارودوّخی که رکووک، هه روه ها به پشت گوی خستنی رای زوّری نه نجومه نی پاریّزگای که رکوک و دانیشتوانه رهسه نه کانی که رکوک له کورد و تورکسان و کلدان و ئاشوورییه کان حساب ده کریّت و دری ساده ترین

پرنسیپه کانی مافی مروّق و شیّوازه دیموکراتییه هیوا بوّ خوّزراوه که یه هاوکات ئاماژه شه به نهوه ی که حکومه تی عییّراق ئاره زوویه کی راسته قینه ی نییه بوّ چاره سه رکردنی گرفته که به ره و ئالوّزبوونی زیاتر ده چیّت و بوّنی شه پی ناوخوّیی له ههر کاتیّکدا لیّ دیّت که بینگومان کاره ساتیّکی گهوره ی لیّ ده که ویّته وه ، ئه مه شه کاتیّکدایه که عیّراقییه دلسوّزه کان به هه موو نه ته وه و تایفه جیاجیاکانیانه وه چاویان بریوه ته به شداری کردنیّکی چالاک له پروّسه سیاسییه که و بونیاتنانه وه کوّمه لگای مه ده نی که له سه ر بنه مای دیموکراتییه تی راسته قینه و سه روه ربی یاسا بونیات نرابیّت.

ئیدمه ش له کاتیکداکه نیگهرانی خومان سهباره ت به ئالوزبوونی بارودوخی کهرکوک نیشان دهدهین، ئهم داواکارییانهی خوارهوه دهخهینه پیش چاوتان به هیوای ئهوهی به بایهخهوه سهیر بکرین بو بهرژهوهندی ههموو عیراقییهکان و کوژاندنهوهی ئاگری گرفت و کیشهکه.

۱- راگرتنی هه لبژاردن له پاریزگای که رکووک تا نهو کاته ی بارود و خه که ی ناسایی ده کریته وه و مادده ی ۵۸ ی یاسای کاتی به پیوه بردنی ده و لهت کارا ده کریت له ریکای کاری جیددی و خیرا له لایه ن حکومه تی نیستاو پارته سیاسییه کانی کوردستانی عیراق به مه به ستی لابردنی هه موو شیوازو ناسه و اره کانی ته عریب و کارئاسانی کردن بو گه پراندنه و هی کورده ده رکراوه کان بو سه ر مال و حالی خیران.

۲- گهراندنهوهی عهرهبه هاورده کان که رژیمی پیشوو له ناوه راست و باشووری عیراقه وه هینابوونی به رهچاو کردنی بارود وخی مرزیبان به و حوکمه ی که هاوولاتی عیراقین و هه لخه له تینراون له لایه نرژیمی سه دامه وه که بو ژههراوی کردنی پهیوه ندی برایانه و میژوویی نیوان نه ته وه کانی عیراق به کاری هینابوون، چونکه مانه وهی نهوانه له سه ر مال و مولک و کیلگه ی خه لکی تر کاریکی ناره وایه و به داگیرکردن له قه له مهدریت که هیچ عورفیکی ئاسمانی یان یاسای زهمینی پینی رازی نابیت.

۳ قهرهبوو کردنهوهی ماددی و مهعنهوی بو زهرهر لیکهوتووان.

- که رانه وه ی یه که ئیدارییه کان له ناحیه و قه زاو شارو چه ، ئه وانه ی له که رکووک دابراون و خراونه ته سه ر پاریزگاکانی تر به مه به ستی گورینی سنووری ئیداری که رکووک و دیموگرافیای شاره که و ه کو:
 - چەمچەمال، توزخورماتو، كفرى، كەلار و قادركەردم.
- شایانی و تنه له کوی ۵ قه زا که پاریزگای که رکووکیان پیک ده هینا له ماوه ی دهیان سالتی رابردوودا، چواریان که زورینهی دانیشتووانه کانیان کورده له پاریزگاکه دابراون و ته نها قه زای حه و یجه مایه وه که زوربه ی دانیشتووانه که عهره بن.
- ۵ نه نجامدانی سهرژمیرییه کی خاوین له دوای ئاسایی کردنه وهی باری شاری که رکسووک بهر له ئه نجامی دانی هه لبر اردنی ناوختیی شاره که، تا ئه نجامی دادیه روه رانه و راسته قینه ی هه لبر اردن به دهسته و ه بدات.
- ۳ـ ههموارکردنی برگهی ۱ له ماددهی ۱۰ی یاسای چارهسهرکردنی کیشه کانی تایبه ت به مولک و عهقار و دانه نانی کاتیکی دیاریکراو بق پیشکه ش کردنی داواکارییه کان وه کو ئه وه ی له و برگهیه دا ها تووه، چونکه هیشتا ده یان هه زار له زهره رمه ندان نه یانتوانیوه داواکاری خویان پیشکه ش به ده زگای تایبه ت به چاره سه رکردنی گرفتی مولک و عهقار بکه ن و ماوه که ش له ۲۰۰٤/۱۲/۳۱ به کوتا دیت، ئه مه ش کاریکه قبول ناکریت.
- ۷ نه نجامدانی لیپرسینه وه له گه ل نه وانه ی تاوانی ته عریبیان کردووه در به کوردی که که رکووک و کارکردنی جیددی له پیناو دانانی سنووریک بی نه و تاوانانه ی که ئیستا پاشماوه کانی رژیمی به عس و گروپه تیروریستیه کان در به هاوولاتیانی کورد له که رکووک ئه نجامی ده ده ن و نه و گه ره کانه به کار دین که رژیمی پیشوو دروستی کردبوون له چوارچیوه ی سیاسه تی ته عریب وه کو حه شارگه.
- ۸ به توندی ئیدانه ی ئه و کاره ی به رپرسی نووسینگه ی کومسیونی بالای سه ربه خویی هه لبر اردن له که رکووک ده که ین که ۱۷۰ هه زار که س له کوردی دانیشتووی پاریزگای که رکووکی له مافی سروشتی خویان له به شداری کردن و ده نگدان له هه لبر اردنه چاوه روانکراوه که دا بیبه شکردووه ، ئه مه ش نیشانه ی

ناپاکی و بیّلایهن نهبوونی کوّمسیوّنی بالای سهربهخوّی هه لبرژاردنه له عیّراقدا و داواکارین که لهم بارهیهوه، لیّکوّلینهوهی پیّویست نه نجام بدریّت لهگه ل دوویات که دنهوه ی داواکارییه که مان بوّ راگرتنی هه لبرژاردن له که رکوک.

۹_ ئهگهر ئهم داواکاربیانهمان به ههند هه نهگیریّن، ئهوا داوا له کوردو هیّزو بزووتنهوه سیاسیه نیشتمانییهکان و ههموو لایه نگرانی کیّشهی کورد ده که ین هاوکاریان بکهن و ههموو ریّگاو شیّوازه ئاشتییانه کان بگرنه بهر بوّ ده ربرینی رای خوّمان و بهرگری کردن له مافی ره وامان، ئه ویش به بایکوّت کردنی هه نبرواردن له کهرکووک و ئه نجامدانی خوّپیشاندانی ئاشتییانه له بهرده مانیوّزخانه کان و ریّکخراوه نیّوده و نُهتی و مروّییه کان له سهرانسه ری جیهاندا.

لەگەل رىزو تەقدىر

ئىم: ا/

- کۆمهلهی دوستانی کورد- سوید- ستوکهولم لیژنهی ههماههنگی پارته کوردی و کوردستانییهکان له سوید
 - يەكىتى كۆمەلە كوردىيەكان- فدراسىزن- سويد
 - كۆمەللەي لاوانى كوردى- سويد
 - كۆمەلەي قوتابيانى كوردستان- سويد
 - لیژندی راپرسی ریفراندوم- سوید
 - كۆمەللەي گوماك
- سەنتەرى ھەلەبجە بۆ بەرەنگاربوونەوەى ئەنفال و جينۆسايدكردنى گەلى كورد-جاك- لقى سويد
 - -کۆمەلەي ھيواي كوردستان- سويد
 - كۆمەلەي كورد بۆ لاوان- سويد

بەرتىز سەرۆكى كۆمسىۆنى بالاي سەربەخرى ھەلبراردنەكانى عيراق

پاش سلاوو ريز

ترهستی که رکووک بو لینکولینه وه ، که ناوه ندینکی ناحکومی و ناحزبییه خوّی به به ختیار ده زانی هه ندینک رووداوی تایبه ت به ره وشی شاری که رکووک و ده وروبه ری بخاته به رده ستتان به نامانجی دوّزینه وه ی رینگه چاره یه کی گونجاو بوّیان به رله وه ی کیشه کان گهوره بن ، نه خاسمه چه ند ده ستینک هه ن ژیراوژیر کارده که ن و خیّریان بوّ عیّراق و به رقه را ربوونی ناشتی و تمناهی عیّراق ناویّت.

ئیوه زوّر چاک دهزانن رژیمی پیشوو لهمیانه سالآنی دوورودریژییه وه پراکتیزه سیاسه تی پهرده لهروو دامالیّراوی پیاده کردووه ، که نامانج لیّی گورینی واقیعی نه ته ته وه یی و دیموگیرافی ناوچه ی کهرکسوک بوو ، له پیناو به جینگهیاندنی نهم سیساسه ته ش، رژیّم ژماره یه کی بریاری ده رکسردووه ، که زوّر به یان لهروژنامه رهسمییه کاندا بلاوبوونه وه ، نه وه له پالّ بریاره نهینییه کانی دیکه و فهرمان و رینویّنیه کانی دیکه ی ده رچوو له لایه ن به ناو (مه جلیسی قیاده ی سهوره) و (لیژنه ی کاروباری باکوور) و (مه جلیسی نه منی قه و می ویات له سووربوون و مکوربوونی نیستی خباراتی سه ربازی ، نه مانه هه رهم و ویان دوویات له سووربوون و مکوربوونی رژیّم بو ته رحیلکردنی کوردو تورکهان ده که ن له و ناوچانه داو ته و تین کردنی عه ره به شورده کان) ، نه و جوّره پراکتیزانه شکه به شیّوه یه کی تایبه تی به زوّر ته رحیلکردنی هاورده کان) ، نه و جوّره پراکتیزانه شکه به شیّوه یه کی تایبه تی به زوّر ته رحیلکردنی دانی شیشتوانی گرته وه ، ده چنه خانه ی جینوساید ، که ریّک که و تنامه ی پاریس له هی کانوونی یه که می یاریس له ه ی

پیش رووخانی رژیم، هیزه سیاسی و ریکخراوه کوردستانییهکان داوایان لههیزه سیاسیه بهرهه نستکارهکانی رژیم دهکرد، سهرکونهی نهو سیاسه ته بکهن بهوهی کاریگهری خراپ لهپهیوهندی میروویی نیوان عهرهب و کورد دهکات، که رژیم زور بهچری کاری بو تیکدان و دارمانی دهکرد، نهو سیاسه ته رهگهز پهرستانهی حزبی به عس لهماوه ی پتر له ۳۰ سال پراکتیزه ی کردووه، نیستاش نهوه دههینی له لایهن

ته واوی هیزو لایه نه سیاسییه کان و حکومه تی عیراقییه وه که نوینه ری زوربه ی نه و لایه نانه ی تیدایه، به ئاشکرا سه رکونه بکریت، ئیوه ده زانن قانوونی به ریوه بردنی ده و لایه نانه ی قیراق بو قیناغی گواستنه وه، بو چاره سه رکردنی شوینه و اری نه و سیاسه تانه ده قینکی تیدایه و حکومه ت پابه ند ده کات هه نگاوی کارا بها ویژی بو کوتایی هاتن به شوینه و اره کانی و چاره سه رکردنی کیشه کانی لیمی که و توته و ه

به لام به داخه و مناچارین بلین با تائیستا حکومه تی عیراق هیچ هه نگاو یکی کرده نی بو جینه به دردنی نه و پابه ندبوونانه نه ناوه که به پینی قانوونی ناوبراو له نهستوی داید - نه و ده یان هه زار خانه و اده ی له که رکووک ده رپه پیندراون پاش چه ندین سالی دووره زید و هه وار ، که نیستا گه راونه ته و ، به لام هیشتاش له ژیر خینوه ت ده ژین و حکومه تی عیراق هیچ یارمه تیه کی نه داون ، که شایه نی ناما ژه پیندان بیت - خو نه گه ر نه و بره یارمه تیه نه بووایه که حکومه تی هه رینمی کوردستان به هاوکاری هم ندیک ریک خراوی نیدوده و له تی بوی فه راهه م کردوون ، نه وه که و تبونه به رهه هه رهمی برسیتی و مردنی له سه رخوه ، نه وانه ته نها به رووخانی رژیم له چاوه روانی گه رانه و ، به و نیو به سه ر رووخاندنی رژیم تیپ په رپووه ، که چی گه راوه کان له ژبانی کی کوله مه رگی ده ژبن ، وه که نه وه ی نه و در ی

هدندیک هیزی سیاسی کوردستان هدولیکی زوریاندا که بهجهماعی نهگه پینهوه شاره که یان لهبه رئه و گرفتانه ی بو ههموو لایه که لینی ده که و تهوه، نه خاسمه بو حکومه ت و هیزی هاو په یانان، به لام سه بریش سنووری خوّی هه یه و لهمه و دوا که س ناتوانی ریگه لهگه رانه و میان یگری، چونکه مافیکی ره وای خوّیانه و ماوه یه کی زوریشه به په روشه چاوه رینی گه رانه وهن.

پاش راگدیاندنی ئدنجامدانی هدلبراردن لدعینراق، هدموو لایدک پیشبینی ئاساییکردندوه ی ندو بارودوخه نالدباره یان دهکرد که رژیم له کهرکووک و دهوروبهری دروستی کردبوو، بز ندوه ی هدموو بتوانن به شداری تیدابکه ن و ببیته دهروازه یدک بز راده ربین و ویستی خداکه رهسه نه کهی، به لام جاریکی دیکه رو له کانی کهرکووک له شاره کدی خویاندا، خویان به نامو دیته وه، چونکه بو زوربه یان ناسانکاری نه کراوه تا به شداری له هدلبراردنه کان بکهن، به لکو به پیچه و انه وه نووسینگهی پاریزگای

که رکووک بر هه لشار دنه کان گرفت و کنشه ی بر دروست کردوون، نه وه له کا تنکدا کارئاسانی بو غهریب و غهواردان، ئهوانهی لهو ناوچهیه تهوتین کراون، کردووه، ههمبور لایهک بهدامهزراندنی بهریز عزهدین محممهد شهفیق تهلحهمهداوی به ئەندامى كۆمسىۋنى بالاي سەربەخۆي ھەلبۋاردنەكان لەعبراق جەيەسان، چونكە تا رووخانی رژیم سهروکی لقی کهرکووکی کومهاندی مانگی سووری عیراقی بوو، ئيّوهش چاک دهزانن ئهو کهسدي لهو شويّنانه بکرابايه به بهريرس لهسهردهمي رژيّمي كۆمسىيىزنى بالاي ھەڭبىۋاردنەكان بەرپرسارىييەتى نووسىنگەي كەركووكى بۆ هه لبراردنه کان به دکتور مکهرهم عه بدولمه جید سیارد، به لام دوای ماوه یه کی کورت بههوی نهو مهترسیانهی لهسهر ژبانی ههبوو، دهستی لهکارکیشایهوه، ههروهها به بهریّز نیهاد زهینه لّے یاریده دهره که ی سیارد ، که لهسه ردهمی رژیمی پیشوو لهريكخ اوى مانگي سوور لقي كهركووك جيگري بهريز عزهدين تهلحهمداوي بوو، ئەو دوو بەرىزەش: زەينەل و عزەدىن ئەلمحەمبەداوى دوو كىەسى شىپاو نەپبوو بۆ ئەو ئەركە ير لە مەسئولىييەتە، چونكە ئەو دووانە بېلايەن نىن و خاوەن رايردوويەكى پاک نین، ههروهها روّلیّکی گهورهی گیرا له دامهزراندنی کوّنهبهعسییهک لهجیّگهی دكتور مكهرهم-ي دهست له كارهه لكرتوو، چونكه به هاوكاري به ريز عادل ئه للامي، سەرۆكى دايەرەي ھەڭبۋاردن لەكۆمسىيۆن و ئەندامى ئەنجومەنەكەي لەكاتى وجودتان لەدەرەوەي عيراق دەستىيشخەرى كرد بۆ ئەوەي ياريزەر يەحيا سالاح ئەلحەدىدى، ئەندام فىيرقەي حزبى بەعسى يېشوو، ھەروەھا عضو عامل تا رووخانى سەدام دابمهزریّت، همروهها ناوبراویش پاریّزهر بوو له دایمرهی نممنی کمرکووک و زوریشی سوود له (خیرو بیرهکانی) رژیم وهرگرتووه، ئهویش بههاوکاری لهگهل ئهو کهسانهی ناومان هینان بهشدارییه کی باشی کرد له دامه زراندنی کارمه ندانی نووسینگهی کەركووک تەنھا لەماوەي دوو رۆژدا، زُوربەشيان با ئەندامى حزبى بەعسى پېشوو بوون یا هاوکاری رژیم بوون تا رووخانی، پاریزهر یهحیا ته لحمدیدی بهر لهچهند رۆژنىک دەستى لەكار كېشايەوەو، پاش ئەوەي ھەرچىيەكى گەرەكى بوو جېبەجىنى کرد، بهوهی زوربهی سهرهک بهشه کان و کارمه ندو به رپرسانی بنکه کانی تومار کردنی هەڭبژادنى لەپارىزگاكەدا لەو كەسانە دانا كە يا ئەندام ياخود نزىكى حزبە توندرۆكان یا هاریکاری رژیم بوون تا روّژی رووخانی، بهپیچهوانهی ریّنویّنییهکانی کوّمسیوّن،

دهزانین نه و بنه مایه ی بو نه نجامدانی هه لبراردن پشتی پی به ستر اوه ، لیستی تایبه ت به کوبونی خوراکه ، به لام رثماره یه که نیداریانه ی که رژیم ته ختی کردبوون و خه که درسه نه که روسه نه که ی ده ربه دراندبوون ، پاش نازادی عیراق گه راونه ته وه و ک ناحیه ی قه ره هه نجیر ، شوان ، سه رگه ران ، که سه ر به ناوه ندی قه زای که رکووکن ، به لام خه لکی نه و ناحیانه له بنه ره ته وه له توماره تایبه تیبه کانی وه رگرتنی خوراک له که درکووک توماره کراون ، له به راه نه ناویان له لیستی ده نگه دراندا نییه ، هه روه ها به ربه سانی دیکه شه له هه ندیک بنکه ی تومارکردن (داهینانیان) کردووه له دروست کردنی ناست منگی دیکه له به رده مهاو و لاتیانی کورد به پیسساندانی شایه دحالی ده رجوو له پاریزگای که رکووک که لاگیری بکات خه لکی که رکووکن ، نه وه سه ره رای پیشاندانی ناسنامه ی باری شارستانی که لاگیری ده کات نه وانه خه نه وه سه روک که دروی به به نه وکن ته وانه پاریزگای که رکووک به هوی نه و پاراستنه نه منییه ی ته وقی ته لاره که ی پی دراوه ، پاریزگای که درکووک به هوی نه و پاراستنه نه منییه ی توقی ته لاره که ی پی دراوه ، پاریزگای که درکووک به هوی نه و پاراستنه نه نه نی دیکه ی پاریزگا که داوایان له که س نه کردووه شایه دحال پیشان بدات .

ئاشکرایه ههتاکو سالمی ۱۹۷۹ پاریزگای کهرکووک قهزکانی چهمچهمال و کهلارو کفری و دوزخورماتووی به خووه دهگرت، که زورینهی دانیشتووانهکهیان کوردن، به لام به مهبهستی که مکردنه و هی ریزه ی کورد له پاریزگاکه دا، رژیمی پیشوو هه ردوو قدزای چه مچه مال و که لاری خسته سه ر پاریزگای سلیمانی و قه زای کفری خسته سه ر پاریزگای سلیمانی و قه زای کفری خسته سه ر پاریزگای دیاله و ، هم روه ها قه زای دوزخور ما توشی لکاند به پاریزگای تکریته و ، هم رچه نده له و پاریزگایه شه وه دووره ، ئیتر دانیشتوی ئه و قه زایانه له چوارچیوه ی پاریزگای که رکووک چوارچیوه ی پاریزگا تازه کانیان ده نگده ده ن ، نه که له چوارچیوه ی پاریزگای که رکووک که نه و قه زایانه له سه رده می عوسمانییه کانه و ، سه ر به نه و بوون . دانیشتو وانی نه و قه زایانه شه له وه تای رژیمی سه دام رووخاوه داوای گه پاندنه و »ی قه زاکانیان ده که ن بو سه رکه رکووک ، به لام نه و کاره نه کراوه و له نه نجامیشد ا بووه ته مایه ی دروست بودی گرفت بو سه رپه رشتیارانی پروسه ی هه لبژاردن نه ک ته نها له پاریزگای که رکووک ، به لاکو له و پاریزگایانه که نه و قه زایانه یان پیوه لیکندراوه ، ئیستاش کاتی نه وه ها تووه نه م گرفته چاره سه ربکریت که ده ستکردی دریمی پیشووه .

ته نجومه نی پاریزگای که رکووکیش داوای ناساییکردنه وه ی بارود و خی که رکووکی کسردووه ، هه روه ها داوای هه نگاوی کرده نی له لایه ن حکومه ته وه کردووه بر جینه جینکردنی مادده ی ۱۵۸ یاسای کاتیی به ریوه بردنی ده وله ت خود زینه وه ی حکومه تیش له نه نجامدانی نه رکه کانی ، نه نجومه نی پاریزگای که رکووکی ناچار کرد داوای دو اخستنی هه لبژاردنی تایبه ت به نه نجومه نی پاریزگاکه بکه ن بر ماوه یه کورت ، به لام به داخه وه نه نجومه نی کومسیونی بالای سه ربه خوی هه لبژاردن به م داواک ریسه رازی نه بوو ، هه رچه نده داواک ریسه که دژ به بریاری نه نجامدانی هه لبژاردنی گشتی له مانگی یه که می ۲۰۰۵ نه بوو .

دیاره دواخستنی هدلبر اردنی ئه نجومه نی پاریزگای که رکووک بر ماوه ی ۲ مانگ به مه به مستی ره خساندنی ده رفعت بر حکومه ت تا نیجرائاتی پیویست به جیبه جی کردنی مادده ی ۵۸ نه نجام بدات، در به پروسه ی هه لبر اردن له عیراق نییه، چونکه نام دواخستنه کاریگه ری سلبی له سه رپروسه که نابیت.

ئهمه و له ۲۰۰٤/۱۱/۱۵ نوینه ری زوربه ی پارت و هیزه سیاسیه کانی پاریزگای که رکووک کیانیکی سیاسییان دامه زراندن که نوینه ری همه مو نه ته وه براکانی که رکووک به شدارییان تیداکرد، ئهمه ش مانای وایه که نیازی به شداربوونیان له هه لبراردنه که دا همهووه، به لام دواکه و تنی به نه نقه ستی حکومه ت له جیبه جیکردنی ئیلتیزاماته یاساییه کانی خوی له گه ل هه لسوکه و ته چه و ته کانی نووسینگهی

کرمسیونی بالای سهربهخوی هه لبراردن له پاریزگای که رکووک، ناچاری کردن که بریاری به شداری نه کردن که بریاری به شداری نه کردن به بریاری به شداری نه کردن به دو اخستنی هه لبراردن جیبهجی نه کریت، نهم بریاره ش له لایه ن جهماوه ری پاریزگاکه وه که زوربه یان تووشی سه رکوتکردن و ته رحیل و ده رکردنی به زور له سهرده می رژیمی پیشوودا ها توون، پشتگیری لیده کریت.

ئیسه نهم راستییانه دهخهینه پیش چاو به مهبه ستی چاره سه رکردنیان به رلهوه ی گرفته کان گهوره تر ببن و بگهنه ناستیک که چاره سه رکردنیان له ناینده دا زهجمه ت بینت، هه روه ها پشتگیری له داواکاری نه نجومه نی پاریزگای که رکووک ده که ین سه باره ته دواخستنی هه نبرار دنی نه نجومه نی پاریزگاکه بو ماوه ی شهش مانگ، چونکه نهمه به هیچ شیوه یه کار ناکاته سه رپروسه ی هه نبراردن له عیراقدا به حوکمی نه وه ی دانیشتوانی پاریزگاکه به شداری له هه نبراردنی نه نجومه نی نیشتمانی عیراق داده نیت و هه نگاوی پیویست عیراق داده نیت و هه نگاوی پیویست جیبه جی ده کات به ره و ناماده کردنی پروژه ی ده ستوور بو عیراقی ناینده.

سهباره تبه نه نجومه نی پاریزگای که رکووک، مه سه له که جیاوازه، به تایبه تیش نه م پاریزگایه رووبه پرووی بارود وخی دژوار بووه ته وه ده بیت ه له سهر هه ردوو ناستی نیو خویی و نیروده وله تی، بارود وخی نه م پاریزگایه ناسه واره کانی روودانی هه ر رووداوی کی تیدا و اپیویست ده کات که به حیکمه ت و دووربینییه وه سهیری گرفته کانی بکریت، دیاره میرووی تازه و دوورو و اقیعی جوگرافی ناوچه که و، همروه ها هه لسوکه و ته کانی رژیمی پیشوو و هه ولی پاشماوه کانی بی نانه وهی ناگری گرفته کانی به رله وه ی چاره سه ره که زه حمه ت و دژوار بیت له ناینده دا، نه مه شهی به به کرفته کانی به رله وه ی چاره سه رکردنی دو اخستنی هه لبراردنی نه نجومه نی شاره که ناکری، به تایبه تیش که لیستیکی گشتگیری تایبه ت به ره گه زو نه ته وه جیاجیاکانی نه م شاره له ناراده نیبه، چونکه به هری بریاری به شداری نه کردنه وه ی لیستیکی له و جوره پیشکه ش نه کراوه. همروه ها داوا له کومسیون ده که ین نیجراناتی پیویست نه نجام بدات سه باره ته و تومارکردنی ناوی نه و ده نگده رانه ی که تا نیستا ناویان تومار نه کراوه، له به رئه و هاوکات چهند ژمارهیهک سهبارهت به بارودوّخی کهرکووک و دهوروبهری دهخهینه پیش چاوتان:

به پیّی لیستی کوّمپانیای دابهشکردنی خوّراک له کهرکووک بوّ مانگی تشرینی دووه م، رماره ی دانید ستوانی نه و شاره دهگاته «۲۱۶۲۳» کهس که شدالی تهمه نخوار دوو سالآنن، بهمه شرماره ی دانید توانی، نه وانه ی تهمه نخوار دوو سالآنی، بهمه شرماره ی دانید توانی، نه وانه ی تهمه نه دوو ساله دهگاته «۲۱۹۵۷» کهس، نهگه ر وا دایبنیّین ریّره ی ۵۵٪ی نه وانه مافی به شداریکردنیان له هه لبراردنه کان ههیه، نه وا ماره ی ده نگده ران ده بیته «۲۲۷۵۵» کهس که پیویسته فرّرمیان بهسه ردا دابه شکرابیّت، به لام نهوه ی رووید اوه در به م ریّرانه یه، چونکه نزیکه ی (۲۰۰۰۵) فرّرم دابه شکراوه له پاریّزگاکه دا، نهمه ش به مانای بیبه شکردنی «۲۷۲۸» کهسه له مافی ده نگدان، بیبه گه له وه ی که رئم راهیه کی زوّر له وانه به هه له ناویان ترّمار کراوه و نه یانتوانیوه ناوه کانی خوّیان راستبکه نه وه ، بوّیه له رووی کرده پیه وه نه وانیش له مافی ده نگدان بیبه شه رون.

هدتاکو ۲۰۲/۱۲/۱۵ و ۲۰۰۶ یش رماره ی ندوانه ی فورمی رماره (۱)یان وه رگر تووه که هدلای تیدایه «۲۸۹۱» و رماره ی فورمی رماره (۲) که راستگراوه تدوه هدلای تیدایه «۳۹۸۵» و رماره ی فورمی رماره (۳) که راستگراوه و تایید ته به گواستندوه ی شوینی نیشته جیبوون یان به هوی مردنی خاوه ندکانیان و یان سریندوه ی ناویان لهبدر هدر هویدک بووبیت، گدیشت وه تد ۱۰۸۶۰ و فورماند هدمو و ندماندش ندوه ده گدیدن که رماره یدکی زور له خدلک ناویان لدو فورماند دا

هاوکات حدزده کدین ناماژه به وه بده ین که ریژه ی نه و فورمانه ی له پاریزگاکانی هدریمی کوردستان دابه شکراون و هه له یان تیدایه زیاتر له ۸۲٪ له هه ولیر و ۲۰٪ له سلیمانی و دهوی. به مه ش ریژه یه کی زور له ده نگده رانی نه و پاریزگایانه له مافی ده نگدان بیبه شده بن، دیاره هاوو لاتیانی هه ریمیش پرسیار له هوکاری نه و دیارده یه ده که نه و ریژه به رزه له هه له ی (ته کنیکی) ته نها له پاریزگاکانی هه ریم روویانداوه، له کاتیکدا که (ده سته ی بالای هه لبراردن له هه ریمی کوردستان) داوای له کومسیونی بالای سه ربه خوی هه لبراردن له عیراق کردووه، نه و فورمانه داوای له کومسیونی بالای سه به به ویوباره له چاپدانه ویان به گویره ی نه و توماره دروسته ی که له

لایه تی، یان ماوهی راستکردنه وهی هه له کان دریزب کریت هوه، به لام و لامه که به دریزب کریت موه، به لام و لامه که به ره تکردنه و ه که رایه و ه .

ههروهها کومسیون به پیشنیاری دوستهی بالای ههلبژاردن له ههریمی کوردستانی عسیراق رازی نهبوو سهبارهت به بهشداری دانیشتوانی دورهوهی ههریم له ههلبژاردنی پهرلهمانی کوردستان که مافیکی شهرعی خویانه.

ئیده نهم واقیعانه بزیه دهخهینه پیش چاو تا بهو گیانه هاوکارییه که له ئیوه بینیومانه چارهسهر بکرین، نهوهی پیشنیاریشی دهکهین دژ به یاسای کاتی بهریوهبردنی دهولهت و بریارهکانی تری تایبهت به ههلبژاردن نییه.

دیاره ههمسوومان ههول بو چارهسه کردنی گرفتی گهوره ی تایبه ت به شاری کهرکووک دهدهین که ههتاکو خوانهخواسته نهوه ی که دهستی شاراوه ههولده دات بو دروستکردنی لهم شاره که ههمیشه دانیشتووانه کهی به خوشه ویستی و ئارامی ژیاون، روونه دات، نازانین کاریگه ره سلبیه کهی چوّن ده بیّت.

ئيتر ريزو سلاومان قبوول بفهرموون

دکتوّر نوری تالمهانی سهروّکی ترمستی کهرکووک بوّ لیّکوّلینهومو دیراسات ههولیّر/۲۹/کانوونی یهکهمی ۲۰۰۶

سهرچاوه: روّژنامهی «خهبات» ژمارد «۱۹۷۰» و «۱۹۷۱»ی روّژانی کو ۱/۱/۵،

السيد رئيس المفرضية العليا المستقلة للانتخابات في العراق المحترم

بعد التحية والاحترام

يسر (مركز كركوك للبحوث والدراسات)وهو مركز غير حكومي او حزبي، ان يعرض لكم بعض الوقائع الخاصة بالوضع في مدينة كركوك و اطرافها، بهدف ايجاد حل مناسب لها قبل استفحال المشكلات فيها، خاصة وان ايادي تعمل في الخفاء لاتريد الخير للعراق ولا تريد توطيد الامن و الاستقرار في ربوعه.

تعرفون جيداً بأن النظام السابق قد مارس خلال سنوات طويلة، سياسة مكشوفة تستهدف تغيير الواقع القومي والسكاني لمنطقة كركوك. ولتنفيذ هذه السياسة، اصدر النظام عدداً كبيراً من القرارات نُشرت اغلبها في الجريدة الرسمية، بجانب قيرارات سرية اخرى وأوامر وتوجيهات صادرة عن ما يسمى (بجلس قيادة الشورة) و (لجنة شيؤون الشيمال) و (مسجلس الامن القومي) واجهزة الامن و المخابرات والاستخبارات العسكرية، يؤكد جميعها عزم النظام واصراره على ترحيل الكورد والتركمان من تلك المنطقة، وتوطين العرب الذين اطلق عليهم اسم (الوافدين) في مدينة كركوك واطرافها. وتدخل تلك الممارسات التي شملت بوجه خاص الترحيل القسري للسكان، ضمن مفوهم جريمة الابادة البشرية التي نظمت احكامها اتفاقية باريس المبرمة في التاسع من كانون الاول عام، ١٩٤٨.

قبل سقوط النظام، كانت القوى السياسية والمنظمات الكوردستانية تطالب القوى السياسية المعارضة للنظام بادانة هذه السياسة التي تُسيء كثيراً الى العلاقات التاريخية بين العرب و الكورد والتي عمل النظام حثيثاً على هدمها وتخريبها. ان السياسة العنصرية التي مارسها البعث خلال اكثر من ثلاثين عاماً لا تزال تستوجب الادانة الصريحة من جانب جميع القوى والاطراف السياسية والحكومة العراقية بالذات التي تضم ممثلى معظم تلك الاطراف. وتعلمون ان قانون ادارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية يتضمن نصوصاً لمعالجة آثار تلك السياسة الخرقاء وتُلزم الحكومة بإتخاذ خطوات فعالة لانهاء آثارها ومعالجة الاوضاع

المترتبة عليها. يؤسفنا القول أن الحكومة العراقية لم تتخذ لحد الآن أية خطوة عملية لتنفيذ التزاماتها المترتبة عليها عوجب القانون المذكور. فعشرات الالوف من العبوائل التي تم طردها قسيراً من كركوك وعباد بعضها اليبها بعبد سنوات طويلة من العيش المضني بعيداً عن الارض والديار، لايزال افرادها يعيشون في الخيم و لم تمد لهم الحكومة اية مساعدة تذكر. ولولا المساعدات القليلة التي وفرتها لهم حكومة اقليم كوردستان بالتعاون مع بعض المنظمات الدولية، لكانوا عرضة للجوع والموت البطيء. لقد كانوا ينتظرون العودة الى ديارهم بمجرد سقوط النظام، وها قد مرّ على سقوطه اكثر من سنة ونصف ويعيش الذين عادوا اليها في الطروف القاسية التي اشرنا اليها، اما الباقون فينتظرون العودة اليها دون ان قد لهم الحكومة لحد الآن يد المساعدة. وقد بذل بعض القوى السياسية الكوردُستانية جهوداً كبيرة مع المرحلين لتحول دون عودتهم الجماعية الي مدينتهم، لما يترتب على ذلك من مشكلات بالنسبة للجميع، خاصة بالنسبة للحكومة والقوات متعددة الجنسيات، لكن الصبر له حدود ولا يستطيع احد بعد الآن الحيلولة دون عودتهم لانها حق مشروع لهم طالما انتظروها بلهفة وشوق. وبعد الاعلان عن اجراء لانتخابات في العراق كان الجميع يتوقع تطبيع الاوضاع الشاذة التي خلقها النظام في كركوك وفي اطرافها ، كي يتمكن الجميع من المشاركة فيها ولتأتى معبرة عن آراء و تطلعات سكانها الاصليين. ومرة اخرى وجد ابناء كركوك انفسهم غرباء في مدينتهم، اذ لم تسهّل لمعظمهم سبل المشاركة في الانتيخابات، بل خلق مكتب محافظة كركوك للانتخابات المشكلات لهم، بينما وفّر التسهيلات للغرباء الذين تم توطينهم في المنطقة. واستغرب الجميع عندما عُبِّن السيد عزالدين محمد شفيق المحمداوي عضواً في المفوضية العلياً المستقلة للانتخابات في العراق وهو الذي كان يرأس فرع كركوك لجمعية الهلال الاحمر العراقي حتى سقوط النظام! وتعرفون جيداً ان من كان يشغل هذا المنصب في عهد النظام الشمولي لابد أن يكون جزءاً من مؤسساته القمعية. وعهدت المفوضية العليبا للانتخابات في العراق مستؤولية مكتب محافظة كركوك للانتخابات الى الدكتور مكرم عبدالمجيد الذي استقال من منصبه بعد فترة قصيرة خوفاً على حياته، وكان مساعده السيد نهاد زينل معاوناً للسيد عزالدين المحمداوي في منظمة الهلال الاحمر فرع كركوك في عهد النظام السابق. ان

السيدين نهاد زينل و عزالدين المحمداوي ليسا بالشخصين المناسبين لهذه المهمة ذات المسؤولية الكبيرة، لانهما ليسا محايدين ولهما ماض غير نظيف. وقد لعبا دوراً كبيراً في تعيين بعثي سابق ليحل محل الدكتور مكرم المستقيل. إذ بادرا بالتعاون مع السيد عادل اللامي رئيس الادارة الانتخابية في المفوضية والعضو في مجلسها اثناء وجودكم خارج العراق، بتعيين المحامي يحيى صالح الحديدي عضو الفرقة في حزب البعث سابقاً والعضو العامل فيه لحين سقوط النظام. وكان الموما اليه ايضاً محامياً لدائرة الامن في كركوك واستفاد كثيراً من (خيرات) النظام! واسبهم بالتعباون مع الاشخباص الذين اشرنا لاستمائهم بتعيين متوظفي مكتب كركوك خلال فترة يومين فقط ومعظمهم اما من منتسبي حزب البعث سابقاً او من المتعاونين مع النظام لحين سقوطه. واستقال المحامي يحيى الحديدي قبل ايام من منصبه، بعد ان نفذ جميع ما اراد، حيث عين معضم رؤساء الاقسام والموظفين ومعظم مسؤولي مراكز التسجيل للانتخابات في المحافظة من اشخاص اما من اعتضاء او قريبين من الاحزاب المتطرفة او من المتعاونين مع النظام لحين سقوطه، وهذا خلافاً لتعليمات المفوضية. ومنذ مباشرة هؤلاء بمسؤولياتهم بدأوا بخلق العراقيل امام الناخبين الكورد الراغبين بتصحيح استماراتهم الخاطئة او نقلها الى محافظة كركوك. وترتب على ذلك عدم افساح المجال امام الكثيرين منهم لتسجيل اسمائهم في مراكز التسجيل والذين يقدر عددهم بأكثر من سبعين الف ناخب داخل مدينة كركوك وحدها. ومن الوسائل االملتوية التي لجأ اليها بعض هؤلاء المسؤولين لتنفيذ (واجباتهم) المهنية، توزيع استسمارات رقم (٢و٣) الخاصتين بالتصحيح والنقل بأعداد قليلة في مراكز التسجيل ٣٩٢، ٣٩٣، ٣٨٧، ٣٩٥ الواقعة في الاحياء الكوردية والتركمانية بحيث انها كانت تنفذ خلال ساعات، بينما وفروها بأعداد كبيرة في المراكز ٣٩٩ و٣٩٨ و ٤٠٠ و ٤٠١ و ٣٨٦ و ٣٨٦ و ٣٨٩ الواقيعية في قيضياء الحويجية وفي الاحبياء التي يعيش فيها العرب الوافدون داخل كركوك.

نعلم ان الاساس الذي أعتمد عليه لاجراء العملية الانتخابية هو القوائم الخاصة بتوزيع المواد الغذائية، لكن عدداً من النواحي الادارية التي دمرها النظام وطرد منها سكانها الاصليين عادوا اليها بعد تحرير العراق كنواحي (قره هنجير) و (شوان) و (سركران) التابعة لمركز قضاء كركوك. وحيث ان سكان هذه النواحي لم

يكونوا مسجلين اصلاً في السجل الخاص بتسليم المواد الغذائية في كركوك، لذلك لم ترد اسماؤهم في قوائم الناخبين. و(ابدع) مسؤولون آخرون في بعض مراكز التسجيل في خلق عراقيل اخرى امام الناخبين الكورد لتسجيل اسمائهم في الاستمارات رقم ٢ و ٣ لحرمانهم من حق التصويت، منها مطالبة المواطنين الكورد بابراز استشهاد صادر من محافظة كركوك تؤيد كونهم من ابناء كركوك، رغم ابرازهم لهويات الاحوال المدنية التي تؤيد كونهم من سكنة كركوك. ولم يكن بوسع الكشيرين منهم الوصول الى مسبني المحافظة المحاطة بالحماية الامنية الكثيرة، في حين ان مسؤولي مراكز التسجيل في المناطق الاخرى من المحافظة لم يكونوا يطالبون احداً بابراز هذا الاستشهاد.

من المعلوم ان محافظة كركوك كانت تضم حتى عام ١٩٧٦ اقضية جمجمال وكلار وكفري ودوزخورماتو بمحافظة تكريت البعيدة عنه كثيراً. ويصوّت لبناء هذه الاقضية ضمن المحافظات المشار اليها وليس ضمن محافظة كركوك التي كانت مناطقها جزءاً منها منذ العهد العثماني. ويطالب سكان هذه الاقضية منذ سقوط النظام اعادة ربطها بمحافظة كركوك، ولم يتم ذلك ما ادى الى خلق مشكلات للمشرفين على العملية الانتخابية ليس في محافظة كركوك وحدها، بل في المحافظات التي الحقت بها تلك الاقضية، لقد حان الوقت لحل هذه المشكلة التي هي من خلق النظام.

لقد طالب مجلس محافظة كركوك بضرورة اعادة الاوضاع الطبيعية الى كركوك واتخاذ خطوات عملية من جانب الحكومة لتطبيق المادة (٥٨) من قانون ادارة الدولة العراقية للفترة الانتقالية. وادى تلكؤ هذه الحكومة في تنفيذ الانتخابات الخاصة بمجلس المحافظة لمدة قصيرة. ومن المؤسف ان مجلس المفوضية العليا المستقلة للانتخابات لم يوافق على هذا المطلب رغم عدم تعارض ذلك مع قرار اجراء العملية الانتخابية في العراق في موعدها المحدد في الشهر الاول من عام ٢٠٠٥، إن تأجيل اجراء لانتخابات المحلية في كركوك لمدة ستة اشهر كي تتولى الحكومة خلالها اتخاذ الخطوات الكفيلة بتنفيذ المادة ٥٨ من قانون ادارة الدولة لايتعارض مع سير العملية الانتخابية في العراق واقامها في الموعد المحدد لها، لان هذا التأجيل لا يؤثر سلباً على تلك العملية. وكان ممثلو معظم الاحزاب لها، لان هذا التأجيل لا يؤثر سلباً على تلك العملية. وكان ممثلو معظم الاحزاب والقوى السياسية في محافظة كركوك بادرو قبل ١١/١١/٤٠٠ بتأسيس كيان

سياسي إشترك فيه ممثلو القوميات المتآخية في كركوك. إن دل ذلك على شيء فاغا يدل على أنهم كانوا يريدون المشاركة في الانتخابات، لكن تلكؤ الحكومة في تنفيذ التزاماتها القانونية، بجانب الممارسات الخاطئة لمكتب المفوضية العليا للانتخابات في محافظة كركوك دفعت بهم الى اتخاذ قرار عدم المشاركة، ان لم تُلب المفوضية مطلبهم بتأجيل الانتخابات وهو قرار يحظى بتأييد جماهير أبناء وبنات المحافظة الذين تعرض معظمهم الى القمع أو الى الترحيل والتشريد القسري خلال فترة حكم النظام.

اننا نضع هذه الوقائع اما انظاركم بهدف معالجتها قبل استفحال المشكلات ووصولها الى حالة يصعب حلها مستقبلا ونؤيد مطلب مجلس محافظة كركوك المتضمن طلب تأجيل الانتخابات المحلية لمدة ستة اشهر، لان ذلك لا يؤثر بأي شكل كان على سير العملية الانتخابية في العراق، لان ابناء المحافظة سيشاركون في انتخابات المجلس الوطني العراق الذي سيتسولي مهمة اختسار الحكومة المستقبلية في العراق وتقوم بتهيئة الخطوات اللازمة لاعداد مشروع الدستور لعراق الغد. واذا كان من المتعذر على المفوضية العليا للانتخابات اتخاذ قرار بتأجيل الانتخابات على نطاق العراق، فالأمر يختلف بالنسبة لمجلس محافظة كركوك، خاصة و أن هذه المحافظة مرت ولاتزال بظروف قاسية معروفة على النطاقين الداخلي والدولي. ان الوضع الخاص بهذه المحافظة والاثار المترتبة على امكان وقوع اي حادث فيها يستلزم النظر لمشكلاتها بعين الحكمة وبُعد النظر. ان التاريخ قديَّه وحديثه والواقع الجغرافي للمنطقة، الى جانب ممارسات النظام سابقاً وسعي أزلامه حالياً لاشعال نار الفتنة في هذه المدينة الامنة تستلزم التكاتف لحل المشكلات فيها قبل أن يصعب حلها فيما بعد ولن يتم الا بتأجيل الانتخابات الخاصة بمجلس المحافظة، خاصة وانه لا وجود لقائمة تضم اطياف أنبائها نتيجة عدم تقديم اسماء مرشحي القائمة المسجلة سابقاً خلال الفترة القانونية بسبب قرار المقاطعة.

كذلك نطالب المفوضية بأتخاذ السبل اللازمة لادخال أسماء الناخبين غير المسجلين لحد الان للاسباب المشار اليها آنفا، في السجل الخاص بالناخبين. ونضع المامكم بعض الارقام التي توضع الحالة في مدينة كركوك وفي اطرافها.

يبلغ عدد نفوس محافظة كركوك بموجب القوائم التي اعدتها شركة توزيع المواد الغذائية في كركوك في شهر تشرين الثاني ٢٠٠٤، (١٠٣٠٢٤٣) شخصاً بينهم (٢١٦٤٦) طفلاً دون الثانية من اعمارهم، وبذلك يبلغ عدد نفوس المحافظة الذي تتجاوز اعمارهم الثانية (١٠٠٨٥٩) شخصاً. واذا افترضنا أن من يحق لهم المشاركة في الانتخابات تبلغ نسبتهم ٥٥٪، لبلغ عدد الناخبين (٥٤٧٢٨) الذين يُفترض توزيع الاستمارات عليهم. لكن الذي وقع يخالف ذلك فقد تم توزيع قرابة (٤٥٠٠٠) استمارة في المحافظة ويعني ذلك حرمان (٤٧٢٨) ناخباً من حق التصويت، فضلا عن أن عددا كبيراً من هؤلاء سُجلت أسماؤهم خطئاً ولم يتمكنوا من تصحيح اسمائهم، وبذلك حرموا عمليا من المشاركة في الانتخابات.

لقد بلغ عدد الاشخاص الذين تسلموا حتى ١٥ كانون الاول ٢٠٠٤ استمارات رقم (١) التي توجد فيها أخطاء (٤٨٩١) استمارة وعدد الاستمارات رقم (٢) التي صُححت (٣٦٨٥) وبلغ عدد الاستمارات (٣) الموزعة والمخصصة لنقل محل السكنى او بسبب موت اصحابها أو شطب اسمائهم لاي سبب كان (١٠٨٤٠) استمارة وكل ذلك يدل على ان اعداداً كبيرة من الناخبين لم ترد اسماؤهم في تلك الاستمارات.

نود ان نشير في هذا السبيل الى ان الاستمارات الموزعة في محافظات اقليم كوردستان والتي وردت فيها الاخطاء قد بلغت اكثر من ٨٢٪ في محافظة اربيل ، واكثر من ٢٠٪ في كل من محافظتي السليمانية ودهوك وهو ما يؤدي عمليا الى حرمان نسبة كبيرة من الناخبين في الاشتراك في الانتخابات. ويتساءل المواطن في الاقليم عن سبب ذلك ولم خصت محافظات الاقليم بهذه النسبة من الاخطاء (التكنيكية)، علما بأن (الهيئة العليا للانتخابات في اقليم كوردستان) طالبت الهيئة العليا المستقلة للانتخابات في العراق بضرورة تصحيح تلك طالبت الهيئة العليا المستقلة للانتخابات في العراق بضرورة تصحيح تلك الاستمارات بإعادة طبعها مجدداً بموجب السجل الصحيح الموجود لديها، او تمديد الفترة الزمنية للتصحيح لبضعة ايام فقط، ولكن الجواب كان الرفض. ولم توافق الفترة الزمنية للتصحيح لبضعة ايام فقط، ولكن الجواب كان الرفض. ولم توافق المفوضية ايضاً على اقتراح الهيئة العليا للانتخابات في اقليم كوردستان وهو حق مشروع لهم.

اننا نضع هذه الوقائع امامكم بهدف حلها بروح من التعاون التي لمسناه منكم دوما.وما نقترحه لا يتعارض مع قانون ادارة الدولة العراقية للفترة الانتقالية والقرارات الاخرى الخاصة بالانتخابات.

اننا نسعى جميعا الى حل الاشكال الكبير الخاص بكركوك والذي لا نعرف مدى آثاره السلبية الا اذا ما حدث، لا سمح الله ما تسعى الايادي الخفية لخلقه في هذه المدينة التى عاش أبناؤها فيها دوما في ود ووئام.

تقبلوا منا وافر الشكر والاحترام

الدكتو نوري الطالباني رئيس مركز كركوك للبحوث والدراسات اربيل ٢٩/كانون الاول/٢٠

سەرچاوە: رۆژنامەي (التاخي) ژمارە «٤٣٨٦»ي رۆژى ١/١/٥

ژمارهی سپاردن (۹۲) ساڵی ۲۰۰۵ ز چاپخانهی وهزارهتی پهروهرده – ههولیر كيشهى ئيمهى كورد له كوردستانى عيراق (كوردستانى باشوور) لهگهل دمسهلاتى ناوهندى بهغداى زورينهى عهرهبى بالادمست:

* لهسه شناسنامه ی (عیراقی) نهبووه ... چونکه کورد به گشتی له (عیراق) دا و، به پیی ههلومه رجی رامیاری و ههلویستی له ناوه ند، (عیراقی) بووه

* لهسه کهوه نهبووه: کورد ههیه یان نییه... یان چهند جیگرو وهزیرو دهرهجهداری ههیه له بهغذا... چونکه به دریّژایی تهمهنی نهم (عیّراق)ه داتاشراوه، ههبوونی کورد سهلمیندراوهو (نویّنهر)و دهرهجهداریشی ههبووه...

* لهسه بنهمای ئایینی و (مهزههب)ی نهبووه... چونکه زورینهی خه نکی کوردستان به ئایین ئیسلامن و به (مهزههب) (سوننه)و، دهسه لاتی ناوهندی به غداش ههر وا... کهچی نهک مافه کانمانیان پیشیل کر دبوو، به نکو ته عریب و جیوسایدیش کراین..

* كيشهى ئيمه كيشهى نهتهوهيهكه پينى ئهلين (كورد)و ولاتيكه پينى ئهلين (كوردستان)، داگير و دابهشكراوهو، له كۆتايى سهدهى بيستهم بهشى (باشوورى) جينوسايد كراوهو، له له سهرهتاى سهدهى بيست و يهك و له پيناوى يهكينى خاكى عيراق، وا ههولى لهت لهت كردن و دابهشكردنى ئهدريتهوه له دوو بهش بۆ ... بهش!